ΝΤΑΝΙΕΛ ΚΟΝ ΜΠΕΝΤΙΤ

ΑΡΙΣΤΕΡΙΣΜΟΣ

ΤΟ ΦΑΡΜΑΚΟ ΣΤΗΝ ΓΕΡΟΝΤΙΚΗ ΑΡΡΩΣΤΙΑ ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΥ

ΔΙΕΘΝΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΑΡΙΣΤΕΡΙΣΜΟΣ
ΦΑΡΜΑΚΟ ΣΤΗ ΓΕΡΟΝΤΙΚΗ ΑΡΡΩΣΤΕΙΑ ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΥ

Μετάφραση:
Νίκου Μπαλῆ

«ΔΙΕΘΝΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ»

«Όλοι οἱ ἀλῆτες τῆς φιλολογίας,
μεγάλοι καὶ μικροὶ
ἐκμεταλλεύτηκαν στὸ ἔπακρο τὴν Κομμούνα
κι ἔβγαλαν χρυσάφι.
Δὲν ὑπάρχει οὔτε ἕνας «λαπᾶς»
ποὺ νὰ μὴν ἔχῃ μαγειρέψη
τὸ βιβλιαράκι Του...
«Ὑπάρχουν ἕνα σωρὸ ἀπό :
Τὸ Παρίσι στὶς φλόγες,
Τὸ Παρίσι καίγεται,
Κόκκινα Βιβλία, Μαῦρα Βιβλία...
«Στὶς μέρες μας
οἱ ἐκδότες δὲν νοιάζονται γιὰ τίποτ' ἄλλο
παρά γιὰ τοὺς κομμουνάρους...
Τὰ γραφτά τους γαργαλᾶνε
τὰ πλαδαρὰ μυαλὰ τῆς μπουρζουαζίας».

Λισσαγκαρὲ : 'Ιστορία τῆς Κομμούνας 1871

Ε Ι Σ Α Γ Ω Γ Η

«Ένας συγγραφέας
είναι ένας παραγωγικός εργάτης
όχι μόνον γιατί παράγει ιδέες
άλλά και γιατί φέρνει κέρδη
στον εκδότη των βιβλίων του,
μ' άλλα λόγια γιατί
εργάζεται γιά έναν καπιταλιστή».

Καρλ Μαρξ: Θεωρία της Υπεραξίας

Άν άποφάσιζα νά γράψω ένα βιβλίο πάνω στή Γαλλική πολιτική κατάσταση και τις δυνατότητες μιας επαναστατικής εξέγερσης δυό ή τρεις μόνον μήνες πρίν, κανένας εκδότης δέν θά μοϋ είχε δώσει τήν παραμικρότερη σημασία. Τέτοια όμως ήταν ή άπήχηση των γεγονότων τοΰ Μάη καί τοϋ Ιούνη καί τόσο πλατιά συζητήθηκε τ' όνομα τοΰ Κόν-Μπεντίτ, πού, πολύ πριν ν' άναγκασθώ νά πέσω στά γόνατα μπροστά τους, άρχισαν οι έκδότες νά μέ κυνηγούν, παρακαλώντας με νά γράψω κάτι, τής δικής μου άπόλυτης εκλογής, καλό ή κακό, έξυπνο ή ήλίθιο· τό μόνο πού θέλουν είναι κάτι πού νά μπορούν νά τό πουλήσουν — ένα επαναστατικό εξόρτημα μέ τις άνταλλακτικές ιδιότητες τοΰ εμπορεύματος.

Παράξενος δέν είναι αύτός ό μύθος τοΰ Κόν-Μπεντίτ, αύτός ό θρύλος τοΰ «χερουβικοΰ Δαντών! Παράξενο γιά ένα κίνημα πού στάθηκε άντίθετο σέ όλους τούς ήγέτες νά έχη καταλήξει στό ίδιο σημείο. Παράξενο εκείνοι πού άποφεύγουν τά πολλά φώτα νά ξεχωρίζονται άπό τήν μεγάλη λάμψη τής δημοσιότητας.

Καί νάτοι, όλοι οι εκδότες πού σέβονται τόν εαυτό τους βιάζονται νά έμπορευτοϋν τά γεγονότα τοΰ Μάη. Στόν έμπορικό μας κόσμο, οι άτομικοί καπιταλιστές είναι πρόθυμοι νά βαδίσουν

στό δρόμο τῆς ἴδιας τους τῆς καταστροφῆς, νά διαδόσουν τίς ἐπαναστατικές ἰδέες, ἀρκεῖ μόνο νά τούς βοηθάη κάτι τέτοιο νά γεμίσουν τίς τσέπες τους. Στήν πραγματικότητα μάλιστα, ἀνησυχοῦν τόσο πολύ πού εἶναι ἕτοιμοι νά πληρώσουν πολλά γιά ἕνα τέτοιο προνόμιο (μοῦ πρόσφεραν ἕνα τεράστιο ποσόν ὅταν ἀκόμα δέν εἶχα γράψει οὔτε μιά ἁπλή γραμμή). Ἐπί πλέον δέν φαίνεται νά τούς ἐνοχλῆ τά γεγονός ὅτι τά χρήματά τους θά χρησιμοποιηθοῦν γιά τάν ἑπόμενο γῦρο τῶν Κοκτέηλς Μολότωφ. Ἐλπίζουν, ἴσως, ὅτι ἡ ἐπανάσταση θά ἀποτύχη — μακάρι, οἱ ἀναγνῶστες νἆναι ἀνάμεσα σ' αὐτούς πού θά τούς ἀποδείξουν τό λάθος τους.

Γιατί, λοιπόν, ἀποφάσισα νά γράψω αὐτά τά βιβλίο; Ποιός ἤμουνα ἐγώ πού θ' ἀρνιόμουνα αὐτή τή χρυσή εὐκαιρία νά σκοπεύσω ἐναντίον τῆς κοινωνίας μας, νά μιλήσω γι' αὐτά πού τόσο καιρό κανένας δέν στάθηκε ἱκανός νά μιλήση, νά ἐξηγήσω τήν σπουδαιότητα τοῦ Γαλλικοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος, στό ἄμεσο παρελθόν, ἀλλά καί στά μέλλον; Γιατί, κατά τή γνώμη μου, ἡ ἐπανάσταση δέν ἔχει λήξει. «Δέν εἶναι παρά μονάχα ἡ ἀρχή, ἄς συνεχίσουμε τον ἀγῶνα!»

Ἐπίσης πρέπει νά ξεκαθαρίσω τί δ έ ν ε ἶ ν' α ι αὐτά τό βιβλίο. Δέν σκοπεύει στή δόξα μιᾶς ἱστορικῆς πραγματείας κι αὐτά μόνο γιατί τά γεγονότα εἶναι τόσο πρόσφατα πού δέν μπορεῖ κανείς νά τά ἀνασχηματίση ἀντικειμενικά. Συγκεκριμένα, μιά ἀληθινή ἱστορία τοῦ κινήματός μας δέν μπορεῖ νά βασιστεῖ μόνο στίς ἐπίσημες δηλώσεις τῆς ἐξουσίας τῆς ἀντιπολίτευσης, τῶν συνδικάτων, ἤ ἀκόμα καί τῶν ἰδιων τῶν ἐπαναστατῶν, ὅπως αὐτές ὑποστηρίχτηκαν στίς χιλιάδες τοιχοκολλήσεις, στά γραμμένα συνθήματα στούς τοίχους, στίς μπροσοῦρες καί στά μικροφυλλάδια, ἀλλά πρέπει νά τ' ἀκολουθεῖ καί μιά σύγχρονη ἑρμηνεία τῆς ἀπό μέρα σέ μέρα πρακτικῆς καί θεωρητικῆς δράσης τῶν σπουδαστῶν καί τῶν ἐργατῶν — κι ὅλων ὅσων πίστεψαν τό σύνθημά μας: «Ὅλοι στούς δρόμους».

Αὐτά τό εἶδος τῆς ἱστορίας δέν μπορεῖ νά γραφτῆ μέσα σέ δυό βδομάδες (ἄν ὑποθέσουμε πώς μπορεῖ ποτέ νά γραφτῆ).

Οὔτε προσπαθεῖ, τοῦτο τά βιβλίο, νά δώση μιά ἁπλοποιημένη θεωρητική ἔκθεση τῶν γεγονάτων. Ἔχοντας πάρει μέρος σ' αὐτά, κι ἔχοντάς τα παρατηρήσει ἀπό πολύ κοντά, εἶμαι ἀνίκανος νά σταθῶ κατά μέρος καί νά ἔχω μιά ἀποσπασματική θέα ὅλης τῆς κατάστασης. Τά κίνημα θά χρειαστῆ μιά τέτοια ἀποσπασματική ἐξέταση τῶν γεγονότων, καί θά ὑπάρξουν, χωρίς ἀμφιβολία, τέτοια θεωρητικά βιβλία — δέν ἀρνιέμαι τήν ἀναγκαιότητά τους — ἐγώ ὅμως ἀπο μέρους μου, δέν νοιώθω ἱκανός νά φτιάξω ἕνα τέτοιο βιβλίο, ἰδιαίτερα αὐτή τή στιγμή. Θά τό κάνουν ἄλλοι καί ὁπωσδή-

ποτε πολὺ καλλίτερα ἀπὸ μένα. Τὸ βιβλίο αὐτὸ δὲν φιλοδοξεῖ νὰ εἶναι τίποτα περισσότερο ἀπὸ μιὰ ἀπόπειρα συμμετοχῆς σὲ μιὰ διαρκῶς διαδραματιζόμενη σκηνή, μ' ὅλο της τὸν αὐθορμητισμό. 'Από τὴν ἀρχή του, τὸ κίνημα πέτυχε νὰ ἀπελευθερώση τὴ γλώσσα μας ἀπὸ τὸν ἀστικὸ ζουρλομανδύα της, καὶ τὸ βιβλίο μου δὲν εἶναι παρὰ μιὰ ἠχὼ τοῦ μεγάλου διαλόγου ποὺ εἶχε ἀρχίσει στοὺς τόπους συζήτησης τοῦ Καρτιὲ Λατέν. Καὶ στὴ μορφὴ καὶ στὸ περιεχόμενο, θὰ προσπαθήση μὲ πίστη νὰ εἶναι ὀντανάκλαση τοῦ πνεύματος τοῦ κινήματος. Τέλος, θεωρῶ αὐτὸ τὸ βιβλίο σὰν μπροσούρα προπαγανδιστική, ποὺ, χάρις στοὺς «φιλάνθρωπους» ἐκδότες μου, θὰ φτάση σ' ἕνα πολὺ πλατύτερο κοινὸ ἀπ' ὅτι ἂν εἶχε κυκλοφορήσει σὲ ἄλλη μορφή.

'Ολος ὁ κόσμος ταυτίζει τὸ πρόσφατο ἐπαναστατικὸ κίνημα μὲ τὸν ἀγῶνα τῶν σπουδαστῶν, τὰ ὁδοφράγματα, τὴν κατάληψη τῶν πανεπιστημίων, καὶ τέλος τὴν γενικὴ ἀπεργία καὶ τὴν κατάληψη τῶν ἐργοστασίων ἀπὸ τοὺς ἐργάτες. Κατὰ τὴ γνώμη μου, τὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα γεννήθηκε πολὺ νωρίτερα καὶ πῆρε τὴν μορφὴ τῶν παρὸνομων ἀπεργιῶν, τῆς σπουδαστικῆς ἀμφισβήτησης, τῆς δράσης τῶν μικρῶν ὁμάδων τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς, τῶν λεγομένων GROUPUSCLES. Τὰ γεγονότα τοῦ Μάη καὶ τοῦ 'Ιούνη ἦσαν ἁπλῶς μιὰ ἐντατικοποίηση αὐτοῦ ποὺ συνέβαινε πρίν, μολονότι σὲ τόσο τεράστια κλίμακα ποὺ ἄνοιξαν ἀφάνταστες δυνατότητες: ἡ προσδοκία μιᾶς ἐπανάστασης. Αὐτὸ τὸ βιβλίο ἴσως εἶναι μιὰ μικρὴ στιγμὴ ποὺ ἀντανακλᾶ αὐτὸ τὸ μεγάλο ἱστορικὸ προτσές.

Γι' αὐτὸ τὸ λόγο δὲν ἀπευθύνομαι σ' ἕναν «ἀναγνώστη» ἢ στὸ «κοινό», ἀλλὰ μόναν σ' ἐκείνους ποὺ ἦταν μαζί μας ἢ ποὺ θὰ εἶναι μαζί μας στὸ μέλλον, καὶ ἰδιαίτερα στοὺς ἐργάτες καὶ τοὺς ἀγρότες ἀπ' τοὺς ὁποίους διαρκῶς προσπαθοῦσε νὰ μᾶς χωρίση τὸ κατεστημένο. Ξέρω πὼς ἡ μόνη δυνατότητα νὰ ἐπαναλάβουμε τὸν ἀγῶνα εἶναι νὰ μπῆ ἕνα τέλος στὴ διαίρεση μεταξὺ ἐργατῶν, ἀγροτῶν καὶ διανοουμένων. Κάθε ἐπανάσταση, κάθε ριζοσπαστικὴ μεταμόρφωση τῆς κοινωνίας, ἔχει ἀνάγκη τὴν συνειδητὴ καὶ δημιουργικὴ συμμετοχὴ τῆς ἐργατικῆς καὶ ἀγροτικῆς τάξης, καὶ ὄχι ἁπλῶς τὴ συμμετοχή τους σὰν μιὰ σφυρηλατήσιμη μόζα ποὺ ἡ μόνη της χρησιμότητα εἶναι ἡ δύναμή της καὶ τὸ ἀριθμητικό της μέγεθος.

Ξέρω πὼς ὑπάρχουν πολλοὶ ἄλλοι τρόποι γιὰ νὰ σταματήση ἡ διαίρεσή μας. Παρ' ὅλα αὐτά, μιὰ καὶ τυχαίνει νὰ γράφω ἕνα βιβλίο, θὰ προσπαθήσω νὰ χρησιμοποιήσω αὐτὴ τὴ συγκεκριμένη μέθοδο. 'Εδῶ, τὸ πρόβλημα τῆς γλώσσας γίνεται οὐσιαστικό. Τὰ ἔργα τῶν φιλοσόφων, τῶν κοινωνιολόγων, καὶ τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος πολιτικῶν (μερικὲς φορὲς εἶναι ἀρκετὰ εἰλικρινεῖς, ἰδιαίτερα μετὰ τὶς ἐκλογές...) εἶναι γραμμένα σὲ στὺλ ποὺ δὲν ἀφο-

ρᾶ τοὺς ἐργάτες καὶ τοὺς ἀγρότες καὶ πού, ὁπωσδήποτε, δὲν μποροῦν νὰ τὰ κατανοήσουν. Αὐτὸς εἶν' ὁ κίνδυνος, καὶ θὰ βάλω τὰ δυνατά μου νὰ τὸν ἀποφύγω.

Ἡ πομπώδης γλῶσσα δὲν εἶναι μονοπώλιο τῆς ἀστικῆς τάξης· εἰσχωρεῖ καὶ μέσα στὰ γραφτὰ ἐκείνων τῶν Ἀριστερῶν ποὺ θεωροῦν τοὺς ἑαυτούς τους ἡγέτες, τῆς αὐτοδιωρισμένης πρωτοπορίας ἑνὸς ἐργατικοῦ κινήματος ποὺ ἔχουν πάψει νὰ μιλᾶνε τὴ γλῶσσα του καὶ πού, ὅταν ἐπαναστατικοποιηθῆ ὅπως τὸ Μάη καὶ τὸν Ἰούνη, ἡ μόνη του εὐτυχία εἶναι νὰ ξεμπερδέψη μὲ τοὺς ἡγέτες καὶ τὴν πρωτοπορία μιὰ καὶ γιὰ πάντα.

Ξέρω ὅτι μιὰ θεωρητικὴ γλῶσσα εἶναι ἀπαραίτητη καὶ λυπᾶμαι ποὺ τὰ ἔργα τοῦ Μάρξ εἶναι, τουλάχιστον μερικά, δύσκολα ἀκόμα καὶ γιὰ τοὺς διανοούμενους καί, στὴν τωρινή τους μορφὴ ἕνα κλειστὸ βιβλίο γιὰ τὸ περισσότερο ἀπὸ τὰ μέλη τῆς ἐργατικῆς τάξης — πρᾶγμα ποὺ δὲν σημαίνει ὅτι δὲν μποροῦν νὰ γίνουν κατανοητὰ ἂν μεταφερθοῦν σὲ μιὰ πιὸ ἁπλὴ γλῶσσα. Ἀλλὰ ἔται ὅπως εἶναι, εἶναι διαθέσιμα μόνο γιὰ τοὺς ἀστοὺς διανοούμενους— ἡ πολιτιστικὴ ἀνισότητα δὲν εἶναι τυχαῖο, ἀλλὰ εἶναι μέρος τῆς καταπιεστικῆς δομῆς καὶ τῶν καπιταλιστικῶν καὶ τῶν «κομμουνιστικῶν» κοινωνιῶν, εἶναι ὁ παράγοντας ἐκεῖνος ποὺ ἐξασφαλίζει ἐν μέρει τὴν ἐπιβίωσή τους. Αὐτὸ ἀκριβῶς ἐννοοῦσαν οἱ ἐπαναστάτες σπουδαστὲς ὅταν διακήρυξαν ὅτι τὰ πανεπιστήμια καὶ τὰ σχολεῖα ἦσαν «ἐργοστάσια τῶν προνομίων»: ἡ τωρινὴ δομὴ τῆς ἐκπαίδευσης εἶναι τέτοια ποὺ φράζει στὰ παιδιὰ τῆς ἐργατικῆς τάξης τὸ δρόμο ποὺ πάει ἐνάντια στὴν ἀστικὴ κοινωνία ποὺ ἀγωνιζόμαστε νὰ ἀνατρέψουμε, καθὼς ἐπίσης, τοὺς στερεῖ καὶ ἀπὸ τὰ πνευματικὰ μέσα γιὰ νὰ δοῦν. Καμμιὰ ἀπορία λοιπὸν ποὺ οἱ ἀστοὶ κατευθυντὲς τῆς ἐκπαίδευσης εἶναι τόσο ἐχθρικοὶ στὶς πανεπιστημιακὲς καὶ σχολικὲς μεταρρυθμίσεις.

Ἀλήθεια, σήμερα γίνεται πολὺς λόγος γιὰ τὸ θέμα, ἀλλά, ὁ ἀληθινὸς σκοπὸς τοῦ προγράμματος Φουσὲ (ἕνα κυβερνητικὸ πρόγραμμα γιὰ τὴν μετατροπὴ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος σὲ πιὸ τεχνοκρατικό, καλλίτερα προσαρμοσμένα στὶς «ἀνάγκες» μιᾶς σύγχρονης κοινωνίας) εἶναι ξεκάθαρος: νὰ κάνη τοὺς ἀνθρώπους ἀκόμα πιὸ καρποφόρα ὑποζύγια.

«Οἱ ἰδέες τῆς ἄρχουσας τάξης εἶναι σὲ κάθε ἐποχὴ οἱ κυρίαρχες ἰδέες, δηλαδὴ ἡ τάξη ποὺ εἶναι ἡ κ υ ρ ί α ρ χ η ὑ λ ι κ ῶ ς δ ύ ν α μ η τῆς κοινωνίας εἶναι ταυτοχρόνως ἡ κ υ ρ ί α ρ χ η π ν ε υ μ α τ ι κ ῶ ς δ ύ ν α μ η. Ἡ τάξη ποὺ ἔχει στὴ διάθεσή της τὰ μέσα τῆς ὑλικῆς παραγωγῆς, ἔχει ταυτοχρόνως τὸν ἔλεγχο τῶν μέσων τῆς πνευματικῆς παραγωγῆς...» (Κάρλ Μάρξ: Ἡ Γερμανικὴ Ἰδεολογία).

Ἡ διαίρεση τῆς κοινωνίας σὲ χειρωνακτικοὺς καὶ πνευματικοὺς ἐργάτες εἶναι μιὰ βασικὴ πλευρὰ ὅλων τῶν ἐκμεταλλευτικῶν

κοινωνικῶν. Ὅλα τὰ ἐπαναστατικὰ κινήματα πρέπει νὰ προσπαθοῦν μὲ τὴ δράση τους καὶ μὲ τὴν ἴδια τὴ δομή τους νὰ ἐξαφανίσουν αὐτὸ τὸ χάσμα, ἐνῶ ξέρουν ὅτι μόνο μιὰ σοσιαλιστικὴ κοινωνία θάζει τέλος σ' αὐτὴ τὴ διαίρεση. Οἱ μάζες τῶν ἐκμεταλλευομένων, ἐργαζόμενες μόνον γιὰ τὴν σοσιαλιστικὴ ἐπανάσταση, μποροῦν νὰ καθορίσουν ἀπὸ μόνες τους τὸ μέλλον τὸ δικό τους καὶ τῆς κοινωνίας. Κανένα βιβλίο δὲν μπορεῖ νὰ τὶς βοηθήσῃ στὴν πραγματοποίηση αὐτῶν τῶν σκοπῶν μποροῦν νὰ μορφωθοῦν ἀπὸ τὴν ἴδια τὴ δική τους ἐπαναστατικὴ ἐμπειρία. «Σὲ μιὰ ἐπανάσταση, ὅταν οἱ μαζες ξεχύνονται στὴν πολιτικὴ σκηνή, ἡ ταξικὴ τους συνείδηση γίνεται πρακτικὴ καὶ δραστήρια. Ἕνας χρόνος ἐπανάστασης ἔδωσε στὸ Ρωσσικὸ προλεταριάτο τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῆς μόρφωσης ποὺ τριάντα χρόνια κοινοβουλευτικῶν καὶ συνδικαλιστικῶν ἀγώνων δὲν μπόρεσαν νὰ δώσουν στὸ Γερμανικὸ προλεταριάτο». (Ρόζα Λούξεμπουργκ: Ἡ Γενικὴ Ἀπεργία).

Αὐτὸ τὸ βιβλίο θὰ εἶναι διαιρεμένο σὲ τέσσερα κύρια μέρη· (1) μιὰ ἀνάλυση τῶν κυριότερων παραγόντων τοῦ ἀγώνα τὸ Μάη-Ἰούνη (αὐτὰ γιὰ τὸν ξένο ἀναγνώστη)· (2) μιὰ προσπάθεια νὰ δειχτῆ πῶς ἀντιμετώπισε τὸ Κράτος τὴν ἐξέγερση καὶ νὰ ἀναλυθῆ τὸ φαινόμενο τοῦ Γκωλλισμοῦ· (3) μιὰ ἀνάλυση τοῦ ρόλου τοῦ Γαλλικοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος καὶ τῆς οὐσιαστικὰ γραφειοκρατικῆς του φύσης· (4) μιὰ μελέτη τῆς ἀποτυχίας τῆς ἐπανάστασης στὴ Ρωσσία μὲ τὴν ἡγεσία τοῦ Λένιν καὶ τοῦ Τρότσκυ.

Ἀλήθεια, ὁποιος καὶ νὰ γράψη γιὰ τὴν Γαλλικὴ Ἐπανάσταση δὲν μπορεῖ νὰ ἐξηγήση γιατὶ ἡ ἔκρηξη ἔγινε τὸ Μάη τοῦ 1968 καὶ ὄχι τον Ἀπρίλη: «Θὰ ἦταν πολὺ μυστικιστικὴ ἡ φύση της (παγκόσμια ἱστορία) ἂν τὸ «τυχαῖο» δὲν ἔπαιζε κανένα ρόλο σ' αὐτήν. Αὐτὰ τὰ τυχαῖα γεγονότα ἀπὸ μόνα τους περιέχονται φυσικὰ στὴν γενικὴ πορεία τῆς ἀνάπτυξης καὶ ἐξουδετερώνονται πάλι ἀπὸ ἄλλα τυχαῖα γεγονότα». (Κάρλ Μάρξ, Γράμμα στὸν Κούγκελμαν, 17 Ἀπρίλη 1871).

Γιὰ τρία ἢ τέσσερα χρόνια, τὸ σπουδαστικὸ κίνημα ἀναγνωριζόταν σὰν μιὰ ἐπαναστατικὴ δύναμη ἀπ' ὅλους τοὺς πολιτικοὺς παρατηρητές, καὶ γι' αὐτὸ εἶναι καθῆκον μου νὰ ἐξηγήσω τὴν Ἱστορία αὐτοῦ τοῦ κινήματος, νὰ ἀφηγηθῶ τὶς σπουδαιότερες ἀπόψεις ποὺ ὑποστηρίχτηκαν περισσότερο ἀπὸ δέκα χρόνια ἀπὸ τὶς ἐπαναστατικὲς ὁμάδες τῶν σπουδαστῶν στὸ Παρίσι καὶ ἀλλοῦ. Αὐτοὶ οἱ «σύλλογοι» ποὺ τοὺς χλεύαζαν σὰν «διασπαστικὲς ὁμάδες» αἱ ἐπίσημοι καὶ προνομιοῦχοι ἀντιπρόσωποι τῆς ἐπανάστασης (οἱ συστατικὲς ἐπιστολὲς τους εἶχαν τὴν ὑπογραφὴ τοῦ Μωρὶς Τορέζ, Γιοῦ τοῦ Γαλλικοῦ Λαοῦ, καὶ τοῦ Ἰωσὴφ Στάλιν, πατερούλη πασῶν τῶν Ρωσσιῶν) —αὐτὲς οἱ ὁμάδες ποὺ δὲν τοὺς ἔδιναν τὴν παραμικρὴ σημασία, ἦταν ὅμως τόσο ἀποτελεσματικὲς ποὺ οἱ ἰδέες τους καὶ ἡ ἐπαναστατικὴ τους πεῖρα ξεχύθηκαν τελικὰ στοὺς δρόμους

καὶ στὰ εργοστάσια, καὶ βοήθησαν ἔται νά γραφτεῖ ἕνα καιναυργιο κεφάλαιο στην ιστορία τοῦ επαναστατικοῦ κινήματος — στὸν διαρκῆ ἀγώνα γιά τήν κατάργηση τῆς ἐκμετάλλευσης ἀνθρώπου ἀπὸ ἄνθρωπο

'Οδηγοῦμαι ἔται στὸ ζήτημα τῆς ὀργάνωσης ὄχι μόνον τῆς καπιταλιστικῆς ἤ τῆς γραφειοκρατικῆς κοινωνίας — γιατί αὐτὸ πρέπει νὰ εἶναι τὸ πρῶτο θέμα σὲ κάθε συζήτηση πάνω στίς «παραγωγικές σχέσεις» — ἀλλὸ, ἐπισης, στὴν ὀργάνωση μιᾶς ἀντιεξουσιαστικῆς καὶ ἀντι-ιεραρχικῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας: θάπρεπε νά ὀργανωθῆ ἡ νέα κοινωνία σύμφωνα μέ τήν Μπολσεβίκικη γραμμή ἤ σύμφωνα μέ τήν ἀντιμπολσεβίκικη θέση τοῦ κινήματος τῆς 22 τοῦ Μάρτη;

Μπαίνει λοιπὸν τὸ τεράστιο πρόβλημα τῆς σχέσης ἀνάμεσα στὴν ἐπαναστατική μειονότητα καὶ τίς μάζες. Τί ἀκριβῶς εἶναι οἱ μάζες καὶ γιατί αὐτές οἱ μάζες βρίσκονται στὴν πρώτη γραμμη; Πῶς μποροῦν νὰ μετςμορφωθοῦν οι μαζες μάνες τους σὲ κάτι τὸ προωθημενο ἀπὸ μιά ἄμορφη μάζα. Και τί εἶδους οργάνωση τῆς μειονότητας εἶναι ἱκανή νὰ προκαλέση τὸ ἐκμεταλλευτικὸ σύστημα καὶ νὰ ἀποκαλύψη τὸ ἀληθινό του περιεχόμενο. 'Απ' αυτή τὴν πλευρὸ, θὰ προσπαθήσω νά δείξω πῶς οἱ «μάζες» ἀνακάλυψαν τὰ μέσα νά παρουν στὰ ἴδια τους τὰ χέρια τὴ δική τους μοῖρα, γιὸ παράδειγμα στὴν Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ τὸ 1871, στίς Ρώσσικες 'Επαναστάσεις τοῦ 1905 καὶ τοῦ 1917, στὴν 'Ισπανική Επανάσταση τοῦ 1936 καὶ τέλος στὴν Οὐγγρική 'Επανάσταση τοῦ 1956. Αυτές οἱ στιγμές τοῦ ἐπαναστατικοῦ αγώνα τῆς ἐργατικῆς τάξης εἶναι σπουδαιοτερες ἀπ' ὅλες τίς πραγματείες ποὺ ἔχουν γραφτεῖ ἤ θὰ γραφτοῦν γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ Αὐτὸ τὸ βιβλιο φιλοδοξεῖ νά κρατήση μπροστά στὴν ἐργατική τάξη τὸν καθρέφτη τῆς δικῆς της ἐπαναστατικῆς ἐμπειρίας, μιᾶς ἐμπειρίας ποὺ εἶναι ἀντίθετη μὲ κάθε δόγμα καὶ πρακτική τῶν αὐτοαποκαλουμένων ἡγετῶν της. Αὐτή ἡ ἐμπειρία καὶ ἡ δυνατότητα νὰ ἀναπαραχθῆ πλατιά εἶναι ἴσως ἡ πιὸ θετική πλευρὰ τῶν γεγονότων τοῦ Μάη. "Ετσι ἐνῶ ὁ Λεφὸρ, ὁ Μορὶν καὶ ὁ Κουντρὲ ἔχουν δίκιο νά ὑποστηρίζουν ὅτι ὁ μῆνας τοῦ Μάη ἦταν μιά ρωγμή τῆς μοντέρνας καπιταλιστικῆς κοινωνίας καθὼς ἐπίσης καὶ τῆς παλῆᾶς ἐξουσίας τῆς 'Αριστερᾶς, ὁ Μάης προχώρησε ἀκόμα πιὸ πολύ: ἀντιπροσώπευε μιὰ ἐπιστροφή σέ μιά ἐπαναστατική παράδοση ποὺ αὐτὰ τά κόμματα εἶχαν προδώσει. Τὸ «Κίνημα τῆς 22 τοῦ Μάρτη» λοιπὸν δέν ἦταν «λαμπρή ἐπινόηση» μιᾶς ὁμάδος «ἀφελῶν θαυματοποιῶν», ἀλλά τά ἀποτέλεσμα ἐπίπονης ἔρευνας στὴν πρακτική καὶ τή θεωρία τῆς ἐπανάστασης.

Θὰ ἦταν λάθος νὰ πίστευε κανεὶς ὅτι ὅ,τι συνέβη στή Γαλλία μποροῦσε νὰ ἔχη συμβῆ μόνο ἐκεῖ, ἀκριβῶς ὅπως λαθεμένη εἶναι καὶ ἡ ἀντίληψη ὅτι τά στρατόπεδα συγκέντρωσης θὰ μποροῦσαν

νὰ ὑπῆρχαν μόνο στὴ Γερμανία τοῦ Χίτλερ καὶ στὴ Ρωσσία τοῦ Στάλιν. Ἡ Ἐπανάσταση καθὼς καὶ ἡ ἀντεπανάσταση εἶναι διεθνεῖς καὶ ὅπως ἀκριβῶς τὰ σπουδαστικὰ κινήματα στὴν Ἰσπανία, στὴν Ἀμερική, στὴν Ἰαπωνία, στὴν Ἰταλία καὶ ἀλλοῦ ἐπηρέασαν τὸ Γαλλικὸ σπουδαστικὸ κίνημα, ἔτσι καὶ τὰ Γαλλικὰ ποὺ ἦταν τὸ πρῶτο ποὺ ξεχύθηκε ἀπὸ τὰ πανεπιστήμια στὰ ἐργοστάσια, μπορεῖ νὰ χρησιμεύση γιὰ παράδειγμα ἀλλοῦ.

Τὰ γεγονότα στὴ Γαλλία ἔχουν ἀποδείξει ὅτι εἶναι δυνατὴ ἡ ἐπανάσταση ἀκόμα καὶ σὲ μιὰ ὑψηλὰ βιομηχανοποιημένη καπιταλιστικὴ κοινωνία. Ἐκεῖνοι ποὺ ὑποστήριζαν ὅτι ἡ ἐργατικὴ τάξη εἶχε ξεπεράσει τὴν ἐπανάσταση καταδικάστηκαν σὲ θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ ἀνικανότητα, γεγονὸς ποὺ ἀποδεικνύει ὅτι εἶναι καιρὸς πιὰ νὰ ἀνακαλύψουμε γιατὶ ἡ ἐργατικὴ τάξη ἔχει παραμείνει γιὰ τόσο καιρὸ παθητική.

Τέλος, αὐτὸ τὸ βιβλίο θὰ ἑρμηνεύση ὁπωσδήποτε τὰ γεγονότα στὸ φῶς τῶν «Ἀριστεριστικῶν» πεποιθήσεων τοῦ συγγραφέα — ἀπὰ κεῖ κι ὁ τίτλος. Ἡ Ἱστορία τοῦ «Ἀριστερισμοῦ» εἶναι πράγματι ἡ Ἱστορία κάθε τι ἀληθινὰ ἐπαναστατικοῦ μέσα στὸ ἐργατικὸ κίνημα. Ὁ Μὰρξ ἦταν πιὸ ἀριστερὰ ἀπ' τὸν Προυντὼν κι ὁ Μπακοῦνιν πιὸ ἀριστερὰ ἀπ' τὸν Μὰρξ. Ὁ Λένιν ἦταν Ἀριστεριστὴς ὅταν ἦρθε σὲ ἀντίθεση μὲ τὸν σοσιαλδημοκρατικὸ ρεφορμισμὸ κι ὅταν συγκρούστηκε μὲ τὴ δική του Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ καὶ τὸ Πολιτικὸ Γραφεῖο στὴ διάρκεια τῆς Ἐπανάστασης τοῦ 1917. Μετὰ τὴν Ἐπανάσταση, ἡ «Ἐργατικὴ Ἀντιπολίτευση», μιὰ ὁμάδα ἀριστερῆς «ἀπόκκλισης» μεταξὺ τῶν Μπολσεβίκων, ἔγινε τὸ πιὸ ἐπαναστατικὰ στοιχεῖο μέσα στὰ κόμμα, ἐνῶ ὁ Οὐκρανὸς ἀναρχικὸς Μάχνο ἀντιπροσώπευε τὸ πιὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα ἔξω ἀπ' τὸ κόμμα. Ὁ ἀγώνας ἀνάμεσα στὴν Ἀριστερὴ καὶ τὴ Δεξιὰ του πτέρυγα ἐξακολουθεῖ νὰ διαιρῆ τὸ ἐργατικὸ κίνημα ὡς τὰ σήμερα.

«Ὁ Λένιν ἀκούραστα πάντα ἐπανελάμβανε, οἱ μάζες βρίσκονται πολὺ πιὸ ἀριστερὰ ἀπ' τὸ Κόμμα, ὅπως ἀκριβῶς καὶ τὸ κόμμα βρίσκεται στ' ἀριστερὰ τῆς Κεντρικῆς του Ἐπιτροπῆς». (Τρότσκυ· Ἱστορία τῆς Ρωσσικῆς Ἐπανάστασης).

Τὸ ζήτημα τοῦ «Ἀριστερισμοῦ» ἦρθε στὴν ἐπιφάνεια ἰδιαίτερα στὴ διάρκεια τῶν γεγονότων τοῦ Μάη-Ἰούνη. Ποιὸς εἶναι ὁ αὐθεντικὸς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἀριστερᾶς σήμερα: ἡ 4η Διεθνής, η INTERNATIONALE SITUATIONNISTE ἢ ἡ Ἀναρχικὴ Ὁμοσπονδία; Ὁ Ἀριστερισμὸς εἶναι κάθε τί τὸ καινούργιο στὴν Ἐπαναστατικὴ Ἱστορία, καὶ πάντοτε προκαλεῖται ἀπ' τὸ «παληό». Αὐτὸν τὸν καινούργιο παραγοντα πρέπει νὰ τὸν ὑπερασπιστοῦμε σταθερὰ σήμερα, ἀπὸ φοβο μήπως συντριβῆ ἀπὸ ὅτι εἶναι ἤδη ὀπηρχαιωμένο στὸν ἴδιο τὸν Ἀριστερισμό. Ἂς ἀφήσουμε τοὺς νεκροὺς νὰ θάψουν τοὺς νεκρούς τους.

Ἡ μεταμόρφωση καὶ ἡ ἀνάπτυξη τῶν Ἀριστερίστικων ἰδεῶν δὲν ἀντανακλᾶ μόνο τὴν μεταμόρφωση καὶ τὴν ἀνάπτυξη τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας ἀλλά κι αὐτὴν τῆς Ρωσσικῆς Ἐπανάστασης σὲ μιὰ γραφειοκρατικὴ ἀντεπανάσταση, ποὺ τὴν ἀκολουθοῦν καὶ τὴν ὑποστηρίζουν τὰ Κομμουνιστικὰ Κόμματα ὅλου τοῦ κόσμου. Δὲν πιστεύω ὅτι τὸ Γαλλικὸ Κ.Κ. πρόδωσε τὶς ἀρχὲς του στὴ διάρκεια τοῦ Μάη καὶ τοῦ Ἰούνη· ἁπλῶς ἔδρασε ὑπερασπίζοντας τὰ γραφειοκρατικὰ του συμφέροντα σὰν κόμμα, καὶ τὰ γραφειοκρατικὰ συμφέροντα τῆς ΕΣΣΔ σὰν κράτος.

Χωρὶς ἀμφιβολία ἡ τελευταία παρατήρηση θὰ φανῆ σὲ πολλοὺς ἀνθρώπους σὰν κοινοτυπία, πράγμα ὅμως ποὺ δὲν ἰσχύει γιὰ ὅλους. Τώρα, μιὰ καὶ σταθερὰ πιστεύω ὅτι μέχρι νὰ ἐκτιμήση κανεὶς τὴν ἀληθινὴ φύση τῆς Κομμουνιστικῆς γραφειοκρατίας, δὲ θὸ εἶναι ἱκανὸς νὰ σκεφτῆ ἐπαναστατικά, νομίζω ὅτι εἶναι καιρὸς νὰ διαδόσουμε αὐτὴ τὴν «κοινοτοπία». Ἀπ' αὐτὴ τὴν ἄποψη, θὰ μποροῦσα νὰ εἶχα ἁπλῶς παρουσιάσει μιὰν ἀνθολογία τῶν πιὸ διεισδυτικῶν ἄρθρων πάνω στὸ θέμα, παρμένα ἀπὸ μερικὰ πρωτοποριακὰ ἔντυπα ὅπως τά: «Σοσιαλισμὸς ἢ Βαρβαρότητα», INTERNATIONALE SITUATIONNISTE, «Ἐργατικὴ ἀλληλογραφία», «Κοκκινομαυρη Σημαία», «Ἀναρχικὲς Μελέτες», καθὼς καὶ σὲ μικρότερη ἔκταση μερικὲς Τροτσκυστικὲς ἐκδόσεις. Ἀλλὰ μιὰ τέτοια ἀνθολογία δὲν θὰ ἐνδιέφερε ἕναν ἐκδοτικὸ οἶκο ποὺ ζητάει ἕνα βιβλίο ὑπογραμμένο ἀπὸ τὸν Κὸν-Μπεντίτ. Τί εἰρωνία, ὁ Λεφόρ, στὸ βιβλίο του, θεώρησε σωστὸ νὰ γράψη: «Ὅσο γιὰ μένα, ἐκεῖνο ποὺ βρίσκω στοὺς λόγους μερικῶν ἀπὸ τοὺς πιὸ μανιασμένους σπουδαστὲς κα συγκεκριμένα τοῦ Κὸν-Μπεντίτ, εἶναι μιὰ δοσοῦλα ρεαλισμοῦ καὶ μιὰ μεγάλη δόση ἀναίδειας». Ἀκούω αὐτοῦ τοῦ εἴδους τὰ σχόλια χρόνια τώρα καὶ τὸ μόνο ποὺ μπορῶ νὰ πῶ εναι ὅτι αὐτὸς ὁ «ρεαλισμὸς» κι αὐτὴ ἡ «ἀναίδεια» βασίζονται, μεταξὺ ἄλλων, στὶς θέσεις ποὺ ὁ ἴδιος ὁ Λεφόρ καθὼς καὶ ἄλλοι δημοσίεψαν στὸ «Σοσιαλισμὸς ἢ Βαρβαρότητα». Οἱ ἀναγνῶστες, δυστυχῶς λίγοι στὸν ἀριθμό, αὐτουνοῦ καθὼς καὶ τῶν ἄλλων ἀριστερίστικων περιοδικῶν, θὰ ἐκτιμήσουν πόσα πολλὰ τοὺς χρωστάει αὐτὸ τὸ βιβλίο. Ὅσο γιὰ τοὺς ὑπόλοιπους, τοὺς ὀφείλεται ἡ ἐξήγηση ὅτι ὁ «Κὸν-Μπεντὶτ» εἶναι ἁπλῶς ὁ ἀνώνυμος συγγραφέας ὅλων αὐτῶν τῶν ἐπιθεωρήσεων, καὶ ἴσως τῶν ἐφημερίδων ACTION καθὼς καὶ τῶν CAHIERS DE MAI. Δὲν εἶμαι, καὶ δὲν θέλω νὰ εἶμαι, τίποτ' ἄλλο παρὰ λογοκλόπος ὅταν πρόκειται γιὰ τὸ κήρυγμα τῆς ἐπαναστατικῆς θεωρίας καὶ πρακτικῆς. Εἶχα ἁπλῶς τὴν καλὴ τύχη νὰ βρίσκομαι ἐκεῖ τριγύρω ὅταν ἡ «δύναμη τῆς κριτικῆς μεταμορφωνόταν σὲ κριτικὴ ποὺ ἀσκοῦσε τὴ δύναμή της».

ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟ ΣΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τὸ βιβλίο αυτό γράφτηκε μέσα σὲ πέντε ἑβδομάδες καὶ φέρνει τά σημάδια τῆς βιασύνης. Σκόπευα νὰ ἐξετάσω ὡς ποιὸ σημεῖο ὁ ἐργατικὸς ἔλεγχος, ὅπως εἶχε ἐφαρμοστῆ στὴν Ἱσπανία τὸ 1936, στὴν Ἀλγερία καὶ τὴν Γιουγκοσλαυΐα, σήμερα, θὰ μποροῦσε νὰ χρησιμεύση σάν παράδειγμα γιὰ μιὰ νέα σοσιαλιστικὴ κοινωνία. Σκόπευα ἐπίσης νά περιγράψω τὴν ἄμεση δράση καὶ τὶς μορφὲς ὀργάνωσης ποὺ ἀναπτύχθηκαν ἀπὸ τοὺς Ρώσσους ἐργάτες τὸ 1905 καὶ τὸ 1917, ἀπο τοὺς Γερμανοὺς ἐργάτες, τὸ 1918, ὁπὸ τοὺς Ἰταλοὺς στὸ 1920 καὶ τους Οὔγγρους στὰ 1956. Προχωρόντας βρῆκα μόνο τὸν καιρὸ νὰ κοιτάξω τί ἔγινε στὴ Ρωσσία. Χρησιμοποίησα τὸ παράδειγμά της γιὰ νά δείξω τὴν ἀντεπαναστατικὴ φύση τοῦ Μπολσεβίκικου Κόμματος. Ὅπως ἔγραψα ἀρχισα νὰ πιστεύω ὅτι τὸ κυριότερο καθῆκον μου ἔπρεπε νὰ εἶναι νὰ ἐκθέσω ὅλες τὶς δυνάμεις ποὺ φράζουν τὸ δρόμο τῆς ἐπανάστασης — ἀπὸ τὸ Κράτος, τὰ Συνδικάτα και τοὺς Σταλινικοὺς μέχρι κι ἐκεῖνες ἀπὸ τὶς ὁμάδες τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς ποὺ ἀκολουθοῦν τὶς Μπολσεβίκικες ἀπόψεις. Μιὰ καὶ θὰ γινόταν αὐτὸ μποροῦσα νὰ προχωρήσω στὴν ἐξέταση τῶν βασικῶν προβλημάτων ποὺ ἀντιμετωπίζει ὁ σύγχρονος ἐπαναστάτης, κι αὐτὰ ἐν συντομία μιὰ καὶ δὲν ὑπῆρχε χρόνος.

Ἐκεῖνοι ποὺ θέλουν νὰ τοὺς δείξουν τὴν «βασιλικὴ ὁδὸ» γιὰ τόσοσιαλισμό, ἢ ἔχουν ἕνα ξεκάθαρο σχέδιο γιὰ τὸ μέλλον, ἂς ἀνακουφισθοῦν ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ Φρούραρχου Γκαβὼ στὴν καταγγελία του ἐναντίον τῆς Διεθνοῦς στὰ 1871 λόγια ποὺ συνοψίζουν ἀκριβῶς καὶ τὴν δική μου ἄποψη: «Νὰ γκρεμίσουν τὸ παληὸ και νὰ χτίσουν τὸ καινούργιο ἀπ' τὸ τίποτα, νὰ ὁ τρόπος ποὺ οἱ ὑποστηριχτὲς τῆς Διεθνοῦς σκοπεύουν νὰ κατασκευάσουν ἕνα κράτος ποὺ δὲν ἀναγνωρίζει οὔτε τὴν κυβέρνηση, οὔτε τὸ στρατό, οὔτε τὴ θρησκεία· ποὺ πιστεύει στὴν νομοθέτηση ἀπὸ τὸ λαὸ γιὰ τὸ λαό, στὴν συλλογικὴ ἰδιοκτησία τῶν πάντων, στὴν κατάργηση τοῦ δικαιώματος τῆς κληρονομιᾶς καὶ τοῦ γάμου· ποὺ θέλει νὰ διαλύσει τὸν μόνιμο στρατό, καὶ μὲ τὸ νὰ γκρεμίση ὅλα τὰ σύνορα, νὰ ἀντικαταστήση τὴν Πατρίδα μὲ τὴν ἰδέα τῆς διεθνοῦς ἀλληλεγγύης».

I. ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΚΑΙ Η ΣΤΡΑΤΗΓΙ-ΚΗ ΤΟΥ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

«Ἡ συμμετοχὴ ὅλων τῶν κατηγορουμένων
ποὺ βρίσκονται ἐνώπιόν σας σήμερα
χαρακτηρίζεται σὰν ἡγετικὴ
στὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα ποὺ σάρωσε τὸ Παρίσι
ἀπὸ τὶς 8 τοῦ Μάρτη μέχρι τὶς 28 τοῦ Μάη,
ἀπειλῶντας νὰ βυθίση τὴν Γαλλία
στὴν ἄβυσσο τοῦ Ἐμφυλίου Πολέμου.
Πρὶν ἀποφασίσουμε γιὰ τὴν εὐθύνη καθενὸς
ἀπὸ τοὺς κατηγορουμένους σ' αὐτὸ τὸ ἔγκλημα,
πρέπει πρῶτα ν' ἀναζητήσουμε
τὶς πηγὲς τοῦ κινήματός τους,
ν' ἀναζητήσουμε τὶς αἰτίες του...»
Καταγγελία τῶν Κομμουνάρων ἀπὸ τὸν Φρούραρχο Γκαβὼ

1. Ἡ ἐξέγερση τῶν σπουδαστῶν

ΑΠΟ ΤΟ ΜΠΕΡΚΛΕΫ ΣΤΟ ΒΕΡΟΛΙΝΟ

Ἕνα φάντασμα πλανιέται πάνω ἀπ' τὴν Εὐρώπη: τὸ φάντασμα τῆς σπουδαστικῆς ἐξέγερσης. Ὅλες οἱ δυνάμεις τῆς γηραιᾶς Εὐρώπης ἑνώθηκαν σὲ μιὰ ἱερὰ συμμαχία γιὰ νὰ κυνηγήσουν αὐτὸ τὸ φάντασμα: ὁ Πάπας καὶ ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπή, ὁ Κίσσινγκερ καὶ ὁ Ντὲ Γκώλ, οἱ Γάλλοι Κομμουνιστὲς καὶ οἱ Γερμανοὶ ἀστυνομικοί.

Τώρα ὅμως ἔχει γίνει διεθνές: Μπέρκλεϋ, Βερολίνο, Τόκυο, Μαδρίτη, Βαρσοβία — ἡ ἐξέγερση τῶν σπουδαστῶν ἁπλώνεται γρήγορα σὰν τὴ φωτιὰ καὶ οἱ ἀρχὲς παντοῦ ἀναρωτιοῦνται μὲ τρόμο ἀπὸ ποῦ ἔρχονται τὰ χτυπήματα. Ἡ ἀπάντηση εἶναι πράγματι πολὺ ἁπλῆ.

Ἂς πάρουμε ἕνα μόνο παράδειγμα: τὸν ἀγώνα τῶν σπουδαστῶν στὸ Μπέρκλεϋ τὸ 1964 — τέσσερα χρόνια πρὶν ἀπὸ τὰ γεγονότα στὸ Παρίσι. Πόσο πολὺ θὰ εἶχαν βοηθηθεῖ οἱ Γαλλικὲς ἀρχὲς ἂν διάβαζαν ἁπλῶς τὶς ἐφημερίδες!

Στὸ Μπέρκλεϋ, τὸ 1964 — πολὺ πιὸ πρὶν ἀπὸ τὸ Βερολίνο ἢ τὸ Παρίσι — οἱ σπουδαστὲς ὑπερασπίστηκαν τὸ δικαίωμά τους νὰ συμμετέχουν στὴν πολιτική, καὶ ἰδιαίτερα νὰ διαμαρτύρονται ἐναντίον τοῦ πολέμου στὸ Βιετνάμ, ἀνεμπόδιστοι ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴ διοίκηση καὶ τοὺς κανονισμούς.

Ὅλα ἄρχισαν μὲ μιὰ ἀπόφαση τῆς διοίκησης νὰ ἀπαγορέψη ὅλες τὶς ἀναλήψεις χρημάτων καὶ τὴν προπαγάνδα γιὰ κάθε πολιτικὴ ἢ κοινωνικὴ ἀντίληψη ποὺ δὲν τὴν ἐνέκρινε.

Ἡ ἀνόητη αὐτὴ κίνηση ἀπὸ μέρους τῶν γραφειοκρατῶν ὤθησε μιὰ μικρὴ ὁμάδα τῶν σπουδαστῶν σὲ δράση, καὶ οἱ γραμμές τους αὐξήθηκαν γρήγορα καθὼς ἡ διοίκηση προσπάθησε μὲ τὸν συνήθη κομπαστικὸ τόνο της νὰ ἐπιβάλη τὴν δική της ἐξουσία. Οἱ σπουδαστὲς ἔκαναν γνωστὴ τὴν ἄποψή τους μέσω τοῦ διμηνιαίου περιοδικοῦ «FREE—SPEECH MOVEMENT NEWS LETTERS»· πράγμα ποὺ ἔφερε στὸ κίνημα ἑκατοντάδες, κι ἀργότερα χιλιάδες, σπουδαστὲς χωρὶς προηγούμενη πολιτικὴ ἐμπειρία. Ὁ ἀγώνας ποὺ ἀκολούθησε τοὺς δίδαξε μερικὲς θεμελιώδεις ἀλήθειες γιὰ τὴ φύση τοῦ Κράτους καὶ ἰδιαίτερα γιὰ τὴν σχέση τοῦ πανεπιστημίου μὲ τὸν κόσμο τῶν ἐπιχειρήσεων, τῆς τοπικῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ἀστυνομίας.

Οἱ ἀγῶνες αὐτοὶ τῶν σπουδαστῶν τοῦ Μπέρκλεϋ στάθηκαν σημαντικοὶ γιατὶ βοήθησαν νὰ ὑπογραμμιστῆ τὸ δίλημμα μιᾶς πλούσιας ἀλλὰ ὅλο καὶ πιὸ πολὺ γραφειοκρατικῆς κοινωνίας.

Τὸ παράδειγμα τοῦ Μπέρκλεϋ ἀντιγράφτηκε λίγα χρόνια ἀργότερα στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Βερολίνου, μὲ τὸ Παρίσι ν' ἀκολουθῆ βῆμα - βῆμα. Ἐδῶ θ' ἀσχοληθοῦμε, λοιπόν,

ὄχι τόσο μὲ τὶς συγκεκριμένες αἰτίες τῆς βίαιης διαμαρτυρίας τῆς SDS (τῆς ἀντιεξουσιαστικῆς Γερμανικῆς σπουδαστικῆς Ἕνωσης) ὅσο μὲ τὸν τρόπο ποὺ αὐτὴ ἐπηρέασε τὰ γεγονότα στὴ Γαλλία.

Στὴ Γερμανία, ἡ ἔκκληση γιὰ πανεπιστημιακὲς μεταρρυθμίσεις ἔγινε τὸ κυρίαρχο σύνθημα τῶν σπουδαστικῶν διαδηλώσεων, ἰσχυροποιημένο ἀρκετὰ μάλιστα ἀπ' τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν ὑπῆρχε ἀποτελεσματικὴ κοινοβουλευτικὴ ἀντιπολίτευση στὸ Δυτικογερμανικὸ καπιταλισμό. Ἀποτέλεσμα, τὸ γερμανικὸ σπουδαστικὸ κίνημα ἔγινε ὁ σημαιοφόρος τῆς ἀντίστασης ἐναντίον τοῦ γερμανικοῦ κράτους καθὼς καὶ τῶν ἀμερικανικῶν θηριωδιῶν στὸ Βιετνάμ.

Ἐνῶ οἱ γερμανοὶ σπουδαστὲς προκαλοῦσαν τὸ σύστημα, οἱ Γάλλοι σύντροφοί τους ζωντάνευαν ὅλο καὶ πιὸ πολὺ μετὰ τὴν ὁλοκληρωτικὴ ἀποτυχία τῆς ρεφορμιστικῆς πολιτικῆς ποὺ ὑποστήριζε ἡ UNEF (Ἐθνικὴ Ἕνωση Γάλλων Σπουδαστῶν)· δυστυχῶς, ἡ ἄκρα Ἀριστερὰ ἀφιέρωνε ὅλες τὶς ἐνέργειές της στὸ νὰ χάνη ἐπιστημονικές, Μαρξιστικὲς ἀναλύσεις τῆς κατάστασης, οἱ ὁποῖες παρὰ τὸν πολυμαθῆ τους χαρακτήρα, πολὺ λίγο κινητοποιοῦσαν τοὺς σπουδαστὲς σ τ ὸ δ ι κ ό τ ο υ ς ἀγώνα.

Παρ' ὅλ' αὐτά, καθὼς ἡ ἀντίθεση στὸν πόλεμο τοῦ Βιετνὰμ ἔπαιρνε διεθνῆ ἔκταση, οἱ Γάλλοι σπουδαστές, ἰδιαίτερα στὸ Παρίσι, συμμετεῖχαν μὲ αὐξανόμενο ρυθμὸ σ' ὅλες τὶς διαδηλώσεις ποὺ γίνονταν στοὺς χώρους τοῦ πανεπιστημίου, μιὰ καὶ τὸ μῖσος τους γι' αὐτὸ τὸν πόλεμο βάδιζε χέρι μὲ χέρι μὲ τὴν πρόσφατα ξυπνημένη τους συνείδηση ὅτι τὰ δικά τους πανεπιστήμια δὲν ἦταν παρὰ τροχοὶ τῆς καπιταλιστικῆς μηχανῆς.

«Τοῦτοι οἱ σπουδαστὲς βρίζουν τώρα τοὺς καθηγητές τους. Θάπρεπε νὰ βρίσκονται στὴ φυλακή... Πρὸς τὸ παρὸν ἡ παράνομη κινητοποίηση παρακολουθεῖται στενὰ ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο τῶν Ἐσωτερικῶν». (L' AURORE, 26 τοῦ Νοέμβρη 1966).

Αὐτὰ συγκεκριμένα τὰ πυρὰ δὲν κατευθύνονταν ἐναντίον τῶν «διαβόητων» σπουδαστῶν τῆς Ναντέρ, ἀλλὰ ἐναντίον τῶν σπουδαστῶν τοῦ Στρατβούργου πού, τὸ 1966, μπῆκαν στὴν τοπικὴ ἐπιτροπὴ τῆς UNEF. Ἡ ἀπρόσμενη ἐκλο-

γή τους, ἂν καὶ τελείως κανονική, πραγματοποιήθηκε μόνον ἐπειδὴ ἡ πλειονότητα τῶν σπουδαστῶν ἀδιαφοροῦσε ἐντελῶς γιὰ τὶς κοινοτοπίες τῆς σπουδαστικῆς πολιτικῆς καὶ γιατί ὁ γραφειοκρατικὸς μηχανισμὸς τῆς παληᾶς UNEF εἶχε καταρεύσει. Ἡ νέα ἐπιτροπὴ ἀποφάσισε νὰ ἐκθέση τὸ πραγματικὸ περιεχόμενο τῆς πανεπιστημιακῆς ζωῆς. Ἀποτέλεσμα, ὅ,τι ὁ τύπος καὶ ἡ UNEF ἀποκάλεσαν «τὸ σκάνδαλο τοῦ Στρασβούργου».

ΤΟ «ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΤΟΥ ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟΥ»

Ξεκινῶντας, ἡ ἐπιτροπὴ χρησιμοποίησε μερικὲς ἀνορθόδοξες μεθόδους γιὰ νὰ τραβήξη τὴν προσοχὴ τῶν σπουδαστῶν σὲ μιὰ μπροσούρα ποὺ ἐξέδοσε σὲ συνεργασία μὲ τὴν INTERNATIONALE SITUATIONNISTE, μιὰ μπροσούρα ποὺ ἦταν ἕνα μεγάλο βῆμα μπρὸς γιὰ τὴ Γαλλικὴ σπουδαστικὴ ὑπόθεση. Στὶς 26 Ὀκτώβρη 1966, ὁ Α. Μολέ, καθηγητὴς τῆς ψυχο-κοινωνιολογίας στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Στρασβούργου, βομβαρδίστηκε μὲ ντομάτες στὴ διάρκεια τῆς ἐναρκτήριας διάλεξής του. Μετὰ ἀπὸ λίγο τὰ μέλη τῆς AFGES ἄρχισαν μιὰ καμπάνια γιὰ τὴν ἐξέρευση χρημάτων, κυρίως γιὰ τὴν ἔκδοση τῆς νέας τους μπροσούρας. Γέμισαν τοὺς τοίχους μὲ μιὰ μικρὴ προκήρυξη ποὺ εἶχε τίτλο: «Ἡ Ἐπιστροφὴ τοῦ στρατοῦ τοῦ Ντουρούτι», καταφέρνοντας ἕνα γερὸ χτύπημα στοὺς παληοὺς «κομμουνιστὲς» ἠγέτες τῶν σπουδαστῶν.

Ἡ μπροσούρα, «Γιὰ τὴν φτώχεια τῆς σπουδαστικῆς ζωῆς ἀπὸ οἰκονομική, πολιτική, ψυχολογική, σεξουαλικὴ καὶ πνευματικὴ ἄποψη καὶ μερικὰ μέσα γιὰ τὴν ἀνακούφισή της», μοιράστηκε στὴν ἐπίσημη τελετὴ ποὺ ἔγινε γιὰ τὸ ξεκίνημα τοῦ νέου ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους· ταυτόχρονα ἡ νέα AFGES ἔκανε γνωστὸ ὅτι τὸ μόνο «σπουδαστικὸ» πρόγραμμα ποὺ εἶχε ὑπ' ὄψι της ἦταν ἡ ἄμεση διάλυση τῆς Ἕνωσης. Ἡ ἄποψη αὐτὴ φάνηκε σὲ πολλοὺς φρικιαστική· ἡ DERNIERES NOUVELLES τὴν ἀποκάλεσε «τὴν πρώτη ἀληθινὴ ἔνδειξη μιᾶς ἐπιχείμενης ἐξέγερσης». Ἡ L' AURORE (16 τοῦ Νοέμβρη) ἔγραφε:

«Ἡ INTERNATIONALE SITUATIONNISTE, μὲ

> μιὰ χούφτα ὑποστηριχτὲς σ' ὅλες τὶς μεγάλες πρωτεύουσες τῆς Εὐρώπης, ἀναρχικοὺς ποὺ παίζουν μὲ τὴν ἐπανάσταση, μιλᾶ γιὰ «κατάληψη τῆς ἐξουσίας», ὄχι τόσο γιατὶ θέλει νὰ τὴν κρατήση, ὅσο γιατὶ θέλει νὰ τὴν καταστρέψη καὶ μαζί μ' αὐτὴν καὶ τὴν δική της ἐξουσία».

Καὶ οἱ καλοὶ πολίτες, τρομαγμένοι μὲ τὴν ἰδέα ὅτι οἱ ἀγαπημένοι γυιοὶ καὶ θυγατέρες τους θὰ συναναστρέφονταν αὐτὸ τὸ συρφετό, ἔβαλαν γρήγορα σὲ κίνηση τὴ δικαστικὴ τους μηχανή, καὶ προχώρησαν ἐναντίον τῶν σπουδαστῶν μὲ μιὰ σειρὰ φτιαχτὲς κατηγορίες.

«Οἱ κατηγορούμενοι ποτὲ δὲν ἀρνήθηκαν τὴν κατηγορία τῆς κατάχρησης τῶν χρημάτων τῆς φοιτητικῆς Ἕνωσης. Στὴν πραγματικότητα παραδέχτηκαν ἀνοιχτὰ ὅτι εἶχαν κάνει τὴν AFGES νὰ πληρώση κάπου 5.000 φράγκα γιὰ τὰ ἔξοδα ἐκτύπωσης καὶ διανομῆς 10.000 φυλλαδίων, γιὰ νὰ μὴν ἀναφέρουμε κι ἄλλου εἴδους φιλολογία, ἐμπνευσμένη ἀπὸ τὴν INTERNATIONALE SITUATIONNISTE. Οἱ ἐκδόσεις αὐτὲς ἐκφράζουν ἰδέες καὶ φιλοδοξίες πού, ἤρεμα χαρακτηρίζοντάς τες, δὲν ἔχουν καμμιὰ σχέση μὲ τοὺς σκοποὺς μιᾶς σπουδαστικῆς ἕνωσης. Ἀρκεῖ κανεὶς νὰ διαβάση τὶς ἐκδόσεις τους γιὰ νὰ καταλάβη ὅτι αὐτοὶ οἱ πέντε σπουδαστές, ἔχοντας μόλις περάσει ἀπὸ τὴν ἐφηβεία, στερούμενοι κάθε ἐμπειρίας ἀληθινῆς ζωῆς, μὲ τὶς σκέψεις τους συγχυσμένες ἀπὸ κακοαφομοιωμένες φιλοσοφικές, κοινωνικές, πολιτικὲς καὶ οἰκονομικὲς θεωρίες, καὶ μπουχτισμένοι ἀπὸ τὴν βαρετὴ μονοτονία τῆς καθημερινῆς τους ζωῆς, ἔχουν τὴν φαντασμένη, γεμάτη πάθος ἀπαίτηση νὰ θέσουν ὑπὸ ἀμφισβήτηση καὶ νὰ γεμίσουν ἕνα σωρὸ προσβολὲς τοὺς συμφοιτητές τους, τοὺς καθηγητές τους, τὸ Θεό, τὴ θρησκεία, τὸν κλῆρο, τὴν κυβέρνηση καὶ τὰ πολιτικὰ καὶ κοινωνικὰ συστήματα ὅλου τοῦ κόσμου. Ἀπορρίπτοντας κάθε ἠθικὴ καὶ περιορισμό, ὁ κυνισμός τους δὲν διστάζει νὰ κηρύξη τὴν κλεψιά, τὸ σταμάτημα ὅλων τῶν σπουδῶν, τὴν παύση τῆς ἐργασίας, τὴν ὁλοκληρωτικὴ ἀνατροπὴ καὶ τὴν παγκόσμια ἐπανάσταση μὲ μοναδικὸ σκοπό της τὴν ἀπεριόριστη εὐχαρίστηση. Ἐξ αἰτίας τοῦ βασικὰ ἀναρχικοῦ χαρακτῆρα τους, οἱ θεωρίες αὐτὲς καὶ ἡ προπαγάνδα τους χαρακτηρίζονται σὰν

κοινωνικὰ ὀλέθριες. Ἡ πλατιά τους διάδοση στοὺς σπουδαστικοὺς κύκλους καθὼς καὶ γενικὰ μεταξὺ τοῦ κοινοῦ, μέσω τοῦ τοπικοῦ, τοῦ ἐθνικοῦ καὶ τοῦ διεθνοῦς τύπου. ἀποτελεῖ ἀπειλὴ γιὰ τὴν ἠθική, τὴ λειτουργία καὶ τὸ καλὸ ὄνομα τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἑπομένως καὶ γιὰ τὸ ἴδιο τὸ μέλλον τῶν σπουδαστῶν τοῦ Στρασβούργου».

Οἱ παρατηρήσεις αὐτές, παρμένες ἀπὸ τὴν ἀνακεφαλαίωση τῶν γεγονότων ποὺ κάνει ὁ πολυμαθὴς δικαστὴς εἶναι πολὺ ἐνδιαφέρουσες. Ἀποδεικνύουν τὴν κατηγορία ποὺ διατύπωσαν οἱ ἴδιοι οἱ συγγραφεῖς τῆς μπροσούρας ὅτι δηλαδὴ οἱ σπουδαστὲς ἔχουν μεταβληθεῖ σὲ ἁπλοὺς θεατὲς τῶν κοινωνικῶν γεγονότων, καταναλωτὲς ὁποιουδήποτε σκουπιδιοῦ φροντίζει τὸ σύστημα νὰ ρίχνῃ στὸ δρόμο τους. Ἐπὶ πλέον ἡ μπροσούρα δείχνει πολὺ καθαρὰ ὅτι στὴν «πλούσια» κοινωνία μας, ὁ σπουδαστὴς εἶναι ἀναγκασμένος νὰ ζῇ μιὰ ζωὴ ἀπόλυτα φτωχὴ σὲ συγκινήσεις. Οἱ συγγραφεῖς δὲν ἐκδηλώνουν παρὰ περιφρόνηση γιὰ τὴν τάξη αὐτὴ τῶν σπουδαστῶν ποὺ δὲν ἐνδιαφέρονται γιὰ κανένα πρόβλημα ἐκτὸς ἀπ' τὰ δικά τους, ποὺ ὀργιάζουν μέσα στὴν ἀλλοτρίωσή τους, ἡ ὁποία μάταια ἐλπίζουν ὅτι θὰ τραβήξῃ τὴ συμπάθεια μιᾶς κοινωνίας ποὺ ἀδιαφορεῖ στὰ πιὸ φοβερὰ βάσανα σ' ὅλη τὴν ἔκταση τοῦ πλανήτη.

Τὸ φιλελεύθερο πανεπιστήμιο ἐπιτρέπει στοὺς σπουδαστές του κάποιο μέτρο ἐλευθερίας, τόσο μόνο ὅμως, ὅσο νὰ μὴν μποροῦν νὰ προκαλέσουν τὴν βάση τῆς πανεπιστημιακῆς ἐκπαίδευσης: τὴν προετοιμασία μιᾶς προνομιούχας μειονότητας, ἡ ὁποία πρόκειται νὰ ἐπιστρέψῃ στὶς γραμμὲς τῆς ἄρχουσας τάξης ἀπ' ὅπου ἔχει πάρει προσωρινὴ ἄδεια ἀπουσίας. Τὸ πανεπιστήμιο ἔχει γίνει, στὴν πραγματικότητα μιὰ λουκανικο - μηχανὴ ποὺ βγάζει ἀνθρώπους χωρὶς καμμιὰ ἀληθινὴ κουλτούρα, κι ἀνίκανους νὰ σκεφτοῦν ἀπὸ μόνοι τους, ἐκπαιδευμένους ὅμως νὰ γίνουν γρανάζια τοῦ οἰκονομικοῦ συστήματος μιᾶς ὑψηλὰ βιομηχανοποιημένης κοινωνίας. Ὁ σπουδαστὴς μπορεῖ ν' ἀγαλλιᾶ στὴ δόξα τῆς πανεπιστημιακῆς του θέσης, ἀλλὰ στὴν πραγματικότητα τὸν θρέφουν μὲ «κουλτούρα» ὅπως τρέφουν μιὰ χήνα μὲ κόκκους σταριοῦ — γιὰ νὰ θυσιαστῇ στὸ βωμὸ τῶν χυδαίων ὀρέξεων τοῦ μπουρζουᾶ.

'Αφοῦ ἀναφέρεται σ' ὅλα αὐτὰ τὰ θέματα, ἡ μπροσούρα τοῦ Στρασβούργου προχωρεῖ στὴν ἐξέταση τοῦ σύγχρονου κύματος τῆς σπουδαστικῆς ἀμφισβήτησης. Δὲν εἶναι ἁπλῶς ἡ παντοτεινὴ ἐξέγερση τῆς νεολαίας, ἀλλὰ μιὰ ἐξέγερση ἐνάντια στὴ συγκεκριμένη φρίκη τῆς μοντέρνας κοινωνίας. Σὰν προϊόντα αὐτῆς τῆς κοινωνίας, δὲν ἔχουν παρὰ δυὸ μόνο διεξόδους: μποροῦν νὰ τὴν ἀποδεχτοῦν ἢ νὰ τὴν ἀπορρίψουν ὁλοκληρωτικὰ — μέσος δρόμος δὲν ὑπάρχει. Ἕνα ἀκραῖο παράδειγμα τῆς δεύτερης διεξόδου ἀποτελεῖ ἡ συμπεριφορὰ τῶν BLOUSONS NOIRS[1], ποὺ προκαλοῦν ταραχὲς στοὺς δρόμους χωρὶς κανένα φανερὸ κίνητρο ἢ ἀντικειμενικὸ σκοπό. Κατευθύνουν τὰ πυρά τους ἐναντίον τῆς ζωῆς τῆς μοντέρνας πολιτείας, ἐναντίον τῆς πληθώρας τῶν ἐξ ἴσου ἄγονων εὐκαιριῶν διασκέδασης, ἐναντίον τοῦ ζουρλομανδύα τῶν μικροπρεπῶν περιορισμῶν καὶ τοῦ ἀστυνομικοῦ ἐλέγχου. Ὁ BLOUSON NOIR ἀρνεῖται νὰ συμβιβαστῇ κι ἐπιπλέον περιμένει ὅλα τὰ «ἀγαθὰ» τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας νὰ πέσουν στὴν ἀγκαλιά του: αὐτοκίνητα, ἠλεκτρικὲς κιθάρες, ροῦχα καὶ δίσκοι. Ὅμως ἂν καὶ ἡ μέθοδός του γιὰ τὴν ἀπόκτηση αὐτῶν τῶν θησαυρῶν — ἡ κλοπὴ — χτυπάει τὶς ρίζες τῆς κοινωνίας, ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ θὰ ἀρχίσει νὰ ἀπολαμβάνη τὶς ἀνέσεις της, ὁ BLOUSON NOIR εἶναι ἀρκετὰ εὐτυχισμένος γιὰ νὰ ριχτῇ εὔκολα σὲ μιὰ ζωὴ ἀνιαροῦ κομφορμισμοῦ.

Ἡ ἐξέγερση τῶν Ὁλλανδῶν PROVOS ἔγινε σ' ἕνα ὁπωσδήποτε ὑψηλότερο ἐπίπεδο, ἂν καὶ αὐτοὶ ἐπίσης, δὲν μπόρεσαν νὰ συνειδητοποιήσουν ὅτι μόνο τὸ προλεταριάτο εἶναι ἱκανὸ νὰ ἀλλάξη τὴν κοινωνία. Στὴν πράξη, οἱ PROVOS εἶναι ἀντίθετοι μὲ τὴν αὐξανόμενη μονοτονία τῆς ζωῆς σὲ μιὰ καπιταλιστικὴ χώρα. Θέλουν νὰ κάνουν τὴ ζωὴ πιὸ ὄμορφη, γεμάτη ποικιλλία καὶ χρώματα, ἀλλὰ δὲν καταλαβαίνουν ὅτι ἐφ' ὅσον τὸ σύστημα παραμένει ὅπως εἶναι, κάθε βελτίωση μπορεῖ, στὴν καλλίτερη περίπτωση, νὰ μπαλώσει τὸν μηχανισμό, ὠφελόντας μερικὰ τμήματα τῆς κοινωνίας καὶ ποτὲ τὸ σύνολό της. Ἑπομένως οἱ PROVOS μπο-

1. Blousons noirs: «Μαῦρες Μπλοῦζες» ἔτσι ἔλεγαν τοὺς τέντυ-μπόυς στὰ χρόνια 1955 - 1960.

ροῦν νὰ ἐπιτύχουν μόνο ὅταν ὁλοκληρώσουν τὸν ἀγώνα τους μέσα στὴ γενικότερη πάλη ἐναντίον τῆς καταπίεσης.

Τέλος, ἡ μπροσούρα ἀναφέρεται στοὺς ZENGAKUREN (Ἕνωση Ἐπαναστατῶν Σπουδαστῶν τῆς Ἰαπωνίας) καὶ στὴν Γιαπωνέζικη Λίγκα τῶν Μαρξιστῶν Νέων Ἐργατῶν (τὴν μόνη ὀργάνωση ὅπου νεαροὶ σπουδαστὲς καὶ ἐργάτες εἶχαν ἀρχίσει νὰ ἀγωνίζονται ἀπὸ κοινοῦ γιὰ τοὺς ἴδιους ἀντικειμενικοὺς στόχους), δυὸ ὁμάδες χωρὶς αὐταπάτες, κι ἀποφασισμένες ν' ἀγωνιστοῦν ἐναντίον τοῦ Δυτικοῦ καπιταλισμοῦ καθὼς καὶ τῆς Ἀνατολικῆς γραφειοκρατίας.

Ἡ μπροσούρα τοῦ Στρασβούργου εἶναι μιὰ ριζοσπαστικὴ κριτικὴ τῆς Γαλλικῆς ὑπεραριστερᾶς, ἀνίκανης γιὰ ἀληθινὴ δράση, γιατὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ψάχνῃ μέσα στὶς στάχτες τῆς ἱστορίας. Τῆς ἐπιφυλάχθηκε μιὰ πολὺ μπερδεμένη ὑποδοχή:

«Τὸ φυλλάδιο αὐτό, μὲ τὴ μεγαλοστομία του, πρέπει νὰ θεωρηθῇ σὰν μιὰ συστηματικὴ ἀπόρριψη ὅλων τῶν κοινωνικῶν καὶ πολιτικῶν ὀργανώσεων ὅπως τὶς ἔχουμε γνωρίσει στὴν Δύση καὶ στὴν Ἀνατολή, κι ὅλων τῶν ὁμάδων ποὺ προσπαθοῦν σήμερα νὰ τὶς μεταμορφώσουν». (LE MONDE, 9 Δεκέμβρη 1969).

Οἱ ἄλλες ἐφημερίδες ἦταν πολὺ λιγότερο φιλικὲς καὶ «ἀντικειμενικές», ἀφοῦ μάλιστα ἡ μπροσούρα ἔφερνε στὸ φῶς τὴ δυσαρέσκεια τῶν σπουδαστῶν: λειτούργησε σὰν ἕνα εἶδος πυροδότη. Καί, ἂν καὶ δὲν ἀπεδεχτήκαμε, ἐμεῖς στὴν Ναντέρ, τὴν ἑρμηνεία τοῦ Στρασβούργου γιὰ τὸ ρόλο τῶν γκρούπ τῶν μειονοτήτων στὴν κοινωνικὴ ἐπανάσταση, κάναμε ὅτι μπορούσαμε γιὰ νὰ βοηθήσουμε στὴ διανομὴ τῆς μπροσούρας. Ἐπὶ πλέον μιὰ καὶ πολλοὶ σπουδαστὲς ἦταν εὐχαριστημένοι ποὺ ἔβλεπαν ὅτι ἐπιτέλους εἶχαν ἔρθει στὸ φῶς οἱ ἄθλιες συνθῆκες τους κι ἐπειδὴ πολλοὶ ὑφηγητὲς ἦταν ἀρκετὰ ἐξαντλημένοι μὲ τὴν κακή τους συνείδηση, μπορέσαμε νὰ ἐκθέσουμε τὸ ὅλο ζήτημα σὲ μερικὰ μαθήματα τῆς κοινωνιολογίας. Ἀποτέλεσμα, ἕνας μεγάλος ἀριθμὸς σπουδαστῶν πληροφορήθηκε τὴν ὕπαρξη τῆς ἐφημερίδας INTERNATIONALE SITUATIONNISTE κι ἄρχισε νὰ ἔρχεται σ' ἐπαφὴ μὲ τὶς ριζοσπαστικὲς ἰδέες ποὺ ἐκφράζονταν σ' αὐτήν.

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ — Η ΜΑΧΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΞΕΝΩΝΕΣ

Μαζὶ μ' αὐτὸ τὸ ἰδεολογικὸ ξέσπασμα ἐκδηλώθηκε καὶ μιὰ ὁρμητικὴ ἐπίθεση ἐναντίον τῶν μοναστικῶν πανεπιστημιακῶν κανονισμῶν καὶ ἰδιαίτερα ἐνάντια στὴ σεμνότυφη ἐπέμβαση στὶς προσωπικὲς ὑποθέσεις τῶν σπουδαστῶν ποὺ κατοικοῦσαν στὰ πανεπιστήμια. Ὁ ἀγώνας αὐτὸς ἦταν, στὴν πραγματικότητα, ἡ ἀρχὴ μόνο μιᾶς γενικῆς ἐπίθεσης ἐναντίον τοῦ πανεπιστημιακοῦ θεσμοῦ.

Τὸ 1967, ἔγιναν συνεχεῖς συγκρούσεις ἀνάμεσα στὴ διοίκηση καὶ μιὰ ὁμάδα σπουδαστῶν ποὺ ἦταν ἀποφασισμένη νὰ ξεσκεπάση τὴν κατασταλτικὴ δομὴ αὐτοῦ ποὺ ὅλοι ξέρουν μὲ τ' ὄνομα πανεπιστήμιο ἀλλὰ ποὺ δὲν εἶναι παρὰ ἕνας βόρβορος πνευματικῆς διαφθορᾶς. Στὴν ἀρχή, οἱ σπουδαστὲς μὲ τὴν βοήθεια εἰδικῶν καὶ μὲ βάση τὶς πολιτικὲς καὶ ἐπαναστατικὲς θεωρίες τοῦ W. REICH, ἄρχισαν μιὰ καμπάνια σεξουαλικῆς ἐκπαίδευσης μέσα στοὺς χώρους τοῦ πανεπιστημίου. Ἡ καμπάνια αὐτὴ ἔφτασε στὸ ἀποκορύφωμά της ὅταν οἱ ἄντρες σπουδαστὲς ἄρχισαν νὰ μπαίνουν μὲ τὴ βία στοὺς ξενῶνες τῶν γυναικῶν, ἀγνοῶντας τὴν καταστολή, πράγμα ποὺ εἶχε σὰν συνέπεια ν' ἀκυρωθοῦν πολλοὶ ἀπὸ τοὺς μικροπρεπεῖς περιορισμοὺς ποὺ ὑπεράσπιζαν αὐτὲς τὶς ἐπάλξεις τῆς Γαλλικῆς ἀγνότητας. Ἐκεῖ θὰ μποροῦσε νὰ ἔχη τελειώσει τὸ ζήτημα, ἂν δὲν ὑπῆρχαν τὰ γαλλικὰ σκανδαλοθηρικὰ φύλλα πού, ἔχοντας πεῖ τόσα ψέμματα, καιρὸ τώρα. γιὰ βιασμούς, χασίσι καὶ ναρκωτικὰ στοὺς χώρους τοῦ πανεπιστημίου, σκέφτηκαν ὅτι εἶχαν πιὰ ἀπτὲς ἀποδείξεις κι ἔκαναν ὑπαινιγμοὺς ποὺ δημιούργησαν πολὺ μεγαλύτερες ἐντυπώσεις. 29 σπουδαστὲς συνελήφθηκαν καὶ ἀπειλήθηκαν μ' ἔξωση ἀπὸ τὸ πανεπιστήμιο. Δυστυχῶς γιὰ τὶς ἀρχές, δυὸ ἀπὸ τοὺς συλληφθέντες, μέλη ἀριστερῶν ἐξτρεμιστικῶν ὁμάδων, βρίσκονταν μακρυὰ στὴ διάρκεια τοῦ «σκανδάλου» κι ἡ ἀπόπειρά τους αὐτὴ νὰ δυσφημήσουν τὴν ἀριστερὰ βοήθησε νὰ ἐξαπλωθῆ τὸ κίνημα σ' ὅλα τὰ πανεπιστήμια τῆς Γαλλίας.

Ἀποτέλεσμα, οἱ περιοριστικοὶ κανονισμοὶ τῶν ξενώνων καταργήθηκαν στὶς 5 Δεκέμβρη στὸ Κλερμὸντ - Φερράν, στὶς 21 Δεκέμβρη στὴ Νάντη, καὶ στὶς 14 Φλεβάρη 1968 στὰ

πιό πολλά άπό τ' άλλα πανεπιστήμια όπου κατοικούσαν σπουδαστές.

ΤΟ ΜΠΟΥΚΟΤΑΖ ΤΗΣ ΝΑΝΤΗΣ

Ἡ μάχη, στή Νάντη ἰδιαίτερα, ἀποκάλυψε ὅτι ὁ Πρύτανις εἶναι ἁπλῶς ἄλλο ἕνα γρανάζι τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ καταστολῆς: ὅταν οἱ σπουδαστές συγκεντρώθηκαν ἔξω ἀπό τό γραφεῖο του στίς 14 Φλεβάρη, ἡ μοναδική του ἀπάντηση ἦταν νά καλέση τήν ἀστυνομία, πού ἀμέσως συνέλαβε τούς ἡγέτες τῶν σπουδαστῶν. Μ' αὐτή του τήν συμπεριφορά, ὁ Πρύτανις ἀποκάλυψε γυμνή τήν ἀλήθεια μπροστά στά μάτια τῶν σπουδαστῶν: διακήρυξε ὅτι τό πανεπιστήμιο δέν ἦταν μόνο ἕνα «χημικό ἐργαστήριο» παραγωγῆς νεκρῆς γνώσης καί ρουτινιέρικης πληροφόρησης πού μεταδίδεται μέ τή χρήση ἑνός συστήματος μεταφορικῶν ταινιῶν — πράγμα πού οἱ περισσότεροι σπουδαστές μέ ἀντίληψη τό ἤξεραν ἤδη — ἀλλά κι ὅτι ἦταν πανέτοιμο νά καταστείλη κάθε ἀμφισβήτηση μέ τή βία. Καί γιατί; Ἁπλῶς γιατί ἡ μόνη του λειτουργία εἶναι νά δημιουργῆ σπουδαστές τέτοιους πού νά προσαρμοστοῦν αὔριο στή δομή τοῦ οἰκονομικοῦ καί κοινωνικοῦ συστήματος, σάν ἀπλές μαριονέττες πού χορεύουν στό ρυθμό πού ὑπαγορεύουν οἱ τεχνοκράτες, οἱ ἄνθρωποι πού μέ πολύ φροντίδα ὀργανώνουν τήν ἀθλιότητα τῶν ὑποανάπτυκτων χωρῶν καί τήν ἀφθονία τῶν ὑπολοίπων. Καί τόσο ἀηδίασαν οἱ σπουδαστές τῆς Νάντης ὅταν τούς παρουσιάστηκε ὁλοκάθαρη αὐτή ἡ πλευρά, ὥστε ἀποφάσισαν νά μποϋκοτάρουν τά μαθήματα τῆς ψυχολογίας, μέ τήν αἰτιολογία ὅτι ἄν καί αὐτή ἡ πειθαρχία αὐτοαποκαλεῖται ἐπιστήμη, εἶναι ἕνα πρόσθετο μέσο καταστολῆς τῆς κριτικῆς σκέψης καί τῆς ἀτομικότητας. Ἡ παρακάτω ἀπόρριψη τῆς σύγχρονης ψυχολογίας τοιχοκολλήθηκε σ' ὅλη τή Νάντη:

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Ἐπειδή πιστεύουμε

ὅτι ἡ ψυχολογία σάν τέτοια πού εἶναι ἔχει σκοπό τήν συστηματική ὑποταγή τῆς ἀτομικῆς συμπεριφορᾶς σέ ψεύτικους τύπους·

'Επειδὴ πιστεύουμε

ὅτι ἡ ψυχολογία ὅλο καὶ πιὸ πολὺ βυθίζεται μέσα στὴν μοῦχλα τῆς 'Αμερικάνικης ψυχο-κοινωνιολογίας, ποὺ ἔχει σκοπὸ τὴν τελειοποίηση τοῦ συστήματος μὲ τὸ νὰ κάνη τοὺς ἐργάτες νὰ καταναλώνουν περισσότερα σκουπίδια, ἐνῶ δίνει τὴ συγκατάθεσή της στὴν οἰκονομικὴ ἐκμετάλλευση·

'Επειδὴ πιστεύουμε

ὅτι ἡ ψυχο-κοινωνιολογία δὲν εἶναι τίποτ' ἄλλο παρὰ δικαίωση τῶν «ἰδανικῶν» τύπων κι ἕνα μέσο ἀπόκρυψης τῆς τεράστιας διαφορᾶς ἀνάμεσα στὸ ἰδανικὸ καὶ τὸ ἀληθινό·

'Επειδὴ πιστεύουμε

ὅτι αὐτὸς ὁ τύπος τῆς ψυχολογίας χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τὴ μιὰ γιὰ νὰ ἀνατρέψη τὸν ἀγώνα τῶν ἐργατῶν καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη διαδίδεται μέσω τῶν πανεπιστημίων, τῶν ἐπιστημονικῶν τάξεων καὶ τῶν διαφημιστικῶν μέσων·

'Επειδὴ πιστεύουμε

ὅτι πολλοὶ σπουδαστὲς ἔχουν ἀποδεχτεῖ τὴν ψυχολογία γιατὶ ἀγνοοῦν τὸ ἀληθινό της περιεχόμενο καὶ γιατὶ δελεάζονται ἀπὸ τὴν ἐπιστημονική της αἴγλη·

'Επειδὴ πιστεύουμε

ὅτι ἔχουν ἐξαπατηθεῖ ἀπὸ ἕνα εἶδος ἡμιμάθειας ποὺ κρύβεται κάτω ἀπὸ ἕνα γελοῖο μανδύα καὶ ὁ ὁποῖος ἀντιπροσωπεύει μιὰ διεφθαρμένη ἀπειλὴ ἐναντίον τῆς ἐλευθερίας·

'Επειδὴ πιστεύουμε

ὅτι ἡ ὁλοκληρωτικὴ ἀπόρριψη τῆς σύγχρονης ψυχολογίας ἐπανεπιβεβαιώνει τὴν ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, ΤΗΝ ΑΘΩΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΘΥΜΙΑΣ, τὶς ξεχασμένες ΧΑΡΕΣ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΤΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ, ΤΗΣ ΕΙΡΩΝΙΑΣ καὶ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ....................

Η AGEN—UNEF ΚΑΛΕΙ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ ΤΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΝΑ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΟΥΝ ΤΙΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΤΟΥΣ.

Αὐτὴ ἡ προκήρυξη παρουσίαζε τεράστιες ὁμοιότητες μ' ἐκείνη τῶν «μανιασμένων» σπουδαστῶν τοῦ Στρασβούργου. Οἱ «ἐξτρεμιστὲς» ὅμως τῆς Νάντης ἀρνήθηκαν νὰ δράσουν σὰν κλειστὴ ὁμάδα καὶ σ' ὅλες τὶς περιπτώσεις ἔκαναν ἐκκλήσεις γιὰ μαζικὴ συμμετοχή. Ἡ κινητοποίησή τους ποὺ ἀποκορυφώθηκε μὲ τὴν κατάληψη τοῦ γραφείου τοῦ Πρύτανι,

ἀκολουθήθηκε ἀπὸ τοὺς σπουδαστὲς σ' ὅλη τὴ Γαλλία.

Ἤδη ὁ κόσμος, ὅμως, εἶχε ἀρχίσει νὰ μιλάη γιὰ τὴν Ναντὲρ καὶ σχεδὸν μέσα σὲ μιὰ νύχτα τοῦτο τὸ γεμᾶτο θέλγητρα ἀλλὰ καὶ κακόγουστο συμπαγὲς παράρτημα τοῦ Παρισινοῦ πανεπιστημίου, τοῦτο τὸ «πρότυπο πανεπιστήμιο» μεταμορφώθη,ε σὲ θερμοκήπιο τῆς ἀμφισβήτησης.

Ἡ κινητοποίηση στὴν Ναντέρ, εἶχε γίνει σχεδὸν μόνιμο χαρακτηριστικὸ τῆς πανεπιστημιακῆς ζωῆς, δύσκολο νὰ περιγραφῆ σὲ ὅποιον δὲν ἔχει ἄμεσες ἐμπειρίες. Ὁ κύριος σκοπός τους ἦταν νὰ φορτίσουν μὲ ἠλεκτρισμὸ ἕνα κομφορμίστικο θεσμὸ πού, ἐπειδὴ φοβόταν τὶς ἀλλαγές, προσπαθοῦσε νὰ προστατευθῆ μὲ τὴν χρήση ἰδεολογικῆς καὶ φυσικῆς καταστολῆς. «Τὸ πανεπιστήμιο εἶναι ἀπὸ παράδοση ἕνας εἰρηνικὸς θεσμὸς ποὺ ἡ ὁμαλὴ λειτουργία του ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἀπόρριψη τῆς ἀρχῆς τῆς βίας ἀπὸ μέρους ὅλων ἐκείνων ποὺ φοιτοῦν σ' αὐτὸ καὶ ἀπὸ τὴ συλλογικὴ ἀποδοχὴ τῶν κανονισμῶν» — ἔτσι ἔλεγαν οἱ κεφαλὲς τῶν διαφόρων σχολῶν τῆς Ναντέρ.

Στὴν πραγματικότητα, ὅμως, αὐτοὶ οἱ κανονισμοὶ εἶναι ἁπλῶς τὰ μέσα μὲ τὰ ὁποῖα οἱ ἐπίσημοι διανομεῖς τῆς «γνώσης» στερεώνουν τὴ θέση τους στὴν ἱεραρχία καὶ ἀποκρούουν κάθε ἐπίθεση ἐναντίον τῆς μετριότητάς τους.

Ἡ ὁμαλὴ λειτουργία ἑνὸς πανεπιστημίου προϋποθέτει τὴν ἀποδοχὴ τῆς ἰδεολογίας καὶ τῆς δομῆς του, δηλαδὴ τὴν ἀποδοχὴ τοῦ ρόλου ποὺ παίζει στὴν παραγωγὴ καλοεκπαιδευμένων νεοσύλλεκτων γιὰ τὴν ἄρχουσα τάξη. Ἐνῶ ὅμως οἱ φαντασμένοι γραφειοκράτες καὶ ἀντιδραστικοὶ τοῦ αὔριο συνεχίζουν νὰ σκοτώνουν τὶς βαρετές τους μέρες στὰ προαύλια τῶν πανεπιστημιακῶν κτιρίων, πολλοὶ σπουδαστὲς σκοτεινιασμένοι ἀναλογίζονται τὴ ματαιότητα τῆς ζωῆς τους σ' ὅ,τι στὴν καλλίτερη περίπτωση, θὰ εἶναι τὸ γκέττο τῆς μικροαστικῆς τάξης. Οἱ πιὸ ἐπαναστάτες ἀνάμεσά τους εἶναι ἰδιαίτερα δυσαρεστημένοι μὲ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ φωνή τους δὲν ἀκούγεται καθόλου στοὺς κύκλους ἐκείνων ποὺ καθορίζουν τὴν πολιτική. Ἀποτέλεσμα, τὰ σποραδικὰ ξεσπάσματα τῶν διάφορων σπουδαστικῶν ὀργανώσεων σ' ὅλο τὸν κόσμο.

Η ΑΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑΣ

Αὐτὸ τὸ προτσὲς ἐπιταχύνθηκε σημαντικὰ ἀπὸ τὸν πόλεμο στὸ Βιετνάμ, ποὺ φάνηκε σὲ πολλοὺς σπουδαστὲς καὶ διανοούμενους τεράστιο σκάνδαλο, ὄχι μόνο γιατὶ ἀντιπροσωπεύει μιὰν ἀπόπειρα τῶν 'Αμερικανῶν νὰ προστάζουν σ' ὅλο τὸν κόσμο, ἀλλὰ γιατὶ καὶ οἱ «σοσιαλιστικὲς» γραφειοκρατίες δὲν κάνουν τίποτ' ἄλλο ἀπ' τὸ νὰ κλείνουν τὰ μάτια τους σὲ κάτι τέτοια γεγονότα καὶ νὰ σιωποῦν. Μὲ λίγα λόγια νὰ ὑποστηρίζουν ἕνα παρόμοιο πρόγραμμα. Στὴν ἀρχή, ἡ διαμαρτυρία τῶν σπουδαστῶν ἐναντίον τοῦ πολέμου ἦταν αὐθόρμητη καὶ ἀνοργάνωτη, ἀλλὰ καθὼς οἱ Ἡνωμένες Πολιτεῖες ἔγιναν ξεδιάντροπα ἐπιθετικότερες, σχηματίστηκε ἡ CVB (COMITE VIETNAM DE BASE) καὶ βοήθησε πολὺ στὴν ἀποκρυστάλλωση τῆς γνώμης τῶν σπουδαστῶν. Σύντομα, οἱ σπουδαστὲς ἀνέλαβαν ἄμεση δράση ἐναντίον τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἀμερικάνικου ἰμπεριαλισμοῦ στὴν Γαλλία καὶ ὀργάνωσαν συλλαλητήρια ἀλληλεγγύης πρὸς τοὺς Βιετναμέζους, ὅπως αὐτὸ τῆς 7 Φλεβάρη 1968. 'Απέδειξε ὅτι οἱ Γάλλοι σπουδαστὲς δὲν σκόπευαν νὰ σταματήσουν σὲ ἁπλὲς προφορικὲς διαμαρτυρίες. Ὕστερα ἦρθε ἡ ἐπίθεση Τὲτ καὶ μαζί της ἕνα αἴσθημα ματαιότητας πέρασε σὰ ρῖγος μέσα στὰ σπουδαστικὰ ὁδοφράγματα. Στὸ Βιετνάμ, μιὰ μικρὴ ἀγροτικὴ χώρα ἀντιστεκότανε στὴν ἐπίθεση τῆς μεγαλύτερης στρατιωτικῆς δύναμης τῆς γῆς κι ἐμεῖς καθόμαστ' ἐδῶ χωρὶς νὰ μποροῦμε νὰ κάνουμε τίποτα γιὰ νὰ βοηθήσουμε. Ὅσο τὸ αἴσθημα τῆς δυσαρέσκειας καὶ τῆς ἐνοχῆς φούντωνε, τόσο περισσότεροι σπουδαστὲς ρίχνονταν μὲ τὴν καρδιά τους στὴν καμπάνια γιὰ τὸ Βιετνάμ. Ἂν καὶ ὑπῆρχαν πολλὰ ἄξια κριτικῆς στὸ 'Εθνικὸ 'Απελευθερωτικὸ Μέτωπο καὶ στὸ καθεστὼς τοῦ Βορείου Βιετνὰμ καί, σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα στὴν Κούβα τοῦ Κάστρο, ἡ προκλητικὴ κι ἀνυποχώρητη ἀντίσταση τῶν Βιετναμέζων καθὼς καὶ τῶν Κουβανῶν εἶχε ἀποδείξει ὅτι μιὰ ὑπεροργανωμένη καὶ ὑπερεξοπλισμένη καπιταλιστικὴ κοινωνία δὲν εἶναι ἀνίκητη.

Τὰ σκληρὰ γεγονότα ἔδωσαν γερὸ χτύπημα στὴ συνείδηση τῶν σπουδαστῶν: οἱ κοινωνίες τῆς καταστολῆς (οἱ ἐ-

ξουσιαστικὲς κοινωνίες) μποροῦν νὰ προκληθοῦν μόνο μὲ ἐπαναστατικὰ μέσα. Ἡ ἀπήχηση ἦταν παγκόσμια.

Τόκυο: Οἱ σπουδαστὲς καὶ οἱ νεαροὶ ἐργάτες στὴ ZENGAKUREN, ἀρνήθηκαν νὰ ὑποστηρίξουν τὴν συνενοχὴ τῆς κυβέρνησης στὴν ἰμπεριαλιστικὴ ἐπίθεση ἐναντίον τοῦ Βιετνάμ. Οἱ μάχες μὲ τὴν ἀστυνομία δὲν ἄφησαν νὰ μετατραποῦν τὰ Γιαπωνέζικα λιμάνια σὲ μεγάλες Ἀμερικάνικες βάσεις.

Μαδρίτη: οἱ σπουδαστὲς προκάλεσαν ἀνοιχτὰ τὸ φασισμὸ τοῦ Φράνκο στὰ πανεπιστήμια. Ἀντιμέτωποι μὲ τὴν βίαιη καταστολὴ τῆς διαμαρτυρίας, συμμάχησαν μὲ τὶς ἐργατικὲς ἐπιτροπὲς στὴν μάχη γιὰ τὴν κοινωνικὴ ἐπανάσταση.

Ρώμη: Μὲ βίαιες συγκρούσεις μὲ τὶς πανεπιστημιακὲς ἀρχὲς καὶ τὴν ἀστυνομία, οἱ Ἰταλοὶ σπουδαστὲς διαδήλωσαν τὴν περιφρόνησή τους γιὰ ἕνα πανεπιστήμιο ποὺ δὲν στέκεται προκλητικὸ ἀπέναντι στὴν καπιταλιστικὴ κοινωνία. Ἀποτέλεσμα, παράλυση τοῦ πανεπιστημιακοῦ συστήματος.

Βαρσοβία: Οἱ σπουδαστὲς βάδισαν μαζὶ μὲ τοὺς διανοούμενους σὲ μιὰ ἀνοιχτὴ πρόκληση τῆς ἰδεολογικῆς καὶ πολιτικῆς δικτατορίας ἑνὸς γραφειοκρατικοῦ κόμματος.

Μπέρκλεϋ — Κολούμπια — Νέα Ὑόρκη: οἱ σπουδαστές, ἀγαναχτισμένοι ἀπὸ τὴν ἰμπεριαλιστικὴ πολιτικὴ τῆς χώρας τους, ἰδιαίτερα στὸ Βιετνάμ, ἔδειξαν τὴν ἀλληλεγγύη τους πρὸς τοὺς Βιετναμέζους ἀγρότες κι ἐργάτες, καὶ πρὸς τὶς καταπιεσμένες φυλετικὲς καὶ οἰκονομικὲς μειονότητες μέσα στὴ χώρα τους. Διακήρυξαν τὴν ἄρνησή τους νὰ γίνουν προνομιοῦχα μέλη τῆς ἀμερικάνικης μπουρζουαζίας.

Η ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΗΝ ΝΑΝΤΕΡ

Ἀρκετὰ γιὰ τὰ γεγονότα ἔξω ἀπ' τὴ Γαλλία. Στὴν Ναντέρ, τὴν πρώτη περίοδο τοῦ «ἱστορικοῦ» ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 1967 - 68 ἔγινε μιὰ σπουδαστικὴ ἀπεργία ποὺ προχώρησε πολὺ πιὸ πέρα ἀπὸ τὰ πλαίσια τῆς παραδοσιακῆς πολιτικῆς καὶ τῆς σπουδαστικῆς Ἕνωσης. 10.000 μὲ 12.000 περίπου ἀπὸ μᾶς μποϋκοτάρισαν ὅλα τὰ μαθήματα γιὰ νὰ ὑποχρεώσουν τὶς ἀρχὲς νὰ βελτιώσουν τὶς συνθῆκες ἐργασίας τῶν σπουδαστῶν.

Αὐτὴ ἡ «ἀπεργία - μοντέλο» ὅπως τὴν ἀποκάλεσε ἡ «LE

FIGARO», δὲν ἦταν, στὴν πραγματικότητα, παρὰ μιὰ διαμαρτυρία ἐναντίον τοῦ ὑπερβολικοῦ ἀριθμοῦ σπουδαστῶν, πρόβλημα ποὺ εἶχε ὀξυνθεῖ μετὰ τὶς τελευταῖες μεταρρυθμίσεις τοῦ Φουσὲ καὶ τὴν ἐπακόλουθη ἀναδιοργάνωση τῶν αἰθουσῶν διδασκαλίας. Ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς ἀπεργίας, μερικὲς πανεπιστημιακὲς ἐπιτροπὲς ποὺ ἀποδείχτηκαν τελείως ἀντιπαραγωγικὲς ἐξ αἰτίας τοῦ αὐταρχικοῦ τρόπου προσέγγισης τῶν προβλημάτων ἀπὸ τοὺς καθηγητὲς ποὺ συμμετεῖχαν.

Ἂς σημειώσουμε παρενθετικὰ ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ τῆς UNEF στὴν Ναντὲρ δὲν ἔκανε τίποτ' ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ τὸ νὰ προσπαθῆ νὰ πατρονάρη τὴν ἀπεργία, μιὰ κι αὐτὴ εἶχε ἤδη ἀναπτυχθεῖ μ' ἀπόλυτη ἐλευθερία. Ἡ ἄρνηση τῶν ἀντιεξουσιαστῶν νὰ παραδεχτοῦν τὴν ἐξουσία τῆς ἐπονομαζομένης σπουδαστικῆς Ἕνωσης, ἑτοιμοθάνατης σ' ὅλη τὴν χώρα κι ἁπλῆ φάρσα στὴν Ναντέρ, ἀντανακλοῦσε τὴν ἀπόφασή μας νὰ ἀπορρίψουμε τὴν γραφειοκρατία. Καὶ πράγματι σ' αὐτὸ πετύχαμε ἀπόλυτα.

Ἡ δεύτερη περίοδος ἔφερε μιὰ σειρὰ περιστατικά, τὰ πιὸ πολλὰ αὐθόρμητη ἔκφραση τῆς σπουδαστικῆς δυσαρέσκειας. Πολλοὶ θὰ θυμοῦνται γιὰ καιρὸ τὴν «ὑπόθεση Μισσόφ» ποὺ συνέβη στὰ ἐγκαίνια τῆς κολυμβητικῆς πισίνας στὸ τέλος τοῦ Γενάρη τοῦ 1968. Ἕνα κοινὸ περιστατικὸ μὲ πολὺ πλατὺ ἀντίκτυπο. Ἕνας ὑπερβολικὰ ἠλίθιος κατώτερος ἀξιωματικὸς τῆς ἀστυνομίας ἔβαλε μπρὸς τὴ διαδικασία ἀπέλασης τοῦ Ν. Κὸν - Μπεντίτ, ποὺ εἶχε κατηγορήσει τὸν Μισσόφ, Ὑπουργὸ ὑπεύθυνο γιὰ τὰ ζητήματα τῆς νεολαίας, ὅτι μιλοῦσε σὰν Χιτλερικός. Γιὰ νὰ τὸν ἐκδικηθοῦν, οἱ σπουδαστὲς μοίρασαν φωτογραφίες ἀστυνομικῶν μὲ πολιτικὰ ἀνακατεμένων μὲ μέλη τῆς σχολῆς καὶ κατήγγειλαν ἐπίσης τὴ διοίκηση καὶ τὸν Κοσμήτορα σὰν «ὄργανα τῆς Νομαρχίας». Μιὰ ὀγκώδης διαδήλωση ἀλληλεγγύης καὶ διαμαρτυρίας ἐνάντια στὴν προτεινόμενη ἀπέλαση τοῦ Κὸν - Μπεντὶτ κατέληξε σὲ συμπλοκὲς μὲ τὴν ἀστυνομία ποὺ εἶχε καλέσει ὁ Κοσμήτωρ τῆς Σχολῆς. Ἀκολούθησε σύντομη μάχη, ὅπου οἱ σπουδαστὲς βομβάρδισαν τὴν ἀστυνομία μὲ ὅτι ἔβρισκαν μπροστά τους, καὶ ποὺ κατέληξε σὲ νίκη: ἡ ἀστυνομία ὑποχώρησε βιαστικά. Ἀλλὰ οἱ σπουδαστὲς εἶχαν αἰσθανθεῖ τὴ σιδερένια γροθιὰ κάτω ἀπ' τὸ φιλελεύθερο γάντι τοῦ πανεπιστημίου.

Στὴν πραγματικότητα, ὁ Μ. Γκραπέν, ὁ Κοσμήτωρ, δὲν ἦταν ὁ «Ναζί» ποὺ ὁ κόσμος τὸν ἔκανε νὰ φαίνεται ἀλλὰ ἕνας «καλὸς» ἄνθρωπος τῆς Ἀριστερᾶς. Ὁ ἀγώνας δὲν κατευθύνονταν μόνο ἐνάντια στὸν Φασισμὸ ἀλλὰ κι ἐναντίον τοῦ ἀ σ τ ι κ ο ῦ ἐ ξ ο υ σ ι α σ τ ι σ μ ο ῦ. Ἡ μετριότητα τῆς πανεπιστημιακῆς διδασκαλίας δὲν εἶναι τυχαῖα, ἀλλὰ ἀντανακλᾶ τὸ στὺλ τῆς ζωῆς μέσα σ' ἕνα πολιτισμὸ ὅπου ἡ «κουλτούρα» ἔχει ἀποκτήσει ἀνταλλακτικὴ ἀξία κι ὅπου ἡ ἀπουσία ὅλων τῶν κριτικῶν ἱκανοτήτων εἶναι ἡ ἀσφαλέστερη ἐγγύηση μιᾶς «ἐπικερδοῦς εἰδίκευσης τῶν πανεπιστημιακῶν σπουδῶν». Ὁ μόνος τρόπος νὰ σταθῆ κανεὶς κόντρα σ' αὐτὸ τὸν τύπο τῆς ἠλιθιότητας εἶναι νὰ ἐπιτεθῆ σ' ὅλους ἐκείνους τοὺς περιορισμοὺς ποὺ ἡ μόνη τους δικαίωση εἶναι ὅτι ὑπάρχουν: κύκλοι σπουδῶν, τέστ, σειρὲς μαθημάτων καὶ συναγωνιστικὲς εἰσαγωγικὲς ἐξετάσεις.

ΓΙΑΤΙ ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΟΙ;

Πάνω σ' αὐτὸ τὸ φόντο πρέπει νὰ φανταστοῦμε τὰ γεγονότα τῆς 22 τοῦ Μάρτη 1968. Στὰ μέσα περίπου τοῦ Μάρτη, οἱ σπουδαστὲς τῆς Σχολῆς τῆς κοινωνικῆς ψυχολογίας, βρίσκοντας τὰ μαθήματά τους πολὺ ἀκαδημαϊκά, ἀποφάσισαν νὰ μποϋκοτάρουν τὶς ἐξετάσεις καὶ ἐπικύρωσαν τὴν ἀπόφασή τους τραγουδῶντας τὴ Διεθνῆ. Ταυτόχρονα μοιράστηκε στὸ πανεπιστήμιο μιὰ μπροσούρα. Εἶχε τίτλο: «Γιατί ἔχουμε ἀνάγκη τοὺς κοινωνιολόγους;»

«Οἱ σπουδαστὲς τῆς κοινωνιολογίας καὶ τῆς ψυχολογίας συχνὰ ἀναρωτιῶνται ποιὰ θὰ εἶναι ἡ ἐπαγγελματικὴ ἀποκατάστασή τους ὕστερα ἀπ' τὸ πανεπιστήμιο.

»Τὰ γεγονότα εἶναι ξεκάθαρα σ' ὅλους: ὑπάρχουν πολὺ περισσότεροι σπουδαστὲς τῶν κοινωνικῶν ἐπιστημῶν ἀπὸ τὶς ἐπαγγελματικὲς θέσεις ποὺ τοὺς περιμένουν κι αὐτὸ συμβαίνει ὕστερα ἀπὸ τὴν κατάργηση τῶν ἐξετάσεων. Τὸ ἐνδιαφέρον ποὺ δείχνουν οἱ σπουδαστὲς γιὰ τὸ μέλλον τους συμβαδίζει μὲ τὸ ἐνδιαφέρον ποὺ ἔχουν γιὰ τὴ θεωρητικὴ θέση ποὺ ἀκολουθοῦν οἱ ὑφηγητές τους, ποὺ οἱ συνεχεῖς τους ἐκκλήσεις στὴν ἐπιστήμη τονίζουν μόνο τὴ σύγχυση τῶν ποικίλλων δογμάτων ποὺ ἀκολουθοῦν.

»Ἐπὶ πλέον, ἡ σπουδαστικὴ κινητοποίηση ἀπὸ τὸ 1960, στὸ ἐξωτερικὸ καθὼς καὶ στὴ Γαλλία, ἦταν σημαντικότερη ἀνάμεσα στοὺς κοινωνιολόγους παρὰ στοὺς ἄλλους κοινωνικοὺς ἐπιστήμονες καὶ φιλοσόφους. Οἱ σπουδαστὲς ἀπὸ τὶς ἄλλες σχολὲς ἦταν ὑπερβολικὰ παθητικοί. Ἀποτέλεσμα, τὰ πανεπιστημιακὰ καὶ γενικὰ τὰ κοινωνικὰ προβλήματα τὰ ἐξέθεταν γιὰ συζήτηση μόνο σὲ μιὰ σχολή, ἀριθμητικὰ ἀδύναμη καὶ σχετικὰ πρόσφατης καταγωγῆς.

»Ἡ περίπτωση παρουσιάστηκε ὅμοια στὶς Η.Π.Α., στὴ Γαλλία, στὴν Γερμανία καθὼς καὶ στὴν Πολωνία καὶ τὴν Τσεχοσλοβακία.

»Γιατί ἡ σπουδαστικὴ ἀμφισβήτηση σ' ὅλες αὐτὲς τὶς χῶρες ἐκφραζόταν κυρίως ἀπὸ τοὺς κοινωνιοψυχολόγους; Γιατὶ αὐτοὶ ἀνέπτυξαν δράση ἐνῶ οἱ ἄλλοι ἀκολουθοῦσαν σὲ ἀπόσταση;

»Γιατὶ αὐτὴ ἡ θεωρητικὴ ἀναζήτηση καὶ γιατὶ τόση πολλὴ ἀνησυχία γιὰ τὸ μέλλον μας;

ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

Δὲν φιλοδοξοῦμε νὰ ὁλοκληρώσουμε ἐδῶ τὴν ἱστορικὴ ἐξέταση ἑνὸς τέτοιου θέματος, γιατὶ ἀναμφίβολα χρειάζεται μιὰ ἐκτενέστερη ἐργασία. Ἐν τῷ μεταξὺ καλοῦνται οἱ σπουδαστὲς νὰ μποῦκοτάρουν ὅλα τὰ μαθήματα τῆς κοινωνιολογίας.

Πρέπει νὰ ἐπανεξετάσουμε τὸ σύνολο τοῦ προβλήματος στὴν ἱστορική του προοπτική.

Ἡ πρώτη σημαντικὴ ἡμερομηνία εἶναι τὸ 1930 μὲ τὶς ἔρευνες ποὺ ἔγιναν στὸ ἵδρυμα Μαΐο καὶ στὸ Χώουθορν.

Μὲ τὸ νὰ τραβήξη τὴν προσοχὴ στὴν σπουδαιότητα τῆς ὁμαδικῆς ψυχολογίας καὶ μὲ τὸ νὰ ἀναπτύξη νέες μέθοδες προσαρμογῆς τοῦ ἐργάτη στὴν βιομηχανικὴ μηχανὴ καὶ αὐξάνοντας ἔτσι τὴν παραγωγή του, ὁ Μαΐο πρόσφερε πολὺ περισσότερα ἀπὸ τὸ νὰ ἀνοίξη νέους δρόμους στὴν κοινωνιολογία — ἔβαλε τέλος στὴν Θεωρία καὶ ἐγκαινίασε τὴν καινούργια ἔνδοξη ἐποχὴ τοῦ ἐμπειρισμοῦ καὶ τῆς ἐπιστημονικῆς μεθόδου.

Παρόμοια ἡ βιομηχανικὴ ψυχολογία μισθώνοντας τὶς ὑπηρεσίες της στὴν διαχείριση τῶν ἐπιχειρήσεων, ἄνοιξε τὸ δρόμο γιὰ τὴ μεγάλης κλίμακας συνεργασία μὲ τὴν παγκόσμια μπουρζουαζία, βοηθῶντας ἔτσι στὴν ὑποστήριξη τῶν θεμελίων ἑνὸς συστήματος ποὺ ἀκόμα τρανταζόταν ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴ κρίση τοῦ 1929.

Ἡ μεταμόρφωση τῆς ἀκαδημαϊκῆς κοινωνιολογίας, ποὺ εἶναι κλάδος τῆς Φιλοσοφίας, σὲ μιὰ ἀνεξάρτητη σπουδὴ μὲ ἐπιστημονικὲς ἀξιώσεις, ἀντιστοιχεῖ μὲ τὴν μεταμόρφωση τοῦ ἀνταγωνιστικοῦ καπιταλισμοῦ σὲ μιὰ οἰκονομία ἐλεγχόμενη ἀπὸ τὸ κράτος.

Ἀπ' αὐτὴ τὴν ἄποψη, ἡ νέα κοινωνικὴ ψυχολογία ἔχει χρησιμοποιηθεῖ κατὰ κόρον ἀπὸ τὴν ἀστικὴ τάξη γιὰ τὴν ὀρθολογικοποίηση τῆς κοινωνίας χωρὶς νὰ ριψοκινδυνεύση οὔτε τὸ κέρδος οὔτε τὴ σταθερότητα.

Οἱ ἀποδείξεις βρίσκονται γύρω μας. Ἡ βιομηχανικὴ κοινωνιολογία ἐνδιαφέρεται κυρίως νὰ προσαρμόζει τὸν ἄνθρωπο στὸ ἐπάγγελμα· ἡ ἀντίστροφη ἀνάγκη νὰ προσαρμόζει δηλαδή, τὸ ἐπάγγελμα στὸν ἄνθρωπο δὲν τὴν ἀφορᾶ. Οἱ κοινωνιολόγοι πληρώνονται ἀπὸ τοὺς ἐργοδότες καὶ ἑπομένως πρέπει νὰ ἐργαστοῦν γιὰ τοὺς σκοπούς τοῦ οἰκονομικοῦ μας συστήματος — μάξιμουμ παραγωγῆς γιὰ μάξιμουμ κέρδους.

Ἡ πολιτικὴ κοινωνιολογία, εἰσάγει τεράστιες ἔρευνες ποὺ τὰ ἀποτελέσματά τους εἶναι παραπλανητικὰ γιατὶ συστήνουν ὅτι ἡ ἐκλογικὴ διέξοδος εἶναι ἡ μόνη ἀποτελεσματική. Ὁ Stouffer ἔχει προτείνει μεθόδους βελτίωσης τοῦ ἠθικοῦ τοῦ Ἀμερικανικοῦ στρατοῦ χωρὶς κὰν νὰ ἀναφέρεται στὸ βασικὸ πρόβλημα: τὸ ρόλο δηλαδὴ τοῦ στρατοῦ στὴν σύγχρονη κοινωνία. Οἱ κοινωνιολόγοι τῆς διαφήμισης ἀναπτύσσουν χιλιάδες τρόπους ὑποβολῆς τοῦ καταναλωτῆ ἀγνοῶντας πάλι σκόπιμα τὴν κοινωνικὴ λειτουργία τῆς διαφήμισης.

Ἐπιπλέον ἀσχολούμενοι μὲ τὸ ταξικὸ πρόβλημα στὶς Η.Π.Α., οἱ Ἀμερικανοὶ κοινωνιολόγοι ἔχουν ἀπορρίψει τὶς ἴδιες τὶς ἔννοιες τῶν τάξεων καὶ τῆς ταξικῆς πάλης, ἀντικαθιστῶντας τες μὲ τὴν θεωρία μιᾶς συνεχοῦς κλίμακας τῶν

ἀνερχομένων θέσεων πού προϋποθέτει ὅτι κάθε ἄτομο ξεκινάει μὲ τὶς ἴδιες εὐκαιρίες νὰ φτάση τὴν κορυφὴ --- καί, ἑπομένως, ἡ 'Αμερικὴ εἶναι μιὰ δημοκρατικὴ χώρα.

»Χώρια ἀπὸ τὶς θεωρητικὲς ἀνασκευὲς τοῦ Μίλλς καὶ τοῦ Λ. Ράϊσμαν ἡ πρακτικὴ ἀνασκευὴ πού ὀφείλεται στὴν ὕπαρξη στὴν 'Αμερικὴ ἑνὸς ὑπο - προλεταριάτου (π.χ. οἱ Νέγροι καὶ οἱ ἐθνικὲς μειονότητες) καὶ στὸν ἀγῶνα τῶν ὁμάδων τῶν βιομηχανικῶν ἐργατῶν ἐναντίον τῶν γραφειοκρατικῶν μηχανισμῶν τῶν συνδικάτων τους, κατακερματίζει τὸ ὄνειρο αὐτὸ γιὰ μιὰ πετυχημένη κοινωνικὴ ὁλοκλήρωση.

»'Αρκετὰ πρόσφατα, ἡ ἐξέγερση τῶν 'Αμερικανῶν Νέγρων δημιούργησε τέτοιο πανικὸ ὥστε τὸ κογκρέσσο ψήφισε ἰδιαίτερες ἐπιχορηγήσεις γιὰ νὰ «ἐρευνηθῆ τὸ πρόβλημα τῶν πόλεων καὶ τῆς καταστολῆς τῶν δυνάμεων τῆς 'Επανάστασης». (Παρμένο ἀπὸ τὸ Le Monde).

»Τέλος, θάπρεπε νὰ ἀναφέρουμε ὅτι, ὅταν ὁ 'Υπουργὸς 'Αμύνης τῶν Η.Π.Α., ἄρχισε τὴν «ἀντι - ἀνατρεπτικὴ» καμπάνια του στὴν Λατινικὴ 'Αμερικὴ (τὸ περίφημο σχέδιο Κάμελοτ) δὲ μπόρεσε νὰ βρῆ καλλίτερο τρόπο γιὰ νὰ μεταμφιέση τοὺς πραγματικούς του σκοποὺς ἀπ' τὸ νὰ τὴν ὀνομάση «ἕνα σχέδιο κοινωνιολογικῆς μελέτης».

»Αὐτὰ γιὰ τὶς 'Ηνωμένες Πολιτεῖες. Στὴν Γαλλία ἡ ὀρθολογικοποίηση τοῦ καπιταλισμοῦ εἰσήχθη μὲ τὴν ἐφαρμογὴ τῶν μεταπολεμικῶν προγραμμάτων, δὲν εἶχε γίνει ὅμως σοβαρὴ ἐπιχείρηση μέχρι τὴν ἄνοδο τοῦ Γκωλλισμοῦ μὲ τὴν ἐξουσιαστικὴ δομή του. Δὲν εἶναι λοιπὸν τυχαῖο ὅτι ἡ ἐπιστήμη τῆς κοινωνιολογίας πρωτοδιδάχτηκε στὰ πανεπιστήμια τὸ 1958. Τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Γαλλικὸς καπιταλισμὸς καθυστερεῖ πίσω ἀπὸ τὸν ἀμερικάνικο καπιταλισμὸ εἶχε ἀπαραίτητο ἀντίκτυπο στὸ ἀκαδημαϊκὸ ἐπίπεδο. 'Η σύγχρονη γαλλικὴ κοινωνιολογία εἶναι μιὰ ἀργοπορημένη εἰσαγωγὴ ἀπὸ τὴν ἄλλη ὄχθη τοῦ 'Ατλαντικοῦ, καὶ ὅπως ὅλοι ξέρουν ἡ καλλίτερη ἐκπαίδευση γιὰ ἕναν κοινωνιολόγο εἶναι τὸ διάβασμα ὅλων τῶν 'Αμερικάνικων φυλλαδίων καὶ περιοδικῶν.

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ «ΘΕΩΡΙΑ»

»Εἴδαμε ποιοὶ στενοὶ δεσμοὶ ὑπάρχουν μεταξὺ τῆς κοι-

νωνιολογικῆς θεωρίας καὶ τῶν κοινωνικῶν ἀναγκῶν τῆς μπουρζουαζίας. Ἡ πρακτική ὀργάνωση τοῦ καπιταλισμοῦ παράγει πλῆθος ἀντιφάσεις ποὺ οἱ διάφοροι κλάδοι τῆς κοινωνιολογίας καλοῦνται νὰ ἀπομακρύνουν. Ἄλλοι πρέπει νὰ μελετήσουν τὴ νεανικὴ ἐγκληματικότητα, ἄλλοι τὸ ρατσισμό, ἄλλοι τὶς φτωχογειτονιές. Κάθε ὁμάδα ψάχνει γιὰ τὶς λύσεις τοῦ ἰδιαίτερου προβλήματος ποὺ τὴν ἀπασχολεῖ καὶ ἐκεῖ σταματᾶ, ἔχοντας προσθέσει τὴν ψηφίδα της στὸ μωσαϊκὸ τῶν «κοινωνιολογικῶν θεωριῶν».

»Ἡ ἐπακόλουθη σύγχυση ἀντανακλᾶται στὴν τμηματικότητα τῶν κοινωνικῶν ἐπιστημῶν, τόσο διαδεδομένη σήμερα (σύγκρινε, Ἀλτουσέρ). Ἡ ἀνυπαρξία δυνατότητας κατανόησης τοῦ κάθε εἰδικοῦ ὅταν βρίσκεται ἀντιμέτωπος μὲ τὴν ἔρευνα τῶν συναδέλφων του τοὺς κάνει συλλογικὰ ἀνίκανους νὰ ἐκφράσουν γενικὰ συμπεράσματα πέρα ἀπὸ ἁπλὲς κοινοτοπίες.

»Καὶ κάτω ἀπ' ὅλα αὐτὰ βρίσκεται ἡ εὔκολα ξεχασμένη ἀπουσία κοινῶν θεωρητικῶν πλαισίων τῆς κοινωνιολογίας μὲ τὶς ἀνθρωπιστικὲς ἐπιστῆμες. Οἱ κοινωνιο - ψυχολόγοι συμφωνοῦν μόνο πάνω σ' ἕνα σημεῖο: στὴν ἀνάγκη νὰ ἀναπτύξουν τεχνικὲς μεθόδους κοινωνικῆς προσαρμογῆς καὶ ἀναπροσαρμογῆς καὶ ἐπίλυσης τῶν κοινωνικῶν συγκρούσεων. Ἁπλῶς ρίξτε μιὰ ματιὰ στὶς ἔννοιες ποὺ εἶναι δημοφιλεῖς: ἱεραρχία, τελετουργικότητα, προσαρμογή, κοινωνικὴ λειτουργία, κοινωνικὸς ἔλεγχος, ἰσορροπία, κ.λ.π.

»Ὁ «θεωρητικὸς» ἀναμένεται νὰ ἐξηγήσῃ τὴ φύση τῶν τοπικῶν συγκρούσεων ἀπομακρυσμένων ἀπὸ τὴν κοινωνική τους πολυπλοκότητα, ὅπου μόνο μέσα σ' αὐτὴν μπορεῖ νὰ γίνουν κατανοητὲς οἱ αἰτίες τους.

»Αὐτὸς ὁ ἀμερόληπτος, ὅπως ἰσχυρίζονται, τρόπος ἐνεργείας εἶναι, στὴν πράξη, ἐντελῶς μεροληπτικὸς καὶ γεμᾶτος προκατάληψη: φαινόμενα ποὺ μελετιοῦνται ἀπομονωμένα, ἐνῶ στὴν πραγματικότητα βρίσκονται ἔξω ἀπὸ τὶς σχέσεις τους (π.χ. ὁ ρατσισμός, ἡ ἀνεργία, ἡ ἐγκληματικότητα, οἱ φτωχογειτονιὲς) καὶ ἡ ὀρθολογιστικὴ φύση τοῦ παρόντος οἰκονομικοῦ συστήματος παρμένη σὰν δεδομένο. Ἐφ' ὅσον ἡ λέξη «κέρδος» ἔχει χάσει τὴν καλή της ὑπόληψη, οἱ κοινωνιολόγοι μιλᾶνε τώρα γιὰ «ἀνάπτυξη». Ἀλ-

λὰ πῶς αὐτὴ ἡ «ἀνάπτυξη» ἔρχεται σὲ πρώτη μοῖρα, ποιός τὴν ὀργανώνει, ποιόν ὠφελεῖ; Αὐτὲς οἱ ἐρωτήσεις εἶναι προφανῶς πολὺ θεωρητικὲς γιὰ νὰ ἀπασχολήσουν μιὰ «καθαρὴ» ἐπιστήμη. Ἑπομένως ἡ ἀμφισβήτηση τῶν σπουδαστῶν τῆς κοινωνιολογίας δὲν μπορεῖ νὰ γίνει κατανοητὴ χωρὶς νὰ θεωρήση κανεὶς τὴ σχέση μεταξὺ κοινωνιολογίας καὶ κοινωνίας. Στὶς μέρες μας, οἱ κοινωνιολόγοι διάλεξαν τὸ ὀδόφραγμά τους: αὐτὸ τῆς διαχείρισης καὶ τοῦ Κράτους. Σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση, ποιὰ εἶναι ἡ ἔννοια τῆς ὑπεράσπισης τῆς κοινωνιολογίας ὅπως μᾶς ἔχουν συστήσει μερικοὶ νὰ κάνουμε;»

Αὐτὴ ἡ γενικὴ ἀνάλυση ἐξηγεῖ τὴν ἰδιαίτερη περίπτωση τῆς Ναντέρ. Κι ἐδῶ, ἐπίσης, ἡ γενικὴ κρίση στὴν κοινωνιολογία, ἡ ἀνησυχία γιὰ τὴν ἐπαγγελματικὴ ἀποκατάσταση, ἡ ἐξαγρίωση ἐνάντια στὶς μέθοδες διδασκαλίας καὶ ἡ εἰσαγωγὴ τῶν δογμάτων ἀπὸ τὶς Η.Π.Α., ἦσαν οἱ βάσεις τῆς σπουδαστικῆς κινητοποίησης. Αὐτοὶ ποὺ παρέμειναν ἔξω ἀπὸ τὸ ἐμπειρικιστικὸ - θετικιστικὸ κύριο ρεῦμα βρέθηκαν ἀπομονωμένοι καὶ ἀνίσχυροι.

Οἱ δυὸ μεγάλες «ἐλπίδες» τῆς Γαλλικῆς κοινωνιολογίας εἶναι οἱ ἀσυναρτησίες τοῦ Parsons (συγγραφέα τοῦ «Ἡ θέση τῶν τελευταίων ἀξιῶν στὴν κοινωνιολογικὴ θεωρία») καὶ ἡ λατρεία τῆς στατιστικῆς (αὐτὴ τουλάχιστον ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι μιὰ πραγματικὴ ἐπιστήμη)· αὐτὰ εἶναι τὰ κλειδιὰ γιὰ κάθε πρόβλημα. Μὲ λίγα λόγια, οἱ κοινωνιολόγοι μὲ ἕνα ταχυδακτυλουργικὸ τρόπο ἔχουν πετύχει νὰ ἀφαιρέσουν τὸ πολιτικὸ κεντρὶ ἀπὸ τὶς δοξασίες τους, πράγμα ποὺ ἐξισώνεται μὲ τὸν καθαγιασμὸ τοῦ στάτους κβό. Οἱ καθηγητὲς τῆς κοινωνιολογίας κολακεύονται μὲ τὸ νὰ αὐτοαποκαλοῦνται Ἀριστεροί, σ' ἀντίθεση μὲ τὶς κεφαλὲς τῶν ἄλλων σχολῶν πού ἀκόμα καὶ σήμερα φανερὰ λαχταροῦν τοὺς παλιοὺς καλοὺς καιρούς. Ἐνῶ οἱ τελευταῖοι προσπαθοῦν νὰ προσκοληθοῦν στὸν πύργο τους ἀπὸ ἐλεφαντόδοντο ποὺ καταρέει, οἱ κοινωνιολόγοι καλοσωρίζουν τὸν «ἐκσυγχρονισμό»: τὴ σχεδιοποίηση, τὴν ὀρθολογιστικοποίηση καὶ τὴν παραγωγὴ τῶν καταναλωτικῶν ἀγαθῶν σύμφωνα μὲ τὶς οἰκονομι-

κὲς ἀνάγκες τοῦ ὀργανωμένου καπιταλισμοῦ.

Ἐδῶ ἀξίζει ν' ἀνασκευάσουμε τὶς ἰδέες τοῦ Κροζιὲ (Esprit, Ἰανουάριος 1967) καὶ τοῦ Τουραὶν (σειρὰ ἄρθρων στὴ Le Monde), δυὸ καθηγητῶν τῆς κοινωνιολογίας στὴν Ναντέρ. Σύμφωνα μὲ τὸν Κροζιέ, οἱ ταραχὲς στὴν Ἀμερικὴ δὲν ὀφείλονται, ὅπως ἀφελῶς πιστεύεται, στὴ διαιότητα τῶν μαύρων ποὺ ἔχουν ἀπελπιστεῖ ἐξ αἰτίας τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς τους, οὔτε στὴ φρίκη τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πόλεμου στὸ Βιετνάμ, (αὐτὸ τὸ «ἀτύχημα», αὐτὸ τὸ δεῖγμα «ἀπερισκεψίας» ὅπως τὸ ἀποκαλεῖ ὁ Κροζιέ). Τέτοιες ἑρμηνεῖες, ἰσχυρίζεται, εἶναι μᾶλλον μαγικὲς παρὰ ἐπιστημονικές. Οὔτε, οἱ ταραχές, εἶναι συνέπεια τοῦ ἠθικοῦ κενοῦ τῆς Ἀμερικανικῆς κοινωνίας, ὅπου τὰ μετρητὰ εἶναι τὸ μόνο πράγμα ποὺ ἔχει πέραση. Στὴν πραγματικότητα, ἐφ' ὅσον ἡ βία ὑπῆρχε πάντα στὶς Η.Π.Α. τὸ μόνο καινούργιο στὴν τωρινὴ κατάσταση, σύμφωνα μὲ τὸν Κροζιέ, εἶναι ἡ ἐξάπλωση τῆς ὀρθολογιστικοποίησης καὶ ἡ ἀνάγκη τοῦ λαοῦ νὰ προσαρμοστῇ σ' αὐτήν. Ἔτσι οἱ Η.Π.Α., τοῦ καθηγητῆ Κροζιέ, δὲν εἶναι ἡ σκηνὴ ὅπου διαδραματίζεται μιὰ πραγματικὴ πάλη μεταξὺ τῶν κοινωνικῶν ὁμάδων ποὺ ἀγωνίζονται γιὰ διαφορετικὰ ὑλικὰ συμφέροντα καὶ κοινωνικοοικονομικὰ προνόμια, ἀλλὰ ἕνα εἶδος κουκλοθέατρου ὅπου ἡ Γροθιά, ἀντιπροσωπεύοντας τὴν Ἀναρχία, προσπαθεῖ νὰ χτυπήσῃ καλλίτερα τὸν Ἀστυφύλακα, ποὺ ἀντιπροσωπεύει Μία Ὀρθολογιστικὴ Κοινωνία! Ἡ κοινωνιολογικὴ αὐτὴ «ἀνάλυση» δὲν θ' ἄξιζε τὴν φασαρία μιᾶς ἀνασκευῆς, ἂν δὲν ἦταν αὐτὴ ἡ πρακτικὴ συμβουλὴ ποὺ προσφέρει ὁ Κροζιὲ στοὺς Νέγρους — ὄχι δηλαδὴ νὰ ζητοῦν τὴν ἐξουσία ἀλλὰ νὰ ἀλλάξουν τὴ στάση τους (sic) καὶ ὅλοι σύντομα θὰ συνειδητοποιήσουν τὸ μεγάλο Ἀμερικάνικο ὄνειρο μιᾶς χώρας ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ δυναμικὲς προσωπικότητες.

Ὁ Τουραὶν, ἀπὸ μέρους του, ἐξέθεσε τὴν ἀκόλουθη θέση: ἡ λειτουργία τοῦ πανεπιστημίου εἶναι νὰ καλλιεργήσῃ τὴ γνώση στὴν ὑπηρεσία τῆς ἀνάπτυξης (ἄλλη μιὰ φορὰ ἡ ἴδια λέξη) καὶ ἔτσι ἀπαραίτητα στέκεται προκλητικὸ ἀπέναντι στὶς παλιὲς ἰδέες καὶ παράγει συγκρούσεις ποὺ εἶναι ὠφέλιμες καὶ γιὰ τοὺς σπουδαστὲς καὶ

γιὰ τοὺς καθηγητές. Ἐκπληρώνοντας τὴν λειτουργία τῆς διέγερσης τῆς κοινωνίας τὸ πανεπιστήμιο παραλληλίζεται μὲ τὸν «ὑγιῆ ἀνταγωνισμὸ τῆς ἀτομικῆς ἐπιχείρησης τοῦ 19ου αἰώνα». Ὁπωσδήποτε αὐτὴ ἡ ἀνάλυση τοῦ Τουραὶν εἶναι σχέτη ἀερολογία. Θάλεγε ψέμματα κανεὶς ἂν ὑποστήριζε, γιὰ παράδειγμα, ὅτι «ἡ γνώση καὶ ἡ τεχνολογικὴ πρόοδος εἶναι οἱ κύριες πηγὲς τῆς νέας κοινωνίας». Στὴν πράξη, ἡ γνώση καὶ ἡ τεχνολογικὴ πρόοδος ἔρχονται στὸ τέλος τοῦ καταλόγου σύμφωνα μὲ τὴ σπουδαιότητά τους — πολὺ πίσω ἀπὸ τὸν ἀνταγωνισμὸ γιὰ τὴ μερίδα τοῦ λέοντος στὰ κέρδη (π.χ. γιὰ ἕνα μονοπώλιο), ἢ τὴν στρατιωτικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἀντιμετώπιση μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσης. Οἱ κοινωνιολόγοι δὲν εἶναι οἱ ἀδιάφοροι παρατηρητὲς ποὺ ἰσχυρίζονται ὅτι εἶναι, οὔτε ἡ ἐπιστήμη εἶναι μιὰ ἔνδοξη ἐπιδίωξη τῆς «καθαρῆς» γνώσης. Ἂν ἡ ἀνάλυσή μας ἔχει δείξει κάτι, εἶναι ὅτι τὸ σύγχρονο πανεπιστήμιο δὲν εἶναι ὁ τόπος ποὺ ἐπιλύονται οἱ κοινωνικὲς ἀντιφάσεις, οἱ ὁποῖες μποροῦν νὰ μετακινηθοῦν μόνο μὲ τὴ μεταμόρφωση τῆς κοινωνίας αὐτῆς ὅπου τὸ πανεπιστήμιο παίζει ἕναν ἀκέραιο ρόλο.

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ὑπάρχουν 600.000 ἀπὸ μᾶς· μερικὲς φορὲς μᾶς μεταχειρίζονται σὰν ἁπλὰ παιδιά, ἄλλες σὰν ἐνήλικους. Ἐργαζόμαστε ἀλλὰ δὲν παράγουμε τίποτα. Συχνὰ δὲν ἔχουμε καθόλου χρήματα, λίγοι ὅμως ἀπὸ μᾶς εἶναι πραγματικὰ φτωχοί. Ἂν καὶ καταγόμαστε ἀπὸ τὴν ἀστικὴ τάξη, δὲν συμπεριφερόμαστε πάντοτε σὰν ἀστοί. Τὰ κορίτσια ἀνάμεσά μας φαίνονται σὰν ἀγόρια ἀλλὰ δὲν εἶναι καθόλου βέβαιες ἂν θέλουν νὰ εἶναι ἀγόρια. Ἀντιμετωπίζουμε τοὺς καθηγητές μας, λίγο σὰν πατεράδες, λίγο σὰν ἀφεντικά, καὶ λίγο σὰν δασκάλους, ἀλλὰ δὲν μποροῦμε τελικὰ νὰ πάρουμε μι' ἀπόφαση γι' αὐτούς. Μερικοὶ ἀπὸ μᾶς εἶναι προορισμένοι νὰ διευθύνουν τὶς τύχες τοῦ ἔθνους, ἄλλοι θὰ γίνουν χαμηλὰ μισθωμένα διανοούμενα ὑποζύγια — ὅλοι μας ὅμως εἴμαστε προικισμένοι γι' ὅλα αὐτά. Ὑπάρχουν 600.000 ἀπὸ μᾶς — τοὺς ἀποκαλούμενους «σπουδαστὲς» τῆς στρατιωτικῆς ἀκαδημίας στὸ Σαὶν Κύρ, τοὺς καλλιτέχνες καὶ τοὺς «καλλι-

τεχνίζοντες», τούς τεχνοκράτες τῆς Σχολῆς τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν (Ecole Nationale d' Administrations), καὶ τοὺς αὐστηρούς Μαρξιστὲς «διανοούμενους» τῆς Σορβόνης, τῆς Ναντὲρ καὶ τῶν ἄλλων πανεπιστημίων. Ἔχουμε ἀνάμεσά μας ὀπαδοὺς τῆς L' Humanité καὶ τῶν «μαχητικῶν» ἐφημερίδων, μόνιμους ἀναγνῶστες τῆς Le Monde, καὶ ἀφοσιωμένους τοῦ ἀθλητικοῦ τύπου ἢ τοῦ σινεμά, μπῆτνικς, φαφλατάδες, διεφθαρμένα πλουσιόπαιδα ποὺ δὲν παίρνουν ποτὲ τὸ πτυχίο, κορίτσια ποὺ θὰ παντρευτοῦν στὸ πρῶτο ἔτος, ἀλλὰ ἐντωμεταξὺ σπουδάζουν νομικά, γλῶσσες ἀκόμα καὶ ψυχολογία, χοντροκέφαλους, ἀποτυχημένους, μέλλοντες μαθηματικοὺς καὶ γιατρούς. Πῶς μπορεῖ κανεὶς νὰ «καταλάβη» τοὺς μοντέρνους σπουδαστές; Προσπαθόντας μόνο νὰ καταλάβη τὴ θέση τους στὴν κοινωνία.

Ἕνα σύγχρονο πανεπιστήμιο, ἔχει δύο ἀντιφατικοὺς ρόλους. Κατ' ἀρχήν, ἕνα πανεπιστήμιο πρέπει νὰ γαλουχήσει τὸ ἐκπαιδευμένο προσωπικὸ ποὺ εἶναι οὐσιαστικὸς παράγοντας γιὰ τὸν γραφειοκρατικὸ καπιταλισμό. Τὸ σύστημα χρειάζεται ἕναν διαρκῶς αὐξανόμενο ἀριθμὸ μηχανικῶν, τεχνικῶν, ἐπιστημόνων, δασκάλων, διαχειριστῶν καὶ κοινωνιολόγων γιὰ νὰ ὀργανώσουν τὴν παραγωγή, νὰ «ὀρθολογιστικοποιήσουν» τὶς βιομηχανικὲς μεθόδους, νὰ διευθύνουν τὴ γιγαντιαία κρατικὴ μηχανή, «νὰ προσαρμόσουν τὴν ψυχολογία τῶν ἀτόμων καὶ τῶν ὁμάδων» καὶ νὰ διαφυλάξουν τὴ διανοητική τους ὑγεία, ἀκόμα καὶ νὰ «ὀργανώσουν» δραστηριότητες στὴ διάρκεια τῆς ἀνάπαυσης. Ἐπειδή, ὅμως, ἡ ἴδια ἡ ἀστικὴ τάξη δὲν μπορεῖ νὰ προμηθεύση τὸ ἀπαιτούμενο σπουδαστικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὶς δικές της γραμμές, στρατολογοῦνται αὐξανόμενοι διαρκῶς ἀριθμοὶ λαμπρῶν νεαρῶν ἀπὸ τὶς χαμηλότερες μέσες τάξεις, ἀκόμα καὶ ἀπὸ τὸ προλεταριάτο καὶ τὴν ἀγροτιά.

Ἡ «ὀρθῶς σκεπτομένη» Ἀριστερὰ συγκεντρώνει τὰ πυρά της πάνω στὴν ταξικὴ δομὴ τῆς δουλικῆς ἀνώτερης ἐκπαίδευσης, τονίζοντας ὅτι μόνον 6% τῶν σπουδαστῶν εἶναι παιδιὰ ἐργατῶν, ὅταν, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιτεθῆ ἐναντίον τῆς κοινωνικῆς λειτουργίας τοῦ πανεπιστημίου: τὴν παραγωγὴ μιᾶς διευθυντικῆς ἐλίτ. Ἂν ξαφνικὰ τὴ νύχτα ἔπιανε τὴν μπουρζουαζία ἕνας παροξυσμὸς αὐτοκαταστροφῆς καὶ τὴν ἔ-

πειθε νὰ στρατολογήσει σπουδαστὲς ἀποκλειστικὰ ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ παιδιὰ τῶν χειρωνακτικῶν ἐργατῶν, τὸ πανεπιστήμιο θὰ γινόταν πιὸ δημοκρατικὸ μόνο στὴν σύνθεσή του. Στὸ βαθμὸ ποὺ ἡ ἐξέλιξη τῶν νέων τεχνικῶν μεθόδων βιομηχανικῆς κατασκευῆς ἐξαφανίζει ὅλο καὶ περισσότερο τὴν ἀνάγκη γιὰ ἀνειδίκευτη ἐργασία, εἶναι ἀναπόφευκτο νὰ αὐξάνη ὁ ψευδο - ἐκδημοκρατισμὸς μὲ τὴν στρατολόγηση γιὰ τὰ πανεπιστήμια τῶν παιδιῶν τῆς ἐργατικῆς τάξης. Στὸ παρελθόν, ἡ οἰκονομικὴ καταπίεση τῆς ἐργατικῆς τάξης καὶ τῶν χαμηλότερων μικροαστικῶν στρωμάτων σήμαινε ὅτι, μὲ τὸ νὰ στείλη κανεὶς ἕνα παιδὶ στὸ πανεπιστήμιο, θὰ ἐπιβαλλόταν ἕνα ἀβάσταχτο οἰκονομικὸ φορτίο πάνω στὴν οἰκογένεια, ἀλλὰ οἱ ὑψηλότεροι μισθοὶ καὶ οἱ κυβερνητικὲς ἐπιχορηγήσεις αὐξάνουν ὁλοένα τὶς δυνατότητες σπουδῶν. Κι ἐκεῖνο ποὺ πραγματικὰ ζητοῦν ὅλοι οἱ ρεφορμιστὲς — εἴτε Κομμουνιστές, εἴτε Σοσιαλ - Δημοκράτες, εἴτε «ἀριστεροὶ» Γκωλιστὲς εἶναι — ὅταν κραυγάζουν γιὰ «ἐκδημοκρατισμὸ» τῶν πανεπιστημίων, εἶναι ἡ ἐπιτάχυνση αὐτοῦ τοῦ προτσές.

Ἀλλὰ ὁπωσδήποτε εἶναι φανερὸ ὅτι, καθὼς ὁ καπιταλισμὸς αὐξάνει τὶς ἀπαιτήσεις του γιὰ ἀποφοίτους, ὄχι μόνο τὰ ἐκλεκτὰ γουρούνια, ἀλλὰ ὅλο καὶ πολλὰ ἄλογα, πρόβατα, ἀκόμα καὶ κοτόπουλα, θὰ στοιβαχτοῦν μέσα στὴν λουκανικο-μηχανή. Νὰ λοιπὸν ποῦ βρίσκεται ἀκριβῶς ἡ ἀντίφαση τοῦ συστήματος. Ἡ παραγωγὴ τοῦ μάξιμουμ ἀριθμοῦ ἀποφοίτων ἐργατῶν μέσα στὸ μίνιμουμ χρόνο ἀπαιτεῖ περισσότερο στενοὺς δεσμοὺς τῶν πανεπιστημίων μὲ τὴν βιομηχανία, γιὰ τὴν σὲ μεγαλύτερη κλίμακα προσαρμογὴ τῆς ἐκπαίδευσης στὶς συγκεκριμένες ἀνάγκες τῆς βιομηχανίας. Ταυτόχρονα ὅμως τὸ πανεπιστήμιο ὑποτίθεται ὅτι εἶναι ὁ ἀνώτατος φύλακας τῆς «κουλτούρας», τῆς ἀνθρώπινης λογικῆς καὶ τῆς ἀμερόληπτης ἔρευνας τῆς καθαρῆς ἀλήθειας καὶ τῆς ἀντικειμενικότητας. Μὲ λίγα λόγια, τὸ πανεπιστήμιο ὑποτίθεται ὅτι εἶναι τὸ τέμπλο καὶ ὁ αἰώνιος θεματοφύλακας τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν τῆς κοινωνίας. Τώρα, ἂν ἀντὶ γιὰ «πνευματικὲς ἀξίες» διαβάσουμε «ἰδεολογία καὶ ἀξίες τῆς ἄρχουσας τάξης», ξεμπερδέψαμε μὲ τὸ ρόλο ποὺ ἔχει παίξει τὸ πανεπιστήμιο ἀπὸ τὸν Μεσαίωνα μέχρι τὸν Πρῶτο Παγκόσμιο Πόλεμο. Θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε ὅτι στὴ διάρκεια αὐτῆς τῆς περιόδου,

περισσότερο ἢ λιγότερο, ὑπερτεροῦσε ο «κοινωνικὸς» καὶ ὁ «πολιτιστικὸς» ρόλος τῶν πανεπιστημίων. Ἡ κοινωνία χρειαζόταν ἕναν σχετικὰ μικρὸ ἀριθμὸ δικηγόρων, γιατρῶν, φιλοσόφων καὶ καθηγητῶν, καὶ τοὺς διάλεγε σχεδὸν ἀποκλειστικὰ ἀνάμεσα στοὺς γόνους τῆς ἄρχουσας τάξης. Αὐτοὶ ἀπολάμβαναν μιὰν οὐμανιστικὴ καὶ φιλελεύθερη ἐκπαίδευση καὶ ἑτοιμάζονταν νὰ «συγχωρήσουν» τὶς πιὸ φανερὲς κοινωνικὲς ἀντιφάσεις, ἐνῶ βολεύονταν μὲ τὴ σκέψη ὅτι ἡ ἀστικὴ τάξη ἦταν ὁ πρωταθλητὴς τῆς φιλελευθεροποίησης, τῆς δημοκρατίας, τῆς πανεπιστημιακῆς ἐκπαίδευσης κ.λ.π. Ἀργότερα, ἕνα μέτρο μικροαστικοῦ ριζοσπατισμοῦ ἄρχισε νὰ εἰσχωρῆ στὸ πανεπιστήμιο, κυμαινόταν ὅμως σὲ ἕνα καθαρὰ θεωρητικὸ ἐπίπεδο: ἡ κρίση τῆς κοινωνίας δὲν εἶχε ἀκόμα καταλάβει τὶς ἀκαδημίες.

Σήμερα, εἶναι ὁ οἰκονομικὸς μᾶλλον παρὰ ὁ θεωρητικὸς ρόλος τοῦ πανεπιστημίου ποὺ κυριαρχεῖ. Αὐτὸ ἐξηγεῖ τὸ γιατὶ τὰ πανεπιστήμια ἔχουν διαιρεθεῖ σὲ μιὰ σειρὰ ἀνωτέρων τεχνικῶν σχολῶν, προσαρτήματα τῆς μεγάλης βιομηχανίας. Ἀλλὰ τὸ σύστημα εἶναι ἐσωτερικὰ ἀσυνεπὲς — μπορεῖ νὰ λειτουργήση μόνο προσπαθώντας νὰ καταστείλη τὴν ἴδια του τὴ λογική. Ἡ «πολιτιστικὴ» λειτουργία τοῦ πανεπιστημίου διαρκῶς προσβάλλεται καὶ πρέπει διαρκῶς νὰ ἐπανεπιβεβαιώνεται. Τέλος, ἀκόμα καὶ μιὰ ἀλλοτριωμένη κοινωνία δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιτρέψη στὸν ἑαυτό της νὰ ἀλλοτριωθῆ στὸ σημεῖο τῆς ψύχωσης. Ἀκόμα καὶ μιὰ ὁλοκληρωτικὴ κοινωνία, μὲ τὴν ἀπόφασή της νὰ ὑποδουλώση κάθε πτυχὴ τῆς ζωῆς στὴ θέληση τῆς ἄρχουσας τάξης, ὁμάδας ἢ κόμματος, δὲν μπορεῖ στὴ συνέχεια νὰ ἔχη τὰ μέσα νὰ καταστείλη τὴν ἐπιστημονικὴ ἀ ν τ ι κ ε ι μ ε ν ι κ ό τ η τ α, ποὺ χωρὶς αὐτήν, γρήγορα θὰ καταστρεφόταν. Γιὰ τὶς πιὸ αὐστηρὲς ὑλιστικὲς αἰτίες, οἱ σύγχρονες κοινωνίες ἔχουν ἀνάγκη οὐσιαστικῆς καὶ «ἀμερόληπτης» ἔρευνας — γιατὶ οἱ πρόοδοι τῆς ἐφαρμοσμένης τεχνολογίας ἐξαρτῶνται ἀπ' αὐτές. Σ' αὐτοῦ τοῦ εἴδους τὴ συνειδητοποίηση ἔφτασε ὁλοκάθαρα ἡ Ἀμερικάνικη ἀστικὴ τάξη.

Τὸ βασικὸ πρόβλημα τῆς ἀνώτερης ἐκπαίδευσης, ἑπομένως, εἶναι ὅτι, ἐνῶ δὲν μπορεῖ νὰ ἀγνοήση τελείως τὶς παλιὲς οὐμανιστικὲς ἀξίες, μιὰ *καί*, παρ' ὅλ' αὐτά, οἱ ἐπιστή-

μονες καὶ οἱ ἐρευνητὲς πρέπει νὰ παράγονται, μόνο ἡ τμηματικοποίηση τῆς γνώσης, μπορεῖ νὰ προμηθεύση ὅλους ἐκείνους τοὺς ἀπρόσωπους μάνατζερς καὶ τεχνικοὺς ποὺ ἀπαιτοῦνται.

Εἴδαμε ὅτι οἱ σπουδαστὲς εἶναι μιὰ κοινωνικὰ ἑτερογενὴς ὁμάδα. Εἶναι ἐπίσης παροδική, καὶ ἡ ποικιλλία τῶν κοινωνικῶν τους προσδοκιῶν αὐξάνει τὴν ἑτερογένειά της. Ἕνας σπουδαστὴς μπορεῖ νὰ καταλήξη, αὐτὸ ἐξαρτᾶται ἀπ' τὸ ὑποκείμενό του καὶ τὴν σπουδαιότητα τῶν οἰκογενειακῶν του δεσμῶν, μὲ μιὰ δουλειὰ ἀξίας 30.000 φράγκων τὸ μῆνα — καὶ λίγοι σπουδαστὲς θέλουν κάτι καλλίτερο.

Οἱ σπουδές τους κρατᾶνε τρία ἕως ἑπτὰ χρόνια. Ὁπότε, ἐνῶ οἱ νεαρότεροι σπουδαστὲς εἶναι ἀκόμα ἀνεύθυνοι ἔφηβοι, οἱ μεγαλύτεροι σύντροφοί τους εἶναι ἄντρες μ' ἕνα ἐπάγγελμα. Οὔτε τότε καταφέρνουν νὰ συνεννοηθοῦν τὰ δύο αὐτὰ ἄκρα.

Καὶ νὰ ποὺ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι σπουδαστές, ἡ πιὸ ἑτερογενὴς ἀπ' ὅλες τὶς κοινωνικὲς ὁμάδες, πέτυχαν νὰ ἑνωθοῦν γιὰ μιὰ συλλογικὴ πολιτικὴ δράση, ὅπως μαρτυρᾶ ἡ ἀντίστασή τους στὸν πόλεμο τῆς Ἀλγερίας καὶ τὰ γεγονότα τοῦ Μάη 1968. Τὸ σπουδαστικὸ κίνημα ἦταν στ' ἀλήθεια, ἡ μόνη «γερή» ἀντίδραση ἐνάντια στὸν πόλεμο τῆς Ἀλγερίας, πότε μὲ βίαιες διαδηλώσεις, πότε μὲ προπαγανδιστικὲς καμπάνιες. Λεγότανε πάντα ὅτι «μόνο μιὰ μειονότητα» συμμετεῖχε σ' αὐτὲς τὶς σπουδαστικὲς διαμαρτυρίες, ἀλλὰ αὐτὴ ἡ μειονότητα ἀντιπροσώπευε τουλάχιστον τὸ 25% τοῦ Γαλλικοῦ σπουδαστικοῦ πληθυσμοῦ. Ὅσο γιὰ τὴν ὑπόλοιπη χώρα, οἱ διαμαρτυρίες τους παρέμειναν λόγια. Ἡ εὐθύνη γιὰ τὴν ἔλλειψη ὀργανωμένης διαμαρτυρίας ἔξω ἀπὸ τὰ πανεπιστήμια πέφτει πάνω στοὺς ὤμους τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος — δὲν ἤθελε καὶ δὲν μποροῦσε νὰ ὀργανώση δραστικὴ ἀντιπολίτευση στὸν πόλεμο καὶ ὑποστήριξη γιὰ τοὺς Ἀλγερινοὺς ἐπαναστάτες. Μόνον στὸ τέλος, βρῆκε τὸ Κ.Κ. πὼς ἦταν καιρὸς νὰ ὀργανώση λίγες διαδηλώσεις, ἀνάμεσά τους κι αὐτὴ στὸ Σαθμὸ τοῦ Μετρὸ τοῦ Σαρὸν (Παρίσι) ὅπου σκοτώθηκαν ἀπὸ τὴν ἀστυνομία ὀκτὼ ἄτομα.

Τὸ ἐκπληκτικὸ φαινόμενο τῆς σπουδαστικῆς ἀντιπολίτευσης ὀφείλονταν σὲ πολλοὺς παράγοντες, ποὺ ὁ κυριότερος

ἦταν ὅ,τι ἔλεγαν οἱ πιὸ πολλοὶ χλευαστικὰ «ἡ ἐξέγερση τῆς σύγχρονης νεολαίας»! Τώρα αὐτὴ ἡ ἐξέγερση, ποὺ περιλαμβάνει τὰ πλατύτερα ἀπὸ ποτὲ στρώματα τῆς νεολαίας ὅλου τοῦ κόσμου, δὲν πρέπει νὰ συγχέεται μὲ τὴν παληὰ «σύγκρουση τῶν γενεῶν»! Ἡ τελευταία, ὅπως τὴν ξέρουμε, ἰδιαίτερα στὶς παληότερες μορφὲς τῆς ἀστικῆς κοινωνίας, ἀντανακλοῦσε τὴν ἀνυπομονησία τῶν νεότερων νὰ βαδίσουν πάνω στὰ χνάρια τῶν παλαιότερων. Αὐτὴ ἡ ἀνυπομονησία συχνὰ πῆρε τὴ μορφὴ μιᾶς ἐπίθεσης ἐναντίον τῆς ἀπολιθωμένης σκέψης τῆς παλαιότερης γενεᾶς καὶ μερικὲς φορὲς ἀποκρυσταλλωνόταν σὲ μιὰ φιλελεύθερη, ριζοσπαστικὴ ἢ ρεφορμιστικὴ στάση. Στὴ σύγχρονη ἐξέγερση τῆς νεολαίας, ὅμως, ἀμφισβητοῦνται πολὺ περισσότερα — ἀντικείμενο τῆς ἀμφισβήτησης εἶναι τὸ ἴδιο τὸ σύστημα. Οἱ σύγχρονοι νέοι δὲν φθονοῦν τόσο, ὅσο ἀηδιάζουν μὲ τὶς νεκρές, ἄδειες ζωὲς τῶν γονιῶν τους. Αὐτὸ τὸ αἴσθημα πρωτοφανερώθηκε ἀνάμεσα στὰ παιδιὰ τῶν ἀστῶν ἀλλὰ ἔχει ἁπλωθεῖ τώρα σ' ὅλα τὰ στρώματα τῆς κοινωνίας. Ὁ Ντανιὲλ Μοτὲ (Sosialism ou Barbarie No 33) ἔχει δείξει καθαρὰ πόσο ἀντίθετοι στέκονται οἱ νεαροὶ ἐργάτες στὶς «ἀξίες» ποὺ ἡ καπιταλιστικὴ κοινωνία τοὺς ἔχει προσφέρει καθὼς καὶ στὶς ἀξίες τῆς ἐργατικῆς τάξης καὶ τὶς παραδοσιακὲς μορφὲς ὀργάνωσης (πολιτικὰ κόμματα καὶ ἐργατικὰ συνδικάτα). Ἡ δουλειὰ στὸ ἐργοστάσιο, ἡ «μαχητικότητα» τῶν ἐργατικῶν συνδικάτων, τὰ πολυλογάδικα προγράμματα τοῦ κόμματος, καὶ ἡ θλιβερή, ἄχρωμη ζωὴ τῶν μεγαλυτέρων τους εἶναι θέματα ποὺ προκαλοῦν μόνο τὴν περιφρόνηση καὶ τὸν σαρκασμό τους.

Τὸ ἴδιο εἶδος τῆς ἀποστροφῆς εἶναι ἡ αἰτία ποὺ τόσοι πολλοὶ σπουδαστὲς ἔχουν πάρει ριζοσπαστικὴ στάση κι ἔχουν κάνει κοινὸ σκοπὸ μαζὶ μὲ τοὺς νέους ἐργάτες τὸν ἀγῶνα ἐνάντια σὲ μιὰ κοινωνία τῆς καταστολῆς.

Ἕνας ἄλλος παράγοντας ποὺ ἔπαιξε ἕνα ρόλο στὴν ἐξέγερση τῶν σπουδαστῶν ἦταν ἡ δική τους θέση στὸ σύστημα καὶ τὰ ἰδιαίτερα προβλήματα ποὺ ἔφερνε στὴν ἐπιφάνεια.

Μιὰ μειονότητα τῶν σπουδαστῶν ἀποδέχεται τὴν κουλτούρα ποὺ τοὺς διανέμεται καὶ τὴν γνώση ποὺ τοὺς τὴ βάζουν μὲ τὸ ζόρι στὸν ἐγκέφαλο, μὲ ἐμπιστοσύνη μικροῦ παιδιοῦ. Ἔχουν παρασυρθεῖ τελείως ἀπ' ὅ,τι ἔχουμε ἀποκαλέ-

σει σὰν ἡ μυθικὴ δευτερεύουσα «λειτουργία τοῦ σύγχρονου πανεπιστήμιου σὰν τέμπλου ἀξιῶν». Παρακολουθοῦν ὅλα τους τὰ μαθήματα προσεχτικὰ καὶ προσπαθοῦν πάν' ἀπ' ὅλα νὰ περάσουν τὶς ἰδέες τοῦ καθηγητῆ τους γιὰ δικές τους· οἱ φιλοδοξίες τους σταματοῦν σύντομα στὸ ἐποφθαλμιούμενο πτυχίο, ἢ ἴσως γίνουν, ἂν τ' ἀξίζουν, καθηγητὲς καὶ οἱ ἴδιοι. Ὅμως, αὐτὴ ἡ μερίδα τῆς σπουδαστικῆς γνώμης γρήγορα ἐξαφανίζεται — γιὰ λόγους ποὺ θὰ ἐξετάσουμε παρακάτω. Μιὰ ἄλλη μερίδα μπορεῖ νὰ ἀντιληφθεῖ τὸ περιεχόμενο τοῦ συστήματος, ἀλλὰ κρατᾶ κλειστὰ τὰ μάτια κυνηγῶντας τὴν κατάλληλη εὐκαιρία: εἶναι οἱ ὀπορτουνιστές, ἐνδιαφέρονται μόνο γιὰ τὸ ἐπαγγελματικό τους μέλλον. Συνειδητοποιοῦν ὅτι πολλὰ ἀπ' αὐτὰ ποὺ διδάσκονται εἶναι ψέμματα, ἢ τουλάχιστον ἀνεπαρκῆ, δὲν ἔχουν αὐταπάτες γιὰ τὴν καθαρὰ ὑλιστικὴ λειτουργία τῆς ἐκπαίδευσής τους, ξέρουν ὅτι θὰ γίνουν κατάλληλοι γιὰ ν' ἀποκτήσουν μιὰ «καλὴ» δουλειά, καὶ εἶναι πρόθυμοι νὰ δεχτοῦν τὰ ἐπίσημα φιλοδωρήματα τοῦ προνόμιου, ἕνα αὐτοκίνητο, διακοπὲς στὸ ἐξωτερικό, χρήματα, ἕνα σπίτι στὴν ἐξοχή.

Αὐτὴ ἡ μερίδα μπορεῖ πάντα νὰ κινητοποιηθῆ σὲ ὑπεράσπιση τοῦ συστήματος. Πιὸ συχνά, ὅμως, ἁπλῶς κάθονται ἀναπαυτικὰ καὶ παρακολουθοῦν τοὺς πιὸ μαχητικοὺς συναδέλφους τους νὰ δίνουν μάχες ἀπ' τὶς ὁποῖες ὅλοι οἱ σπουδαστὲς θὰ ὠφεληθοῦν: γιὰ μείωση τοῦ ὑπερβολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν σπουδαστῶν, γιὰ μεγαλύτερες εὐκολίες, κ.λ.π.

Γιὰ μιὰ τρίτη ὅμως καὶ διαρκῶς αὐξανόμενη ὁμάδα, ἡ ἴδια ἡ πανεπιστημιακὴ ζωὴ θέτει μερικὰ οὐσιαστικὰ ἐρωτήματα. Καὶ μιὰ καὶ ἀρχίζουν νὰ ἀναλύουν τὰ δικά τους προβλήματα, ἡ λογικὴ τῶν συμπερασμάτων τους τοὺς ὁδηγεῖ τελικὰ στὴν ἀπόρριψη ὅλης τῆς σύγχρονης κοινωνίας. Κι αὐτὸ γιατί, σὰν ἕνας βασικὸς θεσμὸς τοῦ κοινωνικοῦ συστήματος, τὸ πανεπιστήμιο ἀπαραίτητα περιέχει ὅλες τὶς ἀντιφάσεις, τὶς συγκρούσεις καὶ τὰ παράδοξα ποὺ χαρακτηρίζουν τὴν ἴδιαν τὴν κοινωνία.

Ἔχουμε πεῖ ὅτι ἕνα πανεπιστήμιο ὑποτίθεται ὅτι εἶναι μιὰ ἕδρα τῆς μάθησης καὶ τῆς ὀρθολογιστικῆς ἔρευνας. Πῶς λοιπὸν μπορεῖ ἕνας νεαρὸς οἰκονομολόγος, γιὰ παράδειγμα, νὰ πιστέψῃ στὰ σοβαρὰ στὸν ὀρθολογιστικὸ χαρακτήρα τῆς

σύγχρονης οἰκονομίας, σχεδιασμένης ἢ ὄχι; Καὶ μόνον μερικοὶ σκληροτράχηλοι ἀπὸ τοὺς καθηγητές τους ὑποστηρίζουν ἀκόμα ὅτι τὸ σύστημα ἔχει παραπέρα δυνατότητες ἐρθολογιστικοποίησης. Πῶς μπορεῖ νὰ μιλάη σοβαρὰ ἕνας οἰκονομολόγος γιὰ τὴν ὀρθολογιστικὴ διανομὴ τῶν ἀγαθῶν ἔχοντας ὑπ' ὄψιν τὴν καταφανέστατη ἀντίφαση ἀνάμεσα στὴν ἀφθονία τῶν ὑπερβιομηχανοποιημένων χωρῶν καὶ στὴν ἐξαθλίωση τοῦ Τρίτου Κόσμου; Πῶς μπορεῖ ἕνας νέος βιομηχανικὸς ψυχολόγος νὰ βοηθήση κάποιον νὰ ὁδηγηθῆ στὴν αὐτοαμφισβήτηση ὅταν βλέπει ὅτι τὸ ἀντικείμενο τῆς πειθαρχίας του εἶναι νὰ «προσαρμόση τὸν ἄνθρωπο στὸ ἐπάγγελμα» καὶ ὅτι τὸ ἴδιο τὸ ἐπάγγελμα εἶναι θανατηφόρο καὶ μάταιο; Πῶς μπορεῖ ἕνας νέος φυσικὸς νὰ ἀγνοήση τὴν θεωρητικὴ κρίση ποὺ τραντάζει τὰ ἴδια τὰ θεμέλια τῆς σύγχρονης φυσικῆς καὶ μαζὶ μ' αὐτὰ ὅλους τοὺς ἰσχυρισμούς της ὅτι εἶναι μιὰ «ἀκριβὴς» ἐπιστήμη· πῶς μπορεῖ νὰ εἶναι βέβαιος ὅτι ἡ ἔρευνά του εἶναι πρὸς ὄφελος τῆς ἀνθρωπότητας, στὸν αἰώνα ποὺ ἔχει παράγει τὴν Ὑδρογονικὴ βόμβα; Μπορεῖ ἀλήθεια ν' ἀποφύγη τὴν σκέψη γιὰ τὴν προσωπικὴ του εὐθύνη ὅταν οἱ μεγαλύτεροι ἀτομικοὶ ἐπιστήμονες ἀρχίζουν νὰ ἀμφισβητοῦν τὴ λειτουργία τῆς ἐπιστήμης καὶ τὸν ρόλο της στὴν Κοινωνία;

Καὶ πῶς μποροῦν οἱ σπουδαστὲς τῆς κοινωνικῆς ψυχολογίας νὰ κλείσουν τὰ μάτια τους μπροστὰ στὸν ἐπαγγελματικό τους ρόλο: νὰ βοηθήσουν τὸ ἱερὸ συμφέρον τοῦ κέρδους, νὰ ρίξη περισσότερους ἐργάτες στὴ ζώνη τῆς μεταφορᾶς τῶν προϊόντων ἢ νὰ ἐφεύρουν ἄλλο ἕνα ἄχρηστο προϊὸν στὴν ἀγορά;

Ἂν ἐξετάζονται αὐτὲς οἱ ἀμφιβολίες γιὰ τὴν ἀξία τῶν σπουδῶν τοῦ καθενός, ἀναπόφευκτα ἀμφισβητεῖται καὶ τὸ σύστημα ποὺ τὶς ὀργανώνει. Τὰ θέματα τῶν σειρῶν τῶν μαθημάτων διαλέγονται μὲ κλῆρο· δὲν ὑπάρχει ἄλλη λογικὴ στοὺς κύκλους σπουδῶν, ἀπὸ τὸ νὰ γίνουν ἔρευνες ἐξυπηρετικὲς στὶς ἀπαιτήσεις τῆς βιομηχανίας ἤ, ἴσως, στὸ καινούργιο βιβλίο τοῦ καθηγητῆ.

Αὐτὰ τὰ μαθήματα ὑποβιβάζουν τὸ σπουδαστὴ στὸν ρόλο τοῦ ἀκροατῆ· βρίσκεται ἐκεῖ γιὰ νὰ καταγράφη, νὰ θυμᾶται, νὰ ἀναπαράγη στὶς ἐξετάσεις του τὶς γνῶμες, τὸ στὺλ

καὶ τὰ τετριμμένα ἐπιχειρήματα τοῦ ὑφηγητῆ. Ὅσο πιὸ ὑππορτουνιστὴς εἶναι ἕνας σπουδαστής, τόσο θὰ προσπαθῆ νὰ πιθηκίζη κάθε λέξη τοῦ καθηγητῆ του, μὲ τὴν πεποίθηση ὅτι θὰ ἔχη μεγάλη τελικὴ βαθμολογία. Παρ' ὅλα αὐτὰ ὅμως πολλοὶ σπουδαστὲς σιχαίνονται ὅλο καὶ περισσότερο τὸ σύστημα καθὼς καὶ τὸν ἴδιο τὸν πολιτισμὸ ποὺ παράγει καὶ καλλιεργεῖ.

Καὶ τὸ τελευταῖο τώρα στοιχεῖο ποὺ θάπρεπε ν' ἀναφερθῆ γιὰ τὴν κατάσταση τοῦ σπουδαστῆ: εἶναι ἡ ἑρμηνεία τῆς σχετικῆς εὐκολίας μὲ τὴν ὁποία ἀναμιγνύεται στὴν πολιτικὴ δράση καθὼς καὶ τῆς συχνὰ ἐπιπόλαιης φύσης αὐτῆς τῆς ἀνάμιξης.

Ὁ σπουδαστής, τουλάχιστον, στὸ σύγχρονο σύστημα τῆς ἀνώτερης ἐκπαίδευσης, διατηρεῖ ἀκόμα σὲ σοβαρὸ βαθμὸ τὴν προσωπική του ἐλευθερία, ἂν ἀποφασίση νὰ τὴν ἐφαρμόση. Δὲν εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ κερδίζη τὰ πρὸς τὸ ζῆν, οἱ σπουδές του δὲν τοῦ ἀπορροφοῦν ὅλο τὸ χρόνο του καὶ δὲν ἔχει κανένα στὸ σβέρκο του. Σπάνια ἔχει γυναίκα καὶ παιδιὰ νὰ θρέψη. Μπορεῖ, ἂν ἔτσι διαλέξη, νὰ ἀκολουθήση ἀκραῖες πολιτικὲς θέσεις χωρὶς κανένα προσωπικὸ κίνδυνο· γενικά, δὲν ὑπόκειται σὲ κυρώσεις, ἢ ἀκόμη καὶ σὲ ἐπιπλήξεις. Τώρα αὐτοὶ οἱ ἴδιοι παράγοντες περιέχουν ἕναν ἀνασταλτικὸ μηχανισμό: πολὺ συχνὰ εἶναι αἰτία γιὰ νὰ χάση ἡ δουλειά του τὴν δύναμη καὶ τὴ συνοχή της.

Ὅταν ὅμως μιὰ μειονότητα τῶν σπουδαστῶν συνειδητοποιήση τὴν ἐλευθερία της νὰ ἐπιτεθῆ ἐνάντια στὴν κατεστημένη τάξη, μπορεῖ νὰ λειτουργήση σὰν ἕνας καταλύτης ἐνεργοποιόντας μεγαλύτερο μέρος τοῦ σπουδαστικοῦ πληθυσμοῦ. Σ' αὐτὸ τὸ στάδιο, καὶ μόνο σ' αὐτὸ τὸ στάδιο, ὁ ἀγώνας μεταμορφώνεται ποιοτικά, καὶ οἱ πανεπιστημιακὲς ἀρχὲς νοιώθουν ἀναγκασμένες νὰ καλέσουν τὴν ἀστυνομία.

Ὁ ἀγώνας ποὺ ἀκολουθεῖ εἶναι ἰδιαίτερα ἀπειλητικὸς γιὰ τὶς ἀρχὲς καθὼς ὁ σπουδαστικὸς πληθυσμὸς αὐξάνεται μὲ ἅλματα. Διαρκῶς ξεπερνάει τὶς ἐπίσημες ἐκτιμήσεις (τὸ 4ο πλάνο πρόβλεψε 500.000 σπουδαστὲς γιὰ τὸ 1971: ἦταν περισσότεροι ἀπὸ 600.000 τὸ 1968). Ἡ πίεση διαρκῶς αὐξάνει: τὰ παιδιὰ τοῦ δόγματος «χρόνος — καὶ — κίνηση» ἔχουν ἤδη βάλει μπρὸς τὰ χρονόμετρά τους γιὰ νὰ ὑπολογί-

σουν πόσο χρειάζεται γιὰ νὰ διδάξῃ κανεὶς τὴ Θεωρία τῆς Σχετικότητας. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς σπουδαστὲς θὰ καταλήξουν διευθυντὲς ἢ διαχειριστές, μοχθῶντας μέσα σὲ ἑκατομμύρια ἄλλους ἐργάτες στὰ στενὰ πλαίσια τῶν μικρῶν τους καθηκόντων, χωρὶς νὰ ἔχουν καμμιὰ δυνατότητα νὰ καθορίσουν τὴν κοινωνική τους θέση, τὴν ἐργασία τους, μὲ λίγα λόγια, τὸ νόημα τῆς ζωῆς τους. Τὰ ἀποκαλούμενα «ἐλεύθερα» ἐπαγγέλματα θὰ γίνονται ὅλο καὶ λιγότερο ἐλεύθερα καθὼς οἱ ἀξίες πάνω στὶς ὁποῖες φαινομενικὰ ἔχουν βασιστεῖ, διαστρεβλώνονται μὲ αὐξανόμενο ρυθμὸ ἀπὸ τὸ Κράτος.

Γι' αὐτό, δὲν διαμαρτυρόμαστε τόσο γιατὶ ἡ ἐκπαίδευσή μας δὲν ἔχει σχέση μὲ τὶς ἀνάγκες τοῦ μέλλοντος, οὔτε παραπονιόμαστε γιὰ τὶς λίγες ἐπαγγελματικὲς θέσεις, ἀλλὰ ἀπορρίπτουμε ὁλοκληρωτικὰ ὅλο τὸ σύστημα. Ἡ διαμαρτυρία μας ἐξελίσσεται σὲ βίαιη δράση μόνο γιατὶ ἡ δομὴ τῆς κοινωνίας δὲν μπορεῖ νὰ συντριβῇ μὲ συζητήσεις ἢ ψηφοδέλτια. Τὸ ὄνειρο τῆς μετατροπῆς τοῦ πανεπιστημίου σὲ μιὰ «νησίδα», ὅπου κάθε ἄνθρωπος θὰ μπορεῖ νὰ ἐργάζεται ἀνεξάρτητος καὶ εἰρηνικά, εἶναι ὁπωσδήποτε κούφιο γιατὶ οἱ μέλλοντες «πνευματικοὶ ἐργάτες» δὲν θὰ εἶναι ἱκανοὶ νὰ ἀποδεχτοῦν τὴν τεμαχισμένη καὶ ἀλλοτριωμένη ζωὴ ποὺ αὐτὸ τὸ ὄνειρο τοὺς κληροδοτεῖ.

Ἀποτέλεσμα, τὸ σπουδαστικὸ κίνημα ἔχει γίνει ἐπαναστατικὸ καὶ δὲν εἶναι ἁπλῶς μιὰ πανεπιστημιακὴ διαμαρτυρία. Δὲν ἐλέγχει τὶς μεταρρυθμίσεις (ἡ δράση του τὶς προκαλεῖ) ἀλλὰ προσπαθεῖ πέρα ἀπὸ τοὺς ἄμεσους στόχους του νὰ ἐπεξεργαστῇ μιὰ στρατηγικὴ ποὺ θὰ ἀλλάξῃ ριζικὰ τὸ σύνολο τῆς κοινωνίας. Αὐτὴ ἡ στρατηγικὴ θὰ ὁδηγήσῃ τὸ σπουδαστικὸ κίνημα μέσα ἀπ' τὴν ἐπιτυχία καὶ τὴν ἀποτυχία, μέσα ἀπὸ περιόδους ἀνοιχτῆς σύγκρουσης καὶ ἐπιφανειακῆς ἀδράνειας, ἀλλὰ καθὼς τὰ χρόνια θὰ περνοῦν, καὶ τὸ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα θὰ φανερώνει καθαρότερα τὴν ἰδεολογική του νομιμοφροσύνη καὶ τὴν κατασταλτική του φύση, ὁ σπουδαστὴς θὰ βρεθῇ τόσο ἀλλοτριωμένος ἀπὸ τὴν κοινωνία ποὺ ζῇ ὅσο κι ὁ τελευταῖος μισθωτός.

ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΤΗΣ 22 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ

Τὴν Παρασκευή, 22 τοῦ **Μάρτη**, μετὰ τὴν σύλληψη

ἕξι ἀγωνιστῶν τῆς Ἐθνικῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὸ Βιετνάμ, ἕνα πλῆθος σπουδαστῶν συγκεντρώθηκε τελείως αὐθόρμητα στὴ Ναντὲρ γιὰ νὰ διαμαρτυρηθῆ. Στὸ τέλος τῆς συγκέντρωσης, ἀποφασίστηκε ἡ κατάληψη τοῦ διοικητικοῦ κτιρίου. Ἐκεῖνο τὸ βράδυ, περισσότεροι ἀπὸ 150 σπουδαστές, ἀπ' τοὺς ὁποίους τουλάχιστον οἱ μισοὶ πολιτικὰ ἀνοργάνωτοι, συναντήθηκαν στὴν Αἴθουσα Προσωπικοῦ καὶ ἄνοιξαν μιὰ ἐκρηκτικὴ συζήτηση ποὺ κράτησε ὥς τὶς δύο τὸ πρωί. (Ἡ Ἕνωση Κομμουνιστῶν Σπουδαστῶν φυσικά, ἔνιπτε τὰς χεῖρας της γιὰ ὅλα αὐτά). Τὰ ἀποτελέσματα τῆς συζήτησης συνοψίζονταν σὲ μιὰ διακήρυξη, ποὺ 5.000 ἀντίτυπά της μοιράστηκαν τὴν ἑπόμενη μέρα:

«ΔΡΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ

»Συμμετέχοντας σὲ μιὰ διαδήλωση ὀργανωμένη ἀπὸ τὴν Ἐθνικὴ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὸ Βιετνάμ, ἀρκετοὶ διαδηλωτὲς συνελήφθηκαν στὸ δρόμο ἢ στὰ σπίτια τους καὶ κατηγορήθηκαν ὅτι ὀργάνωσαν ἐπιθέσεις ἐναντίον Ἀμερικανικῶν κτιρίων στὸ Παρίσι. Ἄλλη μιὰ φορὰ ἤρθαμε πρόσωπο μὲ πρόσωπο μὲ τὴν συνηθισμένη ἀστυνομικὴ καταστολή. Ὕστερα ἀπὸ τὴν εἰσβολὴ στὴν Ναντὲρ καὶ στὴ Νάντη ἀστυνομικῶν μὲ πολιτικά —

ΟΙ ΜΑΥΡΟΙ ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ ΠΡΟΓΡΑΦΩΝ:

»Μετὰ τὴν σύλληψη καὶ τὴ φυλάκιση τριάντα ἐργατῶν καὶ σπουδαστῶν στὴν Καέν·

»Μετὰ τὶς συνεχιζόμενες ἐπιδρομές, ἔρευνες καὶ συλλήψεις τῶν σπουδαστῶν μέσα στὸ πανεπιστήμιο, ἕνα βῆμα παρακάτω —

οἱ συλλήψεις τῶν ἀγωνιστῶν δὲν σταματᾶνε μὲ τὸ τέλος τῆς διαδήλωσης, ἀλλὰ συνεχίζονται μὲ ἐφόδους στὰ σπίτια.

»Γιὰ μᾶς ὅλα αὐτὰ δὲν εἶναι ἁπλὴ σύμπτωση. Ἡ ἐξουσία ὁδηγεῖται στὰ ἄκρα· ὁ καπιταλισμὸς ἔχει ἀνάγκη ἐπείγουσας ἐπισκευῆς. Γιὰ νὰ τὸ κατορθώση, ἡ ἄρχουσα τάξη εἶδε πὼς ἦταν καιρὸς νὰ σφίξη τὰ λουριά. Τώρα:

—δημιουργεῖ προκλήσεις ἐναντίον τοῦ συνδικαλιστικοῦ δικαιώματος τῶν ἐργατῶν
—ὑπονομεύει τὴν κοινωνικὴ ἀσφάλεια
—προσπαθεῖ νὰ διευθύνη τὴν κοινωνία σὰν νὰ ἦταν στρατός
—εἰσάγει ψυχολογικὲς μεθόδους στὴν βιομηχανία σὲ μιὰ ἀπελπισμένη ἀπόπειρα νὰ ἀποφύγη τὶς ταξικὲς συγκρούσεις (μερικοὶ ἀπὸ μᾶς ἐκπαιδεύονται γι' αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ ρόλο).

»Ο ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΚΡΥΨΗ ΑΛΛΟ ΠΙΑ ΤΙΣ ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ

»Π ρ έ π ε ι νὰ σταματήσουμε νὰ πολεμᾶμε τὸν καπιταλισμὸ μὲ ξ ε π ε ρ α σ μ έ ν ε ς μεθόδους.

»Στὴν 'Αγγλία ὁ Σοσιαλιστὴς Γουΐλσον ἔχει ἐπιβάλλει αὐστηρὰ μέτρα καὶ ἐδῶ ὁ Ντὲ Γκὼλ κατευθύνει τὰ πυρά του ἐναντίον μας. Εἶναι πολὺ ἀργὰ γιὰ εἰρηνικὲς πορεῖες σὰν κι' αὐτὴ ποὺ ὀργάνωσε ἡ SNESUP ('Ενωση Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου) γιὰ τὴν ἑπόμενη Πέμπτη.

»Πρέπει νὰ ξεδιαλύνουμε τὰ προβλήματα μας καὶ νὰ δράσουμε ἐκεῖ ἀκριβῶς ποὺ ἐργαζόμαστε.

»Σᾶς καλοῦμε νὰ μετατρέψετε τὴν 29η σὲ μιὰ μεγάλη συζήτηση πάνω στὰ θέματα:

—Ὁ καπιταλισμὸς στὰ 1968 καὶ οἱ ἀγῶνες τῶν ἐργατῶν
—Πανεπιστήμιο καὶ 'Αντιπανεπιστήμιο
—Ὁ ἀντι-ἰμπεριαλιστικὸς ἀγώνας
—Ὁ ἀγώνας τῶν 'Εργατῶν καὶ τῶν Σπουδαστῶν στὴν 'Ανατολὴ καὶ στὴ Δύση.

»Θὰ καταλάβουμε, λοιπόν, τὸ Μπλὸκ C καὶ θὰ χωριστοῦμε γιὰ συζητήσεις στὰ διάφορα ἀμφιθέατρα.

»Καθὼς ἡ ἐξουσία γίνεται ὅλο καὶ πιὸ ξεδιάντροπα κτηνώδης εἴμαστε καὶ μεῖς ἀναγκασμένοι νὰ γίνουμε πιὸ μαχητικοί. Θὰ διακηρύξουμε τὴν ἀπόφασή μας διαδηλώνοντας ἔξω ἀπὸ τὴν Νομαρχία τοῦ Hauts-de-Seine.

»'Η 'Απόφαση αὐτὴ ψηφίστηκε ἀπὸ 142 σπουδαστές, ποὺ

κατέλαβαν τὸ Διοικητικὸ Κτίριο τῆς Ναντὲρ, μὲ δυὸ ψήφους ἐναντίον καὶ 3 ἀποχές.»

Διαβάζοντας τὴν προκήρυξη, οἱ πανεπιστημιακὲς ἀρχὲς τρόμαξαν κι ὁ τρόμος τους ἔγινε πανικὸς ὅταν, ἀρχίζοντας τὶς προετοιμασίες γιὰ τὴν 29η, γεμίσαμε τοὺς τοίχους μὲ συνθήματα, ἀφίσες, μικρὲς προκηρύξεις, ποὺ μερικές τους προκάλεσαν ζωηρὲς ἐντυπώσεις.

«Καθηγητές! Κι ἐσεῖς κι ἡ κουλτούρα σας εἶσαστε ξοφλημένοι!»

«Ὅταν σᾶς ἐξετάζουν, ἀπαντῆστε μὲ ἐρωτήσεις!»

«Παρακαλοῦμε, φεύγοντας ἀφῆσατε τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα καθαρὸ ὅπως θὰ θέλατε νὰ τὸ βρίσκατε μπαίνοντας!»

Τέτοια ἦταν ἡ προκλητικότητα αὐτῶν τῶν συνθημάτων ποὺ ὑποχρέωνε τοὺς ἀνθρώπους νὰ πάρουν μιὰ στάση. Οἱ ἀρχές, καθὼς καὶ οἱ Σταλινικοί, λύσσαξαν καὶ ἔχαναν ἀπόπειρες νὰ παρακινήσουν τὸ διοικητικὸ προσωπικὸ τῆς Σχολῆς ἐναντίον τῆς «τρομοκρατικῆς μειονότητας». Κλείστηκε ἡ βιβλιοθήκη, γιὰ νὰ σταματήσουν οἱ κλοπὲς ὅπως ἰσχυρίστηκαν· ἔγινε μιὰ ἀπεργία τῶν βιβλιοθηκάριων καὶ ἀρνήθηκαν νὰ βγοῦν ἀπὸ τὴν κλεισμένη βιβλιοθήκη.

Ὕστερα ἀπὸ πίεση ἐκ τῶν ἄνω, ἀπὸ τὶς νεο - φασιστικὲς ὁμάδες ποὺ εἶχαν ὁρκιστεῖ νὰ ἐξολοθρεύσουν τὸν «ὄχλο» τῶν ἐπαναστατῶν, καὶ ἀπὸ ἀντιδραστικοὺς καθηγητές, ὁ Κοσμήτωρ τὴν Πέμπτη, στὶς 28 τοῦ Μάρτη, μιὰ ἑβδομάδα μετὰ τὸ κλείσιμο τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βαρσοβίας, διέταξε τὴν διακοπὴ τῶν μαθημάτων καὶ τῆς ἐργαστηριακῆς μελέτης μέχρι τὴν ἑπόμενη Δευτέρα. Ἀμέσως μετὰ ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀναγγελία συγκεντρώθηκαν τριακόσιοι σπουδαστὲς καὶ ἀποφάσισαν νὰ μὴν φύγουν ἀλλὰ νὰ περάσουν τὴν ἑπόμενη μέρα σχεδιάζοντας ἕνα πολιτικὸ μανιφέστο γιὰ νὰ δημοσιευτῆ στὶς 2 τοῦ Ἀπρίλη. Ἔχοντας βάλει καλὰ στὸ μυαλό μας ὅτι θὰ μπάζαμε τὴν πολιτικὴ μέσα στὸ πανεπιστήμιο, δὲν ἐπρόκειτο νὰ ὑποχωρήσουμε σὰν ἕνα κοπάδι πρόβατα τρομαγμένα ἀπὸ τὰ γαυγίσματα τοῦ τσοπανόσκυλου.

Ὁ καιρὸς μᾶς βοήθησε — ἡ 29η τοῦ Μάρτη ἦταν μιὰ ἡλιόλουστη μέρα. Ἕνα μεγάλο ἀπόσπασμα τῆς ἀστυνομίας περικύκλωσε τὸ πανεπιστήμιο, ἐνῶ πεντακόσιοι σπουδαστὲς εἰ-

χαν χωριστεῖ σὲ ὁμάδες συζήτησης στὸ χορτάρι μπροστὰ ἀπ' τὶς κλειστὲς πόρτες τῆς Σχολῆς. Οἱ δημοσιογράφοι τάχανε χάσει καὶ δὲν μποροῦσαν νὰ καταλάβουν τί συνέβαινε· τοὺς εἶχανε προειδοποιήσει ὅτι θὰ βροῦν μιὰ ὁμάδα ἀναρχικῶν βομβιστῶν μὲ μακρυὰ μαλλιὰ κι ἀντὶ γι' αὐτοὺς βρέθηκαν μπρὸς σὲ περισσότερους ἀπὸ πεντακόσιους σπουδαστὲς ποὺ συζητοῦσαν τὰ βασικὰ προβλήματα τοῦ αἰώνα μας.

Τὴ Δευτέρα, τὴν 1 τοῦ Ἀπρίλη, οἱ δευτεροετεῖς σπουδαστὲς τῆς κοινωνιολογίας ἀποφάσισαν, μετὰ ἀπὸ ψηφοφορία, νὰ μποϋκοτάρουν τὶς ἐξετάσεις τους. Ὕστερα ψήφισαν μιὰν ἀπόφαση μὲ τὴν ὁποία καταδίκαζαν τὴν κοινωνιολογία σὰν μιὰ καπιταλιστικὴ ἀπάτη. Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ ἴδιοι οἱ καθηγητὲς φιλονικοῦσαν μεταξύ τους γιατὶ ἐνῷ μερικοὶ (συγκεκριμένα τῆς Σχολῆς τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν, ὑποστήριζαν τὸ ἄνοιγμα τῶν ἀμφιθεάτρων γιὰ πολιτικὲς συζητήσεις, ἄλλοι (Σχολὴ τῆς Ἱστορίας) ζητοῦσαν τὴ σύλληψη τῶν «ἀρχισυμμοριτῶν».

Ἡ Τρίτη, 2 τοῦ Ἀπρίλη, ἦταν μιὰ μεγάλη μέρα γιὰ τοὺς σπουδαστές. Δὲν ἀποδεχτήκαμε τὴ μικρὴ αἴθουσα ποὺ τέθηκε στὴ διάθεσή μας ἀπὸ τὸν Κοσμήτορα καὶ φέραμε τὴ Διοίκηση πρὸ τετελεσμένου γεγονότος: καταλάβαμε τὸ μεγάλο ἀμφιθέατρο γιὰ τὴν ἐναρκτήρια συγκέντρωσή μας, στὴν ὁποία πῆραν μέρος περισσότεροι ἀπὸ 1.200 σπουδαστές. Ἀνάμεσά τους ὁ Κάρλ-Ντῆτριχ Βόλφ ἀντιπρόσωπος τῆς γερμανικῆς S.D.S.

«Στὶς 22 τοῦ Μάρτη, ὅταν ἦταν μόνο 142, μὲ τὴν κατάληψη μιᾶς αἴθουσας συμβόλισαν τὴν «κατάληψη τῆς ἐξουσίας». Ὕστερα ἀπὸ τὸ γεγονὸς αὐτό, ποὺ προκάλεσε ἀρκετὴ ἀναταραχή, οἱ ἀρχὲς πῆραν μιὰ «φιλελεύθερη» ἀπόφαση: παρέδωσαν ἐπίσημα μιὰ αἴθουσα μὲ 400 καθίσματα στοὺς σπουδαστές. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως οἱ ἀρχικοὶ 142 εἶχαν πληθύνει σὲ περισσότερους ἀπὸ χίλιους καὶ διαρκῶς αὐξάνονταν. Ἡ κατάσταση γινόταν ἐκρηκτικὴ ὅσο ἐξακολουθοῦσε ἡ ἀπαγόρευση στοὺς σπουδαστὲς νὰ χρησιμοποιήσουν τὸ μεγαλύτερο ἀμφιθέατρο. Ἔτσι ἐνῷ παρίστανε τὴ φιλελεύθερη, ἡ ἐξουσία προσπαθοῦσε νὰ περιορίσῃ τὸ κίνημα· ἁπλῶς ὅμως κατάφερε νὰ ἐπιταχύνῃ τὴν ἀνάπτυξή του...».

(Γκὺ Μισσώ, καθηγητὴς τῆς Γαλλικῆς Φιλολογίας στὸ

Πανεπιστήμιο τῆς Ναντέρ, Nouvel Observateur, 15 Μάη 1968).

Οἱ σπουδαστικὲς ἐπιτροπὲς συνέχισαν τὶς συσκέψεις τους ὅλη τὴν ὑπόλοιπη μέρα, καὶ τὸ βράδυ 800 ἀπ' αὐτοὺς καθὼς καὶ πολλοὶ βοηθοὶ καθηγητῶν συγκεντρώθηκαν γιὰ ν' ἀκούσουν τὶς διάφορες ἀναφορές. Ὕστερα ἀποφάσισαν νὰ δημοσιέψουν ἕνα μανιφέστο.

Μεσολάβησαν οἱ διακοπὲς τοῦ Πάσχα, ἀλλὰ σὲ λίγο. ὅταν ξανάνοιξε τὸ Πανεπιστήμιο στὰ μέσα τοῦ Ἀπρίλη, ὁ ἀγώνας ἐπαναλήφθηκε. Ἄρχισαν ὅλα μὲ μιὰ συγκέντρωση γιὰ τὴν ὑποστήριξη τῆς ἐπίθεσης τῶν Γερμανῶν σπουδαστῶν ἐναντίον τοῦ τράστ-Σπρίνγκερ, μιᾶς φασιστικῆς ἐκδοτικῆς αὐτοκρατορίας, ποὺ οἱ ἐφημερίδες της παραπλανοῦσαν τοὺς Γερμανοὺς ἐργάτες. Περίπου τὸν ἴδιο καιρὸ ἀκούσαμε ὅτι ἔγινε μιὰ ἀπόπειρα ἐναντίον τῆς ζωῆς τοῦ Ρούντι Ντοῦτσκε, τοῦ ἐκπροσώπου τῆς Γερμανικῆς ἐπαναστατικῆς νεολαίας.

Οἱ σπουδαστὲς ἀμέσως ἐκδόσανε μιὰ μπροσούρα ὅπου ἔλεγαν μεταξὺ ἄλλων, ὅτι ὁ φασίστας ποὺ συνελήφθη γιὰ τὴν ἀπόπειρα δολοφονίας τοῦ Ντοῦτσκε σίγουρα δὲν ἦταν ὁ μόνος ἔνοχος. «Ἄμεσα ὑπεύθυνοι γι' αὐτὴ τὴ δολοφονία εἶναι ὅλοι ἐκεῖνοι στὴν Γερμανία ποὺ μῆνες τώρα ἔχουν ἐξαπολύσει μιὰν συκοφαντικὴ ἐκστρατεία ἐναντίον τῶν σπουδαστῶν ποὺ ἀγωνίζονται ἀλληλέγγυοι μὲ τὴν Βιετναμικὴ Ἐπανάσταση. Ἡ Γερμανικὴ ἀστικὴ τάξη εἶναι τρομαγμένη μέχρι θανάτου ἀπ' αὐτὸ τὸ κίνημα. Ἔκανε ὅτι μποροῦσε γιὰ νὰ τὸ καταστείλη, καὶ συγκεκριμένα νὰ ἐμποδίση τρεῖς χιλιάδες ἀνθρώπους νὰ διαδηλώσουν στὸ Βερολίνο στὶς 18 τοῦ Φλεβάρη ὑπὲρ τῆς νίκης τοῦ Βιετναμικοῦ λαοῦ».

Ἀρκετὰ εὐτυχὴς ποὺ ἔβλεπε τὴν σπουδαστικὴ κινητοποίηση νὰ ἀναπτύσσεται ἔξω ἀπὸ τὰ σύνορά της, ἡ Γκωλλιστικὴ ἐξουσία ἔκανε τὸ λάθος νὰ τῆς δώσει πλήρη δημοσιότητα ἰδιαίτερα μέσω τῆς τηλεόρασης. Ἔτσι ὁ Περεφίτ, Ὑπουργὸς Παιδείας, δήλωσε ἀπὸ τὴν τηλεόραση καὶ τὸ ραδιόφωνο ὅτι οἱ ἀσήμαντες διαδηλώσεις στὴν Ναντέρ, κατὰ κανένα τρόπο δὲν συγκρίνονταν μὲ τὶς σπουδαστικὲς ταραχὲς στὸ ἐξωτερικό. Κι αὐτά, τὴ στιγμὴ ποὺ 5.000 Γάλλοι σπουδαστὲς διαδήλωναν τὴν ἀλληλεγγύη τους μὲ τὴν SDS καὶ τὸν Ρούντι Ντοῦτσκε!!

Στὴν πραγματικότητα, ἡ δράση τῶν Γερμανῶν σπουδα-

στῶν εἶχε τὸν ἀντίκτυπό της πέρα ἀπ' τὰ σύνορα τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας. Μιὰ ἀπὸ τὶς συνέπειές της, τὸ «Κίνημα τῆς 22 τοῦ Μάρτη» — γιὰ πρώτη φορὰ οἱ Γάλλοι σπουδαστὲς συμφώνησαν σὲ μιὰ κοινὴ πλατφόρμα καὶ ξέχασαν τὶς κομματικές τους διαφορές. Ἔπαψαν νὰ ἀλληλοβρίζονται καὶ κατοπιάστηκαν μὲ τὴν σοβαρὴ ἐπιχείρηση τῆς δημιουργίας ἑνὸς κοινοῦ μετώπου, γιὰ νὰ δοκιμάσουν τὶς θεωρίες τους στὴν πράξη. Κι ὅταν ἔγινε αὐτό, ἄρχισαν ἀμέσως νὰ καταλαβαίνουν ὅτι ἡ παληὰ πολυλογία εἶχε βάλει φραγμοὺς στὴ σκέψη τους παρὰ βοήθησε νὰ γίνη καμμιὰ σοβαρὴ συζήτηση τῶν πραγματικῶν πολιτικῶν προβλημάτων.

Σχεδὸν καθημερινὰ γίνονταν συγκεντρώσεις, οἱ ἐπιτροπὲς διαρκῶς συνεδρίαζαν, διεξάγονταν ἐκρηκτικότατες συζητήσεις γιὰ τοὺς ἐργατικοὺς καὶ σπουδαστικοὺς ἀγῶνες. Οἱ ἀνακοινώσεις μας ἦταν τὸ κέντρο τῆς προσοχῆς σ' ὅλο τὸ πανεπιστήμιο. Ἐπὶ πλέον, τὸ μποϋκοτάρισμα τῶν ἐξετάσεων ἔγινε τὸ θέμα τῆς ἡμέρας. Ἀναφερόταν παντοῦ· τὸ συζητοῦσαν, τὸ ἐξηγοῦσαν, ἐκτιμοῦσαν τὶς ἐλπίδες ἐπιτυχίας του. Πιστεύαμε ὅτι οἱ ἐξετάσεις ἦταν ἁπλῶς ἄλλο ἕνα μέσο διαιώνισης τοῦ συστήματος διαλογῆς νέων διευθυντῶν τῆς βιομηχανίας καὶ ὅτι ἦταν καθῆκον μας νὰ ἀπορρίψουμε τὸ πτυχίο, αὐτὸ τὸ ἔμβλημα τοῦ ἁγίου ἀξιώματος τῆς ἱεραρχίας.

Στὶς 2 τοῦ Ἀπρίλη, ὁρίσαμε τὴ 2η καὶ 3η τοῦ Μάη σὰν μέρες μελέτης τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, μὲ εἰδικὲς κινηματογραφικὲς προβολές, μὲ συζητήσεις κατὰ ἐπιτροπές, καὶ στὴν γενικὴ συνέλευση κλπ. Ἀλλὰ τὰ πράγματα δὲν ἔγιναν ὅπως τὰ θέλαμε. Κάτω ἀπ' τὴν ἀπειλὴ μιᾶς ἐπίθεσης ἀπὸ μέρους κάποιων μισο-φασιστικῶν ὁμάδων, ἔπρεπε νὰ φροντίσουμε γιὰ τὴν ἄμυνά μας καὶ νὰ ἐξοπλιστοῦμε μὲ πέτρες καὶ ἄλλα αὐτοσχέδια ὅπλα.

Πανικόβλητος, κακοπληροφορημένος καὶ πάν' ἀπ' ὅλα πιεσμένος ἀπὸ μερικοὺς καθηγητές, ὁ Κοσμήτωρ διέταξε ἄλλη μιὰ φορὰ τὸ κλείσιμο τῆς Ναντέρ. Ἐπιπλέον ἑπτὰ ἀπὸ τοὺς πιὸ μαχητικοὺς σπουδαστὲς τοῦ Κινήματος τῆς 22 τοῦ Μάρτη, μαζὶ μ' ἕνα γνωστὸ μέλος τῆς Τροτσκυστικῆς Ὁμοσπονδίας Ἐπαναστατῶν Σπουδαστῶν διατάχθηκαν νὰ ἐμφανιστοῦν τὴν ἑπομένη Δευτέρα, 6 τοῦ Μάη, ἐνώπιον ἑνὸς πειθαρχικοῦ συμβουλίου στὴ Σορβόννη. Ἀποφασίσαμε νὰ παρουσια-

στοῦμε μαζικὰ καὶ καλέσαμε ὅλους τοὺς σπουδαστὲς νὰ συγκεντρωθοῦν ἐκείνη τὴ Δευτέρα στὶς 9 ἡ ὥρα γιὰ πορεία στὴ Σορβόννη.

Μὲ τὴν πειθαρχικὴ της δράση ἡ πανεπιστημιακὴ διοίκηση ἔλπιζε ὅτι θὰ καταφέρῃ στὸ κίνημά μας ἕνα μοιραῖο χτύπημα. Εἶχαν ὑπολογίσει ὅτι ἡ σπουδαστικὴ κινητοποίηση ἔπρεπε νὰ ἐξασθενήσῃ στὴν τρίτη περίοδο, μὲ τὶς κρίσιμες ἐξετάσεις σὲ ἀπόσταση μόνο 4 ἑβδομάδων. Ὅπως τὸ τοποθέτησε ὁ Πρύτανις, στὶς 9 τοῦ Μάη:

«Οἱ συστηματικὲς ἐνοχλήσεις ποὺ προκαλοῦνται ἀπὸ μιὰ μικρὴ ὁμάδα σπουδαστῶν ποὺ προσπαθοῦν, χωρὶς καμιὰ ὑποστήριξη, ἐδῶ καὶ λίγο καιρὸ νὰ παραλύσουν τὰ μαθήματά μας καὶ ἀπειλοῦν τώρα νὰ σταματήσουν τὶς ἐξετάσεις, μᾶς ἔχουν ὑποχρεώσει νὰ πάρουμε ἰσχυρὰ μέτρα. Σκοπεύουμε νὰ διαφυλάξουμε τὴν ἐλευθερία ὅλων νὰ συμμετάσχουν στὶς ἐξετάσεις τους γιὰ νὰ ἀποκτήσουν τὴν νόμιμη ἀναγνώριση τῆς ἐργασίας τους».

Αὐτὴ τὴ στιγμή, οἱ πολιτικὰ συνειδητοποιημένοι σπουδαστὲς ἦταν ὄντως, ἀκόμα, μιὰ μειονότητα, καὶ τὸ ἤξεραν. Κι ἑπομένως ποτὲ δὲν παρουσιάστηκαν σὰν πρωταθλητὲς τῶν «κοινῶν συμφερόντων ὅλων τῶν σπουδαστῶν», ἀλλὰ ἁπλῶς ἀπαιτοῦσαν τὸ δικαίωμα νὰ ἐκφράζουν πολιτικὲς ἀπόψεις μέσα στοὺς χώρους τοῦ Πανεπιστημίου, χωρὶς τὴν ἀνάμιξη τῆς ἀστυνομίας. Ἤξεραν πάρα πολὺ καλὰ ὅτι οἱ πιὸ πολλοὶ σπουδαστὲς ἐνδιαφέρονταν περισσότερο γιὰ νὰ προωθήσουν τὴ σταδιοδρομία τους ἀπὸ τὴν κοινωνικὴ δικαιοσύνη.

Ἐξ αἰτίας αὐτοῦ τοῦ γεγονότος βρῆκε εὐκαιρία τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα καὶ μᾶς κατηγόρησε ὅτι περιφρονοῦμε τοὺς σπουδαστές. Ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι σιχαινόμαστε μόνο τοὺς γόνους τῆς μπουρζουαζίας ποὺ δὲν εὐχαριστιοῦνται μόνο μὲ τὸ ὅτι ἀνήκουν σὲ μιὰ προνομιοῦσα τάξη, περήφανη γιὰ τὰ προνόμιά της, ἀλλὰ εἶναι κι ἕτοιμοι νὰ τὴν ὑπερασπιστοῦν. Οἱ σπουδαστὲς διαφέρουν στὶς πολιτικές τους ἀπόψεις ὅπως καὶ σ' ὅλα τ' ἄλλα. Ἐπιπλέον, δὲν εἶναι τάξη καὶ δὲν ἔχουν κανένα ἀντικειμενικὸ συμφέρον νὰ ὑπερασπιστοῦν. Σὲ μιὰ ἀληθινὰ δημοκρατικὴ κοινωνία, ἡ ἀνώτερη ἐκπαίδευση θὰ εἶναι ἀνοιχτὴ σὲ ὅλους, καὶ οἱ σπουδαστὲς θὰ πάψουν νὰ εἶναι μιὰ ξεχωριστὴ ὁμάδα.

Δὲν περιφρονοῦμε ἑπομένως, τοὺς σπουδαστὲς ἐπειδὴ εἶναι σπουδαστές, ἀλλὰ μόνον ἐκείνους ποὺ χειροκροτοῦν τοὺς ἀνθρώπους ποὺ βαστοῦν τὸ μαστίγιο, ποὺ βαδίζουν κόντρα σὲ κάθε ἐπανάσταση.

Ἂς ἐπιστρέψουμε ὅμως στὰ ἴδια τὰ γεγονότα. Ἡ ἀντίδραση τῆς ἐξουσίας ἦταν αὐτὴ ποὺ ἄνοιξε τὰ μάτια τῶν περισσοτέρων μέχρι τότε ἀδρανῶν σπουδαστῶν. Οἱ καθημερινὲς μας «προκλήσεις» ἔφερναν στὸ φῶς τὸν ὡς τώρα ἀφανέρωτο ἐξουσιαστισμὸ τῆς γραφειοκρατίας. Σύντομα καθὼς ἐμφανίζονταν ὅλα τὰ πραγματικὰ προβλήματα, ὁ διάλογος ἔδωσε τὴ θέση του στὴν ἀστυνομικὴ ράβδο: στὸ Μπέρκλεϋ καὶ στὸ Βερολίνο κι ἀργότερα στὸ Παρίσι. Οἱ παθητικὲς δικαιολογίες ποὺ προβάλλονταν ἀπὸ τοὺς ὑπεύθυνους τοῦ πανεπιστημίου, ποὺ κάθε γατοῦλα ποὺ συναντοῦσαν τὴν θεωροῦσαν τουλάχιστον τίγρη, ἄφησαν σὲ ἀμηχανία πολλοὺς φιλελεύθερους παρατηρητές.

«Ἦταν πραγματικὰ ἀπαραίτητο, ἐξαιτίας μιᾶς χούφτας φασαριόζων σπουδαστῶν, νὰ σταματήσουν ὅλα τὰ μαθήματα δύο Σχολῶν; Φαίνεται πὼς οἱ ἀρχὲς ἔχασαν τὴν ψυχραιμία τους. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι οἱ μικρὲς ὁμάδες τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς, ἢ τουλάχιστον μερικὲς ἀπ' αὐτές, ἔχουν μετατρέψει τὴν «πρόκληση» σὲ «ὅπλο πάλης». Λατρεύοντας τὶς ἀπόλυτες ἀλήθειες κι ἀκόμα περισσότερο τὸν τρόμο ποὺ σπέρνουν στὴν «μπουρζουαζία», ἰσχυρίζονται ὅτι οἱ ἐξετάσεις βοηθοῦν στὴν διαιώνιση ἑνὸς ἀρχαϊκοῦ καὶ ἀνόητου ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος. Ὅμως μήπως δὲν πρέπει νὰ τοὺς πέρνουμε τόσο στὰ σοβαρά; (Μ. Ζιρὼντ ντὲ λ' Αἴν, στὸ Le Monde, 6 τοῦ Μάη 1968).

Ἂν ἀγνοήσουμε τὸν πατερναλίστικο τόνο αὐτουνοῦ καθὼς καὶ μερικῶν ἄλλων ἄρθρων τοῦ φιλελεύθερου τύπου, πρέπει νὰ παραδεχτοῦμε ὅτι περιέχουν μεγάλη δόση ἀλήθειας. Στὴν πραγματικότητα, τὰ πάντα ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴ χρησιμοποίηση τῆς πρόκλησης γιὰ τὴν ἀποκρυστάλλωση τῆς σκέψης καὶ τῆς ἀφανέρωτης συγκίνησης. Ἡ πρόκληση δὲν εἶναι ἕνα «ὅπλο πάλης» ἐκτὸς ἀπὸ εἰδικὲς περιστάσεις. Μπορεῖ μόνο νὰ χρησιμοποιηθῇ γιὰ τὴν ἐξέγερση αἰσθημάτων ποὺ ἤδη ὑπάρχουν, μολονότι βυθισμένα στὸ ὑποσυνείδητο. Στὴν περίπτωσή μας ἐκμεταλλευτήκαμε τὴν ἀνασφάλεια τῶν σπουδαστῶν καὶ τὴν ἀηδία τους γιὰ τὴ ζωὴ μέσα σ' ἕναν κόσμο ἀλλοτριωμέ-

νο δπου οἱ ἀνθρώπινες σχέσεις εἶναι τόσο ἐμπορικοποιημένες, ἀγοράζονται καὶ πουλιῶνται καθημερινὰ στὴ σύγχρονη ἀγορά. Τὸ μόνο ποὺ κάναμε λοιπὸν ἦταν νὰ «προκαλέσουμε» τοὺς σπουδαστὲς νὰ ἐκφράσουν τὴν παθητική τους δυσαρέσκεια, πρῶτα μὲ διαδηλώσεις γιὰ τὸ δικό τους σκοπό, καὶ κατόπιν μὲ πολιτικὴ δράση ἄμεσα προκλητικὴ ἐναντίον τῆς σύγχρονης κοινωνίας. Ἡ δικαίωση αὐτοῦ τοῦ τύπου τῆς πρόκλησης εἶναι ἡ ἱκανότητά της νὰ ξεσηκώση ἀνθρώπους ποὺ εἶχαν συντριβεῖ κάτω ἀπ' τὸ βάρος τῆς καταστολῆς. Τώρα, βέβαια, μπορεῖ νὰ φανῆ γελοῖο τὸ νὰ μιλᾶμε γιὰ «καταστολὴ» στὴν περίπτωση ἑνὸς θεσμοῦ ὅπως τὸ πανεπιστήμιο ποὺ δὲν ἔχει κανένα φυσικὸ μέσο καταστολῆς. Ἀλλὰ ἡ καταστολὴ βρίσκεται στὴν ἴδια τὴ λειτουργία αὐτοῦ τοῦ θεσμοῦ, στὸ ὅτι κρατάει τὸ σπουδαστὴ τυφλὸ μπροστὰ στὸ γεγονὸς τῆς καθημερινῆς του τροφῆς μὲ δηλητηριώδη σκουπίδια. Οἱ περισσότεροι σπουδαστὲς ὅπως εἴδαμε, εἶναι πρόθυμοι νὰ τὰ καταπιοῦν ὅλα, ἐν ὀνόματι μιᾶς προνομιούχας θέσης στὸ μέλλον, καὶ γιατὶ πιστεύουν ὅτι εἶναι ἀπαραίτητη μιὰ αὐστηρὴ ἱεραρχία γιὰ τὴν ἱκανοποιητικὴ λειτουργία τῆς κοινωνίας. Ἀποτέλεσμα, χάνουν κάθε πραγματικὴ ἐπιθυμία, κάθε γραμμάριο δημιουργικοῦ πνεύματος, κάθε ἔκφραση τῆς ζωῆς. Ἡ χρησιμότητα τῆς πρόκλησης εἶναι ὅτι ὁδηγεῖ σ' αὐτὴ τὴ συνειδητοποίηση καὶ τοὺς δείχνει πόσο ἄδεια ἔχει γίνει ἡ ζωή τους.

Τοὺς δείχνουμε πρῶτα ἀπ' ὅλα ὅτι οἱ μικροπρεπεῖς κανονισμοὶ τῶν ξενώνων εἶναι μιὰ αὐθάδης καταπάτηση τῆς προσωπικῆς τους ἐλευθερίας, ὅτι ἡ μόρφωση δὲν ἀντικαθιστᾶ τὴ ζεστασιὰ τῆς ἀνθρώπινης συντροφιᾶς. Μαθαίνοντας νὰ ἀμφισβητῆ αὐτοὺς τοὺς κανονισμούς, ὁ σπουδαστὴς εἶναι ἀναγκασμένος νὰ ἐξερευνήση τὴν καταστολὴ καὶ τὶς μορφὲς ποὺ παίρνει στὸν σύγχρονο κόσμο. Ἡ ἀνοιχτὴ φυσικὴ καταστολή, μὲ τὴν αἰχμὴ τῆς ξιφολόγχης, ὅπως ἐμφανίστηκε τὸν δέκατο ἔνατο αἰώνα, ἐπιφυλάσσεται αὐστηρὰ γιὰ τὴν καταπίεση τοῦ Τρίτου Κόσμου. Μιὰ σύνθετη καὶ κοσμογνωρισμένη διεμηχανικὴ γραφειοκρατία δὲν μπορεῖ νὰ λειτουργήση ἱκανοποιητικὰ μ' ἕνα μνησίκακο κι ἐκδικητικὸ προλεταριάτο. Ἐκεῖνο ποὺ χρειάζεται εἶναι ἡ ἀπάθεια — ἀκριβῶς αὐτὴ ἡ ἀπάθεια ποὺ ἐναντίον της κινητοποιούμαστε. Ἂν ἐμεῖς στὰ

πανεπιστήμια μπορέσουμε νὰ δείξουμε στοὺς ἐργάτες τοῦ ἐργοστάσιου πῶς ὁ ἐ ξ ο υ σ ι α σ τ ι σ μ ὸ ς κ α ὶ ἡ ἐ π ί σ η μ η ἱ ε ρ α ρ χ ί α μποροῦν νὰ ἀνατραποῦν μέσα στοὺς θεσμοὺς ποὺ ἐμεῖς ζοῦμε, δὲν θ' ἀργήσουν νὰ ἐφαρμόσουν παρόμοιες μεθόδους γιὰ τὴν ἀνατροπὴ τῶν δικῶν τους. Νὰ λοιπὸν κι ὁ πανικὸς τῆς ἐξουσίας — δὲν τοὺς πειράζει ἡ κριτική, ἀκόμα κι ἡ ριζοσπαστική, ἀλλὰ δὲν μποροῦν ν' ἀνεχτοῦν νὰ μᾶς ἀφήνουν νὰ ἐκφράζουμε μὲ τὴ δράση τὴν σιχασιά μας. Ἡ ἀπειλή μας εἶναι ὅτι προσφέρουμε στοὺς σπουδαστὲς πραγματικὴ ἐλευθερία, ἀνατρέποντας ὄχι μόνο στὴν θεωρία, ἀλλὰ καὶ στὴν πράξη, τὸ ταξικὸ πανεπιστημιακὸ σύστημα. Τὸ πετυχαίνουμε αὐτὸ μὲ τὸ νὰ μποϋκοτάρουμε τὰ μαθήματα ποὺ διανέμουν τὴν «καθαρὴ» καὶ «ἀντικειμενικὴ» γνώση καὶ τὸ χειρότερο ἀπ' ὅλα, μὲ τὴν ἀπόφασή μας νὰ μεταφέρουμε τὴ συζήτηση ἀπὸ τ' ἀμφιθέατρα στοὺς δρόμους καὶ στὰ ἐργοστάσια. Τὸ πρῶτο μας καθῆκον, σὰν πολιτικὰ δραστήριοι σπουδαστές, εἶναι νὰ κάνουμε τοὺς ὑπόλοιπους σπουδαστὲς πολιτικὰ συνειδητούς. Στὴν πράξη, αὐτὸ σημαίνει ὅτι πρέπει ν' ἀναπτύξουμε νέους τρόπους ἐπικοινωνίας: αὐτοσχέδιες συγκεντρώσεις στὰ προαύλια τῶν διάφορων σχολῶν, καταλήψεις αἰθουσῶν διδασκαλίας, διακοπὲς μαθημάτων καταγγέλοντας δημόσια τὴν ἰδεολογική τους βάση, μποϋκοτάρισμα τῶν ἐξετάσεων, τοιχοκόλληση ἀφισσῶν καὶ ἀνακοινώσεων καθὼς καὶ γράψιμο συνθημάτων, χρησιμοποιώντας τὸ σύστημα πληροφόρησης τοῦ κοινοῦ — μὲ λίγα λόγια ἀναλαμβάνοντας κάθε δράση ποὺ προκαλεῖ ἀνοιχτὰ τὴν ἐξουσία.

Ἡ γραφειοκρατία τοῦ πανεπιστημίου δὲν μπορεῖ ν' ἀντιμετωπίση τὴν σπουδαστικὴ δύναμη. Εἶν' ἀλήθεια ὅτι ἔκανε μιὰ προσπάθεια ν' ἀφήση τὸ κίνημα νὰ τραβήξη τὸ δρόμο του γιὰ λίγο, σύντομα ὅμως ὁ Πρύτανις Ρὸς ἤ, μᾶλλον, ἡ κυβέρνηση παρακινήθηκε ν' ἀκολουθήση σκληρὴ πολιτική.

Ὕστερα ἀπὸ τὴ διανομὴ μιᾶς μπροσούρας μας ποὺ καλοῦσε τοὺς σπουδαστὲς νὰ μποϋκοτάρουν τὶς ἐξετάσεις, ὁ Κοσμήτωρ ἔκανε τὴν ἀκόλουθη ἀνακοίνωση: «Ὁ Κοσμήτωρ καὶ οἱ Καθηγητὲς τῆς Σχολῆς τῶν Γραμμάτων τοῦ Παρισιοῦ θὰ ἤθελαν νὰ ὑπενθυμίσουν στοὺς σπουδαστὲς ὅτι οἱ ἐξετάσεις (Μάϊος καὶ Ὀκτώβριος) θὰ διενεργηθοῦν τὶς συνηθι-

σμένες ἡμερομηνίες, καὶ νὰ δηλώσουν κατηγορηματικὰ ὅτι δὲν πρόκειται νὰ γίνῃ κανενὸς εἴδους συμπληρωματικὸς διακανονισμὸς κάτω ἀπὸ ὁποιεσδήποτε περιστάσεις».

Ὁ Κοσμήτωρ, ἐπιπλέον, ἀπαγόρεψε τὴν διανομὴ τῆς μπροσούρας μας ποὺ ἔλεγε, ἀνάμεσα σ' ἄλλα:

«Στὶς τωρινὲς περιστάσεις... κάθε ἀπόπειρα νὰ δοκιμαστοῦν οἱ ἱκανότητες τῶν σπουδαστῶν μὲ συναγωνιστικὲς ἐξετάσεις εἶναι τουλάχιστον ἀπάτη. Ὅλοι οἱ ὑποψήφιοι πρέπει λοιπὸν νὰ θεωρηθοῦν ὅτι ἔχουν περάσει τὶς ἐξετάσεις».

Ἡ Δευτέρα, 6 τοῦ Μάη, ἦταν ἡ ἐπίσημη μέρα γιὰ τὶς συναγωνιστικὲς ἐξετάσεις. Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο ἀκριβῶς φαίνεται ὅτι ἡ «ἔλλειψη ψυχραιμίας» τοῦ Πρύτανι ἐκφυλίστηκε σὲ ἀπόλυτο πανικό. Ἀντὶ νὰ προχωρήσῃ στὶς «ἱερώτατες ἐξετάσεις» του, ἀποφάσισε νὰ κλείσῃ τὴ Σορβόννη καὶ νὰ τὴν θέσῃ κάτω ἀπὸ τὴν προστασία τῆς ἀστυνομίας.

Ἡ δικαιολογία τῶν πράξεών του ἦταν ὅτι, ἐνῶ οἱ πιὸ μαχητικοὶ σπουδαστὲς ἦταν στὴν Σορβόννη, ἡ τεράστια πλειονότητα τῶν «καλῶν» σπουδαστῶν ἦταν στὰ σπίτια τους καὶ προετοιμάζονταν πυρετωδῶς γιὰ τὶς ἐξετάσεις τους. Ἔτσι τοῦ φάνηκε μιὰ χρυσὴ εὐκαιρία γιὰ νὰ συντρίψῃ τὶς «ὁμάδες αἰφνιδιασμοῦ» τοῦ ἐχθροῦ. Πόσο ἄσχημα ὑπολόγισε, φάνηκε ἀπὸ τὰ γεγονότα ποὺ ἀκολούθησαν.

Η ΜΑΧΗ ΤΩΝ ΔΡΟΜΩΝ

Τὸ Παρίσι εἶχε γνωρίσει πολλὲς πρόσφατες διαδηλώσεις στὴν Place de la Bastille καὶ στὴν Place de la Republique — μερικὲς γιὰ αὔξηση τῶν μισθῶν, ἄλλες ἐνάντια στὴν Ἀμερικάνικη ἐπίθεση στὸ Βόρειο Βιετνάμ. Ἡ ἐξουσία γνώριζε τὴν στρατηγικὴ τῆς παραδοσιακῆς Ἀριστερᾶς κι ἔνοιωθε ἀσφαλὴς ὅτι, ἀφοῦ μποροῦσε νὰ τὰ καταφέρῃ μὲ τοὺς «μαχητὲς» τῶν ἐργατῶν, δὲν θὰ εἶχε πολλὲς φασαρίες μὲ μιὰ «χούφτα παιδαρέλια».

Ἡ ἀστυνομία ἔλεγχε ἀπόλυτα τοὺς δρόμους, καὶ οἱ πολιτικὲς μάχες δίνονταν μὲ ἀσφάλεια στὰ ὑπουργεῖα καὶ στὶς κοινοβουλευτικὲς ἐπιτροπές. Ἐπομένως φαινόταν πολὺ ἁπλὸ ζήτημα τὸ νὰ σταλοῦν οἱ δυνάμεις τοῦ νόμου καὶ τῆς τάξης στὴ Σορβόννη, νὰ καταλάβουν ὅλες τὶς Σχολὲς καὶ νὰ συλ-

λάβουν 400 σπουδαστές. Βγαίνοντας μέσα ἀπὸ τὶς βιβλιοθήκες τους, ἀπὸ τὰ μαθήματά τους ἢ ἁπλῶς περπατώντας γιὰ τὴ Σχολὴ μέσα ἀπ' τὸ Καρτιὲ Λατέν, οἱ σπουδαστὲς ἔρχονταν ξαφνικὰ πρόσωπο μὲ πρόσωπο μὲ τὴν CRS (Κρατικὰ Τάγματα Ἀσφαλείας) ποὺ μπλόκαρε τὶς πύλες τῆς Σορβόννης. Ἡ ἀπάντησή τους ἦταν ἄμεση, αὐθόρμητη καὶ ἀρκετὰ ξεκάθαρη, καὶ δὲν ἦταν καθόλου οἱ σπουδαστὲς μὲ τὶς ἰσχυρότερες πολιτικὲς πεποιθήσεις ἐκεῖνοι ποὺ πρῶτοι ξεσηκώθηκαν. Ξαφνικὰ οἱ τοῖχοι γέμισαν μὲ τέτοια συνθήματα σὰν τὰ «Σταματῆστε τὴν καταστολή», «CRS=SS», ἐνῶ οἱ γραμμὲς τῶν διαδηλωτῶν πλήθαιναν μὲ γρήγορο ρυθμό. Ἔμοιαζε κόλαση ὅταν οἱ πρῶτες «κλοῦβες» τῆς ἀστυνομίας ἔφυγαν ἀπ' τὴν Σορβόννη, γεμάτες σπουδαστὲς ποὺ τοὺς πήγαιναν γι' ἀνάκριση.

«Στὸ Καρτιὲ Λατέν, περίπου στὶς 6 μ.μ. συνέβησαν βιαιότητες καθὼς οἱ σπουδαστὲς ἔδωσαν μάχη μὲ ἀστυνομικὰ σώματα» (Le Monde, 5 - 6 Μάη 1968).

Ὅλη τὴ νύχτα, εἰδικὲς ἀστυνομικὲς ὁμάδες κυκλοφοροῦσαν στὴν περιοχή, σταματοῦσαν ὅλους τοὺς πολίτες, καὶ ὁποιοσδήποτε ποὺ ἔστω καὶ ἀόριστα ἔμοιαζε μὲ φοιτητὴ χτυπιόταν ἀνελέητα. Πάρα πολλοὶ περαστικοὶ ποὺ δὲν εἶχαν καμμιὰ σχέση μὲ τὴν διαδήλωση, πέρασαν μιὰ ἄθολη νύχτα στὰ κρατητήρια τῆς ἀστυνομίας.

Ἀπὸ κεῖ καὶ οἱ «βίαιες ταραχώδεις σκηνὲς» γιὰ τὶς ὁποῖες ὅλοι συζητοῦσαν ἐκείνη τὴ νύχτα. Τὸ σημαντικώτερο ἀπὸ τὰ γεγονότα τῆς 3 τοῦ Μάη ἦταν ὁ αὐθορμητισμὸς τῆς ἀντίστασης — ξεκάθαρη ἔνδειξη ὅτι τὸ κίνημά μας δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἡγέτες γιὰ νὰ τὸ κατευθύνουν· ὅτι μπορεῖ νὰ ἐκφραστῆ τέλεια χωρὶς τὴ βοήθεια καμμιᾶς «πρωτοπορίας». Ἐκείνη τὴ μέρα ἦταν ποὺ κινητοποιήθηκε πραγματικὰ ἡ σπουδαστικὴ γνώμη· τὰ πρῶτα μεγάλα κύματα μιᾶς ἀνερχόμενης παλίρροιας. Κι ὅπως προβλέπαμε, οἱ κομμουνιστὲς σπουδαστές, οἱ ἀφοσιωμένοι στὸ κόμμα τους. σὰν τὸν Οἰδίποδα στὴν μοῖρα του, ἔχαναν τὰ πάντα γιὰ νὰ ἀναχαιτίσουν αὐτὴ τὴν παλίρροια:

«Ἀνεύθυνοι Ἀριστεριστὲς χρησιμοποιοῦν τὸ πρόσχημα τῆς κυβερνητικῆς ἀνικανότητας καὶ τῆς σπουδαστικῆς ἀνησυχίας γιὰ νὰ ἀνατρέψουν τὴν ἐργασία τῶν Σχολῶν καὶ νὰ

ἐμποδίσουν τὴ μάζα τῶν σπουδαστῶν νὰ λάβη μέρος στὶς ἐξετάσεις. Αὐτοὶ οἱ ψευτο - ἐπαναστάτες συμπεριφέρονται ἀντιχειμενικά, σὰν σύμμαχοι τῶν Γκωλλιστικῶν ἀρχῶν καὶ ἀντιπροσωπεύουν μιὰ πολιτικὴ ποὺ δὲν εἶναι παραδεχτὴ ἀπὸ τὴν πλειοψηφία τῶν σπουδαστῶν, καὶ πάν' ἀπ' ὅλα, ἀπὸ τοὺς γυιοὺς καὶ τὶς θυγατέρες τῆς ἐργατικῆς τάξης». Καλλίτερα θάχαναν οἱ κομμουνιστὲς ἀντὶ νὰ καταδικάζουν νὰ ἀντιλαμβάνονται τὰ πραγματικὰ θέματα.

Ἔχουμε πεῖ ὅτι τὰ γεγονότα τῆς ἡμέρας ὁδήγησαν σ' ἕνα ξύπνημα τοῦ πολιτικοῦ ἐνδιαφέροντος σὲ πολλοὺς σπουδαστές. Παράδειγμα αὐτὴ ἡ ἀπὸ πρῶτο χέρι μαρτυρία ποὺ δημοσιεύτηκε στὸ τεῦχος τοῦ Ἰούνη τοῦ L' Evénement:

«Εἶσαι μέλος τοῦ Κινήματος τῆς 22 τοῦ Μάρτη;» μὲ ρώτησαν.

«Εἴμουνα ἀκόμα λίγο ἀμήχανος, οἱ ὁμιλητὲς εἶχαν μιλήσει γιὰ Μὰρξ καὶ γιὰ κάποιον ποὺ τὸν ἔλεγαν Μαρκοῦζε, καὶ ποὺ δὲν τὸν εἶχ' ἀκούσει ποτέ. Τὴν πρώτη φορὰ ποὺ ἀνέφεραν τ' ὄνομα αὐτό, τοὺς ζήτησα νὰ τὸ ἐπαναλάβουν. Κοίταξα γι' αὐτὸν στὸ Λαρούς, ἀλλὰ δὲν μπόρεσα νὰ τὸν βρῶ ἐκεῖ.

»Μοῦ εἶπαν: «Τὸ κίνημα ἔχει ἀποδείξει τὴν δύναμή του μὲ τὸ μποϋκοτὰζ τῶν ἐξετάσεων». Τὸ νὰ μποϋκοτάρης ὅμως τὶς τμηματικὲς ἐξετάσεις εἶναι κάτι ποὺ ὅλοι μποροῦν νὰ τὸ κάνουν — μπορεῖς πάντα νὰ ξαναεξεταστῆς. Καὶ ὁπωσδήποτε, εἴμουν ἀρκετὰ εὐτυχὴς ποὺ δὲν πῆγα στὶς δικές μου γιὰ προσωπικοὺς λόγους. Καὶ μετά, κάποια μέρα, ἐντελῶς ξαφνικά, ἔνοιωσα σὰ νὰ πηδοῦσα στὴν πλατφόρμα καὶ νὰ φώναζα: «Ἤμουνα δλάκας, πάντα πίστευα ὅτι ἡ προσωπικὴ ἐξέγερση ἦταν ὁ μόνος τρόπος γιὰ νὰ πεῖς στὴν ἐξουσία νὰ πάη νὰ πνιγῆ. Μοῦ ἀποδείξατε ὅμως ὅτι μποροῦμε νὰ ἀγωνιστοῦμε ἀπὸ κοινοῦ στὴν Ναντέρ, ὅτι δὲν χρειάζεται νὰ εἴμαστε ἄλλο μόνοι, καὶ ὅτι κανένας δὲν πρέπει νὰ μεταχειρισθῆ θαύματα γιὰ νὰ μᾶς κάνη νὰ δράσουμε ὁμόφωνα».

«Δὲν ὑπῆρχαν χάρτες συμμετοχῆς, οὔτε ὀπαδοί, οὔτε ἡγέτες. Ἀπὸ κεῖ κι ὕστερα ὅλα προχώρησαν σὰν ἀστραπή. Συγκεντρώσεις, φυλλάδια, καὶ μετὰ πήγαμε ἀνάμεσα στοὺς ἐργάτες στὴν Ναντέρ...»

Ἡ δυσάρεστη παρουσία τῆς ἀστυνομίας στὸ Πανεπιστή-

μιο πρόσφερε στούς σπουδαστές τήν ὑποστήριξη τῆς SNESUP (Σύλλογος Καθηγητῶν Πανεπιστημίου) καθώς ἐπίσης καί τεσσάρων καθηγητῶν τῆς Ναντέρ: Λεφέβρ, Μισσώ, Τουραίν καί Ρικέρ, οἱ ὁποῖοι δήλωσαν ὅτι ἦταν πρόθυμοι νά ἀναλάβουν τήν ὑπεράσπιση ἐκείνων τῶν σπουδαστῶν πού εἶχαν κληθεῖ νά παρουσιαστοῦν ἐνώπιον τῆς Πειθαρχικῆς Ἐπιτροπῆς στήν Σορβόννη τήν ἑπόμενη Δευτέρα. Ἡ ἠθική τους ὑποστήριξη κατέλαβε τόν τύπο ἐξ ἀπροόπτου πού ἔκανε πολλά νά κερδίση τούς νέους συμπαθοῦντες τῶν σπουδαστῶν.

Τό Σάββατο, 4 τοῦ Μάη, ἡ ἀστυνομία ἔκανε καινούργια ἐπίθεση, καί τήν Κυριακή, 5 τοῦ Μάη, ἕνα ἔκτακτο δικαστήριο ἔστειλε ἕξη σπουδαστές διαδηλωτές στή φυλακή. Ἀνακοινώσεις στόν τύπο καί στό ραδιόφωνο, ἔκαναν γνωστό ὅτι οἱ διαδηλώσεις ἀλληλεγγύης πρός τούς καταδικασμένους σπουδαστές πού εἶχαν ἀναγγελθῆ γιά τή Δευτέρα στις 9 ἡ ὥρα εἶχαν ἐπίσημα ἀπαγορευτῆ.

«Τή Δευτέρα, τό Παρίσι εἶδε τήν πιό ἐντυπωσιακή καί ἀπειλητική διαδήλωση τῶν τελευταίων χρόνων. Ἀκόμα καί κατά τή διάρκεια τοῦ πολέμου τῆς Ἀλγερίας δέν εἶχε ἐμφανιστεῖ ἕνα κίνημα τέτοιας ἔκτασης καί τέτοιας ἰσχύος». (Le Monde, 8 τοῦ Μάη 1968).

«Δέν μποροῦμε νά ἐπιτρέψουμε σ' ἐκείνους πού ἀρνοῦνται δημόσια τό πανεπιστήμιο νά καταλάβουν αὐτό τό ἵδρυμα. Δέν μποροῦμε νά ἀνεχθοῦμε τή βία στούς δρόμους, γιατί ἡ βία μέ κανένα τρόπο δέν ἀρχίζει κανενός εἴδους διάλογο!» Σάρλ ντέ Γκώλ, 7 τοῦ Μάη 1968.

Πολλοί ἄνθρωποι εἶχαν ἀναρωτηθεῖ πῶς ἦταν δυνατόν ἕνα τόσο τεράστιο κίνημα νά ἔχη ξεπηδήση ἀπ' ὅτι προφανῶς ἦταν τόσο ἀσήμαντο ὅπως τό γεγονός τοῦ κλεισίματος ἑνός πανεπιστημίου καί ἡ ἐπέμβαση τῆς ἀστυνομίας στίς σπουδαστικές ὑποθέσεις. Εἶναι λοιπόν σημαντικό νά ἐξηγήσουμε πῶς ἕνας σχετικά μικρός ἀριθμός σπουδαστῶν πέτυχε νά ἐπεκτείνη τόν ἀγῶνα ἐνάντια στήν ἀστυνομική καταστολή τόσο πολύ ὥστε ἀποκορυφώθηκε μέ τήν κατάληψη τῶν πανεπιστημίων καί τήν τελική ἀπάρνηση τῆς λειτουργίας του στήν καπιταλιστική κοινωνία. Ἡ μόρφωση μέσα ἀπό τή δράση παίζει βασικό ρόλο στή γένεση καί τήν ἀνάπτυξη ὅλων τῶν ἐπαναστατικῶν κινημάτων. Ἀπό τήν ἀνάλυση

ὅλων ὅσων πέφτουν στὴν ἀντίληψή μας, μποροῦμε νὰ φτάσουμε στὴν κατανόηση τῆς κοινωνίας.

Ἡ πολυπλοκότητα τῆς σύγχρονης ζωῆς καὶ οἱ ἀπογοητεύσεις ποὺ φέρνει στὸ ξύπνημά της εἶναι τέτοιες ποὺ εἴμαστε ἀναγκασμένοι τὸν περισσότερο καιρὸ νὰ καταβαραθρώνουμε τὶς πιὸ βαθιές μας φιλοδοξίες. Οἱ σπουδαστές, ποὺ πρέπει νὰ ὑποφέρουν τὴν ταπείνωση κάθε μέρα, ὑποφέρουν αὐτὲς τὶς ἀπογοητεύσεις καὶ ἔτσι ἀντιδροῦν ὅλο καὶ πιὸ βίαια ὅταν ἐξεγερθοῦν. Ἀποκοίμισέ τους μὲ γλυκὲς ὑποσχέσεις γιὰ τὸ μέλλον καὶ ἴσως νὰ εἶναι ἕτοιμοι γιὰ νὰ ὑποφέρουν τοὺς μικροπρεπεῖς περιορισμούς, τὶς ψεύτικες ἀξίες, τὰ ὑποκριτικὰ δόγματα κι ἕνα σωρὸ ἄλλα, φέρε ὅμως τὴν ἀστυνομία ἐναντίον τους καὶ θὰ ἀνακαλύψεις ὅτι ἔχεις ταραχουνήσει μιὰ σφηγκοφωλιά. Ἡ διαδήλωση ἄρχισε στὶς 9 τὸ πρωΐ καὶ οἱ διαδηλωτὲς σκορπίστηκαν μετὰ δεκατέσσερις ὧρες, μιὰ ἁπλὴ στα-γόνα εἶχε φουντώσει σὲ χείμαρρο, καὶ εἶχαν ὀρθωθεῖ «ὁδοφράγματα». Ἡ ἀποφασιστικότητα τῶν σπουδαστῶν, καὶ πάνω ἀπ' ὅλα ἡ προθυμία τους νὰ τὰ βάλουν μὲ τὴν ἀστυνομία, ἦταν ὄντως ἐκπληκτική. Διεκδίκησαν τὸ δικαίωμά τους νὰ μποῦν στὸ δικό τους πανεπιστήμιο καὶ νὰ τὸ διευθύνουν μόνοι τους γιὰ τὸ καλὸ ὅλων. Ἡ σχεδὸν συνεχὴς ἀντιμετώπιση μὲ τὴν ἀστυνομία ἁπλῶς σκλήρυνε τὴν ἀπόφασή τους νὰ μὴν ὑποχωρήσουν ἀπὸ τὶς ἀρχικὲς διεκδικήσεις τους: τὴν ἀπελευθέρωση ὅλων τῶν φυλακισμένων διαδηλωτῶν, τὴν ἀποχώρηση τῆς ἀστυνομίας καὶ τὴν ἐπαναλειτουργία τῶν σχολῶν. Πρέπει νὰ προσθέσω παρενθετικὰ ὅτι στὴ διάρκεια τῆς «Μεγάλης Πορείας» τῆς 7 τοῦ Μάη, καὶ στὴν διάρκεια τῶν διαδηλώσεων στὸ πανεπιστημιακὸ παράρτημα στὸ Halle aux vins οἱ διάφορες ὁμάδες τῆς Ἀριστερᾶς προσπάθησαν ἀπελπισμένα νὰ ὑποδηλώσουν τὴν παρουσία τους μὲ τὴν μάταιη ἐλπίδα νὰ ἀποκτήσουν τὸν ἔλεγχο τῆς κατάστασης. Ἦσαν παρόντες 35.000 διαδηλωτὲς στὸ Σὰνς Ἐλυζὲ καὶ τὰ κατάφεραν χωρὶς ἡγέτες. Δυστυχῶς, οἱ γραφειοκράτες τῆς UNEF αὐτηνῆς τῆς ἑτοιμοθάνατης Σπουδαστικῆς Ἕνωσης, ποὺ εἶχε ἀποτύχει στὶς προηγούμενες προσπάθειές της νὰ πατρονάρη τὸ κίνημα, κάλεσε τώρα σὲ βοήθεια τὰ ἐργατικὰ συνδικάτα τῶν γραφειοκρατῶν ποὺ, στὸ Halle aux vins καὶ στὶς διαδηλώσεις ποὺ ἀκολούθησαν. ἤ-

ταν σὲ θέση νὰ ἀποτρέψουν τὸ κίνημα ἀπὸ τὸν ἀρχικό του στόχο: τὴν ἀνακατάληψη τῆς Σορβόννης. Δὲν θέλω νὰ ἐκφράσω γνώμη πάνω στὶς στρατηγικὲς καὶ τακτικὲς δυνατότητες τῆς κατάληψης τῆς Σορβόννης σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο, ἀλλὰ ἁπλῶς νὰ δείξω ὅτι ὅλες οἱ ἱεραρχικὲς καὶ γραφειοκρατικὲς ὀργανώσεις πρέπει ἀπαραίτητα νὰ διαστρεβλώνουν πρὸς ὄφελός τους ὅλες τὶς δραστηριότητες ποὺ συμμετέχουν. Ὁ Ἀλαὶν Ζεσμὰρ ἐξήγησε στὴν Γενικὴ Συνέλευση τοῦ Κινήματος τῆς 22 τοῦ Μάρτη στὶς 8 τοῦ Μάη, πῶς οἱ ὑπεύθυνοι τῶν συνδικάτων εἶχαν χρησιμοποιήσει κάθε τέχνασμα γιὰ νὰ ἀναγκάσουν τὸ σπουδαστικὸ κίνημα νὰ διαλέξει ἕνα πρόγραμμα ποὺ θὰ ὁδηγοῦσε τὸν ἀγώνα σὲ καθαρὰ ρεφορμιστικὲς κατευθύνσεις. Σ' αὐτὸ πῆραν τεράστια βοήθεια ἀπὸ τοὺς κομμουνιστὲς σπουδαστὲς καὶ ὑφηγητές, ποὺ ἔπαιξαν ἕνα ἰδιαίτερα προδοτικὸ ρόλο στὶς 8 τοῦ Μάη στὴν Place de Luxembourg ὅταν ζήτησαν ἀπὸ τοὺς σπουδαστὲς νὰ διαλυθοῦν. Αὐτὸ θὰ μποροῦσε νὰ εἶχε σημάνει τὸ τέλος τοῦ κινήματος, πολὺ πρὶν μπορέση νὰ ἐκφράση τὶς πραγματικὲς διεκδικήσεις του: τὴν ἀνατροπὴ τῆς κοινωνίας τῆς καταστολῆς.

Εὐτυχῶς οἱ ἐπαναστάτες σπουδαστὲς δὲν ἔχασαν τὴν ζωντάνια τους· συνειδητοποίησαν ὅτι κρατοῦσαν στὰ χέρια τους τὴ δύναμη νὰ χτυπήσουν τὴν καταστολή, ἀκόμα καὶ στὸ πρόσωπο τοῦ Κ.Κ. καὶ τῶν ἄλλων γραφειοκρατικῶν ἐμποδίων. Πράγματι, ἡ UNEF, μὲ τὸ νὰ ἀπευθύνη ἐκκλήσεις στὴν «λογική» καὶ νὰ παρουσιάζη ἀνακοινωθέντα στὸν τύπο, ἁπλῶς κινητοποίησε ἕναν μεγαλύτερο ἀριθμὸ διαδηλωτῶν. Κι ἔτσι ὅταν ὁ Ρὸς ἀνήγγειλε ὅτι θὰ ξανάνοιγε τὴν Σορβόννη ὑπὸ τὴν προστασία τῆς ἀστυνομίας, οἱ σπουδαστὲς ἀπάντησαν μὲ μιὰ αὐθόρμητη διαδήλωση μὲ συζητήσεις, διαλέξεις κ.λ.π., συγκεντρώθηκαν κατὰ χιλιάδες καὶ σταμάτησαν ἐντελῶς τὴν κυκλοφορία στὸ Μπουλβὰρ Σαὶν Μισέλ. Αὐτὴ ἡ διαδήλωση ἦταν ἡ πρώτη ἀπόπειρα γιὰ νὰ γίνη τὸ «Καρτιὲ Λατὲν ἕνας δημόσιος τόπος συζήτησης». Οἱ ὑπεύθυνοι γιὰ τὴ διάλυση τῶν σπουδαστῶν στὴν Place de Luxembourg στὴ διάρκεια τῆς προηγούμενης νύχτας ἔδωσαν λόγο καὶ ὑποχρεώθηκαν νὰ ἐξηγήσουν τὴ δράση τους. Κάτω ἀπ' τὰ μάτια τῆς ἀστυνομίας μπῆκε στὴν πράξη ἡ ἄμεση δημοκρατία. Ὅλα τὰ πολιτικὰ καὶ στρατηγικὰ προβλήματα τῶν περασμένων ἡμερῶν συζη-

τήθηκαν καὶ ἀναλύθηκαν, ἀνάμεσά τους καὶ ὁ ρόλος τοῦ πανεπιστημίου στὸ μέλλον. Καθὼς οἱ σπουδαστὲς συνέχιζαν τὶς συζητήσεις ἑνώθηκαν μὲ ὁμάδες περαστικῶν. Ἀνάμεσά τους ὁ Λουΐ Ἀραγκόν, ὁ σεβάσμιος ραψωδὸς καὶ προφήτης τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος, ὁ ἄνθρωπος ποὺ εἶχε ψάλλει παιάνες καὶ δοξολογίες στὴν Γκεπεοὺ καὶ τὸν Σταλινισμό, καὶ ποὺ εἶχε ἔρθει νὰ πάρει τὴ θέση του ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς ποὺ «μοῦ θυμίζουν τόσο πολὺ τὰ δικά μου νιάτα». Μιὰ ὁμάδα σπουδαστῶν τὸν ἀναγνώρισε καὶ τὸν χαιρέτισε μὲ ζητωκραυγὲς ὅπως «Ζήτω ἡ Γκεπεού! Ζήτω ὁ Στάλιν, ὁ πατερούλης ὅλων τῶν λαῶν».

Τὸ ἐπεισόδιο τοῦ Ἀραγκὸν στὴν κοινοτοπία του καὶ χωρὶς ἰδιαίτερη πολιτικὴ σημασία, παρόλα αὐτά, δείχνει πόσο πολιτικὰ ἐνημερωμένοι οἱ διαδηλωτές. Δὲν ἤθελαν νὰ ἔχουν καμιὰ συναλλαγὴ μὲ τὰ μέλη ἑνὸς κόμματος ποὺ τὸ ἐπίσημο ὄργανό του, ἡ L' Humanité, εἶχε ἐξαπολύσει, ὅ,τι θὰ μποροῦσε νὰ ὀνομαστῇ μιὰ δυσφημιστικὴ καμπάνια ἐναντίον τῆς νεολαίας τῆς Γαλλίας. Τὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα δὲν ἀρνήθηκε τὴν σημασία, κι ἀκόμα τὴν ἀναγκαιότητα, ἑνὸς διαλόγου μὲ τὴν μάζα τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος, ἀλλὰ προσπάθησε ἐπίσης νὰ ξεσκεπάσῃ τὴν ὀπορτουνιστικὴ στρατηγικὴ καὶ τὴν ἀντεπαναστατικὴ στάση τῶν ἡγετῶν του, μεταξύ τους ὁ Λουΐ Ἀραγκόν, ὁ δαφνοστεφανωμένος ποιητὴς τῆς προσωπολατρείας. Δὲν μποροῦσε ν' ἀκουστῇ ἁπλῶς γιατὶ ἐκεῖνοι ποὺ συμμετεῖχαν στὴν συγκέντρωση ἤξεραν ὅτι δὲν εἶχε τίποτα κοινὸ μαζί τους. Ὁ τολμηρός του ἰσχυρισμὸς ὅτι ἦταν στὸ κόμμα «ἀκριβῶς γιατὶ ἦταν μὲ τὸ μέρος τῆς νεολαίας» ἁπλῶς τὸν ἔκανε καταγέλαστο σ' ὅλους. Μὲ τὸ ν' ἀρνηθῇ νὰ δράσῃ τίμια γιὰ πρώτη φορὰ στὴ ζωή του, καὶ νὰ καταγγείλῃ τὶς μασσονίες τοῦ Κόμματός του, ἔδιωξε μακριὰ τὴν εὐκαιρία νὰ ἑνωθῇ μὲ τὸ σπουδαστικὸ κίνημα καὶ ἔτσι ἔσωσε τοὺς ἡγέτες του ἀπὸ μεγάλη ἀμηχανία.

Εὐτυχῶς ἡ διαλεκτικὴ τῶν γεγονότων δὲν μποροῦσε νὰ περιμένῃ ἕναν Ἀραγκόν: ξέραμε ὅτι τὸ θέμα θὰ ἀποφασιζόταν ἀπὸ τὶς διαδηλώσεις τῆς ἑπόμενης μέρας κι ὄχι ἀπὸ τοὺς δημαγωγοὺς τοῦ Κόμματος. Ὁ λαὸς κρατοῦσε συμπαθητικὴ στάση, ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευση εἶχε διαιρεθῇ, καὶ εἴδαμε μπροστά μας τὴν εὐκαιρία ν' ἀποδείξουμε ὅτι ἡ ἐξουσία τοῦ στρα-

τηγοῦ Ντὲ Γκὼλ θὰ κατέρεε σὰν νάταν ἀπὸ τραπουλόχαρτα ἂν ἀκολουθούσαμε τὴ σωστὴ μέθοδο. Κι ἐδῶ ἡ ἀστυνομία ἦρθε νὰ μᾶς βοηθήσῃ: φράζοντας τὸ δρόμο ποὺ εἴχαμε σχεδιάσει νὰ πάρουμε, μᾶς ἀπέκλεισε στὸ Καρτιὲ Λατέν. Ἄλλη μιὰ φορά, ἤμαστε ἀποφασισμένοι νὰ μὴν διαλυθοῦμε μέχρι νὰ γίνουν ἀποδεκτὰ ὅλα μας τὰ αἰτήματα. Κι ἔτσι βρεθήκαμε ἀντιμέτωποι μὲ τὴν CRS, ἀντιμέτωποι μὲ τὰ κλόμπς τους, 30.000 ἀπὸ μᾶς στέκονταν ἑνωμένοι κι ἕτοιμοι γιὰ δράση, χωρὶς κανένα ξεκαθαρισμένο σχέδιο. Κανένας δὲν σκεπτόταν στὰ σοβαρὰ νὰ ἐπιτεθοῦμε στὴ Σορβόννη, κανένας δὲν ἤθελε τὴ σφαγή. Ἐκεῖνο ποὺ ξέραμε εἶναι ὅτι ἔπρεπε νὰ ὑπερασπιστοῦμε τοὺς ἑαυτούς μας ἐκεῖ ποὺ στεκόμαστε. Χωριστήκαμε σὲ μικρὲς ὁμάδες, ὥστε νὰ μὴν μπορέσῃ ἡ ἀστυνομία νὰ ἐξαπολύσῃ μιὰ μόνη, ἑνιαία, ἄμεση ἐπίθεση. Κάθε ὁδόφραγμα ἔγινε τὸ κέντρο τῆς δράσης καὶ τῆς συζήτησης, κάθε ὁμάδα διαδηλωτῶν ἕνας λόγος ποὺ δρᾶ μὲ δική του πρωτοβουλία. Τὰ ὁδοφράγματα ἁπλώθηκαν παντοῦ· κανένας δὲν αἰσθάνθηκε τὴν ἔλλειψη ἑνὸς στρατηγοῦ ὑπεύθυνου μιᾶς προσχεδιασμένης στρατηγικῆς ἀγγελιαφόροι πληροφοροῦσαν τὸν καθένα τί συνέβαινε στὰ ἄλλα ὁδοφράγματα καὶ μετάδιδαν τὶς συλλογικὲς ἀποφάσεις γιὰ συζήτηση. Μέσα στὴ νεο - ἱδρυμένη μας ἀλληλεγγύη τὸ πνεῦμα μας ἄρχισε νὰ φτερουγίζῃ. Γιὰ πρώτη φορὰ στὴ ζωντανὴ μνήμη, νεαροὶ ἐργάτες, νεαροὶ σπουδαστὲς καὶ μαθητὲς δροῦσαν ἑνωμένοι. Δὲν μπορούσαμε νὰ μαντέψουμε τί τροπὴ θὰ ἔπαιρναν τὰ γεγονότα, ἀλλὰ αὐτὸ δὲν μᾶς ἀπασχολοῦσε — ἐκεῖνο ποὺ εἶχε σημασία τελικὰ ἦταν ὅτι δρούσαμε ὅλοι ἑνωμένοι. Τὸ Γκωλιστικὸ καθεστὼς ἀποδείχτηκε ἐντελῶς ἀνίσχυρο μπροστὰ σ' αὐτὴ τὴ διαδήλωση τῆς δύναμης τῶν νιάτων κι αὐτὴ ἦταν μόνο ἡ ἀρχή. Κανένα ἀπὸ τὰ ψέμματα ποὺ ειπώθηκαν ἀπὸ τότε, οὔτε ἀκόμα καὶ ἡ τελικὴ προδοσία ἀπὸ μέρους τῆς CGT, δὲν μπορεῖ νὰ μειώσῃ τὸ κατόρθωμά μας. Σὲ μιὰ κοινωνία ποὺ ζητάει νὰ συντρίψῃ τὸ ἄτομο, ὑποχρεώνοντάς το νὰ καταπίνῃ τὰ ἴδια ψέμματα, ἕνα βαθὺ αἴσθημα συλλογικῆς δύναμης εἶχε φουντώσει καὶ ὁ λαὸς ἀρνήθηκε νὰ τὸν φοβίσουν. Δὲν ἤμασταν πιὰ χιλιάδες μικροατόμων στοιβαγμένοι μαζί, ἀλλὰ μιὰ συμπαγὴς μάζα ἀποφασισμένων ἀνθρώπων. Ἐμεῖς ποὺ εἴχαμε γνωρίσει τὸν πόνο τῆς ματαίωσης ὁ-

λων τῶν ἐλπίδων, δὲν φοβόμαστε τὸ φυσικὸ πόνο. Αὐτὴ «ἡ ἀπερισκεψία τῆς νιότης» δὲν πήγαζε ἀπὸ τὴν ἀπελπισία, ἀπ' τὸν κυνισμὸ τῆς ἀνικανότητας, ἀλλὰ ἀντίθετα, ἀπὸ τὴν ἀνακάλυψη τῆς συλλογικῆς μας δύναμης. Τοῦτο τὸ αἴσθημα τῆς δύναμης καὶ τῆς ἑνότητας βασίλευε στὰ ὁδοφράγματα. Σὲ τέτοιες στιγμὲς συλλογικοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ὅταν ὅλα φαίνονται δυνατά, καὶ δὲν ὑπάρχει φυσικότερο ἀπὸ μιὰ ζεστὴ σχέση ἀνάμεσα σ' ὅλους τοὺς διαδηλωτές. Ὅλα ἦταν ἁπλὰ καὶ χωρὶς δυσκολίες. Τὰ ὁδοφράγματα δὲν ἦσαν πιὰ μόνο ἕνα μέσο αὐτο - ἄμυνας, ἔγιναν σύμβολο τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας. Νὰ γιατὶ ἡ νύχτα τῆς 10 τοῦ Μάη θὰ μείνη ἀξέχαστη σ' ὅλους ὅσους ἦταν «ἐκεῖ». Γιὰ τοὺς ἀστοὺς ἱστορικοὺς τὰ ὁδοφράγματα θὰ γίνουν ἀναμφίβολα τὰ σύμβολα τῆς χωρὶς νόημα βίας, ἀλλὰ γιὰ τοὺς σπουδαστὲς ἀντιπροσώπευαν μιὰ σημαντικὴ καμπὴ ποὺ ἔχει τὴ θέση της ἀνάμεσα στὶς μεγάλες στιγμὲς τῆς ἱστορίας.

Σίγουρα θὰ παραμείνη ἡ θύμηση τῶν ἐπιδρομῶν, τῶν βομβῶν ἀερίων, τῶν τραυματισμῶν καὶ τῶν χτυπημάτων, ἀλλὰ θὰ θυμόμαστε πάντα ἐκείνη τὴ νύχτα γιὰ τὴν παραδειγματικὴ γενναιότητα τῶν «κομμουνάρων» ἢ τῶν «ἀβράκωτων» τῆς ὁδοῦ Gay Lussac, τῶν νεαρῶν ἀντρῶν καὶ γυναικῶν ποὺ ἄνοιξαν μιὰ καινούργια ὁλοκάθαρη σελίδα στὴν ἱστορία τῆς Γαλλίας.

Τόσο μεγάλη ἦταν ἡ ἀπήχηση τῶν γεγονότων, ποὺ τὰ ἐργατικὰ συνδικάτα καὶ τὰ κόμματα τῆς Ἀριστερᾶς ἀναγκάσθηκαν, θέλοντας καὶ μή, νὰ κηρύξουν τὴ γενικὴ ἀπεργία γιὰ τὶς 13 τοῦ Μάη 1968, χάνοντας ἄλλη μιὰ προσπάθεια γιὰ νὰ εὐνουχίσουν πολιτικὰ τὸ σπουδαστικὸ κίνημα. Οἱ σπουδαστὲς ὅμως, ἔχοντας ὅλη τὴν ἡμέρα διαδηλώσει τὴν ἀλληλεγγύη τους μὲ τὴν ἐργατικὴ τάξη, δὲν διαλύθηκαν ἤρεμα — αὐτὴν τὴν ἴδια νύχτα κατέλαβαν τὴ Σορβόννη. Οἱ σπουδαστὲς εἶχαν ξαφνικὰ ἀπελευθερωθῆ ἀπὸ τὴν πνευματική τους φυλακὴ καὶ ἡ ἐπικοινωνία, ἡ συζήτηση, ἡ ἐξήγηση, ἔγιναν ἀμέσως ἔννοιες προσιτὲς καὶ γεμάτες βαθύτερο νόημα. Ἡ Σορβόννη ἔγινε τὸ θεαματικὸ κέντρο τῆς πνευματικῆς ἀπελευθέρωσης, ποὺ ἀρνήθηκε μάλιστα νὰ φιμωθῆ ἀπὸ τὴν ἐξουσία. Ἐπιπλέον συνέβη κάτι ποὺ δὲν εἶχε προηγούμενο: οἱ σχολὲς τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν εἶχαν δια-

κηρύξει τὴν ἀλληλεγγύη τους μὲ τοὺς ἐπαναστάτες σπουδαστὲς καὶ πῆραν μέρος στὴν γενικὴ συζήτηση. Οἱ σχολὲς τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν, ἀντίθετα ἀπὸ τὴν Ναντέρ, ποτὲ δὲν ἦταν τὸ κέντρο τῆς διαμαρτυρίας, ἂν καὶ οἱ σπουδαστές τους εἶχαν ἰδιαίτερα δυσαρεστηθεῖ ὅταν ὁ Κοσμήτωρ Ζαμάνσκυ πρότεινε τὴν εἰσαγωγὴ ἑνὸς περισσότερο συναγωνιστικοῦ συστήματος, κι ὅταν οἱ μεταρρυθμίσεις τοῦ Φουσὲ ἀπείλησαν νὰ κάνουν πιὸ δύσκολους ἀπ' ὅτι ἦταν τοὺς κύκλους σπουδῶν.

Τότε, ἡ ἀντίδρασή τους εἶχε περιοριστεῖ στὸ νὰ ἐπιβάλλουν πιέσεις γιὰ καθαρὰ ἐσωτερικὲς μεταρρυθμίσεις. Ἀπὸ τὶς 3 Μάη, ὅμως, διακόψανε τὰ μαθήματα σὲ μερικὰ τμήματα μερικοὶ ἀπὸ τοὺς πιὸ σοβαροὺς καθηγητές. ὅπως ὁ Καθηγητὴς Μονό, βραβευμένος μὲ Νόμπελ, σ' ἔνδειξη διαμαρτυρίας ἐνάντια στὶς κτηνωδίες τῆς ἀστυνομίας. Οἱ σπουδαστὲς βρῆκαν τὴν εὐκαιρία νὰ κάνουν συγκεντρώσεις μαζὶ μὲ τοὺς καθηγητές τους, ποὺ πολλὲς ἀπ' αὐτὲς τὶς παρακολούθησαν περισσότεροι ἀπὸ 600. Πρέπει νὰ ποῦμε ὅτι αὐτὲς οἱ συζητήσεις ἀσχολήθηκαν κυρίως μὲ τὸ πρόβλημα τῶν ἐξετάσεων ποὺ ἐπρόκειτο ν' ἀρχίσουν στὶς 15 τοῦ Μάη, πολὺ γρήγορα ὅμως πέρασαν σὲ ζητήματα γενικῆς πολιτικῆς. Σὲ ἄλλα τμήματα ὅπου δίδασκαν ἀντιδραστικότεροι καθηγητές, ἔγιναν ἀπόπειρες νὰ συνεχιστοῦν κανονικὰ τὰ μαθήματα, ἀλλὰ οἱ σπουδαστὲς διέκοπταν τοὺς καθηγητὲς καὶ προκαλοῦσαν συζητήσεις ποὺ συνεχίζονταν ὕστερα ἔξω. Ἐνῶ πρίν, ἦταν ἀδύνατο νὰ γεμίση ἕνα ἀμφιθέατρο μὲ μιὰ ὁποιαδήποτε συζήτηση, καὶ ὅποιος μιλοῦσε γιὰ πολιτική, καπιταλισμό, κ.λ.π. εἰσέπραττε σφυρίγματα, τώρα ἡ πλειονότητα τῶν σπουδαστῶν παρακολουθοῦσε καὶ συμμετεῖχε ἔστω καὶ μόνο γιὰ νὰ ἐκφράση τὴν ἀντίθεσή της στὸ κίνημα.

Στὶς 10 τοῦ Μάη, μιὰ ἀπεργιακὴ ἐπιτροπὴ ποὺ ἀποτελοῦνταν ἀπὸ ἀρκετοὺς σπουδαστὲς συσκέφτηκε καὶ ἀποφάσισε τὴν κατάληψη τῆς Σχολῆς τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν καὶ τὸ σταμάτημα ὅλων τῶν μαθημάτων ποὺ συνεχίζονταν ἀκόμη. Ἡ ἐπιτροπὴ σχηματίστηκε ἐντελῶς αὐθόρμητα καὶ ἔγινε γρήγορα ἰσχυρή, ἐνῶ οἱ περισσότερες ἀπὸ τὶς ἐπίσημες πολιτικὲς ὀργανώσεις ἀδιαφοροῦσαν ἢ ἀκόμα ἔπαιρναν κι ἐχθρικὴ θέση.

Μετὰ τὴ νύχτα τῶν ὁδοφραγμάτων, τὰ μέλη τῆς SNE-

SUP σχημάτισαν μιὰ δική τους ἀπεργιακὴ ἐπιτροπή, ποὺ γρήγορα συγχωνεύτηκε μὲ τὴν ἐπιτροπὴ τῶν σπουδαστῶν.

Οἱ ἀκόλουθες «δυνάμεις» δροῦσαν τώρα παράλληλα μέσα στὸ πανεπιστήμιο: (1) ἐργαστηριακὲς ἐπιτροπὲς ὑπόλογες στὸ προσωπικὸ τῶν ἐργαστηρίων· (2) γενικὲς σπουδαστικὲς ἐπιτροπὲς ἐπιφορτισμένες νὰ ἐκτελοῦν τὶς ἀποφάσεις ποὺ ἔπαιρνε μιὰ γενικὴ συνέλευση στὰ ἀμφιθέατρα καὶ ὑπόλογες στὴν συνέλευση· (3) ἐπιτροπὲς προσωπικοῦ καμωμένες κυρίως ἀπὸ ὑφηγητές, εἶχαν ὅμως καὶ μερικοὺς καθηγητές· (4) ἡ ἀπεργιακὴ ἐπιτροπή· (5) ἡ προσωρινὴ ἐπιτροπὴ ποὺ περιλάμβανε ἀντιπροσώπους καὶ τῶν σπουδαστῶν καὶ τῶν καθηγητῶν (ὁ ἴδιος ὁ Κοσμήτωρ προέτρεψε μερικοὺς καθηγητὲς νὰ πάρουν μέρος σ' αὐτὴ τὴν ἐπιτροπή) καὶ (6) οἱ κανονικὲς πανεπιστημιακὲς ἀρχές. Ὅλες αὐτὲς οἱ δυνάμεις ἀπὸ λίγο ὡς πολὺ συνυπῆρχαν καθὼς ἀναπτυσσόταν τὸ κίνημα, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴ θέληση τοῦ Κοσμήτορα καὶ τῶν φίλων του. Δὲν ἦταν ἁπλὴ σύμπτωση ὅτι, μετὰ τὸ λόγο τοῦ Ντὲ Γκὼλ στὶς 30 τοῦ Μάη, ἡ στάση τῶν ἀντιδραστικῶν καθηγητῶν σκλήρυνε καὶ ἀρνήθηκαν νὰ συνεχίσουν νὰ συμμετέχουν στὴν προσωρινὴ ἐπιτροπή.

Ἡ ἀπόφαση αὐτὴ βοήθησε νὰ σταθεροποιηθῆ ἡ ἑνότητα μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀντιπροσώπων τῶν σπουδαστῶν, τῶν βοηθῶν ἐρευνητῶν καὶ τῶν βοηθῶν καθηγητῶν, ποὺ στὴ θέση τους ἐκλέξανε νέα μέλη. Ἡ εἰσβολὴ τῆς ἀστυνομίας στὴν Σχολὴ δὲν εἶναι ἴσως ἄσχετη μ' αὐτὴ τὴ νέα κατάσταση.

Ἡ ἀπεργιακὴ ἐπιτροπὴ ἐπίσης ἀποφάσισε ν' ἀκολουθήση τὸ παράδειγμα τῶν ἄλλων σχολῶν καὶ νὰ ἱδρύση ἕνα «θερινὸ πανεπιστήμιο». Τὰ πιὸ ριζοσπαστικὰ μέλη πίστευαν ὅτι αὐτὸ τὸ πανεπιστήμιο θάπρεπε νὰ εἶναι ἀνοιχτὸ σὲ ὅλους, καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ προσκαλεστοῦν νὰ τὸ παρακολουθήσουν οἱ ἐργάτες. Ἐκλέχτηκε ἕνα Κεντρικὸ Γραφεῖο τοῦ Θερινοῦ Πανεπιστήμιου καὶ ἐπιφορτίστηκε μὲ τὸ καθῆκον (α) νὰ ἀναπτύξη νέες μεθόδους διδασκαλίας· (β) νὰ ὀργανώση πολιτικὰ σεμινάρια, καὶ (γ) νὰ ὀργανώση καλλιτεχνικὲς ἐκθέσεις, κινηματογραφικὲς προβολές, ἐκθέσεις βιβλίων κ.λ.π.

Ἡ δημιουργία τοῦ θερινοῦ πανεπιστήμιου, ποὺ προσπάθησε νὰ κατεβάση τὴ γνώση ἀπὸ τὸν κρυστάλλινο ἀκαδημαϊκὸ πύργο της στὴ γῆ, ἦταν ἀναμφίβολα μιὰ ἀπὸ τὶς με-

γαλύτερες ἐπιτεύξεις τοῦ σπουδαστικοῦ κινήματος. Ἀλλὰ ἀποδείχτηκε φοβερὰ δύσκολο νὰ συνεχιστεῖ ἡ λειτουργία του, ἐφ' ὅσον ἡ ἀπεργιακὴ ἐπιτροπὴ ἔπρεπε ν' ἀφιερώνη τὴν περισσότερη δράση της γιὰ νὰ διατηρῆ τὰ ἀμφιθέατρα ἀνοιχτά, ἀντιμετωπίζοντας αὐξανόμενη πίεση ἀπὸ μέρους τῆς ἐξουσίας. Δὲν χρειάζεται νὰ τονίσουμε ὅτι ἡ κυβέρνηση δὲν μποροῦσε νὰ ἀνεχτῆ τέτοιες ἐνέργειες νὰ συνεχιστοῦν στὴν Γκωλιστικὴ Γαλλία γιὰ καιρό, καὶ ἕνας ἀπὸ τοὺς πρώτους ἀστυνομικοὺς ποὺ εἰσέβαλε στὴ Σχολὴ στὶς 5 Ἰούλη παραδέχτηκε ἀρκετὰ εἰλικρινὰ ὅτι ἡ δουλειά του ἦταν νὰ «βάλη ἕνα τέλος σ' ὅλες αὐτὲς τὶς ἀνοησίες». Ὁπωσδήποτε τὰ θερινὸ πανεπιστήμιο χρησίμευσε γιὰ τὴν ἀπόδειξη τῆς δύναμης τοῦ κινήματος ὅσον ἀφορᾶ τοὺς σκοπούς: ἡ ἐπίσημη ἱεραρχία ἁπλῶς ἀγνοήθηκε καὶ ἀντικαταστάθηκε ἀπὸ τὴν συλλογικὴ προσπάθεια, σύμφωνα μὲ τὶς ἀνάγκες καὶ τὶς ἐπιθυμίες τῶν σπουδαστῶν. Οἱ τελειόφοιτοι τῆς Σχολῆς θετικῶν ἐπιστημῶν εἶχαν ἀργαπορήσει νὰ ἀμφισβητήσουν τὴν ἀξία τῶν σπουδῶν τους, πρᾶγμα ποὺ ἤδη εἶχαν κάνει σ' ἄλλα τμήματα, ἀλλὰ μιὰ καὶ ἄρχισαν νὰ θέτουν τὶς σωστὲς ἐρωτήσεις, ἀναπότρεπτα ὁδηγήθηκαν σὲ μιὰ ριζικὴ κριτικὴ τοῦ ἀντικειμενικοῦ στόχου τῆς σύγχρονης ἐπιστήμης. Κι ἐφ' ὅσον αὐτὴ ἡ ἀμφισβήτηση συμβάδιζε μὲ μιὰ προσπάθεια νὰ ἀνοίξη τὶς πόρτες του τὸ πανεπιστήμιο στὸ λαό, ἀναγκάστηκαν νὰ ἀμφισβητήσουν ὅλο τὸ σύστημα καὶ νὰ ἀποκτήσουν κοινοὺς στόχους μὲ τὴν ἐργατικὴ τάξη. Αὐτὸς ἦταν σίγουρα ὁ «ἀληθινὸς κίνδυνος» ποὺ ἀνέφεραν οἱ ἀρχὲς ὅταν ἐπιτέθηκαν ἐναντίον τῶν σπουδαστῶν γιὰ νὰ καταλάβουν τὸ πανεπιστήμιο.

Κανένα τραῖνο δὲν ταξίδευε στὶς κύριες ἢ τὶς ὑπόγειες γραμμές, κανένα γράμμα ἢ τηλεγράφημα δὲν στελνόταν, οὔτ' ἕνα αὐτοκίνητο ἢ τόνος κάρβουνου δὲν παράγονταν, οἱ ἐργάτες σὲ κάθε βιομηχανία, σὲ κάθε κλάδο τῆς κρατικῆς διοίκησης εἶχαν ἑνωθεῖ μὲ τοὺς σπουδαστές. Ἀκόμα καὶ οἱ ποδοσφαιρικοὶ σύλλογοι εἶχαν καταληφθεῖ ἀπὸ τοὺς ποδοσφαιριστές. Καθὼς ἡ ἀπεργία ξεπήδησε αὐθόρμητα, χωρὶς συγκεκριμένα παράπονα, στὸ ξύπνημα τῆς σπουδαστικῆς ἐξέγερσης, παντοῦ συζητοῦσαν γιὰ τὴν δημιουργία νέων μορ-

φῶν ὀργάνωσης τῆς κοινωνίας. Παθιασμένες κι ἐντελῶς καινούριες ἰδέες συζητιόνταν σ' ὅλη τὴ Γαλλία.

Ἦταν στὸ Στάδιο Σαρλετὺ τὴ Δευτέρα, 27 τοῦ Μάη, ποὺ ὁ Μπαρζονέ, ποὺ εἶχε πρόσφατα παραιτηθεῖ ἀπὸ τὴ CGT (Γενικὴ Συνομοσπονδία Ἐργατῶν), ἀνοιχτὰ ὁμολόγησε ὅτι ἐπιτέλους ἦταν δυνατὴ μιὰ ἐπανάσταση. Ὁ Μπαρζονὲ ἐξέφρασε μόνον ὅτι ἑκατοντάδες ἄλλοι συνδικαλιστὲς εἶχαν ἤδη συνειδητοποιήσει.

Ἴσως ἡ πιὸ συγκεκριμένη ἔκφραση αὐτῆς τῆς νέας προοπτικῆς ἦταν ἡ κατάληψη τῶν ἐργοστασίων τῆς Sud-Aviation στὴ Νάντη. Οἱ ἐργάτες, μὲ τὸ νὰ «μιμηθοῦν τοὺς σπουδαστές», ἀνακάλυπταν πάλι μιὰ μορφὴ δράσης ποὺ εἶχαν θέσει σὲ ἀχρηστία τόσο καιρὸ ποὺ ἔπαιζαν τὸ κοινοβουλευτικὸ παιχνίδι τῶν ρεφορμιστῶν καὶ τῶν σταλινικῶν. Ἡ ἐφαρμοσμένη ψυχολογία τῶν ἐπαναστατῶν σπουδαστῶν ἔφερε ἀποτελέσματα καλὰ γιὰ ὅλους· στὶς 20 τοῦ Μάη, πῆραν μέρος ἀκόμα καὶ οἱ πιὸ ἀπαθεῖς. Καταλήφθηκε τὸ ἐργοστάσιο τῆς Σιτροέν, καὶ ἀκολούθησαν κι ἄλλα.

Ἡ προσφυγὴ στὴν ἄμεση δράση ἄλλαξε ὅλη τὴν πορεία τοῦ ἀγῶνα, γιατὶ ἡ αὐτοπεποίθηση τῶν ἐργατῶν αὐξάνεται σημαντικὰ ὅταν δροῦν χωρὶς νὰ ἐξουσιοδοτοῦν κανένα ἀπ' τὰ πολιτικὰ κόμματα ἢ τὰ συνδικάτα. «Τὸ ἐργοστάσιο εἶναι δικό μας, ὁπότε γιατὶ ἔχουμε ἀνάγκη ν' ἀρχίσουμε νὰ δουλεύουμε πάλι γιὰ τὰ ἀφεντικά;» Αὐτὴ ἡ ἰδέα σχηματίστηκε τελείως αὐθόρμητα, ὄχι μὲ διαταγή, οὔτε κάτω ἀπ' τὴν αἰγίδα τῆς ἀποκαλούμενης πρωτοπορίας τοῦ προλεταριάτου, ἀλλὰ ἁπλῶς σὰν μιὰ φυσικὴ ἀπάντηση σὲ μιὰ συγκεκριμένη κατάσταση.

Παντοῦ γίνονταν συζητήσεις — δὲν ὑπῆρχε σχεδὸν κανένα ἐργοστάσιο ποὺ νὰ μὴν εἶχε τεθεῖ τὸ ζήτημα τοῦ «ἐργατικοῦ ἐλέγχου» καὶ νὰ μὴν συζητιόταν, τόσο πλατιὰ ὥστε. τὴν Τρίτη, 21 Μάη, ὁ Σεγκύ, μιλῶντας ἐπίσημα ἐν ὀνόματι τῆς CGT ὁδηγήθηκε στὸ νὰ δηλώση σὲ μιὰ συνέντευξη τύπου ὅτι «ἡ αὐτοδιαχείριση εἶναι μιὰ ἀπατηλὴ φόρμουλα· ἐκεῖνο ποὺ θέλουν πραγματικὰ οἱ ἐργάτες εἶναι ἡ ἄμεση ἱκανοποίηση τῶν ἀπαιτήσεών τους».

Ἡ ἐπανάσταση γκρέμισε ὅλους τοὺς παλιοὺς φραγμούς, ἡ ἰσχύς της κατέλαβε ἐξ ἀπροόπτου ὅλο τὸν κόσμο καὶ ἰδιαί-

τερα τὶς Γαλλικὲς ἀρχὲς καὶ τὴν γραφειοκρατία τῆς CGT. Ἡ CGT συνειδητοποίησε ὅτι δὲν ἀρκοῦσε πιὰ νὰ πολεμάη τὸν Ἀριστερισμὸ μὲ τὶς ϐρισιὲς τῆς L' Humanité καὶ μὲ μιὰ σειρὰ ἀτομικῶν δυσφημήσεων στὰ ἐργοστάσια. Ἔπρεπε νὰ ϐρῆ κάποιο τρόπο γιὰ νὰ ἐπέμϐη μέσα στὸ περιϐάλλον τοῦ ἐργοστάσιου ἐὰν ἤθελε νὰ σταματήση τὴ σήψη. Καὶ αὐτὸς ὁ τομέας ἦταν ἀπὸ παράδοση εἰδικότητα τῆς CGT — εἶχε παίξει τὸν ἴδιο ρόλο τὸ 1936 καὶ τὸ 1945 καὶ σὲ μικρότερη ἔκταση, στὴν καθημερινὴ πρακτική.

Στὶς 22 τοῦ Μάη, ἡ κυϐέρνηση, προσπαθόντας ἀπελπισμένα νὰ ἡσυχάση τὰ πράγματα, ψήφισε τὴ γενικὴ ἀμνηστία. Ἀλλὰ ἂν ἔλπιζαν νὰ σταματήσουν τὸ κίνημα μ' αὐτὴ τὴ μέθοδο, εἶχαν οἰκτρὰ ξεγελαστεῖ. Τὸ κίνημα δὲν ἦταν πιὰ περιορισμένο ἀνάμεσα στοὺς σπουδαστὲς ἀλλὰ εἶχε ἐξαπλωθεῖ πλατύτερα.

Αὐτὴ τὴν περίοδο ὅλα ἦταν ἀκόμα πιθανά, ἡ ἐξουσία δὲν ὑπῆρχε πιὰ παρὰ μόνο σὰν ἀπειλὴ κι ἐπιπλέον ἕνα μέρος τοῦ ἐπαγγελματικοῦ στρατοῦ ξέραμε ὅτι ἔτρεφε συμπάθειες πρὸς τοὺς ἀπεργούς. Ἐπιπλέον, ἡ κυϐέρνηση δὲν εἶχε πιὰ τὴν ἐμπιστοσύνη τοῦ κοινοῦ καὶ τελικὰ δὲν θὰ ταίριαζε στὴν ἀτμόσφαιρα ἕνα ἀντεπαναστατικὸ πραξικόπημα ἀπὸ μέρους τῶν φασιστῶν.

Οἱ διάφορες ἀστυνομικὲς δυνάμεις ἦταν διασκορπισμένες στοὺς δρόμους, στὰ ἐργοστάσια, ἀκόμα καὶ στοὺς ἀγρούς, μιὰ καὶ αὐτοὶ οἱ ἀγρότες εἶχαν ἀρχίσει νὰ μιλᾶνε γιὰ σοσιαλισμὸ καὶ ἐπανάσταση. Ἀποτέλεσμα, οἱ ἀστυνομικοὶ σταθμοὶ ἦταν ἐξασθενημένοι καὶ ἡ διοίκηση εἶχε ἀπομείνει μόνη της μὲ τὶς μηχανορραφίες της. Αὐτὴ τὴ στιγμή, ἐπαναλαμϐάνω, ὅλα ἦταν δυνατά.

Μέσα σ' αὐτὲς τὶς συνθῆκες μίλησε ὁ Ντὲ Γκὼλ στὶς 24 τοῦ Μάη. Ἀφοῦ μᾶς ἐκϐίασε μὲ τὴν ἀπειλὴ τοῦ ἐμφύλιου πόλεμου (ἀπὸ ποιὸν ἐναντίον ποιοῦ;) ὁ Ἄρχων τοῦ Κράτους ἀπλόχερα μᾶς ἔδωσε τὴν ἄδεια νὰ ψηφίσουμε γιὰ νέους νόμους καὶ γιὰ νὰ τοῦ δώσουμε μιὰ καινούργια ἐντολή.

Ἡ γενναιόδωρη αὐτὴ προσφορὰ ἔπεσε θεαματικὰ στὸ κενό. Ἐπὶ πλέον, 200.000 χωρικοὶ παράτησαν χάμω τὰ ἀγροτικὰ μηχανήματα σὲ διάφορα μέρη τῆς Γαλλίας, μπλοκάροντας τοὺς δρόμους καὶ ὀργανώνοντας μαζικὲς συγκεντρώσεις.

Ύστερα ἦρθε ἡ νύχτα τῆς 24ης πού θά μποροῦσε νά εἶχε σημάνη τό τέλος τοῦ Ντέ Γκώλ, ἀλλά ἁπλῶς ἀποκάλυψε τήν ἔλλειψη πολιτικῆς ἐπαγρύπνησης τῶν μαζῶν καί τή στενότητα τῶν ἀπόψεων τῶν διάφορων μικρο-ὁμάδων τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς πού, ἀντί νά ἑνωθοῦν στήν κοινή μάχη, προσπάθησαν νά ὁδηγήσουν τήν κατάσταση στούς δικούς τους μικροστόχους.

Τή μέρα αὐτή ἡ CGT ὀργάνωσε δύο πορεῖες σ' ἀλληλεγγύη τῶν ἀπεργῶν σέ διαφορετικά μέρη τοῦ Παρισιοῦ. Οἱ πορεῖες αὐτές ἦταν συγκρατημένες καί ὑψηλά ὀργανωμένες — ἐννοοῦσαν νά προχωρήσουν «εἰρηνικά καί μέ ἀξιοπρέπεια» καί νά μήν προκαλέσουν τήν ἀστυνομία. Ἡ ὅλη ἰδέα ἦταν ἔξω ἀπ' τό πνεῦμα τῶν πιό μαχητικῶν ἐργατῶν καθώς ἐπίσης καί πολύ μακρυά ἀπ' τό προχωρημένο στάδιο πού εἴχαμε φτάσει στόν ἀγώνα μας: εἴμαστε ἕτοιμοι ν' ἀνατρέψουμε τήν κυβέρνηση καί δέν χρειαζόμαστε κατευνασμούς.

Κι ἔτσι ἀποφασίσαμε ν' ἀφήσουμε τήν πορεία νά προχωρήση εἰρηνικά, ἐνῶ ἐμεῖς θά ξεχυνόμαστε ἀπ' τό Καρτιέ Λατέν καί θά ἀνεμίζαμε τό λάβαρο τῆς ἐπανάστασης σ' ὅλο τό ὑπόλοιπο Παρίσι. Δυστυχῶς ὁ τρόπος πού βλέπαμε τά πράγματα ἐμεῖς τοῦ Κινήματος τῆς 22 τοῦ Μάρτη δέν συμφωνοῦσε μέ τόν τρόπο τῶν ἄλλων σπουδαστικῶν ὁμάδων. Ἡ UNEF καί τό PSU (Ἑνωμένο Σοσιαλιστικό Κόμμα) ἦταν ἀντίθετοι μέ τήν ὅλη ἰδέα, ἐνῶ οἱ Τροτσκυστές πίστευαν ὅτι καμμιά τελειωτική ὤθηση δέν θά μποροῦσε νά δοθῆ πρίν ἕνα ἐπαναστατικό κόμμα νά εἶναι ἕτοιμο νά πάρη τή θέση τῆς μπουρζουαζίας. Γι' αὐτούς εἴμαστε ἁπλῶς μιά «ὁμάδα ἀνεύθυνων τυχοδιωκτῶν».

Παρ' ὅλα αὐτά ὑποστήριξαν τήν ἔκκλησή μας γιά μιά μαζική συγκέντρωση στό Σταθμό τῆς Λυών. Μέ τήν βοήθεια ὁμάδων ἀπό τίς ἐπιτροπές δράσης, ὅπου σημαντικό ρόλο ἔπαιζαν οἱ μαθητές τῶν γυμνασίων, ὀργανώσαμε πέντε σημεῖα ἐκκίνησης τῆς συγκέντρωσης, ἀπ' ὅπου θά ξεκινούσαμε γιά νά συναντηθοῦμε στίς 5 μ.μ. στόν Σταθμό τῆς Λυών.

Τήν ἴδια μέρα, φωνάξαμε τίς Ἐπιτροπές Δράσης νά μοιράσουν τήν παρακάτω προκήρυξη:

«Ἐργάτες! Εἶναι καιρός νά φροντίσουμε τούς ἑαυτούς μας! Πρός τούς Δέκα ἑκατομμύρια ἀπεργούς! Πρός ὅλους τούς ἐργάτες!

—"Οχι στὶς κοινοβουλευτικὲς λύσεις! Μπορεῖ νὰ φύγη ὁ Ντὲ Γκὼλ ἀλλὰ θὰ μείνουν τὰ ἀφεντικά!

—"Οχι στὶς διαπραγματεύσεις ποὺ τὸ μόνο ποὺ κάνουν εἶναι νὰ στηρίζουν τὸν καπιταλισμό!

—'Αρκετὰ μὲ τὰ δημοψηφίσματα, ὄχι ἄλλες κοροϊδίες! Κανένας δὲν μπορεῖ νὰ μιλήση ἐκ μέρους μας. Πρέπει ἐμεῖς οἱ ἴδιοι νὰ μείνουμε οἱ μόνοι κύριοι τῶν ἐργοστασίων μας. 'Ο ἀγώνας πρέπει νὰ συνεχιστῆ! Τὰ ἐργοστάσια πρέπει νὰ ὑποστηρίξουν ὅλους ἐκείνους ποὺ βρίσκονται τώρα στὴ μάχη.

Νὰ ὁ καιρὸς γιὰ νὰ σχεδιάσουμε τὴν αὐριανή μας ἐξουσία. — "Αμεσες προμήθειες τροφίμων, ὀργάνωση τῶν δημόσιων ὑπηρεσιῶν, τῶν μεταφορῶν, τῶν μέσων ἐνημέρωσης, τῆς στέγασης, κ.λ.π.

Στοὺς δρόμους στὶς ἐπιτροπές, ὅπου κι ἂν βρίσκεστε!

'Εργάτες! 'Αγρότες! Σπουδαστές! Δάσκαλοι! Μαθητές! "Ας ὀργανώσουμε κι ἂς συντονίσουμε τὸν ἀγώνα μας: Γιὰ τὴν ἐξαφάνιση τῶν 'Αφεντικῶν! "Ολη ἡ ἐξουσία στοὺς 'Εργάτες!»

'Η καμπάνια εἶχε μπεῖ σ' ἐφαρμογή! 'Η διαδήλωση τῆς CGT τὸ ἀπόγευμα συγκέντρωσε περισσότερους ἀπὸ 200.000 ἐργάτες, αὐτὴ τοῦ Κινήματος τῆς 22 τοῦ Μάρτη καὶ τῶν 'Επιτροπῶν Δράσης ἄρχισε μὲ λιγότερο κόσμο ἀλλὰ πολὺ γρήγορα πλήθαινε, γιατὶ καθὼς προχωρούσαμε μέσα ἀπὸ τὶς γειτονιές, ὁ λαὸς μᾶς ἀκολουθοῦσε. Στὴν Place de la Bastille καὶ ἀλλοῦ, πολλοὶ ἀπὸ τὴ διαδήλωση τῆς CGT ποὺ εἶχαν ἀρνηθεῖ νὰ διαλυθοῦν, ἑνώθηκαν μαζί μας. Τελικά, περισσότεροι ἀπὸ 100.000 ἄνθρωποι συγκεντρώθηκαν στὸ Σταθμὸ τῆς Λυών, ἐνῶ χιλιάδες ἄλλοι διαδήλωναν σ' ἄλλα μέρη τοῦ Παρισιοῦ. 'Η ἀτμόσφαιρα ἦταν ἠλεκτρισμένη. "Υστερα βαδίσαμε πρὸς τὸ Χρηματιστήριο ὅπως εἴχαμε σχεδιάσει (τὸ Δημαρχεῖο ἕνας ἄλλος στόχος, ἦταν γερὰ καλλυμένο ἀπὸ τὴν CRS καὶ τὸ στρατὸ) τὸ καταλάβαμε μὲ μεγάλη εὐκολία καὶ τοῦ βάλαμε φωτιά. Τὸ Παρίσι ἦταν στὰ χέρια τῶν διαδηλωτῶν, ἡ 'Επανάσταση εἶχε ἀρχίσει μὲ ἐνθουσιασμό. 'Η ἀστυνομία δὲν μποροῦσε πιθανὸν νὰ φρουρῆ ὅλα τὰ δημόσια κτίρια καὶ τὰ στρατηγικὰ σημεῖα: τὸ Elysée, τὸ Δημαρχεῖο, τὶς γέφυρες, τὸ Ραδιοφωνικὸ καὶ τὸν Τηλεοπτικὸ Σταθμό... Τὸ

ήξεραν όλοι και ήθελαν νά συνεχίσουμε. Μπήκαν όμως στή μέση άλλοι παράγοντες: Ήταν ένας άπό τούς ήγέτες τής JCR ('Επαναστατική Κομμουνιστική Νεολαία) πού στήν Place de l' Operá, μπήκε έπικεφαλής και μάς έστρεψε πίσω στό Καρτιέ Λατέν — όταν όλοι μας πιστεύαμε ότι είχαμε ξεμπερδέψει μέ τή μοιραία προσήλωση στή Σορβόννη. 'Εκείνοι πού μάς σταμάτησαν και μάς έμπόδισαν νά καταλάβουμε τά 'Υπουργεία Οίκονομικών και Δικαιοσύνης ήταν οί ύπεύθυνοι τής UNEF και τού PSU. Αύτοί οί «έπαναστάτες» ήσαν τελείως άνίκανοι νά προωθήσουν τις δυνατότητες τού κινήματος πού τούς είχε ξεπεράσει και κέρδιζε σέ όρμή. Όσο γιά μάς, δέν μπορέσαμε νά συνειδητοποιήσουμε πόσο εύκολο θά ήταν νά σαρώσουμε αύτούς τούς τιποτένιους. Δέν έπρεπε νά τούς άφήναμε νά μάς βγάλουν άπό τό δρόμο μας, έπρεπε νά είχαμε καταλάβει τά 'Υπουργεία και τά δημόσια κτίρια, όχι γιά νά τοποθετήσουμε έκεί μερικούς νέους «έπαναστάτες» γραφειοκράτες, άλλά γιά νά συντρίψουμε όλο τόν κρατικό μηχανισμό, νά δείξουμε στό λαό πώς μπορούσε νά ζήση και χωρίς αύτόν, και πώς θά ξαναχτιζόταν όλη ή κοινωνία έκ νέου στή βάση τής έργατικής διεύθυνσης.

Είναι λοιπόν άρκετά ξεκάθαρο ότι άν στίς 25 τού Μάη, τό Παρίσι ξυπνούσε κι έβρισκε νά έχουν καταληφθεί τά πιό σπουδαία 'Υπουργεία, ό Γκωλλισμός θά είχε καταρεύσει άμέσως — όταν μάλιστα παρόμοιες πράξεις θά είχαν έξαπλωθεί σ' όλη τή χώρα.

Είχε είπωθή, και πολύ σωστά, ότι πρώτη φορά στήν ίστορία μιά έπανάσταση θά μπορούσε νά είχε γίνη χωρίς προσφυγή στά όπλα. Και πολλοί είχαν έπισημάνει ότι ένα άπό τά πρώτα μέτρα πού έπρεπε νά είχαμε πάρει, και πού δέν πήραμε, ήταν ή κατάληψη τών ραδιοφωνικών σταθμών.

'Ακόμα κι άν ή ή ORTF στό Παρίσι φρουρούνταν καλά, οί άρχές δέν μπορούσαν νά ύπερασπιστούν ή νά άνακαταλάβουν τούς ραδιοφωνικούς σταθμούς τής Λίλλ, τού Στρασβούργου, τής Νάντης, τής Λιμόζ και άλλων πόλεων.

Έχει γίνει σαφές ότι ό έλεγχος τών μέσων έπικοινωνίας είναι ζωτικής σημασίας γιά κάθε έπανάσταση: έτσι όταν ένας σταθμός άνήγγειλε μιά διαδήλωση στίς 3 τό μεσημέρι, μαζεύτηκαν 20.000 άνθρωποι στό καθορισμένο μέρος

δυὸ ὥρες μετά. Ἡ μετάδοση τῶν νέων κατευθείαν ἀπὸ τὶς «μονάδες τῶν ὁδοφραγμάτων» βοήθησε πολὺ στὴν συνοχὴ τῶν δυνάμεών μας. Οἱ ἀρχὲς ὅμως συνειδητοποίησαν τὸν κίνδυνο αὐτὸ καὶ ἀπὸ τὴν ἑπόμενη μέρα, τὴν 24η, ἀπαγόρεψαν ὅλες τὶς ζωντανὲς ἐκπομπὲς εἰδήσεων, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ ξαναεπιτραποῦν στὴ διάρκεια τῶν Γκωλλιστικῶν διαδηλώσεων.

Νὰ κάτι ποὺ πρέπει νὰ τὸ θυμόμαστε γιὰ τὸ μέλλον.

Ὅταν ἔκλεινε ἡ πορεία τῆς 24 τοῦ Μάη, μιὰ ἐπανάσταση βρίσκονταν στὰ πρόθυρα — τίποτα δὲν ἦταν κανονισμένο ἀπὸ καμμιὰ πλευρά. Ἀλλὰ τὴν 25 τοῦ Μάη, ἡ ἀποτυχία μας νὰ καταλάβουμε τὰ Ὑπουργεῖα βοήθησε τὸ Κράτος καὶ τοὺς γραφειοκράτες τῶν συνδικάτων νὰ συνέλθουν ἀπὸ τὰ χτυπήματα ποὺ εἶχαν δεχτεῖ τὴν προηγούμενη νύχτα.

Ὁ Πομπιντοὺ δήλωσε ὅτι στὸ ἑξῆς οἱ διαδηλώσεις θὰ διαλύονταν πιὸ ἐνεργητικά. Στὶς 3 ἡ ὥρα, οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Κράτους, οἱ ἐργοδότες καὶ τὰ συνδικάτα συναντήθηκαν στὸ Ὑπουργεῖο Κοινωνικῶν Ὑποθέσεων στὴν rue de Grenelle, γιὰ νὰ συγκατασκευάσουν αὐτὸ ποὺ ἔγινε γνωστὸ σὰν ἡ συμφωνία τῆς Γκρενέλ. Αὐτοὶ ποὺ ἦσαν παρόντες ἤξεραν πολὺ καλὰ ὅτι τὸ σῆμα κινδύνου εἶχε χτυπήσει καὶ ὅτι δὲν ἤθελε πολὺ γιὰ νὰ σαρωθοῦν ὅλες οἱ ἀξίες τους — ἀπὸ κεῖ κι ἡ ταχύτητα μὲ τὴν ὁποία ξεπούλησαν τὸ κελεπούρι (κατώτατα ὅρια μισθῶν, συνδικαλιστικὰ δικαιώματα κ.λ.π.).

Ὅλη ἡ παλιὰ σκουριὰ τῆς πολιτικῆς βγῆκε ἀπὸ κεῖ ποὺ κρυβόταν καὶ τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα πρότεινε στοὺς Σοσιαλ - Δημοκράτες καὶ στὰ συνδικάτα νὰ ἀκολουθήσουν μιὰ μετωπικὴ καμπάνια ἐνάντια — στὸ μονοπώλιο.

Τὴ Δευτέρα, 27 τοῦ Μάη, ἡ CGT ὀργάνωσε δώδεκα συγκεντρώσεις στὸ Παρίσι γιὰ νὰ ἐκθέση τὸ περιεχόμενο τῶν διαπραγματεύσεων τῆς Γκρενέλ. Ἕνας ἀπὸ τοὺς ὁμιλητὲς ἦταν κι ὁ Σεγκύ, ποὺ δήλωσε:

«Πολλὰ πρέπει νὰ γίνουν ἀκόμα, ἀλλὰ τὰ βασικά μας αἰτήματα ἔγιναν ἀποδεκτὰ καὶ δὲν πρόκειται νὰ ὑποχωρήσουμε ἀπ' αὐτὰ ποὺ συμφωνήσαμε...»

Ταυτόχρονα, στὴ συγκέντρωση στὸ Στάδιο τοῦ Σαρλετύ, ὅπου ἀναφερθήκαμε ἤδη, οἱ μάζες συγκεντρώθηκαν γιὰ νὰ ἐκφράσουν τὴν ἀπόφασή τους νὰ μὴν δεχτοῦν τὰ ξεροκόμμα-

τα μὲ τὰ ὁποῖα σχεδίαζαν ἡ CGT καὶ τὰ ἀφεντικὰ νὰ τοὺς βουλώσουν τὸ στόμα καὶ νὰ τοὺς ἡσυχάσουν.

Πενῆντα χιλιάδες λαοῦ, πλημμύρισαν τὶς κερκίδες τοῦ Σταδίου, ὅταν ἡ CGT ἦταν ἀνίκανη νὰ προσελκύση περισσότερους ἀπὸ μιὰ χούφτα πιστοὺς ὀπαδούς της στὶς δικές της συγκεντρώσεις.

Ἀλλοίμονο, κι ἡ συγκέντρωση τοῦ Σαρλετύ, ἐπίσης, κατέληξε σὲ φιάσκο. Μετατράπηκε σὲ μιὰ μεγάλη ἐπιχείρηση διάσωσης ἀπὸ μέρους τῶν ἐπισήμων κομμάτων τῆς Ἀριστερᾶς καὶ κατέληξε στὸν καθαγιασμὸ τοῦ Μαντὲς - Φράνς, τοῦ πρώην Σταλινικοῦ Μπαρζονὲ καὶ τοῦ ρεφορμιστῆ Ἄστρ.

Καθένας μὲ τὴ σειρά του ἀνέβηκε στὸ βῆμα γιὰ νὰ δημαγωγήση μπροστὰ στὸ πλῆθος ποὺ στεκόταν σχυθρωπό· ὅλοι τους ἔβγαλαν ὑπεραριστεροὺς λόγους καὶ ἐπανέλαβαν τὴν παραδοσιακή τους ἔκκληση γιὰ τὴν ἕνωση ὅλων τῶν προοδευτικῶν δυνάμεων. Τὸ πλῆθος εἶχε τρομάξει στὴν ἀρχὴ τῆς συγκέντρωσης μὲ μιὰ ἐντυπωσιακὴ ἐπίδειξη δύναμης τῶν ὑπεύθυνων τοῦ PSU καὶ τῆς UNEF (οἱ ἴδιοι ποὺ εἶχαν προσπαθήσει ἐπανειλημμένα νὰ διαλύσουν τὸ κίνημα...), ὕστερα ἔμεινε κατάπληκτο ἀπὸ τοὺς κοινοβουλευτικοὺς λόγους καὶ τελικὰ ἔφυγε καταθαμπωμένο ἀπὸ τὴν ἐπαναστατικὴ δημαγωγία καὶ τὸ ἐμπόριο τῶν συνθημάτων τῶν νέων «ἡγετῶν».

Τὸ χειρότερο ἀπ' ὅλα ἦταν ἡ δειλία τῶν διάφορων ὁμάδων τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς (JCR — Ἐπαναστατικὴ Κομμουνιστικὴ Νεολαία — 4ης Διεθνής, FER — Ὁμοσπονδία Ἐπαναστατῶν Σπουδαστῶν — καὶ OCI — Κομμουνιστικὴ Διεθνιστικὴ Ὀργάνωση), ποὺ δὲν ἔνοιωθαν πιὰ τὴν ἀνάγκη νὰ ἐξηγηθοῦν ἐνώπιον τῶν μαζῶν.

Κι ἔτσι τὸ πλῆθος, ἀντὶ νὰ ψηφίση ὑπὲρ τῆς ἐξακολούθησης τοῦ ἀγώνα, διαλύθηκε καὶ ἄφησε τὸ μέλλον στὰ χέρια ἑνὸς Μαντὲς - Φράνς, ἑνὸς Μπαρζονὲ κι ἑνὸς Σωβαζώ. Δὲν ἀποροῦμε καθόλου ποὺ ὁ τελευταῖος διακήρυξε σ' ἕνα ἄρθρο περήφανα:

«Μετὰ τὴν ὁδὸ Γκαίη - Λιουσσάκ, ἡ μεγαλύτερη ὥρα μας ἦταν τὸ Σαρλετύ. Κανένας ἀστυφύλακας δὲν φαινόταν πουθενὰ καὶ ἡ βία εἶχε ἐξαφανιστεῖ. Ἂν ἡ ἀστυνομία ἦταν ἐκεῖ τὰ πράγματα θὰ κατέληγαν διαφορετικά. Οἱ κομματικοὶ ὑπεύθυνοι βοήθησαν νὰ διαλυθοῦν τὰ πλήθη χωρὶς ἐ-

πεισόδια μὲ τὸ νὰ τοὺς ὁδηγοῦν ἀπὸ διαφορετικοὺς δρόμους μακριὰ ἀπὸ τὸ στάδιο, κι ἔτσι ὅλα τέλειωσαν ἥσυχα. Κι ὅλα αὐτὰ γιατί, στὸ Σαρλετύ, ὁ λαὸς εἶχε συνειδητοποιήσει ὅτι συνέβαινε κάτι καινούργιο, ὅτι αὐτὴ ἡ διαδήλωση εἶχε πετύχει πολὺ περισσότερα ἀπὸ τὰ ὁδοφράγματα...»

Πόσο δίκηο εἶχε — τὰ πράγματα θ ὰ κ α τ έ λ η γ α ν τ ε λ ε ί ω ς δ ι α φ ο ρ ε τ ι κ ά ἂν ἦταν ἐκεῖ ἡ ἀστυνομία! Θὰ εἶχε προκαλέσει μιὰ μάχη ποὺ εὔκολα θὰ κερδίζαμε. Κι ἔτσι ἡ μπουρζουαζία βασίσθηκε πάνω στὴν Πέμπτη της Φάλαγγα — δὲν ἐπρόκειτο νὰ χρησιμοποιήσουν τὴν ἀστυνομία γιὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν συγκέντρωση τοῦ Σαρλετύ, μιὰ καὶ ἡ CGT δὲν ἦταν στὸν κατάλογο τῶν προγραφῶν.

Τὴν ἑπόμενη μέρα, ὁ Μιττερὰν προσφέρθηκε σὰν ὑποψήφιος γιὰ τὴν Προεδρία τῆς Δημοκρατίας, καὶ ταυτόχρονα ὁ Μπαρζονέ, ὁ Βιζιέ, ὁ Μυρί, ἡ JCR, καὶ ἄλλοι, ἔκαναν μιὰ προσπάθεια νὰ δώσουν μιὰ πιὸ «σοβαρὴ» μορφὴ στὸ ἐπαναστατικὸ σπουδαστικὸ κίνημα — κάτω ἀπὸ τὴν ἡγεσία τους. Ἡ MUR (Ἐπαναστατικὴ Ἕνωση) ποὺ ἀκολούθησε δὲν εἶχε κανένα ἀντίκτυπο· οἱ μάζες ἀπαρνήθηκαν μιὰ ὀργάνωση ποὺ εἶχε φτιαχτεῖ πίσω ἀπ' τὶς πλάτες τους καὶ πού, σὲ τελικὴ ἀνάλυση, ἦταν ὁ παληὸς Μπολσεβικισμὸς στολισμένος μ' ἕνα φιλελεύθερο πλαίσιο. Θάπρεπε νὰ εἶχα πῇ ἕνα μαῦρο πλαίσιο γιατὶ οἱ μηχανοραφίες τους κατέληξαν στὶς ὑποσχέσεις τῆς 24ης καὶ 27ης τοῦ Μάη κι ἔδωσαν στὴν κυβέρνηση καὶ στὰ συνδικάτα τὸν χρειαζούμενο χρόνο γιὰ ν' ἀνασυνταχτοῦν. Ἡ CGT ἔκανε ἔκκληση γιὰ τὸν τερματισμὸ τῶν ἀπεργιῶν, τὴν ἀποδοχὴ τῆς συμφωνίας τῆς Γκρενὲλ καὶ τὴν ἐκλογὴ μιᾶς «λαϊκῆς κυβέρνησης». Ὁ Ντὲ Γκὼλ ἐξαφανίστηκε ὅλο τὸ ἀπόγευμα τῆς 29 τοῦ Μάη γιὰ νὰ συσκεφτῇ μὲ τοὺς στρατιωτικοὺς ἀρχηγούς. Ὕστερα, τὴν Πέμπτη, στὶς 30 τοῦ Μάη, ἔβγαλε ἕνα λόγο, ποὺ θὰ ἦταν ἀδιανόητος μιὰ ἑβδομάδα πρίν. Ἐπισήμανε τὸν κίνδυνο τοῦ Σταλινισμοῦ καὶ τῶν στρατόπεδων συγκέντρωσης τῆς ΕΣΣΔ, κίνδυνο ποὺ ἦταν ἐντελῶς ἀστήριχτος μιὰ καὶ ἦταν γνωστὴ ἡ ἐχθρότητα τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος ἀπέναντι στὸν ἀγῶνα τῶν σπουδαστῶν. Ἀλλὰ ἀκριβῶς αὐτὴ τὴ στιγμὴ τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα παρουσιάστηκε στὴν ἀρένα μὲ μιὰ

ἔκκληση γιὰ «λαϊκὴ κυβέρνηση». Ὁ ἀγώνας μετατράπηκε σ' ἀγώνα μεταξὺ Σταλινισμοῦ καὶ Γκωλισμοῦ, καὶ λίγοι Γάλλοι ἤθελαν νάχουν σχέση μὲ τὸν Σταλινισμό. Κι ἔτσι ἔφερε ἀποτελέσματα ὁ ἐκβιασμὸς τοῦ Ντὲ Γκὼλ — λίγο ὕστερα ἀπὸ τὸ λόγο του ἑκατοντάδες χιλιάδων Γκωλλιστῶν συγκεντρώθηκαν στὸ Σὰνς Ἐλυζὲ καὶ διαδήλωσαν ἐνάντια στὴν ὑποτιθέμενη ἀπειλὴ μιᾶς Κομουνιστικῆς δικτατορίας.

Ἡ CGT βιάστηκε ν' ἁρπάξη τὴν πρόκληση τοῦ Στρατηγοῦ κι ἀμέσως δημοσίεψε τὴν ἀκόλουθη δήλωση: «Ἡ CGT μὲ κανένα τρόπο δὲν θὰ ἐμποδίση τὴν διεξαγωγὴ τοῦ προσεχοῦς δημοψηφίσματος. Εἶναι συμφέρον γιὰ ὅλους τοὺς ἐργάτες νὰ ἐκφράσουν τὴν ἐπιθυμία τους γιὰ μιὰ ἀλλαγὴ τῆς κυβέρνησης». (Σεγκύ).

Καὶ ἡ ἀστικὴ τάξη πῆρε μιὰ βαθιὰ ἀνάσα ἀνακούφισης.... Τὸ πετρέλαιο καὶ ἡ βενζίνη ποὺ εἶχαν σχεδὸν ἐξαφανιστεῖ, κυλοῦσαν τώρα ἄφθονα ἀπὸ τὶς ἀντλίες. Χιλιάδες Παριζιάνων ξαναβρῆκαν τὴ γαλήνη τῆς ἐξοχῆς ἐκεῖνο τὸ Σαββατοκύριακο τῆς Πεντηκοστῆς, καθὼς ἔκαναν τὴν συνήθη μαζική τους ἔξοδο ἀπὸ τὴν πρωτεύουσα.

Στὴν ἐπιστροφή τους, ἄρχισαν σιγὰ - σιγὰ νὰ ξαναγυρίζουν στὴ δουλειά, ὄχι μαζικά, ἀλλὰ κατὰ βιομηχανικοὺς τομεῖς. Ἀποφασίσαμε νὰ πάρουμε ὅ,τι ἀντίμετρα μπορούσαμε.

Ἡ κατάσταση εἶχε ὡς ἑξῆς: ἡ γενικὴ ἀπεργία κατέρεε ἀλλὰ πλῆθος ἐργοστάσια κρατοῦσαν ἀκόμα κι ἀντιμετώπιζαν τὶς προμελετημένες ἐπιθέσεις τῶν ὀργανωμένων ἀπατεώνων καὶ τῶν εἰδικῶν σωμάτων τῆς ἀστυνομίας. Παράδειγμα, στὴ Ρέν, οἱ ὑπάλληλοι τοῦ Ταχυδρομείου ἔδωσαν δίωρη μάχη μὲ τὴν CRS.

Τὸ Κίνημα τῆς 22 τοῦ Μάρτη στὴ συνέχεια ἀποφάσισε νὰ δώση δραστικὴ βοήθεια στοὺς ἐργάτες στὰ ἐργοστάσια. Μέσω τῶν Ἐπιτροπῶν τῶν Σπουδαστῶν - Ἐργατῶν καὶ τῶν ἐπιτροπῶν «Ὑποστήριξη καὶ Ἀλληλεγγύη» μπορέσαμε νὰ κινητοποιήσουμε μόνιμες ὁμάδες γιὰ τὴν ἐνίσχυση τῶν ἀπεργιακῶν φρουρῶν καὶ γιὰ τὸ πέρασμα προμηθειῶν στοὺς ἀπεργοὺς ἐργάτες. Πάση θυσία ἔπρεπε νὰ ἐμποδίσουμε τὰ ἐργοστάσια νὰ παραδοθοῦν ἕνα - ἕνα στὸν ἐχθρό. Οἱ ὁμάδες διαρκοῦς ἐπικοινωνίας βοήθησαν στὴν κυκλοφορία τῶν εἰδήσεων καὶ τῶν πληροφοριῶν ἀπὸ ἐργοστάσιο σὲ ἐργοστάσιο, κι

ἔτσι νὰ εἶναι ἐνημερωμένοι οἱ ἐργάτες γιὰ ὅ,τι συνέβαινε σὲ πολλὲς ἀπὸ τὶς ἀπομένουσες «νησίδες ἀντίστασης».

Δὲν μπορούσαμε νὰ κάνουμε ὅλα ὅσα θέλαμε μιὰ καὶ δὲν ὑπῆρχαν ἀρκετοὶ ἀπὸ μᾶς γιὰ νὰ τριγυρίζουν. Παρ' ὅλ' αὐτὰ οἱ ἐπιτεύξεις μας δὲν ἦταν ἀμελητέες καὶ βοηθήσαμε σημαντικὰ νὰ συνεχιστῆ ἡ μάχη σὲ πολλοὺς ταχυδρομικοὺς καὶ μεταφορικοὺς σταθμοὺς καθὼς καὶ σ' ἀρκετὲς μεγάλες ἀποθῆκες. Πάν' ἀπ' ὅλα ἡ ἐπέμβασή μας βοήθησε νὰ προετοιμαστοῦμε γιὰ τὴν τελευταῖα μεγάλη μας προσπάθεια: τὴν ἄμυνα τῶν ἐργατῶν τῆς Ρεννὼ στὴν Φλὲν ἐνάντια σὲ μιὰ προμελετημένη ἐπίθεση τῆς CRS. Στὶς 7 τοῦ Ἰούνη, στὶς 3 π.μ., ἡ ἀστυνομία κατέλαβε τὴ Φλέν. Αὐτὸς ὁ συγκεκριμένος ἀντικειμενικὸς στόχος εἶχε διαλεχτεῖ ἀπὸ τὴν κυβέρνηση γιατὶ φαινόταν νὰ προσφέρη δύο πλεονεκτήματα: πρῶτ' ἀπ' ὅλα ἦταν ἕνα μεγάλο καὶ φημισμένο ἐργοστάσιο κάποιας μάλιστα στρατηγικῆς σημασίας καὶ δεύτερο συμπεριλάμβανε λίγα μέλη τῆς CGT καὶ μεγάλη ἀναλογία ξένων ἐργατῶν. Ἐπιπλέον μόνον 250 ἀπὸ ἕνα σύνολο 10.000 μισθωτῶν κρατοῦσαν τὸ ἐργοστάσιο. Κάπου τριάντα αὐτοκίνητα καὶ ἡμιφορτηγὰ ἐξοπλισμένα μὲ προβολεῖς κατευθύνθηκαν μὲ μεγάλη ταχύτητα πάνω στὶς πύλες τοῦ ἐργοστάσιου καὶ γρήγορα γκρέμισαν κάθε φραγμό. Ἡ CRS ἀκολουθοῦσε ἀπὸ πολὺ κοντὰ κι ἔβγαζ' ἔξω τοὺς ἀπεργοφρουροὺς ἀπειλῶντας τους μὲ πολυβόλα. Τὸ κράτος εἶχε ἀποφασίσει νὰ δείξει τὸ ρόπαλο ποὺ κρατοῦσε στὸ χέρι του καὶ τώρα ἤθελε ὅλοι νὰ μάθουν ποιός ἦταν τὸ ἀφεντικό.

Ἡ ἀπάντηση ἀπὸ μέρους τῶν συνδικάτων ἦταν νὰ ὀργανώσουν μιὰ συγκέντρωση διαμαρτυρίας στὸ Μυρώ. 6 χιλιόμετρα ἀπὸ τὸ ἐργοστάσιο, γιὰ τὶς 8 τὸ ἑπόμενο πρωΐ. Ταυτόχρονα, θὰ ἔπιαναν δουλειὰ δυὸ βάρδιες ἀπὸ 1500 καὶ 6000 ἐργάτες ἡ κάθε μιὰ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ἀστυνομίας, καὶ ἡ συγκέντρωση διαμαρτυρίας θὰ κατέληγε σὲ φιάσκο. Κάτω ἀπ' αὐτὲς τὶς περιστάσεις κάναμε ἔκκληση γιὰ μιὰ ἐπίδειξη δύναμης ἔξω ἀπὸ τὶς πύλες τοῦ ἐργοστάσιου στὶς 5 π.μ. Παρουσιάστηκαν 1200 σπουδαστές, σταμάτησαν τ' αὐτοκίνητα κι ἐξήγησαν σὲ ὅσους περισσότερους ἐργάτες μποροῦσαν ὅτι τὸ νὰ πᾶνε πίσω στὴ δουλειὰ κάτω ἀπ' αὐτὲς τὶς συνθῆκες ἦταν μιὰ πράξη προδοσίας τῆς τάξης τους. Ἐ-

νῶ μόνο καμμιὰ σαρανταριὰ ἐργάτες ἐμφανίστηκαν στὴ συγκέντρωση τῆς CGT στὸ Μυρώ, ἑκατοντάδες ἐργάτες συγκεντρώθηκαν ἔξω ἀπὸ τὸ ἐργοστάσιο. Ἡ CGT κατόπιν ἀποφάσισε νὰ ἐγκαταλείψη τὴ δική της συγκέντρωση καὶ νὰ δημαγωγήση ἐκεῖ ποὺ ἦταν τὸ πλῆθος. Ἐν τῷ μεταξὺ κάπου τρεῖς ἢ τέσσερις χιλιάδες κόσμος εἶχε μαζευτεῖ μόνο λίγα μέτρα ἀπόσταση ἀπὸ τὴν CRS. Ἡ ἀτμόσφαιρα γρήγορα ἔγινε ἐκρηκτικὴ καὶ ἀρκετοὶ νέοι ἐργάτες ποὺ βρίσκονταν ἐκεῖ ἀπὸ πολὺ νωρὶς τὸ πρωΐ ἀπαίτησαν τώρα νὰ πάψουν οἱ ἐπίσημοι τῆς CGT καὶ νὰ δώσουν τὸ λόγο σ' ἕνα σπουδαστή. Ὕστερα οἱ ἐργάτες ἄρχισαν νὰ κινοῦνται ἀπειλητικὰ ἐνάντια στὶς πῦλες τοῦ ἐργοστάσιου ἀγνοῶντας τὶς ἀπελπισμένες ἐκκλήσεις τῶν ἀντιπροσώπων τῆς CGT· οἱ πρῶτες χειροβομβίδες ἔσκασαν κι ἄρχισε ἡ μάχη μέσα σ' ἐνθουσιασμό. Τὶς τρεῖς ἑπόμενες μέρες, οἱ νέοι ἐργάτες καὶ σπουδαστὲς μάχονταν συνεχῶς μὲ τὴν CRS σ' ὅλα τὰ γύρω χωράφια καὶ τὸ δάσος. Ἡ CGT προσπάθησε νὰ τοὺς κάνη νὰ ὑποχωρήσουν μάταια ὅμως. Ὁ τοπικὸς πληθυσμὸς ἦταν ξεκάθαρα μὲ τὸ μέρος τῶν νέων, τοὺς ἔδωσε καταφύγιο, τρόφιμα καὶ τοὺς φρόντισε μὲ ὅλους τοὺς δυνατοὺς τρόπους. Ἕνας καταστηματάρχης ποὺ κατάγγειλε ἕναν σπουδαστὴ στὴν ἀστυνομία βρῆκε τὸ μαγαζί του γυαλιὰ - καρφιὰ καὶ ὅλοι οἱ παληοί του πελάτες τὸν μποϋκοτάρισαν.

Ἡ ἀντίσταση στὴ Φλὲν ἀνύψωσε τὸ χαλαρωμένο ἠθικὸ τῶν ἐργατῶν σ' ὅλη τὴ Γαλλία. Ἡ βιομηχανία μετάλλου σὰν σύνολο ἀρνήθηκε νὰ παραδοθῆ, ἡ ORTF (Ἵδρυμα Ραδιοφωνίας καὶ Τηλεόρασης τῆς Γαλλίας) ἀποφάσισε νὰ συνεχίση τὴν ἀπεργία, ἐνῶ παντοῦ προετοιμάζονταν γιὰ ν' ἀμυνθοῦν, ἰδιαίτερα στὴ Ρεννὼ - Μπιγιανκούρ καὶ στὴ Σιτροέν. Δυστυχῶς τὰ συνδικάτα μὲ τὴν προδοτικὴ πολιτική τους εἶχαν ἀφαιρέσει ἀπὸ τοὺς ἐργάτες κάθε δυνατότητα ἄμυνας.

Τὴ Δευτέρα, στὶς 10 τοῦ Ἰούνη, οἱ σπουδαστὲς ἄλλη μιὰ φορὰ κινητοποιήθηκαν ἀπαντῶντας σὲ μιὰ ἔκκληση ἀπὸ τὸ ἐργοστάσιο. Στὶς 6.30 π.μ. καμμιὰ κατοσταριὰ ἀπὸ μᾶς συνελήφθηκαν ἐνῶ συνεδρίαζαν στὰ γραφεῖα τῆς CFDT — Γαλλικὴ Δημοκρατικὴ Συνομοσπονδία Ἐργασίας — τοῦ μόνου συνδικάτου ποὺ δὲν ἦταν ἐναντίον τῶν σπουδαστῶν κι ἔγινε ἕνα ἀληθινὸ «κυνηγητὸ» σ' ὅλη τὴν γειτονιὰ πού, τὸ βράδυ, κατέληξε στὸ θάνατο τοῦ Ζὺλ Τωτέν, μαθητή.

Νά πῶς μιλοῦσε ἡ CGT γιά τίς ἀπόπειρες τῶν σπουδαστῶν νά βοηθήσουν τόν ἀγώνα τῶν ἐργατῶν:

«Ἀποκροῦστε δριμύτατα ὅλες τίς προσπάθειες γιά νά βγάλουν ἀπ' τό δρόμο του τό ἐργατικό κίνημα.

»Ἐνῶ προχωροῦν οἱ διαπραγματεύσεις στήν μεταλλουργική βιομηχανία,, κι ἐνῶ συνεχίζονται σέ διάφορους ἄλλους κλάδους οἱ διαβουλεύσεις γιά τήν ἐπιστροφή στήν ἐργασία, γίνονται ὁλοκάθαρα ἐπικίνδυνες ἀπόπειρες προβοκάτσιας. Παίρνουν τή μορφή τῆς ἀμφισβήτησης τῶν ἀναμφίβολων ἐπιτευγμάτων μας καί τῆς ἀποπλάνησης τῶν ἐργατῶν σέ τυχοδιωκτικές παρεκτροπές.

»Ἡ πιό πρόσφατη ἀπόπειρα αὐτοῦ τοῦ εἴδους ἔγινε τοῦτο τό πρωί στήν Φλέν. Μετά τήν ἀπόφαση τῆς κυβέρνησης νά καταληφθῆ τό ἐργοστάσιο ἀπό τήν CRS, καί ἐνῶ οἱ ἐργάτες συγκεντρώνονταν σέ ἀπόλυτη ἠρεμία, ὁμάδες ξένες πρός τούς ἐργάτες, μέ ἀρχηγό τόν Ζεσμάρ, πού βλέπουμε ὅτι γίνεται ὅλο καί καθαρότερα σπεσιαλίστας στήν προβοκάτσια, εἰσχώρησαν στήν συγκέντρωση καί προσπάθησαν νά παρακινήσουν τούς ἐργάτες νά ἀνα-καταλάβουν τό ἐργοστάσιο.

»Οἱ ὁμάδες αὐτές, ἐκπαιδευμένες μέ παρα-στρατιωτικό τρόπο, πού ἔχουν ἤδη ἐμφανισθεῖ σέ ἐπιχειρήσεις παρόμοιας φύσης στήν περιοχή τοῦ Παρισιοῦ, δροῦν ἀνοιχτά σάν πράχτορες τῶν χειρότερων ἐχθρῶν τῆς ἐργατικῆς τάξης. Εἶναι πολύ δύσκολο νά πιστέψουμε ὅτι ἡ ἀλαζονεία τῶν ἐργοδοτῶν τῆς μεταλλουργικῆς βιομηχανίας, ἡ ὑποστήριξη πού τούς δίνει ἡ κυβέρνηση, οἱ βιαιότητες τῆς ἀστυνομίας εἰς βάρος τῶν ἐργατῶν, καί αὐτές οἱ ἀπόπειρες προβοκάτσιας δέν εἶναι τοῦ ἴδιου εἴδους». (CGT, Περιοχή Παρισιοῦ, 7 τοῦ Ἰούνη).

Τήν ἑπόμενη νύχτα ἀπό τό θάνατο τοῦ Ζύλ Τωτέν, μιά διαδήλωση, ἐντελῶς αὐθόρμητη, ξεχύθηκε στό Καρτιέ Λατέν, ἐπιτέθηκε στό Ἀστυνομικό σταθμό τῆς 5ης Περιφέρειας καί συνέχισε νά παραμένη στούς δρόμους μέχρι τίς 2 ἡ ὥρα τό πρωΐ.

Δέν ἦταν ὅμως αὐτό τό τέλος τῆς ἱστορίας. Ἡ ἑπόμενη πράξη παίχτηκε κοντά στά Ἑλβετικά σύνορα. Τήν Τρίτη στίς 11 Ἰούνη στό Σοσσώ γύρω ἀπό τά ἐργοστάσια τῆς Πεζώ, πού ἡ CRS ἤθελε νά καταλάβη, ἔγιναν οἱ πιό βίαιες

συμπλοκὲς στὴ διάρκεια τοῦ Μάη καὶ τοῦ Ἰούνη. Στοίχισαν τὴ ζωὴ δύο ἀτόμων.

Ἐνῶ ὅμως συνεχίζαμε τὸν ἀγώνα, τὰ ἐργοστάσια ἐπέστρεφαν στὴν κανονική τους λειτουργία καὶ συνειδητοποιήσαμε ὅτι ἔπρεπε νὰ παραδεχτοῦμε τὸ τέλος τοῦ πρώτου γύρου. Ἀκόμα καὶ τώρα, ἡ Φλὲν καὶ τὸ Σοσσὼ παραμένουν δύο λαμπρὰ μνημεῖα τῆς ἀληθινῆς ζωντανῆς ἀλληλεγγύης, ἀχτίδες φωτὸς στὴ σκοτεινὴ προδοσία τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Ἄλλη μιὰ συνέπεια τῆς ἀλληλεγγύης μας, ἴσως λιγότερο θεαματικὴ ἀλλὰ ἀκόμα σημαντική, ἦταν ἡ αὐθόρμητη ἐμφάνιση τῶν Ἐπιτροπῶν Δράσης.

Ἐνῶ γιὰ δεκαετίες, ἡ «Ἀριστερὰ» εἶχε θρηνήσει τὸ λήθαργο τῶν μαζῶν, ἐνῶ οἱ μικρὲς ὁμάδες τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς μάταια φώναζαν μπροστὰ στὶς πύλες τῶν ἐργοστασίων, δημαγωγοῦσαν ἔξω ἀπ' τὸ Μετρὸ ἢ τὰ καφενεῖα τοῦ Πανεπιστήμιου, εἴδαμε λοιπὸν ξαφνικὰ χιλιάδες ἀγωνιστῶν νὰ ἑνώνονται χωρὶς καμμὰ ἐξωτερικὴ ὤθηση, ὅλοι τους δραστήριοι, πληροφορημένοι, ἐνήμεροι καὶ ὑπεύθυνοι. Χιλιάδες ἀνθρώπων συζητοῦσαν γιὰ τὴν δημοκρατία, γιὰ τὴν πάλη τῶν τάξεων, γιὰ τὴν ἑπόμενη δράση, καὶ ὅλοι αὐτοὶ χωρὶς νὰ ἔχουν μάθη νὰ ἀπαγγέλουν τοὺς μαγικοὺς στίχους ποὺ ὑπαγόρευε ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος· χωρὶς νὰ ξέρουν ὅτι ὑπῆρχαν πέντε διαφορετικὰ ρεύματα στὴν 4η Διεθνῆ, ἢ ἂν τὸ PCMLF — Γαλλικὸ Κομμουνιστικὸ Μαρξιστικὸ - Λενινιστικὸ Κόμμα ἢ τὸ UJC (M - L) — Ἕνωση Κομμουνιστικῆς Νεολαίας (Μ - Λ) — ὑποστηρίζουν τὸν Μάο - Τσὲ - Τούνγκ. Ἀρνήθηκαν νὰ παραδεχτοῦν ὅτι δὲν ἦταν τίποτα χωρὶς τὴν ἐμπνευσμένη ἡγεσία αὐτῆς τῆς μεγάλης ἐπαναστατικῆς πρωτοπορίας τοῦ προλεταριάτου ποὺ θὰ ἀνελάμβανε μιὰ μέρα τὰ ἡνία τῆς κοινωνίας ἐν ὀνόματί του, ὅπως ἤδη εἶχε κάνει στὴν «Ἐργατικὴ Πατρίδα». Οὔτε ἐκτίμησαν τὸ γεγονὸς ὅτι κάθε ὁμάδα τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς ἐκφράζει στὴν κορυφὴ ὅτι σκέφτεται τὸ φιμωμένο προλεταριάτο στὴ βάση. Ξεπετάχτηκαν ἄφθονα περιοδικά, ἐφημερίδες, μπροσοῦρες, μὲ τοὺς τίτλους: «Ἡ ἀλήθεια», «Ἡ Μέθοδος», «Ὁ Προλετάριος», «Ἡ Ἐπανάσταση», «Ἐργατικὴ Πάλη», «Κομμουνιστικὴ Πάλη», «Ὁ Ἀγώνας τοῦ Λαοῦ», «Ἐργατικὴ Ἐξουσία», «Ἐργατικὰ Νέα», ἢ μερικὲς φορὲς «Στὴν Ὑ-

πηρεσία τοῦ Λαοῦ». Μπροστὰ σὲ τόσο καλὴ θέληση καὶ σὲ τόσο καλὲς ὑπηρεσίες, εἶναι ἀλήθεια ἐκπληκτικὸ ποὺ ἡ ἐργατικὴ τάξη διάλεξε νὰ πάρη τὴ μοῖρα της στὰ χέρια της παρὰ νὰ ἐπευφημήση ὅλους τοὺς μεσίες ποὺ συναγωνίζονται γιὰ τὴν εὔνοιά της.

Ἂν ἔλλειψη πολιτικῆς κατανόησης σημαίνει τὴν ἀπόρριψη τῶν μεγάλων γραφειοκρατιῶν (π.χ. οἱ Κομμουνιστὲς καὶ οἱ Σοσιαλ - δημοκράτες) καὶ τῶν μικρῶν (π.χ. οἱ Τροτσκυστικὲς ὀργανώσεις) καὶ τὴν ἄρνηση ἀπὸ μέρους τῶν ἐργατῶν ὅτι πρέπει νὰ τοὺς καθοδηγεῖ μιὰ ἐπαναστατικὴ ἐλίτ· ἂν ἔλλειψη πολιτικοῦ ἐνδιαφέροντος σημαίνει τὸ νὰ βαριέται κανένας τὶς ρητορικὲς πλατφόρμες, τὶς θεωρίες ποὺ δὲν ἔχουν καμμιὰ πρακτικὴ ἐφαρμογή, τὶς ἀποφάσεις, τὰ αἰτήματα, τὶς πορεῖες, τὰ συνέδρια, καὶ τὰ ἐτήσια δεῖπνα· ἂν ἔλλειψη πολιτικοῦ ἐνδιαφέροντος εἶναι ἡ ἀπόρριξη ὅλων τῶν ψεύτικων διεξόδων (Κομμουνιστὲς ἐναντίον τῶν Σοσιαλ - Δημοκρατῶν· τὸ Λονδίνο ἐναντίον τοῦ Παρισιοῦ· ὁ Μαντὲς - Φρὰνς ἐναντίον τοῦ Μιττεράν· τὸ Μαλὶ ἐναντίον τῆς Γουϊνέας· τὸ τζὶν ἐντ τόνικ ἐναντίον τοῦ τόνικ ἐντ τζίν· ὁ Βασιλεὺς στὸ παλάτι του ἐναντίον τοῦ παλατιοῦ τῆς Ὁδοῦ Βασιλέως· οἱ Ἕξι ἐναντίον τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς) — ἂν ἔλλειψη πολιτικοῦ ἐνδιαφέροντος σημαίνει ὅλα αὐτά, τότε πράγματι οἱ περισσότεροι νέοι ἐργάτες καὶ διανοούμενοι ἔχουν γίνει ἔντονα ἀπολιτικοί. Οἱ πηγὲς τοῦ κινήματός μας, ἡ ἀπουσία τῶν ἐπισήμων στὶς Ἐπιτροπὲς Δράσης τῶν συνοικιῶν καὶ τῶν ἐργοστάσιων δείχνει ὅτι δὲν χρειάστηκε οὔτε στιγμὴ κανένας ἐπαγγελματίας ἀγκιτάτορας ἢ θεωρητικός. Ἐπὶ πλέον, οἱ Ἐπιτροπὲς Δράσης δὲν ἐπέτρεψαν σὲ τέτοιους ἀνθρώπους νὰ ἐπέμβουν στὴν πράξη. Ὅλα αὐτὰ ἦταν πιὸ ἀποτελεσματικὰ στὴ Ναντὲρ καὶ στὴν μάχη — ἡ ἱκανότητά μας νὰ συγκεντρωνόμαστε ὅπου ἦταν πιὸ ἐκρηκτικὴ ἡ δράση καὶ νὰ παίρνουμε κοινὲς ἀποφάσεις χωρὶς νὰ συμβουλευόμαστε τὴν «ἡγεσία» τῶν μικρο - ὁμάδων — ὅλα αὐτὰ ὁδήγησαν στὴν δημιουργία τῶν Ἐπιτροπῶν Δράσης. Δημιουργήθηκαν μὲ σκοπὸ τὴν ἐπίλυση συγκεκριμένων κοινῶν προβλημάτων καὶ τὴν συμμετοχὴ στὴ μάχη, τὴν παροχὴ βοήθειας πρὸς τοὺς ἀπεργοὺς καὶ σ᾿ ὅποιον ἄλλον τὴν χρειαζόταν. Ὅλα τὰ ἄτομα καὶ οἱ ὁμάδες ποὺ ἀναμίχθηκαν στὸν σπουδαστικὸ ἀγώνα ἢ στὸ ἀ-

περγιακό κίνημα ἕνοιωσαν τὴν ἐπείγουσα ἀνάγκη νὰ ἑνωθοῦν γιὰ ν' ἀποκτήσουν μεγαλύτερη ἀποτελεσματικότητα. Ἡ ἀλληλεγγύη δὲν ἔγινε μόνον ἕνα ἰδεολογικὸ σύνθημα ἀλλὰ μιὰ ἀναγκαιότητα. Σχεδὸν μέσα σὲ μιὰ νύχτα, τὰ ἄτομα ἔγιναν ζωντανὲς ὁμάδες, γνήσιες κοινότητες (γιὰ ἀρχετὲς ἑβδομάδες στὴ Σορβόννη καὶ στὸ νέο παράρτημα τῆς rue de Censier, τὰ μέλη τῶν διάφορων Ἐπιτροπῶν Δράσης ἔζησαν μαζὶ σχεδὸν συνεχῶς).

Ἡ μικροπρεπὴς ζωὴ τοῦ χτὲς εἶχε μείνει πίσω· πάει πιὰ τὸ σκοτεινὸ γραφεῖο, ἡ ἀνία σ' ἕνα μικροσκοπικὸ διαμέρισμα, μὲ μιὰ μικρὴ τηλεόραση καί, ἔξω σ' ἕνα μικρὸ δρόμο μ' ἕνα μικρὸ αὐτοκίνητο· πάει πιὰ ἡ ἐπανάληψη, οἱ μελετημένες χειρονομίες, ἡ ἀκούσια ὑποταγή, καὶ ἡ στέρηση τῆς χαρᾶς καὶ τῆς ἐπιθυμίας.

Ἡ ὀργάνωση τῶν τοπικῶν Ἐπιτροπῶν Δράσης δὲν προηγούνταν τῶν γεγονότων ἀλλὰ τ' ἀκολουθοῦσε βῆμα μὲ βῆμα. Ἀναπτύχθηκαν νέες μορφὲς ὀργάνωσης καθὼς προχωρούσαμε καὶ βρίσκαμε τὶς παλιὲς μορφὲς ἀνεπαρκεῖς καὶ παραλυμένες. Ἡ ὀργάνωση δὲν εἶναι ἕνας αὐτοσκοπός, ἀλλὰ ἕνα ἀναπτυσσόμενο μέσο ἀντιμετώπισης συγκεκριμένων καταστάσεων.

Ὅταν ἀνακαλύψαμε ὅτι ἦταν ἀδύνατο νὰ πάρουμε καμμιὰ ἀληθινὴ ἰδέα γιὰ αὐτὰ ποὺ συνέβαιναν ἀπὸ τὸ ράδιο, τὸν τύπο καὶ τὴν τηλεόραση, ἢ μᾶλλον ἀπὸ τὴν ἐσχεμμένη τους σιωπὴ ὅσον ἀφορᾶ τὴν πρόοδο τοῦ σπουδαστικοῦ ἀγώνα καὶ τῆς βαθμιαίας ἐξάπλωσης τῶν ἀπεργιῶν, ἡ αὐθόρμητη ἀπάντησή μας ἦταν οἱ ἐφημερίδες τοῦ τοίχου. Ἦταν κολλημένες στοὺς τοίχους, στὶς πλατεῖες, στὶς ἀγορὲς καὶ στὸ Μετρό: συγκεκριμένα στὸ Σταθμὸ Γκομπελὲν τῆς 13ης Περιφέρειας καὶ στὸ Σατὼ Ρουζ τῆς 18ης. Αὐτὴ ἡ συλλογικὴ ἐμπειρία τῆς μετακίνησης στοὺς δρόμους καὶ στὶς πλατεῖες ἦταν νέα καὶ καμμιὰ ἐκ τῶν προτέρων ἐπινοημένη ἀντίληψη, ἀκόμα καὶ λαμπρὴ ἢ «σωστή», δὲν ἔπαιξε κανένα ρόλο σ' αὐτό. Ὄντως, στὴν ἐμπειρία μας τῆς κατοχῆς τῶν δρόμων ξεπεράσαμε ὅλες τὶς θεωρίες, καθὼς ἐπίσης ἀγνοήσαμε τὴν ἐπίσημη ἀπαγόρευση τῶν συγκεντρώσεων καθὼς καὶ τὶς μηχανοραφίες τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος, ποὺ ἀπέτυχε ἐντελῶς στὶς προσπάθειές του νὰ μᾶς

βγάλη ἀπ' τὸ δρόμο μας μὲ τὸ νὰ δημιουργήση δικές του ἐπιτροπὲς δράσης.

Ἐπιπλέον, τὰ μεγάλα πλήθη ποὺ συγκεντρώνονταν διαρκῶς γύρω ἀπὸ τὶς ἐφημερίδες τοῦ τοίχου, ἡ φυσικὴ παρουσία ἑκατοντάδων ἀνθρώπων στὸ δρόμο, ἔκανε γνωστὸ πλατύτερα τὸ κίνημά μας. Οἱ ἄνθρωποι κατ' ἀρχὴν ἀντάλλασσαν πληροφορίες γι' αὐτὰ ποὺ συμβαίνανε στὰ πανεπιστήμια ἢ τὰ ἐργοστάσια, γρήγορα ὅμως ἔφταναν σὲ βαθύτερα ἐρωτήματα καὶ ἑρμηνεῖες. Τί θέλουν οἱ σπουδαστές; Θέλουν ὅλοι τὸ ἴδιο πράγμα; Γιατὶ ἡ ἐξέγερση; Πρὸς τὸ συμφέρον ποιανοῦ; Καὶ ποιός ἄρχισε ὅλη αὐτὴ τὴ βία; Τί ζητᾶνε οἱ ἀπεργοί; Ἄρχισε μιὰ ἀληθινὴ συζήτηση καὶ ἐγκαταλείφθηκε ἡ συνήθεια τῆς ἀποδοχῆς μεροληπτικῶν πληροφοριῶν ἀπὸ μία μόνη πηγή. Οἱ ἄνθρωποι ἄρχισαν νὰ κοιτᾶνε μὲ ψυχρὴ ματιὰ τὸ μονοπώλιο τῶν εἰδήσεων καὶ τοὺς σπεσιαλίστες τῶν πληροφοριῶν. Οὔτε ἀποδεχόντουσαν πιὰ τὶς τετριμμένες ἐξηγήσεις τῶν ἐπισήμων θεωρητικῶν τοῦ κόμματος ποὺ ξέρουν τὰ πάντα, προλέγουν τὰ πάντα καὶ πρέπει νὰ ὀργανώνουν τὰ πάντα. Οἱ ὁμάδες τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς διαλύθηκαν μέσα στὶς μάζες· φάνηκε καθαρὰ ὅτι δὲν ὁδηγοῦσαν πουθενά. Οἱ ἀρχιερεῖς τῆς ἐπανάστασης μόλις ποὺ ἤξεραν σὲ ποιά σελίδα ν' ἀνοίξουν τὴν Ἁγιά τους Βίβλο (ποιός εἶχε τὸν καιρὸ νὰ τοὺς περιμένη νὰ τελειώσουν τὶς σοφιστεῖες τους;) ἢ σὲ ποιό συγκεκριμένο στίχο νὰ ἀπευθυνθοῦν γιὰ τὴν ἀλλαγὴ τῆς κατάστασης. Δὲν τολμοῦσαν πλέον νὰ δείξουν τὸ ἔμβλημα τοῦ ἀξιώματός τους ἔκρυβαν τὰ ἐπαναστατικά τους περιλαίμια κάτω ἀπὸ ἕνα πουλόβερ. Πέρασε πιὰ ὁ καιρὸς ποὺ ἔκαναν λαμπρὲς Μαρξιστικὲς ἀναλύσεις.

ΟΙ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΔΡΑΣΗΣ

Ποτὲ πρὶν δὲν εἶχε ὁ τοπικὸς πληθυσμὸς τόσο δραστήρια ἀναμιχτεῖ στὶς ἀληθινὲς πολιτικὲς ἀποφάσεις· ποτὲ πρὶν δὲν ἀκούστηκαν τόσο καθαρὰ οἱ φωνές τους στοὺς δημόσιους τόπους συζήτησης. Ἡ δημοκρατία ξεπήδησε ἀπὸ τὴ συζήτηση τῶν ἀμέσων ἀναγκῶν μας καὶ τῶν ἐπιταγῶν τῆς κατάστασης ποὺ ἀπαιτοῦσε δράση.

Τί ἔκαναν οἱ Ἐπιτροπὲς Δράσης; Καὶ πῶς ἀκριβῶς λειτούργησαν;

Ἀνάμεσα σ' ἑκατοντάδες τέτοιων ἐπιτροπῶν ποὺ σχηματίστηκαν σ' ὅλο τὸ Παρίσι θὰ διαλέξουμε αὐτὲς τῆς 13ης καὶ 18ης Περιφέρειας σὰν ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ παραδείγματα αὐτῶν ποὺ συνέβησαν.

Κατ' ἀρχὴν τὸ καθῆκον τῶν ἐπιτροπῶν ἦταν ὁ ἐφοδιασμὸς καὶ ὁ συντονισμὸς τῆς δράσης στὶς μάχες ποὺ μαίνονταν στὸ ἴδιο τὸ Παρίσι καὶ μερικὲς φορὲς τόσο μακρυὰ ὅσο στὴ Φλέν. Ἀπ' αὐτὴ τὴν ἄποψη, ἔπρεπε νὰ σιγουρευτοῦμε ὅτι ἡ πληροφόρηση καὶ ἡ ἐπικοινωνία θὰ ἦταν ἐπαρκὴς καὶ γρήγορη. Ὁ μόνος τρόπος ποὺ οἱ ἀναμιγμένοι στὸν ἀγώνα σπουδαστὲς μπόρεσαν ν' ἁπλώσουν τὸ μήνυμά τους καὶ νὰ ξεφύγουν ἀπὸ τὴν ἀπομόνωσή τους, ἦταν νὰ ἐπικοινωνήσουν μὲ ὅσους περισσότερους μποροῦσαν ἀπὸ τὸν τοπικὸ πληθυσμό. Μιὰ λοιπὸν καὶ ὁ λαὸς εἶχε δεῖ τὴν ἀστυνομία ἐν δράσει, βιαζόταν νὰ ἐκφράση τὴν ἀλληλεγγύη του, καὶ νὰ συμμετάσχη στὴν μελλοντικὴ δραστηριότητα. Στὴν ἀρχή, βοήθησαν γιὰ τὴν περίθαλψη τῶν τραυματιῶν, μάζεψαν χρήματα καὶ πάν' ἀπ' ὅλα φρόντισαν γιὰ τὴν προμήθεια τῶν ἀπεργῶν ποὺ εἶχαν καταλάβει τὰ ἐργοστάσια: στὴν 13η Περιφέρεια μόνο, διανέμονταν σχεδὸν δυὸ τόνοι φρούτων καὶ λαχανικῶν κάθε εβδομάδα. Ὀργανώσαμε συγκεντρώσεις ἀλληλεγγύης καὶ δώσαμε ἄμεση ὑποστήριξη στοὺς ἀπεργούς, ἐνισχύοντας τὶς ἀπεργιακὲς φρουρές τους καὶ τυπώνοντας τὶς ἀνακοινώσεις τους.

Σὲ τοπικὸ ἐπίπεδο, συνεχίσαμε μὲ τὴ δημιουργία κέντρων μόνιμης πληροφόρησης καὶ συζήτησης σὲ γνωστὰ μέρη. Κάθε μέρα, ἐκεῖνοι ποὺ ἔπαιρναν μέρος στὶς διαδηλώσεις ἐκθέτανε τί τοὺς εἶχε συμβεῖ προσωπικά, τί συνέβαινε στὸ ὑπόλοιπο Παρίσι καὶ πῶς τὰ περνοῦσαν οἱ ἀπεργοί. Γινόντουσαν ἀναγγελίες συγκεντρώσεων ἀλληλεγγύης, δημόσιων συζητήσεων πάνω σὲ διάφορα τοπικὰ θέματα, καὶ πάνω στὴ δουλειὰ τῶν ἄλλων Ἐπιτροπῶν Δράσης. Γραφόντουσαν μπροσοῦρες καὶ μοιραζόντουσαν, γινόταν καταμερισμὸς καθηκόντων (στοιχειοθέτηση, τύπωμα κ.λ.π.) φτιάχνονταν κατάλογοι ἐργοστασίων γιὰ νὰ δημιουργηθῆ ἐπαφή, ὁμάδες διανομῆς τροφίμων κ.λ.π.

Ἡ Ἐπιτροπὴ Δράσης συναντιόταν συνήθως μιὰ φορὰ τὴν ἡμέρα, σὲ καθορισμένη ὥρα καὶ τόπο, καὶ οἱ συσκέψεις της ἦταν ἀνοιχτὲς σὲ ὅλους. Κάθε τοπικὴ Ἐπιτροπὴ Δράσης ἦταν σ' ἐπαφὴ μὲ τὴν πλατύτερη Ἐπιτροπὴ τῆς Περιφέρειας, ποὺ μὲ τὴ σειρά της ἦταν σ' ἐπαφὴ μὲ τὴν Ἐπιτροπὴ Δράσης τοῦ Παρισιοῦ. Παρ' ὅλ' αὐτά, οἱ τοπικὲς Ἐπιτροπὲς δράσης ἐπίμονα ἀρνήθηκαν νὰ ἐπιτρέψουν νὰ ἐκφυλιστῆ αὐτὴ ἡ συνεργασία σ' ἕνα εἶδος πολιτικῆς διεύθυνσης ἐκ τῶν ἄνω. Διατήρησαν τὸ δικαίωμα νὰ παίρνουν ὅ,τι ἀποφάσεις θεωροῦσαν πρέπουσες καὶ σὲ τοπικὸ καὶ σὲ ἐθνικὸ ἐπίπεδο καὶ ἄλλαζαν διαρκῶς τοὺς ἀντιπρόσωπους, ποὺ δὲν εἶχαν καμμιὰ ἐντολὴ καὶ ἁπλῶς δροῦσαν σὰν μεσάζοντες. Στὶς κεντρικὲς συγκεντρώσεις, ἐμφανίστηκαν δυὸ μεγαλύτερες τάσεις: ἐνῶ οἱ περισσότεροι πίστευαν ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐνδιαφερθοῦν ἀποκλειστικὰ γιὰ τὸν συντονισμὸ τοῦ καθημερινοῦ ἀγώνα παρὰ γιὰ τὴν προεργασία ἑνὸς πολιτικοῦ προγράμματος, ἄλλοι, λιγότεροι βέβαια, πίστευαν ὅτι μόνο ἕνα τέτοιο πρόγραμμα καὶ μιὰ συγκεντρωτικὴ ἡγεσία θὰ μποροῦσε νὰ ὁδηγήση τὸν ἀγώνα σὲ ἐπιτυχία.

Ἡ εὐλύγιστη δομὴ τῶν Ἐπιτροπῶν Δράσης εὐνόησε τὸ σχηματισμὸ ἐπίπεδων σχέσεων, ποὺ ἡ δύναμή τους γιὰ ἑνωμένη δράση δὲν μειώθηκε ἀπὸ τὴν ἀπουσία ἡγετῶν στὴν κορυφή. Ὅταν ἦταν ἀπαραίτητο, μποροῦσαν νὰ συγκεντρωθοῦν ἀρκετὲς χιλιάδες ἀγωνιστὲς μέσα σὲ μιὰ ὥρα (κινητοποιήθηκαν περίπου 2.800 μὲ 3.500 ἄτομα ἀπὸ τὴν Διαρκῆ Ἐργοστασιακὴ Ἐπιτροπὴ Κινητοποίησης στὶς 9 π.μ. τὴ Δευτέρα, 3 Ἰούνη, καὶ παρέμειναν μέχρι τὶς 1 μ.μ. τὴν Τετάρτη, 5 Ἰούνη). Ἡ βάση τῆς δουλειᾶς, ὅμως, παρέμεινε ἡ τοπικὴ Ἐπιτροπὴ Δράσης — στὴν 18η Περιφέρεια, γιὰ παράδειγμα, ὑπῆρχαν πέντε τέτοιες ὁμάδες, καθεμιὰ μὲ συγκεκριμένη γεωγραφικὴ περιοχὴ ὑπευθυνότητας. Αὐτὲς ἦταν ποὺ ἔκαναν τὴν πραγματικὴ δουλειά. Ἡ Ἐπιτροπὴ Δράσης τῆς Περιφέρειας δροῦσε κυρίως σὰν συντονιστικὴ μονάδα. Ἡ διαίρεση σὲ γεωγραφικοὺς τομεῖς ἦταν συχνὰ αὐθαίρετη καὶ προσωρινή, καὶ ἔπρεπε νὰ τροποποιεῖται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν σύμφωνα μὲ τὰ συγκεκριμένα τρέχοντα καθήκοντα. Ἐπιπλέον, ἡ ἐσωτερικὴ ὀργάνωση τῶν τοπικῶν ὁμάδων διέφερε ἐπίσης σύμφωνα μὲ τὸ ρόλο ποὺ ἔπαιζαν σὲ μιὰ δεδο-

μένη στιγμή. Σ' ένα πράγμα, όμως συμφωνούσαν όλοι: την διατήρηση της αυτονομίας.

Στη διάρκεια της ανάπαυλας του αγώνα, οί 'Επιτροπές Δράσης οργάνωσαν δημόσιες συζητήσεις και επιτροπές μελέτης πάνω σε τέτοια θέματα όπως οί οικονομική κατάσταση, ή πολιτική κατάσταση, ό εργατικός έλεγχος κ.λ.π. Γι' αυτό το σκοπό έκαναν χρήση μεγάλων δημόσιων αιθουσών, κι αν δεν υπήρχαν τέτοιες στην περιοχή, των σχολείων. κολλεγίων και των κτιρίων γραφείων. Οί περισσότερες 'Επιτροπές Δράσης πέρασαν την περίοδο των οξύτερων συζητήσεών τους στη διάρκεια του «κενού της εξουσίας» πού συνέβη από τις 24 έως τις 30 του Μάη. Δυστυχώς, οί δημόσιες συζητήσεις πού γίνονταν σχεδόν συνεχώς εκείνες τις μέρες, έδειξαν ότι ή πλειονότητα δεν ήταν ακόμα έτοιμη να διαχειρισθή τις δικές της υποθέσεις. Ή πιο συχνή ερώτηση πού γινόταν ήταν «Τί πρόκειται να συμβή;» και όχι «Τί πρόκειται να κάνουμε;».

Ύστερα καθώς ακολούθησε ή πολιτική καταστολή, καθώς το πρόβλημα της παροχής τροφίμων στους εργάτες και στις οικογένειές τους έγινε οξύτερο, και καθώς αναπτυσσόταν ή διαμαρτυρία, το «αυτοί» της παραίτησης έδωσε τη θέση του στο «'Εγώ» της ευθύνης. Αυτό παρουσιάστηκε ολοκάθαρα στο Σταθμό Λεμπρύν, και πάλι στη Φλέν, όπου, με την ενωμένη δράση, οί νέοι εργάτες, οί σπουδαστές και οί δάσκαλοι κατάφεραν μιά νίκη επί της αστυνομίας, του κράτους και των αφεντικών. Ή δράση αυτού του τύπου, βοήθησε να γεφυρωθή το χάσμα μεταξύ των διαφορετικών τομέων της κοινωνίας, κι ένωσε διαφορετικούς ανθρώπους σε έναν κοινό αγώνα.

Πρέπει όμως να παραδεχτούμε ότι αυτά παρέμειναν απομονωμένα γεγονότα, άν και αυτό δεν οφείλεται σε έλλειψη θάρρους από μέρους των εργατών ή στο φόβο της CRS. Οί αρχές είχαν πέσει σε τέλεια ανικανότητα, οί εργάτες το ήξεραν, και απέτυχαν ν' αρπάξουν την ευκαιρία τους, καταβεβλημένοι αναμφίβολα από τις απρόσμενες προοπτικές πού ανοίγονταν μπροστά τους. 'Ακόμα, έκαναν μιά αρχή με το να θέσουν τα αληθινά προβλήματα αντί να παραπλανηθούν σε ανιαρές κοινοβουλευτικές συζητήσεις, και πήραν μιά γεύση

τοῦ τί μπορεῖ νὰ καταφέρη στὴν πρακτικὴ ἡ αὐτο - διαχείριση.

Σήμερα, οἱ ἐργάτες βρίσκονται πάλι στὸ ἐργοστάσιο, καὶ ὁ ἀγώνας ἔχει σταματήσει — γιὰ κάμποσο καιρό, τουλάχιστον. Γι' ἄλλη μιὰ φορά, οἱ ὁμάδες τῆς ἐλπίδας στέκονται στὶς γωνίες τραγουδῶντας τὶς παλιές τους λιτανεῖες, λέγοντας στοὺς ἐργάτες ὅτι μόνο μὲ τὸ νὰ ὑπακούσουν στὴν προσταγὴ τῆς «πρωτοπορίας» θὰ ἀποκτήσουν τὴ χειραφέτησή τους κάποτε. Γι' ἄλλη μιὰ φορὰ προφανῶς τὰ λόγια εἶναι πιὸ σημαντικὰ ἀπὸ τὶς πράξεις.

Ἀλλὰ τὸ μήνυμα τῶν Ἐπιτροπῶν Δράσης σίγουρα θὰ πνίξη αὐτὲς τὶς παράφωνες φωνὲς ὅταν οἱ ἐργάτες ξαναβροῦν τὸ δυναμισμό τους. Ἂς δοῦμε λοιπὸν ποιό ἦταν ἀκριβῶς αὐτὸ τὸ μήνυμα.

«ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ 13ης ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Πολιτικὸ πρόγραμμα ψηφισμένο
ἀπὸ τὴ Γενικὴ Συνέλευση
τῆς 25 τοῦ Μάη

»Δὲν εἴμαστε ἕνα πολιτικὸ κόμμα, ἀλλὰ μιὰ ὁμάδα ἀγωνιστῶν μὲ διαφορετικὸ πολιτικὸ καὶ συνδικαλιστικὸ παρελθόν. Τὸ ἰδανικό μας εἶναι ἕνα ἑνωμένο κίνημα ὅπου ὁ σεχταρισμὸς καὶ ἡ γραφειοκρατία ἀντικαθιστῶνται ἀπὸ τὸ μεγαλύτερο δυνατὸ μέτρο δημοκρατίας. Οἱ Ἐπιτροπὲς Δράσης εἶναι ἡ πολιτικὴ ἔκφραση τῶν οὐσιαστικῶν δημοκρατικῶν ἀναγκῶν τῶν μαζῶν. Ἡ ἐπιτροπὴ μπορεῖ νὰ παίρνη ἀποφάσεις μόνον σὲ συγκεκριμένα πολιτικὰ καὶ ὀργανωτικὰ ζητήματα καὶ εἶναι ὑπόλογη στὴν γενικὴ ὁλομέλεια. Ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς 13ης Περιφέρειας εἶναι τμῆμα τοῦ Ἑνωμένου Κινήματος Ἐπιτροπῶν Δράσης· ἡ συνέλευση μπορεῖ λοιπὸν ν' ἀποφασίση νὰ συνδεθῆ μὲ κάθε πολιτικὴ πρωτοβουλία σὲ τοπικὸ ἢ ἐθνικὸ ἐπίπεδο.

»Γιατί φτιάξαμε τὶς Ἐπιτροπὲς Δράσης;

»Γιατί μ' ὅλη μας τὴν καρδιὰ ἐπιδοκιμάζουμε τὸν ἀγώ-

να, πού ἐπιχειρήθηκε πρῶτα ἀπὸ τοὺς σπουδαστὲς καὶ σήμερα, ἀπὸ τοὺς ἐργάτες.

»Γιατὶ πιστεύουμε ὅτι δὲν ἀρκεῖ ἁπλῶς νὰ ὑποστηρίζουμε αὐτὸν τὸν ἀγώνα, ἀλλὰ ὅτι πρέπει νὰ ἐξασφαλίσουμε στὸ μάξιμουμ, τὴν ἐπέκτασή του καὶ παραπέρα τὴν πολιτικὴ ἔκφραση τοῦ ἐπαναστατικοῦ του μηνύματος.

»Γιατὶ πιστεύουμε ὅτι ἔχουμε πολλὰ νὰ μάθουμε ἀπὸ τοὺς ἐργάτες καὶ τοὺς σπουδαστὲς πού ὁ θαρραλέος ἀγώνας τους ἀνοίγει νέες προοπτικὲς γιὰ τὴν ἀνατροπὴ τῆς ἀστικῆς τάξης. Οἱ σπουδαστὲς ἔχουν δείξει ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ τρέψουν σὲ ἄτακτη φυγὴ τὴν κυβέρνηση στοὺς δρόμους· οἱ ἐργάτες πρέπει τώρα νὰ δείξουν ὅτι μποροῦν νὰ τὴν πετάξουν ἀπὸ τὴν θέση της.

»Οἱ σπουδαστές, μὲ τὴν ἄμεση σύγκρουσή τους μὲ τὴν ἐξουσία, ἔχουν δείξει τὴ ματαιότητα τῆς παραδοσιακῆς πολιτικῆς καὶ τῶν κοινοβουλευτικῶν μεθόδων μὲ τὶς πορεῖες τους, τὰ αἰτήματα, καὶ τὶς ἐκλογικὲς καμπάνιες.

»Ὁ ἀγώνας ὅμως τῶν σπουδαστῶν ἐνάντια στὴν καταστολὴ εἶναι μόνο μιὰ ἄποψη τῆς μετωπικῆς ἐπίθεσης ὅλης τῆς ἐργατικῆς τάξης ἐναντίον τῶν κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν δομῶν τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας.

»Οἱ σπουδαστὲς ἔχουν πετύχει νὰ παραλύσουν τὸ πανεπιστημιακὸ σύστημα καὶ νὰ σαμποτάρουν τὸ σχέδιο Φουσὲ ὄχι μὲ ἄκαρπες διαπραγματεύσεις, ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ καταπολεμήσουν καὶ νὰ καταργήσουν τοὺς δικούς τους θεσμούς.

»Οἱ ἐργάτες δὲν ξεκίνησαν τὴ μάχη τους μὲ τὶς ἐπιτροπὲς τύπου Τουτὲ ἢ Γκρεγκουὰρ ἢ μὲ τὴ βοήθεια τῶν οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν συμβουλίων, ἀλλὰ μὲ καταλήψεις ἐργοστάσιων, μὲ ἄμεση δράση, μὲ βίαιες συγκεντρώσεις καὶ μὲ μάχες ἐναντίον ὅλων τῶν μορφῶν τῆς καταστολῆς καὶ τῆς συνεργασίας μὲ τὴ μπουρζουαζία.

»Οἱ ἀγῶνες αὐτοὶ ἄνοιξαν νέους ὁρίζοντες στοὺς ἐργάτες σ' ὅλο τὸν κόσμο — μποροῦμε νὰ χτυπήσουμε τὴν ἀστικὴ τάξη ἀρκεῖ νὰ εἴμαστε ἕτοιμοι νὰ δώσουμε μάχη παρὰ νὰ πιπιλᾶμε σὰν χάνοι τὰ ἀπηρχαιωμένα συνθήματα...

»Οἱ ἀγῶνες ἔχουν δείξει ὅτι ὅταν ἀρχίζουν νὰ ἀμφισβητοῦν τὴν ἴδια τὴ βάση τοῦ ἀστικοῦ κατεστημένου, οἱ σπουδαστὲς καὶ οἱ ἐργάτες μιλοῦν μιὰ γλώσσα κοινή. **Μόνοι** τους,

οἱ σπουδαστές, ἂν καὶ ἀποφασισμένοι, δὲν μποροῦν ποτὲ νὰ ἐλπίζουν ὅτι θὰ γκρεμίσουν τὸ Γκωλιστικὸ καθεστώς. Μόνο τὸ προλεταριάτο μπορεῖ νὰ τὰ καταφέρη, παίρνοντας τὴν ἐξουσία ἀπὸ τὴν ἀστικὴ τάξη, μιὰ τάξη πού, ἀπὸ τὴν ἴδια τὴ φύση της, εἶναι ἀνίκανη νὰ παραχωρήση στοὺς ἐργάτες μιὰ ἀξιοπρεπῆ ζωὴ ἢ στοὺς σπουδαστὲς μιὰ ἀξιοπρεπῆ ἐκπαίδευση.

»Στὴν τωρινὴ κατάσταση, ἡ ἐξουσία μπορεῖ νὰ προσπαθήση νὰ ὑπονομεύση τὸ κίνημα μὲ περιωρισμένες οἰκονομικὲς παραχωρήσεις καὶ ὑποσχέσεις ὅτι θὰ συζητηθοῦν ὅλα τὰ σημαντικὰ αἰτήματα σὲ εἰδικὲς συνεδριάσεις, ἢ μὲ βρώμικες ἐπιθέσεις ἐναντίον τῶν πιὸ δυναμικῶν καὶ ριζοσπαστικῶν στοιχείων τοῦ κινήματος. Μπορεῖ ἐπίσης νὰ συνδυάση αὐτὲς τὶς δυὸ μορφὲς ἐπίθεσης καὶ νὰ χρησιμοποιήση τὰ πειθήνια γραφεῖα τῶν πολιτικῶν κομμάτων ποὺ εἶναι ἕτοιμα νὰ δεχτοῦν μικρο-μεταρρυθμίσεις, ποὺ οὐσιαστικὰ βρίσκονται σὲ ἀπόλυτη συμφωνία μὲ τὸν ἴδιο τὸν καπιταλισμό.

»Αὐτὸ ποὺ ἑνώνει τοὺς ἐπαναστάτες ἀγωνιστὲς τῆς Ἐπιτροπῆς Δράσης εἶναι ἡ ἄρνησή τους νὰ φοβηθοῦν τὴν ἐξουσία καὶ ἡ ἀπόφασή τους νὰ ἀποφύγουν ὅλες τὶς μορφὲς τῆς ταξικῆς συνεργασίας. Ὅ,τι τοὺς ἑνώνει εἶναι ἡ θέλησή τους νὰ θέσουν ὑπὸ ἀμφισβήτηση τὴν ἐξουσία καὶ νὰ ἀναπτύξουν τὸν ἀγώνα στὴ δράση, μὲ τὶς συγκρούσεις στοὺς δρόμους καὶ στὰ ἐργοστάσια.

»Οἱ Ἐπιτροπὲς Δράσης, θὰ πρέπει νὰ δημιουργοῦνται ὁπουδήποτε χρειάζονται γιὰ νὰ προχωρήση ὁ ἀγώνας.

»Ἐπειδὴ θεωροῦμε ὅτι εἶναι δυνατὴ σήμερα μιὰ ἐπαναστατικὴ ἐπανεκτίμηση τῆς Γαλλικῆς κοινωνίας, πιστεύουμε ὅτι αὐτὲς οἱ ἐπιτροπὲς πρέπει νὰ φτιάχνονται παντοῦ μὲ τὸν ρητὸ σκοπὸ τῆς ἀνάμιξης τῶν μαζῶν σὲ δραστικοὺς πολιτικοὺς ἀγῶνες, ἀλληλεγγύης πρὸς τοὺς ἐργάτες, καὶ παροχῆς ἐνισχύσεων σ' ὅλους ὅσους μάχονται τούτη τὴ στιγμή.

ΦΙΛΕ, ΘΑ ΕΙΣΑΙ ΜΑΖΙ ΜΑΣ ΑΥΡΙΟ;

»Ἑνάμισυ μῆνα τώρα δίνουμε μάχες στὰ πανεπιστήμια καὶ τὰ ἐργοστάσια, στοὺς δρόμους καὶ τὶς πλατεῖες. Ἔχουμε τώρα μιὰ μικρὴ ἀνάπαυλα, ἂς ὠφεληθοῦμε ἀπ' αὐτήν.

»Όταν οἱ ἐργάτες συνειδητοποιοῦν ὅτι τοὺς ἐξαπατοῦν μὲ τὶς αὐξήσεις τῶν μισθῶν ἀνεβάζοντας τὶς τιμές, ὅταν βλέπουν ὅτι οἱ ἴδιες οἱ αὐθεντίες τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ δὲν μποροῦν νὰ σταματήσουν νὰ παίζουν τὸ παιχνίδι τους τῶν ἀτέλειωτα συζητημένων ἀποφάσεων ποὺ ποτὲ δὲν τὶς πῆραν οἱ ἴδιοι, ὅταν ἡ «ἀφρόκρεμα» συζητάει τὴν ἐπιβολὴ στοὺς σπουδαστὲς τῶν ἐκπαιδευτικῶν μεταρρυθμίσεων ποὺ ἔχουν προκατασκευαστεῖ ἀπὸ κάποιους ἀξιωματούχους τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας γιὰ νὰ ἐξασφαλίσουν ἀπρόσωπους γραφειοκράτες τοῦ μέλλοντος:

ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΧΟΥΜΕ ΕΤΟΙΜΗ ΤΗΝ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Οἱ Ἐπιτροπὲς Δράσης προτείνουν:

— νὰ πληροφορήσουμε τὸν πληθυσμὸ γιὰ τὴν πραγματικὴ πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ κατάσταση καὶ γιὰ τὶς προοπτικὲς ποὺ ἄνοιξε ἡ κρίση τοῦ Μάη:

— νὰ ἐξηγήσουμε ὅτι οἱ ἐκλογὲς ἁπλῶς ὁδηγοῦν τὸν ἀγώνα τῶν μαζῶν στὸ κοινοβουλευτικὸ πεδίο, ὑπονομευμένο ἀπ' τὸν ἐχθρό, καὶ ὅπου τὰ πολιτικὰ κόμματα θὰ ἀποδείξουν ἄλλη μιὰ φορὰ τὴν ἀνικανότητά τους·

— νὰ βοηθήσουμε τὸ λαὸ νὰ ὀργανωθῆ, νὰ δημιουργήση ἕνα πολιτικὸ σύστημα, ὅπου ὁ ἴδιος θὰ ἀναλάβη τὴν διεύθυνση καὶ τὴν διαχείρηση τῶν δικῶν του ὑποθέσεων.

— νὰ πάρουμε μέρος σ' ὅλους τοὺς ἀγῶνες ποὺ ἄρχισαν καὶ συνεχίζονται καὶ νὰ ὑποστηρίξουμε τὶς ἀπεργίες τῶν ἐργοστασίων πολεμῶντας τὰ μέτρα καταστολῆς τῆς ἐξουσίας (ἀπέλαση τῶν μεταναστῶν, ἐπιδρομὲς τύπου Γκεστάπο, ἀπαγόρευση τῶν ἐπαναστατικῶν ὁμάδων, κ.λ.π...) καὶ ὀργανώνοντας τὴν αὐτοάμυνά μας.

Ἡ Ἐπιτροπὴ Δράσης θέλει:

— ν' ἀντιτεθῆ στὴν δημιουργία ὁποιουδήποτε νέου πολιτικοῦ κόμματος πάνω στὴν γραμμὴ αὐτῶν ποὺ ἤδη ξέρουμε, καὶ ποὺ ὅλα τους ἀργὰ ἢ γρήγορα προσαρμόζονται στὸ ὑπάρχον σύστημα·

— νὰ ἑνώση στοὺς δρόμους, στὰ ἐργοστάσια καὶ στοὺς δήμους τῶν προαστίων, ὅλους ἐκείνους ποὺ συμφωνοῦν μὲ τὴν παραπάνω ἀνάλυση καὶ ποὺ συνειδητοποιοῦν ὅτι ὁ ἀγώνας

πού ἄρχισε στὶς 3 τοῦ Μάη μπορεῖ νὰ καταλήξῃ στὴν ἀνατροπὴ τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος καὶ τὴν ἐγκαθίδρυση τοῦ σοσιαλισμοῦ·

— νὰ συντονίση τὴν ἀντίσταση σὲ τοπικὴ καὶ ἐθνικὴ κλίμακα, νὰ πολεμήση στὶς πρῶτες γραμμὲς τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος.

»Αὐτὴ εἶναι λοιπὸν ἡ τρέχουσα θέση τῶν Ἐπιτροπῶν Δράσης.

»Πάνω σ' αὐτὴ τὴ δάση θὰ ἐπέμδουν στὴν διάρκεια καὶ μετὰ τὴν ἐκλογικὴ καμπάνια.

ΤΩΡΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΑΠΟ ΠΟΤΕ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ Ο ΑΓΩΝΑΣ»

Σήμερα οἱ Ἐπιτροπὲς Δράσης ἔχουν ξεπέσει, ἀλλὰ τὸ Μάη καὶ τὸν Ἰούνη ἦταν ἡ καλλίτερη ἔκφραση τοῦ κινήματός μας. Ἔδειξαν πόσο ἁπλὸ εἶναι νὰ παραμεριστοῦν τὰ συνδικάτα καὶ τὰ πολιτικὰ ἀφεντικά, πῶς μποροῦν οἱ ἐργάτες αὐθόρμητα νὰ ἑνωθοῦν στὴ δράση, χωρὶς καμμιὰ «πρωτοπορία» ἢ κόμμα.

Πρέπει νὰ ἀναφερθοῦμε ἰδιαίτερα στὴν CLEOP (Ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν ἐπικοινωνία τῶν Σπουδαστῶν — Ἐργατῶν — Ἀγροτῶν) ποὺ ἀσχολήθηκε μὲ τὴν προμήθεια τῶν ἀπεργῶν, πάν' ἀπ' ὅλα τῶν μικρῶν ἐργοστασίων. Μιὰ ἀπὸ τὶς πρῶτες αὐτὲς ἐπιτροπὲς ἐμφανίστηκε στὴν Ἀγροτικὴ Σχολὴ τῆς Νάντης, οἱ πιὸ πολλὲς ἀπ' τὶς ἄλλες, ἐπίσης, στὴ Βρεττάνη. Εἶχαν ἐπαφὲς μὲ τὶς ἀγροτικὲς κοοπερατίβες καὶ τὰ συνδικάτα καὶ ἀγόραζαν κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ τοὺς γεωργοὺς καὶ τοὺς μικροϊδιοκτῆτες ποὺ ἦταν ἀρκετὰ εὐτυχεῖς νὰ μποῦν στὸ μάτι τῆς μισητῆς κυβέρνησης. Ἡ CLEOP ἐπίσης ὀργάνωσε δημόσιες συζητήσεις καὶ δημοσίεψε φυλλάδια γιὰ νὰ καλύψη τὰ κενὰ ποὺ ἐσκεμμένα ἀφήνανε τὰ ἐπίσημα ἀνακοινωθέντα — μὲ λίγα λόγια, ἡ CLEOP ἔπαιξε τὸν ἴδιο περίπου ρόλο στὴν ἐπαρχία μ' αὐτὸν ποὺ ἔπαιξαν οἱ Ἐπιτροπὲς Δράσης στὸ Παρίσι. Πλήθυναν οἱ τόποι συγκέντρωσης, οἱ ἐπιτροπὲς ἔγιναν ἕνα δίκτυο διασπορᾶς πληροφοριῶν καὶ ἰδεῶν, καὶ βοήθησαν νὰ παγιωθῆ ἡ ἀλληλεγγύη μεταξὺ τῶν ἐργατῶν τῆς πόλης

καὶ τῆς ὑπαίθρου σὲ μάχες μὲ τὴν ἀστυνομία καὶ στὴν ὀργάνωση μεταφορῶν τροφίμων.

Στὸ τέλος, ἡ CLEOP, ὅπως τὸ ὑπόλοιπο σπουδαστικὸ κίνημα, εἶχε ἐξαντληθῆ ἀπὸ 50 μέρες συνεχῶν συμπλοκῶν μὲ τὴν ἀστυνομία, καὶ καθὼς ὁ ἀγώνας τῶν ἐργατῶν ὑποχωροῦσε μὲ τὴ σειρά του, οἱ ἀρχὲς κινήθηκαν γρήγορα νὰ συντρίψουν τὶς τελευταῖες φωλιὲς τῆς ἀντίστασης.

Ἀλλὰ ἡ προσωρινή μας ἧττα εἶναι μόνο τὸ τέλος ἑνὸς κεφαλαίου. Ὅταν τὸ κίνημα ἀναλάβη πάλι τὴν ἐπίθεση, τότε θὰ ἐπιστρέψη ὁ δυναμισμός του κι αὐτὴ τὴ φορὰ ἡ μάχη θὰ δοθῆ σ' ἕνα πεδίο διαλεγμένο ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς ἐργάτες καὶ τοὺς σπουδαστές. Οἱ μέρες τοῦ **Μάη** καὶ τοῦ Ἰούνη θὰ μείνουν ἀξέχαστες καὶ μιὰ μέρα θὰ ξαναορθωθοῦν περήφανα τὰ ὁδοφράγματα. Δὲν ὑπάρχει καλλίτερος τρόπος γιὰ νὰ τελειώσουμε αὐτὸ τὸ κεφάλαιο ἀπὸ ἕνα μανιφέστο ποὺ ἔγραψε μιὰ ἀπὸ αὐτὲς τὶς ὁμάδες τῶν ἐπαναστατῶν σπουδαστῶν, γνωστὴ σὰν «Enragés de Caen» (οἱ Ὀργισμένοι τῆς Καέν).

(1) Οἱ σπουδαστὲς ἔχουν ἀρχίσει μιὰ πανεπιστημιακὴ ἐπανάσταση. Μὲ τὴν δράση τους ξεκαθάρισαν σ' ὅλους πόσο καταπιεστικοὶ εἶναι στὴν πραγματικότητα οἱ ἐκπαιδευτικοὶ θεσμοί μας. Ἄρχισαν ἀμφισβητῶντας τὴν ἐξουσία τῶν καθηγητῶν τους καὶ τῆς διοίκησης τοῦ πανεπιστήμιου καὶ σύντομα ἀρχετοὶ βρέθηκαν πρόσωπο μὲ πρόσωπο μὲ τὴν CRS. Ἔχουν ἀποδείξει ὅτι ἡ ἐξουσία τοῦ Πρύτανί τους πηγάζει ἀπὸ τὸν Ἀρχηγὸ τῆς Ἀστυνομίας. Ἡ δράση τους ταυτόχρονα ἀποκάλυψε τὴν ἑνότητα συμφερόντων ὅλων τῶν ἐκμεταλλευομένων καὶ καταπιεσμένων τάξεων. Σ' ἀπάντηση τοῦ κινήματος ποὺ γεννήθηκε στὴν Ναντὲρ καὶ συνεχίστηκε στὴν Σορβόννη ἀντιμετωπίζοντας τὴν ἐπίθεση τῆς ἀστυνομίας, οἱ ἐργάτες, οἱ στρατιῶτες, οἱ δημοσιογράφοι, οἱ ἐρευνητὲς καὶ οἱ συγγραφεῖς μπῆκαν στὴ μάχη.

(2) Παρ' ὅλα αὐτά, καθὼς οἱ ἐργάτες κατέβηκαν σ' ἀπεργία καὶ οἱ σπουδαστὲς προσπάθησαν νὰ τοὺς δείξουν ἀλληλεγγύη στὴ δράση, βρέθηκαν μπρὸς στὴν CGT. ποὺ τοὺς ζήτησε νὰ μὴν ἀνακατεύονται. Ἐνῶ πολλοὶ σπουδαστὲς πείθονται ὅτι δὲν εἶναι αὐτὴ ἡ στάση τῆς πλειονότητας τῶν ἐργατῶν, παρ' ὅλ' αὐτὰ νοιώθουν παραπεταμένοι σὰν «μικροα-

στοί». Ἀρκετοὶ σπουδαστὲς ποὺ τὸ μόνο ποὺ τοὺς ἐνδιέφερε ἦταν ν' ἀκολουθήσουν τὴν ἡγεσία τῆς ἐργατικῆς τάξης ἀπογοητεύονται ἀφοῦ οἱ ἐργάτες τοὺς κοροϊδεύουν καὶ ἀρνοῦνται νὰ τοὺς πάρουν στὰ σοβαρά. Ἡ ἀπογοήτευση εἶναι ἰδιαίτερα ἰσχυρὴ ἀνάμεσα σ' ἐκείνους τοὺς σπουδαστὲς ποὺ μπῆκαν τελευταῖοι στὸ κίνημα καὶ στὴν πραγματικότητα ἐνδιαφέρονται περισσότερο γιὰ τὴν ἐπίτευξη μερικῶν παραχωρήσεων ἀπὸ τὴν ἀλλαγὴ ὅλης τῆς κοινωνίας. Οἱ πιὸ προοδευτικοὶ σπουδαστές, ἀντίθετα, συνειδητοποιοῦν ὅτι, ἂν ἡ ἐπανάσταση δὲν ἀνατρέψη τὸν καπιταλισμὸ καὶ μαζί του τὸ θεσμὸ τοῦ πανεπιστήμιου, δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξη καμμιὰ ἀληθινὴ ἀλλαγὴ πρὸς τὸ καλλίτερο. Κι ἑπομένως, ἐπιμένουν, συχνὰ χωρὶς ἐλπίδα, νὰ προσφέρουν τὶς ὑπηρεσίες τους στοὺς ἐργάτες, ἀρχίζοντας νὰ νοιώθουν ντροπὴ ποὺ εἶναι σπουδαστές.

(3) Οἱ σπουδαστὲς πρέπει ν' ἀπαλλαγοῦν ἀπ' αὐτὰ τὰ ψεύτικα αἰσθήματα ἐνοχῆς. Ἂν καὶ ἡ δράση τους ξεπήδησε ἀπὸ τὸ πανεπιστήμιο, ἔχει τέτοιο κῦρος ποὺ ξεπερνάει τοὺς στενοὺς ἀκαδημαϊκοὺς τοίχους.

Πρῶτ' ἀπ' ὅλα, καὶ τὸ πιὸ σημαντικό, οἱ σπουδαστὲς πρέπει νὰ συνειδητοποιήσουν ὅτι τὰ προβλήματα τοῦ πανεπιστήμιου δὲν εἶναι ἄσχετα μὲ τὰ προβλήματα τῆς βιομηχανίας. Εἶν' ἀλήθεια, στὴν βιομηχανία, οἱ ἐργάτες σηκώνουν τὸ κύριο βάρος τῆς ἐκμετάλλευσης, ἡ ἰδιοκτησία τῶν μέσων τῆς παραγωγῆς βρίσκεται στὰ χέρια μιᾶς ἐχθρικῆς τάξης, καὶ ὁ ἀποφασιστικὸς ἀγώνας δίνεται μέσα στὸ προτσὲς τῆς παραγωγῆς. Ἀλλὰ μιὰ ἁπλὴ ἀλλαγὴ τῆς ἰδιοκτησίας, ὅπως ἡ μεταβίβαση τῆς οἰκονομικῆς ἐξουσίας ἀπὸ τὴν ἀτομικὴ στὴν Κρατικὴ ἐπιχείρηση, μὲ κανένα τρόπο δὲν σταματάει τὴν ἐκμετάλλευση. Ἐκεῖνο ποὺ χαρακτηρίζει τὴ δομὴ τῆς μοντέρνας βιομηχανίας δὲν εἶναι μόνο ἡ διαίρεση μεταξὺ κεφαλαίου καὶ ἐργασίας, ἀλλὰ ἐπίσης ἡ διαίρεση μεταξὺ ἐποπτῶν καὶ ἐποπτευομένων, εἰδικευμένων καὶ ἀνειδίκευτων. Οἱ ἐργάτες εἶναι οἰκονομικὰ ἐκμεταλλευόμενοι ἀλλὰ ἐπίσης ὑποβιβάζονται στὸ ρόλο τῶν ἁπλῶν πιονιῶν, μὴν ἔχοντας λόγο στὴν διεύθυνση τῶν ἐργοστασίων τους, μὴ συμμετέχοντας στὶς ἀποφάσεις ποὺ κατευθύνουν τὴ μοῖρα τους.

Τὸ μονοπώλιο τοῦ κεφαλαίου κατὰ κανόνα συμβαδίζει μὲ τὸ μονοπώλιο τῆς ἐξουσίας καὶ τῆς γνώσης.

Ἐδῶ λοιπὸν ἀκριβῶς εἶναι ποὺ οἱ σπουδαστὲς μποροῦν νὰ δείξουν τὸ δρόμο. Κάνουν ἐπιθέσεις ἐναντίον τῶν αὐτοτιτλοφορούμενων θεματοφυλάκων τῆς ἐξουσίας καὶ τῆς σοφίας· ἐκείνων πού, μὲ τὸ πρόσχημα τῆς διάδοσης τῆς γνώσης κηρύττουν τὴν ὑποταγὴ καὶ τὸν κονφορμισμό.

Ἀντὶ νὰ ξοδεύουν τὸν καιρό τους ἀναλύοντας τοὺς δεσμοὺς τοῦ πανεπιστήμιου μὲ ἄλλους κοινωνικοὺς τομεῖς, καλλίτερα εἶναι νὰ προκηρύξουν οἱ σπουδαστὲς ὅτι οἱ ἴδιες δομὲς καταστολῆς βαρύνουν πάνω τους καθὼς καὶ πάνω στοὺς ἐργάτες, ὅτι ἡ ἴδια διανόηση στομώνει τὴν δημιουργικὴ νοημοσύνη τῶν ἀτόμων καὶ τῶν ὁμάδων παντοῦ. Τὰ πανεπιστήμια εἶναι οἱ χῶροι ποὺ κατασκευάζεται καὶ συντηρῆται αὐτὴ ἡ δομὴ τῆς διανόησης, καὶ γιὰ νὰ τὴν χτυπήσῃ κανείς, πρέπει νὰ χτυπήσῃ ὅλη τὴν κοινωνία — ἂν καὶ ἀκόμα δὲν ξέρουμε τὸ συντομότερο δρόμο γι' αὐτὸ τὸ σκοπό.

Ὁ κλονισμὸς αὐτὸς σίγουρα θὰ ἔρθῃ: μποροῦμε νὰ δοῦμε τὰ σημάδια του στὶς διαμαρτυρίες ποὺ γίνονται τώρα, ὄχι μόνο ἀπὸ τὴν ἐργατικὴ ἀλλὰ κι ἀπ' τὴ μικροαστικὴ τάξη, ἀπὸ τὸν τύπο, τὸ ραδιόφωνο, τὴν τηλεόραση, ἀπὸ τοὺς καλλιτέχνες καὶ τοὺς συγγραφεῖς, καὶ ἀπὸ τὴν Καθολική, Ἑβραΐκη καὶ Προτεστάντικη νεολαία ποὺ ἔχει ξαφνικὰ ἐξεγερθεῖ ἐνάντια σὲ μιὰ καταπιεστικὴ θεολογία.

Ὁ ἀγώνας τῶν σπουδαστῶν γκρέμισε τὰ ἐμπόδια· λίγο πειράζει ποὺ αὐτὸς ὁ ἀγώνας γεννήθηκε σ' ἕνα μικροαστικὸ περιβάλλον — τὰ ἀποτελέσματά του ἀφοροῦν ὅλη τὴν κοινωνία.

Ἐπιπλέον, εἶναι πολὺ δογματικὸς καὶ κακο-ἀφομοιωμένος Μαρξισμὸς ἐκεῖνος ποὺ προσπαθεῖ νὰ ἐξηγήσῃ τὰ πάντα μὲ τὸν ἀνταγωνισμὸ ἀνάμεσα στοὺς ἐργάτες καὶ τοὺς μικροαστούς. Αὐτὸς ὁ ἀνταγωνισμὸς πηγάζει ἀπὸ μιὰ οἰκονομική, κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ βάση. Κάθε ἐπίθεση ἐναντίον αὐτῆς τῆς βάσης, δὲν ἔχει σημασία ἀπὸ ποιὰ πηγή, ἔχει μιὰ ἐπαναστατικὴ σημασία.

(4) Οἱ σπουδαστὲς δὲν πρέπει νὰ φοβοῦνται νὰ προβάλλουν τὶς ἀπόψεις τους κι ἀντὶ νὰ ψάχνουν γιὰ ἡγέτες ἐκεῖ ποὺ δὲν βρίσκεται κανείς, νὰ διακηρύξουν μὲ τόλμη τὶς ἀρχές τους — ἀρχὲς ποὺ ἰσχύουν γιὰ ὅλες τὶς βιομηχανικὲς κοινωνίες καὶ γιὰ ὅλους τοὺς καταπιεσμένους τοῦ καιροῦ μας.

Αὐτὲς οἱ ἀρχὲς εἶναι:

Νὰ ἀναλάβουμε συλλογικὴ εὐθύνη γιὰ τὶς ὑποθέσεις ὅλων, δηλαδή, αὐτοδιεύθυνση.

Νὰ καταστρέψουμε ὅλες τὶς ἱεραρχίες ποὺ μόνος τους στόχος εἶναι νὰ παραλύουν τὴν πρωτοβουλία τῶν ὁμάδων καὶ τῶν ἀτόμων.

Νὰ καταστήσουμε ὅλους ἐκείνους ποὺ τοὺς ἔχουν ἐμπιστευθῆ ὁποιαδήποτε ἐξουσία διαρκῶς ὑπόλογους στὸ λαό.

Νὰ διαδόσουμε τὶς πληροφορίες καὶ τὶς ἰδέες μέσω τοῦ κινήματος.

Νὰ βάλουμε ἕνα τέλος στὴ διαίρεση μεταξὺ ἐργασίας καὶ γνώσης ποὺ ἐξυπηρετεῖ μόνο στὸ νὰ ἀπομονώνη τοὺς ἀνθρώπους μεταξύ τους.

Νὰ ἀνοίξουμε τὸ πανεπιστήμιο σ' ὅλους ποὺ τώρα ἐξαιροῦνται.

Νὰ ὑπερασπιστοῦμε τὸ μάξιμουμ πολιτικῆς καὶ πνευματικῆς ἐλευθερίας σὰν ἕνα βασικὸ δημοκρατικὸ δικαίωμα.

Ὑποστηρίζοντας αὐτὲς τὶς ἀρχὲς οἱ σπουδαστὲς μὲ κανένα τρόπο δὲν ἔρχονται σὲ ἀντίθεση μὲ τοὺς ἐργάτες. Δὲν ἰσχυρίζονται ὅτι οἱ ἀρχές τους εἶναι ἕνα πρόγραμμα γιὰ τὴν ἀνακατασκευὴ τῆς κοινωνίας, ἀκόμα λιγότερο ἕνα πολιτικὸ πρόγραμμα, μὲ τὴν συμβατικὴ ἔννοια τοῦ ὅρου. Δὲν τοποθετοῦν τοὺς ἑαυτούς τους στὴ θέση τοῦ δάσκαλου. Ἀναγνωρίζουν ὅτι κάθε ὁμάδα ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ προβάλλη τὰ δικά της αἰτήματα καὶ ν' ἀκολουθήση τὶς δικές της μέθοδες πάλης. Οἱ σπουδαστὲς μιλοῦν τὴ διεθνῆ γλῶσσα τῆς ἐπανάστασης. Δὲν ἀρνιοῦνται ὅτι τὴν ἔχουν μάθει κατὰ πολὺ ἀπὸ τοὺς ἐργάτες· ἀλλὰ μποροῦν ἐπίσης νὰ προσθέσουν καὶ τὴ δική τους συμβολή.

2. Οἱ ἐργάτες

Ἔχουμε δεῖ ὅτι τὸ σπουδαστικὸ κίνημα ἦταν ὁ πυροδότης τῶν ἐργατῶν. Οἱ σπουδαστὲς βγῆκαν στοὺς δρόμους καί, μὲ τὸ θάρρος τους, ἔβγαλαν ἔξω τὸν κόσμο, κατέλαβαν τὰ πανεπιστήμια καὶ ἐπιτέθηκαν ἐναντίον τοῦ Χρηματιστήριου. Ἀντιμέτωποι μὲ τὶς ὀργανωμένες δυνάμεις τῆς κυβέρνησης τὶς ἐκπαιδευτικὲς ἀρχές, τὴν ἀστυνομία καὶ τὶς συνδικαλιστικὲς γραφειοκρατίες, ἀπέδειξαν τὴν ἱκανότητά τους νὰ προκαλοῦν σφάλματα καὶ νὰ τὰ ἐκμεταλλεύονται. Ἐπιπλέον, ἀπόδειξαν ὅτι ἦταν δυνατὸ νὰ καταληφθοῦν τὰ ἐργοστάσια χωρὶς τὸ παραμικρότερο ριψοκινδύνευμα. Τὸ σπουδαστικὸ κίνημα ἀνέπτυξε τὴν ριζοσπαστικὴ κριτική του ἐναντίον τῆς ἐξουσίας, σ' ἐξαιρετικὸ βαθμό, ἀλλὰ μὴν ἔχοντας μαζικὴ ὑποστήριξη, ἦταν μοιραῖο ν' ἀποτύχῃ στὸ τέλος.

Οἱ σπουδαστὲς ἦταν βαθιὰ ἀπογοητευμένοι ὅταν τὸ πρωΐ μετὰ τὴ «νύχτα τῶν ὁδοφραγμάτων», οἱ ἐργάτες δὲν βγῆκαν στοὺς δρόμους ἀλλὰ περιόρισαν τὴ συμπάθειά τους στὴν κήρυξη μιᾶς εἰκοσιτετράωρης γενικῆς ἀπεργίας, ποὺ εἶχε ὀργανωθεῖ ἀπὸ τὰ συνδικάτα καὶ ἦταν πολιτικὴ μόνο στὴν ἐκλογὴ τῆς ἡμερομηνίας: 13 τοῦ Μάη — ἡ μέρα ποὺ ὁ Ντὲ Γκὼλ εἶχε ἀνεβεῖ στὴν ἐξουσία τὸ 1958. Ὕστερα, τὴν Τρίτη, 14 τοῦ Μάη, ἀργὰ τὸ βράδυ, οἱ σπουδαστὲς ποὺ κρατοῦσαν τὴ Σορβόννη ἔμαθαν ὅτι μερικοὶ ἐργάτες εἶχαν προχωρήσει πολὺ πιὸ μπροστὰ ἀπ' ὅτι σκόπευαν τὰ συνδικάτα τους: κατέλαβαν τὰ ἐργοστάσια τῆς Sud - Aviation στὴ Νάντη. Τὸ κίνημα αὐτὸ ἁπλώθηκε γρήγορα καὶ αὐθόρμητα — ἀπὸ τὶς 14 ἕως τὶς 17 τοῦ Μάη, πλῆθος ἄλλων ἐργοστάσιων ἔπεσαν στὰ χέρια τῶν ἐργατῶν.

Σ' αὐτὸ τὸ κῦμα τῶν ἀπεργιῶν, ποὺ ἦταν παράνομο γιατὶ δὲν εἶχαν ἀνακοινωθεῖ ἐκ τῶν προτέρων, ἦταν οἱ νέοι ἐργάτες, ποὺ οἱ περισσότεροί τους δὲν ἀνῆκαν στὰ συνδικάτα, ποὺ ἀποδείχτηκαν οἱ πιὸ ἐπίμονοι καὶ μαχητικοί. Αὐτὲς οἱ ἀπεργίες, ἀντίθετα ἀπὸ τὶς ἐπίσημες, δὲν ἔγιναν γιὰ συγκεκριμένες μισθολογικὲς ἀπαιτήσεις, ἀλλὰ ἁπλῶς, ὅπως πολλοὶ ἀπεργοὶ τὸ ἔθεσαν, γιατὶ «εἴχαμε γεμάτο στομάχι». Ἕνα στομάχι γεμάτο χαμηλοὺς μισθούς, εἶν' ἀλήθεια, ἀλλὰ πέρ' ἀπ' αὐτό, ἕνα στομάχι γεμάτο ἀπὸ ματαιότητα καὶ ἀπ' τὴν ἀνία τοῦ καθημερινοῦ κύκλου, μιᾶς ζωῆς ποὺ τοὺς σφράγιζε, σὰν ὅλους τοὺς ἄλλους, μ' ἕνα ἀπατηλό, πανομοιότυπο τῶν πατεράδων καὶ τῶν παππούδων τους, ἴσως λίγο πιὸ ἄνετο ἀλλὰ τὸ ἴδιο, κενό. Ὅ,τι ἔνοιωσαν ἦταν κάτι ποὺ δὲν τὸ εἶχαν μάθει στὰ βιβλία, κάτι τόσο ἀρχέγονο καὶ βαθὺ ποὺ δὲν κατάφερε νὰ τὸ ξεριζώσῃ οὔτε ἡ ἐξουσία τοῦ κράτους οὔτε οἱ ἀπειλὲς τῶν ἀφεντικῶν ἢ ἀκόμα κι οἱ ψευτοχολακεῖες τῶν συνδικάτων.

Νὰ κατηγορήσῃ κανεὶς τὴν CGT γιὰ προδοσία τὸ Μάη καὶ τὸν Ἰούνη, εἶναι ἀνόητο — εἶχε δείξει τὶς προθέσεις της πολὺ πιὸ πρίν. Τὰ συνδικάτα, στὴν Γαλλία ὅπως καὶ παντοῦ στὴ Δύση, παίζουν τὸ ρόλο τῆς «νόμιμης ἀντιπολίτευσης», καὶ στὸ Μάη τοῦ 1968, οἱ ἐργάτες ἁπλῶς ἔστρεψαν πρὸς τὰ κάτω τὸν ἀντίχειρα καταδικάζοντας ὄχι μόνο τὸν ἀντίπαλο ἀλλὰ καὶ τὸ ἴδιο τὸ παιχνίδι.

Δυστυχῶς οἱ περισσότεροι ἀπέτυχαν νὰ κάνουν τὸ τελικὸ καὶ ἀποφασιστικὸ βῆμα πέρα ἀπὸ τὴν ἀστικὴ νομιμότητα: τὴν ἄμεση διεύθυνση τῶν ἐργοστασίων ἀπὸ καὶ γι' αὐτούς. Ἡ ἀσυνήθιστη ἔκταση τοῦ κινήματος εἶναι ὁπωσδήποτε σημαντική· ἦταν ἔντονο καὶ αὐθόρμητο καὶ προώθησε ὡς ἕνα βαθμὸ τὴν ἐνημέρωση καὶ τὴ συζήτηση ποὺ ἔγινε σὲ ἐξαιρετικὰ ὑψηλὸ ἐπίπεδο καὶ μερικὲς φορὲς μποροῦμε νὰ ποῦμε παραδειγματικό. Οἱ ἐργάτες δὲν εἶχαν καιρὸ γιὰ ἀφηρημένες θεωρίες· στὴν ἀρχὴ ἰδιαίτερα προχωροῦσαν ψηλαφητά, καὶ πολλὲς φορές, συγκεκριμένα ὅταν σκόνταφταν σὲ ἀποτυχίες, γύρναγαν πίσω στὸ παληὸ τρόπο σκέψης τους. Δροῦσαν συχνὰ μόνο ἐν ὀνόματι τῆς δράσης, χωρὶς συνειδητὸ σκοπό, χωρὶς νὰ ξέρουν ἢ νὰ ἐνδιαφέρονται ποῦ θὰ τοὺς ὁδηγοῦσε ἡ δράση τους. Τὰ αἰσθήματά τους εἶναι δύσκολο

νὰ ἐξηγηθοῦν σὲ ὅποιον δὲν ἔχει μείνει μόνος του, σὰν κι αὐτούς, στηριγμένος μόνο στὸν ἑαυτό του, σὲ καιρὸ κρίσης, ὅπου βρίσκει κανεὶς ἀπαραίτητο νὰ δράση πρῶτα καὶ μετὰ νὰ βγάλη ὅτι συμπεράσματα καὶ θεωρίες ὑπαγορεύει ἡ πρακτική. Ἀλλὰ ἀπὸ τὶς ἐμπειρίες τους ἴσως μπορέσουμε νὰ μάθουμε κάτι γιὰ τὶς δυνάμεις ποὺ ἤδη οἰκοδομοῦν τὸ μέλλον. Ἑπομένως, ἀξίζει νὰ προσπαθήσουμε νὰ καταλάβουμε, γιὰ παράδειγμα, τὰ αἰσθήματα τῶν ἐργατῶν γιὰ τὴν συμφωνία τῆς Γκρενὲλ καὶ γιὰ ἄλλες διαπραγματεύσεις ἀπὸ μέρους τῶν συνδικάτων. Οἱ περισσότεροι συνειδητοποίησαν, μολονότι ἀμυδρά, ὅτι τοὺς εἶχαν πουλήσει ἄλλη μιὰ φορά. Αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ αἴσθημα ἦταν ποὺ ἐξέφρασε ἕνας ἐργάτης στοὺς ἔκπληκτους συνδικαλιστικοὺς ἡγέτες του, ὅταν τοὺς εἶπε: «Δὲν ἤσαστε ἐσεῖς ποὺ ἀρχίσατε τὴν ἀπεργία. Ἦταν ἐκεῖνοι ποὺ προτιμοῦσαν νὰ χρησιμοποιήσουν τὴ δύναμη. Ὕστερα προσπαθήσατε νὰ ἐλέγξετε τὴν κατάσταση καὶ μᾶς ἀλυσσοδέσατε στὰ συνηθισμένα σας αἰτήματα. Μπλοκάρατε τὴν πρόοδο τῶν γεγονότων, καὶ ἐμεῖς λοιπὸν ξεκαθαρίσαμε τοὺς λογαριασμούς μας μαζί σας». Ἐκεῖνο ποὺ παρουσιάστηκε τελικὰ — μέχρι τότε παρέμενε εὐσεβὴς πόθος μερικῶν ὁμάδων τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς — ἦταν ἡ σαφὴς ἀπαίτηση γιὰ εὐθύνη καὶ ἔλεγχο ἐπὶ τῆς παραγωγῆς, ποὺ πήγασε ἀπὸ τὴν αἴσθηση τῆς συναδέλφωσης ποὺ εἶχε ἀναπτυχθεῖ μέσα στὸν ἴδιο τὸν ἀγώνα, καὶ σκόπευε πρὸς μιὰ νέα καὶ καλλίτερη κοινωνία. Αὐτὸ ἦταν ποὺ ἔκανε τὸ κίνημά μας τόσο ἀληθινὰ ἐπαναστατικό, ἐξ αἰτίας αὐτοῦ μποροῦμε νὰ ἤμαστε βέβαιοι ὅτι θὰ ξαναφανῆ. Ἐπιπλέον, σὲ πολλὲς περιπτώσεις οἱ ἀπεργοί, ἄρχισαν στὴν πράξη, νὰ διευθύνουν τὰ ἐργοστάσια γιὰ λογαριασμό τους. Αὐτὴ ἡ δράση μπορεῖ νὰ θεωρηθῆ σὰν ἡ οὐσία, ἡ μεγαλύτερη ἐπίτευξη, τοῦ κινήματος. Ἀλλοῦ οἱ ἀπεργοὶ ὀργάνωσαν τὶς δικές τους προμήθειες τροφίμων μὲ τὴν βοήθεια τῶν σπουδαστῶν, τῶν μικρο - γεωργῶν καὶ τῶν ὁδηγῶν τῶν φορτηγῶν. Ἄλλοι πάλι προσπάθησαν νὰ ἐφαρμόσουν ριζικότερες λύσεις ἀλλὰ τρόμαζαν ὅλο καὶ περισσότερο καθὼς ἐπιταχύνονταν ἡ γενικὴ ἐπιστροφὴ στὶς ἐργασίες καὶ οἱ παραδοσιακὲς δυνάμεις ἐπέβαλαν ξανὰ τὴν θέλησή τους. Τὸ δράμα τῶν πιὸ τολμηρῶν λειτούργησε σὰν προζύμι γιὰ τὴν παθητικὴ συνείδηση τῆς μεγάλης μάζας καὶ ἀξίζει ἕναν ἔπαινο μόνο καὶ μόνο γι᾿

αὐτό. Ἂς δοῦμε ὅμως καλλίτερα μερικὰ συγκεκριμένα παραδείγματα.

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ AGF

Ἡ AGF (Γενικὲς Ἀσφάλειες τῆς Γαλλίας) εἶναι ἡ δεύτερη σὲ μέγεθος ἀσφαλιστικὴ ἑταιρεία τῆς Γαλλίας, μιὰ ἐθνικοποιημένη βιομηχανία ποὺ μέσα σὲ τέσσερα χρόνια εἶχε δυὸ φορὲς συγχωνευτῆ, πρῶτα μὲ ἕξι ἄλλες ἑταιρεῖες σ' ἕνα νέο συνδυασμό, κι ὕστερα μὲ τρεῖς ἀκόμα. Αὐτὴ ἡ «ἐπέκταση» συμβάδιζε μὲ τὴν εἰσαγωγὴ σὲ μεγάλο βαθμὸ τῆς αὐτοματοποίησης καὶ τοῦ συγκεντρωτισμοῦ. Τὰ συνδικάτα ποτὲ δὲν ἔθεσαν τὸ ζήτημα τῆς «ἐργατικῆς συμμετοχῆς» σ' αὐτὴ τὴ «μεγάλη» κρατικὴ ἐπιχείρηση, καὶ περιορίστηκαν νὰ καταγγέλουν τὸν αὐθαίρετο τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ἡ διεύθυνση (ποὺ τὴν κατηγοροῦσαν ὅτι ἦταν μιὰ Γκωλιστικὴ κλίκα) ἀγνοοῦσε τὰ συνδικάτα.

Τὴν Παρασκευή, 17 τοῦ Μάη, μιὰ μικρὴ ὁμάδα μισθωτῶν ἔθεσε τὸ θέμα τῆς διεύθυνσης, ἀπότομα καὶ καθαρά, σὲ μιὰ μπροσούρα ποὺ μοιράστηκε ἀπὸ τοὺς σπουδαστὲς τοῦ Κινήματος τῆς 22 τοῦ Μάρτη:

«Ἀκολουθῶντας τὸ παράδειγμα τῶν σπουδαστῶν, ὑποβάλουμε ἐδῶ ἕναν ἀριθμὸ προτάσεων μὲ σκοπὸ νὰ συζητηθοῦν στὴν γενικὴ συνέλευση προσωπικοῦ τῆς AGF.

» (1) Ἡ AGF θὰ πρέπει νὰ διευθύνεται ἀπ' ὅλους ποὺ ἐργάζονται σ' αὐτήν.

» (2) Ἡ τωρινὴ διεύθυνση πρέπει νὰ καταργηθῆ. Κάθε τμῆμα θὰ πρέπει νὰ ὁρίση ἕναν ἀντιπρόσωπο, ἐκλεγμένο μόνον βάσει τῶν προσωπικῶν του ἱκανοτήτων καὶ τῶν προσόντων του.

» (3) Οἱ ὑπεύθυνοι γιὰ κάθε συγκεκριμένο τμῆμα θὰ ἔχουν διπλὴ ὑπηρεσία — ὑπεύθυνοι γιὰ τὸν συντονισμὸ τῆς διεύθυνσης τοῦ τμήματος κάτω ἀπ' τὸν διαρκῆ ἔλεγχο τῶν ἐργαζόμενων καὶ ὑπεύθυνοι γιὰ τὴν ὀργάνωση, μὲ τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν ἄλλων τμημάτων, ἑνὸς συμβουλίου πού, πάλι κάτω ἀπ' τὸν διαρκῆ ἔλεγχο τῶν ἐργαζόμενων, θὰ διευθύνη τὴν ἐπιχείρηση.

» (4) Οἱ ὑπεύθυνοι τῶν τμημάτων κάθε στιγμὴ θὰ λογο-

δοτοῦν γιὰ τὶς πράξεις τους σ' ὅλο τὸ προσωπικὸ καὶ θὰ μποροῦν νὰ ἀνακαλοῦνται.

»(5) Ἡ ἐσωτερικὴ ἱεραρχία πρέπει νὰ καταργηθῆ. Ὅλοι οἱ ἐργαζόμενοι ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴ δουλειά τους, θὰ παίρνουν ἴσους μισθούς, ὑπολογισμένους προσωρινὰ σύμφωνα μὲ τὴν μέση μισθολογικὴ κλίμακα γιὰ τὸ μῆνα Μάη (δηλ. τὸ ποσὸ ὅλων τῶν μισθῶν διαιρεῖται διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐργαζομένων).

»(6) Οἱ προσωπικοὶ «φάκελλοι» τῶν ἐργαζομένων θὰ ἐπιστραφοῦν σ' αὐτούς, γιὰ νὰ ἀφαιρέσουν κάθε στοιχεῖο ποὺ δὲν ἔχει σχέση μὲ τὴν ἐργασία τους.

»(7) Τὸ σύνολο τῆς περιουσίας καὶ τοῦ στὸκ τῆς AGF θὰ γίνη ἰδιοκτησία ὅλων, διευθυνόμενη ἀπ' ὅλους, καὶ προστατευόμενη ἀπ' ὅλους, πάντοτε.

»(8) Στὴν περίπτωση ὁποιασδήποτε ἐξωτερικῆς ἀπειλῆς μιὰ ἐθελοντικὴ φρουρὰ κάτω ἀπ' τὸν ἔλεγχο τοῦ συμβουλίου θὰ προστατεύη τὴν ἐπιχείρηση μέρα καὶ νύχτα...»

Τὴ Δευτέρα, 20 τοῦ Μάη, μοιράστηκε μιὰ νέα μπροσούρα μὲ τὶς ἀκόλουθες θέσεις:

«Καθὼς οἱ καρποὶ τῆς κοινωνικῆς προόδου βρίσκονται κάτω ἀπ' τὸν ἄμεσο κίνδυνο ἁρπαγῆς, πρέπει:

—νὰ προφυλαγόμαστε ἀπὸ ψεύτικους φίλους καὶ νὰ ἔχουμε ἐμπιστοσύνη μόνο στοὺς ἑαυτούς μας.

— νὰ ἐκλέξουμε ἀπεργιακὲς ἐπιτροπές.

— νὰ ἀπαιτήσουμε τὸν ἔλεγχο βάσει τῶν θέσεων τῆς προηγούμενης μπροσούρας.

»Ἡ ἀπεργία πέτυχε. Τώρα πρέπει νὰ διευθύνουμε τὴν κατάσταση μόνοι μας καὶ γιὰ μᾶς, χωρὶς καμμιὰ ἐξουσία ἄλλη ἀπὸ τὸ συμβούλιο ποὺ ἐκλέξαμε. Ποιὲς θὰ εἶναι λοιπὸν οἱ δυνάμεις τῆς ἀταξίας; Μόνον ἐκεῖνοι ποὺ ἐπιζητοῦν νὰ ὑπερασπίσουν τὴν ἀτομικὴ ἰδιοκτησία, τὰ προνόμιά τους καὶ τὶς ἐπαγγελματικές τους θέσεις σὰν διευθυντές, καὶ ποὺ ὑποστηρίζουν τὴν καταπίεση, τὴ βία, τὴν ἀθλιότητα καὶ τὸν πόλεμο... Ἐκεῖ ποὺ ἐργάζεσαι, νὰ ὁ χῶρος ποὺ πρέπει νὰ δράσης. Ἐκεῖ, μ' ὅλους τοὺς ἐργάτες, μπορεῖς νὰ διαλέξης νὰ ξαναχτίσης ἕναν καινούργιο κόσμο, ἕνα κόσμο ποὺ θὰ ἀνήκη σὲ ὅλους.»

Στὴν ἀρχή, μόνον μιὰ σχετικὰ μικρὴ ἀναλογία τῶν ἐρ-

γαζόμενων (500 ἀπὸ τὶς 3.000 πῆρε μέρος στὴν κατάληψη τοῦ Γραφείου τῆς Διεύθυνσης τῆς AGF, κυρίως ἐξαιτίας τῆς ἀπεργίας στὶς μεταφορές. Ἡ διαμονὴ μέσα στὰ γραφεῖα ἄρχισε ἀπὸ ἕναν ἀριθμὸ νέων ἐργατῶν, ποὺ οἱ πιὸ πολλοὶ δὲν ἦταν μέλη τοῦ συνδικάτου. Ὕστερα τὰ συνδικάτα ἀνέλαβαν, ἢ μᾶλλον προσπάθησαν νὰ καθυστερήσουν τὰ γεγονότα. Τὸ προσωπικό, ὅμως, ἦταν ἀπόλυτα ἀποφασισμένο νὰ μὴν χάσῃ αὐτὰ ποὺ εἶχε ἤδη κερδίσει. Ὁ κατάλογος τῶν ἀρχικῶν ἀπαιτήσεων ἦταν ἐντυπωσιακὸς καὶ περιεῖχε τέσσερις ὅρους, κυριότερος ἀνάμεσά τους τὸ πλῆρες ἐπίδομα ἀπεργίας, τὸ δικαίωμα τῆς ἀπεργιακῆς ἐπιτροπῆς νὰ εἰσαγάγῃ ἀλλαγὲς στὴ δομή, καὶ ἐργατικὴ συμμετοχὴ στὸν μηχανισμὸ τῶν ἀποφάσεων. Ὅταν τὸ προσωπικὸ τῆς διαχείρισης πῆρε μέρος στὴν ἀπεργία στὶς 22 τοῦ Μάη (μὲ 130 ψήφους ὑπέρ, 120 ἐναντίον, 250 ἀποχὲς) ἡ φύση τῆς ἀπεργίας ἄλλαξε ριζικά. Οἱ νεαροὶ τεχνοκράτες καὶ διαχειριστὲς καὶ οἱ συνδικαλιστὲς ἦσαν τώρα σὲ κυρίαρχη θέση μέσα στὴν ἀπεργιακὴ ἐπιτροπή. Αὐτὴ ἡ «κατάληψη» δὲν πέρασε χωρὶς προκλήσεις: ἀνάμεσα σ' ἄλλα περιστατικὰ ἔγινε ἕνας βίαιος καυγᾶς πάνω στὴν ὑπηρεσία τῶν συνδικαλιστῶν, ποὺ ὁδήγησε στὴ διάλυση τῆς ἀποκαλούμενης δομικῆς ἐπιτροπῆς, ἐπιφορτισμένης νὰ χειριστῇ τὸ θέμα τῆς ἐργατικῆς διεύθυνσης. Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς νέους τεχνοκράτες σ' αὐτὴ τὴν ἐπιτροπή, κυρίως μέλη τῆς CFC (Συνομοσπονδία τοῦ Διαχειριστικοῦ Προσωπικοῦ) εἶχαν προσπαθήσει νὰ χρησιμοποιήσουν τὴν ψῆφο τους γιὰ νὰ ἐπιβάλλουν τὴ δική τους ἀντίληψη τῆς διεύθυνσης στοὺς ἐργαζόμενους, δηλαδὴ τὸν ἐκσυγχρονισμὸ καὶ ὄχι τὴν καταστροφή, τῆς ὑπάρχουσας ἱεραρχικῆς δομῆς. Ἄλλα μέλη τῆς ἐπιτροπῆς, ἀντίθετα, πρόβαλλαν τὴν ἄποψη τῆς ἐργατικῆς ἄμεσης συμμετοχῆς στὴ διεύθυνση, Γιουγκοσλαυϊκοῦ τύπου.

Τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῶν τῶν προτάσεων εἶναι ὅτι ἀνάγκασαν τοὺς ἐργαζόμενους νὰ ἀτενίσουν σταθερὰ τὶς πιθανὲς μορφὲς τῆς ἄμεσης συμμετοχῆς στὴν διεύθυνση τῆς βιομηχανίας. Ἀρκετοὶ ἀπ' αὐτοὺς συνειδητοποίησαν ὅτι ἡ ἀποκαλούμενη πρόταση συνδιεύθυνσης τῶν τεχνοκρατῶν ἦταν ἁπλῶς ἕνα πρόσχημα ποὺ τοὺς ἐπέτρεπε νὰ ἐνισχύσουν τὴν θέση τους εἰς βάρος τῶν ὑπόλοιπων. Συγκεκριμένα, διατη-

ρῶντας τὸ σύστημα τῶν «βαθμῶν» καὶ τῆς προαγωγῆς, τῆς ἐμπιστευτικῆς πληροφόρησης καὶ κάνοντας τὴν κερδοσκοπία τὸ κύριο κριτήριο, ἡ συνδιεύθυνση γρήγορα ἔπρεπε νὰ ἐκφυλισθῆ στὸ παληὸ σύστημα. Ἀντίθετα, ἡ ἀληθινὴ ἐργατικὴ συμμετοχὴ στὸ ἐπίπεδο τῶν ἀποφάσεων, πρόκειται νὰ ἐξασθενήση τὴν ἐξουσία τῶν συνδικαλιστῶν γραφειοκρατῶν καὶ τῶν τεχνικῶν εἰδικῶν. Καμμιὰ ἀπορία λοιπόν, ποὺ τὰ συνδικάτα ἦταν τόσο ἐχθρικὰ στὶς ἀκόλουθες προτάσεις ποὺ ὑποβλήθηκαν ἀπὸ τὰ πιὸ ριζοσπαστικὰ μέλη τῆς δομικῆς ἐπιτροπῆς.

(1) Κάθε ἀπόφαση, χωρὶς ἐξαίρεση, πρέπει νὰ παίρνεται ἀπὸ μιὰ ἐπιτροπὴ δώδεκα ἐργαζόμενων καὶ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ τμήματος ἀπὸ κοινοῦ.

(2) Ἂν συμφωνήσουν ἡ ἀπόφαση θὰ τεθῆ σ' ἐφαρμογὴ ἀμέσως. Ἂν ὑπάρχει διαφωνία, τὸ ζήτημα παρουσιάζεται ἐνώπιον τοῦ γενικοῦ συμβουλίου, ὅπου οἱ ἐργάτες καὶ ἡ διεύθυνση ἀντιπροσωπεύονται ἐξ ἴσου. Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐργαζόμενων δὲν εἶναι μόνιμοι, ἀλλὰ ὁρίζονται γιὰ μιὰ συγκεκριμένη σύσκεψη τοῦ συμβουλίου καὶ εἶναι ἀνακλητοί. Τὸ γενικὸ συμβούλιο δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ παίρνη ἀποφάσεις, ἡ δουλειά του εἶναι νὰ ἐπανεξετάζη τὸ πρόβλημα, νὰ συστήνη λύσεις, καὶ νὰ τὶς ἀναφέρη στὴν ὑπεύθυνη ἐπιτροπὴ ὅπου παρουσιάστηκε ἡ διαφωνία.

(3) Ἂν ἡ διαφωνία συνεχίζεται, τὸ ὅλο ζήτημα παρουσιάζεται ἐνώπιον μιᾶς διαρκοῦς ἐπιτροπῆς ποὺ ἀσχολεῖται μὲ τὶς ὑποθέσεις τῶν τμημάτων γενικά. Κι αὐτὴ ἡ ἐπιτροπὴ ἐπίσης ἔχει ἴση ἀντιπροσώπευση διεύθυνσης - ἐργαζόμενων καὶ ἐκλέγεται γιὰ ἕνα χρόνο τὸ πολύ, ἐνῶ εἶναι ἄμεσα ἀνακλητή. Ἀποφασίζει τὸ θέμα μὲ ψηφοφορία. Ἡ ἀπόφαση μετὰ μπαίνει σὲ πράξη χωρὶς δικαίωμα ἀνάκλησης.

Δυὸ πράγματα ξεκαθαρίζονται: ὅτι οἱ εἰδικοὶ ὑποβιβάζονται σὲ μιὰ τεχνικὴ παρὰ διευθυντικὴ ὑπηρεσία καὶ ὅτι οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν συνδικάτων δὲν ἔχουν κανένα λόγο στὶς ὑποθέσεις τῶν τμημάτων. Αὐτὸ ἑρμηνεύει τὴ θέση τῆς διεύθυνσης καὶ τῶν συνδικάτων ποὺ παραθέτει ἡ Le Monde στὶς 2) 3 Ἰούνη, 1968: «Πρέπει νὰ ξέρουμε ἀκριβῶς σὲ τί. στὴν πράξη, μᾶς ἀφοροῦν ὅλα αὐτά. Δὲν εἴμαστε ἕτοιμοι ἀκόμα γιὰ δράση, ἀλλὰ κρατᾶμε τὰ μάτια μας ἀνοιχτά».

Στὴν πραγματικότητα, τὰ συνδικάτα καὶ τὸ τεχνικὸ προσωπικὸ δὲν ἔχαναν καμμιὰ ἀπόπειρα νὰ ἐφαρμόσουν αὐτὲς τὶς ἀρχὲς ἀλλὰ ἁπλῶς ὑποσχέθηκαν νὰ ἀρχίσουν διαπραγματεύσεις μὲ τὴν διεύθυνση ὅταν θὰ ἔληγε ἡ ἀπεργία. Ἡ συνήθεια τοῦ ν' ἀφήνουνε τὴν διεύθυνση ν' ἀποφασίζῃ πεθαίνει δύσκολα. Ἡ ἀρχὴ τῆς συνδιεύθυνσης δὲν ἀναφερόταν ἀκόμα ἀνοιχτά, μόνο ἡ δημιουργία μιᾶς ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν ἀναζήτηση νέων μέθοδων ὀργάνωσης. Εἶναι προφανές, ὅτι στὴν καλλίτερη περίπτωση θὰ εἶχε ἐμφανιστῆ ἕνα συμβουλευτικὸ σῶμα, μιὰ ἀνίερη συμμαχία μεταξὺ τῶν συνδικάτων, τοῦ διαχειριστικοῦ προσωπικοῦ καὶ τῶν ἀφεντικῶν, ποὺ θὰ μοιράζονταν τὶς ἐπαγγελματικὲς θέσεις μεταξύ τους, καὶ μιὰ συμφωνία γιὰ τὴ διαφύλαξη τοῦ στάτους κβό.

Ἡ ὅλη κατάσταση, ἔκανε ν' ἀπογοητευθοῦν οἱ νέοι ἐργάτες ποὺ εἶχαν σκεφτεῖ ὅτι ἡ ἀπεργία εἶχε γίνει γιὰ μεγαλύτερα πράγματα. Ἔπρεπε τώρα νὰ ἀκοῦνε ἀτέλειωτες συζητήσεις, παραφουσκωμένες φράσεις ἀντὶ γιὰ συγκεκριμένες προτάσεις. Κι ἔτσι ἡ ἀπεργία ἐκφυλίστηκε καὶ ἡ ἀπεργιακὴ ἐπιτροπή, ποὺ τὰ 150 μέλη της εἶχαν σχεδιάσει χωρὶς καμμιὰ μόνιμη γραμματεία, νὰ μοιράσουν τὰ διάφορα καθήκοντά τους σ' ἕνα ἀριθμὸ αὐτόνομων ὑπο-ἐπιτροπῶν, ὁδηγήθηκε στὴ διάλυση ἀπὸ τοὺς γραφειοκράτες. Τὸ μάθημα εἶναι ὁλοκάθαρο: ὅταν σταματᾶνε οἱ ἐργάτες νὰ ἀγωνίζονται γιὰ δικό τους λογαριασμὸ ἔχουν χάσει τὸν πόλεμο.

ΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ TSF ΣΤΗ ΒΡΕΣΤΗ

Ἄλλη μιὰ προσπάθεια νὰ ἐφαρμοσθῆ ὁ ἐργατικὸς ἔλεγχος ἔγινε στὴ διάρκεια τῆς γενικῆς ἀπεργίας στὰ ἐργοστάσια τῆς TSF (Ἀσύρματες Τηλεπικοινωνίες) στὴ Βρέστη.

Πρὶν μερικὰ χρόνια, ἡ TSF ἐγκατέστησε ἕνα ἐργοστάσιο ἐκεῖ σύμφωνα μὲ τὸ Κρατικὸ σχέδιο γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῶν μὴ προνομιούχων περιοχῶν. Ἔφεραν αὐθεντίες τῆς τεχνικῆς καὶ τῆς διαχείρισης ἀπὸ τὸ Παρίσι καὶ στὴ στιγμὴ στρατολογήθηκαν ἐννιακόσιοι ἐργάτες, κυρίως ἀνειδίκευτοι. Τὸ διοικητικὸ συμβούλιο ἀναμφίβολα γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ πάρῃ κι ἄλλες Κρατικὲς ἐπιχορηγήσεις γιὰ τὸ ἐργοστάσιο τῆς Βρέστης, ὑπέγραψε τὰ πιὸ ἀσύμφορα συμβόλαια. Ἀποτέλε-

σμα, μπόρεσαν νὰ ἀρνηθοῦν νὰ ἱκανοποιήσουν ὅλες τὶς μισθολογικὲς ἀπαιτήσεις μὲ τὴ δικαιολογία ὅτι τὸ ἐργοστάσιο λειτουργοῦσε μὲ ζημιά. Αὐτὸ ἀκριβῶς προκάλεσε τεράστιες ἀνησυχίες, ἰδιαίτερα ἀνάμεσα στὸ τεχνικὸ προσωπικό, ποὺ φοβόταν ὅτι ἴσως ἔκλεινε τὸ ἐργοστάσιο κι ἔμεναν ὅλοι τους χωρὶς δουλειά.

Στὶς 20 τοῦ Μάη, ὁμάδες ποὺ ἀντιπροσώπευαν διάφορα τμήματα τοῦ ἐργοστάσιου (ἐργαστήρια κατασκευῆς, γραφεῖα, ἐργαστήρια ἐρευνῶν καὶ μελέτης) ἐκλέξανε μιὰ ἀπεργιακὴ ἐπιτροπὴ καὶ ὕστερα ὀργάνωσαν ἕνα «ἐργατικὸ δικαστήριο» ποὺ κατέληξε στὸ συμπέρασμα ὅτι ὅλοι τοῦ διοικητικοῦ προσωπικοῦ ἦταν ἀνίκανοι κι αὐθάδεις στὶς δοσοληψίες τους μὲ τοὺς ὑφισταμένους τους.

Ἔστειλαν στὴ διεύθυνση μιὰν ἀνακοίνωση πάνω σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα καὶ μοίρασαν πλατιὰ μιὰ μπροσούρα ποὺ διακήρυττε τὸν ἐκδημοκρατισμὸ τοῦ ἐργοστάσιου. Μιλοῦσε γιὰ ἐργατικὸ ἔλεγχο πάνω στὰ προγράμματα εἰδίκευσης, γιὰ ἕνα σχέδιο ἐγγυημένων προβιβασμῶν, γιὰ τὸν καθορισμὸ τῶν θέσεων καὶ τῶν εὐθυνῶν καὶ γιὰ ἔλεγχο πάνω στὰ οἰκονομικὰ τοῦ ἐργοστάσιου.

Στὶς 18 τοῦ Ἰούνη, μετὰ ἀπὸ ἔξι μέρες ἄκαρπων συζητήσεων πάνω σὲ διάφορα θέματα, ἀνάμεσά τους καὶ ἡ ὀργάνωση συμβούλιων ἐργατῶν — διεύθυνσης, οἱ ἐργάτες ἀποφάσισαν νὰ σταματήσουν τὴν ἐργασία μὲ 607 ψήφους ὑπὲρ καὶ 357 ἐναντίον. Ἡ διεύθυνση ἐξακολούθησε ν' ἀρνιέται νὰ δεχτῇ ἀντιπρόσωπους τῶν ἐργατῶν στὸ διοικητικὸ συμβούλιο κι οὔτε οἱ ἐπίσημοι ἀντιπρόσωποι τοῦ Συνδικάτου δὲν μπόρεσαν νὰ τὴν μεταπείσουν.

Ἡ δουλειὰ ξανάρχισε τὴν Παρασκευὴ στὶς 21 τοῦ Ἰούνη (551 ὑπὲρ καὶ 152 ἐναντίον) ἀφοῦ οἱ συζητήσεις ἀνάμεσα στοὺς τοπικοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ συνδικάτου καὶ στὴν ἀνώτερη διοίκηση ποὺ βρισκόταν στὸ Παρίσι εἶχαν καταλήξει στὴ δημιουργία ἑνὸς «συμβουλίου τοῦ ἐργοστάσιου» ποὺ νὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ πέντε μέλη διορισμένα ἀπὸ τὴν διεύθυνση καὶ δώδεκα ἐκλεγμένα ἀπὸ τὸ προσωπικό. Αὐτὸ τὸ «συμβούλιο» ἦταν ἐπιφορτισμένο μὲ τὴν μελέτη ὁρισμένων «ἀλλαγῶν στὴ δομή» καὶ μὲ τὴν βελτίωση τῶν συνθηκῶν ἐργασίας. Τὸ «συμβούλιο τοῦ ἐργοστάσιου» δὲν εἶχε παρὰ συμβουλευτικὸ

ρόλο καὶ ἐπρόκειτο νὰ ὑποβάλλη τὶς προτάσεις του πρὸς τὸ τέλος τοῦ χρόνου.

Αὐτὴ ἡ προοδευτικὴ ὑπονόμευση τῶν αἰτημάτων ἦταν πολὺ σημαντική! Στὴν ἀρχή, τὸ αἴτημα ἦταν ἄμεση ἐργατικὴ συμμετοχὴ στὴν διεύθυνση, ὕστερα ἐργατικὰ συμβούλια καὶ τέλος ἐκεῖνο ποὺ ἔγινε ἦταν μιὰ ἁπλὴ ἐπιτροπὴ μελέτης. Ἄλλη μιὰ φορὰ καταστρατηγήθηκε ἔξυπνα μιὰ ἀληθινὴ ἀπόπειρα νὰ ἐπιτευχθῆ ἡ ἐργατικὴ δημοκρατία.

ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΤΟ ΣΑΚΛΑΙ

Ἂς ρίξουμε μιὰ ματιὰ τώρα σ' αὐτὰ ποὺ γίνανε στὸ CEA (Κέντρο Ἀτομικῆς Ἐνέργειας).

Ἀπὸ τοὺς 6 ἕως 7.000 ἐργαζόμενους στὸ CEA (Σακλαί), περίπου 4.500, μεταξύ τους καὶ 25% μηχανικοί, καλύπτονταν μὲ συλλογικὲς συμβάσεις. Οἱ ὑπόλοιποι δὲν εἶχαν βιομηχανικὲς ἐργασίες· ἦσαν καθαρίστριες, γραμματεῖς, σχεδιαστές, τεχνικοὶ καὶ γενικὰ προσωπικὸ συντήρησης. Ἦταν ἐπίσης κι ἕνας ἀριθμὸς Γάλλων καὶ ξένων σπουδαστῶν ποὺ σπουδάζανε στὸ CEA.

Στὴ διάρκεια τῆς ἀπεργίας, εἶχαν καταληφθεῖ τὰ ἐργοστάσια τῆς CEA: 83% τοῦ προσωπικοῦ παρέμεινε μέσα στὸ ἐργοστάσιο στὴ διάρκεια τῆς ἀπεργίας — ἀκόμα καὶ μετὰ τὴν Ἀνάληψη καὶ τὴν Πεντηκοστὴ παρέμειναν στὸ Κέντρο τουλάχιστον 500. Ὅλο αὐτὸ τὸν καιρό, ἔγιναν μεγάλες συζητήσεις πάνω στὴν ἀναδιοργάνωση τῆς ἐργασίας καθὼς καὶ γι' ἄλλα θέματα. Ἡ ἀπεργία εἶχε ξεκινήσει ἀπὸ ἕνα μικρὸ πυρῆνα ἐργαζόμενων στὶς ἔρευνες (πρακτικοὶ καὶ θεωρητικοὶ φυσικοὶ) ποὺ οἱ περισσότεροί τους καλοπληρώνονταν. Μὴ συμμετέχοντας ἄμεσα στὴν παραγωγή, νέοι, καὶ σ' ἐπαφὴ μὲ τὰ πανεπιστήμια, αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, ἔδρασαν παραβλέποντας, καὶ συχνὰ ἐνάντια στὶς ἐπιθυμίες τῶν συνδικάτων. Ἡ ἀπεργία διάρκεσε μόνο δεκαπέντε μέρες, καὶ σταμάτησε ὅταν ἡ διοίκηση ὑποσχέθηκε νὰ εἰσάγη μερικὲς μεταρρυθμίσεις στὴ δομὴ τῆς ἐργασίας καὶ νὰ ἱκανοποιήση τὶς μισθολογικὲς ἀπαιτήσεις.

Ἀποτέλεσμα αὐτῶν τῶν μεταρρυθμίσεων, μιὰ ἀληθινὴ πυραμίδα «συμβουλίων ἐργοστασίων» ὀργανώθηκε, μὲ μιὰ

συμβουλευτική ἐπιτροπή, πού διευθυνόταν ἀπό ἕνα πρόεδρο, στήν κορυφή. Στή σύνθεση βέβαια αὐτῶν τῶν «συμβουλίων τοῦ ἐργοστασίου», ὁ συνδικαλιστικός μηχανισμός εἶχε ἀπολύτως παραμεριστεῖ, ἐνῶ οἱ ὁμάδες τῶν ἐργαζόμενων ἐκλέγανε ἕναν ἀντιπρόσωπο ἡ κάθε μιά. Ὅλοι οἱ ἀντιπρόσωποι ἦταν ἄμεσα ἀνακλητοί καί, στήν ἀρχή, προβλήθηκε τό αἴτημα νά εἶναι ὑπόλογος ὁ πρόεδρος σ' ὅλο τό προσωπικό. Αὐτό τό αἴτημα ποτέ δέν ἱκανοποιήθηκε.

Εἶναι λοιπόν ἀλήθεια ὅτι ὅλη αὐτή «ἡ πυραμίδα τῶν ἐπιτροπῶν» δέν ἔχει καμμιά σχέση μέ τήν ἐργατική διεύθυνση ἤ ἀκόμα καί μέ τήν συμμετοχή στήν διεύθυνση· ἡ μόνη της χρησιμότητα ἦταν ὅτι ἐνημέρωνε τό προσωπικό γιά ὅτι συνέβαινε στήν κορυφή, ἀλλά ἀκόμα κι αὐτό περιορισμένα. Ἡ παληά ἀπεργιακή ἐπιτροπή πού εἶχε σχηματιστεῖ αὐθόρμητα, ξαναεκλέχτηκε σχεδόν αὐτούσια, ἀλλά τώρα εἶχε ὑποβιβαστεῖ σ' ἕνα εἶδος κατώτερης ὑπηρεσίας πληροφοριῶν· καί ἐπί πλέον ἐμποδιζότανε διαρκῶς στή λειτουργία της ἀπό τούς διαφόρους προέδρους τῶν ἐπιτροπῶν.

ΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΡΟΝ - ΠΟΥΛΕΝΚ

Εἶναι ἐπίσης ἐνδιαφέρον νά ἐξετάσουμε τήν περίπτωση τῶν Ἐργατικῶν Ἐπιτροπῶν στά ἐργοστάσια τῆς Ρόν - Πουλένκ στό Βιτρύ.

Γιά χρόνια πρίν ἀπό τήν ἀπεργία, οἱ ἐργάτες ἐδῶ δέν εἶχαν ἀσχοληθεῖ μέ τήν πολιτική ἤ τήν συνδικαλιστική δράση. Ἀλλά ἀφοῦ ξέσπασε τό σπουδαστικό κίνημα, οἱ νέοι ἐργάτες ἰδιαίτερα ἔγιναν μαχητικοί, τόσο πολύ μάλιστα ὥστε πολλοί ἀπ' αὐτούς ἀγωνίστηκαν στά ὁδοφράγματα.

Στήν μεγάλη εἰκοσιτετράωρη ἀπεργία τῆς 13 τοῦ Μάη, μέ τούς «κοινοβουλευτικούς» της στόχους, πῆραν μέρος περίπου τά 50% τῶν ἐργατῶν. Τό προσωπικό τῆς διοίκησης δέν συμμετεῖχε καί οἱ ἀρχιεργάτες διστακτικά. Ἀπό τίς 13 ἕως τίς 20 τοῦ Μάη, τό ἐργοστάσιο συνέχισε νά λειτουργῆ, ἀλλά ὑπῆρχε μιά αὐξανομένη αἴσθηση ἀνησυχίας ἀνάμεσα στούς ἐργάτες.

Τήν Παρασκευή, 17 τοῦ Μάη, ἡ διεύθυνση ἀποφάσισε νά σταματήση ὅλων τῶν εἰδῶν τίς συγκεντρώσεις, πιθανόν

γιατί σκόπευε νά προχωρήση σέ λὸκ - ἄουτ. Ἐκεῖνο τὸ βράδυ ἡ συντονιστική ἐπιτροπή τῶν συνδικάτων ὀργάνωσε μιά γενική συγκέντρωση (50 ἕως 60% τήν παρακολούθησαν). Οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς (60%) ψήφισαν ὑπὲρ τῆς ἄμεσης κατάληψης, ἀλλά ἐφ' ὅσον τά συνδικάτα ἐπέμεναν σέ μιά καθαρή πλειοψηφία τῶν δύο - τρίτων, τὸ ἐργοστάσιο δὲν καταλήφθηκε ἐκεῖνο τὸ Σαββατοκύριακο.

Τὸ Σάββατο, στίς 18, ἡ συντονιστική ἐπιτροπή τῶν συνδικάτων ἀποφάσισε νά προχωρήση στήν κατάληψη τή Δευτέρα, στίς 20. Ὕστερα ἡ CGT πρότεινε τὸ σχηματισμὸ τῶν Ἐργοστασιακῶν Ἐπιτροπῶν καί ἡ πρόταση ἔγινε ἀποδεκτή γιά διαφόρους λόγους ἀπὸ τήν CFDT (Γαλλική Δημοκρατική Συνομοσπονδία Ἐργασίας) καί τήν FO, (Ἐργατική Δύναμη).

Ἡ ἀσυνήθιστη αὐτή πρόταση ἦταν πιθανὸν ἕνας ἐλιγμὸς τῆς CGT γιά νά πάρη τήν πρωτοβουλία ἀπὸ τά δυὸ ἄλλα συνδικάτα.

Ἡ ἀπεργία ἄρχισε καί, ἀπὸ τήν ἀρχή, περίπου 2.000 ἐργάτες κατέλαβαν τὸ ἐργοστάσιο. Στὸ τέλος τῆς ἑβδομάδας, κάπου δεκαπέντε ἀπὸ τὸ προσωπικὸ τῆς Διοίκησης ἀποφάσισαν νά πάρουν μέρος στήν ἀπεργία, ὕστερα ἀπὸ πολλὲς ψηφοφορίες καί παρά τήν ἀντίθεση τοῦ δικοῦ τους συνδικάτου.

ΟΙ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

Οἱ Ἐργοστασιακὲς Ἐπιτροπές, ὅπως εἴδαμε σχηματίστηκαν μετά ἀπὸ πρόταση τῶν συνδικάτων, ἀλλά γρήγορα εἰσχώρησαν μή συνδικαλισμένοι ἐργάτες.

Ὑπῆρχαν συνολικά τριανταεννέα Ἐργοστασιακὲς Ἐπιτροπές. Ἐκλέγανε τέσσερις ἀντιπροσώπους ἡ κάθε μιά πού συμμετεῖχαν σέ μιά κεντρική ἐπιτροπή πού τά 156 μέλη της ἦταν ἄμεσα ἀνακλητά. Οἱ συνεδριάσεις τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς ἦταν δημόσιες. Οἱ Ἐργοστασιακὲς Ἐπιτροπὲς ἦταν ὀργανωμένες κατά κτίριο, ἔτσι ἐνῶ μερικὲς περιεῖχαν διάφορες κατηγορίες ἐργαζομένων ἀπὸ ἀνειδίκευτους ἐργάτες μέχρι ὑπαλλήλους τῆς διοίκησης, ἄλλες ἐπιτροπές, γιά πα-

ράδειγμα στὰ κτίρια ἐρευνῶν, ἀποτελοῦνταν ἐξ ὁλοκλήρου σχεδὸν ἀπὸ τεχνικούς.

Τὴν Κυριακή, 19 τοῦ Μάη, ἡ CGT πρότεινε τὴ δημιουργία μιᾶς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς στὴ γενικὴ συγκέντρωση δλων τῶν συνδικαλισμένων, ὅπου εἶχε τὴν πλειοψηφία. Κανένα μέλος τῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς δὲν ἐπιτρεπόταν νὰ συμμετέχη στὴν κεντρικὴ ἐπιτροπή.

Δύο φαινομενικὰ λόγοι ὑπῆρχαν γιὰ τὸν σχηματισμὸ μιᾶς ξεχωριστῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς:

1) Ἡ διεύθυνση ἦταν προετοιμασμένη νὰ συζητήση τὰ ζητήματα μόνο μὲ τὰ μέλη τῶν συνδικάτων.

2) Τὰ μέλη τῶν συνδικάτων ἦταν οἱ μόνοι ποὺ εἶχαν ἀπὸ τὸ νόμο τὸ δικαίωμα τῆς ἀπεργίας.

Μετὰ ἀπὸ μιᾶς ἑβδομάδας διαφωνίες, οἱ Ἐργοστασιακὲς ἐπιτροπὲς πέτυχαν τελικὰ νὰ ἐκλέξουν ἕνα μὴ συνδικαλισμένο μέλος στὴν ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπή.

Στὴ διάρκεια τοῦ 15ημέρου πρὶν ἀπὸ τὸ γουὴκ - ἐντ τῆς Πεντηκοστῆς οἱ Ἐργοστασιακὲς ἐπιτροπὲς ἔφτασαν στὸ ἀποκορύφωμα τῆς δράσης τους. Τότε ὅλοι οἱ ἐργάτες σκέφτονταν πῶς αὐτὴ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ μορφὴ ὀργάνωσης: νὰ ἀνακοινώνονται ὅλες οἱ προτάσεις καὶ νὰ συζητιοῦνται ἐνῶ οἱ καλλίτερες ἔμπαιναν σὲ ψηφοφορία, γιὰ παράδειγμα ἡ εἴσοδος τῶν μὴ συνδικαλισμένων μελῶν στὴν ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπή. Σ' ὅλη αὐτὴ τὴν περίοδο, τὰ μέλη τῶν συνδικάτων συνεργάστηκαν μὲ τὶς Ἐργοστασιακὲς Ἐπιτροπὲς χωρὶς προβλήματα — ὅλοι τους ἦταν ἁπλῶς σύντροφοι στὴν ἀπεργία. Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ περιορίστηκε στὴν ἐφαρμογὴ τῶν ἀποφάσεων τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς.

Τὸ κυριότερο ζήτημα ὅλων αὐτῶν τῶν συζητήσεων ἦταν ὁ ἄμεσος ἔλεγχος τοῦ ἐργοστασίου. Ταυτόχρονα μικρότερες ἐπιτροπὲς ἀπὸ δώδεκα περίπου ἐργάτες συζητοῦσαν τέτοια πολιτικὰ θέματα ὅπως ἡ τωρινὴ στρατηγικὴ τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος, τὰ δικαιώματα τῶν ἐργατῶν καὶ ὁ ρόλος τῶν συνδικάτων.

Στὸ τέλος τοῦ μήνα ὅλα τὰ ζητήματα εἶχαν συζητηθεῖ διεξοδικὰ κι ὅλοι εἶχαν ἀρχίσει νὰ κουράζονται, ἂν καὶ ὁ λόγος τοῦ Ντὲ Γκὼλ στὶς 30 ἦταν γιὰ τὶς συζητήσεις σὰν νὰ τὶς πυροβολοῦσαν στὸ χέρι. Ἀκόμα κι ἔτσι ὅμως, στὶς

1 τοῦ Ἰούνη, ἔγινε μιὰ θορυβώδης συνεδρίαση τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς ἀφιερωμένη ἀποκλειστικὰ στὸ ζήτημα τῆς διανομῆς πετρελαίου καὶ βενζίνης γιὰ τὸ γουὴκ - ἐντ τῆς Πεντηκοστῆς.

Ὅταν καταλήφθηκε πάλι τὸ ἐργοστάσιο μετὰ τὴν Πεντηκοστή, ἡ ἀτμόσφαιρα δὲν ἦταν καθόλου ἡ ἴδια. Οἱ σοβαρὲς συζητήσεις ἀντικαταστάθηκαν ἀπὸ τὰ χαρτιά, τὸ μπόουλιγκ καὶ τὸ βόλλεϋ. Τὰ συνδικάτα ἄρχισαν πάλι νὰ πουλάνε τὰ ἐμπορεύματά τους, ὑπονομεύοντας τὴ δύναμη τοῦ κινήματος.

Αὐτὴ τὴ δεύτερη περίοδο, τὰ συνδικάτα ἄρχισαν τὶς διαπραγματεύσεις μὲ τὴν διεύθυνση, καὶ δὲν χρειάζεται νὰ τὸ ποῦμε, τὸ πρῶτο πράγμα ποὺ συζήτησαν ἦταν ἡ θέση τῶν συνδικάτων μέσα στὰ ἐργοστάσια.

Μετὰ τὶς συμφωνίες τῆς Γκρενέλ, ἡ CGT δὲν ἔχασε καιρὸ καὶ ζήτησε ἀπ' ὅλους νὰ γυρίσουν στὴ δουλειὰ («οἱ ἐκλογές...», «δὲν μποροῦμε νὰ κερδίσουμε περισσότερα...»), καὶ παρ' ὅλη τὴν πολὺ ἰσχυρὴ ἀντίσταση ἀπὸ μέρους αὐτῶν ποὺ κατεῖχαν τὸ ἐργοστάσιο, ἀπέσυρε τὰ μέλη της τὴ Δευτέρα, 10 τοῦ μῆνα.

Μετὰ ἀπ' αὐτό, πάρα πολλὲς κάρτες συμμετοχῆς στὴ CGT ἔγιναν κομμάτια, πράγμα ποὺ δὲν ἔκανε τὴν CFDT νὰ σταματήση τὴ συνεργασία της μὲ τὴν CGT καὶ νὰ ζητήση κι αὐτὴ στὶς 12 τοῦ Μάη τὴ γενικὴ ἐπιστροφὴ στὴν ἐργασία. Οὔτε κὰν τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἀπόφαση γιὰ τὴν συνέχιση τῆς κατοχῆς τοῦ ἐργοστασίου ψηφίστηκε μὲ 580 ὑπὲρ καὶ 470 κατά.

Οἱ Ἐργοστασιακὲς Ἐπιτροπὲς στὴ Ρὸν - Πουλὲνκ - Βιτρὺ ὀργανώθηκαν, ὅπως ἔχουμε δεῖ, σὲ μιὰ μᾶλλον ἀσυνήθιστη βάση κατὰ ἐργοστασιακὲς μονάδες, ποὺ σὲ μερικὲς περιπτώσεις, ἔτειναν νὰ χωρίσουν τοὺς τεχνικοὺς καὶ τοὺς ἐργάτες σὲ ξεχωριστὲς ἐπιτροπές. Ἕνα γεγονὸς παραμένει ξεχωριστό: ἂν καὶ ὑπῆρξε κάποια συνεργασία ἀνάμεσα στοὺς ἐργάτες καὶ τοὺς τεχνικούς, δὲν ὑπῆρξε οὔτε στιγμὴ ἀληθινὴ συγχώνευση ἀνάμεσα στὶς διαφορετικὲς ἐπιτροπές. Σίγουρα, εἶναι πολὺ δύσκολο νὰ καταργηθῆ ἡ διαίρεση τῆς ἐργασίας ποὺ ἔχουν ἐπιβάλλει οἱ καπιταλιστές.

Τὴν ἐπαφὴ μὲ τοὺς ἀπ' ἔξω ἀπεργοὺς εἶχε ἀναλάβει

μιὰ μικρὴ ὁμάδα ριζοσπαστῶν, ποὺ τὸ παράδειγμά τους βοήθησε νὰ ὀργανωθοῦν Ἐργατικὲς Ἐπιτροπὲς σ' ἄλλα ἐργοστάσια. Οἱ περισσότεροι ἐργάτες, ὅμως, προσπάθησαν νὰ κατευθύνουν μόνοι τους τὴ δική τους μικρὴ προσωπικὴ ἀπεργία, ἀκριβῶς ὅπως προσπαθοῦσαν νὰ ἐλέγξουν τὴ δική τους μικρὴ προσωπικὴ ζωή.

Αὐτὸ ποὺ συνέβη στὴ Ρὸν - Πουλὲνκ - Βιτρὺ δείχνει καθαρὰ γιατὶ οἱ ἐργάτες σὰν σύνολο εἶναι τόσο ἀπαθητικοὶ καὶ ἀπολιτικοί: ὅταν εἶχαν τὴν εὐθύνη, ἔγιναν ζωντανοί, καὶ πῆραν δραστήριο μέρος στὸ πάρσιμο τῶν πιὸ σημαντικῶν ἀποφάσεων, ὅταν ἡ κατάσταση ἔφυγε ἀπὸ τὰ χέρια τους καὶ μετατοπίστηκε στὰ συνδικάτα, ἔχασαν τὸ ἐνδιαφέρον τους καὶ γύρισαν στὸ παληὸ ἀτομικό τους παιχνίδι.

ΜΑΘΗΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Μιὰ κοινωνία χωρὶς ἐκμετάλλευση εἶναι ἀκατανόητη ὅπου ἡ διεύθυνση τῆς παραγωγῆς εἶναι ἔργο μιᾶς κοινωνικῆς τάξης, μ' ἄλλα λόγια ὅπου ἡ διαίρεση τῆς κοινωνίας σὲ διευθυντὲς καὶ ἐργάτες δὲν καταργεῖται ὁλοκληρωτικά. Καθημερινὰ λοιπὸν λένε στοὺς ἐργάτες ὅτι εἶναι ἀνίκανοι νὰ διευθύνουν τὸ δικό τους ἐργοστάσιο, γιὰ νὰ μὴν ποῦμε γιὰ τὴν κοινωνία καὶ αὐτοὶ πιστεύουν αὐτὸ τὸ παραμύθι. Αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι ποὺ τοὺς ὁδηγεῖ στὴν ἀλλοτρίωσή τους μέσα σὲ μιὰ καπιταλιστικὴ κοινωνία καὶ γι' αὐτὸ ἀκριβῶς οἱ σοσιαλιστὲς πρέπει νὰ κάνουν τὰ πάντα γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς αὐτονομίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὄχι νὰ θεραπεύσουν τὶς οἰκονομικὲς ἀσθένειες τῆς Δύσης.

Δὲν εἶναι τυχαῖο ποὺ οἱ φιλελεύθεροι, οἱ Σταλινικοὶ γραφειοκράτες καθὼς καὶ οἱ ρεφορμιστές, ὅλοι τους ὑποδεὲάζουν τὰ κακὰ τοῦ καπιταλισμοῦ στὴν οἰκονομικὴ ἀδικία, καὶ τὴν ἐκμετάλλευση στὴν ἄνιση διανομὴ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Καὶ ὅταν ἐπεκτείνουν τὴν κριτική τους γιὰ τὸν καπιταλισμὸ σὲ ἄλλα πεδία, ἐξακολουθοῦν νὰ συμπεραίνουν ὅτι ὅλα θὰ λυθοῦν μὲ μιὰ δικαιότερη κατανομὴ τοῦ πλούτου. Τὰ σεξουαλικὰ προβλήματα τῆς νεολαίας καὶ οἱ δυσκολίες τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς ἀγνοοῦνται — τὸ μόνο ποὺ προφανῶς χρειάζεται νὰ λυθῇ εἶναι τὸ πρόβλημα τῆς πορνείας. Τὰ

προβλήματα τῆς κουλτούρας ὑποβιβάζονται στὸ ὑλικὸ κόστος τῆς διανομῆς της. Βέβαια, εἶναι σημαντικὴ αὐτὴ ἡ ἄποψη, ἀλλὰ ὁ ἄνθρωπος εἶναι κάτι περισσότερο ἀπὸ ἕνας ἁπλὸς καταναλωτής, δὲν θέλη μόνο νὰ τραφῆ, θέλη καὶ νὰ τραφῆ καλά. Ἐνῶ τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ προβλήματα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὁπωσδήποτε οἰκονομικά, ὁ ἄνθρωπος ἐπίσης ἀπαιτεῖ τὸ δικαίωμα νὰ βρῆ ἱκανοποίηση σ' ὅλα τὰ δυνατὰ ἐπίπεδα. Ἂν μιὰ κοινωνικὴ ὀργάνωση εἶναι καταπιεστικὴ δὲν σημαίνει ὅτι θὰ καταπιέζει λιγότερο στὸ σεξουαλικὸ ἢ στὸ πολιτιστικὸ ἐπίπεδο ἀπ' ὅτι στὸ οἰκονομικό.

Καθὼς ἡ κοινωνία μας βιομηχανοποιεῖται διοένα καὶ σὲ ὑψηλότερο βαθμό, ἡ παθητικὴ ἀλλοτρίωση τῶν ἐργατῶν γίνεται δραστικὴ ἐχθρότητα. Γιὰ νὰ ἐμποδίσουν μιὰ τέτοια πιθανότητα, ἔγιναν πολλὲς ἀπόπειρες νὰ «προσαρμόσουν τοὺς ἐργάτες», «νὰ τοὺς δώσουν μιὰ οἰκονομικὴ θέση στὴν κοινωνία», καὶ ἀρκετοὶ τεχνοκράτες πιστεύουν τώρα ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ μόνη ἐλπίδα γιὰ νὰ σώσουν «τὸ δημοκρατικὸ τρόπο τῆς ζωῆς».

Ὅμως ὅσο ἄνετη κι ἂν κάνουν τὴν ζωὴ στὸ χαράδι, εἶναι ἀποφασισμένοι νὰ μὴ δώσουν ποτὲ στὸν ἐργάτη τὸν ἔλεγχο τοῦ τιμονιοῦ. Ἔτσι πολλοὶ ἀγωνιστὲς ἔφτασαν ν' ἀναρωτιοῦνται πῶς μποροῦν νὰ διδάξουν τοὺς ἐργάτες ὅτι ἡ μόνη τους ἐλπίδα εἶναι ἡ ἐπανάσταση. Αὐτὸ ξαναφέρνει στὴν ἐπιφάνεια τὴν παλιὰ ἀντίληψη τῆς πρωτοπορίας τοῦ προλεταριάτου καὶ ἔτσι ἀπειλεῖ νὰ δημιουργήση μιὰ νέα διαίρεση μέσα στὴν κοινωνία. Οἱ ἐργάτες δὲν χρειάζονται δασκάλους· θὰ μάθουν τὴ σωστὴ τακτικὴ μέσα ἀπὸ τὴν πάλη τῶν τάξεων. Καὶ ἡ πάλη τῶν τάξεων δὲν εἶναι μιὰ ἀφηρημένη σύγκρουση ἰδεῶν, ἀλλὰ ἄνθρωποι ποὺ μάχονται στοὺς δρόμους. Ὁ ἄμεσος ἔλεγχος δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιτευχθῆ παρὰ μόνον μέσα ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν ἀγώνα. Κάθε μορφὴ ταξικῆς πάλης, γιὰ τοὺς μισθούς, γιὰ τὶς ὧρες ἐργασίας, γιὰ τὶς διακοπές, γιὰ τὴ σύνταξη, ἂν φτάση ὡς τὸ τέλος, θὰ ὁδηγήση σὲ μιὰ γενικὴ ἀπεργία, ποὺ μὲ τὴ σειρά της θέτει πλῆθος νέων ὀργανωτικῶν καὶ κοινωνικῶν προβλημάτων. Γιὰ παράδειγμα, μόλις γίνη ἕνα ὁλοκληρωτικὸ σταμάτημα τῶν νοσοκομείων, τῶν μεταφορῶν, τῶν προμηθειῶν, κλπ., ἡ εὐθύνη τῆς ὀργάνωσης ὅλων αὐτῶν πέ-

φτει στὶς πλάτες τῶν ἀπεργῶν. Ὅσο περισσότερο συνεχίζεται ἡ ἀπεργία, τόσο μεγαλύτερος ἀριθμὸς ἐργοστασίων λειτουργεῖ ὑπὸ τὴν διεύθυνση τῶν ἀπεργῶν. Τελικὰ οἱ ἀπεργοὶ θὰ βρεθοῦν νὰ διευθύνουν ὅλη τὴν κοινωνία.

Αὐτὴ ἡ βαθμιαία ἐπανόρθωση τῆς οἰκονομίας δὲν γίνεται χωρὶς κινδύνους, γιατὶ μπορεῖ νὰ κάνη τὴν ἐμφάνισή του ἕνα νέο διευθυντικὸ στρῶμα γιὰ ν' ἀναλάβη τὰ ἐργοστάσια ἂν οἱ ἐργάτες δὲν βρίσκονται διαρκῶς σὲ ἐπιφυλακή. Πρέπει νὰ εἶναι βέβαιοι ὅτι διατηροῦν τὸν ἔλεγχο τῶν ἀντιπροσώπων τους διαρκῶς. Ὅλες οἱ λειτουργίες τῆς κοινωνικῆς ζωῆς — σχεδιασμός, ἐπικοινωνία, καὶ συντονισμὸς — πρέπει νὰ διευθύνονται ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς παραγωγούς.

Εἶναι βέβαιο ὅτι ἡ διευθυντικὴ τάξη θὰ κάνη τὰ πάντα γιὰ νὰ ἐμποδίση μιὰ ἀληθινὴ ἐπανάσταση. Θὰ ἀκολουθήση ἐκφοβισμὸς καὶ βίαιη καταστολή, θὰ στρατολογηθοῦν οἱ παληοὶ καὶ οἱ νέοι προφῆτες κάθε εἴδους καὶ μορφῆς γιὰ νὰ ἐξαπατήσουν τοὺς ἐργάτες. Θ' ἀκολουθήσουν ἐκλογικὲς καμπάνιες. δημοψηφίσματα, ἀλλαγὲς στὴν κυβέρνηση, ἐκλογικὲς μεταρρυθμίσεις, συνωμοσίες κι πλῆθος ἄλλα. Ταυτόχρονα, οἱ αὐθεντίες θὰ κηρύττουν γιὰ τὴν τρομερὴ ἀπειλὴ ἐναντίον τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας καὶ τοῦ διεθνοῦς γοήτρου τῆς χώρας. Οἱ ἐργάτες πρέπει νὰ κλείσουν τ' αὐτιά τους σ' ὅλους αὐτούς, καὶ νὰ ἐπιμείνουν νὰ βάλουν μπρὸς τὴν παραγωγὴ κάτω ἀπ' τὴν ἄμεση διεύθυνσή τους. Ἡ διευθυντικὴ τάξη θὰ καταλήξη, ὅπως πάντα, νὰ ἀναθέση στὸ στρατὸ καὶ τὴν ἀστυνομία νὰ ξεκαθαρίσουν τὴν κατάσταση. Αὐτὸ ἀκριβῶς συνέβη στὴν Γαλλία τὸ 1968, καὶ δὲν ἦταν ἡ πρώτη φορά.

Τί θὰ γίνη στὸ μέλλον; Δὲν μποροῦμε νὰ φτιάξουμε σχεδιάγραμμα — τὸ ἴδιο τὸ μέλλον θὰ τὸ κάνη. Τὸ μόνο ποὺ πρέπει νὰ συμφωνήσουμε μᾶλλον εἶναι οἱ γενικὲς ἀρχὲς τῆς κοινωνίας ποὺ θέλουμε νὰ δημιουργήσουμε. Οἱ πολιτικοὶ μᾶς λένε ὅτι ζοῦμε σ' ἕναν αἰώνα τεχνολογικῶν θαυμάτων. Ἀλλὰ εἶναι δικό μας καθῆκον νὰ τὰ ἐφαρμόσουμε σὲ μιὰ νέα κοινωνία, νὰ χρησιμοποιήσουμε τὰ νέα μέσα γιὰ νὰ ἀποκτήσουμε μεγαλύτερη κυριαρχία πάνω στὸ περιβάλλον. Ἐνῶ οἱ ἄνθρωποι σήμερα ἁπλῶς βλέπουν τὴν τηλεόραση σὰν ἀντιπρόσωπο τῆς ζωῆς ποὺ ἔχουν πάψει νὰ ζοῦν,

στὴν νέα κοινωνία θὰ τὴν χρησιμοποιήσουν σὰν μέσο γιὰ νὰ πλατύνουν τὴν ἐμπειρία τους, γιὰ νὰ κυριαρχήσουν στὸ περιβάλλον καὶ γιὰ νὰ βρίσκονται σ' ἐπαφὴ μὲ τὴν πραγματικὴ ζωὴ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Ἂν τὰ προγράμματα τῆς τηλεόρασης φτιάχνονται μὲ κριτήριο τὴν κοινωνική τους ἀξία καὶ ὄχι τὸ βαθμὸ ὕπνωσης ποὺ ἐπιβάλλουν στὸ λαό, θὰ μᾶς δινόταν ἡ δυνατότητα νὰ ἐπεκτείνουμε τὴν ἀληθινὴ δημοκρατία σ' ὅλο τὸν πληθυσμό.

Γιὰ φανταστῆτε τὶς προκαταρκτικὲς συνομιλίες τῆς Γκρενὲλ νὰ μεταδίδονται ἀπὸ τὴν τηλεόραση· φανταστῆτε νὰ μεταδίδονται κατευθείαν στὰ ἐργοστάσια οἱ «διάλογοι» ἀνάμεσα στ' ἀφεντικὰ καὶ στοὺς ἐπαγγελματίες μασσόνους τῶν συνδικάτων. Οἱ ἐργάτες θὰ γέλαγαν μὲ τὴν καρδιά τους, καὶ θὰ πέταγαν τοὺς περισσότερους ἀπὸ τὴν θέση τους.

Ἂς πάρουμε τὸ ζήτημα τοῦ σχεδιασμοῦ τῆς οἰκονομίας. Σίγουρα ἀκόμα καὶ στὸ μέλλον, ὁ σχεδιασμὸς πρέπει νὰ γίνεται, ἀλλὰ ὄχι ἐνονόματι τοῦ κέρδους. Ἐφ' ὅσον οἱ ἐργάτες ἔχουν μάθει νὰ χειρίζονται μόνοι τους τὶς ὑποθέσεις τους, σὲ πλήρη ἰσότητα καὶ μὲ συλλογικὴ εὐθύνη, θὰ προσπαθήσουν φυσικὰ νὰ θέσουν ὅλο τὸ σύστημα τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς διανομῆς σὲ μιὰ ἀπόλυτα νέα βάση. Ὅπως τὸ ἔχει θέση ὁ Βανεγκέμ: «Κατὰ τὴ γνώμη μου, ἡ μόνη ἰσότητα ποὺ πραγματικὰ μετράει εἶναι αὐτὴ ποὺ δίνει ἀπόλυτη ἐλευθερία στὶς ἐπιθυμίες τοῦ καθενὸς ἐνῶ τὸν ἀναγνωρίζει σὰν ἄνθρωπο μεταξὺ ἀνθρώπων.» (Traité de savoir vivre à l' usage des jeunes générations. Παρίσι, 1947).

Ἡ σύγχρονη ἱστορία ἔχει δείξει ὅτι ἡ κατάργηση τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας τῶν μέσων παραγωγῆς, ἂν καὶ οὐσιώδης, δὲν σημαίνει ἀπαραίτητα τὴν ἐξάλειψη τῆς ἐκμετάλλευσης. Στὸν καπιταλισμὸ οἱ μισθοὶ καὶ οἱ τιμὲς κυμαίνονται λίγο ὡς πολὺ σύμφωνα μὲ τὸ νόμο τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζήτησης. Ὁπότε ὁδηγούμαστε νὰ πιστέψουμε ὅτι ἡ βελτίωση τῆς μοίρας τῶν ἐργατῶν εἶναι ἁπλῶς ἕνα πρόβλημα μάρκετινγκ ἢ οἰκονομικοῦ σχεδιασμοῦ, καὶ ὅτι ὅλα τὰ ἐπείγοντα κοινωνικὰ μας προβλήματα μποροῦν νὰ ἐπιλυθοῦν μὲ τὸ «διάλογο» ἀνάμεσα στοὺς ἐπισήμους ἢ τοὺς κοινοβουλευτικοὺς ἀντιπροσώπους.

Παρόμοια, τὸ μισθολογικὸ σύστημα κρύβει τὴν πραγ-

ματικότητα τῆς ἐκμετάλλευσης μὲ τὸ νὰ παρουσιάζῃ ὅτι ὁ μισθὸς εἶναι ἁπλῶς ζήτημα παραγωγικότητας — ἀλλὰ πῶς ἐκτιμιέται ἡ παραγωγικότητα, ἂς ποῦμε, ἑνὸς δασκάλου;

Στὸ καπιταλιστικὸ σύστημα, ἡ μόνη σταθερὴ ἀξία εἶναι τὰ χρήματα, ὁπότε καὶ ὁ ἴδιος ὁ ἐργάτης ἔχει μιὰ ἐτικέτα τιμῆς κολλημένη στὸ μέτωπό του νὰ ξεχωρίζῃ καὶ τὸν βάζουν στὸ ράφι τῆς κοινωνίας. Ἔχει γίνει ἁπλῶς ἄλλο ἕνα ἐμπόρευμα, ὄχι ἄνθρωπος ἀλλὰ μιὰ οἰκονομικὴ ἀφαίρεση, ποὺ ἡ σχέση της μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους καθορίζεται ἀπὸ νόμους αὐθαίρετους ποὺ πάνω τους ὁ ἴδιος δὲν ἐξασκεῖ κανένα ἔλεγχο. Ὁ χρόνος ποὺ περνάει κάθε ἐργάτης σὲ μιὰ ὡρισμένη ἐργασία ἐκφράζεται σὲ ἐργάσιμες ὧρες· μόνον ὅταν οἱ ἐργάτες οἱ ἴδιοι ἀναλαμβάνουν τὴν διεύθυνση, καὶ ἀπολαμβάνουν τοὺς καρπούς, τῆς δικῆς τους παραγωγῆς, ἡ ἐργασία καθορίζεται ἀπὸ τὶς πραγματικὲς ἀνάγκες καὶ ὄχι ἀπὸ τυφλὲς καὶ αὐθαίρετες δυνάμεις τῆς ἀγορᾶς. Οἱ κοινωνικὲς σχέσεις δὲν θὰ 'ναι πιὰ κάθετες — ἀπὸ τὴν κορυφὴ στὸ βυθό, ἀπὸ τὸν διευθυντὴ στὸν ἐργάτη — ἀλλὰ ὁριζόντιες, ἀνάμεσα σὲ ἴσους παραγωγοὺς ποὺ ἐργάζονται σὲ ἁρμονία. Καὶ τὸ προϊὸν τῆς ἐργασίας τους δὲν θὰ τὸ σφετερίζονται πιὰ παρασιτικοὶ ὀργανισμοί, ἀλλὰ θὰ μοιράζεται δίκαια ἀνάμεσα σ' ὅλους.

Ὅλα αὐτὰ χωρὶς ἀμφιβολία εἶναι μιὰ μακρυνὴ ἠχὼ τῆς γενικῆς ἀπεργίας τοῦ Μάη καὶ Ἰούνη πού, ἂν καὶ ἔδωσε αὐθόρμητη ἔκφραση στὴ λαϊκὴ δυσαρέσκεια κάτω ἀπ' τὸ τωρινὸ σύστημα κι ἔδειξε στοὺς ἐργάτες τὴν πραγματική τους δύναμη σὲ μιὰ κλίμακα χωρὶς προηγούμενο στὴν πρόσφατη Γαλλικὴ ἱστορία, ἀπέτυχε ἀκριβῶς ἐπειδὴ οἱ ἐργάτες οἱ ἴδιοι δὲν μπόρεσαν νὰ κάνουν τὸ ἑπόμενο λογικὸ βῆμα: νὰ διευθύνουν τὴν οἰκονομία μόνοι τους σὰν ἐλεύθεροι καὶ ἴσοι παραγωγοί. Ὅπως τὸ θέτει ὁ Κουντρὲ στὸ «La brèche: «Θὰ πρέπει νὰ τὸ παραδεχτοῦμε ἤρεμα: στὸ Μάη, τὸ 1968, στὴ Γαλλία, τὸ βιομηχανικὸ προλεταριάτο, ἀντὶ νὰ εἶναι ἡ ἐπαναστατικὴ πρωτοπορία τῆς κοινωνίας, ἦταν ἡ ἠλίθια ὀπισθοφυλακή της. Στὸ Μάη τοῦ 1968, τὸ πιὸ συντηρητικό, τὸ πιὸ ἀμήχανο στρῶμα τῆς κοινωνίας, τὸ πιὸ παγιδευμένο μέσα στὶς παγίδες τοῦ γραφειοκρατικοῦ καπιταλισμοῦ, ἦταν ἡ ἐργατικὴ τάξη, καὶ ἰδιαίτερα ἡ μερίδα ἐ-

κείνη τῆς ἐργατικῆς τάξης πού ἀνήκει στό Κομμουνιστικό Κόμμα καί τήν CGT.»

Αὐτή ἡ ἀποτυχία λοιπόν δέν μπορεῖ νά ἑρμηνευθῆ μόνο ἀπό τή σκοπιά τῆς προδοσίας ἀπό μέρους τῶν ὀργανώσεων τῆς ἐργατικῆς τάξης, ἀλλά ὀφείλεται βασικά στήν διάβρωση τῆς πρωτοβουλίας μέσα στό καπιταλιστικό σύστημα. Τήν ἰδεολογική ὑπακοή καί δουλοφροσύνη τῶν μισθωτῶν δούλων δέν πρέπει νά τήν καταδικάζουμε, μιά καί δέν ἐξυπηρετεῖ τίποτα, οὔτε νά τή θρηνοῦμε, ἀφοῦ ἔτσι βοηθοῦμε νά γεννηθῆ μιά ἠθική ἀνωτερότητα, οὔτε νά τήν ἀποδεχτοῦμε, πράγμα πού μπορεῖ νά ὁδηγήση μόνο στήν ἀπόλυτη ἀδράνεια — πρέπει νά τήν πολεμήσουμε μέ δραστήριες καί συνειδητές ἐπιθέσεις ἐναντίον τοῦ συστήματος σέ ὅλες τίς σφαῖρες τῆς καθημερινῆς ζωῆς.

Οἱ διαφορές ἀνάμεσα στούς ἐπαναστάτες σπουδαστές καί τούς ἐργάτες πηγάζουν κατ' εὐθείαν ἀπό τίς ξεκάθαρες κοινωνικές τους θέσεις. Ἔτσι λίγοι σπουδαστές εἶχαν ποτέ ἀληθινή ἐμπειρία τῆς ἀπόλυτης φτώχειας — ὁ ἀγώνας τους γίνεται ἐνάντια στήν ἱεραρχική δομή τῆς κοινωνίας, ἐνάντια στήν καταπίεση ἀπό ἄνετη θέση. Δέν ἔχουν νά ἀγωνισθοῦν τόσο ἐνάντια στήν ἔλλειψη τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν ὅσο γιά τίς ἀνεκπλήρωτες ἐπιθυμίες τους καί φιλοδοξίες τους. Οἱ ἐργάτες ἀπό τήν ἄλλη, ὑποφέρουν ἀπό ἄμεση οἰκονομική καταπίεση καί τήν ἐξαθλίωση — παίρνοντας μισθούς μικρότερους ἀπό 500 φράγκα τό μήνα, σέ κακοαερισμένα, βρώμικα καί θορυβώδη ἐργοστάσια, ὅπου ὁ ἀρχιεργάτης, ὁ ἀρχιμηχανικός καί ὁ διευθυντής συνωμοτοῦν ἐναντίον τους γιά νά τούς κρατήσουν σέ ὑποδεέστερη θέση.

Ἡ Γαλλική κοινωνία γενικά, καί ἡ Γκωλλιστική κοινωνία ἰδιαίτερα, δέν εἶναι παρά ἡ ἔκφραση τοῦ σύγχρονου γραφειοκρατικοῦ καπιταλισμοῦ, πού πρέπει διαρκῶς νά ἐπεκτείνεται ἤ νά ἀποσυντίθεται. Ὁπότε τό Κράτος πρέπει μέ αὔξοντα ρυθμό νά ἐπεμβαίνη γιά νά ἐμποδίση τήν στασιμότητα. Αὐτό μέ κανένα τρόπο δέν μετακινεῖ τίς ἐσωτερικές ἀντιφάσεις τοῦ καπιταλισμοῦ, ἤ σταματάει τήν κατασπατάληση πόρων σέ γιγαντιαία κλίμακα. Εἶναι ἀλήθεια, ὁ καπιταλισμός μπόρεσε νά αὐξήση τούς πραγματικούς μισθούς, πράγμα πού τό χρειαζόταν ἐάν ἤθελε νά πουλήση τά μαζικά

παραγόμενα σκουπίδια του στὴν ἐργατικὴ τάξη, ἀλλὰ εἶναι τελείως ἀνίκανος νὰ προωθήσῃ τὶς δυνάμεις τῆς παραγωγῆς σὲ ὀρθολογιστικοὺς στόχους — μόνο ὁ σοσιαλισμὸς μπορεῖ νὰ τὸ πετύχῃ.

Ἐν τῷ μεταξύ, ἡ αὐξανόμενη γραφειοκρατικοποίηση καὶ αὐτοματοποίηση τῆς οἰκονομίας βοηθάει νὰ χωριστῇ ἡ παραγωγὸς τάξη σὲ περισσότερα καθαρὰ στρώματα: ἀνειδίκευτοι ἐργάτες ποὺ λειτουργοῦν σὰν ἁπλὰ ρομπότ, εἰδικευμένοι τεχνίτες, ὑπάλληλοι τῆς διοίκησης, τεχνικὲς αὐθεντίες καὶ εἰδικοί, ἐπιστήμονες κι ἄλλοι πολλοί, τὸ καθένα μὲ ἰδιαίτερα συμφέροντα καὶ ξεχωριστὰ αἰτήματα. Ἀποτέλεσμα, οἱ ἐργαζόμενοι τῶν κατώτερων μὲ τὶς ἀνώτερες κατηγορίες δὲν φαίνονται νά'χουν τίποτα τὸ κοινὸ — ἄλλο ἀπὸ τὴν ἀπάτη ἑνὸς συστήματος ποὺ ληστεύει τὸν ἕνα γιὰ νὰ πληρώσῃ τὸν ἄλλο, καὶ προχωρόντας νὰ δοῦν ὅτι ἡ μόνη λύση στὰ ἀτομικά τους προβλήματα εἶναι μία καὶ μόνη — ἡ ἐπανάσταση καὶ μιὰ νέα κοινωνία, ὅπου ἡ ἀντικειμενικὴ λογικὴ καὶ ἡ ἀναγκαιότητα θὰ ἀποφασίσουν γιὰ τὰ αἰτήματα ὅλων.

Αὐτὴ ἡ λύση μπορεῖ νὰ ἐπιτευχθῇ μὲ τὴν συνεργασία ὅλων τῶν ἐκμεταλλευομένων στρωμάτων τῆς βιομηχανίας: Χειρωνακτικοὶ ἐργάτες καθὼς καὶ διανοούμενοι, ἐργαζόμενοι στὰ γραφεῖα, καὶ τεχνικοί. Κάθε ἀπόπειρα νὰ ἐφαρμοστῇ ἡ ἐργατικὴ διεύθυνση ἀποκλείοντας κάποια κατηγορία εἶναι μοιραῖο νὰ ἀποτύχῃ, καὶ θὰ βοηθήσῃ στὴν ἐπανεισαγωγὴ γραφειοκρατικῶν μεθόδων ἐλέγχου. Ἡ σύγχρονη κοινωνία ἔχει «προλεταριοποιηθῆ» στὸ βαθμὸ ποὺ ἡ παληὰ «μικροαστικὴ τάξη» ἐξαφανίζεται, οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι ἔχουν μεταμορφωθεῖ σὲ μισθωτοὺς καὶ ὑπόκεινται στὴν καπιταλιστικὴ διαίρεση τῆς ἐργασίας. Παρ' ὅλ' αὐτά, αὐτὴ ἡ προλεταριοποίηση μὲ κανένα τρόπο δὲν ἀντιπροσωπεύει τὴν κλασσικὴ Μαρξιστικὴ εἰκόνα μιᾶς κοινωνίας ποὺ κινεῖται πρὸς δύο πόλους, μιὰ τεράστια μάζα τῶν ὑπερβολικὰ ἐξαθλιωμένων ἐργατῶν καὶ μιὰ χούφτα ὑπερβολικὰ πλούσιων καὶ ἰσχυρῶν καπιταλιστῶν. Ἡ κοινωνία ἔχει μᾶλλον μεταμορφωθῆ σὲ μιὰ πυραμίδα, ἤ, πιὸ σωστά, σὲ μιὰ περίπλοκη σειρὰ γραφειοκρατικῶν πυραμίδων. Ἀποτέλεσμα, δὲν ὑπάρχουν οἱ δυὸ πόλοι τοῦ Μὰρξ ἀλλὰ μιὰ σκάλα τοῦ Ἰακώβ, καὶ δὲν ὑπάρχουν ἐνδείξεις ὅτι θὰ ἀντιστραφῇ. Ἑπομένως

τὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα πρέπει νὰ μάθη νὰ μεταφράζη τὴ γλῶσσα τοῦ χθὲς σὲ γλῶσσα τοῦ σήμερα. Ὅσο δύσκολο ἦταν νὰ ἐξηγηθῆ ὁ κολλεκτιβισμὸς στὴν ἀγροτιὰ στὴν ἀβιομηχανοποίητη Ρωσσία τὸν καιρὸ τῆς ἐπανάστασης, τόσο δύσκολο εἶναι στὸν σύγχρονο κόσμο τῶν ὑπερβολικὰ εἰδικευμένων ἐπαγγελμάτων νὰ τεθῆ στοὺς ἐργάτες ἡ ἰδέα τοῦ ἄμεσου ἐλέγχου. Αὐτὴ ἡ εἰδίκευση λοιπόν, στὴν πραγματικότητα, εἶναι ἁπλῶς μιὰ ἄλλη ὄψη τῆς καπιταλιστικῆς ἀρχῆς τοῦ διαίρει καὶ βασίλευε, μιὰ καὶ τὰ περισσότερα ἐπαγγέλματα μποροῦν νὰ διδαχθοῦν πολὺ πιὸ πλατιὰ ἀπ' ὅτι γίνεται σήμερα, καὶ δὲν ὑπάρχει κανεὶς λόγος νὰ μὴν συνδυάζουν οἱ ἐργάτες τὶς πληροφορίες τους.

Οἱ καπιταλιστές, ἀπὸ τὴν ἄλλη, δὲν μποροῦν νὰ τὸ κάνουν γιατὶ ἐργάζονται σύμφωνα μὲ τὸν ἀνταγωνισμό. Ἐπιπλέον λίγοι ἀπ' αὐτοὺς μποροῦν νὰ κάνουν τὸ δικό τους οἰκονομικὸ σχεδιασμό, κι αὐτὸ ἰσχύει καὶ γιὰ τοὺς ὑπουργοὺς ἢ τοὺς μόνιμους ἀνώτερους κυβερνητικοὺς ὑπαλλήλους ποὺ ἁπλῶς προσυπογράφουν τὶς ἀναφορὲς τῶν εἰδικῶν τους. Ἀκόμα κι αὐτοὶ ἐργάζονται σὲ διάφορες ὁμάδες, κάθε μιὰ συγκεντρωμένη σ' ἕνα ὁρισμένο πεδίο καὶ κάθε μιὰ χρησιμοποιεῖ τὶς σοφιστεῖες τὶς κατάλληλες γι' αὐτὸν τὸν τομέα. Ἡ ἄρχουσα τάξη πατρονάρει αὐτὴ τὴν ἐξάπλωση τῆς παραγωγῆς νέων γλωσσῶν καὶ καθὼς τοὺς ἐπιτρέπει νὰ ζοῦν μὲ τὸ δικό τους τρόπο, οἱ ἐργάτες θὰ συνεχίσουν νὰ μένουν μέσα στὴν ἄγνοια, κι ἑπομένως παραμένουν σὰν τοὺς ναῦτες ποὺ δὲν τολμοῦν νὰ κάνουν ἀνταρσία γιατὶ τὸν τρόπο τῆς κυβέρνησης ἑνὸς πλοίου τὸν κρατᾶνε μυστικὸ ἀπ' αὐτούς.

Οἱ ἐπαναστάτες σπουδαστὲς μποροῦν νὰ παίξουν ἕνα πολὺ σημαντικὸ ρόλο στὴν ἀλλαγὴ αὐτῆς τῆς εἰκόνας. Ἔχοντας ἐκπαιδευτεῖ σὰν μέλλοντες διευθυντές, εἶναι σὲ θέση νὰ διαθέσουν τὴ γνώση τους σὲ ὅλους. Γι' αὐτὸ τὸ «κριτικὸ» πανεπιστήμιο πρέπει νὰ μεταμορφωθῆ σὲ λαϊκὸ πανεπιστήμιο. Ἂν μόνο μιὰ χούφτα «τεχνοκρατῶν» φωνάξη ἀρκετὰ δυνατὰ ὅτι τὸ μονοπώλιο τῆς γνώσης εἶναι ἕνας καπιταλιστικὸς μύθος, οἱ ἐργάτες δὲν θὰ συνειδητοποιήσουν πιὰ ὅτι τοὺς τραβᾶνε ἀπ' τὴ μύτη καὶ ὅτι ἡ γνώση εἶναι δική τους καὶ πρέπει νὰ τὴ ἀπαιτήσουν. Τὰ γεγονότα τοῦ Μάη καὶ τοῦ

Ἰούνη ἔχουν διακηρύξει σ' ὅλους ὅτι οἱ καπιταλιστές, ὅταν τὰ βρίσκουν σκοῦρα, θὰ χρησιμοποιήσουν βία γιὰ νὰ ὑπερασπίσουν τὴν γραφειοκρατικὴ κατοχή τους τῆς κοινωνίας. Μέρος τῆς ἱεραρχίας ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴν διατήρηση τῆς πολιτικῆς κυριαρχίας, ἄλλο γιὰ τὴν διοικητικὴ κυριαρχία, κι ἄλλο γιὰ τὴν οἰκονομικὴ κυριαρχία, ἀλλὰ ὅλα μαζὶ συμφωνοῦν νὰ διαφυλάξουν τὸ σύστημα. Ἢ μᾶλλον, ὅλοι ἦσαν σύμφωνοι μέχρι ποὺ ὁ αὐθορμητισμὸς καὶ ἡ ἐλευθερία ποὺ βγῆκαν στὴν ἐπιφάνεια ἀπὸ τὸ σπουδαστικὸ κίνημα ἔπνευσαν σὰν φρέσκος ἀέρας σ' ὅλους τοὺς ἀπολιθωμένους θεσμούς, τὶς ὀργανώσεις καὶ τοὺς ἐπαγγελματικοὺς κλάδους τῆς Γαλλίας, καὶ ἀνάγκασαν πολλοὺς ποὺ ἦταν ἀνάμεσα στοὺς πιστότερους ὑπερασπιστὲς τοῦ συστήματος νὰ ἀμφισβητήσουν τὴ βάση του γιὰ πρώτη φορά. Σχετικὴ περίπτωση εἶναι ἡ δράση τῶν δασκάλων τῶν σχολείων, ποὺ ἦρθαν νὰ πάρουν μέρος στὴ διάσκεψη τῆς Ὁμοσπονδίας τῆς Ἐθνικῆς Ἐκπαίδευσης ὅταν, μόνο δυὸ μῆνες πρίν, ἡ Ὁμοσπονδία θεωροῦσε ἀδύνατο νὰ τοὺς προσελκύση ἀκόμα καὶ στὶς πιὸ δελεαστικὲς παιδαγωγικὲς συζητήσεις. Οἱ δάσκαλοι λοιπὸν ἐμφανίστηκαν κατὰ χιλιάδες γιὰ νὰ συζητήσουν τέτοια οὐσιώδη προβλήματα, ὅπως ἡ συμμετοχὴ τῶν μαθητῶν, οἱ κίνδυνοι ἑνὸς καταπιεστικοῦ περιβάλλοντος, ἡ ἀνάπτυξη τῆς φαντασίας καὶ τῆς κριτικῆς σκέψης τοῦ παιδιοῦ καὶ ἄλλα σχετικὰ θέματα.

Εἶναι δύσκολο νὰ μὴν ἀποκτήση κανεὶς πατρικὸ τόνο ὅταν μιλάει γιὰ τὸν ἀγώνα τῶν μαθητῶν τοῦ γυμνασίου, ποὺ ἡ ἄρνησή τους νὰ δεχτοῦν τὴν καταστολὴ καὶ τὸν τρόμο ἐκφράστηκε συχνὰ μὲ παιδικοὺς τρόπους. Ὅταν κατέλαβαν τὰ σχολεῖα τους, ἀναγκάσαν τοὺς καθηγητές τους νὰ συζητήσουν μαζί τους, καὶ συντρόφεψαν τοὺς σπουδαστὲς στὰ ὁδοφράγματα, συχνὰ χωρὶς νὰ ἔχουν ἀπόλυτα ἐκτιμήσει τοὺς ἀκριβεῖς στόχους τοῦ ἀγώνα, ὡρίμασαν σχεδὸν μέσα σὲ μιὰ νύχτα. Τοὺς εἶχαν ταΐσει μὲ τὸν Ρουσὼ καὶ τὸν «Ἐμὶλ» γιὰ χρόνια, καὶ τελικὰ συνειδητοποίησαν ὅτι δὲν ἀρκεῖ νὰ διαβάζη κανεὶς γιὰ τὴν ἐλευθερία στὴν ἐκπαίδευση.

Ἐπιπλέον, ὅταν γύριζαν σπίτι τὴν νύχτα καὶ ἀντιμετώπιζαν τὴν ἀπόλυτη ἔλλειψη κατανόησης ἀπὸ μέρους τῶν γονιῶν τους, τὶς ἀπειλὲς καὶ τὶς τιμωρίες, ἄρχισαν νὰ ἀμφισβητοῦν τὴν ὅλη βάση τῆς Γαλλικῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς.

Ἔχοντας μιὰ φορὰ δοκιμάσει τὴν ἐλευθερία στὴ δράση, δὲν θὰ ὑποτάσσονταν στὴν ἐξουσία ἐκείνων ποὺ μὲ τὴ σειρά τους ποτὲ δὲν εἶχαν τολμήσει νὰ ἀμφισβητήσουν τὴν ἐξουσία τοῦ κράτους καὶ εἶχαν στρατολογηθεῖ στὰ δεκαοχτώ τους γιὰ νὰ πᾶνε νὰ πολεμήσουν στὶς ἀποικίες. Τὴν ἐλευθερία ποὺ αὐτοὶ οἱ γονεῖς ἀρνήθηκαν νὰ δώσουν στὰ παιδιά τους, τώρα αὐτὰ τὰ παιδιὰ τὴν πῆραν μόνοι τους.

Τὸ ἴδιο θάρρος καὶ ἀποφασιστικότητα ἔδειξαν ἐπίσης καὶ πολλοὶ τεχνικοὶ καὶ ὑπάλληλοι τῆς ORTF (Γαλλικὴ Τηλεόραση καὶ Ραδιοφωνία). Εἶν' ἀλήθεια, ὅτι οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς δὲν ἦταν «ἐπαναστάτες» ἀλλὰ παρ' ὅλ' αὐτὰ κράτησαν προκλητικὴ στάση ἀπέναντι στὴν ἐξουσία, ἔστω καὶ μόνο ἀρνούμενοι νὰ συνεχίσουν σὰν δουλικοὶ διανομεῖς τῶν ὑπαγορευμένων ἀπὸ τὸ Κράτος πληροφοριῶν. Σύμφωνα μ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα σαμποτάρισαν τὸ σύστημα τὴ στιγμὴ τοῦ μεγαλύτερου κινδύνου του, καὶ τοῦ ἀφαίρεσαν ἕνα ἀπὸ τὰ κύρια ἰδεολογικά του ὅπλα. Ἡ ἀπεργία τῆς ORTF ἔδειξε πόσα πολλὰ μποροῦν νὰ πετύχουν ἔστω καὶ ἂν μιὰ χούφτα τεχνικῶν ἀρχίση νὰ ἀμφισβητῆ τὴν κοινωνία καὶ ὅτι αὐτὸ ποὺ πρὶν περνοῦσε γιὰ ἀντικειμενικότητα τῆς πληροφορίας καὶ ἐλευθερία τῆς ἔκφρασης δὲν ἦταν παρὰ μιὰ φάρσα.

Ἡ «πρώϊμη» ἐπανάσταση τοῦ 1968 ἔχει εἰσάγει ἕναν ἐντελῶς νέο παράγοντα στὸ ἐπαναστατικὸ προτσές: τὴν εἴσοδο στὸν ἀγώνα τῆς νεολαίας, συχνὰ προνομιούχα, ἀλλὰ ὁπωσδήποτε ἀηδιασμένη μὲ τὴν τωρινὴ κοινωνία καὶ ποὺ ἔτσι δρᾶ σὰν πυροδότης τῶν ἐργατικῶν μαζῶν. Ἡ κρίση τοῦ πολιτισμοῦ μας, ἡ κατάρευση ὅλων τῶν ἀληθινῶν ἀξιῶν καὶ ἡ συντριβὴ τῆς ἀτομικότητας θὰ συνεχιστοῦν ὅσο θὰ ἐξακολουθήση νὰ ὑπάρχη ὁ καπιταλισμὸς καὶ οἱ βασικὲς ἀντιφάσεις του. Ἔχουμε μόλις ζήσει μέσα σ' ἕνα μεγάλο κλονισμό, μιὰ «πολιτιστικὴ κρίση τῆς καπιταλιστικῆς ζωῆς», μιὰ κρίση ὅπου οἱ ἴδιοι οἱ ἐκμεταλλευόμενοι ὄχι μόνον μεταμόρφωσαν τὴν κοινωνία ἀλλὰ μεταμόρφωσαν καὶ τοὺς ἑαυτούς τους, τόσο πολὺ ὥστε ὅταν ὁ ἀγώνας ἀρχίσει πάλι εἶναι μοιραῖο νὰ γίνη σὲ ὑψηλότερο ἐπίπεδο. Αὐτὴ ἡ ὡρίμανση τῆς σοσιαλιστικῆς σκέψης δὲν μπορεῖ ποτὲ νὰ εἶναι ἕνα καθαρὰ ἀντικειμενικὸ προτσὲς (γιατὶ καμμιὰ κοινωνικὴ πρόοδος δὲν εἶναι

δυνατὴ χωρὶς τὴν ἀνθρώπινη δράση, καὶ γιατὶ ἡ ἰδέα ὅτι ἡ ἐπανάσταση εἶναι προκαθορισμένη ἀπὸ τὴν λογικὴ τῶν γεγονότων δὲν εἶναι λιγότερο γελοία ἀπ' τὸ νὰ προσπαθῆ κανεὶς νὰ τὴν προβλέψη μὲ τὴν ἀστρολογία). Οὔτε καὶ εἶναι ὑποκειμενικὸ προτσὲς μὲ τὴν ψυχολογικὴ ἔννοια. Εἶναι ἕνα ἱστορικὸ προτσὲς ποὺ μπορεῖ νὰ πραγματοποιηθῆ μόνο στὴν δράση, στὴν πάλη τῶν τάξεων. Δὲν τὸ ἐγγυᾶται κανένας νόμος, καὶ ἂν καὶ πιθανό, μὲ κανένα τρόπο ἀναπόφευχτο. Ἡ γραφειοκρατικοποίηση τῆς κοινωνίας θέτει ρητὰ τὸ πρόβλημα τῆς διεύθυνσης, ἀπὸ ποιόν, γιὰ ποιὸν καὶ μὲ ποιὰ μέσα. Ἐφ' ὅσον ὁ γραφειοκρατικὸς καπιταλισμὸς βελτιώνει τὸ γενικὸ βιοτικὸ ἐπίπεδο, γίνεται πιθανὸ νὰ στραφῆ ἡ προσοχὴ τῶν ἐργατῶν στὸ κενὸ τῆς τωρινῆς ζωῆς τους : (ὅπως ἐμφανίζεται, γιὰ παράδειγμα, στὶς σεξουαλικές, οἰκογενειακές, κοινωνικὲς καὶ ἐπαγγελματικές τους σχέσεις). Τὰ ἄτομα τὸ βρίσκουν ὅλο καὶ πιὸ δύσκολο νὰ ἐπιλύσουν αὐτὸ τὸ πρόβλημα μὲ τὴν ἐφαρμογὴ τῶν τύπων ποὺ ἔχουν διδαχθῆ, καὶ ὅταν ἀκόμα συμβιβάζονται τὸ κάνουν χωρὶς καμμιὰ ἀληθινὴ πεποίθηση. Πολλοὶ θὰ συνεχίσουν νὰ ἐπινοοῦν νέες λύσεις στὴν κατάστασή τους καὶ ἔτσι θὰ ἐξασφαλίζουν τὸ δικαίωμά τους νὰ ζοῦν σὰν ἐλεύθεροι ἄνθρωποι μέσα σὲ μιὰ ζωντανὴ κοινότητα. Τὸ ἀληθινὸ νόημα μιᾶς ἐπανάστασης δὲν εἶναι μιὰ ἀλλαγὴ στὴ διεύθυνση ἀλλὰ μιὰ ἀλλαγὴ στὸν ἄνθρωπο. Αὐτὴ τὴν ἀλλαγὴ πρέπει νὰ τὴν κάνουμε στὴ διάρκεια τῆς δικῆς μας ζωῆς καὶ ὄχι στ' ὄνομα τῶν παιδιῶν μας, γιατὶ ἡ ἐπανάσταση πρέπει νὰ γεννηθῆ ἀπὸ τὴ χαρὰ καὶ ὄχι ἀπὸ τὴ θυσία.

II. Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

«Ἡ Αὐτοκρατορία,
μὲ τὸ πραξικόπημα γιὰ πιστοποιητικὸ γεννήσεώς της,
τὴν καθολικὴ ψηφοφορία γιὰ καθαγιασμό της
καὶ τὸ ξίφος γιὰ σκῆπτρο της,
διακήρυττε ὅτι στηρίζεται πάνω στὴν ἀγροτιά,
τὴ μεγάλη μάζα παραγωγῶν
ποὺ δὲν ἦταν ἄμεσα ἀνακατεμένοι
στὴ διαμάχη κεφαλαίου καὶ ἐργασίας.
Διακήρυττε ὅτι
σώζει τὴν ἐργατικὴ τάξη
συντρίβοντας τὸν κοινοβουλευτισμό,
καί, μαζὶ μ' αὐτόν,
τὴν ἀνοιχτὴ ὑποταγὴ τῆς κυβέρνησης
στὶς κατέχουσες τάξεις.
Διακήρυττε ὅτι σώζει τὶς κατέχουσες τάξεις
ὑποβοηθώντας τὴν οἰκονομικὴ τους κυριαρχία
πάνω στὴν ἐργατικὴ τάξη·
καί, τέλος διακήρυττε ὅτι ἑνώνει ὅλες τὶς τάξεις
ἀναζωογονώντας στὰ μάτια ὅλων
τὴ χίμαιρα τῆς ἐθνικῆς δόξας».

(Κὰρλ Μάρξ: Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος στὴ Γαλλία)

1. Εισαγωγή

Κάθε «δημοκρατική» άστική έξουσία ύποτίθεται ότι άν-τιπροσωπεύει τά συμφέροντα τοῦ ἔθνους σά συνόλου. Ἐφόσον αὐτοτοποθετεῖται ἐπίμονα ὑπεράνω κάθε κοινωνικῆς διαμάχης, μπορεῖ νά χρησιμοποιήσει τή «θέληση τῆς πλειοψηφίας» γιά νά καταργήσει τά αἴτια αὐτῶν τῶν διαμαχῶν. Εἶναι στό ὄνομα αὐτῆς τῆς ἀρχῆς πού δικαιολογεῖ τίς ἐνέργειές της σέ περιόδους ἀνοιχτῆς ταξικῆς πάλης. Σέ καιρούς κρίσης, ὁ μηχανισμός, ἡ στρατηγική καί ἡ ἀληθινή φύση τῆς ἐξουσίας γίνονται ὁλοφάνερα. Εἶναι ἕνα ἀπό τά πρωταρχικά καί θεμελιώδη καθήκοντα τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τό νά προκαλέσει αὐτό τό ξεσκέπασμα. Μέ σκοπό νά κάνει τούς ἐργάτες νά δεχτοῦν τήν ἰδεολογία τοῦ κράτους καθώς καί τήν ἀπό μέρους του κατάστολή, ἡ μπουρζουαζία δημιούργησε ὁλόκληρο σύστημα ἐλέγχου καί ὑποδούλωσης — ἕνα σύστημα πού γίνεται ὅλο καί περισσότερο περίπλοκο μέ τήν αὔξουσα ἐκβιομηχάνιση καί αὐτοματοποίηση. Ἀλλά αὐτός ὁ ἴδιος ὁ περίπλοκος χαρακτήρας καθιστᾶ τό κράτος ὅλο καί λιγώτερο ἱκανό γιά ἀποφασιστική δράση στίς ἔκτακτες περιστάσεις. Ἑπομένως, εἶναι ὑποχρεωμένο νά κάνη ὅ,τι τοῦ εἶναι δυνατό γιά νά ἀποτρέψη τήν ἴδια τή γένεση τέτοιων ἔκτακτων περιστάσεων.

Ἡ Γαλλική κρίση ἦταν ἀρχικά μιά κρίση μέσα στά πλαίσια ἑνός μονάχα θεσμοῦ — τοῦ πανεπιστημίου. Κατά συνέπεια, θά ἀρχίσουμε ἐξετάζοντας τή στρατηγική τοῦ κράτους, ἤ μάλλον τήν ἔλλειψη στρατηγικῆς του, ἀπέναντι στό ἐπαναστατικό σπουδαστικό κίνημα.

2. Τό κράτος καί τό πανεπιστήμιο

Ἡ Ναντέρ, εἶναι ἕνα πανεπιστήμιο μέ φιλελεύθερη διοίκηση, καί ὁ κοσμήτοράς του, ὁ κ. Γκραππέν, ἤθελε τό ἵδρυμά του νά εἶναι «μιά μεγάλη, εὐτυχισμένη οἰκογένεια». Ἀλλά παρόλο πού ἡ Ναντέρ εἶναι κάθε ἄλλο παρά στρατόπε-

δο, παραμένει ἕνας θεσμὸς ποὺ ἀντλεῖ τὸ κῦρος του ἀπὸ τὸ κράτος, ἕνας θεσμὸς ποὺ ἐλέγχεται ἀπὸ τὸ κράτος καὶ ποὺ πρωταρχική του λειτουργία εἶναι νὰ ὑπηρετεῖ τὸ κράτος. Ὅλες οἱ σημαντικὲς ἀποφάσεις ποὺ ἀφοροῦν τὴ Ναντὲρ παίρνονται στὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας, καὶ οἱ ὑπουργοὶ πάσχουν ἀπὸ μιὰ ριζικὴ ἔλλειψη ἱστορικῆς ἀντίληψης, ἀλλοιώτικα θὰ εἶχαν μάθει ἀπὸ τὸν Κὰρλ Μὰρξ ὅτι «οἱ ἄνθρωποι κάνουν τὴν ἱστορία τους, ἀλλὰ δὲν τὴν κάνουν ὅπως τοὺς ἀρέσει· δὲν τὴν κάνουν κάτω ἀπὸ περιστάσεις τῆς ἐκλογῆς τους, ἀλλὰ κάτω ἀπὸ περιστάσεις ποὺ ἔχουν ἄμεσα βρεθεῖ, δοθεῖ καὶ μεταβιβαστεῖ ἀπὸ τὸ παρελθὸν» («Ἡ δεκάτη ὀγδόη Μπρυμαὶρ τοῦ Λουδοβίκου Βοναπάρτη»).

Ἑπομένως, ὅταν οἱ ἀρχὲς ἰσχυρίζονταν ὅτι στὴν καρδιὰ τῶν σπουδαστικῶν διαδηλώσεων βρισκόταν ἕνας μικρὸς ἀριθμὸς ἀγωνιστῶν, εἶχαν κατὰ κάποιο τρόπο δίκηο ἀλλὰ δὲν ἔβλεπαν ὅτι αὐτὴ ἡ μειοψηφία μποροῦσε νὰ ἀσκεῖ μιὰ τέτοια ἐπιρροὴ μονάχα ἐπειδὴ ἔκφραζε τὰ αἰσθήματα καὶ εἶχε τὴν ὑποστήριξη τῆς μάζας τῶν σπουδαστῶν.

Ὅλοι οἱ θεσμοὶ εἶναι ἐφοδιασμένοι μὲ τὸ μηχανισμὸ ποὺ εἶναι ἀναγκαῖος γιὰ νὰ ἀντιμετωπιστοῦν ἀπαιτήσεις γιὰ δευτερεύουσες μεταρρυθμίσεις μέσα στὰ πλαίσια τοῦ συστήματος. Ἀλλὰ τί μποροῦν νὰ κάνουν ὅταν ἔχουν νὰ ἀντιμετωπίσουν ἕνα κίνημα ποὺ ἀπορρίπτει τὴν ἐξουσία σὰν τέτοια καὶ ἀρνεῖται νὰ πάρει μέρος σὲ κάλπικους διαλόγους; Ἡ ἐξουσία τοῦ ἐπικεφαλῆς, στὴν περίπτωση αὐτὴ τοῦ κοσμήτορα, βασίζεται σὲ τελευταία ἀνάλυση στὴν ἐξουσία τοῦ γραφειοκρατικοῦ κράτους. Ὅμως αὐτὸ τὸ κράτος εἶναι ἰσχυρὸ μονάχα ὅταν ἀναγνωρίζεται· ὅταν ἀγνοεῖται δὲν μπορεῖ νὰ κάνει τίποτα. Ἐὰν εἶναι φιλελεύθερο δὲν μπορεῖ νὰ ἀντιταχθεῖ μὲ συνέπεια στὶς θελήσεις τῆς πλειοψηφίας, καὶ ἀντὶ γι' αὐτὸ πρέπει νὰ προσπαθήσει νὰ ἀπαλλαγεῖ ἀπὸ τοὺς «ταραχοποιούς». Καὶ εἶναι χαρακτηριστικὸ γιὰ τὴν περίπτωση τῆς Ναντὲρ ὅτι δοκίμασε καὶ τοὺς δυὸ δρόμους καὶ ἀπέτυχε.

«Καὶ ἔπλασεν αὐτὸν κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν Αὐτοῦ» — καὶ οἱ ἀρχὲς ἦταν ἱκανὲς νὰ κατανοήσουν τὴν ἀντιπολίτευση μονάχα μέσα στὰ πλαίσια τῆς δικῆς τους δομῆς ἐξουσίας. Ξέρουμε ὅτι ἐ μ ε ῖ ς εἴμαστε ἄνθρωποι, ξέρουμε ὅτι οἱ σ π ο υ δ α σ τ ὲ ς εἶναι ἐντάξει παιδιά: ἑπομέ-

νως αὐτὸ ποὺ δὲν πάει καλὰ εἶναι ἁπλούστατα οἱ ἡγέτες τους. Ὅταν ἀπαλλαγοῦμε ἀπ' αὐτοὺς ὅλα θὰ εἶναι πάλι μιὰ χαρά. Νὰ καὶ ὁ κοσμήτορας Γκραππὲν ποὺ ἐξηγεῖ τὸ κλείσιμο τῆς Ναντὲρ στὶς 3 τοῦ Μάη:

«Ἀναγνωρίζω τὴν ἐξαιρετικὴ σοβαρότητα αὐτοῦ τοῦ ἔκτακτου μέτρου, ἀλλὰ ἡ κατάχρηση ἀπὸ μέρους λίγων ἀτόμων τὸ ἔκαναν ἀναπότρεπτο. Κάνω ἔκκληση σὲ ὅλους σας, καὶ ἰδιαίτερα στοὺς σπουδαστές, νὰ δείξετε μὲ τὴν ἐργασία σας καὶ τὴ στάση σας ὅτι τὸ πανεπιστήμιό μας δὲν ἔχασε τὸ πραγματικό του πνεῦμα».

Ἡ τεχνικὴ τοῦ μέτρου αὐτοῦ εἶναι ἁπλή, καί, ὅπως εἶναι φυσικό, ὑποτιμάει τὴ δύναμη τοῦ κινήματος. Ὅπως ἐξήγησε ὁ καθηγητὴς Τουραὶν σὲ μιὰ συνέντευξη, ἦταν ἡ χειρότερη δυνατὴ λύση. Βασίζονταν ἀποφασιστικὰ στὸ ὅτι, τὸν καιρὸ τῶν ἐξετάσεων, οἱ σπουδαστὲς θὰ ἀνυπομονοῦσαν νὰ καταπιαστοῦν πάλι μὲ τὴν ἀγγαρεία τους. Ὅμως στὴν πραγματικότητα ἡ πλειοψηφία ἦταν πρόθυμη νὰ θυσιάσει μιὰ χρονιὰ γιὰ νὰ καταπολεμήσει τὸ «πραγματικὸ πανεπιστημιακὸ πνεῦμα» καὶ ὅλοι οἱ ὑπολογισμοὶ τοῦ κοσμήτορα ἀποδείχτηκαν ἄστοχοι.

Στὶς 8 τοῦ Ἀπρίλη, ἡ διοίκηση σκηνοθέτησε μιὰ συγκέντρωση κατὰ τὴν ὁποία δόθηκε στοὺς «καλοὺς φοιτητὲς» ἡ εὐκαιρία νὰ διαμαρτυρηθοῦν ἐνάντια στὴ «χούφτα τῶν φανατικῶν». Μπορεῖ κανεὶς νὰ φανταστεῖ τὴν ἀπογοήτευση τῶν ἀρχῶν ὅταν δὲν μπόρεσαν νὰ μαζέψουν πάνω ἀπὸ 400 ὑποδείγματα φοιτητικῆς ἀρετῆς!

Μετὰ ἀπ' αὐτὸ ἡ διοίκηση ἄρχισε νὰ πανικοβάλλεται καὶ ἀποφάσισε νὰ καλέσει τοὺς «ἡγέτες» νὰ παρουσιαστοῦν μπροστὰ σὲ πειθαρχικὸ συμβούλιο. Αὐτὴ ἡ ἀπόφαση ἀπόδειξε τὴ χρεωκοπία της, γιατὶ ἀντὶ νὰ ἀπομονώσει αὐτοὺς τοὺς «ἡγέτες» προκάλεσε μιὰ μαζικὴ διαδήλωση τῶν σπουδαστῶν.

«Ὁ κοσμήτορας καὶ τὸ σῶμα τῶν καθηγητῶν εἶχαν προσπαθήσει νὰ θέσουν τὶς βάσεις ἑνὸς διαρκοῦς διαλόγου σὲ ὅλα τὰ ἐπίπεδα, ἀλλὰ ἡ προσπάθειά τους δὲν στέφθηκε ἀπὸ ἐπιτυχία. Ποιός ἦταν ὁ λόγος αὐτῶν τῶν καθημερινῶν ἀναταραχῶν; Στὸ ὄνομα μιᾶς «πανεπιστημιακῆς κριτικῆς» ἡ ἑλκωδέστερη ρητορικὴ πλημμυρίζει τὶς αἴθουσες διαλέξεων οἱ ὁποῖες εἶχαν μὲ τὴν εὐκαιρία βαπτιστεῖ: Φιντὲλ Κάστρο,

Τσὲ Γκουεβάρα, Μάο Τσὲ Τοὺγκ ἢ Λέον Τρότσκυ». (Ὁ Περεφὶτ στὴ Βουλὴ στὶς 9 τοῦ Μάη).

Ποιός λοιπὸν ἦταν ὁ λόγος αὐτῆς τῆς ἔκρηξης; Στὴν πραγματικότητα, εἴχαμε ἀποφασίσει νὰ συστήσουμε ἕνα παράλληλο «κριτικὸ πανεπιστήμιο» γιὰ νὰ ἐπιτεθοῦμε ἐνάντια στὸ ἰδεολογικὸ περιεχόμενο τῶν παραδόσεων. Τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ προσωπικοῦ ἦταν απρόθυμο νὰ βλέπει τὸ κῦρος του καὶ τὶς ἰδέες του νὰ ἀμφισβητοῦνται μ' αὐτὸ τὸν τρόπο, καὶ ἰδιαίτερα ἐφόσον τὸ «κριτικὸ πανεπιστήμιο» ἔγινε κέντρο πολιτικῆς ζύμωσης, μιὰ στρατηγικὴ βάση τοῦ ἀντι-συστήματος. Ἦταν τὸ κριτικὸ πανεπιστήμιο ποὺ διοργάνωσε μιὰ διάλεξη πάνω στὸν Ρεμπὼ καὶ τὴ συμπάθειά του γιὰ τὴν Κομμούνα, καὶ ὑποχρέωσε ἕνα καθηγητὴ νὰ φωνάξει: «Κύριοι, εἴμαστε συγγραφεῖς καὶ ποιητὲς καὶ ὄχι πολιτικοί. Ἡ τέχνη βρίσκεται ὑπεράνω τοῦ μικροπρεποῦς ἐπιπέδου τῆς πολιτικῆς».

Ἀντιμετωπίζοντας τὴν ἐξάπλωση μιᾶς ἀνταγωνιστικῆς ἰδεολογίας, οἱ πανεπιστημιακὲς ἀρχὲς ἀντέδρασαν ὅπως κάθε πολιτικὴ ἐξουσία. Αὐτὸς ὁ ἀμίμητος καθηγητὴς Τουραὶν συνόψισε τὸ ζήτημα σὲ μιὰ συνέντευξη ποὺ ἔδωσε μετὰ τὰ γεγονότα τοῦ Μάη: «Ἡ πολιτικὴ εἰσέβαλε στὸ πανεπιστήμιο μιὰ γιὰ πάντα. Ὅσο πιὸ σύγχρονο καὶ ἐπιστημονικὸ γίνεται ἕνα πανεπιστήμιο, τόσο περισσότερο αὐξάνεται ἡ πολιτικὴ καὶ ἰδεολογικὴ του στράτευση. Ὅσο περισσότερο οἱ νέοι διδάσκονται νὰ σκέπτονται γιὰ λογαριασμό τους, τόσο θὰ ἀμφισβητοῦν, θὰ κριτικάρουν, θὰ διαμαρτύρονται. Τὸ πανεπιστήμιο συνεχῶς δημιουργεῖ τὴν ἀντίθεσή του. Ἡ ζύμωση ἀναπόφευγα θὰ ἀναπτυχθεῖ. Τὸ κίνημα τῆς Ναντὲρ ἦταν μονάχα ἡ ἀρχή. Προσωπικὰ πιστεύω ὅτι τὰ προβλήματα τῶν καθηγητῶν μόλις ποὺ ἄρχισαν... Ἀλλὰ ἐὰν ἡ πολιτικὴ ἀποδιωχτεῖ ἀπὸ τὸ πανεπιστήμιο, τότε θὰ ἀποχωρήσω καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος».

3. Ἡ ἐξουσία τοῦ κράτους καὶ ἡ εὐπάθεια τῆς κοινωνίας

Τὸ κράτος ἔχει στρατό, ἀστυνομία καὶ δικαστὲς γιὰ νὰ διεξάγει τὶς μάχες του. Τὸ κράτος βρίσκεται ὑπεράνω τοῦ

νόμου γιατί αὐτὸ φτιάχνει τὸ νόμο, καὶ δὲν θὰ διστάσει νὰ χρησιμοποιήσει ὅλη τὴ δύναμή του γιὰ νὰ ὑπερασπίσει τὸν ἑαυτό του. Αὐτὸ μποροῦμε νὰ τὸ δοῦμε στὶς ἀντιδράσεις του ἐνάντια στὶς διαδηλώσεις τῆς πλατείας Concorde καὶ Etoile — ὅταν ἡ ἀνημποριά του νὰ κατανοήσει τί συνέβαινε ἔκανε τόπο στὸν πανικό. Ἡ φιλελεύθερη μάσκα ἔπεσε καὶ μέσα σὲ μιὰ νύχτα τὸ κράτος κατέφυγε στὴν ὠμὴ βία. Οἱ ἀρχὲς δὲν εἶχαν γενικὴ στρατηγικὴ ἀλλὰ ἐνεργοῦσαν πραγματιστικὰ μέρα μὲ τὴ μέρα, ἐκδίδοντας τὴ μιὰ μετὰ τὴν ἄλλη ἀντιφατικὲς διαταγές. Καί, βέβαια, οὔτε ἡ ἀστυνομία, οὔτε οἱ πανεπιστημιακὲς ἢ δικαστικὲς ἀρχὲς μποροῦσαν νὰ ἀναλάβουν μιὰ δράση χωρὶς ἀπόφαση σὲ ὑπουργικὸ ἐπίπεδο — ἕνα εἰρωνικὸ παράδειγμα τῆς διάστασης ἀνάμεσα στὸν ἐκτελεστικὸ καὶ τὸ διοικητικὸ βραχίονα τῆς ἐξουσίας.

Ἡ ἀρχικὴ στρατηγικὴ τῆς ἐξουσίας ἦταν νὰ δοκιμάσει τὸν ἐκφοβισμό. Χειραγωγώντας τὴ δικαιοσύνη καὶ τὴν κοινοβουλευτικὴ μηχανή, ἀνάλαβε τὸ ἔργο αὐτὸ σὲ μεγάλη κλίμακα. Στὰ δικαστήρια κηρύγματα καὶ καταδίκες (μέχρι ποὺ κατάφεραν νὰ κάνουν δίκη μιὰ Κυριακή!)· ἡ δικαιοσύνη ἔπαιξε τὸ ρόλο της τόσο ὑπάκουα ὅσο καὶ ὁποιοσδήποτε ἀστυνομικός. Οἱ ἀρχὲς προσπάθησαν νὰ γελοιοποιήσουν δημόσια ὅσους ἦταν ὕποπτοι ὅτι πῆραν μέρος στὶς διαδηλώσεις. Ὅμως στὴν πραγματικότητα τὰ θύματα προκαλοῦσαν περισσότερη συμπάθεια παρὰ ἀηδία. Τώρα εἶναι γενικὰ ἀποδεκτὸ ἔτι τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ ἀποδεικτικὰ στοιχεῖα τῆς ἀστυνομίας ἦταν κατασκευασμένα. Ἡ ποινὴ δὲν ἐξαρτιώταν ἀπὸ τὶς ἐνέργειες τοῦ κατηγορούμενου, ἀλλὰ ἀπὸ τὴ βιαιότητα τῆς ὅλης διαδήλωσης.

«Σὲ μιὰ στιγμὴ ποὺ τὸ Παρίσι ἔχει ἐπιλεγεῖ σὰν τόπος τῶν διαπραγματεύσεων γιὰ τὸ Βιετνὰμ καὶ ποὺ δείχνει σ' ὅλο τὸν κόσμο ὅτι δὲν ἔχει τὸ ὅμοιό του σὰν πρωτεύουσα τῆς εἰρήνης, δὲν μποροῦμε νὰ ἐπιτρέψουμε σὲ μιὰ φούχτα ταραχοποιῶν νὰ κακοποιοῦν τὴν παράδοση τῆς Γαλλικῆς φιλοξενίας, νὰ προβαίνουν σὲ πράξεις βίας μέσα στὸ φῶς τῆς ἡμέρας χωρὶς νὰ σέβονται οὔτε τοὺς περαστικούς. Αὐτὲς οἱ πράξεις κάνουν ἀναγκαία τὴν αὐστηρὴ τιμωρία τῶν ὑπευθύνων, τόσο περισσότερο, ὅσο ὅλοι γνωρίζουμε ὅτι ἡ μεγάλη πλειοψηφία τῆς νεολαίας δὲν ἔχει καμμιὰ διάθεση νὰ προξενεῖ τα-

ραχές» (Καλντακές, πρόεδρος τοῦ Παρισινοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου).

«Τί σπουδάζουν αὐτοὶ οἱ νεαροὶ σπουδαστές; Θὰ τοὺς ἅρμοζε περισσότερο νὰ βρίσκονται στὴ φυλακὴ παρὰ στὸ πανεπιστήμιο. Εἶναι ἀπογοητευτικὸ νὰ ἀνακαλύπτουμε ὅτι μιὰ χούφτα ἐξεγερμένων νεαρῶν μπορεῖ νὰ μπλοκάρει τὸ ὅλο πανεπιστημιακὸ σύστημα» (Figaro, 4 τοῦ Μάη).

Ὅμως παρόλο ποὺ προσπάθησαν μὲ ὅλες τους τὶς δυνάμεις νὰ συκοφαντήσουν τὸ κίνημα, νὰ τὸ θέσουν ἐκτὸς νόμου — φτάσανε μέχρι τὸ σημεῖο νὰ καταδικάσουν τὸν διακεκριμένο καθολικὸ σπουδαστὴ ἡγέτη Κλεμὰν (Πρόεδρο τοῦ Σπουδαστικοῦ Κέντρου Ρισελιὲ) — ὅλες οἱ προσπάθειές τους ἔπεσαν στὸ κενό. Κανεὶς ἄνθρωπος ποὺ νὰ ἦταν στὰ καλά του δὲν ἔδινε τὴν παραμικρότερη προσοχή, γιὰ παράδειγμα, σὲ διατριβὲς ὅπως αὐτὴ ποὺ ἐξάγγειλε ὁ Περεφὶτ στὶς 6 τοῦ Μάη: «Ποιὸ δικαίωμα ἔχει ἕνα συνδικάτο νὰ ἐξαπολύει μιὰν ἀπεργία ποὺ δὲν σέβεται τοὺς νόμιμους τύπους καὶ ποὺ ἐπιπλέον, καλεῖ ἀστόχαστα τοὺς καθηγητὲς νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν ἀποστολή τους, τοὺς σπουδαστές τους καὶ τὴν πανεπιστημιακὴ παράδοσή τους;».

Σ' αὐτὴ τὴ φάση, ὅπως εἴδαμε, ἡ ἐξουσία ἔμπασε στὴν σκηνὴ τὴν ἀστυνομία καὶ τὸ στρατό. Ὀφείλουμε νὰ ὁμολογήσουμε ὅτι ἡ ἀστυνομία δὲν εἶχε διαταγὲς νὰ πυροβολεῖ, ἀλλὰ πάντως ἀνέλαβε δράση μὲ μεγάλο ζῆλο. Ἡ θηριωδία της εἶναι ἐπαρκῶς ἀποδειγμένη: σπίτια παραβιάστηκαν· νεαροὶ περικυκλώνονταν ἀπὸ προτεταμένες κάνες· καὶ ἔπειτα στὰ κελλιά, χτυπήματα καὶ σαδιστικὰ βασανιστήρια. Πρέπει ἐπίσης νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἡ ἐξουσία κάλεσε τὴν ἀστυνομία προτοῦ βγοῦν οἱ σπουδαστὲς στοὺς δρόμους — μόλις ἡ διοίκηση αἰσθάνθηκε ὅτι ἡ κατάσταση ξέφευγε ἀπ' τὰ χέρια της — καὶ ὅτι, ἀφοῦ ἐξαπολύθηκε, ἡ ἀστυνομία συμπεριφέρθηκε κατὰ τρόπο ποὺ ἀηδίασε ἀκόμα καὶ τοὺς ἀφέντες της. Ἔτσι, ὁ Πομπιντοὺ αἰσθάνθηκε ὑποχρεωμένος νὰ ἀποκηρύξει τὶς θηριωδίες της, καὶ ὁ λόγος του στὶς 11 τοῦ Μάη προκάλεσε σφοδρὴ ἀντίδραση ἀπὸ μέρους τῆς ἀστυνομίας: στὶς 13 τοῦ Μάη, ἡ Ὁμοσπονδιακὴ Ἕνωση Ἀστυνομικῶν ἔδωσε στὴ δημοσιότητα μιὰν ἀνακοίνωση ποὺ οἱ τελευταῖες γραμμές της εἶχαν ὡς ἑξῆς: «Ἡ Ἕνωση θεωρεῖ τὴ δήλωση τοῦ πρωθυ-

πουργοῦ σὰ μιὰν ἐπιδοκιμασία τῆς σπουδαστικῆς βιαιότητας καὶ μιὰ προσπάθεια νὰ διαχωρίσει τὴ θέση του ἀπὸ τὶς ἐνέργειες τῆς ἀστυνομίας, ποὺ ἡ ἴδια ἡ κυβέρνηση διέταξε. Μᾶς προξενεῖ κατάπληξη πού, μέσα σ' αὐτὲς τὶς περιστάσεις, δὲν ἄρχισε ἕνας διάλογος μὲ τοὺς σπουδαστὲς προτοῦ συμβοῦν αὐτὲς οἱ λυπηρὲς ταραχές».

Στὶς 14 τοῦ Μάη μιὰ διακήρυξη κυκλοφοροῦσε μέσα στὶς Παρισινὲς ἀστυνομικὲς δυνάμεις: «...Μπορεῖ νὰ ἀποτελοῦμε ἕνα στοιχεῖο τοῦ φολκλὸρ αὐτῆς τῆς μεγαλούπολης ἀλλὰ δὲν θὰ ἀνεχθοῦμε τὴ γελοιοποίησή μας...» Ἀκούγονταν φῆμες ὅτι οἱ ἀστυνομικοὶ (καὶ ἰδιαίτερα οἱ ὁμάδες ἐπέμβασης) ἐπρόκειτο νὰ κατέβουν σὲ ἀπεργία.

Οἱ ἀστυνομικοὶ ἀπὸ παράδοση μισοῦν τοὺς Γάλλους φοιτητές, τοὺς ὁποίους βλέπουν σὰ χαϊδεμένους βλαστοὺς τῆς μπουρζουαζίας — πραγματικά, μὲ τὸ δικό τους φασιστικὸ τρόπο ζοῦνε τὸ μέρος ποὺ τοὺς ἀναλογεῖ ἀπὸ τὴν πάλη τῶν τάξεων. Ἀλλὰ αὐτὴ τὴ φορὰ ἡ νέα τακτικὴ καὶ ἡ ἐξαιρετικὴ εὐκινησία τῶν διαδηλωτῶν τοὺς αἰφνιδίασαν ὁλοκληρωτικά. Ἐπιπλέον, μέσα στὰ πλαίσια τοῦ κυνηγητοῦ τῶν σπουδαστῶν, ἡ ἀστυνομία εἶχε μπλοκάρει μερικὲς περιοχὲς τὴ νύχτα καὶ μετὰ ἔκανε ἔρευνες σπίτι μὲ σπίτι, πράγμα ποὺ προκαλοῦσε τὴν ἀντίθεση τοῦ τοπικοῦ πληθυσμοῦ. Μὲ τὴν πλύση ἐγκεφάλου καὶ τὴν ἀσφυκτικὴ πειθαρχία, δωροδοκημένοι μὲ εἰδικὰ προνόμια καὶ χορηγήσεις, εἶχανε ἀναμφίβολα νὰ ἐπιδείξουν μιὰ νοοτροπία «μπασκίνα». Συνήθως, ὅταν προκαλοῦνται ἀπαντοῦν μὲ βιαιότητα — ἀλλὰ ὄχι πάντοτε. Σὲ ὁμαλοὺς καιροὺς γίνονται ἀνεκτοὶ ἀπὸ τὸ λαὸ καὶ ἡ δύναμή τους ἐξαρτᾶται ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀνοχή, καὶ διαρκεῖ τόσο μονάχα ὅσο πιστεύεται ὅτι ἐξασφαλίζουν τὴ δημόσια εἰρήνη. Ἡ ἀποκήρυξη τοῦ πρωθυπουργοῦ ἦρθε ὅταν ἡ χώρα βρίσκονταν μέσα στὴ φωτιὰ τῆς κρίσης — ἡ ἐργατικὴ τάξη εἶχε μπεῖ στὸν ἀγώνα. Μέσα σ' αὐτὲς τὶς περιστάσεις, ἀκόμα καὶ τὰ μπουλντὸκ τῶν ἀστυνομικῶν δυνάμεων ἄρχισαν ν' ἀναρωτιοῦνται ποῦ ἦταν ἡ πραγματική τους θέση. Στὶς 22 τοῦ Μάη, κοινοποίησαν κάτι ποὺ ἰσοδυναμοῦσε μὲ τελεσίγραφο:

«Ἐλπίζουμε ὅτι οἱ δημόσιες ἀρχὲς θὰ λάβουν ὑπ' ὄψη τὰ ὅσα εἴπαμε (μισθολογικὰ αἰτήματα γιὰ τὸ σύνολο τοῦ σώματος, ἀποκήρυξη τοῦ λόγου τοῦ πρωθυπουργοῦ καὶ ἐκ-

φραση τῆς λύπης μας ἐπειδὴ ἡ ἀστυνομία δὲν μποροῦσε νὰ πάρει μέρος στὶς γενικὲς διαμαρτυρίες) καὶ ὅτι δὲν θὰ προσπαθήσουν νὰ χρησιμοποιοῦν συστηματικὰ τὴν ἀστυνομία γιὰ νὰ ἀντιτάσσεται στὰ αἰτήματα τῶν ἐργατῶν γιὰ καλύτερες συνθῆκες, γιατὶ ὑπάρχει φόβος ἡ ἐκτέλεση ὁρισμένων καθηκόντων τῶν ἀστυνομικῶν νὰ ἔρθει σὲ σύγκρουση μὲ τὴ συνείδησή τους».

Ὅταν ἔγινε φανερὸ ὅτι τὰ κατασταλτικὰ μέτρα ἀποτύχαιναν σ' ὅλα τὰ μέτωπα, ἡ ἐξουσία ἀποφάσισε ἐπιτέλους νὰ ἐγκαταλείψει τὰ πανεπιστήμια στοὺς σπουδαστές. Καὶ ἀφοῦ τὸ ἔκανε, προσπάθησε νὰ ἀνακτήσει τὸ χαμένο ἔδαφος διακηρύττοντας ξανὰ τὴ σπουδαιότητα τῶν ἐπικείμενων ἐξετάσεων. Ὅλα τὰ καλὰ παιδιὰ ποὺ ἤξεραν ποῦ βρίσκονται τὰ πραγματικά τους συμφέροντα, καλοῦνταν νὰ ἀναθαρρήσουν καὶ νὰ ξεπεράσουν τὴν ἀπὸ μέρους μας ἐπίδειξη κακῶν τρόπων.

Ἔτσι, ἐνῶ ἐμεῖς στὸ Κίνημα 22 Μάρτη ἐπιζητούσαμε νὰ τακτοποιήσουμε ὅσο τὸ δυνατὸ γρηγορώτερα τὰ καθαρὰ ἐσωτερικὰ ζητήματα γιὰ νὰ περάσουμε στὰ βασικώτερα προβλήματα, ἡ ἐξουσία προσπάθησε νὰ συσκοτίσει τὸ ζήτημα καὶ ἐξαπέλυσε μιᾶς μεγάλης κλίμακας χαμπάνια τύπου πάνω στὸ θέμα τῶν ἐξετάσεων. Ὅλες οἱ συνεντεύξεις μὲ σπουδαστὲς περιορίζονταν σὲ γνῶμες γι' αὐτὸ τὸ πρόβλημα. Τὸ κίνημα διοχετεύτηκε σὲ ἀτέλειωτες συζητήσεις σχετικὰ μὲ τὴν ἀναγκαιότητα νέων τεχνικῶν ἐκτίμησης τῆς προόδου τῶν σπουδαστῶν στὰ μαθήματα, πράγμα ποὺ ὁπωσδήποτε θὰ ἰσοδυναμοῦσε μονάχα μὲ μιὰ τροποποιημένη μορφὴ τοῦ παλιοῦ συστήματος τῶν ἐξετάσεων. Αὐτὴ ἡ συζήτηση συνεχίστηκε ὁλόκληρη τὴ δεύτερη ἑβδομάδα τοῦ Μάη καὶ πρέπει νὰ σημειώσω ὅτι ἔκανε ὁλοφάνερο στὰ περισσότερο ἐπαναστατικὰ στοιχεῖα ἀνάμεσά μας τὸ πόσο λίγα μποροῦν νὰ ἐπιτευχθοῦν ἂν ὁ ἀγώνας περιοριστεῖ σὲ πανεπιστημιακὰ προβλήματα. Ἀλλὰ πολλοὶ σπουδαστὲς πείστηκαν ὅτι μιὰ βελτίωση τοῦ συστήματος τῶν ἐξετάσεων ἦταν αὐτὸ γιὰ τὸ ὁποῖο ἔπρεπε νὰ ἀγωνιζόμαστε καί, γιὰ μιὰν ἀκόμη φορά, ἔκλειναν τ' αὐτιά τους στὶς ἀπόψεις μας γιὰ τὴν ὑποδούλωση τῆς γνώσης καὶ τὸ ἄχρηστο τοῦ συστήματος τῶν ἐξετάσεων σὰν τέτοιου.

Ἔτσι, οἱ πιὸ ριζοσπαστικοὶ ἀπὸ μᾶς βρεθήκαμε ἀπομο-

νωμένοι. Καὶ δὲν θὰ μπορούσαμε νὰ ξεφύγουμε ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀπομόνωση ἂν ἡ κατάληψη τῶν ἐργοστασίων δὲν ὑποχρέωνε τὴν κυβέρνηση νὰ ἀφήσει κατὰ μέρος τὸ πρόβλημα τῶν ἐξετάσεων.

Αὐτὴ ἡ νέα καὶ ἐπιθετικὴ πρωτοβουλία ἦταν ἔργο τῶν νεαρώτερων ἐργατῶν, μελῶν τῶν συνδικάτων εἴτε ὄχι, ἀλλὰ ὁπωσδήποτε πίσω ἀπὸ τὴν πλάτη τῶν συνδικαλιστῶν ἡγετῶν. Εἶχαν παρακολουθήσει τὸν ἀγώνα τῶν σπουδαστῶν, πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς βοήθησαν στὰ ὁδοφράγματα, καὶ τώρα προσπαθοῦσαν νὰ ὀρθώσουν τὸ ἀνάστημά τους γιὰ δικό τους λογαριασμό. Ἡ ἔκταση καὶ ἡ ζωτικότητα τοῦ κινήματος τῆς κατάληψης ξάφνιασε ἀκόμα καὶ τοὺς ἴδιους τοὺς ἡγέτες τῶν ἐργατῶν καθὼς καὶ τὴ συνδικαλιστικὴ γραφειοκρατία. Ὅσο γιὰ τὶς ἀρχές, αὐτὲς κατάρρευσαν μπροστὰ στὶς συνδυασμένες ἐπιθέσεις σπουδαστῶν, νεαρῶν ἐργατῶν καὶ μαθητευόμενων ποὺ τώρα παρατάσσονταν ἀπέναντί τους πιασμένοι χέρι - χέρι.

Οἱ ἀρχὲς ὑποσχέθηκαν βιαστικὰ στοὺς σπουδαστὲς ὅλα ὅσα εἶχαν ζητήσει, ἀκόμα καὶ τὴ συμμετοχή τους στὴν ἐπεξεργασία τῶν μεταρρυθμίσεων, ἀλλὰ ἀντὶ γιὰ νὰ διαιρέσουν τὸ κίνημα, ἁπλῶς ἐνθάρρυναν τοὺς νεαροὺς ἐργάτες νὰ προβάλλουν τὰ δικά τους αἰτήματα μὲ ἀκόμα μεγαλύτερη ἐνεργητικότητα. Καὶ παρ' ὅλο ποὺ τὰ αἰτήματα αὐτὰ ἦταν οἰκονομικά, τὸ ἴδιο τὸ κίνημα ἦταν πολιτικὸ γιατὶ παραβίασε τοὺς ἀστικοὺς νόμους — οἱ ἐργάτες κατέβηκαν σὲ ἀπεργία χωρὶς προειδοποίηση, κρατήσανε σὲ περιορισμὸ μερικοὺς ἐργοδότες καὶ ἀγνόησαν τὶς ἐκκλήσεις τῶν συνδικάτων.

Καὶ ἔτσι, ἐφόσον στὴν πρώτη φάση τοῦ κινήματος οἱ ἐργάτες ἀγνόησαν τὸ νόμο, ἡ κυβέρνηση δὲν μποροῦσε νὰ χρησιμοποιήσει τὴ μηχανὴ τῆς νομιμότητας γιὰ νὰ τοὺς σταματήσει. Ἀπὸ ποιὸν μποροῦσε νὰ ζητήσει νὰ καθήσει ἀπέναντι στὶς ἀρχὲς στὰ διοικητικὰ συμβούλια, μὲ ποιὸν μποροῦσε νὰ διαπραγματευτεῖ;

Οἱ νεαροὶ ἐργάτες εἶχαν ἐξαπολύσει τὴν πρώτη τους ἐπίθεση ἐνάντια στὴν κρατικὴ ἐξουσία καί, παρόλο ποὺ μερικοὶ ἀπ' αὐτοὺς ἔχασαν τὴ ζωή τους στὰ ὁδοφράγματα τοῦ Παρισιοῦ, τῆς Καέν, τῆς Ρεντὸν καὶ τῆς Ρέν, διδάχτηκαν ὅτι τὸ κράτος εἶναι τρωτό. Πράγματι, τὸ κράτος ἦταν ὁλό-

τελα ἀδύναμο, εἶχε πρὸς στιγμὴ ξεπεραστεῖ καὶ στὸ ἀναμεταξὺ κλονίζονταν.

Εἶναι τεχνικὰ ἀδύνατο νὰ συντριβεῖ μιὰ ἀπεργία ὅταν ὑπάρχουν δέκα ἑκατομμύρια ἀποφασισμένοι ἀπεργοί. Ἡ ἐξουσία δὲν μποροῦσε οὔτε νὰ συγκεντρώσει ἀρκετοὺς ἀνθρώπους μὲ στολὴ γιὰ νὰ κάνει ἔφοδο στὰ ἐργοστάσια οὔτε νὰ βρεῖ ἀρκετοὺς ἀπεργοσπάστες νὰ συνεχίσουν τὴ δουλειὰ ἀντὶ γι' αὐτούς.

Διάταξε τὴ σύλληψη ὅλων τῶν γνωστῶν ἀγωνιστῶν, ἀλλὰ αὐτοὶ εἶχαν γίνει ἄφαντοι καὶ τὴ θέση τους πῆραν δραστήρια καὶ ἱκανὰ ἄτομα ὁλότελα ἄγνωστα στὴ μυστικὴ ἀστυνομία. Ἡ καλύτερη στρατηγικὴ ἦταν ἑπομένως νὰ κάτση και να περιμένη μέχρι ποὺ οἱ κομμουνιστὲς ἡγέτες νὰ ἀνακτήσουν τὸν ἔλεγχο τῶν συνδικαλιστικῶν μελῶν τους καὶ νὰ ἱκετεύσουν γιὰ εἰρήνη.

Στὸ ἀναμεταξύ, ἀκόμα καὶ οἱ περισσότερο κονφορμιστὲς σπουδαστὲς ἀλλάξανε στάση καὶ ἄρχισαν νὰ βλέπουν μὲ κριτικὸ πνεῦμα τὶς μεταρρυθμίσεις ποὺ τοὺς ὑποσχέθηκαν. Ἔτσι, ἐνῶ ἡ ἀπεργία ἐπεκτείνονταν στὴ Ροντιασετά, στὴ Μπερλιὲ καὶ στὴ Ρενώ, 300 σπουδαστὲς τῆς Πολυτεχνικῆς Σχολῆς ἀπείλησαν νὰ καταλάβουν αὐτὸ τὸ προπύργιο τῆς Γαλλικῆς Παιδείας. Ἔτσι ἡ κυβέρνηση πρόσφερε καὶ ἄλλες παραχωρήσεις — μὲ τὸ ἴδιο ἀποτέλεσμα. Ἡ συμφωνία τῆς Γκρενὲλ ὑπογράφτηκε καὶ παραδόθηκε στὰ συνδικάτα, ὅμως οἱ ἐργάτες τῆς γύρισαν τὴν πλάτη, καὶ συνέχισαν νὰ κατέχουν τὰ ἐργοστάσια. Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο, ὁ πρόεδρος τοῦ CNPF (Ἐθνικὴ Συνομοσπονδία Γάλλων Ἐργοδοτῶν) τηλεφώνησε στὴ CGT γιὰ νὰ βεβαιωθεῖ ὅτι αὐτὴ δὲν θὰ ἐκμεταλλεύονταν τὴν κατάσταση. Οἱ καπιταλιστὲς εἶχαν βρεῖ τὸ φερέφωνό τους: ὑπεύθυνοι, σοβαροὶ συνδικαλιστὲς ἡγέτες, πρόθυμοι νὰ τοὺς ἀκούσουν καὶ νὰ συμβουλέψουν μετριοπάθεια. Δυὸ μέρες ἀργότερα ὁ Σεγκὺ ἀποδοκιμάστηκε ἀπὸ τοὺς ἐργάτες τῆς Ρενὼ καὶ οἱ ἐργοδότες ἄρχισαν ξανὰ νὰ κλονίζονται. Ἡ ἀνίερη συμμαχία τῆς Γκρενὲλ ἀντιπροσωπεύει τὸ πιὸ προδοτικὸ δεῖγμα πολιτικῆς αὐτοῦ τοῦ αἰώνα. Ὅλοι οἱ γραφειοκράτες, Δεξιά, Ἀριστερὰ καὶ Κέντρο, ξέχασαν τὶς διαφορές τους γιὰ νὰ περισώσουν τὴν ἐξουσία τους. Δὲν ἐπρόκειτο πιὰ γιὰ ζήτημα τερματισμοῦ μιᾶς ἀπεργίας ἀλλὰ γιὰ τὸ στραγ-

γαλισμό ἑνός κινήματος πού μέ τήν ἀνάπτυξή του εἶχε γίνει κίνδυνος γιά ὅλους τους — ὁ Πομπιντού νά σώσει τό ΚΚ καί τή CGT, ὁ Σεγκύ νά στηρίξει τήν κυβέρνηση προτοῦ καταρρεύσει: τέτοια ἦταν ἡ βρωμερή συμφωνία ἐκείνου τοῦ σαββατοκύριακου στή Γκρενέλ. Ἀλλά ἡ μαζική ἀπόρριψή της ἀπό τούς ἐργάτες ὤθησε τίς ἀρχές σέ ὅ,τι ὁ Κουντραί ὀνόμασε τό «κενό κατανόησης» καί ἀποτέλεσε τήν ἀπαρχή τῆς τρίτης φάσης τοῦ ἀγώνα. Αὐτή ἡ φάση, παρόλο πού ἦταν βραχύχρονη, κατέδειξε τό πολιτικό κενό στή Γαλλική κοινωνία καί δημιούργησε ἕνα νέο ἱστορικό φαινόμενο: δυϊσμό μή - ἐξουσίας. Ἀπό τίς 27 μέχρι τίς 30 τοῦ Μάη κανείς δέν εἶχε τήν ἐλάχιστη ἐξουσία στή Γαλλία. Ἡ κυβέρνηση κατέρρεε, ὁ Ντέ Γκώλ καί ὁ Πομπιντού ἦταν ἀπομονωμένοι. Ἡ ἀστυνομία, ἐκφοβισμένη ἀπό τήν ἔκταση τῆς ἀπεργίας, καί ἐξαντλημένη ἀπό δυό ἑβδομάδες ὁδομαχιῶν ἦταν ἀνίσχυρη νά διαφυλάξει τή δημόσια τάξη. Ὁ στρατός δέν ἐμφανίζονταν, οἱ φαντάροι δέν μποροῦσαν νά χρησιμοποιηθοῦν γιά μιάν ὑπόθεση στήν ὁποία ἐλάχιστοι πίστευαν. Ἔμεναν μόνο οἱ ἐπαγγελματίες στρατιωτικοί, οἱ βετεράνοι τῆς Ἰνδοκίνας καί τῆς Ἀλγερίας πού ἦταν ἀκόμα σαστισμένοι μέ τίς ἧττες πού δέχτηκαν ἀπό τό ἀπελευθερωτικό κίνημα τῶν ἀποικιῶν.

Ὁ γαλλικός στρατός, μ' ὅλο τόν τεχνολογικό ἐξοπλισμό του, ἔχει μονάχα μιά μικρή δύναμη πεζικοῦ. Ἡ γαλλική ἀεροπορική δύναμη μέ τήν ἀτομική της βόμβα, τό Ναυτικό μέ τά ὑποβρύχιά του, τά ἀεροπλανοφόρα καί ἄλλες Γκωλιστικές χίμαιρες, δέν μποροῦσαν νά ἐπέμβουν σ' αὐτή τή διαμάχη· ἡ ἀποτελεσματικότητά τους θά ἦταν ἀσήμαντη. Κανένα στρῶμα τοῦ πληθυσμοῦ δέν ἦταν ἀρκετά ἀξιόπιστο ἤ ἀρκετά ἰσχυρό γιά νά ἀντιταχθεῖ στήν ἀπεργία. Ἡ ἀνακοίνωση τύπου τοῦ Πομπιντού τῆς Παρασκευῆς 24 τοῦ Μάη εἶναι ἀξιόλογη ἀπ' αὐτή τήν ἄποψη — δείχνει ὅτι ἡ κυβέρνηση προσπαθοῦσε ἀκόμα νά παρουσιάζεται σάν ὑπέρτατος διαιτητής τῶν διάφορων συμφερόντων μέσα στήν κοινωνία, ἐνῶ ἔχανε ὅ,τι μποροῦσε γιά νά διατηρήσει τήν ἰδιωτική ἰδιοκτησία καί τά μέσα παραγωγῆς στά χέρια τῆς μπουρζουαζίας. Στούς λόγους του ὁ Πομπιντού προσπαθοῦσε νά καθησυχάσει τούς ἐργάτες, ἀγρότες, ἐκπαιδευτικούς καί σπου-

δαστές· προσπαθοῦσε ἐπίσης νὰ φέρει σὲ ἀντίθεση τοὺς μὲν μὲ τοὺς δέ, νὰ ὑποσκάψει τὴν ἀλληλεγγύη ποὺ εἶχε σφυρηλατηθεῖ μέσα στὴ δράση (βλ. κεφ. I: Οἱ ἐργάτες).

Γιὰ λίγο χρόνο τὸ κράτος εἶχε στὴν κυριολεξία «σβήσει». Ἕνα τεράστιο καινούργιο δίκτυο δημιουργοῦνταν γιὰ τὴν ἀνταλλαγὴ πληροφοριῶν (ἀφίσες, προκηρύξεις, ἐπισκέψεις, προσωπικὲς ἐπαφὲς) καὶ ἀγαθῶν. Τὸ νέο σύστημα εἶχε ξεπηδήσει δίπλα στὸ παλιὸ καὶ ἀνεξάρτητα ἀπ' αὐτό. Πάνω ἀπ' ὅλα, ἦρθε στὸ φῶς ἕνας νέος τύπος σχέσεων μεταξὺ ἀτόμων καὶ ὁμάδων, ὅπου συγχέονταν οἱ ἱεραρχίες καὶ ὁ κοινωνικὸς καταμερισμὸς τῆς ἐργασίας.

Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο οἱ συνδικαλιστὲς γραφειοκράτες (αὐτοὶ οἱ ρωμαλέοι ὑποστηριχτὲς τοῦ παλιοῦ καθεστῶτος) ρίχτηκαν στὶς ἀνοιχτὲς ἀγκάλες τῶν «ὑπεύθυνων ἀρχῶν» δείχνει ὅτι ἦταν ἀκατάλληλοι γιὰ νὰ ἀντιπροσωπεύουν τοὺς ἐργάτες, καὶ ἐπίσης ὅτι ἡ κυβέρνηση ἐγκαταλειμμένη ἀπὸ τοὺς ἴδιους της τοὺς ὑποστηριχτές, ἦταν πρόθυμη νὰ ἁδράξει ὅποιο χέρι τῆς προσφέρονταν.

Ὁ μακροπρόθεσμος σχεδιασμὸς ὁ ἀναγκαῖος γιὰ τὴ διεύθυνση μιᾶς σύγχρονης οἰκονομίας, συνεπάγεται ἀναγκαστικὰ μιὰ προοδευτικὴ ἐπίθεση ἐνάντια στὰ παραδοσιακὰ κατάλοιπα τοῦ καπιταλισμοῦ: τὴ μικρὴ ἐπιχείρηση, τοὺς μικρέμπορους, τὴ μικρὴ γαιοκτησία. Αὐτὰ τὰ θύματα τῆς «ὀρθολογικοποίησης» εἶναι κατὰ κανόνα συντηρητικώτερα ἀπὸ τοὺς πιὸ δυναμικοὺς καὶ προχωρημένους μεγαλοβιομήχανους. Προβάλλουν τὰ δικά τους ἰδιαίτερα αἰτήματα, ὅμως προσκολλῶνται σ' ὅσα μικροπρονόμια ἀπολαμβάνουν ἀκόμα, καὶ μάλιστα τόσο περισσότερο ὅσο ἡ κυβέρνηση προσπαθεῖ νὰ τοὺς προστατέψει τεχνητὰ ἀπὸ τὰ πλήρη ἐπακόλουθα τοῦ ἀνταγωνισμοῦ ἀπὸ σουπερμάρκετς καὶ τὰ παρόμοια.

Πάντως σὲ καιρὸ πολιτικῆς κρίσης, ὅταν δὲν μπορεῖ πιὰ νὰ ἐξασφαλιστεῖ ἡ σταθερότητα, ὁ μικρὸς ἐπιχειρηματίας πλήττεται περισσότερο ἀπ' ὅλους μὲ τὴν ἔλλειψη ἀποθεμάτων του καὶ τὴν ἀπόλυτη ἐξάρτησή του ἀπὸ ἕνα συνεχῆ τζίρο. Ἐπιπλέον, ἐνῶ τὸν πλήττει οἰκονομικά, ἡ κρίση τὸν ὁδηγεῖ νὰ προβάλλει τὰ αἰτήματά του πιὸ ἐπίμονα καὶ νὰ ὑπερασπίσει τὰ συμφέροντά του. Ἑπομένως ἡ ἀνοιχτὴ ἐπίθεση κατὰ τοῦ συστήματος ἀπὸ μέρους τῶν σπουδαστῶν καὶ

ἐργατῶν διευρύνει τὸ χάσμα ἀνάμεσα στὸ μεγάλο καὶ τὸ μικρὸ ψάρι μέσα στὸ καπιταλιστικὸ στρατόπεδο.

Αὐτὸ θέτει τὶς ἀρχὲς σὲ δίλημμα: εἴτε πρέπει νὰ ὑποχωρήσουν μπροστὰ στὴν πίεση τοῦ «μικροῦ ψαριοῦ» καὶ νὰ ἐνεργήσουν σὰν ὑποστηρικτὲς γιὰ ὅ,τι τὸ πιὸ καθυστερημένο ὑπάρχει στὸν καπιταλισμό, εἴτε θὰ ὁδηγήσουν τὴ μικρομπουρζουαζία στὸ στρατόπεδο τῶν ἐργατῶν καὶ θὰ ἐπισπεύσουν μιὰ πραγματικὴ ἀλλαγὴ τῆς κοινωνίας. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ μικρομπουρζουαζία θὰ μποροῦσε νὰ ἔχει ὁδηγηθεῖ στὸ φασισμό, ὅμως ὁ Σαλὰν ἦταν ἀκόμα στ' ἀγκαλιάσματα μὲ τὴ γυναίκα του μετὰ τὴν ἀπόλυσή του ἀπὸ τὶς φυλακές, ὁ Μπιντὼ ὁλοκλήρωνε τὰ ἀπομνημονεύματά του καὶ ὁ Τιξιὲ Βινιανκοὺρ ἀσχολοῦνταν μὲ τὴν ἀπαγγελία τοῦ Γκωλιστικοῦ πιστεύω τῆς ἐθνικῆς ἑνότητας. Μὲ λίγα λόγια, δὲν ὑπῆρχε κανεὶς γιὰ νὰ μετατρέψει τὴ μικρομπουρζουαζία σὲ τάγματα ἐφόδου — ὅσο κι ἂν αὐτὴ ἦταν γεμάτη νοσταλγία γιὰ τὴν Αὐτοκρατορία. Οὔτε μποροῦν σήμερα νὰ βρεθοῦν ἀγράμματοι χωρικοὶ τοῦ εἴδους αὐτῶν ποὺ βάδισαν μὲ τόσο ἐνθουσιασμὸ ἐνάντια στὴν Κομμούνα τὸ 1871. Πράγματι, πρωτοῦ ὁ Ντὲ Γκὼλ σείσει τὸ φάσμα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, κανεὶς δὲν εἶχε οὔτε κἂν σκεφτεῖ αὐτὴ τὴ δυνατότητα: δὲν ὑπῆρχε καμμιὰ ἀντεπαναστατικὴ δύναμη ἀρκετὰ ἰσχυρὴ γιὰ νὰ κινητοποιηθεῖ μὲ σκοπὸ νὰ φέρει σὲ πέρας αὐτὸ τὸ ἔργο.

Δυστυχῶς, οἱ δυνάμεις τῆς Ἀριστερᾶς δὲν ἐκμεταλλεύτηκαν τὸ ὑφιστάμενο κενὸ ἐξουσίας, δὲν ἐκμεταλλεύτηκαν αὐτή, τὴν καινοφανῆ, ἂν ὄχι ἐπαναστατικὴ κατάσταση. Οἱ πολιτικάντηδες τῆς FGDS (σοσιαλιστὲς) καὶ τοῦ ΚΚ Γαλλίας οὔτε κἂν σκέφτηκαν ποτὲ νὰ προσφέρουν λύσεις ποὺ θὰ προχωροῦσαν πιὸ πέρα ἀπὸ τὰ κοινοβουλευτικὰ παιχνίδια.

Μᾶς ἀπομένει νὰ ἐξηγήσουμε γιατὶ οἱ ἴδιοι οἱ ἐργάτες δὲν κατόρθωσαν νὰ συνειδητοποιήσουν καὶ νὰ χρησιμοποιήσουν τὴ νεοφανέρωτη δύναμή τους. Ἀπόρριψαν τὴ συμφωνία τὴν ὑπογραμμένη ἀπὸ τοὺς ὑποτιθέμενους ἀντιπροσώπους τους ἀλλὰ κατὰ κύριο λόγο δὲν ἔκαναν καμμιὰ κίνηση πρὸς μιὰ θετικώτερη δράση. Τὸ σύνθημα τῆς «λαϊκῆς κυβέρνησης» ἦταν γιὰ πολλοὺς μιὰ ψυχρολουσία, καὶ τὰ ὄνειρά τους, οἱ ἐλπίδες τους καὶ ἡ φλόγα τους ἐξανεμίστηκαν. Ὁ Ντὲ Γκώλ, μὲ τὴν ὑπόσχεσή του γιὰ ἐκλογές, ἔδωσε σ' ὅλους τοὺς

πολιτικάντηδες μιὰ νέα παράταση ζωῆς, καὶ ἄξαφνα οἱ ἄνθρωποι ἄρχισαν νὰ γίνονται δέσμιοι τοῦ προγονικοῦ μύθου ὅτι γιὰ ὅλα τὰ προβλήματά τους θὰ φρόντιζαν οἱ εἰδικοὶ σ' αὐτὸ τὸ μαγικὸ κάστρο — τὴ Βουλὴ τῶν ἀντιπροσώπων. Ὁ στρατὸς τοῦ Ντὲ Γκὼλ συσπειρώθηκε γύρω του μετὰ τὶς ὑποσχέσεις γιὰ ἀπελευθέρωση ὅλων τῶν πρώην στρατηγῶν τοῦ OAS, καὶ αὐτὸ ἦταν ἀρκετὸ γιὰ νὰ συντριβεῖ κάθε ἴχνος ἀγωνιστικοῦ πνεύματος ποὺ εἶχε ἀπομείνει στὴν ἐπίσημη Ἀριστερά. Μὲ τοὺς Κομμουνιστὲς στὸ σάκκο, ὁ Ντὲ Γκὼλ ἔσπευσε νὰ ἐγγυηθεῖ γιὰ τὴν τιμιότητα τῶν κανόνων τοῦ παιχνιδιοῦ καί, σὰν ἀπόδειξη τῆς καλῆς του θέλησης, δέχτηκε ἕνα ἀπὸ τὰ βασικώτερα Κομμουνιστικὰ αἰτήματα: τὴν κατάργηση τῶν λασμίσητων περιορισμῶν τῆς κοινωνικῆς ἀσφάλισης. Μετὰ ἀπ' αὐτὴ τὴν ἐνέργεια ὅλοι ἄφησαν ἕνα στεναγμὸ ἀνακούφισης — ὅλοι οἱ πολιτικάντηδες, ὅλοι οἱ θαυμαστὲς τοῦ Στρατηγοῦ καί, ὄχι λιγώτερο ἀπ' τοὺς ἄλλους, οἱ φίλοι τοῦ Κοσύγκιν καὶ τοῦ Τζόνσον. Καὶ αὐτὸ ποὺ τὸ ἔκανε δυνατὸ ἦταν, δὲν θὰ μπορέσουμε ποτὲ νὰ τὸ τονίσουμε ὅσο πρέπει, ὅτι οἱ ὀργανώσεις τῆς Ἀριστερᾶς δὲν ἤθελαν νὰ πάρουν οἱ μάζες τὴν ἐξουσία. Μὲ δυὸ λόγια, ὅταν ἡ ἔκκληση γιὰ γενικὲς ἐκλογὲς ἔγινε ἀποδεχτὴ ἡ ἐπαναστατικὴ φουσκοθαλασσιὰ ἄρχισε νὰ καταλαγιάζει.

Κατὰ πρῶτο λόγο, τὸ κατέβασμα σὲ ἀπεργία γίνονταν ὅλο καὶ περισσότερο ριψοκίνδυνο μὲ τὸν ἐκφοβισμὸ τῶν ἀπεργιακῶν φρουρῶν ἀπὸ μέρους τῆς ἀστυνομίας καὶ τὶς ἀπειλὲς καὶ κυρώσεις ἐνάντια στοὺς ἀριστεριστές, ποὺ προσυπογράφονταν ἀπὸ τὸ ΚΚ καὶ τὴ CGT. Ἡ ἐπιστροφὴ στὴν ἐργασία ἄρχισε, συνοδευμένη, ἀπὸ τὴ γλυκειὰ μουσικὴ ραδιοφώνου, τηλεόρασης καὶ τύπου (εὐχαριστῶ, Le Monde, γι' αὐτὰ τὰ τελικὰ οὐρλιαχτὰ ποὺ θρυμμάτισαν κάθε πρόσχημα ἀντικειμενικότητάς σου!) Ἡ ἐπιστροφὴ στὴν ἐργασία σ' ἕνα τομέα εὐνοοῦσε τὴν ἐπιστροφὴ καὶ στοὺς ἄλλους τομεῖς, ἐνῶ ὅσα συνέχιζαν νὰ ἀγωνίζονται (ἰδιαίτερα στὶς βιομηχανίες αὐτοκινήτων καὶ ἠλεκτρονικῶν) εἶχαν νὰ ἀντιμετωπίσουν μιὰν ὅλο καὶ ἐντονώτερη πίεση, καὶ ὄχι τὴ λιγώτερη ἀπὸ μέρους τῆς CGT ἡ ὁποία παρουσίαζε τὶς ἀσήμαντες οἰκονομικὲς παραχωρήσεις ποὺ εἶχε πετύχει σὰ μιὰ μεγάλη νίκη. Ἡ πλήρης ἐξουσία τοῦ κράτους ἀποκαταστάθηκε καὶ τὰ βιομηχανι-

κὰ προβλήματα ἐπέστρεψαν ἀπὸ τοὺς δρόμους καὶ τὰ ἐργοστάσια στὰ χέρια τῶν «εἰδικῶν» — τῶν ἐπαγγελματιῶν συνδικαλιστῶν ἡγετῶν. Αὐτοὶ ἀνυπομονοῦσαν νὰ ξανανοίξουν τὸ μαγαζάκι τους, νὰ διαπραγματευθοῦν συμμαχίες καὶ μυστικὰ σύμφωνα, καὶ νὰ ἀρχίσουν τὶς παλιὲς μανοῦβρες ποὺ ξέρουν τόσο καλά. Ὁ ρόλος τους ἀρχίζει ἐκεῖ ποὺ σταματάει ὁ ἀγώνας γιὰ τὴν αὐτονομία τῶν ἐργατῶν — πίσω ἀπὸ κλειστὲς πόρτες.

Καὶ ὅταν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ξαναγύρισαν στὴν παλιά τους δουλειά, οἱ μικρομαγαζάτορες καὶ οἱ μικρογραφειοκράτες ἐγκατάλειψαν τοὺς ἐργάτες καὶ σύρθηκαν πρὸς τοὺς παλιούς τους ἀφέντες, ἐνῶ ἀπολάμβαναν τὰ ἔκτακτα πλεονεκτήματα ποὺ εἶχαν κερδίσει χάρη στὸν ἀγώνα τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Ταυτόχρονα, ὅλα τὰ πολιτικὰ κόμματα ἐπιδόθηκαν μὲ κάθε προθυμία στὶς ἐκλογικὲς ἑτοιμασίες καὶ ἐπανόρθωσαν τὴν πολιτικὴ στὴν ἐξιδανικευμένη λειτουργία της μέσα στὴ νερωμένη ἀτμόσφαιρα τῶν ἰδεολογιῶν, τῶν διακηρύξεων ἀρχῶν, τῶν προγραμμάτων καὶ ὑποσχέσεων. Ἄρχισαν ξανὰ νὰ μονοπωλοῦν κάθε διάλογο, ἀποκλείοντας τὶς μάζες καὶ μιλώντας μὲ σκοπὸ νὰ σκεπάσουν τὴν πραγματικότητα. Μιὰ ποὺ ἡ πολιτικὴ εἶναι δουλειὰ τοῦ κράτους καὶ τῆς κυβέρνησης, συμβούλευαν τὴν ἐργατικὴ τάξη νὰ γυρίσει στοὺς πάγκους τῶν ἐργοστασίων καὶ νὰ προβάλλει τὰ σωματειακά της αἰτήματα μέσω τοῦ κατάλληλου ὀργανισμοῦ. Ἡ πολιτικὴ γιὰ τοὺς πολιτικοὺς καὶ ὁ μόχθος γιὰ τὴν ἐργατικὴ τάξη!

Τότε ἡ μικροαστική, ρατσιστική, ἐθνικιστική, ἀντιδραστική, φασιστική, θρησκευτική, Καθολική, Προτεστάντικη ἢ Ἰουδαϊκὴ Γαλλία ἀποτίναξε βαθμιαία ἀπὸ πάνω της τὴ σκόνη καὶ βάδισε χαμαρωτὰ πρὸς τὸ Σὰνζ - Ἐλυζὲ φωνάζοντας τὴν ὑποστήριξή της γιὰ τὸ γέρο - στρατηγό.

Ἦταν ἄραγε ἀναπόφευγη αὐτὴ ἡ ἀναγέννηση τῆς ὑποκρισίας; Ἡ πιὸ ξεκάθαρη ἀπάντηση δόθηκε στὸ Σαὶν - Ναζαίρ. Ἐκεῖ τὰ τοπικὰ συνδικάτα, πολὺ ἀριστερώτερα ἀπὸ τοὺς ἐθνικούς τους ἡγέτες, κάλεσαν σὲ μιὰν ἀντιδιαδήλωση ἐνάντια στοὺς Γκωλιστὲς καὶ περισσότεροι ἀπὸ 150.000 ἐργάτες, ἐκπαιδευτικοί, φοιτητὲς καὶ μαθητὲς ἔκαναν τοὺς 300 μὲ 400 ἀντιδραστικοὺς νὰ φαίνονται σταγόνα στὸν ὠκε-

ανό. Μὲ τὸ νὰ ἀρνηθοῦν νὰ καλέσουν σὲ μιὰ παρόμοια ἀντιδιαδήλωση στὴν ὑπόλοιπη χώρα, τὰ συνδικάτα ἐπέτρεψαν στὴ μπουρζουαζία νὰ ἐπανεγκατασταθεῖ εἰρηνικὰ καὶ μὲ κάθε ἄνεση καὶ νὰ ἀρχίσει νὰ βγάζει ἀπὸ τὰ πακέττα τὰ χρήματα καὶ τιμαλφῆ ποὺ εἶχε στριμώξει σὲ μπαοῦλα καὶ βαλίτσες ἑτοιμαζόμενη νὰ ὑποχωρήσει στοὺς πράσινους λόφους τῆς Ἑλβετίας. Ὁ ἐκβιασμὸς τῶν CDR (Ἐπιτροπὲς Ἀμύνης τῆς Πολιτείας — Γκωλλιστικὲς ὁμάδες κρούσης) καὶ ἄλλων παραστρατιωτικῶν ὀργανώσεων μποροῦσε νὰ πιάσει τόπο μονάχα σὲ μιὰν ἀτμόσφαιρα ἐργατικῆς ἀποκινητοποίησης καὶ ἀπάθειας.

Γιὰ νὰ διατηρηθεῖ ἡ Ἐξουσία σὲ μιὰ σύγχρονη κοινωνία, δύο πράγματα εἶναι ἑπομένως ἀναγκαῖα: ἡ δύναμη τῆς ἀστυνομίας καὶ ἡ ἀπάθεια τῶν ἐργατῶν. Ἡ κατάρρευση τῆς κρατικῆς ἐξουσίας δὲν μπορεῖ νὰ ἐξηγηθεῖ μόνο ἀπὸ τὴν ἀνεπάρκεια ἑνὸς κοσμήτορα, πρύτανη ἢ ὑπουργοῦ· ὀφείλονταν στὴ δράση μιᾶς ἀποφασισμένης ὁμάδας ἀνθρώπων ποὺ ἀμφισβητοῦσαν τὴν ἴδια τὴ βάση της, ποὺ ἀγνοοῦσαν τὸ νόμο μὲ στόχο τὴν ἐγκαθίδρυση μιᾶς νέας τάξης πραγμάτων βασισμένης πάνω στὴν κοινὴ συναίνεση. Καὶ ἀφοῦ ἐνήργησαν μ' αὐτὸ τὸν τρόπο, οἱ συνειδητοὶ ἢ ἀσυνείδητοι ὑποστηρικτὲς τοῦ συστήματος ὑποχώρησαν, ἐπειδὴ ἁπλούστατα δὲν μποροῦσαν νὰ ὑψώσουν τὸ ἀνάστημα ποὺ ἀπαιτοῦσε αὐτὴ ἡ ἀμφισβήτηση. Οἱ σπουδαστὲς ἤξεραν ὅτι πρέπει νὰ κατεβάσουν τὴν πολιτικὴ στοὺς δρόμους, νὰ ἀγωνιστοῦν γιὰ συγκεκριμένους στόχους καὶ ὄχι γιὰ ἀφηρημένες ἔννοιες. Ἔχαναν στὰ πανεπιστήμια αὐτὸ ποὺ οἱ ἐργάτες δὲν κατόρθωσαν νὰ κάνουν στὰ ἐργοστάσια: τὰ διεύθυναν μόνοι τους καὶ γιὰ λογαριασμό τους. Δὲν ἐπιδιώκουμε νὰ ἐκφράσουμε ἠθικὴ κρίση γιὰ κανένα, ἁπλῶς σημειώνουμε ἕνα γεγονὸς ποὺ οἱ ἐπαναστάτες θὰ ἔκαναν καλὰ νὰ θυμοῦνται στὸ μέλλον. Ἐὰν ἕνας σχετικὰ μικρὸς ἀριθμὸς σπουδαστῶν μποροῦσε νὰ πετύχει, εἶναι δυὸ φορὲς σημαντικώτερο νὰ κατανοήσουμε γιατὶ οἱ ἐργάτες δὲν ἀκολούθησαν τ' ἀχνάρια τους ἐνῶ εἶχαν τὴ δύναμη γιὰ νὰ τὸ κάνουν.

Οἱ διαρθρωτικὲς μεταρρυθμίσεις ποὺ πρότεινε ὁ Ντὲ Γκὼλ τοποθετοῦνται μέσα στὸ πλαίσιο τῶν ἰδεολογικῶν προσπαθειῶν ἀπὸ μέρους ὅλων τῶν ἀρχῶν, ἀπὸ τὸ κράτος μέχρι

τὴ γραφειοκρατία, νὰ κάνουν τὶς μάζες πιὸ πειθήνιες καὶ εὐκολομεταχείριστες. «Ἡ κοινωνία πρέπει νὰ γίνει λιγώτερο ἄκαμπτη»: αὐτὸ δήλωσε ἕνας ὑψηλὰ ἱστάμενος ἀξιωματοῦχος τοῦ κράτους, καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι ποὺ ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας στὸ μήνυμά του τῆς 7 τοῦ Ἰούνη 1968 ὑποσχέθηκε ὅτι θὰ κάνει. Ὁ Ντὲ Γκὼλ ἐννοοῦσε ὅτι ὁ νόμος θὰ παραχωροῦσε σὲ κάθε ἐργάτη ἕνα μερίδιο ἀπὸ τὰ κέρδη, ὅτι ὅλοι θὰ ἐνημερώνονταν ἐπαρκῶς σχετικὰ μὲ τὴν πρόοδο στὴ βιομηχανία τους καὶ ὅτι ὅλοι θὰ μποροῦσαν, μέσω τῶν ἐλεύθερα ἐκλεγμένων ἀντιπροσώπων τους, νὰ ὑπερασπίσουν τὰ συμφέροντά τους, τὶς ἀπόψεις τους καὶ τὶς δικές τους (σίκ!) προτάσεις. Σὲ μιὰ κοινωνία ποὺ ἐξασφαλίζει τὴ συμμετοχὴ τῶν ἐργατῶν, στὴν ὁποία ὁ καθένας ἔχει ἕνα μερίδιο στὸ μέλλον, δὲν ὑπάρχει φυσικὰ κανεὶς σοβαρὸς λόγος νὰ ἀντιτάσσεται κάποιος στὶς διαταγὲς ποὺ ἔρχονται ἀπὸ τὴν κορυφή. «Στὴ λήψη τῶν ἀποφάσεων μπορεῖ νὰ συμμετέχουν πολλοί, ἀλλὰ πρέπει αὐτὲς νὰ ἐκπληρώνονται ἀπὸ ἕνα μονάχα ἄνθρωπο». Καὶ πράγματι, γιὰ ἕνα τέταρτο τοῦ αἰώνα σχεδόν, τὸ κράτος δημιουργοῦσε ἐπίσημα σώματα γιὰ νὰ φροντίζουν γιὰ τὰ συμφέροντα τῶν ἐργατῶν, τὶς ἐπιτροπὲς ἐργασίας ποὺ ἐκπληρώνουν στὶς περισσότερες περιπτώσεις δύο μόνο λειτουργίες: νὰ ἀνακουφίζουν τὰ ἀφεντικὰ ἀπὸ τὸ βάρος τῆς διαχείρησης τῶν διαφόρων ἐπιδομάτων καὶ ἀπὸ τὴν ὑποχρέωση νὰ μεταδίδουν προσωπικὰ τὰ δυσάρεστα νέα στοὺς ἐργάτες. Ὅσο γιὰ τὸ νέο κόλπο τῆς ἐργατικῆς συμμετοχῆς ἦταν λίγη ἀκόμη σάλτσα καὶ οἱ ἐργάτες τὸ ξέρανε πολὺ καλά. Παρόλα αὐτὰ πολλοὶ ἐργοδότες, καὶ ἰδιαίτερα οἱ μικροεπιχειρηματίες, ἀντιτάχθηκαν στὶς νέες προτάσεις: ἀρνήθηκαν νὰ δεχτοῦν τὴν ἐργατικὴ συμμετοχὴ μὲ ὁποιαδήποτε μορφή. Ὅσο γιὰ τὰ μεγάλα ἀφεντικά, ἰσχυρίζονταν ὅτι δὲν χρειαζόταν νέα νομοθεσία ἐπειδὴ ἡ ἐργατικὴ συμμετοχὴ ἦταν ἤδη γεγονός.

«Τὸ Γαλλικό μας σύστημα ἐπιτρέπει ἀξιόλογη συμμετοχὴ σὲ ἐθνικὸ οἰκονομικὸ ἐπίπεδο, ἰδιαίτερα στὶς ἐπιτροπὲς σχεδιασμοῦ μέσα στὰ πλαίσια τῶν οἰκονομικῶν συμβουλίων, ὅπου οἱ διάφορες ἀνάγκες ὅλων τῶν τμημάτων τῆς κοινωνίας λαμβάνονται ὑπ' ὄψη ἀπὸ κοινοῦ καὶ τὶς περισσότερες φορὲς ἐναρμονίζονται, σύμφωνα μὲ τὴν ἀρχὴ τῆς κοινωνικῆς συν-

εργασίας (σίκ!). Ἡ συμμετοχὴ στὶς ἐπιχειρήσεις μπορεῖ νὰ βελτιώσει τὴν ἀποδοτικότητα μονάχα ἂν ἐνισχύει τὶς ὑπάρχουσες διαρθρώσεις. Πρέπει νὰ ὑποβοηθήσει τὸν καταμερισμὸ τῶν εὐθυνῶν ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ὑποσκάψει τὴν ἱεραρχία (σίκ!). Εἶναι ἀναγκαῖο οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἀνωτέρων κλιμακίων καὶ τῶν ἐργατῶν νὰ δειχθοῦν ἀξιόπιστοι ἀπ' αὐτὴ τὴν ἄποψη, νὰ μὴ λησμονήσουν τὶς οἰκονομικὲς πραγματικότητες τῆς ζωῆς» (Γενικὴ Συνέλευση τῆς Ἐργοδοτικῆς Συνομοσπονδίας CNPF, ὅπως ἀναφέρεται στὴν ἐφημερίδα Le Monde, 10 Αὐγούστου 1968).

Ἡ ἔννοια αὐτοῦ τοῦ κομματιοῦ, ἂν ἀφήσουμε κατὰ μέρος τὶς φλυαρίες, εἶναι ὅτι ἡ Ἐργοδοτικὴ Συνομοσπονδία περίμενε ἀπὸ τοὺς «πολύτιμους μεσάζοντές της», τοὺς συνδικαλιστὲς ἡγέτες, νὰ θέσουν τὴν οἰκονομικὴ «ἀνάπτυξη» ὑπεράνω τῶν συμφερόντων τῶν ἐργατῶν. Αὐτὸ ὁδηγεῖ σ' ἕνα σύστημα διαιτησίας ὅπου, παρόλο ποὺ οἱ ἐργάτες ἔχουν κάποιο ρόλο, ἡ κυβέρνηση ἔχει τὴν τελευταία λέξη. Μὲ δυὸ λόγια, ἡ «συμμετοχὴ» τοῦ Ντὲ Γκὼλ δὲν εἶναι παρὰ ἕνα ἀκόμη λεκτικὸ φετὶχ ποὺ ἔχει τὴ θέση του στὸ ράφι δίπλα στὴν «πατρίδα» καὶ τὶς «οἰκογενειακὲς ἀρχές», κάτι ποὺ θὰ μποροῦσαν νὰ κάνουν ἔμβλημά τους ὅλοι οἱ διακεκριμένοι προφέσσορες καὶ οἱ συνταξιοδοτημένοι ἀξιωματοῦχοι, ὅλοι οἱ τίμιοι νεαροὶ χριστιανοὶ ἐργοδότες καὶ οἱ «προοδευτικοὶ» συνδικαλιστές.

Ὅλες οἱ σύγχρονες καπιταλιστικὲς κοινωνίες πάσχουν ἀπὸ μιὰ θεμελιώδη ἀντίφαση ποὺ πηγάζει ἀπὸ τὴν ταξικὴ πάλη. Ἡ ἐκμετάλλευση τῶν ἐργατῶν ὁδηγεῖ ἀναπόφευκτα σὲ μιὰ συνεχῆ ὄξυνση τῆς ἀντίθεσης συμφερόντων ἀνάμεσα στὶς τάξεις, καὶ καταλήγει στὴν ἀνοιχτὴ ἀντίσταση ἤ, ἀλλοιῶς στὴν ἀπάθεια καὶ τὴν ἀδιαφορία τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ἑπομένως ὅλες οἱ βιομηχανίες, πολιτικὰ κόμματα, κυβερνητικὰ συστήματα καὶ ἡ ἴδια ἡ ἰδεολογία τοῦ καπιταλισμοῦ συγλονίζονται ἀπὸ ἀλεπάλληλες κρίσεις καὶ συγκρούσεις. Ἡ «ἀντικοινωνικὴ στάση» τῶν ἐργατῶν καὶ τὸ διάσημο «δὲν πᾶς στὸ διάβολο, ἐμένα τί μὲ νοιάζει» εἶναι ἄμεσα ἐπακόλουθα αὐτῆς τῆς κατάστασης, φυσιολογικὲς ἀντιδράσεις ἀπέναντι σ' ἕνα σύστημα ποὺ μετατρέπει τὸ σύνολο τῶν προλετάριων σὲ «ἀπόβλητους». Περιορισμένος στὸ ρόλο τοῦ παθητικοῦ καταναλωτῆ, ἀπομονωμένος ἀπὸ τοὺς συντρόφους του, ὁ ἐργά

της χτίζει ένα τοίχο γύρω άπό τήν οίκογένειά του καί βρίσκεται σέ διαρκή έπιφυλακή γιά νά τόν ύπερασπίζει.

Ταυτόχρονα, ό καπιταλισμός όφείλει νά παρασύρει τήν έργατική τάξη μαζί του, γιατί ή όμαλή λειτουργία του έξαρτάται άπό τή βιομηχανική «είρήνη». Μέσα στά δέκα χρόνια τής διακυβέρνησής του, τό Γκωλιστικό καθεστώς μεταμόρφωσε τή Γαλλία πολύ έλάχιστα, ώστε τώρα ύπάρχουν παράλληλα μιά προχωρημένη τεχνολογία καί μιά άρχαϊκή, στύλ δεκάτου ένάτου αίώνα, δομή έξουσίας. Κάτω άπό τό συντριπτικό βάρος τών άλεπάλληλων κρίσεων, όπως γιά παράδειγμα τήν έπομένη τοῦ πολέμου τής 'Αλγερίας, ό Γκωλισμός ούτε κάν προσπάθησε ποτέ νά ρυθμίσει τά μόνιμα προβλήματα τής Γαλλικής οίκονομίας.

"Ας έξετάσουμε προσεχτικώτερα τό ίστορικό ύπόβαθρο. Μετά άπό μιά μακρόχρονη περίοδο νωθρής προόδου όπόταν έμενε πίσω άπό τίς άλλες βιομηχανικές δυνάμεις, ό Γαλλικός καπιταλισμός, μετά τό Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, έπωφελούμενος άπό τό μπούμ τής παγκόσμιας οίκονομίας, έκανε ξαφνα ένα γιγάντιο βήμα πρός τά έμπρός. Παρά τίς άμφιταλαντεύσεις τών πολιτικών ήγετών του, τίς έσωτερικές διαμάχες, τίς άποικιακές περιπέτειες καί άκόμα τίς τεράστιες έπιδοτήσεις πού τό κράτος ύποχρεώθηκε νά χορηγήσει στούς μή άνταγωνιστικούς τομείς τής βιομηχανίας, ό γαλλικός καπιταλισμός τελικά έφτασε τούς άνταγωνιστές του. Γιά νά καλύψει τίς άπώλειες πού είχε ύποστεί κατά τόν πόλεμο, ή Γαλλία ύποχρεώθηκε μεταξύ τοῦ 1948 καί τοῦ 1957 νά αύξήσει τή βιομηχανική παραγωγή κατά 75%. 'Από τό 1953 μέχρι τό πρώτο τρίμηνο τοῦ 1958, ή αύξηση ήταν 57% έναντι 53% στή Δυτική Γερμανία καί 33% γιά τή Δυτική Εύρώπη σά σύνολο. Αύτή ή έντυπωσιακή άνάπτυξη συμβάδισε μ' ένα ύψηλό βαθμό έκσυγχρονισμοῦ πού μετέβαλε όχι μόνο τή βιομηχανική τεχνική καί τίς παραγωγικές σχέσεις άλλά καί τή στάση τής μεγάλης έπιχείρησης. "Ολο καί περισσότερες βιομηχανίες συγχωνεύονταν καί καθυστερημένες περιοχές τής χώρας έκβιομηχανίζονταν. Οί πιό «προχωρημένοι» τομείς τής Γαλλικής έπιχείρησης άπόκτησαν 'Αμερικάνικη ζύη: στό μέτωπο τών μισθών προσπάθησαν νά άποφύγουν τίς

συγκρούσεις μὲ τοὺς ἐργάτες **κάνοντας παραχωρήσεις** χωρὶς προηγούμενο.

Ἀλλὰ σὲ κάθε φάση τὸ **προτσέσο ἐπέκτασης**, ἐκσυγχρονισμοῦ, ἀπορροφήσεων καὶ **ἐθνικοποίησης**, ἔρχονταν σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν «ἄλλη Γαλλία» ποὺ ἔβλεπε σ' αὐτὸ μιὰ ἀπειλὴ γιὰ τὴν ἴδια τὴν ὕπαρξή της. Γιατὶ ἡ γοργὴ οἰκονομικὴ ἐπέκταση τείνει νὰ καταστρέψη ὁλόκληρους τομεῖς τῆς οἰκονομίας (μικροϊδιοκτῆτες ἀγρότες, μικρέμπορους καὶ μικρὲς βιομηχανίες).

Αὐτὴ ἡ οἰκονομικὴ διαμάχη ἀντικαθρεφτίζεται στὸ πολιτικὸ πεδίο καὶ τείνει νὰ κάνει τὸ Γαλλικὸ καπιταλισμὸ πολιτικὰ ἀσταθῆ — ἡ ἐπιβίωση αὐτῶν τῶν καθυστερημένων στρωμάτων καὶ ἡ ἐξαιρετικὴ ἀριθμητική τους βαρύτητα μπλοκάρει τὸ κοινοβουλευτικὸ **σύστημα**. Ἔχει διατηρήσει καὶ ἐπιτείνει τὸν κατακερματισμὸ τῶν ἀστικῶν πολιτικῶν κομμάτων, καθένα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀπαιτεῖ εἰδικὰ προνόμια καὶ προστασία γιὰ τοὺς ἰδιαίτερους ἐκλογεῖς του. Σὰν ἐπακόλουθο, ἡ κυβέρνηση, κάθε ἄλλο ἀπὸ τὸ νὰ εἶναι ἱκανὴ ὅπως ἰσχυρίζεται νὰ ἐλέγχει τὶς διάφορες ὁμάδες πρὸς ὄφελος τοῦ συνόλου, ὑποχρεώνεται νὰ παραχωρεῖ εἰδικὰ προνόμια σὲ εἰδικὲς ὁμάδες σύμφωνα μὲ τὶς ἀνάγκες τῆς στιγμῆς.

4. Τὸ Γκωλιστικὸ φαινόμενο

Οἱ ἀπόψεις ποὺ παρουσιάζουμε ὡς τώρα εἶναι αὐτὲς τοῦ Π. Σωλιὲ (Socialisme ou Barbarie, 1958). Πρέπει ὅμως νὰ προσθέσουμε μιὰν ἐξήγηση γιὰ τὴν ἄνοδο τοῦ Ντὲ Γκὼλ στὴν ἐξουσία τὸ 1958 καὶ τὴ φύση τοῦ Γκωλιστικοῦ καθεστῶτος. Σύμφωνα μὲ τὸν Κλὼντ Λεφόρ, ἡ Γαλλικὴ κοινωνία ἔχει ὑποστεῖ δύο πρωταρχικὲς μεταβολές. Ἡ πρώτη εἶναι ἡ ἐπέκταση τῶν δραστηριοτήτων τοῦ κράτους ποὺ ἔφτασε νὰ ἐλέγχει ἕνα τεράστιο τομέα τῆς οἰκονομίας, ἐπεμβαίνοντας ἀδιάκοπα σὲ ὅλα τὰ ζητήματά της καὶ ἀκόμα ἐλέγχοντας κατὰ πλειοψηφία τὶς ἰδιωτικὲς ἐπιχειρήσεις. Ἡ δεύτερη εἶναι ἡ νέα βιομηχανικὴ ἐπανάσταση ποὺ ἔχει ὁλότελα ἐκσυγχρονίσει καὶ «ὀρθολογικοποιήσει» τὶς παλιὲς μεθόδους παραγωγῆς καὶ διανομῆς. Αὐτὸ τὸ προτσέσο δὲν ἦταν μόνο ποσοτικοῦ χα-

ρακτήρα· ἐπιπροσθέτως, μετέβαλε καὶ ποιοτικὰ τὴν καπιταλιστικὴ ἐκμετάλλευση — στὴ Γαλλία ὄχι λιγώτερο ἀπ' ὅσο στὶς ἄλλες βιομηχανικὲς χῶρες. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν μιὰ μετατόπιση τῆς ἔμφασης ἀπὸ τὶς μεθόδους τοῦ laissez-faire στὶς ἐπιστημονικὲς τεχνικὲς γιὰ τὴν αὔξηση τῆς παραγωγικότητας, καὶ ἡ σύγχρονη ἐπιστημονικὴ τεχνικὴ ἀπαιτεῖ μιὰ σταθερὴ ἐργατικὴ δύναμη καὶ ἕναν ἀποτελεσματικώτερο μηχανισμὸ διαπραγματεύσεων.

Αὐτὰ τὰ δύο προτσέσα — μεγαλύτερη παραγωγικότητα καὶ βελτιωμένες σχέσεις ἐργασίας — ἀπαιτοῦν μιὰ νέα πολιτικὴ δομὴ ἐξουσίας καὶ μιὰν ἀνακατάταξη τῶν πολιτικῶν, οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν δυνάμεων τοῦ καπιταλισμοῦ. Μὲ ἄλλα λόγια εὐνοοῦν ἕνα πολιτικὸ καὶ κοινωνικὸ σύστημα Ἀγγλοσαξωνικοῦ τύπου ὅπου ἡ συνεργασία ἀνάμεσα στὴν πολιτικὴ γραφειοκρατία (δικομματικὸ σύστημα) καὶ τὴ συνδικαλιστικὴ γραφειοκρατία ἔχει φτάσει ἕνα ψηλὸ βαθμὸ τελειότητας.

Μιὰ προσέγγιση αὐτοῦ τοῦ «ἰδεώδους» χαρακτηρίζει τὶς ἐξελίξεις στὴ μεταπολεμικὴ Γαλλία. Ἀποτελοῦσε τὴν ἴδια τὴ βάση τοῦ «τρικομματικοῦ συστήματος» (ΚΚ, Σοσιαλιστὲς καὶ Λαϊκοὶ Ρεμπουπλικάνοι) καὶ ταυτόχρονα θεμέλιο τῆς πολιτικῆς τοῦ RPF (Rassemblement du Peuple Français), τοῦ κόμματος ποὺ ἵδρυσε ὁ Ντὲ Γκὼλ μετὰ τὸν πόλεμο, καθὼς καὶ τοῦ κόμματος τοῦ Μαντὲς-Φράνς. Καὶ ἐξηγεῖ τὴν ἀνάπτυξη καὶ συμμετοχὴ στὸν κρατικὸ μηχανισμὸ τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Κόμματος καὶ τοῦ MRP (Mouvement Républicain Populaire — Λαϊκὸ Ρεμπουμπλικάνικο Κίνημα). Τὰ μεγάλα κόμματα μοιράζονταν ἀναμεταξύ τους ὁρισμένα σημαντικὰ πόστα, ὄχι μονάχα στὴν κυβέρνηση ἀλλὰ καὶ στὴν ἐπαρχιακὴ διοίκηση καθὼς καὶ στὶς ἐθνικοποιημένες βιομηχανίες. Ἀκολουθοῦνταν ἀπὸ ἕνα μεγάλο μέρος τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἔγιναν ἐξαιρετικὰ γραφειοκρατικὲς καὶ πειθαρχημένες ὀργανώσεις.

Ὅμως αὐτὴ ἡ ἐξέλιξη ἦταν μονάχα ἡ πρώτη φάση — μακριὰ ἀπὸ τὸ νὰ προοδεύει ἀδιάκοπα, τὸ προτσέσο τῆς πολιτικῆς ἑνοποίησης τελικὰ κατέρρευσε. Μετὰ τὴν ἀποτυχία τοῦ τρικομματικοῦ συστήματος ἀκολούθησε ἡ ἀναγέννηση τοῦ Ριζοσπαστικοῦ Κόμματος καὶ ὁ σχηματισμὸς μιᾶς παραδο-

σιακῆς Δεξιᾶς, κατόπι ἡ ἄνοδος τοῦ Πουζαντισμοῦ καὶ ἡ διάσπαση μέσα στοὺς κόλπους τῶν ριζοσπαστῶν. Ἡ χώρα ξαναγύρισε στὸν προπολεμικὸ πολλαπλασιασμὸ τῶν κομμάτων, μιὰ κατάσταση ἀρκετὰ ἀσυμβίβαστη μὲ τὶς ἀνάγκες τοῦ σύγχρονου καπιταλισμοῦ: ἐνῶ ἡ οἰκονομικὴ διάρθρωση ἔτεινε πρὸς μιὰν αὔξουσα συγκέντρωση, τὸ πολιτικὸ οἰκοδόμημα παρουσιάζονταν ὅλο καὶ περισσότερο κατακερματισμένο. Καὶ ἐνῶ αὐτὴ ἡ κατάσταση μποροῦσε νὰ γίνεται ἀνεκτὴ στὸ παρελθόν, σήμερα ἔχει σοβαρώτερες συνέπειες — τὰ μεγάλα κόμματα ἔχουν γίνει τόσο ἀπαραίτητα γιὰ τὴ λειτουργία τοῦ διοικητικοῦ μηχανισμοῦ ὥστε ἡ ἀποσύνθεσή τους παραλύει τὸ κράτος.

Ἡ παραδοσιακὴ διάκριση μεταξὺ διάρθρωσης καὶ ἐποικοδομήματος γίνεται ὅλο καὶ πιὸ δυσδιάκριτη: τώρα τὸ κράτος ἔχει ἕναν ἔλεγχο σ' ὅλες τὶς ὄψεις τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς καί, ἀντίστροφα, τὰ βήματά του γίνονται πάνω στ' ἀχνάρια ὁμάδων πίεσης κάθε μορφῆς καὶ ἔκτασης. Κάθε τμῆμα ἑνὸς Ὑπουργείου, κάθε κοινοβουλευτικὴ ἐπιτροπή, βρίσκεται στὴ σκιὰ μιᾶς ἢ περισσοτέρων ὁμάδων μὲ τὴ δικιά τους ὀργάνωση, διοικητικὴ ὑπηρεσία, συμβούλια ἐρεύνης, συμβούλους δημοσίων σχέσεων, δημοσιεύσεις καὶ ἐπίσης τοὺς δικούς τους, συχνὰ σημαντικούς, οἰκονομικοὺς πόρους. Ὑπάρχει πολλὲς φορὲς μιὰ παρανόηση τοῦ ρόλου αὐτῶν τῶν ὀργανώσεων καὶ μερικοὶ πιστεύουν ἀκόμα ὅτι ἐνεργοῦν μὲ συγκαλυμμένες καὶ καταχθόνιες μεθόδους: κατάσκοποι στὰ Ὑπουργεῖα καὶ δωροδοκίες ὑψηλὰ ἱσταμένων ἀξιωματούχων. Ἀλλὰ αὐτὸ ἀποτελεῖ μονάχα μιὰ δευτερεύουσα ὄψη τῆς δραστηριότητάς τους. Πολὺ σπουδαιότερη ἀπὸ αὐτὲς τὶς «μηχανορραφίες τοῦ Κεφαλαίου» — ποὺ ἀποτέλεσαν τὸ θέμα τόσων καὶ τόσων προπολεμικῶν ἀριστερῶν θρίλλερ — εἶναι ἡ ἀνοιχτὴ καὶ ἀρκετὰ νόμιμη μέθοδος τοῦ παρασκηνιακοῦ ἐπηρρεασμοῦ βουλευτῶν.

Ποιούς ἀντιπροσωπεύουν αὐτοὶ οἱ παρασκηνιακὰ δρῶντες; Ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά, μιλᾶνε στ' ὄνομα δυσκίνητων σωματείων ποὺ καλύπτουν πλατιοὺς τομεῖς συμφερόντων, ὅπως ἡ Γενικὴ Συνομοσπονδία Μικρεμπόρων καὶ ἡ Ἐθνικὴ Ὁμοσπονδία Ἀγροτικῶν Συνδικάτων. Ἀπὸ τὴν ἄλλη, εἶναι φερέφωνα μικρότερων ὁμάδων ποὺ εἶναι καὶ ἀποτελεσματικώτερες ἐπειδὴ τὰ συμφέροντά τους εἶναι πιὸ εἰδικά, γιὰ πα-

ράδειγμα ἡ Ἕνωση Παραγωγῶν Ζαχαροτεύτλου, οἱ Ἰδιοκτῆτες Ἀμπελώνων, οἱ Σιτηροχαλλιεργητὲς κλπ. Καμμιὰ φορὰ δημιουργοῦνται ἑνώσεις τοῦ εἴδους τῶν ὁμάδων πίεσης γιὰ τὰ οἰνοπνευματώδη ποτά, γιὰ τὴ χάραξη τῶν δρόμων κλπ. Ἐπίσης, ὅταν πρόκειται γιὰ τὴν ὑπεράσπιση ὁμάδων ὅπως οἱ Γάλλοι ἄποικοι, τότε ἑνώσεις μιᾶς δεκάδας ἢ καὶ περισσότερων ὁμάδων συνασπίζονται καὶ σχηματίζουν πανίσχυρες ὁμάδες πίεσης, ὅπως ἡ Ἰνδοκινέζικη καὶ ἡ Ἀλγερινή.

Ὅλες αὐτὲς οἱ ὁμάδες προσπαθοῦν, μὲ διάφορα μέσα, νὰ προωθήσουν τὰ ἰδιαίτερα συμφέροντα ποὺ ἀντιπροσωπεύουν καὶ νὰ ἐξασκοῦν μιὰ συνεχῆ πίεση πάνω στὰ κέντρα λήψης ἀποφάσεων. Ἐπιπλέον δὲν ἀρκοῦνται σ' αὐτὸ ἀλλὰ μποροῦν νὰ βασίζονται σὲ ἐκπροσώπους τους μέσα σὲ ὅλους τοὺς σημαντικοὺς ὀργανισμοὺς καὶ συχνὰ ἐλέγχουν βουλευτὲς ποὺ ἡ ἐκλογή τους ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ὑποστήριξή τους. Μὲ τὴ βοήθεια αὐτῶν τῶν φερεφώνων, οἱ ὁμάδες πίεσης παραμένουν διαρκῶς ἐνημερωμένες γιὰ κάθε σχέδιο καὶ πρόταση τοῦ κράτους.

Μπροστὰ σ' αὐτὲς τὶς ὁμάδες τὸ κράτος εἶναι ἀνίσχυρο. Μετὰ βίας μπορεῖ νὰ ξέρει ποιοί εἶναι οἱ δικοί του ἐκπρόσωποι. Ἡ καθημερινή του δραστηριότητα εἶναι ἀναπόσπαστα συνυφασμένη μ' αὐτὰ τὰ παράσιτα ποὺ θέτουν περιορισμοὺς στὸ κάθε βῆμα του. Αὐτὸ ἀντικαθρεφτίζεται εἰδικώτερα στὴν ἀποτυχία κάθε ἀπόπειρας γιὰ εἰσαγωγὴ δημοσιονομικῶν μεταρρυθμίσεων ἢ γιὰ ἔλεγχο τῶν τιμῶν.

Τὸ ἀποτέλεσμα μπορεῖ νὰ χαρακτηρισθεῖ σὰν ἐπιστροφὴ στὸ φεουδαλισμό: ἕνα νέο εἶδος συντεχνιακοῦ συστήματος φαίνεται νὰ ἀναπτύσσεται παράλληλα μὲ τὴν αὔξουσα οἰκονομικὴ συγκέντρωση. Πράγματι, αὐτὴ ἡ ἀνάπτυξη τῶν ὁμάδων πίεσης δὲν εἶναι κάτι τὸ τυχαῖο, ἀλλὰ ἀποτελεῖ τὴ φυσιολογικὴ ἀπόκριση στὴ βιομηχανικὴ «ὀρθολογικοποίηση». Αὐτὲς οἱ ὁμάδες ἀποτελοῦν κάτι ποὺ στὴν οὐσία εἶναι ἕνα ἀμυντικὸ ἀντίβαρο στὴ δύναμη τῶν γραφειοκρατῶν, οἱ ὁποῖοι σὲ ἄλλη περίπτωση θὰ εἶχαν ἀπαλλοτριώσει ὅλους τοὺς μικρέμπορους καὶ μικροαγρότες. Καὶ αὐτοὶ εἶναι ἄνθρωποι ποὺ, μονάχα μὲ τὸν ἀριθμό τους, ἔχουν ἰδιαίτερη σημασία σὲ καιρὸ ἐκλογῶν. Οὔτε τὸ γεγονὸς ὅτι εἶναι διασκορπισμένοι

σ' ὁλόκληρη τὴ χώρα, οὔτε ἡ φύση τῆς δουλειᾶς τους τοὺς προδιαθέτει νὰ παίξουν ἕναν ἐνεργὸ κοινωνικὸ ρόλο — ἁπλῶς ὀργανώνονται γιὰ νὰ ὑπερασπίσουν τὰ μικροπρονόμιά τους.

Στὴν πράξη ὁ πολιτικὸς κατακερματισμὸς καὶ οἱ ἰδιωτικὲς ὁμάδες πίεσης ἀλληλοενισχύονται· οἱ τελευταῖες μποροῦν νὰ λειτουργήσουν τόσο ἀποτελεσματικότερα ὅσο περισσότερα εἶναι τὰ κόμματα ποὺ ἀνταγωνίζονται γιὰ νὰ κερδίσουν τὴν εὔνοιά τους. Ὅμως, ὅπως ἤδη εἴδαμε, αὐτὸ τὸ προτσέσο ὑποσκάπτει ἐξαιρετικὰ τὴν ἐξουσία τοῦ κράτους καί, ειδικώτερα, παρεμποδίζει κάθε ἀπόπειρά του γιὰ εἰσαγωγὴ κοινωνικῶν μεταρρυθμίσεων τοῦ εἴδους ποὺ ἡ Γαλλικὴ βιομηχανία χρειάζεται πιεστικά.

Ἀλλὰ γιατί οἱ ἡγέτες τῆς Γαλλικῆς βιομηχανίας ἐπιτρέπουν τὴ συνέχιση αὐτῆς τῆς μὴ ἱκανοποιητικῆς κατάστασης; Ἕνας λόγος, καὶ πιθανὸν ὁ πιὸ δυσκολοκατανόητος, εἶναι ἡ νοοτροπία τῆς Γαλλικῆς μπουρζουαζίας. Τείνουν νὰ ἐπιτρέψουν στὴν ἰδεολογία τους νὰ ὑποσκελίσει τὸ ἀτομικό τους συμφέρον. Γιὰ παράδειγμα, ὅσοι ἀπ' αὐτοὺς αὐτοαποκαλοῦνται προοδευτικοὶ ἢ συντηρητικοὶ συχνὰ ἀρκοῦνται νὰ ἀντιγράφουν τοὺς γονεῖς τους ἀντὶ νὰ ἀνταποκρίνονται στὶς ἀνάγκες τῆς ἐποχῆς. Ἰδιαίτερα ὁρισμένοι τομεῖς τῆς μεγάλης ἐπιχείρησης δὲν κατόρθωσαν νὰ ἀποτινάξουν τὸν ξεπερασμένο μαλθουσιανισμό τους καὶ ἐνθαρρύνουν σκόπιμα τὶς πιὸ ὀπισθοδρομικὲς τάσεις τῶν περισσότερο καθυστερημένων τομέων τοῦ πληθυσμοῦ.

Τελικά, καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ καθοριστικὸς παράγοντας, ἡ ἀνάγκη νὰ κρατηθεῖ τὸ ΚΚ ἔξω ἀπὸ τὴν κυβέρνηση κάνει τὶς ἀρχὲς ἐξαιρετικὰ εὐπαθεῖς σὲ κάθε πίεση ἀπὸ τὴ Δεξιά, ποὺ ἡ ἀρχαϊκὴ νοοτροπία της ἀποκτᾶ μεγάλη σπουδαιότητα. Ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ κρατάει κλειστὴ τὴν πόρτα στὸ ΚΚ, τὸ κράτος, στερεῖται τὴν ὑποστήριξη αὐτῶν ποὺ μὲ μεγάλη προθυμία θὰ δέχονταν τὴν ἐπέμβασή του στὴν οἰκονομία. Ἡ παράδοξη θέση τοῦ ΚΚ Γαλλίας, ποὺ θὰ ἦταν πάρα πολὺ πρόθυμο νὰ παίξει τὸ κοινοβουλευτικὸ παιχνίδι, ὀφείλεται σὲ διεθνῆ μᾶλλον παρὰ ἐθνικὰ αἴτια καὶ πρέπει ἑπομένως νὰ ἀντιμετωπίζεται μὲ βάση τὸ ὑπόβαθρο τοῦ Ψυχροῦ Πολέμου.

Σὰν ἐπακόλουθο ὅλων αὐτῶν τῶν παραγόντων ποὺ ἀνα-

φέραμε, τὸ κράτος δὲν μπορεῖ νὰ πάρει καμμιὰ σημαντικὴ ἀπόφαση σὲ ἐθνικὴ κλίμακα ἢ νὰ ἀνατρέψει τὴν ὑφιστάμενη ἰσορροπία δυνάμεων μεταξὺ τῶν κομμάτων. Κατὰ συνέπεια ἡ συνέχιση τῆς ἴδιας τῆς ὕπαρξης τοῦ κράτους ἐκτίθεται σὲ κινδύνους.

Ὁ ἐρχομὸς τοῦ Γκωλισμοῦ μπορεῖ νὰ κατανοηθεῖ μονάχα σὰν ἀπόκριση στὴν κρίση τοῦ κράτους μέσα σὲ εἰδικὲς συνθῆκες. Ὁ Ντὲ Γκὼλ ἦρθε στὴν ἐξουσία μὲ τὴν ὑποστήριξη τῶν ἀποίκων καὶ τοῦ στρατοῦ. Στὴν πραγματικότητα, ἡ ἀπὸ μέρους τους ἐκλογὴ αὐτοῦ εἰδικὰ τοῦ ἡγέτη ἔκανε φανερὴ τὴν ἀδυναμία ὅσων ἔλεγαν νὰ βαδίσουν πρὸς τὸ Παρίσι μὲ τὰ ὅπλα στὸ χέρι. Οὔτε οἱ ἐπιδόσεις τοῦ Ντὲ Γκὼλ οὔτε οἱ λόγοι δὲν τὸν ἔκαναν τὸν τύπο τοῦ φασίστα ἥρωα ποὺ χρειάζονταν ἢ τὸν ἀφοσιωμένο ἀντικομμουνιστὴ ἀγωνιστή.

Ὅπως καὶ νὰ ἔχουν τὰ πράγματα, οἱ λευκοὶ ἄποικοι τῆς Ἀλγερίας εἶδαν μιὰν ὄψη τοῦ Γκωλισμοῦ — ἡ ἄλλη ὄψη ἦταν στραμμένη πρὸς τὴ μητρόπολη.

Γιὰ τοὺς ἀποίκους ἢ τουλάχιστον γιὰ τοὺς μαχητικοὺς καὶ δυναμικοὺς ἀπ' αὐτούς, ὁ Ντὲ Γκὼλ ἀπὸ μόνος του φαίνονταν ἱκανὸς νὰ δημιουργήσει μιὰν ἀρκετὰ ἰσχυρὴ κυβέρνηση γιὰ νὰ ἐπιβάλλει τὴ σιωπὴ στὶς ἀντιμαχόμενες παρατάξεις ἐνῶ θὰ φρόντιζε γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν συμφερόντων τῆς κυρίαρχης τάξης.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, ἡ μητρόπολη εἶδε στὸν Ντὲ Γκὼλ τὸν ἄνθρωπο ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ ἐπιβάλει τὶς μεταρρυθμίσεις ποὺ πρότεινε ὁ Μαντὲς - Φρὰνς — μεταρρυθμίσεις ποὺ μποροῦσαν νὰ πραγματοποιηθοῦν μόνο ἀπὸ ἕνα αὐταρχικὸ καθεστὼς ποὺ θὰ εἶχε τὴν ὁλόψυχη ὑποστήριξη τῆς Δεξιᾶς. Αὐτὸ μπορεῖ νὰ φανεῖ παράδοξο, ἀλλὰ ἂν ἡ φύση τοῦ Γκωλισμοῦ εἶναι διφορούμενη αὐτὸ ὀφείλεται μονάχα στὸ ὅτι ἡ ἀντικειμενικὴ κατάσταση ἦταν διφορούμενη. Στὴν πραγματικότητα ἔπρεπε νὰ ὑπερνικηθοῦν δύο κρίσεις: μιὰ πολιτικὴ στὴν Ἀλγερία καὶ μιὰ οἰκονομικὴ στὴ μητροπολιτικὴ Γαλλία. Ἐὰν λάβει κανεὶς ὑπ' ὄψη του μονάχα τὰ γεγονότα τῆς Ἀλγερίας — ἐξέγερση τοῦ στρατοῦ καὶ τῶν ἀποίκων — ὁ ἐρχομὸς τοῦ Γκωλισμοῦ φαίνεται σὰν ἡ πρώτη φάση μιᾶς ἀπόπειρας γιὰ τὴν ἐγκαθίδρυση ἑνὸς φασιστικοῦ καθεστῶτος. Ὅμως ὅσο σημαντικὴ κι ἂν ἦταν ἡ ἐξέγερση στὴν Ἀλγερία,

ἀποτελοῦσε μονάχα τὴ μιὰν ὄψη τῆς κατάστασης. Ἀφοῦ κοιτάξουμε καὶ τὰ γεγονότα στὴ μητροπολιτικὴ Γαλλία ἡ εἰκόνα ἀλλάζει, γιατὶ ἐδῶ ἡ κατάσταση δὲν ἦταν καθόλου τοῦ εἴδους ποὺ θὰ εὐνοοῦσε τὴν ἐμφάνιση ἑνὸς φασίστα δικτάτορα.

Στὴν πραγματικότητα, ὅπως προσπαθήσαμε νὰ δείξουμε, οἱ θεμελιώδεις ἀντικειμενικοὶ στόχοι τῶν ἐργοδοτῶν ἦταν, γιὰ ἀρκετὰ χρόνια, ὄχι ἡ καταπίεση τῆς ἐργατικῆς τάξης μὲ φασιστικὲς μεθόδους ἀλλὰ μᾶλλον ἡ ἐπίτευξη οἰκονομικῆς ἐπέκτασης μέσῳ μιᾶς κοινωνικῆς εἰρήνης. Αὐτοὶ οἱ στόχοι ποτὲ δὲν ἄλλαξαν. Καὶ ἐπιβάλλονται ἀκόμα περισσότερο στὸ μέτρο ποὺ ὁ ξένος ἀνταγωνισμὸς καὶ ἡ Κοινὴ Ἀγορὰ δημιουργοῦν τὴν βεβαιότητα ὅτι μιὰ οἰκονομικὴ ὕφεση στὴ Γαλλία θὰ ἦταν μεγάλη καταστροφή.

Ὅμως ἡ οἰκονομικὴ ἐπέκταση συνεπάγεται πλήρη ἀπασχόληση καὶ ἡ κοινωνικὴ εἰρήνη σημαίνει «ἀξιοπρεπεῖς» μισθοὺς — καὶ πράγματι τὸ βιοτικὸ ἐπίπεδο διατηρήθηκε ἀρκετὰ ψηλὰ ὥστε νὰ ἀποφεύγονται οἱ διαμάχες. Μὲ δυὸ λόγια, οἱ παράγοντες ποὺ εὐνοοῦν τὸ φασισμὸ (πλατειὰ ἀνεργία καὶ μιζέρια) ἔλειπαν ὁλοκληρωτικὰ ὅταν ὁ Ντὲ Γκὼλλ ἐκλήθη στὴν ἐξουσία.

Εἶναι ἀλήθεια, ὅπως ἤδη δείξαμε, ὅτι μεγάλα τμήματα τῆς μικρομπουρζουαζίας αἰσθάνονταν ὅτι ἀπειλοῦνται ἀπὸ τὴ βιομηχανικὴ ἀνάπτυξη καὶ προσπαθοῦσαν ἀπελπισμένα νὰ ὑπερασπίσουν τὰ προνόμιά τους. Ἡ δυσαρέσκειά τους τοὺς προσέγγισε στὶς ἀντιδραστικώτερες πολιτικὲς δυνάμεις, ἀλλὰ ἐφόσον κανεὶς δὲν τοὺς εἶχε ἀποστερήσει τὴ θέση τους μέσα στὸ σύστημα παραγωγῆς καὶ διανομῆς, καὶ ἐφόσον ἀκόμη ἀπολάμβαναν (καὶ συνεχίζουν νὰ ἀπολαμβάνουν) εἰδικὲς ἐπιχορηγήσεις, δὲν ἦταν πρόθυμοι γιὰ ἐμφύλιο πόλεμο. Μποροῦσαν νὰ χειροκροτοῦσαν τὸν Πουζάντ στὶς συγκεντρώσεις ἀλλὰ δὲν ἦταν καθόλου προετοιμασμένοι νὰ παίξουν τὸ ρόλο δυνάμεων κρούσης του. Ἂν ὁ φασισμὸς ἔχει κάποια ἔννοια, σὲ τελευταία ἀνάλυση σημαίνει: δικτατορία βασισμένη σ' ἕνα μαζικὸ κίνημα· ἐντεινόμενη ἐκμετάλλευση τῆς ἐργατικῆς τάξης· καὶ πολεμικοποίηση τῆς οἰκονομίας. Καὶ ἡ Γαλλία, ὅπως προσπαθήσαμε νὰ δείξουμε, δὲν ἀκολουθοῦσε αὐτὴ τὴν κατεύθυνση. Αὐτὸ ἴσχυε ἐξίσου τὸ 1958 καὶ τὸν Ἰούνη τοῦ

1968, ὅταν ὁ Ντὲ Γκὼλ γιὰ μιὰν ἀκόμη φορὰ ζητωκραυγάζονταν σὰ σωτήρας τῆς Γαλλίας. Καὶ στὶς δύο περιπτώσεις προσπάθησε νὰ μεταρρυθμίσει τὸ κράτος καὶ νὰ ἀνοδιοργανώσει τὴν κοινωνία πρὸς ὄφελος τῶν διευθυντικῶν τάξεων. Ὁ Ντὲ Γκὼλ εἶναι ἕνα εἶδος οἰκονομικοῦ Βοναπάρτη — ὄντας φαινομενικὰ ὑπεράνω ὅλων τῶν τάξεων, μπορεῖ νὰ χειραγωγήσει τὶς διάφορες πολιτικὲς δυνάμεις ποὺ θὰ κατέρρεαν χωρὶς αὐτόν. Καὶ ἀφοῦ κάνει τοὺς γραφειοκράτες τῆς Δεξιᾶς, τῆς Ἀριστερᾶς καὶ τοῦ Κέντρου νὰ παραδεχτοῦν ὅτι ὅλα τὰ προβλήματα εἶναι πολιτικὰ καὶ δὲν μποροῦν νὰ λυθοῦν στὸ Χρηματιστήριο, ἢ στὰ γραφεῖα τῶν συνδικάτων, μπορεῖ ξανὰ νὰ ἐμφανίζεται σὰν πρόμαχος τῆς ἐθνικῆς ἑνότητας.

Ἔτσι τὸν Ἰούνη τοῦ 1968, ἀφοῦ ὑποσχέθηκε νέες ἐκλογές, ὁ Ντὲ Γκὼλ γιὰ μιὰν ἀκόμα φορὰ καταπιάστηκε μὲ τὸ πεζὸ καθῆκον τῆς ἐπιβολῆς τῆς τάξης. Μὲ τὴ βοήθεια τῆς CGT ἔδωσε στοὺς ἐργάτες νὰ καταλάβουν ὅτι τὰ κύρια αἰτήματά τους θὰ ἱκανοποιοῦνταν καὶ ὅτι ἐξάλλου θὰ τοὺς ἄφηνε νὰ ἐκλέξουν μιὰ λαϊκὴ κυβέρνηση. Ὅσο γιὰ τὴν κοινοβουλευτικὴ Ἀριστερά, ὑποσχέθηκε ἕνα λαμπρὸ μέλλον γιὰ ὅλους: θὰ ὑπῆρχαν νέα κέντρα νεότητας καὶ πνευματικὰ κέντρα, στάδια καὶ πισίνες, φτηνὸ σινεμὰ καὶ δημοκρατικὸ ραδιόφωνο καὶ τηλεόραση, καὶ πάνω ἀπ' ὅλα, γιὰ ὅλους τοὺς καλοὺς ἐργάτες, δυνατότητα ἐκλογῆς ἀνάμεσα στὸ σκὶ καὶ διακοπὲς στὴν ΕΣΣΔ.

Ἐνῶ οἱ δημαγωγοὶ ὑποσχέθηκαν χαρὰ καὶ ἐλευθερία γιὰ τὸ μέλλον, ἡ ἀστυνομία κινήθηκε γιὰ νὰ ἐξασφαλίσει τὴν ἐλευθερία τῆς ἐκμετάλλευσης στὸ συγκεκριμένο τόπο καὶ χρόνο. Στὴ Φλὲν καὶ στὴ Σοσὼ χρησιμοποίησε χειροβομβίδες καὶ ἄφησε πίσω της τρεῖς νεκρούς.

Γιὰ νὰ διεκολύνει τὸ ἔργο τῶν CRS, ἡ CGT διάλυσε τὶς ἐργατικὲς ἐπιτροπὲς αὐτομάτως στὴ Ρενὼ καὶ στὸ Μπιγιανκούρ, ἐνῶ στὸ Μυρὼ καταδίκασε τοὺς ἀγωνιστὲς ποὺ ἀρνήθηκαν νὰ σταυρώσουν τὰ χέρια. Ὅσο γιὰ τοὺς σπουδαστές, τοὺς ἀδιάλλακτους μαχητὲς καὶ τοὺς ξένους οἱ ὁποῖοι, ὅλο καὶ περισσότερο ἀπομονωμένοι, συνέχιζαν τὸν ἀγώνα στὰ πανεπιστήμια, ὑποστήριζαν τὶς ἀπεργιακὲς φρουρὲς καὶ κατάγγελλαν τὶς ἐκλογὲς σὰν καθαρὴ προδοσία, μιὰ μονάχα τακτικὴ χρησιμοποιήθηκε — ἡ συστηματικὴ καταστολή. Ὁ-

λες οἱ συγκεντρώσεις διαλύονταν μὲ τὴ βία, οἱ «ἡγέτες» ἀπελαύνονταν καὶ μερικοὶ στάλθηκαν σιδηροδέσμιοι στὸν Φράνκο καὶ τὸν Σαλαζάρ. Ἀναμφίβολα, ὅλοι ἀπολαμβάνουν τοὺς καρποὺς τῆς προόδου!

Ξέρουμε τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν: ἐντυπωσιακὴ νίκη γιὰ τὸν Ντὲ Γκώλ, συντριπτικὴ ἧττα γιὰ τὸ Κ.Κ. Ἕνα μάθημα ποὺ πρέπει κανεὶς νὰ τὸ θυμᾶται — ἂν ἐπιτραπεῖ στὴ μπουρζουαζία νὰ διαλέξει τὸ πεδίο τῆς μάχης, θὰ «βάλει στὴ θέση τους» τοὺς ἐργάτες.

Ἀλλὰ ἀκόμα καὶ ἂν ἡ Ἀριστερὰ εἶχε κερδίσει τὶς ἐκλογές, ξέρουμε πολὺ καλὰ ὅτι διαφορετικοὶ ἄνθρωποι θὰ ἐφάρμοζαν τὴν ἴδια πολιτική, μὲ μιὰ ἢ δυὸ ἐθνικοποιήσεις καὶ μερικὰ πληθωριστικὰ μέτρα παραπάνω ἢ λιγώτερα. Τὸ καπιταλιστικὸ σύστημα θὰ εἶχε στὴν οὐσία του διατηρηθεῖ.

Σήμερα ἡ κυβέρνηση πρέπει νὰ κάνει ὅ,τι μπορεῖ γιὰ νὰ ἀνακτήσει τὸ ἔδαφος ποὺ ἔχασε μὲ τὸν ἐπαναστατικὸ ἀναβρασμό. Κατανόησε ὅτι τὰ πανεπιστήμια πρέπει νὰ μεταρρυθμισθοῦν ἂν πρόκειται νὰ συμβάλουν στὸν ἐκσυγχρονισμὸ καὶ τὴ μεταρρύθμιση τῆς οἰκονομίας καὶ νὰ βγάζουν περισσότερα ὀργανωτικὰ πνεύματα ποὺ νὰ κατέχουν τὴν τέχνη τῶν συμβιβασμῶν· κατανοεῖ τὴ σημασία τοῦ συνδέσμου ἀνάμεσα στοὺς σπουδαστὲς καὶ τὴ βιομηχανικὴ πρόοδο, τῆς δημιουργίας συνθηκῶν ποὺ νὰ εὐνοοῦν περισσότερο τὴν προσωπικὴ πρωτοβουλία καὶ εὐθύνη.

Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος γιατὶ οἱ ἀρχὲς εὐνοοῦν κάποιο σύστημα συμμετοχῆς τῶν σπουδαστῶν, μεγαλύτερης ἐλευθερίας ὅσον ἀφορᾶ τὸ περιεχόμενο τῶν παραδόσεων καί, ἀκόμα, κάποιο βαθμὸ πολιτικῆς ζωῆς γιὰ τοὺς σπουδαστές.

Ἐὰν αὐτὴ ἡ νεοαποκτημένη ἐλευθερία περιορισθεῖ μέσα στὸ πανεπιστήμιο, μπαίνει φραγμὸς στὸν κίνδυνο μιᾶς πλατειᾶς «μόλυνσης». Ἀναμφίβολα αὐτὸ θὰ εἶναι τὸ καθῆκον τῶν πιὸ ἀντιδραστικῶν καθηγητῶν ποὺ εἶναι ἐξαιρετικὰ πρόθυμοι νὰ διατηρήσουν τὸ μονοπώλειο τῆς γνώσης. Μποροῦν νὰ βασίζονται στὶς ὑπηρεσίες τοῦ Ὑπουργείου Δημοσίας Τάξεως καὶ τοῦ διοικητικοῦ του προσωπικοῦ γιὰ νὰ σιγουρευτοῦν ὅτι οἱ σχολὲς δὲν θὰ ξαναγίνουν οἱ κόκκινες βάσεις μιᾶς νέας ριζικῆς σύγκρουσης.

Ἀλλὰ τὴν ἑπόμενη φορὰ θὰ ἔχουμε συνειδητοποιήσει

ὅτι ὁ ἐχθρὸς εἶναι ἰσχυρὸς μονάχα στὸ μέτρο ποὺ ἐμεῖς εἴμαστε ἀδύναμοι: ὅταν μπορέσουμε νὰ τοῦ βγάλουμε τὴ μάσκα καὶ νὰ ἀποκαλυφθεῖ σὰν ὄργανο καταστολῆς στὴν ὑπηρεσία μιᾶς μονάχα τάξης μέσα στὴν κοινωνία, θὰ κατεβάσουμε τὴν ἐργατικὴ τάξη στὸ πεδίο τῆς μάχης.

Ἐπειδὴ οἱ ἐνέργειές τους περιορίζονται ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς «ἀστικῆς δημοκρατίας», οὔτε ἡ ἀστυνομία, οὔτε ὁ στρατός, οὔτε ἡ δικαιοσύνη εἶναι ἀρκετὰ ἰσχυροὶ γιὰ νὰ ἀνακόψουν τὸ ἐπαναστατικὸ προτσέσσο, ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ κυριαρχεῖ ἡ μορφὴ μιᾶς πλειάδας αὐτόνομων ὁμάδων.

Ἀπὸ τὴν ὅλη ἀστυνομικὴ δύναμη μονάχα οἱ 13.500 CRS καὶ οἱ 2.000 μὲ 3.000 ἄνδρες τῶν εἰδικῶν σωμάτων ἀποτελοῦν μιὰ πραγματικὰ ἐπικίνδυνη δύναμη. Ζοῦνε σὲ στρατόπεδα, ἔχουν εἰδικὴ ἐκπαίδευση καὶ ὑφίστανται μιὰν ἐξαιρετικὰ ἀναπτυγμένη μορφὴ πλύσης ἐγκεφάλου. Σὰν ἀποτέλεσμα, μποροῦν νὰ χρησιμοποιηθοῦν γιὰ σώματα κρούσης ἐνάντια σὲ ὁποιαδήποτε σχεδὸν ἐξέγερση. Ἐξαιτίας τῆς στολῆς τους, τῆς φήμης τους καὶ τῶν μεθόδων τύπου SS (στὴ Σαρὸνν καὶ στὶς ἐπιδρομὲς τοῦ Μάη καὶ Ἰούνη), ὁ πληθυσμὸς τοὺς ἀπεχθάνεται. Αὐτὸ συμβάλλει στὴ σφυρηλάτηση τῆς ἀλληλεγγύης ἀνάμεσα σὲ διαδηλωτές, ἀπεργοὺς καὶ ἀκόμα τοὺς τυχαίους αὐτόπτες μάρτυρες τῆς ἀστυνομικῆς θηριωδίας.

Ὅταν ὑπάρχουν λίγες ἑστίες ἀγώνα αὐτὰ τὰ σώματα κρούσης μποροῦν νὰ ἐπέμβουν ἀποτελεσματικά, ὅπως γιὰ παράδειγμα κάνανε στὴ Φλὲν καὶ στὸ Καρτιὲ Λατὲν τὶς νύχτες τῆς 10 καὶ 24 τοῦ Μάη. Ἂν εἴχαμε διασκορπιστεῖ στὶς 10 τὸ βράδυ, ἂν ὁ ἀγώνας ἐξαπλωνόταν σὲ ἄλλα προάστεια καὶ συνοικίες τοῦ Παρισιοῦ καὶ στὶς ἐπαρχιακὲς πόλεις, αὐτὰ τὰ σώματα δὲν θὰ μποροῦσαν νὰ μᾶς ἀντιμετωπίσουν. Γιὰ παράδειγμα, μὲ τὴν τακτική μας τὸ ἀπόγευμα καὶ τὸ βράδυ τῆς 24 τοῦ Μάη βάλαμε τὰ γυαλιὰ στοὺς CRS — χρειάστηκαν εἴκοσι λεπτὰ γιὰ νὰ φτάσουν στὸ Χρηματιστήριο μετὰ τὴν εἰσβολὴ τῶν διαδηλωτῶν.

Αὐτὲς οἱ παρατηρήσεις ἰσχύουν ἐξίσου καὶ γιὰ τὴ χωροφυλακή. Σπάνια σταθμεύει ἐκεῖ ὅπου χρειάζεται καὶ τὸ νὰ τὴν καλέσουν θέτει στὶς ἀρχὲς ἕνα ἰδιαίτερα λεπτὸ πρόβλημα. Κυρίως ἀποτελεῖται ἀπὸ γιοὺς φτωχῶν ἀγροτῶν, καὶ ἔχουν λίγους δισταγμοὺς γιὰ νὰ σπάσουν τὰ κεφάλια τῶν «προ-

νομιούχων» φοιτητῶν ἢ ἀκόμα καὶ μερικῶν «ἀλητῶν». Ἀλλὰ στὴ Φλὲν μπορέσαμε νὰ διακρίνουμε στὰ μάτια τους ὅτι μερικοὶ αἰσθάνονταν δυσάρεστα καὶ ντρεπόντουσαν νὰ πολεμᾶνε μὲ τὴν «παράταξη» ποὺ εἶχε τὸ ἄδικο.

Ἤδη ἀναφέραμε ὅτι, προτοῦ καλέσει τὸ στρατό, ἡ κυβέρνηση θὰ δοκιμάσει ὁπωσδήποτε τὸν ἐκβιασμὸ καὶ τὸν ἐκφοβισμό. Πράγματι, οἱ ἀρχὲς φοβόντουσαν τόσο πολὺ ὥστε ἦταν ἰδιαίτερα ἐπιφυλακτικὲς ἀπέναντι στὸ στρατό. Οἱ φαντάροι (260.000 ἄνδρες) διατηροῦνταν σὲ διαρκῆ ἐπιφυλακή, τὰ στρατόπεδα εἶχαν ἀποκοπεῖ ἀπὸ τὸν ἔξω κόσμο καὶ ἀπαγορεύονταν ἐφημερίδες καὶ ραδιόφωνο. Ὅλοι οἱ πρώην φοιτητὲς ἀνάμεσά τους, μὲ διάφορα προσχήματα, εἴτε στάλθηκαν στὸ ἐξωτερικὸ εἴτε ἀπομονώθηκαν μὲ κάποιο ἄλλο τρόπο. Σχηματίζονταν αὐθόρμητα ἐπιτροπὲς δράσης τῆς βάσης γιὰ νὰ ὀργανώσουν τὴ διαφυγὴ ἀπὸ αὐτὰ τὰ στρατόπεδα συγκέντρωσης ποὺ διεύθυναν οἱ ἀξιωματικοί. Τὰ μέτρα ποὺ πάρθηκαν ἐναντίον τους δείχνουν καθαρὰ πόσο φοβόντουσαν οἱ ἀρχὲς ὅτι οἱ φαντάροι θὰ μποροῦσαν νὰ ἑνωθοῦν μὲ τὸ σπουδαστικὸ κίνημα.

Ἡ μαζικὴ ἐπέμβαση ὅλων τῶν ἐνόπλων δυνάμεων εἶναι ὁπωσδήποτε ἕνα ἐνδεχόμενο ποὺ πρέπει νὰ ἀντιμετωπίζουμε στὸ μέλλον, ὅμως αὐτὸ θὰ σήμαινε τὴ μετατροπὴ τῆς χώρας σὲ φασιστικὸ κράτος καὶ κάτι τέτοιο δὲν μπορεῖ νὰ γίνει μέσα σὲ μιὰ νύχτα. Ἐπιπλέον, προκύπτουν κίνδυνοι καὶ γιὰ τὸ ἴδιο τὸ κράτος ἂν ἀφήσει ἐλεύθερο πεδίο δράσης σὲ ὁρισμένες εἰδικὲς μονάδες (τάνκς, ἀεροπλάνα, πεζοναῦτες, κομμάντος) ποὺ θὰ μποροῦσαν κάλλιστα νὰ ἀρχίσουν νὰ ἀγωνίζονται γιὰ δικά τους λογαριασμό.

Ἐξάλλου, ἡ ἐπέμβαση σὲ μιὰ τέτοια κλίμακα θὰ διεύρυνε ἀναπόφευκτα τὴν ἔκταση τοῦ ἀγώνα: θὰ ἔβγαζε στὸ δρόμο ὅλους τοὺς ἐργάτες.

Πρέπει νὰ παραδεχτοῦμε ὅτι ἄν, μέσα στὸ κενὸ ἐξουσίας ποὺ ὑφίστατο τοὺς μῆνες Μάη καὶ Ἰούνη, οἱ ἐπιτροπὲς δράσης εἶχαν ἀρχίσει νὰ διευθύνουν τὴ λειτουργία τῶν ταχυδρομείων, τῶν κέντρων κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων καὶ ἄλλων δημοσίων ὑπηρεσιῶν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶχε κληθεῖ ὁ στρατὸς νὰ ἐπέμβει.

Ἀλλὰ σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση ἕνα σημαντικὸ τμῆμα τοῦ

πληθυσμοῦ θὰ εἶχε ἤδη ἀποφασίσει νὰ ἀναλάβει τὴ διαχείριση τῶν ὑποθέσεών του καὶ θὰ εἶχε ἀποκρούσει τὴ βία μὲ τὴ βία. Τὸ ἀναπόφευκτο αὐτῆς τῆς κλιμάκωσης ἔχει ἰσχυρὴ ἀνασταλτικὴ ἐπίδραση σ' ὅσους κατὰ τὰ ἄλλα δὲν θὰ εἶχαν κανένα δισταγμὸ νὰ συντρίψουν τοὺς ἐργάτες μὲ ὅλα τὰ ὅπλα ποὺ ἔχουν στὴ διάθεσή τους. Ἐπιπλέον, ἐνῶ οἱ εἰδικὲς μονάδες τοῦ στρατοῦ μποροῦν νὰ χρησιμοποιηθοῦν γιὰ νὰ ἐκδιώξουν τοὺς ἐργάτες ἀπὸ τὰ ἐργοστάσια, δὲν μποροῦν νὰ τοὺς ἀντικαταστήσουν οὔτε στὰ ἐργοστάσια οὔτε στὰ γραφεῖα.

Ἡ λειτουργία τοῦ μηχανισμοῦ τῆς νομιμότητας μπλοκαρίστηκε τοὺς μῆνες τοῦ Μάη καὶ Ἰούνη. Τὰ λίγα μέτρα ποὺ πάρθηκαν, ὁ Πομπιντοὺ τὰ ἀκύρωσε ἀμέσως καὶ ὁπωσδήποτε μακριὰ ἀπὸ τὸ νὰ θέσουν φραγμὸ στοὺς ἐπαναστάτες, τὰ μέτρα αὐτὰ συνέβαλαν στὸ νὰ διογκωθοῦν οἱ τάξεις τους. Μονάχα μὲ τὶς ἐκλογές, ὅταν ἡ ἀστικὴ νομιμότητα ἀποκαταστάθηκε, μπόρεσε ἡ Δικαιοσύνη νὰ πάρει ξανὰ στὰ χέρια τὴν «ἀκριβοδίκαιη» ζυγαριά της. «Ἡ γραφειοκρατικὴ μηχανὴ στόμωσε καὶ ἄρχισε νὰ ἀποσυντίθεται ἐκ τῶν ἔσω, σὲ βαθμὸ ποὺ πρόσφερε τὸ καταπληκτικὸ θέαμα ἑνὸς ὑπουργοῦ ὑπεύθυνου γιὰ τὴ διατήρηση τῆς δημόσιας τάξης ὁ ὁποῖος δὲν μποροῦσε νὰ διευθύνει τὴν ὑπηρεσία του ἐπειδὴ ἡ ἀπεργία εἶχε παραλύσει τὸ σύστημα ἐπικοινωνιῶν της.

»Ἐπιτέλους, μπορούσαμε νὰ δοῦμε ξεκάθαρα ποιὰ ἦταν τὰ χρήσιμα κύτταρα μέσα στὸ κράτος καὶ ποιὰ ἦταν καταπιεστικὰ ἢ ἁπλῶς παρασιτικὰ — ὅσα ἐκπλήρωναν μιὰ ζωτικὴ λειτουργία ἐγκατάλειψαν τὸ ἑτοιμοθάνατο κράτος γιὰ νὰ σχηματίσουν τὸ σῶμα μιᾶς νέας κοινωνίας». (Α. Γκλάκσμαν : «Στρατηγικὴ καὶ ἐπανάσταση στὴ Γαλλία, 1968»).

«Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὡς ἄνω γεγονότων... τὸ Κομμουνιστικὸν Κόμμα ἐνεφανίσθη ὡς τὸ κόμμα τῆς τάξεως καὶ τῆς πολιτικῆς συνέσεως».

Βαλντὲκ - Ροσσὲ
Γραμματέας τοῦ Κ.Κ. τῆς Γαλλίας

«Ἡ θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ ἀποκάλυψη τοῦ Σταλινισμοῦ πρέπει νὰ εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ βασικὰ καθήκοντα ὅλων τῶν ἐπαναστατικῶν ὀργανώσεων τοῦ μέλλοντος».

Μπροσούρα τοῦ Στρασβούργου:
«Ἡ μιζέρια τῶν φοιτητικῶν κύκλων...»

III. Η ΣΤΑΛΙΝΙΚΗ ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ Η ΠΑΛΗ ΤΩΝ ΤΑΞΕΩΝ ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ ἀναγέννηση τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος στὴ Γαλλία δὲ μπορεῖ νὰ γίνει κατανοητὴ χωρὶς μιὰν ἐκτεταμένη ἀνάλυση τοῦ ρόλου τοῦ ΚΚΓ, ἀκριβῶς ὅπως τὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα μετὰ τὸν Πρῶτο Παγκόσμιο Πόλεμο δὲ μπορεῖ νὰ γίνει κατανοητὸ χωρὶς ν' ἀναλυθεῖ ἡ φύση τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Κόμματος. Σήμερα, γιὰ τὴν τεράστια μάζα τῶν ἐργατῶν, ὁ ρόλος τῶν Σοσιαλδημοκρατῶν στὴ Γαλλία εἶναι ὁλοφάνερος: ἡ συμμετοχή τους στὶς διάφορες κυβερνήσεις στὴ διάρκεια τῆς 4ης Δημοκρατίας, ἡ φανερὴ ἀντεπαναστατική τους δράση στὴ διάρκεια τοῦ πολέμου τῆς Ἀλγερίας, οἱ συνεχεῖς συμβιβασμοί τους μὲ τὴ μπουρζουαζία γιὰ τὴν ὁποία δροῦσαν σὰν «πιστοὶ ἀντιπρόσωποι» (Λέον Μπλοὺμ) τοὺς ἔχουν ἀποξενώσει ἐντελῶς ἀπὸ τὴ μεγάλη μάζα τῶν ἐκμεταλλευομένων. Ἂν ἡ Σοσιαλδημοκρατία δὲν ἔχει πεθάνει ἀκόμα, αὐτὸ ὀφείλεται κυρίως στὸ Σταλινισμὸ ποὺ ἔχει ρίξει στὰ χέρια της τόσους πολλοὺς ἐργάτες.

Ἂν οἱ ἐργάτες πίστευαν ἀκριβῶς τὰ ἴδια γιὰ τὴν ἀληθινὴ φύση καὶ τὸ ρόλο τοῦ Γαλλικοῦ Κ.Κ. καὶ τῆς C.G.T. τὴν ὁποία ἐλέγχει θὰ διέκοπταν τὶς σχέσεις τους μέχρι καὶ τὸν

τελευταίο, καὶ κάτι τέτοιο θὰ ὠφελοῦσε ἂν ὁδηγοῦσε στὴν ἐμφάνιση ἑνὸς ἀληθινὰ ἐπαναστατικοῦ κινήματος. Ἔτσι ὅπως εἶναι τώρα τὰ πράγματα, ἡ ρήξη ποὺ ἄρχισε πολλὰ χρόνια πρὶν στάθηκε πάντα παθητικὴ καὶ κυρίως ἀρνητικὴ ὡς πρὸς τ' ἀποτελέσματά της — οἱ ἐργάτες βάδισαν πρὸς τὶς κάλπες ὅπως τὰ πρόβατα στὸ μαντρί τους. Ἡ κρίση τοῦ Μάη ἔχανε πάρα πολλὰ γιὰ ν' ἀλλάξει αὐτὴ τὴν εἰκόνα: δὲν βοήθησε μόνο νὰ μειωθοῦν οἱ γραμμὲς τῶν μελῶν τοῦ Κόμματος ἀκόμα περισσότερο, ἀλλὰ καὶ ὅπλισε τοὺς πιὸ ταξικὰ συνειδητοὺς ἀνάμεσά τους μὲ ἕνα νέο, ἐπαναστατικό, πολιτικὸ πρόγραμμα.

Ἂν αὐτὸ τὸ βιβλίο καταφέρει νὰ προσφέρει κάτι σ' αὐτὸ τὸ προτσές, τότε δὲν θὰ ἔχει γραφτεῖ μάταια.

2. *ΤΟ* Κ.Κ.Γ. *ΚΑΙ Η* C.G.T. *ΣΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΜΑΗ ΚΑΙ ΤΟΥ ΙΟΥΝΗ*

Ἂν ἐξετάσουμε τὴν ἱστορία τοῦ Γαλλικοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος, θὰ διαπιστώσουμε ὅτι ὁ ἀνούσιος ρόλος ποὺ ἔπαιξε στὰ 1968 δὲν ἦταν κάτι καινούργιο: συμπεριφέρθηκε μὲ παρόμοιο, ἂν ὄχι ταυτόσημο τρόπο (ἂν καὶ σὲ διαφορετικὲς ἱστορικὲς συνθῆκες) σὲ δυὸ προηγούμενες περιπτώσεις: στὰ 1936 καὶ πάλι στὰ 1945. Κι ὅλα αὐτὰ δὲν εἶναι βέβαια μιὰ ἁπλὴ σύμπτωση.

Ἂν καὶ τὸ Γαλλικὸ Κ.Κ. χρησιμοποιεῖ συνήθως δύο φωνές, συνδυάζοντας τὴ Λενινιστικὴ ἰδεολογικὴ φρασεολογία μὲ τὴν ἐκλογική, ρεφορμιστικὴ πρακτική, στὴ διάρκεια τοῦ Μάη καί τοῦ Ἰούνη, ἡ πρακτικὴ καὶ ἡ γλῶσσα του ἀποτέλεσαν ἕνα ἀδιαίρετο σύνολο. Κι αὐτὸ φωτίζεται καλλίτερα ἴσως ἀπὸ τὴ στάση ποὺ κράτησε ἀπέναντι στὶς «τρεῖς κύριες πλευρὲς τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος» — τὰ πανεπιστήμια, τὶς γενικὲς ἀπεργίες καὶ τὶς καταλήψεις καὶ τὴν ἔκκληση γιὰ νέες ἐκλο-

γές — ὅπως φανερώνεται ἀρκετὰ καθαρὰ μέσα ἀπὸ τὸ ἄρθρο τοῦ Ζὼρζ Μαρσαὶ στὴ L' Humanité τῆς 3 τοῦ Μάη ἀπὸ τὶς ἀναφορὲς τοῦ Σεγκὺ στὶς 14 καὶ 15 'Ιούνη καὶ ἀπὸ τὸν προεκλογικὸ λόγο τοῦ Βαλντὲκ-Ροσσὲ στὴν τηλεόραση στὶς 21 'Ιούνη.

Τὸ κομμουνιστικὸ κόμμα καὶ τὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα στὰ πανεπιστήμια

Γιὰ ἀρκετὰ χρόνια στὸ παρελθόν, τὸ Γαλλικὸ Κ.Κ. ἐπανειλημμένα κατάγγελνε τὴ δράση τῶν «'Αριστερίστικων διασπαστικῶν ὁμάδων», χωρὶς ὅμως νὰ τοὺς δίνει ἰδιαίτερη προσοχή. Ἔτσι, τὸ Γενάρη τοῦ 1967, ὁ Ζὼρζ Μαρσαί, δεύτερος στὴ σειρὰ ἀπὸ τὰ πρωτοπαλλήκαρα τοῦ Γαλλικοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος, εἶπε στὸ 28ο Συνέδριο τοῦ Κόμματος ὅτι «ὁ τύπος καὶ τὰ ἄλλα μέσα προπαγάνδας ἐξακολουθοῦν νὰ ἀναφέρονται σ' αὐτὲς τὶς διασπαστικὲς ὁμάδες προσπαθώντας νὰ τὶς ἀνορθώσουν, ὅταν στὴν πραγματικότητα δὲν ἀντιπροσωπεύουν τίποτα».

Κάπου-κάπου ὁ κομμουνιστικὸς τύπος δημοσίευε ἄρθρα γιὰ τὴν ἀριθμητικὴ ἀδυναμία αὐτῶν τῶν ὁμάδων. Στὶς 3 τοῦ Μάη 1968 ὅμως ὁ τόνος ἄλλαξε ξαφνικά, κι αὐτὸ τὴ στιγμὴ ποὺ τὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα στὰ πανεπιστήμια ἦταν ἀκόμα στὰ σπάργανα.

«Παρ' ὅλες τὶς ἀντιφάσεις τους», διακήρυξε ὁ Μαρσαί, «αὐτὲς οἱ διασπαστικὲς ὁμάδες — μερικὲς ἑκατοντάδες σπουδαστῶν — ἑνώθηκαν σ' αὐτὸ ποὺ ἀποκάλεσαν τὸ Κίνημα τῆς 22 τοῦ Μάρτη... μὲ ἡγέτη τὸ Γερμανὸ ἀναρχικὸ Κὸν-Μπεντίτ».

Ὁ Μαρσαὶ εἶχε δραστηριοποιηθεῖ μπροστὰ στὴ δυναμικὴ ἀπειλὴ ποὺ ἀντιπροσώπευε ἡ ὁμοθυμία τοῦ Κινήματος τῆς 22 τοῦ Μάρτη, γεγονὸς ὅτι ἡ φύση του εἶχε ὑποστεῖ μιὰ ποιοτικὴ ἀλλαγή. Ἐκεῖ ὀφείλεται καὶ ἡ κατηγορία ὅτι «ἡγέτης τοῦ κινήματος ἦταν ἕνας Γερμανὸς ἀναρχικός», κάτι ποὺ οἱ

ἀρχὲς ἄκουσαν μὲ εὐγνωμοσύνη. Στὴν πραγματικότητα, τὸ κίνημά μας πιστεύει ἀκράδαντα ὅτι ἡ ἐπανάσταση δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἡγέτες, μιὰ ἀρχὴ ποὺ ἀποτελεῖ ἀνάθεμα γιὰ τὸ Μαρσαὶ καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους γραφειοκράτες. Ἔτσι κατ' αὐτοὺς τὸ κίνημα ὄχι μόνο ἔχει ἡγέτη ἀλλὰ καί, ἀντίθετα μὲ τοὺς γνήσιους Γάλλους τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος, εἶναι ἕνας ξένος. Ἡ Minute, ἐφημερίδα τῆς ἄκρας δεξιᾶς, ἦταν πιὸ ἀκριβὴς ὅταν μιλοῦσε γιὰ ἕναν «Γερμανοεβραῖο». Ὁπωσδήποτε, τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα φέρνει μεγάλη εὐθύνη γιὰ τὴν ξενοφοβία καὶ τὸ ἀνθρωποκυνηγητὸ ποὺ ἀποκορυφώθηκε μὲ τὴν ἀπέλαση ἀπὸ τὴ Γαλλία ὅλων τῶν ξένων — διανοουμένων καθὼς κι ἐργατῶν — ποὺ εἶχαν πάρει μέρος στὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα ἢ ἦταν ὕποπτοι γιὰ μιὰ τέτοια συμμετοχή.

«Ἀνικανοποίητοι μὲ τὴν κινητοποίηση τῶν σπουδαστῶν— σ' ἀντίθεση μὲ τὰ συμφέροντα τῆς μάζας τῶν σπουδαστῶν καὶ πρὸς τέρψιν τῶν φασιστῶν προβοκατόρων — αὐτοὶ οἱ ψευτο-επαναστάτες ἔχουν τώρα τὴν αὐθάδεια νὰ πιστεύουν ὅτι μποροῦν νὰ δώσουν μαθήματα στὴν ἐργατικὴ τάξη. Ὅλο καὶ περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς ἔχουν εἰσχωρήσει στὰ ἐργοστάσιά μας ἢ στοὺς ξενῶνες γιὰ τοὺς ξένους ἐργάτες, μοιράζοντας προκηρύξεις καὶ ἄλλο προπαγανδιστικὸ ὑλικό».

Ὁ ἀληθινὸς κίνδυνος εἶχε τώρα ἐπισημανθεῖ, ἕνας κίνδυνος ποὺ ἐνάντιά του θὰ κινητοποιοῦσαν ὅλες τους τὶς δυνάμεις τὸ Κ.Κ. καὶ ἡ C.G.T.: μιὰ συμμαχία μεταξὺ τῶν ἐπαναστατῶν σπουδαστῶν καὶ τῆς ἐργατικῆς τάξης. Αὐτὴ τὴ συμμαχία ὁ Μαρσαὶ μποροῦσε νὰ τὴ δεῖ μόνο μὲ τὴ μορφὴ τῶν «μαθημάτων», γιατὶ αὐτὴ ἀκριβῶς εἶναι ἡ σχέση ποὺ ἔχει τὸ Κ.Κ. μὲ τὴν ἐργατικὴ τάξη.

Τὸ Κόμμα ἦταν ἕτοιμο νὰ κλείσει τὰ μάτια μπροστὰ στὴ δράση τῶν ἐπαναστατικῶν ὁμάδων ἂν αὐτὲς περιορίζονταν μέσα στὰ πανεπιστήμια — στὸ κάτω - κάτω δὲ μποροῦσε νὰ τὶς σταματήσει. Ἡ U.E.C., (Ἕνωση Κομμουνιστῶν Σπουδαστῶν) ἦταν σχεδὸν ἑτοιμοθάνατη. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν της

μειωνόταν διαρκῶς καὶ ἡ ἐπιρροή της πάνω στοὺς «ἀνοργάνωτους» σπουδαστὲς ἦταν στὴν πραγματικότητα μηδαμινή, κι ὅλα αὐτὰ παρ' ὅλες τὶς συνεχιζόμενες προσπάθειες τῶν Κομμουνιστῶν νὰ κερδίσουν κάποια ὑποστήριξη. Οἱ ἐπαναστατικὲς ὁμάδες, ἀπὸ τὴ μεριά τους, δὲν ἐπιθυμοῦσαν καθόλου νὰ ἀντιπροσωπεύσουν τὴ μάζα τῶν «ἀδρανῶν» σπουδαστῶν — ὅλους ἐκείνους ποὺ ἀποβλέπουν στὶς ἐξετάσεις τους ἁπλῶς γιὰ νὰ γίνουν οἰκονομικοί, πολιτικοὶ καὶ ἰδεολογικοὶ ἡγέτες στὴν ὑπηρεσία τοῦ Κράτους καὶ τῆς μπουρζουαζίας ἀπὸ τὴν ὁποία προέρχονται καὶ στῆς ὁποίας τὶς τάξεις βιάζονται νὰ ξαναγυρίσουν. Ὁ ἀντικειμενικὸς σκοπὸς τῶν ἐπαναστατικῶν ὁμάδων ἦταν μᾶλλον νὰ ἀποκαλύψουν τὸ πανεπιστήμιο σὰν ἕνα ἀστικὸ θεσμὸ καὶ στὴ σύνθεσή του καὶ στὴ λειτουργία του. Ὁ Μαρσαὶ χρησιμοποιεῖ περίπου τὸ ἴδιο ἐπιχείρημα, ἀλλὰ τὸ κρατάει ἀνάποδα, μὲ τὰ πόδια ψηλά, ὅταν λέει ὅτι «οἱ ἰδέες καὶ ἡ δράση αὐτῶν τῶν "ἐπαναστατῶν" ἀρκοῦν γιὰ νὰ μᾶς κάνουν νὰ γελάσουμε ὅταν συνειδητοποιοῦμε ὅτι οἱ περισσότεροί τους εἶναι οἱ κανακάρηδες τῶν καπετάνιων τῆς βιομηχανίας — περιφρονητὲς τῶν σπουδαστῶν ἐργατικῆς καταγωγῆς — καὶ ὅτι σύντομα θὰ σβήσουν τὶς ἐπαναστατικές τους φλόγες γιὰ νὰ γίνουν διευθυντὲς στὶς ἐπιχειρήσεις τῶν μπαμπάδων τους καὶ θὰ ἐκμεταλλεύονται κατόπιν τοὺς ἐργάτες σύμφωνα μὲ τὶς καλλίτερες παραδόσεις τοῦ καπιταλισμοῦ».

Ὁ Μαρσαὶ λοιπὸν συνειδητοποιεῖ ὅτι τὸ πανεπιστήμιο εἶναι ἕνα κέντρο τοῦ προνόμιου, καὶ ἐπιχειρηματολογεῖ μὲ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ταξική του δομὴ ἀπαραίτητα δημιουργεῖ ἕνα ρῆγμα ἀνάμεσα στοὺς ἐργάτες καὶ τοὺς σπουδαστές. Αὐτὸ ὅμως δὲν ἐμποδίζει οὔτε αὐτόν, οὔτε καὶ τὸ Κόμμα του νὰ ὑπερασπίζονται «τὴν μάζαν τῶν σπουδαστῶν» — αὐτοὺς ποὺ πραγματικὰ θὰ διευθύνουν «τὴν ἐπιχείρηση τοῦ μπαμπᾶ» — ἐναντίον τῶν ἐπαναστατῶν σπουδαστῶν ποὺ ἔχουν κόψει τὶς σχέσεις τους μὲ τὴ δική τους τάξη. Εἶναι λοιπὸν ἀρκετὰ πιθανὸ ὅτι ἕνας μεγάλος ἀριθμὸς τῶν ἐπαναστατῶν σπουδαστῶν θὰ

συμβιβαστεῖ μὲ τὴ μπουρζουαζία, ἰδιαίτερα ὅταν τὸ ἐπαναστατικό τους μήνυμα δὲν ἀκουστεῖ. Αὐτὸ ἁπλῶς ἀντανακλᾶ τὴν ἀδυναμία τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος ποὺ περιορίζεται στὰ πανεπιστήμια. Ὁπωσδήποτε ἡ κυριώτερη λειτουργία τοῦ σύγχρονου πανεπιστήμιου εἶναι νὰ προσαρμόσει τὸ σπουδαστὴ σὲ μιὰ θέση στὴν κοινωνικὴ ἱεραρχία, ποὺ μόνο μιὰ ριζικὴ μεταβολὴ τῆς κοινωνίας μπορεῖ νὰ τὴν ἀλλάξει. Ὅλοι οἱ ἐπαναστάτες σπουδαστὲς τὸ ἔχουν συνειδητοποιήσει στὸ ἔπακρο καὶ γι' αὐτὸ ρίχνουν τὸ βάρος τῶν ἐνεργειῶν τους σὲ μιὰ συμμαχία μὲ τὴν ἐργατικὴ τάξη· οἱ διαφορὲς ποὺ μᾶς χωρίζουν ἀφοροῦν μόνο τὸ ποιά τακτικὴ θ' ἀκολουθήσουμε γιὰ νὰ ἐπιτύχουμε αὐτὴ τὴ συμμαχία.

«Ἐπιπλέον δὲν πρέπει νὰ ὑποτιμοῦμε τὶς ὀλέθριες προσπάθειές τους νὰ ἐξαπλώσουν τὴν ἔριδα, τὴν ἀμφιβολία καὶ τὸ σκεπτικισμὸ ἀνάμεσα στοὺς ἐργάτες, καὶ ἰδιαίτερα ἀνάμεσα στοὺς νέους ἐργάτες».

Ὁ Μαρσαὶ κατάλαβε ὅτι οἱ ἐργάτες καὶ οἱ σπουδαστὲς πλησίαζαν ὁλοένα καὶ περισσότερο μεταξύ τους καὶ μάλιστα, ὅπως τονίσαμε, ἀπὸ τὴν ἀρχὴ κιόλας τῶν γεγονότων, στὶς 3 τοῦ Μάη. Τόσο μεγάλος ἦταν στὴν πραγματικότητα ὁ κίνδυνος, ὥστε συνέχιζε νὰ προειδοποιεῖ: «Πρέπει νὰ ξεσκεπάσουμε τελείως αὐτοὺς τοὺς ψεύτικους ἐπαναστάτες, γιατί, ἀντικειμενικά, ὑπηρετοῦν τὰ συμφέροντα τῶν Γκωλιστικῶν ἀρχῶν καὶ τῶν μεγάλων καπιταλιστικῶν μονοπωλίων· εἶναι καθῆκον μας νὰ πολεμήσουμε καὶ νὰ ἀπομονώσουμε ὅλες αὐτὲς τὶς Ἀριστερίστικες ὁμάδες, ποὺ προσπαθοῦν νὰ πλήξουν τὸ δημοκρατικὸ κίνημα ἐνῶ συγχρόνως γεμίζουν τὶς προκηρύξεις τους μὲ ἐπαναστατικὲς φράσεις».

Ὅσο κι ἂν προσπάθησαν, οἱ Κομμουνιστὲς σπουδαστὲς ἦταν ἀνίκανοι ν' ἀπομονώσουν τοὺς Ἀριστεριστές· μᾶλλον ἀπομονώθηκαν οἱ ἴδιοι ἐντελῶς μέσα στὰ πανεπιστήμια. Στὶς λίγες πόλεις ὅπου, στὴν ἀρχὴ τῆς ἐξέγερσης, ἡ U.N.E.F. ἐξακολουθοῦσε νὰ ἐλέγχεται ἀπὸ τὴν U.E.C., ἡ U.E.C., ἔχασε

τὴν ἐπιρροή της σχεδὸν μέσα σὲ μιὰ νύχτα. Στὴ Ρουέν, γιὰ παράδειγμα, ἀφοῦ οἱ ἐθνικὲς ἐπιτροπὲς τῆς S.N.E.S.U.P. καὶ τῆς U.N.E.F., ἔκαναν ἔκκληση γιὰ μιὰ γενικὴ ἀπεργία, σὲ ἀπάντηση γιὰ τὸ κλείσιμο τῆς Σορβόννης, ἡ A.G.E.R., τὸ τοπικὸ τμῆμα τῆς S.N.E.S.U.P., ἀρνήθηκε νὰ ἐπιδοκιμάσει αὐτὴ τὴν ἀπόφαση. Οἱ ἐπαναστάτες σπουδαστὲς (S.C.R., E.S.U., κλπ.) μαζὶ μὲ μὴ-κομμουνιστὲς ὑφηγητές, ἔκαναν κατόπιν ἔκκληση γιὰ τὴν ἐκλογὴ ἀπεργιακῶν ἐπιτροπῶν, ποὺ μὲ τὴ σειρά τους ἐπιτέθηκαν στοὺς Κομμουνιστές. Μετὰ τὴν κατάληψη τοῦ ἐργοστασίου τῆς Ρενὼ στὴ γειτονικὴ Κλεόν, οἱ ἐργάτες ἦρθαν νὰ παρακολουθήσουν τὶς διαλέξεις καὶ ὕστερα γιουχάϊσαν δημόσια τοὺς ἐπισήμους τῆς C.G.T. Ἔτσι στὴν προσπάθειά του νὰ ἀπομονώσει τοὺς ἐπαναστάτες σπουδαστές, τὸ Γαλλικὸ Κ. Κ., ὑπέστη μιὰ ἀποφασιστικὴ ἧττα. Οἱ ἐρωτοτροπίες του μὲ τὴ «μάζα τῶν σπουδαστῶν» δὲν ἔβρισκαν ἀνταπόδοση: οἱ ἀδρανεῖς εἴτε ἑνώνονταν μὲ τοὺς ἐπαναστάτες μέσα στὴν πορεία τοῦ ἀγώνα, ἢ ἀλλοιῶς, σὰν ἐκ πεποιθήσεως ἀντιδραστικοί, πήγαιναν ὁπουδήποτε ἀλλοῦ ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα. Ἡ U.E.C., φαινόταν ἀποκρουστικὴ — σὲ μερικοὺς ἐπειδὴ φοβόντουσαν τὶς ἐπαναστατικὲς της θέσεις, σ' ἄλλους ἐπειδὴ ἤξεραν πῶς ἦταν ἀντεπαναστατική· Συνεχῶς, ἡ U.E.C., προσπαθοῦσε νὰ διώξει τοὺς σπουδαστὲς ἀπὸ τὸν ἀγώνα καὶ νὰ ἐλέγξει τὶς ἐπαναστατικές τους τάσεις. Ἀπ' αὐτὴ τὴν ἄποψη, βοήθησε τὶς ἀρχὲς νὰ ἐξαπολύσουν τὸ φάσμα τῶν ἐξετάσεων — σὰν ἕνα ἀποδεδειγμένο ὅπλο γιὰ νὰ χτυπήσουν τοὺς σπουδαστές.

Ἡ συκοφαντία ὅτι οἱ Ἀριστεριστὲς ἔπαιζαν τὸ παιχνίδι τῶν Γκωλιστῶν μὲ τὸ νὰ τοὺς προσφέρουν τὴν ἀφορμὴ γιὰ ἀντεκδίκηση, ἐπαναλαμβανόταν διαρκῶς. Ὅμως καθὼς ξέρει κάθε ἐργάτης, ὅλα τὰ ἐπαναστατικὰ κινήματα συναντοῦν ἀντίσταση ἀπὸ τὴν ἐξουσία, ἀπὸ τὸ Κράτος καὶ ἀπὸ τοὺς ἐργοδότες, ποὺ μπορεῖ νὰ αἰσθανθοῦν ὅτι ἀπειλοῦνται τόσο πολὺ ὥστε νὰ φωνάξουν ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἐπίσημα ὄργανα καταστολῆς,

ἀκόμα καὶ τοὺς φασίστες. Μόνο ἕνας τρόπος ὑπάρχει γιὰ νὰ ἀποφύγει κανεὶς ὅλες τὶς πιθανότητες σύγκρουσης μὲ τοὺς φασίστες, κι αὐτὸς εἶναι τὸ νὰ μὴν ἐπιτεθεῖ στὸ ἴδιο τὸ καπιταλιστικὸ σύστημα. Ὅσο γιὰ τὶς χαμηλότερες μεσαῖες τάξεις, ποὺ τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα τιμᾶ μὲ τὸ ὄνομα τῶν «δημοκρατικῶν δυνάμεων», θὰ πᾶνε πάντα μὲ τὴ μεριὰ τοῦ ἰσχυρότερου. Ἂν καὶ μπορεῖ στὴν ἀρχὴ νὰ τρομάξουν ἀπὸ μερικὲς μεθόδους τῶν ἐπαναστατῶν, γίνονται ἐπαναστάτες ὅσο θριαμβεύει ἡ ἐπανάσταση καὶ ἀντεπαναστάτες ὅσο κερδίζει ἔδαφος ἡ ἀντίδραση. Σὲ ἄλλες περιπτώσεις δὲν συμμετέχουν δραστήρια — ἐκτὸς ἀπὸ τὶς περιόδους σοβαρῶν οἰκονομικῶν κρίσεων, ὅταν ἡ ἀπελπισία μπορεῖ νὰ τοὺς ὁδηγήσει στὸ πεζοδρόμιο. Ὅμως θἄπρεπε νὰ θυμόμαστε ὅτι οἱ οἰκονομικὲς κρίσεις ποτὲ δὲν ἐπηρεάζουν μόνο τὰ χαμηλότερα μεσαῖα στρώματα, ἀλλὰ χτυπᾶνε τὴν ἐργατικὴ τάξη ἀκόμη πιὸ σκληρά. Καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιτυχία ἢ τὴν ἀποτυχία τῆς ἐξέγερσης τῆς ἐργατικῆς τάξης, ἐξαρτᾶται ἡ ἀντίδραση τῆς μικροαστικῆς τάξης.

Στὴ Γερμανία, ὅπου ἡ ἀσυνεπὴς πολιτικὴ τῶν Σταλινικῶν καθὼς καὶ τῶν Ρεφορμιστῶν ὁδήγησε στὴ διαίρεση καὶ στὴν τελικὴ καταστροφὴ τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος καὶ μαζί του κάθε ἀληθινὰ ἐπαναστατικῆς ἐναλλακτικῆς λύσης, τὰ μικροαστικὰ στρώματα ρίχτηκαν κατ' εὐθεῖαν στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Χίτλερ.

Τὸ Μάη ὅμως τοῦ 1968, στὴ Γαλλία, ἡ ἐπαναστατικὴ διέξοδος ἐξακολουθοῦσε νὰ παραμένει ἀνοιχτή, καὶ καθὼς ἡ ἐξέγερση τῶν σπουδαστῶν ἁπλωνόταν, ἐκεῖνοι οἱ ἐργάτες ποὺ δὲν ἔπαιρναν τὶς γνῶμες τους μέσα ἀπὸ τὴν L' Humanité ἀκολούθησαν τὰ γεγονότα μὲ προσοχὴ καὶ συμπάθεια. Δὲν χρειάζονται τὸ Κομμουνιστικὸ Μανιφέστο γιὰ νὰ τοὺς πεῖ ὅτι «σὲ περιόδους ποὺ ὁ ταξικὸς ἀγώνας πλησιάζει στὴ λύση του, ἡ πορεία διάλυσης μέσα στὴν κυρίαρχη τάξη, μέσα σ' ὅλη τὴν παλιὰ κοινωνία, παίρνει ἕνα χαρακτήρα τόσο βίαιο, τόσο χτυπητό, ποὺ μιὰ μικρὴ μερίδα τῆς κυρίαρχης τάξης ἀποσπᾶ-

ται ἀπ' αὐτὴν καὶ ἑνώνεται μὲ τὴν ἐπαναστατικὴ τάξη, μὲ τὴν τάξη ποὺ κρατᾶ στὰ χέρια της τὸ μέλλον». (Κάρλ Μάρξ).

Ἡ κομμουνιστικὴ ἀνάλυση τῆς γενικῆς ἀπεργίας

Μὲ τὴν γενικὴ ἀπεργία τῆς 13 τοῦ Μάη ἄρχισε ἡ δεύτερη φάση τοῦ κινήματος: ἡ εἴσοδος τῆς ἐργατικῆς τάξης στὸν ἀγώνα. Ἡ κομμουνιστικὴ ἀπάντηση δόθηκε ἀπὸ τὴν C.G.T., ποὺ ὁ γενικὸς γραμματέας της, ὁ Σεγκύ, εἶναι μέλος τοῦ Πολιτμπυρὸ τοῦ Γαλλικοῦ Κ.Κ. Ἂς ἐξετάσουμε τὴν ἔκθεσή του στὴν Ἐθνικὴ Ἐκτελεστικὴ τῆς C.G.T., στὶς 13 καὶ 14 Ἰούνη.

Τὸ ἐπιχείρημα τοῦ Σεγκὺ εἶναι ἐνδιαφέρον καὶ γιὰ ὅσα ρητὰ ἰσχυρίζεται ἀλλὰ καὶ γιὰ κεῖνα ποὺ προσπαθεῖ ν' ἀπαλύνει. Ἡ ἔκθεσή του ἀρχίζει μὲ μιὰ πληροφορία ποὺ ὅλοι τὴν ἤξεραν, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ὁποία ἐλάχιστοι ἄνθρωποι θὰ ἔβγαζαν τὸ ἴδιο συμπέρασμα:

«Ἔχουμε μόλις ζήσει γεγονότα χωρὶς προηγούμενο στὴν κοινωνικὴ ἱστορία τῆς Γαλλίας: μιὰ γενικὴ ἀπεργία μὲ ταυτόχρονη κατάληψη τῶν ἐργοστασίων ἀπὸ δέκα περίπου ἑκατομμύρια ἐργάτες».

Τὰ γεγονότα βέβαια, στὴν πραγματικότητα, δὲν ἦταν καθόλου χωρὶς προηγούμενο, μιὰ καὶ εἶχε γίνει μιὰ παρόμοια ἀπεργία τὸν Μάη - Ἰούνη τοῦ 1936 καὶ πάλι τὸν Αὔγουστο τοῦ 1953, ἂν καὶ εἶναι ἀλήθεια ὅτι ποτὲ πρὶν δὲν εἶχαν συμμετάσχει τόσοι πολλοὶ ἐργάτες. Καὶ ἀπὸ φόβο μήπως ἡ χτυπητὴ διαφορὰ ἀνάμεσα στὸν ἔντονο δυναμισμὸ τοῦ κινήματος καὶ τὶς μικρὲς παραχωρήσεις ποὺ τὸ Κόμμα ἦταν ἕτοιμο νὰ δεχτεῖ, σαρώσει τελικὰ καὶ τὸ ἴδιο καὶ τὴ «λαμπρὴ ἡγεσία του», ὁ Σεγκὺ ἀποφάσισε νὰ καλυφθεῖ μὲ τὸν ἰσχυρισμὸ ὅτι: «τὰ προβλέψαμε ὅλα» σ' αὐτὴν «τὴν διεισδυτικὴ ἀνάλυση ποὺ παρουσιάσαμε στὸ 36ο Ὁμοσπονδιακὸ Συνέδριο πάνω στὸ θέ-

μα τῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς κατάστασης στὴ Γαλλία». Τὸ Συνέδριο βέβαια ἁπλῶς ἐπανέλαβε ὅ,τι συνηθίζουν νὰ λένε ὅλα αὐτὰ τὰ συνέδρια, κυρίως ὅτι ὁ καπιταλισμὸς καταπιέζει τὴν ἐργατικὴ τάξη: «Ἡ οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ πολιτική τους προκαλεῖ αὐξανόμενη δυσαρέσκεια καὶ ἑπομένως αὐξανόμενη ἀντιπολίτευση. Ἀποτέλεσμα, οἱ ἐργάτες συνειδητοποιοῦν ὁλοένα καὶ περισσότερο τὰ κοινά τους συμφέροντα, συντονίζουν τὸν ἀγώνα τους κι ἔτσι ἀνοίγουν πλατύτερες προοπτικές». Ὁ Κρασουκί, γραμματέας τῆς C.G.T., εἶχε πεῖ στὸ 34ο Συνέδριο μερικὰ χρόνια πρὶν περίπου τὰ ἴδια πράγματα: «Ἡ ἀνάπτυξη τῆς ἀντιπολίτευσης καὶ ἡ πρόοδος τῆς ἑνότητας ἔχουν δημιουργήσει μία νέα κατάσταση καὶ ἔχουν ἀνοίξει εὐνοϊκὲς καὶ ἐνθαρρυντικὲς προοπτικὲς γιὰ ὅλους τοὺς ἐργάτες καὶ τοὺς δημοκράτες». Ἔτσι ὅλα τὰ συνέδρια βλέπουν «τὸ ἄνοιγμα μεγαλύτερων προοπτικῶν γιὰ μεγαλύτερους ἀγῶνες», ὄχι τόσο πολὺ ἐναντίον τῆς ἀστικῆς τάξης καὶ τοῦ καπιταλιστικοῦ κράτους, ὅσο ἐναντίον τῶν «μονοπωλίων» καὶ τῆς «προσωπικῆς ἐξουσίας». Μὲ λίγα λόγια, ὁ Σεγκὺ μπορεῖ νὰ τὰ εἶχε «προβλέψει ὅλα» — ὅλα, δηλαδή, ἐκτὸς ἀπὸ τὴ γενικὴ ἀπεργία (αὐτὸν τὸ μεγάλο ἀναρχοσυνδικαλιστικὸ μῦθο, πού, ὅπως «ὅλοι ξέρουν» ἔσβησε πολὺ καιρὸ πρίν!!!) Ὁ Σεγκὺ θυμᾶται τὸ κῦμα τῶν εἰκοσιτετράωρων ἀπεργιῶν ἐναντίον τῶν αὐθαίρετων νόμων ποὺ δημοσίεψε ἡ κυβέρνηση καὶ τὶς πιὸ «δυναμικὲς» πράξεις στὸ ἐργοστάσιο τῆς Dassault Aviation στὸ Μπορντώ, στὴ Rhodiaceta στὴ Λυών, καὶ στὰ ἐργοστάσια Atlantique στὸ Σαὶντ - Ναζαὶρ — «ὁλοκάθαρες ἐνδείξεις τῆς γενικῆς ἀνησυχίας καὶ αὐτοῦ ποὺ ἐπρόκειτο ν' ἀκολουθήσει». Τὸν βολεύει νὰ μὴ θυμᾶται ν' ἀναφέρει ὅτι στὴ διάρκεια ὅλων αὐτῶν τῶν πράξεων, οἱ Ἀριστεριστὲς ζητοῦσαν ἐπίμονα νὰ προεχταθοῦν ὡς τὴ γενικὴ ἀπεργία, διακήρυτταν ὅτι ἡ ἐργατικὴ τάξη ἦταν ἕτοιμη νὰ δώσει τὴ μάχη της ἐναντίον τῆς ἐξουσίας. Ἡ ἐπίσημη Κομμουνιστικὴ ἀπάντηση ἦταν πάντοτε ἴδια: παίρνετε τοὺς πόθους σας γιὰ γεγονότα· ἡ ἐρ-

γατική τάξη είναι τελείως άπροετοίμαστη. Ἡ βασική στρατηγική τῆς G.C.T., ἦταν νὰ ἀντιτίθεται σὲ κάθε ἔκκληση γιὰ γενικὴ ἀπεργία καὶ νὰ κρατάει τὸν ἀγώνα σὲ τοπικὸ ἐπίπεδο. Ἔτσι ἐνῶ ὁποιοσδήποτε ἀρχάριος τῆς πολιτικῆς μποροῦσε νὰ ἔχει «προβλέψει» ὅτι ἐπρόκειτο νὰ γίνει μιὰ γενικὴ ἀπεργία, ἡ C.G.T. ἔκανε ὅ,τι μποροῦσε γιὰ νὰ «προβλέψει» ὅτι δὲν ἐπρόκειτο νὰ γίνει γενικὴ ἀπεργία. Καὶ δὲν ἦταν ἡ πρώτη φορὰ ποὺ φέρθηκε κατ' αὐτὸ τὸν τρόπο. Στὰ 1953, γιὰ παράδειγμα, ἐνῶ οἱ ἐργάτες τῶν ὀρυχείων ἀπεργοῦσαν πάνω ἀπὸ ἕνα μῆνα (ἀπὸ τὴν 1 Μάρτη ἕως τὶς 4 'Απρίλη) καὶ οἱ ἐργάτες σ' ὅλη τὴ Γαλλία διακήρυτταν τὴν ἀλληλεγγύη τους, ἐκεῖνο ποὺ ἔκανε ἡ C.G.T., ἦταν νὰ εὐνουχίσει τὸν ἀγώνα, ὁδηγώντας τον ἀπὸ πολιτικὸ σὲ καθαρὰ οἰκονομικὸ ἐπίπεδο, ἄλλη μιὰ φορὰ μὲ τὴ δικαιολογία ὅτι οἱ ἐργάτες δὲν ἦταν ἕτοιμοι γιὰ μάχη. Κι ἔτσι οἱ ἐργάτες γύρισαν πίσω στὴ δουλειά, διαμαρτυρόμενοι ἔντονα σὲ μιὰ σειρὰ ἀπὸ ταραχώδεις συγκεντρώσεις ὅτι τοὺς εἶχαν πουλήσει οἱ ἡγέτες τους. Ὁ Ντελφός, γραμματέας τοῦ Τμήματος 'Ορυχείων τῆς C.G.T., τοὺς ἀπαντοῦσε: «Εἴσαστε ἀχάριστοι ἠλίθιοι. Σᾶς παρασταθήκαμε πάντοτε». Ὁ Μπερτελέν, τῆς F.O. ('Εργατικὴ Δύναμη), πρόσθεσε τὴ φωνή του: «'Αρκετοὶ ἀπ' αὐτοὺς ποὺ παρενοχλοῦν τὶς συγκεντρώσεις εἶναι πληρωμένοι ἀπὸ τὴν U.N.R.» (τοὺς Γκωλιστές). Ὁ Σωτὺ τῆς C.F.T.C. τοὺς εἶπε: «Ἀκόμα κι ἂν αὔριο ὅλοι σταματήσουν τὴ δουλειά, μεθαύριο ὁ ἀριθμός τους θὰ μειωθεῖ καὶ τὴν ἑπομένη δὲν θὰ ἔχει μείνει κανείς». Τὸ βραβεῖο ὅμως, χωρὶς ἀμφιβολία, ἀνήκει στὸ Μπερτελὲν γιὰ τὸ παρακάτω του σχόλιο: «Οἱ δυσαρεστημένοι εἶναι μιὰ χούφτα νεαρῶν ποὺ δὲν εἶχαν ποτὲ βρεθεῖ σὲ ἀπεργία καὶ ποὺ φαντάζονται ὅτι μὲ τὴν ἀπεργία θὰ μπορέσουν νὰ ἀποκτήσουν ὅλα ὅσα ἐπιθυμοῦν». Μ' ἄλλα λόγια, ἡ μαχητικότητα τῶν νέων ἐργατῶν δὲν ἦταν παρὰ ἄγνοια καὶ ἀπειρία — δὲν εἶναι λοιπὸν ν' ἀπορεῖ κανεὶς ποὺ γύρισαν τὴν πλάτη τους στὸ συνδικαλιστικὸ κίνημα.

Γιὰ χρόνια, οἱ συνδικαλιστὲς ἡγέτες δὲν ἔκαναν τίποτ' ἄλλο παρὰ νὰ χρησιμοποιοῦν τὸ ἐργατικὸ κίνημα γιὰ τὰ δικά τους γραφειοκρατικὰ συμφέροντα. «Δὲν ὑπῆρχε τίποτα τὸ αὐθόρμητο στὰ γεγονότα», καυχήθηκε ὁ Σεγκὺ στὴν ἔκθεσή του τὸ 1968: ὁ α ὐ θ ο ρ μ η τ ι σ μ ὸ ς ε ἶ ν α ι ὁ κ υ ρ ι ώ τ ε ρ ο ς ἐ χ θ ρ ὸ ς ὅ λ ω ν τ ῶ ν γ ρ α φ ε ι ο κ ρ α τ ῶ ν — ἀ π ε ι λ ε ῖ τ ὴ ν ἴ δ ι α τ ο υ ς τ ὴ ν ὕ π α ρ ξ η. Εἶν' ἀλήθεια, κανένας ποτὲ δὲν ἰσχυρίστηκε ὅτι ἕνας συγκεκριμένος ἀγώνας δὲν ἔχει δεσμοὺς μὲ τοὺς προηγούμενους ἀγῶνες, καὶ ἀπ' αὐτὴ τὴν ἄποψη κανένα κίνημα δὲν ἦταν ποτὲ αὐθόρμητο, δηλαδὴ ἀ ν - ι σ τ ο ρ ι κ ό. Μὲ τὸν αὐθορμητισμὸ τῆς ἐργατικῆς τάξης ἁπλῶς ἀναφερόμαστε στὴν ἱκανότητά της νὰ ἀναλάβει ἄμεση δράση καὶ νὰ ἀ ν α π τ ύ ξ ε ι τ ὶ ς δ ι κ έ ς τ η ς μ ε θ ό δ ο υ ς π ά λ η ς ἄ σ χ ε τ α μ έ, ἢ ἀ κ ό μ α κ α ὶ ἐ ν ά ν τ ι α σ τ ὶ ς ἐ π ι θ υ μ ί ε ς ὅ λ ω ν ἐ κ ε ί ν ω ν τ ῶ ν μ ε γ ά λ ω ν ἢ μ ι κ ρ ῶ ν «π ρ ω τ ο π ο ρ ι ῶ ν» π ο ὺ α ὐ τ ο α ν α κ η ρ ύ σ σ ο ν τ α ι ἡ γ έ τ ε ς τ ο ῦ π ρ ο λ ε τ α ρ ι ά τ ο υ. «Ἡ αἰτία ποὺ ὁ αὐθορμητισμὸς εἶναι τόσο σπουδαῖος γιὰ τὴν πάλη τῶν Ρωσσικῶν μαζῶν δὲν εἶναι ἐπειδὴ τὸ Ρωσσικὸ προλεταριάτο εἶναι «ἀνεκπαίδευτο», ἀλλὰ μᾶλλον ἐπειδὴ οἱ ἐπαναστάσεις εἶναι ἀδύνατο νὰ κατευθύνονται ἀπὸ δασκάλους» (Ρόζα Λούξεμπουργκ: «Μαζικὴ Ἀπεργία»).

Μὲ τὸ «αὐθόρμητο» λοιπὸν δὲν ἐννοοῦμε «χωρὶς προηγούμενο», ἀλλὰ ἁπλῶς «χωρὶς ἐπίσημη εὐλογία» καὶ μ' αὐτὴ τὴν ἔννοια τὸ πρόσφατο ἀπεργιακὸ κῦμα στὴ Γαλλία ἦταν ἀπόλυτα αὐθόρμητο. Ἁπλώθηκε γρήγορα σὰν τὴ φωτιά, χωρὶς τὰ συνδικάτα νὰ μπορέσουν νὰ τὸ σταματήσουν. Ὅσο γιὰ τὴν «ἐπίσημη» ἀπεργία ποὺ τὰ ἴδια τὰ συνδικάτα προκάλεσαν στὶς 13 τοῦ Μάη, ὁ Σεγκὺ ἐξήγησε τὸν ἀληθινό της στόχο ὅταν δήλωσε: «Ταυτόχρονα, ἡ 13η τοῦ Μάη κατάφερε ἕνα σοβαρὸ πλῆγμα στὶς ἀναρχικὲς ὁμάδες, σ' ἐκείνους τοὺς προβοκάτορες ποὺ εἶχαν τὴ λαθεμένη ἐλπίδα ὅτι μποροῦσαν νὰ ἡγηθοῦν

τοῦ κινήματος». Συνέβη ὅμως τὸ ἀντίστροφο, γιατί ἡ C.G.T., μιὰ καὶ δὲ μποροῦσε νὰ χτυπήσει τὸ κίνημα, προσπάθησε νὰ τὸ κατευθύνει, ἢ μᾶλλον νὰ τὸ εὐνουχίσει. «Δυὸ μέρες ἀργότερα (15 τοῦ Μάη), ἔχοντας συνειδητοποιήσει τὶς νεοδημιουργημένες πιθανότητες εἰσόδου σὲ μιὰ πιὸ ἀποφασιστικὴ φάση τῆς μάχης» (ποὺ ἄνοιξαν κατ' ἀρχὴν οἱ σπουδαστὲς ποὺ τὸν βόλευε νὰ ξεχάσει νὰ τοὺς ἀναφέρει), «στείλαμε ὁδηγίες στὰ μέλη μας (του!), ν' ἀναλάβουν πλήρη εὐθύνη γιὰ τὴν ὀργάνωση τοῦ ἀγώνα, ἐξασφαλίζοντας ἔτσι τὸν συντονισμὸ καὶ τὴν ἀποτελεσματικότητά του». Αὐτὲς οἱ ἀόριστες φράσεις δὲν ἐξαπάτησαν κανένα, γιατί μιὰ μέρα πρίν, στὶς 14 τοῦ Μάη, ὅταν οἱ ἐργάτες κατέλαβαν τὴ Sud - Aviation στὴ Νάντη καὶ περιόρισαν τὸν διευθυντὴ στὸ γραφεῖο του, ὁ Σεγκὺ εἶχε καταγγείλει δημόσια τοὺς ἀληθινοὺς ἀγωνιστὲς ἀπὸ τὸ ραδιόφωνο (Εὐρώπη No 1). Στὴν πραγματικότητα ἡ ἰδέα τῶν καταλήψεων δὲν βγῆκε ἀπὸ τοὺς καθοδηγητικοὺς ἐγκεφάλους τῆς C.G.T., κι ἔτσι βέβαια, τὴν πολέμησε μὲ δύναμη.

Ἡ κατάληψη ὅμως εἶχε ὑποστηριχτεῖ ἀπὸ τὸ τοπικὸ παράρτημα τῆς F.O., ποὺ γιὰ χρόνια ἦταν γνωστὸ γιὰ τὴν ἀντίθεσή του μὲ τοὺς Ρεφορμιστὲς ἡγέτες. Δὲν ἦταν λοιπὸν τυχαῖο ποὺ ἡ Sud Aviation στὴ Νάντη ἦταν τὸ πρῶτο ἐργοστάσιο ποὺ καταλήφθηκε καὶ ξεκίνησε τὴν ἀπεργία. Ἡ C.G.T. δὲν κάλεσε σὲ συνεδρίαση τὴν Ὁμοσπονδιακὴ ἐπιτροπή της μέχρι τῆς 17 τοῦ Μάη, ἀλλὰ ἀπὸ τὶς 15 εἶχε καταληφθεῖ τὸ ἐργοστάσιο τῆς Ρενὼ στὴ Cleon, στὶς 16 ἦταν ἡ σειρὰ τῆς Ρενὼ στὴ Φλὲν καὶ στὸ Μπουλὸν - Μπιγιανκοὺρ καὶ στὶς 17 ἀκολούθησε ἡ Ροντιασετὰ — ὅλα αὐτὰ χωρὶς τὴν ἐνθάρρυνση τῆς C.G.T. Ἡ μόνη ἀπ' αὐτὲς τὶς ἀπεργίες ποὺ ἀνέφερε ὁ Σεγκὺ στὴν ἔκθεσή του, ἦταν τῆς Μπιγιανκούρ, καὶ εἶπε τὰ ἑξῆς: «Αὐτοὶ τοῦ Μπουλὸν - Μπιγιανκούρ, κάτω ἀπὸ τὴν ἔμπειρη ἡγεσία τῶν ὑπεύθυνων τῆς C.G.T., μᾶς ἔχουν δώσει ἕνα λαμπρὸ παράδειγμα τῆς ἀποτελεσματικῆς ἐφαρμογῆς τῶν συστάσεων τῆς C.G.T.».

"Ολ' αὐτά, βέβαια, ἦταν κατασκευασμένα ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος: ὅλοι οἱ ἐργάτες στὸ ἐργοστάσιο καὶ ὅλοι οἱ ἀπέξω παρατηρητὲς εἶναι σύμφωνοι ὅτι οἱ νεαροὶ ἐργάτες ἀπεργήσανε αὐθόρμητα. Ὁ Σεγκὺ τὸ ἤξερε πάρα πολὺ καλά, ἀφοῦ μάλιστα πολλὰ ἀπὸ τὰ δικά του πρωτοπαλλήκαρα δὲν ἔκρυψαν τὴν ἔκπληξή τους, ὅταν σπρώχτηκαν μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους στὴν πρώτη γραμμή, χωρὶς ποτὲ νὰ ἔχουν πάρει καμμιὰ διαταγὴ γιὰ γενικὴ ἐπίθεση.

«Τὰ συνδικάτα δέχτηκαν ἐπιθέσεις ἀπὸ τὰ κάτω. Αὐτὸ εἶναι ποὺ ἰσχυρίστηκαν διάφοροι παρατηρητὲς ἀγνοῶντας ἐντελῶς αὐτὰ ποὺ πραγματικὰ συνέβησαν, ἢ ἀκόμα καὶ θυμωμένοι ἀπὸ τὴν ἐπιτυχία τῆς τακτικῆς μας (sic!)» καὶ γεμᾶτοι ζήλεια (sic!) Βέβαια, «ἡ ζήλεια τῆς ἐπιτυχίας τῆς τακτικῆς τῆς C. G. T.», εἶναι τὸ τελευταῖο πρᾶγμα ποὺ ἕνας ἄνθρωπος μὲ σωστὰ τὰ μυαλά του θὰ μποροῦσε νὰ εἶχε αἰσθανθεῖ καὶ κανένας δὲν ἐξαπατήθηκε ἀπὸ τὶς ἐπίπονες ἀνασκευὲς τοῦ Σεγκὺ μετὰ τὰ γεγονότα. Ἡ πραγματικότητα, καὶ νομίζω ὅτι τὸ ἔχω δηλώσει πολλὲς φορές, εἶναι ὅτι ἡ C.G.T. ποτὲ δὲν πρόβλεψε, ποτὲ δὲν κατάφερε νὰ βοηθήσει τὸ ἐργατικὸ κίνημα· ἀπεναντίας. Στὰ πανεπιστήμια, τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα προσπάθησε νὰ σταματήσει ὅλη τὴν ἄμεση δράση καὶ τὸ τίμημα ἦταν ἡ καταστροφὴ τῆς δικῆς του σπουδαστικῆς ὀργάνωσης· ὅταν ἡ C.G.T. ἀκολούθησε τὴν ἴδια τακτικὴ στὰ ἐργοστάσια, ὑπόγραψε τὴν θανατική της καταδίκη, δικαιολογημένη μάλιστα, γιατὶ χιλιάδες μέλη τῆς C.G.T. ἄρχισαν ν' ἀναρωτιοῦνται ποιά ἦταν ἡ σκοπιμότητα τοῦ νὰ ὑπάρχουν μόνιμοι ἀντιπρόσωποι ἀφοῦ στέκονται στὴν ὀπισθοφυλακὴ ὁποτεδήποτε τοὺς χρειάζονται.

Ἀλλὰ ὁ Σεγκὺ δὲν εἶχε ἀκόμη τελειώσει· ἔπρεπε νὰ ἐξηγήσει γιατὶ κηρύχτηκε ἡ γενικὴ ἀπεργία ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ Κόμμα: «Καθὼς ἡ ταξικὴ πάλη εἰσῆλθε σὲ μιὰ πιὸ κρίσιμη φάση, ὁρισμένα ἀμφίβολα στοιχεῖα, οἱ περισσότεροι ἀποστάτες, πίστευαν ὅτι ἦταν ἐλεύθεροι νὰ μᾶς προσβάλλουν μὲ

τὸ νὰ λένε ὅτι ἀφήναμε τὸ χρόνο νὰ περνάει ἐνῶ ἡ ἐργατικὴ τάξη μποροῦσε νὰ εἶχε καταλάβει τὴν ἐξουσία». Ἔτσι ἀκόμα καὶ ὁ Σεγκὺ ἦταν ὑποχρεωμένος νὰ ἀναγνωρίσει ὅτι εἶχε ὀξυνθεῖ ἡ ταξικὴ πάλη, ἂν καὶ ἦταν ἀτυχία, βέβαια, γι' αὐτὸν τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ συκοφάντες του θἄπρεπε νὰ ἔχουν θέσει τὸ ζήτημα τοῦ ἐπαναστατικοῦ δυναμισμοῦ αὐτῆς τῆς κατάστασης. Οἱ ἐργάτες παντοῦ ἀναρωτιόνταν τί ἀκριβῶς περίμεναν, ὅταν οἱ σπουδαστὲς καὶ οἱ ὑφηγητὲς παντοῦ ἀπειλοῦσαν μ' ἐπιτυχία τὴν ἐξουσία τοῦ Κράτους — ἤξεραν ὅτι οἱ σπουδαστὲς καὶ οἱ βοηθοὶ τῶν καθηγητῶν, καὶ ὄχι κάποια ὑπουργικὴ ἐπιτροπή, εἶχαν μεταρρυθμίσει τὰ πανεπιστήμια καὶ εἶχαν δημιουργήσει νέα κέντρα λήψης ἀποφάσεων. Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Κράτους στὰ πανεπιστήμια, δηλαδὴ οἱ διευθυντές, εἶχαν σαρωθεῖ· κανένας δὲν ὑποστήριζε τὸν Πρύτανη ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀστυνομία.

Τὸ Κράτος ὑποβιβάστηκε σ' ὅ,τι εἶναι στὴν οὐσία, μιὰ ἀστυνομικὴ ὑπηρεσία, ὁ Σεγκὺ ὅμως ἀρνήθηκε νὰ παραδεχτεῖ ἀκόμα κι αὐτό:

«Γιὰ νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια, τὸ ζήτημα τοῦ ἂν ἔφτασε ἡ ὥρα τῆς ἐπανάστασης ἢ ὄχι ποτὲ δὲν τέθηκε οὔτε στὴν Ὁμοσπονδιακὴ Ἐπιτροπή, οὔτε στὴν Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ πού, ὅπως ὅλοι ξέρουν, τὴν ἀποτελοῦν ἀξιοσέβαστοι καὶ καθ' ὅλα ὑπεύθυνοι ἀγωνιστές, ἄνθρωποι ποὺ δὲν ἔχουν τὴν συνήθεια νὰ ἐπιτρέπουν εἰς τοὺς ἑαυτούς των νὰ παίρνουν τοὺς πόθους των γιὰ πραγματικότητα».

Ἡ πραγματικότητα βέβαια εἶναι τὸ τελευταῖο πρᾶγμα ποὺ αὐτοὶ «οἱ ἀξιοσέβαστοι καὶ καθ' ὅλα ὑπεύθυνοι ἀγωνιστὲς» ἐπιθυμοῦσαν. Τὸ ὅλο πρόβλημα εἶχε, στὴν πραγματικότητα, ἐπιβαρύνει πολὺ τὴν εὐφυΐα τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ ὁ Σεγκὺ ἔκανε μεγάλες προσπάθειες γιὰ νὰ τοὺς πείσει ὅτι ἡ κατάσταση, ἂν καὶ μπορεῖ νὰ ἦταν ἐπαναστατική, σίγουρα δὲν ἦταν εὐνοϊκὴ γιὰ μιὰ γενίκευση τῆς σύγκρουσης: «Ὄχι, τὰ δέκα ἑκατομμύρια ἐργάτες δὲν ζητοῦσαν τὴν ἐξουσία, ἐ-

κεῖνο ποὺ θέλανε ἦταν καλλίτερες συνθῆκες ζωῆς καὶ ἐργασίας».

Καμμιὰ ἐπανάσταση ὅμως — οὔτε ἡ Γαλλικὴ οὔτε ἡ Ρωσσικὴ — δὲν ἄρχισαν μὲ στόχο τὴν ἐξουσία ἢ μιὰ ριζικὴ μεταμόρφωση τῆς κοινωνίας. Ἐκεῖνο ποὺ ἀπαιτοῦσαν οἱ Ρῶσσοι ἐργάτες τὸ Φλεβάρη τοῦ 1917 ἦταν ψωμὶ καὶ εἰρήνη. Ταυτόχρονα ὅμως ἔφτιαξαν τὰ ἐργατικὰ συμβούλια, πού, περισσότερο ἀπὸ ὀκτὼ μῆνες, συνυπῆρχαν μὲ τὸν κρατικὸ μηχανισμὸ καὶ τὴν καπιταλιστικὴ τάξη. Ἡ φάση τῆς ἀνοιχτῆς σύγκρουσης δὲν ἄρχισε πραγματικὰ παρὰ τὸν Ὀκτώβρη τοῦ 1917, δηλαδὴ ὀκτὼ μῆνες μετὰ τὴν ἀρχὴ τῆς Ἐπανάστασης. Ἀλλά, γιὰ τὴν C.G.T., δὲν ὑπάρχουν προφανῶς ἐνδιάμεσα βήματα ἀνάμεσα στὶς μισθολογικὲς διεκδικήσεις καὶ στὴν κατάληψη τῆς ἐξουσίας. Δὲν ἀρνιόμαστε ὅτι τὸ πρόβλημα τῆς ἐξουσίας θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχε τεθεῖ (ὁ σοσιαλισμὸς δὲν οἰκοδομεῖται μέσα σὲ μιὰ μέρα) ἀλλὰ ἐκεῖνο ποὺ ἐπιμένουμε εἶναι ὅτι ἡ δημιουργία ἐργατικῶν ἐπιτροπῶν στὰ ἐργοστάσια, ἐπιτροπῶν ποὺ νὰ παίρνουν ἀποφάσεις ἀμέσως ἀντὶ νὰ περιμένουν τὴν ἐπιδοκιμασία τῶν συνδικάτων ἢ τῶν ἐργοδοτῶν, ἦταν τὸ πρῶτο βῆμα στὸ δρόμο ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ ὁδηγήσει στὴν ἐργατικὴ διεύθυνση τοῦ συνόλου τῆς οἰκονομίας.

Ὁπωσδήποτε, ἡ ἀπάρνηση μιᾶς ἐπαναστατικῆς πολιτικῆς μὲ τὴν δικαιολογία ὅτι ὑπάρχει ἕνας στρατὸς καὶ μιὰ ἀστυνομικὴ δύναμη, σημαίνει ἀπάρνηση κάθε ἀπόπειρας γιὰ μιὰ ριζικὴ μεταμόρφωση τῆς κοινωνίας, ἀκόμα καὶ μὲ νόμιμα καὶ κοινοβουλευτικὰ μέσα, γιατὶ σίγουρα τ' ἀφεντικὰ θὰ φωνάξουν τὸ στρατὸ γιὰ νὰ τοὺς ὑπερασπίσει ἀκόμα κι ἀπὸ μιὰ ἧττα στὶς ἐκλογικὲς κάλπες. Μήπως ἐπειδὴ φοβότανε ἕνα στρατιωτικὸ πραξικόπημα στὰ 1958, ἕνα κοινοβούλιο μὲ ἀρι-

στερὴ πλειοψηφία στήριξε τὸ Ντὲ Γκώλ; Ἂν ὁ στρατὸς εἶναι ἕτοιμος νὰ πυροβολήσει ἐναντίον τῶν ἑκατομμυρίων ἀπεργῶν ἐργατῶν, δὲν πιστεύουμε ὅτι θὰ δίσταζε νὰ πυροβολήσει ἐναντίον τῶν τετρακοσίων «ἡρωϊκῶν» βουλευτῶν τῆς Ἀριστερᾶς (καὶ ὅταν λέμε 400 εἶναι τὸ μάξιμουμ δυνατό).

«Ἂν, κάνοντας μιὰ ἀφηρημένη ὑπόθεση, εἴχαμε ἐγκαταλείψει τὸ συνδικαλιστικό μας ρόλο καὶ εἴχαμε παραμελήσει αὐτὰ ποὺ οἱ συκοφάντες μας τόσο περιφρονητικὰ ἀποκαλοῦν τὶς «οἰκονομικὲς διεκδικήσεις» μας καὶ εἴχαμε γίνει οἱ στρατηγοὶ μιᾶς ἐπανάστασης, θὰ εἴχαμε χάσει μεμιᾶς τὴν ἀκριβὴ ἐμπιστοσύνη τῶν ἐργατῶν».

Ἡ μόνη περιφρόνηση ποὺ νοιώθουμε εἶναι γιὰ τὴν C.G.T., ποὺ ἔπαιξε τὸ παιχνίδι τῆς ἀντεπανάστασης· ἡ μόνη ἀφηρημένη ὑπόθεση εἶναι τὸ ὅτι ἡ C.G.T. διατήρησε τὴν «ἀκριβὴ ἐμπιστοσύνη τῶν ἐργατῶν». Δὲν ἦταν ποτὲ τὸ ζήτημα ἂν περιφρονοῦμε τὶς «οἰκονομικὲς διεκδικήσεις» τῶν ἐργατῶν, ἀλλὰ μόνο ἂν οἱ καιροὶ ἦταν ὥριμοι γιὰ νὰ ἐπιτεθοῦμε ἐνάντια στὶς αἰτίες του, στὸ ἴδιο τὸ καπιταλιστικὸ σύστημα, ἢ μόνο στὰ ἀποτελέσματά του — ἂν τὸ κίνημά μας μποροῦσε νὰ ὁδηγήσει στὴν κατάργηση τῆς μισθοδουλείας, ἢ ἂν αὐτὴ ἡ κατάργηση μποροῦσε νὰ συνεχίσει νὰ εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς εὐσεβεῖς φράσεις ποὺ σερβίρονται στὸ γιορτασμὸ κάθε πρωτομαγιᾶς. Ἂς διαβάσει ὁ Σεγκὺ τὸ παρακάτω ἀπόσπασμα: «Οἱ ἐργατικὲς ἑνώσεις προσφέρουν καλὲς ὑπηρεσίες σὰν κέντρα ἀντίστασης ἐνάντιά στοὺς σφετερισμοὺς τοῦ κεφαλαίου. Ἀποτυχαίνουν μερικὰ στὸ σκοπό τους, ὅταν δὲν χρησιμοποιοῦν σωστὰ τὴ δύναμή τους. Ἀποτυχαίνουν ὁλοκληρωτικὰ στὸ σκοπό τους, ὅταν περιορίζονται σ' ἕνα ἀνταρτοπόλεμο ἐνάντια στὰ ἀποτελέσματα τοῦ ὑπάρχοντος συστήματος, ἀντὶ νὰ προσπαθοῦν ταυτόχρονα νὰ τὸ ἀλλάξουν, ἀντὶ νὰ χρησιμοποιοῦν τὶς ὀργανωμένες δυνάμεις τους σὰν ἕνα μοχλὸ γιὰ τὴν τελικὴ χειραφέτηση τῆς ἐργατικῆς τάξης, δηλαδὴ γιὰ τὴν ὁριστικὴ κατάργηση τοῦ συστήματος τῆς μισθωτῆς ἐργασίας. Ἀντὶ τὸ συντηρητικὸ σύν-

θημα: «Καλλίτερο μισθὸ γιὰ καλλίτερη ἐργασία!» πρέπει νὰ γράψουν πάνω στὸ λάβαρό τους τὸ ἐπαναστατικὸ σύνθημα: «Κατάργηση τοῦ συστήματος τῆς μισθωτῆς ἐργασίας!» (Μάρξ: «Ἀξία, Τιμὴ καὶ Κέρδος»). Ἰδοὺ ἀκόμη ἕνας συκοφάντης ποὺ περιφρονεῖ τὶς «οἰκονομικὲς διεκδικήσεις» τῶν ἐργατῶν!

Ὄχι μόνο ἀπέτυχε ἡ C.G.T., νὰ προχωρήσει πάρα πέρα ἀπὸ τὶς «οἰκονομικὲς διεκδικήσεις» της, ἀλλὰ ὑποχώρησε ἀκόμα κι ἀπ' αὐτές, γιατὶ τελικὰ ἡ συμφωνία τῆς Γκρενὲλ ποὺ ὑπόγραψαν, ἦταν συμβιβαστικὴ πάνω στὰ ἀρχικὰ αἰτήματα γιὰ σαραντάωρη ἑβδομάδα, γιὰ σύνταξη στὰ ἑξῆντα καὶ γιὰ ἀλλαγὴ τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας. Κι αὐτὴ ἦταν ἡ συμφωνία ποὺ ὁ Σεγκὺ περίμενε ὅτι οἱ ἀπεργοὶ θὰ χαιρετοῦσαν μ' ἐνθουσιασμὸ — ἢ μᾶλλον ἔτσι συνιστοῦσαν οἱ λόγοι του στὰ ἐργοστάσια τῆς Ρενώ. Οἱ λόγοι ὅμως αὐτοὶ χαιρετίστηκαν μὲ σφυρίγματα — οἱ ἐργάτες ἦταν σχεδὸν ὅλοι σύμφωνοι νὰ ἀπορρίψουν αὐτὰ ποὺ τόσο εὔκολα ἀποδέχτηκαν οἱ γραφειοκράτες. Κι ἔτσι ἡ ἀπεργία συνεχίστηκε — ὅπως εἶχε τονίσει ὁ Τορὲζ στὰ 1936, «πρέπει νὰ ξέρεις πῶς νὰ σταματᾶς μιὰν ἀπεργία». Ἀπ' αὐτὴ τὴν ἄποψη, οἱ γραφειοκράτες τώρα προσπάθησαν νὰ εὐνουχίσουν τὸ κίνημα — ποὺ ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ ἦταν πολιτικὸ μὲ τὴν ἔννοια ὅτι ἀμφισβητοῦσε τὸ σύστημα σὰν σύνολο, καὶ μὲ τὸν αὐθορμητισμό του καθὼς ἐπίσης καὶ μὲ τὸ στόχο του· — ἔρριξαν τὸ σύνθημα τῶν γενικῶν ἐκλογῶν. Οἱ ἀπεργίες, διακήρυξαν δημόσια σὲ μιὰ συγκέντρωση ποὺ ἔγινε ἀπὸ τὴν C.G.T. καὶ τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα στὶς 29 τοῦ Μάη, πρόβαλλαν πάντα μισθολογικὰ αἰτήματα καὶ ὄχι τὴν ἀνατροπὴ τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος, ἀφοῦ εἶναι σ' ὅλους γνωστὴ ἡ ἐπιθυμία τῶν ἐργατῶν γιὰ μιὰ ειρηνικὴ κοινοβουλευτικὴ λύση. Ἡ ἀστικὴ τάξη ἀποδέχτηκε αὐτὸ τὸ μπουναμᾶ, ὑπέγραψε τὴ συμφωνία τῆς Γκρενὲλ καὶ διάλυσε τὴ Βουλή. Οἱ ἴδιοι ὅμως οἱ ἐργάτες ἐξακολούθησαν τὴν ἀπεργία καὶ δὲν μποροῦσαν νὰ γίνουν ἐκλογὲς κάτω ἀπ' αὐτὲς τὶς συν-

θῆκες. Κι ἔτσι ἡ C.G.T., ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωση νὰ σταματήσει τὶς ἀπεργίες.

«Ἐφ' ὅσον οἱ ἐκλογὲς ἀνοίγουν συγκεκριμένες προοπτικὲς στὸν πολυετῆ ἀγώνα μας γιὰ τὴ δημοκρατία, εἶναι πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ἐργατῶν τὸ γεγονὸς ὅτι τοὺς ὁδηγοῦμε στὴ νίκη μὲ τὸ νὰ ἀποκαθιστοῦμε πρῶτα τὰ αἰτήματά τους ἔτσι ὥστε οἱ ἐκλογὲς νὰ μποροῦν νὰ γίνουν ὁμαλά».

Σύμφωνα μ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα ἡ Ὁμοσπονδιακὴ Ἐπιτροπὴ περιέλαβε μιὰ παράγραφο τεράστιας σπουδαιότητας στὴ δήλωσή της τῆς 5 Ἰούνη: «Ὅπου ἱκανοποιήθηκαν τὰ βασικὰ αἰτήματα, εἶναι πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ἐργατῶν νὰ ταχθοῦν ὑπὲρ τῆς ἐπιστροφῆς στὴν ἐργασία». Ἐφ' ὅσον ἡ C.G.T. εἶχε ὀπισθοχωρήσει ἀκόμα καὶ ἀπὸ τὰ ἀρχικά της αἰτήματα, δηλαδὴ τὴ μείωση τῶν ἑβδομαδιαίων ὡρῶν ἐργασίας, τὸ κατέβασμα τοῦ ὁρίου ἡλικίας γιὰ σύνταξη, τὴν ἀλλαγὴ τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας, ἡ νέα πολιτικὴ τῆς C.G.T., ἐκφραζόταν στὴν πράξη μὲ τὴν ἔκκληση γιὰ ἐπιστροφὴ στὴν ἐργασία μὲ ὁποιοδήποτε τίμημα. Καὶ καθώς, σ' αὐτὲς τὶς συνθῆκες, ἦταν πάρα πολὺ δύσκολο νὰ πείσει δέκα ἑκατομμύρια ἀπεργοὺς νὰ ἐφαρμόσουν τὴν ἔκκλησή της μαζικά, ἡ C.G.T. ἀποφάσισε νὰ καταλάβει κάθε βιομηχανία ξεχωριστά.

«Οἱ ἄλλοι μᾶς ἄφησαν μόνους μέσα στὴ φουρτούνα», εἶπαν ἐκεῖνοι ποὺ συνέχιζαν. «Ντρέπομαι ποὺ γύρισα πίσω ἐνῶ οἱ σύντροφοί μου μάχονται», εἶπαν χιλιάδες ἄλλοι. Ἡ «μαζικὴ ἐφαρμογὴ τῆς ἔκκλησης γιὰ ἐπιστροφὴ στὴν ἐργασία» δὲν φαινόταν νὰ ἔχει ἀπήχηση· σὲ πολλὰ ἐργοστάσια ἡ ψηφοφορία ἦταν ἀρνητικὴ σὲ ποσοστὸ πάνω ἀπὸ 50%. Τὸ ἀκόλουθο ἀπόσπασμα εἶναι ἀποκαλυπτικό:

«Λοιπόν, ἂς σᾶς πῶ — καὶ δὲν εἶμαι καθόλου σπουδαστὴς — πῶς μᾶς ἔκαναν νὰ γυρίσουμε πίσω στὴ δουλειά». Ὁ ἄνθρωπος ποὺ μιλοῦσε φοροῦσε τὴ στολὴ τῆς R.A.T.P. (Αὐτόνομη Διεύθυνση Μεταφορῶν Παρισιοῦ). «Ἐργαζόμουνα στὴν Ἀποθήκη Lebrun, στὴ 13η Περιφέρεια, ἦταν ἡ εἰκοστὴ μέ-

ρα τῆς ἀπεργίας, 4 τοῦ 'Ιούνη, ὅταν οἱ ἡγέτες τῆς C.G.T. ἔδωσαν τὴν διαταγὴ τῆς ἐπιστροφῆς στὴ δουλειά. Κανένα ἀπὸ τὰ αἰτήματά μας δὲν εἶχε ἐπιλυθεῖ, ἀλλὰ κι ἂν ἀκόμα εἶχε γίνει κάτι τέτοιο ἐμεῖς, στὶς μεταφορὲς τοῦ Παρισιοῦ, ὀφείλαμε νὰ μὴν ἐπιστρέψουμε πρὶν ἀπὸ τοὺς ὑπόλοιπους. Τὸ μόνο σωστὸ ἦταν ὅτι θἄπρεπε νὰ εἴχαμε μείνει στὴ θέση μας. Βλέποντας ὅτι 90% εἴμασταν ὑπὲρ τῆς ἀπεργίας — ὅπως ἔδειξε μιὰ ψηφοφορία — ξέρεις τί ἔκανε ἡ ἡγεσία τῆς C.G. T.; Πῆγαν καὶ βρῆκαν ἕνα ἕνα τὰ παιδιά, λέγοντάς τους ὅτι ὅλοι οἱ ἄλλοι εἶχαν γυρίσει στὴ δουλειά. 'Επινόησαν ἀποτελέσματα ψηφοφορίας, ὅταν δὲν εἶχε ψηφίσει κανείς, κι αὐτὸ τὄκαναν σ' ὅλες τὶς ἀποθῆκες λέγοντας στὸν καθένα ὅτι οἱ ἄλλοι ἦταν ὑπὲρ τῆς ἐπιστροφῆς. Μερικοὶ ἀπὸ μᾶς πήγαμε στὸ γραφεῖο γιὰ νὰ ζητήσουμε ἐξηγήσεις· δυστυχῶς δὲν εἴμασταν ἀρκετοὶ κι οἱ ἁρμόδιοι δὲν μᾶς ἔδωσαν σημασία. Στὶς 5, βάλαμε ἀπεργοφρουροὺς ὅπως συνήθως, ἀλλὰ λὲς ἀπὸ τύχη, ἔξι μεγάλα ἀστυνομικὰ φορτηγὰ εἶχαν σταθεῖ στὴν εἴσοδο ἀπὸ τὸ πρωί, παρισινὴ ἀστυνομία καὶ Garde Mobile (σώματα ἄμεσης ἐπέμβασης), μὲ ἄντρες ὁπλισμένους μέχρι τὰ δόντια. Εἴμασταν ἀποφασισμένοι νὰ τοὺς ἀντιμετωπίσουμε μὲ τὸν τοπικὸ πληθυσμὸ καὶ τοὺς σπουδαστὲς στὸ πλάι μας, ἀλλὰ οἱ ἁρμόδιοι τῆς C.G.T. μᾶς ξεφούρνισαν ἕνα σωρὸ ψέμματα, μᾶς ἔδωσαν ψεύτικες ὑποσχέσεις καὶ τὰ τοιαῦτα. 'Αφοῦ διαίρεσαν τὸ κίνημα, παραπλάνησαν τὶς ἄλλες ἀποθῆκες, καὶ μᾶς διέλυσαν καὶ μᾶς. Ἔτσι, καὶ μεῖς ἐπίσης γυρίσαμε — μὲ δάκρυα στὰ μάτια. Ἂν λοιπὸν μερικὰ ἀπ' τὰ παιδιὰ σχίζουν τὶς κάρτες τους, ποιὸς μπορεῖ στ' ἀλήθεια νὰ τοὺς κατηγορήσει; 'Εγὼ ὅμως κράτησα τὴ δική μου· Ὑπάρχουν ἀρκετοὶ λογαριασμοὶ ποὺ θἄθελα νὰ κανονίσω μὲ τὴ R.A.T.P.» (L' Evénement, 'Ιούλης - Αὔγουστος 1968).

Ὁλόκληρα τμήματα τῆς μεταλλουργικῆς βιομηχανίας ἐξακολούθησαν τὴν ἀπεργία. 'Αλλὰ τὸ μόνο ποὺ εἶχε νὰ κάνει τώρα ἡ C.G.T., ἦταν νὰ καθήσει καὶ νὰ περιμένει νὰ κουρα-

στοῦν οἱ ἀπομονωμένες ὁμάδες τῶν ἐργατῶν. Ἡ κυβέρνηση, ἐπίσης, εἶχε τώρα μιὰ εὐκαιρία νὰ ἀποδείξει ὅτι ἀκόμα ὑπῆρχε — εἶχε ξεχαστεῖ τόσο καιρό!.. Ὅ,τι δὲν μποροῦσε νὰ κάνει ἐπὶ ἑβδομάδες — νὰ στείλει τὶς δυνάμεις καταστολῆς ἐνάντια στὰ ἐργοστάσια — μποροῦσε τώρα νὰ τὸ κάνει σχεδὸν χωρὶς καμμιὰν ἀντίσταση. Δὲν ἔκανε καμμιὰν ἀπόπειρα τέτοιου εἴδους στὸ Μπιγιανκούρ, τόσο κοντὰ στὸ Παρίσι, μὲ τοὺς 30000 ἐργάτες του, ἀλλὰ στὴ μακρυνὴ μικρὴ Φλὲν καὶ στὸ Σοσσώ. «Ὁμάδες ἀριστεριστῶν, συχνὰ τελείως ξένες πρὸς τοὺς ἐργάτες, ὑποκρινόμενες ὅτι ὁ ἀγώνας γιὰ τὶς μισθολογικὲς ἀπαιτήσεις δὲν εἶχε καμμιὰ σημασία, βίαια ἀντιτέθηκαν στὶς ἐπιθυμίες ἐκείνων τῶν ἐργατῶν ποὺ τὰ αἰτήματά τους εἶχαν ἱκανοποιηθεῖ καὶ ποὺ ἤθελαν νὰ ἐπιστρέψουν στὴν ἐργασία» (C.G.T.).

Ἡ ἀλήθεια εἶναι τελείως διαφορετική. Γιατὶ μόλις ἄκουσαν τί συνέβαινε, οἱ σπουδαστὲς ἔτρεξαν στὴ Φλέν, ὄχι γιὰ νὰ ἀντιτεθοῦν στὶς ἐπιθυμίες τῶν ἐργατῶν, ἀλλὰ γιὰ νὰ ἐκφράσουν τὴν ἀλληλεγγύη τους πρὸς αὐτοὺς καὶ νὰ δώσουν μάχη ἐνάντια στὴν C.R.S. Ἕνας ἀπὸ τοὺς σπουδαστὲς σκοτώθηκε. Ἔγινε μάχη καὶ στὸ Σοσσὼ ὅπου σκοτώθηκαν δυὸ ἄτομα. Γιὰ νὰ ἐμποδίσει μιὰν αὐθόρμητη νέα ἄνοδο τοῦ ἀγώνα, ἡ C.G.T. ἔνοιωσε ὑποχρεωμένη νὰ κηρύξει ἀπεργία μ ι ᾶ ς ὥ ρ α ς, ὄχι περισσότερο, ἐνάντια σ' αὐτὴ τὴν τριπλὴ δολοφονία. «Π ό σ ο υ ς ν ε κ ρ ο ὺ ς χ ρ ε ι α ζ ό μ α σ τ ε γ ι ὰ μ ι ὰ ε ἰ κ ο σ ι τ ε τ ρ ά ω ρ η ἀ π ε ρ γ ί α;» ρωτοῦσε ὁ Ἀριστερίστικος τύπος. Ἡ ἴδια ἡ C.G.T. δημοσίεψε τὴν ἀκόλουθη ἀνακοίνωση: «Μετὰ τὴν ἀπόφαση τῆς κυβέρνησης νὰ καταληφθεῖ τὸ ἐργοστάσιο (Φλὲν) ἀπὸ τὴν C.R.S. καὶ ἐνῶ οἱ ἐργάτες συγκεντρώνονταν σὲ ἀπόλυτη ἠρεμία, ὁμάδες ξένες πρὸς τὴν ἐργατικὴ τάξη, μὲ ἀρχηγὸ τὸν Ζεσμάρ, ποὺ βλέπουμε ὅτι γίνεται ὅλο καὶ καθαρώτερα σπεσιαλίστας στὴν προβοκάτσια, εἰσχώρησαν στὴν συγκέντρωση καὶ προσπάθησαν νὰ παρακινήσουν τοὺς ἐργάτες νὰ ἀνα - καταλά-

6ουν τὸ ἐργοστάσιο. Οἱ ὁμάδες αὐτές, ἐκπαιδευμένες μὲ παρα-στρατιωτικὸ τρόπο, ἔχουν ἤδη ἐμφανιστεῖ σὲ ἐπιχειρήσεις παρόμοιας φύσης στὴν περιοχὴ τοῦ Παρισιοῦ καὶ δροῦν ἀνοιχτὰ σὰν πράχτορες τῶν χειρότερων ἐχθρῶν τῆς ἐργατικῆς τάξης». Καὶ ἡ C.G.T., σὰν μιὰ δίκαιη ἀμοιβὴ γιὰ τὶς ἀπεργοσπαστικὲς ὑπηρεσίες ποὺ εἶχε προσφέρει σ' αὐτὸν τὸν ἀληθινὸ φίλο τῆς ἐργατικῆς τάξης, τὴν Γκωλλιστικὴ κυβέρνηση, ἀπαιτοῦσε τώρα νὰ τεθοῦν ἐκτὸς νόμου οἱ ὁμάδες τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς.

Ὕστερα ἀπὸ τὴν ὁριστικὴ ἄρση τῆς ἄδειας παραμονῆς τοῦ Ντανιὲλ Κὸν - Μπεντίτ, ὁ Σεγκὺ θεώρησε σωστὸ νὰ δηλώσει: «Φαίνεται ὅτι οἱ προειδοποιήσεις μας, πρὶν ἀκόμα ὑπαινιχθεῖ ὁ Πρωθυπουργὸς ὅτι τὸ ἄτομο αὐτὸ ἦταν μέλος μιᾶς διεθνοῦς ὀργάνωσης, πρόκειται νὰ ἐπιβεβαιωθοῦν». Γιὰ πρώτη φορὰ ἡ C.G.T. εἶχε πράγματι προβλέψει κάτι, εἶχε κάνει κάτι γιὰ τὴν ἐπαλήθευση τῶν προβλέψεών της. Στὴν ἀναφορά του ὁ Σεγκὺ δὲν νοιάζεται νὰ ἀποκρύψει τὸ ρόλο ποὺ ἔπαιξε ἡ C.G.T., γιὰ τὴν ἀπαγόρευση ἀπὸ τὴν κυβέρνηση ὅλων τῶν ὁμάδων τῆς ἐπαναστατικῆς ἀριστερᾶς: «Μὲ τὸ νὰ ἐκθέτουμε ὅμως τὴν κυβέρνηση σὰν συνένοχο αὐτῶν τῶν προβοκατόρων... τὴν ἀναγκάσαμε νὰ ἀποδείξει τὴν ἀθωότητά της καὶ νὰ ἀπομακρύνει τοὺς ταραξίες τὶς παραμονὲς τῶν ἐκλογῶν».

Μιὰ μακρυνὴ κραυγὴ τώρα ἀπὸ τὸν Λένιν: «Ἡ κυβέρνηση ἔρριξε τὸ γάντι σ' ὁποιονδήποτε ἔχει μιὰ τσίπα τιμῆς ἐπάνω του, μὲ τὸ νὰ περιγράφει σὰν ταραξίες τοὺς σπουδαστὲς ποὺ διαμαρτυρήθηκαν ἐνάντια στὶς αὐθαιρεσίες... Ἁπλῶς ρίξτε μιὰ ματιὰ στὴ δήλωση τῆς κυβέρνησης· εἶναι γεμάτη ἀπὸ λέξεις ὅπως ἀταξία, ὀχλαγωγία, ὑπερβολή, ἀναίδεια, θράσος καὶ ἀκολασία. Ἀπὸ τὴν μιά μιλοῦν γιὰ ἐγκληματικοὺς πολιτικοὺς στόχους, γιὰ πολιτικὲς διαμαρτυρίες, κι ἀπὸ τὴν ἄλλη ἀπειλοῦν τοὺς σπουδαστὲς σὰν ἁπλοὺς ταραξίες ποὺ τοὺς χρειάζεται ἕνα μάθημα πειθαρχίας... Πρέπει νὰ δοθεῖ μιὰ ἀ-

πάντηση στὴν κυβέρνηση κι ὄχι μόνο ἀπὸ τοὺς σπουδαστές... Ἀπευθύνεται στὴν κοινὴ γνώμη, καυχώμενη γιὰ τὴν καταπιεστικὴ της ἐνέργεια, περιπαίζοντας ὅλες τὶς φιλελεύθερες βλέψεις. Ὅλοι οἱ σκεπτόμενοι ἄνθρωποι ὀφείλουν νὰ ἀπαντήσουν σ' αὐτὴ τὴν πρόκληση... Ἡ ἐργατικὴ τάξη ὑφίσταται διαρκῶς τὴν καταπίεση καὶ τὶς προσβολὲς σὲ μιὰ ἀπεριόριστα αὐξανόμενη κλίμακα ἀπὸ τὶς αὐθαίρετες δυνάμεις ποὺ βρίσκονται τώρα σὲ πόλεμο μὲ τοὺς σπουδαστές. Ἡ ἐργατικὴ τάξη ἔχει ἤδη ἀρχίσει τὸν ἀγώνα γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσή της· πρέπει νὰ θυμᾶται διαρκῶς ὅτι αὐτὴ ἡ μεγάλη μάχη δημιουργεῖ τεράστιες ὑποχρεώσεις, ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ ἀπελευθερωθεῖ ἀπὸ τὸν δεσποτισμὸ χωρὶς ν' ἀπελευθερώσει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους... Κανένας ἐργάτης δὲν ἀξίζει νὰ λέγεται σοσιαλιστής, ἂν μπορεῖ νὰ στέκεται ἀδιάφορος ὅταν ἡ κυβέρνηση στέλνει τοὺς στρατιῶτες της ἐνάντια στοὺς νέους σπουδαστές. Οἱ σπουδαστὲς βοήθησαν τοὺς ἐργάτες· ἂς βοηθήσουν τώρα οἱ ἐργάτες τοὺς σπουδαστές». (Λένιν: Ἅπαντα, τόμος IV).

Ἀναρωτιόμαστε, ποιὰ θὰ ἦταν ἡ στάση τοῦ Λένιν ἀπέναντι σ' αὐτοὺς τοὺς γραφειοκράτες τῶν συνδικάτων ποὺ ὄχι μόνον στάθηκαν ἀδιάφοροι ὅταν δολοφονοῦνταν οἱ σπουδαστές, ἀλλὰ καὶ ἀπαίτησαν κατασταλτικὰ μέτρα ἐναντίον τους; Ὁπωσδήποτε, ἡ ἀστικὴ τάξη σύντομα ἐπρόκειτο νὰ χειροκροτήσει αὐτοὺς τοὺς ἀξιότιμους κυρίους:

«Ἡ C.G.T., ἔχει λοιπὸν ὁριστικὰ λάβει μίαν σταθερὰν θέσιν ἔναντι τοῦ στασιαστικοῦ σπουδαστικοῦ κινήματος καὶ αἱ χθεσιναὶ δηλώσεις τοῦ Κυρίου Σεγκὺ ἀντιπροσωπεύουν ἐπίσης καὶ τὴν γνώμην τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος. Ὁ τόνος ἔχει μεταβληθεῖ: ἀντὶ τῶν ταξικῶν διατριβῶν τῆς χθές, ἡ C.G.T. τοῦ Κυρίου Ζὼρζ Σεγκὺ χρησιμοποιεῖ πλέον τὴν ψυχρὰν καὶ σταθερὰν γλῶσσαν τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐξουσίας, ποὺ γνωρίζουν ἐπακριβῶς τὸ καθῆκον των... Ἡ ψυχραιμία καὶ ἡ ὑπευθυνότης εἶναι λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἐπανέρχονται διαρκῶς εἰς τὰς δηλώσεις του... Αἱ ἀπεργίαι θὰ ἐπεκταθοῦν καὶ πιθανῶς

θὰ κορυφωθοῦν κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἑπομένης ἑβδομάδος. Μὲ αὐτὸ τὸ τίμημα αἱ συνδικαλιστικαὶ ὀργανώσεις ἐλπίζουν εἰς τὴν ἀποδυνάμωσιν καὶ τὸν εὐνουχισμὸν τοῦ στασιαστικοῦ σπουδαστικοῦ κινήματος καὶ τῶν ἀνευθύνων ὁμάδων ποὺ κρύπτονται ὄπισθέν του». (Δελτίον προβλέψεων περὶ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως, συνταχθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου Hamelet εἰς τὴν Le Figaro).

Καὶ εἴμαστε ἀπόλυτα σίγουροι ὅτι ὅταν ὁ Σεγκὺ ἀνέφερε τὴν «κοινὴ γνώμη», εἶχε ὄντως στὸ μυαλό του τὸν ἀστικὸ τύπο: «Ἡ κοινὴ γνώμη, βαθιὰ δυσαρεστημένη ἀπ' ὅλη τὴν ἀναταραχὴ καὶ τὴ βία, συγχισμένη ἀπὸ τὴν διφορούμενη θέση καὶ τὴν ἐλεύθερη καὶ εὔκολη στάση τοῦ Κράτους, κατέληξε νὰ θεωρεῖ τὴν C.G.T. ἰσχυρὴ δύναμη γιὰ τὴν ἐπιβολὴ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς τάξης». Σαφῶς ὑπονοεῖ τὴν ἀστικὴ τάξη πραγμάτων!

Τὸ κομμουνιστικὸ κόμμα εἰς ἀναζήτησιν ψηφοφόρων

Ἂς ἀφήσουμε τώρα τὴν C.G.T. καὶ ἂς πᾶμε στὸ Γαλλικὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα, ἢ μᾶλλον στὸ πρωτοπαλλήκαρό του τὸν Βαλντὲκ - Ροσσέ. Ἐμφανίζεται σὰν «ἔντονα διαμαρτυρόμενος ἐνάντια στὴν ἀντικατάσταση τῶν εἰρηνικῶν διαπραγματεύσεων ἀπὸ τὴν ἀστυνομικὴ καταστολή». Γιὰ τὸ κόμμα, καθὼς καὶ γιὰ τὴν C.G.T., ὅλος ὁ ἀγώνας δὲν σκόπευε προφανῶς σὲ τίποτε ἄλλο παρὰ σὲ μιὰ διαπραγμάτευση μὲ τὸ Κράτος, μὲ τὴν ἀστικὴ τάξη, καὶ ὄφειλε νὰ περιορισθεῖ μέσα στὰ πλαίσια τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος.

«Στὸ ἐντυπωσιακὸ κίνημα ποὺ ζήσαμε, ἡ στάση τοῦ Κ. Κ. ἦταν ἐντελῶς ξεκάθαρη: ὑπερασπίστηκε καὶ συνεχίζει ἀνεπιφύλακτα νὰ ὑπερασπίζεται τὰ αἰτήματα τῆς σκεπτόμενης καὶ ἐργαζόμενης Γαλλίας». Ἡ ὁρολογία εἶναι ἀποκαλυπτική, τὴ δοξασμένη Γαλλία ὑπερασπίζεται τὸ Κομμουνιστικὸ

Κόμμα — όχι τις μάζες των έκμεταλλευομένων. Ἀλήθεια, ἡ Γαλλία περιλαμβάνει ἐπίσης καὶ τοὺς ἐργάτες, καὶ τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα «ἔχει κάνει τὰ πάντα γιὰ νὰ ἐπιτύχει τὴν νόμιμη ἱκανοποίηση τῶν αἰτημάτων ποὺ εἶχαν ἐπὶ πολὺ παραμεληθεῖ. Τὸ Κ.Κ. ἔχει ἀποδειχτεῖ ἕνα ἰσχυρὸ κόμμα τῆς προόδου». Ὁ ὅρος «νόμιμη» σ' αὐτὸ τὸ ἀπόσπασμα θἄπρεπε νὰ ὑπογραμιστεῖ — ὁ νόμιμος ἀγώνας γιὰ ἱκανοποίηση μέσα στὰ νόμιμα πλαίσια τοῦ συστήματος, δηλαδὴ τοῦ καπιταλισμοῦ

Μ' ἄλλα λόγια, τὸ Κ.Κ. ἀγωνίζεται γιὰ αἰτήματα ποὺ βρίσκονται ἐν ἁρμονίᾳ μὲ τὴ συνεχῆ ὕπαρξη τῆς ἀστικῆς τάξης — μόνο μ' αὐτὴ τὴν ἔννοια εἶναι «προοδευτικό», ἀκριβῶς ὅπως καὶ οἱ «Κεντριστὲς» ἀποκαλοῦνται «Κόμμα τῆς Προόδου καὶ τῆς Δημοκρατίας». Καὶ ἀκριβῶς τὴν ἴδια μέρα ποὺ ὁ Βαλντὲκ - Ροσσὲ ἔβγαλε τὸ λόγο του, ὁ Κεντρικὸς ἡγέτης, Ντυαμέλ, δήλωσε ὅτι «ἡ οἰκονομικὴ πρόοδος παρεμποδίζεται ἀπὸ τὴν κοινωνικὴ ἀδικία».

Γιὰ νὰ μὴν ἀφήσει καμμιὰ ἀμφιβολία ὅτι τὸ Κ.Κ., ἀγωνίζεται γιὰ τὴ νομιμότητα καὶ δὲν εἶχε ποτὲ παραπέρα βλέψεις, ὁ Βαλντὲκ - Ροσσὲ συνέχισε:

«Τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα ἐμφανίστηκε σὰν κόμμα τῆς τάξης καὶ τῆς πολιτικῆς φρόνησης, ἐπικαλούμενο τὴν πειθαρχία τῆς ἐργατικῆς τάξης, ποὺ εἶναι ἐλεύθερα ἀποδεκτὴ (sic!)». Εἴδαμε λοιπὸν πόσο ἐλεύθερα ἀποδέχεται ἡ ἐργατικὴ τάξη τὴν πειθαρχία ποὺ τῆς ἐπιβάλλεται ἀπὸ τοὺς πολιτικοὺς καὶ βιομηχανικοὺς ἡγέτες. Ἐπιπλέον κανένας δὲν θὰ ἀμφισβητήσει τὸν ἰσχυρισμό του ὅτι τὸ Κ.Κ. εἶναι «κόμμα τῆς τάξης» καὶ ὅτι, μαζὶ μὲ τὴν C.G.T., τὴν ὁποία ἐλέγχει, συνετέλεσε στὴν ἀποκατάσταση τῆς τάξης στὴ Γαλλία — τῆς ἀστικῆς τάξης βέβαια. Μ' αὐτὸ τὸ σκοπό, ἔδωσε σκληρὴ μάχη πρῶτα ἐνάντια στοὺς Ἀριστεριστές, αὐτὸ «τὸ συρφετὸ τῶν ταραξιῶν» καὶ κατόπιν ἐνάντια στὶς χιλιάδες τῶν ἐργατῶν. «Οἱ Κομμουνιστὲς ἀγωνιστές, σὰν ἄνθρωποι τῆς πείρας καὶ τῆς λογικῆς,

ἔχαναν τὰ πάντα γιὰ νὰ ἀποφύγουν κάθε πρόκληση».

Αὐτὴ λοιπὸν ἡ μάχη ἐνάντια στὴν ἀριστερὰ εἶναι ἡ μόνη ποὺ ἔδωσε τὸ Κόμμα ποτὲ — ἡ πιὸ πρόσφορη γιὰ νὰ συμβιβαστεῖ μὲ τ' ἀφεντικὰ καὶ τὸ κράτος.

«Καταγγέλλοντας τὴν προβοκάτσια ἀπ' ὅπου κι ἂν προέρχονταν, δράσαμε πολὺ ἔξυπνα». Ἐκπληχτικὴ στ' ἀλήθεια ἐξυπνάδα, ποὺ μπορεῖ νὰ βάλει στὸ ...ἴδιο σακκὶ τοὺς σπουδαστὲς μὲ τὴν C.S.R. Ἐπιπλέον δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι τὸ Κόμμα ἦταν πολὺ δραστήριο στὰ θέματα ποὺ τὸ ἐνδιέφεραν καὶ ὅτι ἔχανε τὰ πάντα γιὰ νὰ μεταδώσει τὴ σύγχιση ἀνάμεσα στὶς γραμμὲς τῆς ἐργατικῆς τάξης. Τὴν ἔκταση αὐτῆς τῆς σύγχισης μόνο τὸ μέλλον μπορεῖ νὰ τὴν ἐκφράσει. Ὅσο γιὰ τοὺς «ἀνθρώπους τῆς πείρας καὶ τῆς λογικῆς» ἀξίζουν ἐπαίνους, ὄχι γιατὶ κατέστρεψαν τὸν μηχανισμὸ τοῦ κράτους, ὄχι γιατὶ ἀγωνίστηκαν ἐνάντια στὴν ἐξουσία καὶ τὴ μπουρζουαζία ὄχι γιατὶ ὀργάνωσαν τὴν ἄμυνα τῆς ἐργατικῆς τάξης ἐνάντια στὶς θηριωδίες τῆς ἀστυνομίας, ὄχι γιατὶ τίναξαν στὸν ἀέρα τὸν μύθο τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ, τῆς νομιμότητας καὶ τῶν μερικῶν συμβιβασμῶν ποὺ οἱ ἀρχὲς ἀνακαλοῦν κατὰ βούληση, ἀλλὰ γιατὶ πολέμησαν τοὺς Ἀριστεριστές. Σ' αὐτὸ τὸ πεδίο, πράγματι, τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα παρουσίασε μία μεγάλη καὶ ζηλευτὴ σειρὰ ἐπιτυχιῶν.

«Οἱ ὑπεραριστερίστικες ὁμάδες μᾶς ἐπιτίθενται καὶ μᾶς βρίζουν, γιατί, ἀπὸ τὴν ἀρχὴ κιόλας, ἀρνηθήκαμε νὰ περιθάλψουμε τὴν πρόκληση καὶ τὴν ἀπεχθῆ βία».

Ἔχω προσπαθήσει ἐπανειλημμένα καὶ σ' ἔκταση νὰ ἑρμηνεύσω τὴ φύση τῆς Ἀριστερίστικης «πρόκλησης»: ἐκεῖνο ποὺ προσπάθησε νὰ κάνει τὸ σπουδαστικὸ κίνημα ἦταν ν' ἀποκαλύψει τὴν ἀληθινὴ φύση τοῦ Κράτους στὴν πράξη μᾶλλον, παρὰ μὲ θεωρητικὲς ἀναλύσεις ποὺ τὸ Κράτος ἀπὸ θέση ἰσχύος μπορεῖ καὶ ἀγνοεῖ.

Νὰ προκαλέσεις τὸ ἀστικὸ Κράτος σημαίνει νὰ τὸ ἀναγκάσεις νὰ δείξει τὶς ὁπλές του· νὰ διαψεύσεις τὸν ἰσχυρισμό του

ὅτι ἔχει βασικὲς διαφορὲς μὲ τὸν Φράνκο ἢ μὲ τὶς Ἀνατολικὲς γραφειοκρατίες. Αὐτὲς οἱ ὁπλὲς λοιπὸν ὑπάρχουν ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν πλειοψηφία στὸ Κοινοβούλιο, κι αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι ποὺ προσπαθεῖ τὸ Κ.Κ. νὰ ἀποκρύψει. Ἑπομένως ἐπιρρίπτει τὶς εὐθύνες γιὰ τὴν ἄσκηση τῆς βίας σ' ἐκείνους ποὺ δὲν μποροῦν νὰ τὴν ἀσκήσουν μιὰ καὶ δὲν ἔχουν τὰ μέσα. Δὲν ἀξίζει ὅμως τὸν κόπο ν' ἀνοίξεις τὰ κλουβιὰ τῶν τίγρεων ὅταν δὲν μποροῦν παρὰ μονάχα νὰ γραντσουνίσουν: ἡ αὐτοάμυνα εἶναι ἀπὸ τὰ κυριώτερα καθήκοντα τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος. Τὸ Κ.Κ. ἰσχυρίζεται ὅτι «ἔχουμε δράσει καὶ ἐξακολουθοῦμε νὰ δροῦμε μὲ μιὰν αἴσθηση ὑπευθυνότητας, ὅταν ἀγωνιζόμαστε ἐνάντια σὲ κάθε διάθεση νὰ δώσουμε τὴν ἀφορμὴ στὴν κυβέρνηση γιὰ νὰ συντρίψει τοὺς ἐργάτες».

Ἡ κυβέρνηση ὅμως ἔχει τὰ δικά της μέσα — τὴν τηλεόραση καθὼς καὶ τὴν ἀστυνομία — γιὰ νὰ χτυπήσει τοὺς ἐργάτες καὶ θὰ τὰ χρησιμοποιήσει ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ τί κάνει τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα. Τὸ μόνο ποὺ μπορεῖ καὶ πράγματι κάνει τὸ Κ.Κ., εἶναι νὰ εὐνουχίζει τὸ ἐργατικὸ κίνημα μὲ τὸ νὰ τοῦ ἐπιβάλλει αὐτοὺς τοὺς ἀντικειμενικοὺς στόχους ποὺ δὲν ἀμφισβητοῦν οὔτε τὴν κυβέρνηση οὔτε τὴν ἀστικὴ τάξη. Ἡ στρατηγικὴ τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος πού, σύμφωνα μὲ τὸν Βαλντὲκ - Ροσσέ, ἦταν «νὰ φράξει τὸ δρόμο πρὸς τὸν αἱματηρὸ τυχοδιωκτισμό, νὰ ἐμποδίσει μιὰ στρατιωτικὴ δικτατορία» — εἶναι τέτοια ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ τὴν ἐπικαλεῖται κανεὶς γιὰ τὴν ματαίωση ὅλων τῶν ἐπαναστάσεων, γιατὶ σιωπηρὰ παραδέχεται ὅτι τὸ κράτος ἀπὸ μόνο του θὰ παραδώσει τὰ ὅπλα του ὅταν καὶ στὴν ἔκταση ποὺ ἴσως ἀμφισβητηθεῖ. Ὁ ἐπαναστάτης ἐνδιαφέρεται περισσότερο νὰ γνωρίζει ποιὲς δυνάμεις πρέπει νὰ ἀνατρέψει— σὲ ποιὸ βαθμὸ τὸ Κράτος μπορεῖ πράγματι νὰ βασίζεται στὸ στρατό του, γιὰ παράδειγμα. Αὐτὴ εἶναι λοιπὸν ἡ ἀνάλυση ποὺ τὰ μέλη τοῦ κόμματος ξέχασαν νὰ κάνουν˙ ποτὲ δὲν ἀναρωτήθηκαν ἂν ὁ Ντὲ Γκὼλ μποροῦσε πράγματι νὰ εἶχε καλέσει τὸ στρατὸ γιὰ νὰ

χτυπήσει τούς Γάλλους έργάτες. Θά έπανέλθουμε σ' αύτό τό πρόβλημα στό κεφάλαιο γιά τήν στρατηγική τοῦ Κράτους. 'Αρκεῖ νά τονίσουμε έδῶ ὅτι καί ὁ Ντέ Γκώλ καί τό Κ.Κ. ἔκαναν χρήση αὐτοῦ τοῦ ἐπιχειρήματος· ὁ μέν Ντέ Γκώλ ἐκστομίζοντάς το σάν ἀπειλή καί τό Κ.Κ. μέ τό νά τό ἀποδεχτεῖ χωρίς συζήτηση. Καί ὁ ἁπλός ὑπαινιγμός μιᾶς ἐξέγερσης, ἄν ἀπορρίπτονταν ἡ ἐκλογική διέξοδος, θά ἔκανε τούς Κομμουνιστές νά χοροπηδοῦν πάλι στόν πυρετώδη ρυθμό τῶν ἐκλογῶν, ἀκριβῶς ὅπως ἡ διάλυση τῆς Βουλῆς ἔκανε τή C. G.T., νά θέλει νά καταστείλει τίς ἀπεργίες.

«Οἱ Γκωλιστές ἀνεμίζουν τήν Τρίχρωμη, ἀλλά ἡ Τρίχρωμη δέν εἶναι ἀποκλειστική περιουσία κανενός, ἰδιαίτερα ἐκείνων πού ἔχουν θυσιάσει τά συμφέροντα τῆς μάζας τῶν Γάλλων στό βωμό μιᾶς χούφτας πολυεκατομμυριούχων». Τό νά περιγράφει κανείς τούς Γκωλιστές σάν ἀντιπροσώπους «μιᾶς χούφτας πολυεκατομμυριούχων» σημαίνει νά ἀποκρύπτει τήν πραγματικότητα τοῦ σύγχρονου καπιταλισμοῦ καί νά παρερμηνεύει έντελῶς τήν ἀληθινή φύση τοῦ σύγχρονου κράτους.

Κι ἔτσι ἡ μάζα τῶν Γάλλων — οἱ ἐργάτες, οἱ ἀγρότες, οἱ ἀστοί (ὄχι οἱ πολυεκατομμυριοῦχοι, ἴσως ὅμως ὅλοι ἐκεῖνοι πού δέν ἔχουν ἀκόμα προχωρήσει πέρα ἀπό τό πρῶτο τους ἑκατομμύριο), οἱ στρατιῶτες, οἱ ἀστυνομικοί καί οἱ κληρικοί, — διατάσσονται ἀπό τό Κομμουνιστικό Κόμμα νά βαδίσουν ἐνάντια στούς πολυεκατομμυριούχους, κάτω ἀπό τήν Τρίχρωμη 'Εθνική σημαία τῆς Γαλλίας.

«Σ' ὅλες μας τίς διαδηλώσεις ἐμεῖς οἱ Κομμουνιστές χλευάζουμε τή μαύρη σημαία τῆς ἀναρχίας, ἀλλά βαδίζουμε σταθερά κάτω ἀπ' τό τρίχρωμο λάβαρο τοῦ ἔθνους καί τήν κόκκινη σημαία τοῦ σοσιαλισμοῦ».

Προφανῶς, μερικοί Κομμουνιστές ἡγέτες θά πρέπει νά σκέφτηκαν ὅτι ὑπῆρχαν πάρα πολλές κόκκινες σημαῖες, γιατί στίς κατοπινές τους διαδηλώσεις ἐμφανίστηκε μόνον ἡ Τρίχρωμη· ὁ Λαμαρτῖνος, αὐτός ὁ γνωστός θεωρητικός τοῦ ἐπα-

ναστατικοῦ σοσιαλισμοῦ, δὲν εἶχε πεῖ ὅτι «ἐνῶ ἡ Τρίχρωμη μεταφέρθηκε σ' ὅλο τὸν κόσμο, ἡ Κόκκινη Σημαία δὲν πῆγε παρα - πέρα ἀπὸ τὸ Champs de Mars»; 'Αλήθεια, στὶς μέρες μας ἡ Κόκκινη σημαία κυματίζει πάνω σὲ πολλὰ ὑπουργεῖα καὶ πρεσβεῖες κι ἔχει γίνει ἕνα εὐϋπόληπτον πατριωτικὸν ἔμβλημα. Μιὰ φορὰ καὶ ἕνα καιρό, τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα, ἀκόμα καὶ μὲ τὸ Στάλιν, συνήθιζε μᾶλλον νὰ ἐπιτίθεται ἐνάντια σ' ὅλες τὶς μορφὲς ἐθνικισμοῦ καὶ πατριωτισμοῦ. Ὅλα αὐτὰ ὅμως πρὶν ἀπὸ τὸ 1936, τὸ χρόνο ποὺ ἡ Σοβιετικὴ Ἕνωση ἔγινε ἡ Σοβιετικὴ Πατρίς...

'Ακοῦστε ὅμως τὰ βελάσματα τοῦ Βαλντὲκ - Ροσσέ: «Ἡμεῖς οἱ Κομμουνισταὶ ἠγωνίσθημεν ἀδιαλείπτως καὶ θέλομεν ἐξακολουθήσει ἀγωνιζόμενοι ἀνενδότως κατὰ τῆς ἐλλείψεως ἐθνικοῦ αἰσθήματος, ἥτις προβάλλεται ὑπὸ ἀναρχικῶν τινων στοιχείων ὡς ἡ κυρία συνιστῶσα τῆς ἐπαναστατικῆς αὐτῶν ζέσεως. 'Εν τούτοις ἡμεῖς ἐμφορούμεθα ὑπὸ ὑπερηφανείας, διότι ἠδυνήθημεν νὰ ἐμφυσήσωμεν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἐργατῶν τὰ μετὰ τοιαύτης λυρικῆς διαθέσεως ὑπὸ τοῦ 'Αραγκὸν ἀποκληθέντα ΕΘΝΙΚΑ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ ΧΡΩΜΑΤΑ». (10 'Ιούνη 1968: Βαλντὲκ Ροσσέ, Γενικὸς Γραμματέας τοῦ Κ.Κ.Γ.).

Ὁποία, τῷ ὄντι, λυρικὴ διάθεσις! καὶ ὅμως κάποτε ὁ 'Αραγκὸν εἶχε πετάξει στὰ σκουπίδια «τὰ ἐθνικὰ τῆς Γαλλίας χρώματα», καὶ ἐξυμνοῦσε τὴν κόκκινη σημαία.

«Ls trois couleurs á la voirie!
Le drapeau touge est le meilleur!»

Ἡ συγκρίνετε τὸν Βαλντὲκ - Ροσσέ: «Οἱ Κομμουνιστὲς ἀγαποῦν μὲ πάθος τὴν πατρίδα τους... καὶ ἐπειδὴ τὴν ἀγαποῦν, θέλουν νὰ τὴν δοῦν ἐλεύθερα, εὐημεροῦσα καὶ εἰρηνική... ἕναν ὄμορφο τόπο γιὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους... ποὺ ἀποτελοῦν τὴ ζωντανὴ πραγματικότητα τῆς Γαλλίας» (10 'Ιούνη 1968) μὲ τὸν 'Αραγκόν: «Μισῶ τὴν πατρίδα μου ὅσο περισσότερο Γαλλικὸ εἶναι κάτι, τόσο τὸ σιχαίνομαι. Γάλλος!

Μὲ θεωρεῖτε Γάλλο... ἀλλὰ ἐγὼ ἔχω ἀπαρνηθεῖ μιὰ χώρα ποὺ δὲν ἔχει παράγει παρὰ ἕνα σακκὶ πανάσχημους στίχους καὶ δολοφόνους μὲ μπλὲ στολές...» (18 Ἀπρίλη 1925).

Ἤ, τελικά, συγκρίνετε τὸν Βαλντὲκ - Ροσσέ: «Γι' αὐτὸ καταγγείλαμε καὶ κατακεραυνώσαμε μὲ τοὺς ἀγῶνες μας τὴ δημαγωγία, τὰ ψεύδη καὶ τὶς προκλήσεις τῶν «ὑπερ - ἀριστεριστῶν», ποὺ τοὺς ὑποστηρίζει τὸ P.S.U. καὶ ποὺ καυχῶνται γιὰ τὸν Μαοϊσμό τους, τὸν ἀναρχισμό τους, τὸν Τροτσκυσμό τους. Μὲ τὶς μεθόδους τους, μὲ τὴν ἀπεχθῆ τους βία καὶ τὴν ὑστερική τους ρητορική, αὐτὲς οἱ ὁμάδες ἔχαναν τὰ πάντα γιὰ νὰ βρωμίσουν καὶ νὰ δυσφημήσουν αὐτὸ τὸ μεγάλο λαϊκὸ κίνημα ποὺ βρίσκεται τώρα κάτω ἀπ' τὴ σκιὰ τῆς Γκωλλιστικῆς ἀπειλῆς» (10 Ἰούνη 1968), μὲ τὸν Ἀραγκόν:

Σύντροφοι
Πυροβολῆστε τοὺς μπασκίνες...
Πυροβολῆστε τὸν Λέον Μπλούμ.
Πυροβολῆστε τοὺς ποντίφηκες τῆς σοσιαλδημοκρατίας...
Πυροβολῆστε, κάτω ἀπ' τὴν ἡγεσία
τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος».

(Παραθέτεται ἀπὸ τὸ L' Enragé, *17 Ἰούνη 1968).*

Καὶ ἀφοῦ δηλώσει ὅτι τὸ Κ.Κ. εἶναι ὁ σοβαρώτερος ἀντίπαλος τῆς Γκωλλιστικῆς κυβέρνησης (...γιὰ φαντάσου!) ὁ Βαλντὲκ - Ροσσὲ συνεχίζει: «Παρ' ὅλ' αὐτά, σήμερα ἡ ἐκλογὴ δὲν γίνεται ἀνάμεσα στὴν Γκωλλιστικὴ κυβέρνηση καὶ τὴν ἐγκαθίδρυση τοῦ Κομμουνισμοῦ στὴ Γαλλία, ἀλλὰ μεταξὺ τῆς προσωπικῆς ἐξουσίας ποὺ μπορεῖ νὰ ὁδηγήσει μονάχα στὴν στρατιωτικὴ δικτατορία καὶ ἑνὸς δημοκρατικοῦ καθεστῶτος θεμελιωμένου πάνω στὴν ἕνωση ὅλων τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων...» Ὥστε, ἔχοντας κατ' ἀρχὴν χαρακτηρίσει οἰκονομικὰ τὸν Γκωλλισμὸ σὰν τὸ καθεστὼς μιᾶς χούφτας πολυεκατομμυριούχων, τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα στὴν συνέχεια τὸ χα-

ρακτηρίζει πολιτικὰ σὰν ἕνα κόμμα προσωπικῆς ἐξουσίας — ἔτσι γι' ἄλλη μιὰ φορὰ ἄνοιξε τὸ στόμα του ὁ Βαλντὲκ - Ροσσὲ γιὰ νὰ μὴν ἀκουστοῦν παρὰ βλακεῖες. Ὅσο γιὰ τὴν ἀπειλὴ μιᾶς στρατιωτικῆς δικτατορίας, μποροῦσε κατὰ τὴ γνώμη του ν' ἀποφευχθεῖ μὲ τὶς ἐκλογές καὶ σίγουρα μὲ τὴν νίκη τῶν Γκωλλιστῶν στὶς κάλπες. Ὁπωσδήποτε, ἀκόμα κι ἂν δὲν κέρδιζαν οἱ Γκωλλιστές, τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα καὶ οἱ ὑπόλοιποι τῆς ἐπίσημης Ἀριστερᾶς δὲν ἦταν ἕτοιμοι νὰ προσφέρουν στοὺς ἐκλογεῖς τὴν ἐναλλακτικὴ λύση τοῦ σοσιαλισμοῦ — ἀπόλυτα δικαιολογημένο λοιπὸν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ψηφοφορίας.

Γενικὴ ἀνάλυση

Συμπέρασμα: στὴ διάρκεια τοῦ Μάη καὶ τοῦ Ἰούνη, τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα καὶ ἡ C.G.T. ἔπαιξαν τὸ παιχνίδι τοῦ Κράτους καὶ τῆς ἀστικῆς τάξης καὶ στὴν θεωρία καὶ στὴν πράξη. Ὅταν μιλᾶμε γιὰ τὸ Κ.Κ., καὶ τὴν C.G.T., ἀναφερόμαστε βέβαια στοὺς γραφειοκράτες ποὺ τὰ διευθύνουν καὶ ὄχι στὰ μέλη τῆς βάσης — ὑπάρχει ἕνα τεράστιο χάσμα καὶ μιὰ σύγκρουση συμφερόντων ἀνάμεσα στὰ μέλη τῆς βάσης καὶ τοὺς ἡγέτες. Τὰ ἁπλὰ μέλη ἔχουν ὄντως προβλήματα ἐντελῶς διαφορετικὰ ἀπὸ κεῖνα τῆς γραφειοκρατίας. Στὴ διάρκεια λοιπὸν τῆς περιόδου ἀμέσως πρὶν ἀπὸ τὰ γεγονότα τοῦ Μάη, οἱ Κομμουνιστὲς γραφειοκράτες ἔκαναν τὰ πάντα γιὰ νὰ ἐμποδίσουν τοὺς ἐργάτες νὰ κατέβουν σὲ γενικὴ ἀπεργία. Στὰ πανεπιστήμια, τὸ Κόμμα ἀντιτέθηκε σὲ κάθε ριζοσπαστικὴ πρόκληση ἐνάντια στὴν ἐξουσία, ὄχι μόνο σὲ πρακτικό, ἀλλὰ καὶ σὲ θεωρητικὸ ἐπίπεδο καὶ ἐξέφρασε μόνον αὐτὸ τὸ παράπονο: τὰ πανεπιστήμια ἦταν ὑπερπλήρη ἀπὸ σπουδαστές, μὲ αὐξανόμενες ἐλλείψεις σὲ καθηγητικὸ προσωπικό, καὶ δὲν ἐπέτρεπαν τὴν εἴσοδο σὲ μεγάλο ἀριθμὸ παιδιῶν ἐργατῶν — δὲν ἔγινε καμμία ἀπόπειρα νὰ ἀναλυθεῖ ἡ ἀληθινὴ

λειτουργία τοῦ πανεπιστήμιου σὲ μιὰ ἱεραρχικὴ κοινωνία, κυρίως ν' ἀναλυθεῖ ἡ ὑποστήριξη ποὺ προσφέρει τὸ πανεπιστήμιο γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς ἱεραρχίας. Μιὰ τέτοια ἀνάλυση λοιπὸν θὰ εἶχε δείξει ἐπακριβῶς, γιατί ὑπῆρχαν τόσο λίγα παιδιὰ ἐργατῶν στὰ πανεπιστήμια — οἱ ἄνθρωποι τῶν ἀνωτέρων στρωμάτων προσπαθοῦν νὰ ἐξασφαλίσουν τὶς καλλίτερες θέσεις γιὰ τὰ δικά τους παιδιά. Μόνο στὴν ἔκταση ποὺ οἱ προνομιοῦχες τάξεις δὲν μποροῦν μέσ' ἀπ' τοὺς κόλπους τους νὰ ἱκανοποιήσουν ὅλες τὶς ἀνάγκες τῆς ἱεραρχίας, ἀναγκάζονται ν' ἀναζητήσουν ἀνθρώπους σ' ἄλλα κοινωνικὰ στρώματα — ὁ «ἐκδημοκρατισμός» τους τῆς ἐκπαίδευσης. Τὸ Κόμμα ὅμως δὲν ἀντιτίθεται σὲ μιὰ τέτοια κοινωνικὴ ἱεραρχία· ἁπλῶς θέλει νὰ μεταβάλει τὴ σύνθεσή της, καὶ γι' αὐτὸ ἀκριβῶς διαφωνεῖ μὲ τὴν 'Αριστερίστικη ἀνάλυση. Ἔτσι ὅπως ἔγιναν τὰ πράγματα, ἡ μάζα τῶν σπουδαστῶν δὲν ἐξαπατήθηκε, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ αὐξάνεται ἡ δύναμη τοῦ κινήματός μας, ἰδιαίτερα ἀπὸ τὶς 3 ἕως τὶς 13 τοῦ Μάη. Στὴ διάρκεια αὐτῆς τῆς πρώτης περιόδου τοῦ ἀγώνα, ὁ ρόλος τοῦ Κ.Κ. ἦταν ἁπλῶς νὰ ἐμποδίσει τοὺς ἐργάτες καθὼς καὶ τοὺς σπουδαστὲς νὰ προχωρήσουν σὲ μιὰ ριζοσπαστικὴ πρόκληση ἐνάντια στοὺς κοινούς τους ἐκμεταλλευτές.

Στὴ διάρκεια τῆς δεύτερης φάσης, ὅταν ἐπῆλθε παρ' ὅλα αὐτὰ ἡ σύγκρουση — μὲ τὴ μορφὴ τῆς γενικῆς ἀπεργίας ποὺ τόσο σκληρὰ πολέμησε ἡ C.G.T. καὶ τὴν ὁποία προσπάθησε νὰ σαμποτάρει ἀποφεύγοντας ἀρχικὰ νὰ δώσει τὶς ντιρεκτίβες της — τὸ Κόμμα ἔβαλε ὅλες του τὶς δυνάμεις νὰ κατευθύνει τὸν ἀγώνα στὰ «σίγουρα» κανάλια τῶν βιομηχανικῶν αἰτημάτων, ὥστε νὰ ἐμποδίσει τοὺς ἐργάτες ν' ἀμφισβητήσουν τὴν ἰδιωτικὴ ἰδιοκτησία καθαυτὴ ἢ τὴ γραφειοκρατικὴ πολυπραγμοσύνη μὲ τὶς ἐθνικοποιημένες ἐπιχειρήσεις. Καὶ στὸ τέλος ἦταν πανέτοιμο νὰ συμβιβαστεῖ γιὰ τὰ ἴδια του τὰ βιομηχανικὰ αἰτήματα, συμφωνῶντας γιὰ λιγότερα ἀπὸ σαραντάωρη ἑβδομάδα καὶ ξεχνῶντας τὴ σύνταξη στὸ ὅριο τῶν ἑ-

ξῆντα. Αὐτὸ τὸ χάπι, σωστὰ ἀντιλήφθηκε ἡ C.G.T., μποροῦσαν νὰ τὸ πουλήσουν στοὺς ἐργάτες μόνο ἂν τοὺς χώριζαν τελείως ἀπὸ τοὺς «βίαιους» κι «ἀνεύθυνους» σπουδαστές, καὶ οἱ γραφειοκράτες προσπάθησαν νὰ τὸ πετύχουν μὲ ὅλα τὰ μέσα.

Στὴ διάρκεια τῆς τρίτης φάσης, τὸ Κόμμα ἀγωνίστηκε γιὰ τὸ σταμάτημα τῶν ἀπεργιῶν ὑποχρεώνοντας τοὺς ἐργάτες ν' ἀποδεχτοῦν τοὺς ὅρους τῆς συμφωνίας τῆς Γκρενέλ. Ὅταν ὅμως οἱ ἐργάτες ἀρνήθηκαν καὶ συνέχιζαν τὴν ἀπεργία, τὸ Κόμμα προσπάθησε νὰ ὁδηγήσει τὸν ἀγώνα στὸ κοινοβουλευτικὸ πεδίο, προσφέροντάς τους νέες ἐκλογές. Ὁ Ντὲ Γκὼλ ἀποδέχτηκε ἀμέσως αὐτὴ τὴν ἄποψη καὶ διέλυσε τὴ Βουλή. Ἡ γραφειοκρατία τώρα διπλασίασε τὶς προσπάθειές της γιὰ νὰ σταματήσει τὶς ἀπεργίες, τομέα μὲ τομέα. Καὶ γιὰ νὰ ἐμποδίσει κάθε μαχητικὴ ἀντιπολίτευση ἢ ἀνανεωμένη ἀπεργιακὴ δράση, τὸ Κόμμα ἐνέτεινε τὴν καμπάνια του ἐνάντια στὸν Ἀριστερισμό, καμπάνια ποὺ ἀποκορυφώθηκε μὲ τὴν κυβερνητικὴ ἀπαγόρευση ὅλων τῶν ὀργανώσεων τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς. Μόνο τότε τὸ Κόμμα ἔνοιωσε ἐλεύθερο νὰ προχωρήσει στὴν προεκλογικὴ καμπάνια του, ποὺ γινόταν στ' ὄνομα τῆς τάξης, τῆς νομιμότητας καὶ τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας, ὅλα χαραγμένα μὲ χρυσὰ γράμματα πάνω στὴν Τρίχρωμη ἐθνικὴ σημαία τῆς Γαλλίας.

3. ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΣ ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΑΣ

Ἡ συμπεριφορὰ τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος αὐτοὺς τοὺς κρίσιμους μῆνες μπορεῖ νὰ γίνει κατανοητὴ μόνο σὲ σχέση καὶ ἀπόλυτη συνάφεια μὲ τὴ διεθνῆ πολιτικὴ καὶ τὸ ἱστορικὸ παρελθόν. Ἡ τωρινὴ φάση τοῦ καπιταλισμοῦ χαρακτη-

ρίζεται ἀπὸ τὴ συγκέντρωση τῆς οἰκονομικῆς καὶ πολιτικῆς ἐξουσίας στὰ χέρια τοῦ Κράτους καὶ ἀπὸ τὴν παράλληλη ἀνάπτυξη μιᾶς «ἐργατικῆς» γραφειοκρατίας στὸ βιομηχανικὸ καὶ τὸν πολιτικὸ τομέα. Αὐτὴ ἡ γραφειοκρατία λοιπόν, ἐκτὸς ἀπ' τ' ὅτι προσπαθεῖ ν' ἀντιπροσωπεύσει τοὺς ἐργάτες, ζητᾶ νὰ τοὺς πείσει γιὰ τὰ ὠφέλη τῆς καπιταλιστικῆς παραγωγῆς, ἐνῶ ταυτόχρονα διακυβεύει τὸ δικό της αἴτημα γιὰ ἕναν ἡγετικὸ ρόλο στὴ διεύθυνση τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ κράτους. Ἐσωτερικά, εἶναι ὀργανωμένη ἀκριβῶς ὅπως τὸ καπιταλιστικὸ σύστημα: μιὰ ἱεραρχικὴ δομὴ ὅπου ἡ κορυφὴ μὲ αὔξοντα ρυθμὸ ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴ βάση. Καὶ καθὼς οἱ βιομηχανίες γίνονται ἀφάνταστα πολύπλοκες καὶ γιγαντιαῖες, ἡ ἀστικὴ τάξη καὶ τὸ καπιταλιστικὸ Κράτος ἔχουν ἀνακαλύψει ὅτι δὲν μποροῦν νὰ ἐπιλύσουν τὸ τεράστιο πρόβλημα τῶν ἐργατικῶν σχέσεων, ὁπότε καλοδέχονται τὴ βοήθεια τῆς νέας γραφειοκρατίας. Συγκεκριμένα, εἶναι πρόθυμοι νὰ παραχωρήσουν σ' αὐτοὺς τοὺς γραφειοκράτες προνόμια, νὰ τοὺς συμβουλεύονται σὲ στιγμὲς κρίσεων, ἢ ἀκόμα νὰ τοὺς ἐπιφορτίσουν μὲ τὴ διεύθυνση κοινῶν ὑποθέσεων, γιατὶ μόνο μ' αὐτὸ τὸν τρόπο μποροῦν νὰ βροῦν πρόθυμους βοηθοὺς γιὰ τὴν ἐπιβολὴ τῶν ζωτικῶν τους ἀπαιτήσεων — αὔξηση τῆς παραγωγικότητας, πάγωμα τῶν μισθῶν, παύση τῶν ἀπεργιῶν — πάνω στὴ μάζα τῶν ἐργατῶν, ποὺ διαφορετικὰ δὲν θὰ τοὺς ἔδιναν καμμιὰ προσοχή. Ἀλλὰ δυσαρεστημένη ἀπ' αὐτὸ τὸ δουλικὸ ρόλο, ἡ «ἐργατικὴ» γραφειοκρατία προσπαθεῖ νὰ ἐξασφαλίσει μιὰ θέση μέσα στὰ ἴδια τὰ κέντρα τῆς οἰκονομικῆς ἐξουσίας, στὰ διοικητικὰ συμβούλια τῶν σημαντικώτερων Κρατικῶν βιομηχανιῶν, τελευταία ἐφεύρεση τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος. Ἀποτέλεσμα, ἡ ἐργατικὴ γραφειοκρατία ἀποτελεῖται τώρα ἀπὸ δύο στρώματα: τοὺς συνδικαλιστὲς καὶ τοὺς διευθυντὲς τῆς βιομηχανίας. Τὰ βραχυπρόθεσμα συμφέροντά τους δὲν συμπίπτουν πάντοτε: οἱ συνδικαλιστές, ἀντίθετα ἀπὸ τοὺς διευθυντές, πρέπει νὰ διατηρήσουν μιά, φαινομενικὴ στὴν πραγματι-

κότητα, κοινότητα συμφερόντων μὲ τὸ προλεταριάτο γιατὶ μόνο στὸ βαθμὸ ποὺ μποροῦν νὰ ἰσχυρίζονται ὅτι «ἀντιπροσωπεύουν» τοὺς ἐργάτες, ἔχουν τὴ δυνατότητα τῆς ἐξουσίας. Παρ' ὅλ' αὐτά, τὸ δικό τους πρότυπο κοινωνίας — Κρατικὴ ἰδιοχτησία, σχεδιασμός, ἔλεγχος τῆς οἰκονομίας ἀπὸ τοὺς εἰδικούς, κοινωνικὴ ἱεραρχία βασισμένη στὴν ἱκανότητα, ὑποδούλωση τοῦ ἀνθρώπου στὴ βιομηχανικὴ μηχανή, βελτίωση τῶν συνθηκῶν διαβίωσης μέσω τῆς παραγωγῆς περισσότερων καταναλωτικῶν ἀγαθῶν, κρατικὸς ἔλεγχος πάνω σ' ὅλες τὶς κοινωνικὲς καὶ πολιτιστικὲς δραστηριότητες — δὲν διαφέρει στὸ περιεχόμενο ἀπὸ τὸ πρότυπο τῆς οἰκονομικῆς γραφειοκρατίας. Καὶ γι' αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ λόγο καὶ τὰ δυὸ παρακλάδια τῆς γραφειοκρατίας, στὴ Γαλλία καθὼς καὶ στὸ ἐξωτερικό, ἔχουν κοινὰ μακροπρόθεσμα συμφέροντα μὲ τὴν ἀστικὴ τάξη καὶ τὸ Κ.Κ.Γ. ἐνδιαφέρεται τόσο πολὺ γι' αὐτὸ ποὺ θέλει ν' ἀποκαλεῖ «ἐθνικὸν συμφέρον».

Ἔτσι ἐξηγεῖται γιατὶ τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα εἶναι ἀνίκανο νὰ κάνει μιὰ ζωντανὴ ἀνάλυση τοῦ σύγχρονου Γαλλικοῦ καπιταλισμοῦ, γιατὶ διαστρεβλώνει τὸ ἀληθινὸ πρόβλημα μὲ τέτοιες ἀερολογίες ὅπως «ἡ προσωπικὴ ἐξουσία», «μιὰ χούφτα πολυεκατομμυριούχων» καὶ ἄλλες ἀνάλογες ἠλιθιότητες — ποὺ ἐξυπηρετοῦν μόνο τὴν ἀπόκρυφη τῆς κοινότητας συμφερόντων μὲ τοὺς ἀποκαλούμενους «ἀντιπάλους» του. Στὴν πραγματικότητα, δὲν ὑπάρχει καμμιὰ διαφορὰ ἀνάμεσα στὶς θέσεις τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος καί, ἄς ποῦμε, σ' ἐκεῖνες τῆς Γκωλλιστικῆς 'Αριστερᾶς, παρ' ὅλο ποὺ τὸ Κόμμα τὶς καταγγέλλει σὰν οὐτοπικὲς καὶ συγκεχυμένες. Δὲν ἀγωνίζεται ἐνάντια σ' αὐτὲς τὶς ἴδιες τὶς θέσεις, ἀλλὰ ἁπλῶς φέρνει τὸ ἐπιχείρημα ὅτι τὸ Γκωλλιστικὸ κίνημα εἶναι ἀνίκανο νὰ τὶς θέσει σ' ἐφαρμογή, ἐφ' ὅσον εἶναι ἡ δεξιὰ τοῦ Γκωλλισμοῦ καὶ ὄχι ἡ ἀριστερά του ποὺ ἐξασφαλίζει τὴν ἰσχυρότερη ἐκλογικὴ ἐπιρροὴ καὶ ἐπομένως ἰσχυρότερη γνώμη.

Αὐτὸ ὅμως εἶναι μέρος μόνο τῆς εἰκόνας. Τὸ Κομμουνι-

στικὸ Κόμμα, ποὺ κάποτε ἀντιπροσώπευε τὴν ἐπαναστατικὴ συνείδηση τοῦ προλεταριάτου, ἔχει ὑποβληθεῖ σ' ἕνα ἐπιπλέον προτσέσσο ἐκφυλισμοῦ: ἔχει γίνει ἕνα ἁπλὸ προσάρτημα τῆς Ρωσσικῆς γραφειοκρατίας. Ὅταν παίζει αὐτὸν ἀκριβῶς τὸ ρόλο, ἔρχεται συχνὰ σὲ ἀνοιχτὴ σύγκρουση μὲ τὴ Σοσιαλδημοκρατικὴ ἢ τὴ Γκωλλιστικὴ γραφειοκρατία. Ἔτσι ὅταν τὰ συμφέροντα τῶν Ρώσσων γραφειοκρατῶν συγκρούονται μ' ἐκεῖνα τῶν καπιταλιστῶν ὁμοίων τους, τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα θὰ κινητοποιήσει ὁπωσδήποτε τοὺς ἐργάτες ἐνάντια στοὺς τελευταίους. Ἀντίθετα, ὅταν ἡ Ρωσσικὴ γραφειοκρατία καταλήγει σὲ συμφωνία μὲ τοὺς καπιταλιστές, τὸ κόμμα θὰ ἀλλάξει γραμμὴ γιὰ νὰ σταθεροποιήσει αὐτὴ τὴ συμφωνία καὶ θὰ ἐμποδίσει κάθε δραστηριότητα τῆς ἐργατικῆς τάξης ποὺ θέτει σὲ κίνδυνο τὴν πολιτικὴ τοῦ «μεγάλου ἀφεντικοῦ». Σὲ περιόδους συγκρούσεων οἱ Κομμουνιστὲς γραφειοκράτες ξεστομίζουν «ἐπαναστατικὲς» φράσεις· σὲ περιόδους ἀνακωχῆς υἱοθετοῦν κατὰ κανόνα πατριωτικὸ καὶ ἀντιδραστικὸ τόνο. Μόνο μὲ τὴν κατανόηση αὐτῶν τῶν δύο ὄψεων τῆς Κομμουνιστικῆς γραφειοκρατίας — τὸ ἰδιαίτερο συμφέρον καὶ ἡ ὑποτέλειά της στὴν Ρωσσικὴ γραφειοκρατία — μποροῦμε νὰ ἐλπίζουμε στὴν κατανόηση τῶν πολιτικῶν φαντασιοπληξιῶν τοῦ Κ.Κ.Γ. ἀπὸ τὰ πρῶτα του βήματα μέχρι τὶς μέρες μας.

Αὐτὴ ἡ προσήλωσή του στὴ Ρωσσικὴ γραφειοκρατία ὑποχρεώνει τὸ κομμουνιστικὸ Κόμμα τῆς Γαλλίας νὰ παίρνει μιὰν ὑπερεθνικιστικὴ στάση τόσο συχνά, νὰ γίνεται π α τ ρ ι ω τ ι κ ώ τ ε ρ ο τ ῶ ν π α τ ρ ι ω τ ῶ ν, νὰ σημαιοστολίζεται μὲ τὴν Τρίχρωμη περισσότερο κι ἀπὸ τοὺς Γκωλλιστές, γιὰ νὰ μπορεῖ καλλίτερα νὰ ὠθεῖ τὴν ἐργατικὴ τάξη μακριὰ ἀπὸ τὸν πραγματικὸ ἀντικειμενικό της στόχο — τὸν ἀγώνα ἐνάντια στὴν ἀστικὴ τάξη κι ὅλες τὶς μορφὲς ἐξουσίας — καὶ νὰ κινητοποιεῖ τοὺς ἐργάτες ἐνάντια στὸν ἀντίπαλο τῆς στιγμῆς τῆς Ρωσσικῆς Ἄρκτου, τῆς «μεγάλης Σοσιαλιστικῆς Πατρίδας», εἴτε εἶναι ἡ «Ρεβανσιστικὴ» Γερμανία,

εἴτε ὁ Ἀμερικάνικος Ἰμπεριαλισμός, εἴτε ἡ «προσωπικὴ ἐξουσία». Αὐτὸς ὁ διπλὸς ρόλος ὑπαγορεύει τὴν καθημερινή τους στάση καὶ γλῶσσα καὶ ὄχι κάποια προσωρινὴ ἀπόκλιση ἢ προδοσία, ὅπως θέλουν νὰ πιστεύουν ἀκόμα ἀρκετοὶ «καλοὶ σοσιαλιστές». Τὸ Κ.Κ.Γ. ὑπερασπίζεται δικά του συμφέροντα καὶ προδίδει μόνο ἐκείνους ποὺ δὲν καταφέρνουν νὰ κατανοήσουν ὅτι αὐτὰ τὰ συμφέροντα δὲν εἶναι τόσο ἀντιπατριωτικὰ — καὶ ποιὸς θὰ μποροῦσε νὰ τοὺς κατηγορήσει ἐφ' ὅσον οἱ ἐργάτες δὲν ἔχουν πατρίδα; — ὅσο ἀντισοσιαλιστικά.

Δυστυχῶς, οἱ δεσμοὶ τοῦ Κόμματος μὲ τὴ Ρωσσικὴ γραφειοκρατία ἔχουν κι ἕνα ἄλλο δυσάρεστο ἀποτέλεσμα: προσφέρουν ὑλικὸ στοὺς ἀστοὺς προπαγανδιστές. Ὅταν ἀναφέρονται στὴ Σταλινικὴ Ρωσσία, οἱ καπιταλιστὲς δὲν εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ καταφύγουν σὲ ψέμματα ἢ συκοφαντίες — ἀρκεῖ νὰ περιγράψουν τὸν «σοσιαλιστικὸ παράδεισο» ὅπως πραγματικὰ ἦταν: χώρα τῶν ἐκκαθαρίσεων, τῶν στρατοπέδων συγκέντρωσης, τῆς ἀναγκαστικῆς κολλεκτιβοποίησης καὶ τῆς ἀστυνομικῆς τρομοκρατίας (Τσεκά, Γκεπεού, Νικαβεντέ, ἢ μ' ὁποιοδήποτε ἀνάλογο ὄνομα ἐμφανιστεῖ αὐτὸς ὁ θεσμός). Δὲν ὑπάρχει οὔτε ἕνας Γκωλλιστὴς ὑποψήφιος, ἰδιαίτερα ἂν ἀνήκει στ' ἀριστερὰ τοῦ Κόμματος ἢ ἀκόμα κι ἕνας πρώην Τροτσκιστής, ὅπως ὁ Νταβίντ Ρουσσέ, ποὺ νὰ μὴν χρησιμοποιεῖ αὐτὸ τὸ προπαγανδιστικὸ ὑλικό. Ἀποτέλεσμα, ἡ ἀστικὴ τάξη ἔχει ὅλες τὶς δυνατότητες νὰ πολεμήσει τὰ βασικὰ αἰτήματα τῆς ἐργατικῆς τάξης σὰν ἀπόπειρες γιὰ τὴν ἐγκαθίδρυση μιᾶς ὁλοκληρωτικῆς δικτατορίας. Αὐτὸ ἀκριβῶς ἦταν τό περιεχόμενο τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας τῶν Γκωλλιστῶν. Τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα λοιπὸν συμμάχησε μὲ τὴν ἐξουσία κατὰ δύο τρόπους, πρῶτα φράζοντας τὶς δυνατότητες ἐπαναστατικοποίησης τοῦ ἀγώνα καὶ δεύτερο δίνοντας τὴν εὐκαιρία στοὺς καπιταλιστὲς νὰ ἐπικαλεστοῦν τὸ μπαμπούλα τοῦ Σταλινισμοῦ.

Μόνο καὶ μόνο ἐξ αἰτίας τῆς αὐθεντικῆς ἐπαναστατικῆς καταγωγῆς του, ἐξαιτίας τῆς ἀνάμνησης τοῦ τί ἦταν ἡ Ρωσσι-

κὴ Ἐπανάσταση πρὶν μεταβληθεῖ σὲ μιὰν ἀπεχθῆ γραφειοκρατία, κατάφερε τὸ Κ.Κ.Γ. νὰ ἐξανδραποδήσει τὴ Γαλλικὴ ἐργατικὴ τάξη. Ἀκόμα καὶ σήμερα τὸ Κόμμα ἐξακολουθεῖ νὰ κυκλοφορεῖ τὰ ἔργα τοῦ Μὰρξ καὶ τοῦ Λένιν, καθὼς καὶ ἄλλων ἐπαναστατῶν, ἔστω κι ἂν αὐτὰ τὰ γραφτὰ ἔπαψαν νὰ ἔχουν καμμιὰ σχέση μὲ τὴν πρακτικὴ πολιτικὴ τοῦ Κόμματος. Συμπεριφέρεται σὰν ὅλα τὰ ρεφορμιστικὰ κόμματα, συμμετέχει ἐνεργὰ στὴ φάρσα τῶν ἐκλογῶν, υἱοθετεῖ τὴν πρακτικὴ τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας, εἶναι βαθιὰ συνδεμένο μὲ τὸ σύστημα, καὶ ὑπογράφει καθημερινὰ ὅλων τῶν εἰδῶν τὶς συνθῆκες μὲ τοὺς καπιταλιστές. Συμμετέχει στὶς τοπικὲς διοικήσεις ἐνῶ ὑπακούει στοὺς νόμους καὶ τὶς ἀρχὲς τῶν «ταξικῶν του ἐχθρῶν»· στὴ διάρκεια τῶν ἐκλογῶν, χρησιμοποιεῖ χιλιάδες γλῶσσες· ὑπερασπίζεται τὴν μικροϊδιοκτησία ὅταν ἀπευθύνεται στοὺς ἀγρότες, τὸ μικρεμπόριο ὅταν μιλᾶ στοὺς καταστηματάρχες, καὶ ἀπαιτεῖ καλλίτερες συνθῆκες στὸ στρατὸ ὅταν μιλᾶ στοὺς φαντάρους. Μὲ λίγα λόγια, τὸ Κόμμα ἔχει μιὰ θεωρία γιὰ καθαρὰ ἐσωτερικὴ κατανάλωση, καὶ μιὰ ἐκλογικὴ πολιτικὴ γιὰ ἐξωτερικὴ χρήση, δυὸ τακτικὲς ποὺ δὲν μποροῦν νὰ συμβιβαστοῦν. Ἐνῶ λοιπὸν ἡ ἐκλογικὴ πολιτικὴ ἔχει μετατρέψει τὸ Κ.Κ. σ' ἕνα «μεγάλο κόμμα», ἡ θεωρία βοηθάει νὰ προμηθευτοῦν τὰ κομματικὰ μέλη μὲ μιὰν ἰδεολογία — πρᾶγμα ἀρκετὰ σημαντικό γι' αὐτούς, μιὰ καὶ μόνο μ' αὐτὸ τὸν τρόπο μποροῦν νὰ νοιώθουν ἀνώτεροι σὲ σύγκριση μὲ τοὺς Σοσιαλδημοκράτες ποὺ διαφέρουν μόνο στὸ ὅτι ἀπορρίπτουν φανερὰ τὴ Μαρξιστικὴ-Λενινιστικὴ γραμμή. Μὲ λίγα λόγια, αὐτὸ τὸ ἀνούσιο μῖγμα θεωρητικῆς ὀρθοδοξίας καὶ ἐκλογικοῦ συμβιβασμοῦ προσφέρει στὸ ἴδιο τὸ κόμμα ἑκατομμύρια ψηφοφόρους καὶ στὰ μέλη του τὴν αἴσθηση ἑνὸς σκοποῦ. Αὐτὴ εἶναι ὅλη ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῶν Σταλινικῶν καὶ τῶν Ρεφορμιστικῶν ὀργανώσεων καὶ ἐξηγεῖ γιατὶ οἱ Κομμουνιστὲς μποροῦν νὰ ὑπερασπιστοῦν τὴν ἴδια πολιτικὴ μὲ τοὺς Σοσιαλδημοκράτες, ἀλλὰ μὲ τὴν πρόσθετη πεποίθηση ὅτι μόνον αὐτοὶ ἐργάζον-

ται γιὰ τὴν ἐπανάσταση. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ καὶ μόνο ἐξηγεῖ, γιατί τὸ Κόμμα στάθηκε τόσο βίαια ἐχθρικὸ ἀπέναντι στὸ σπουδαστικὸ κίνημα· ἐπειδὴ τὰ γεγονότα τοῦ Μάη ἀποκάλυψαν τὶς βαθύτερες ἀντιθέσεις ἀνάμεσα στὶς πεποιθήσεις τῶν μελῶν τῆς βάσης καὶ στὴν πολιτικὴ τῶν γραφειοκρατῶν τῆς κορυφῆς. Στὴ διάρκεια σχετικὰ εἰρηνικῶν περιόδων, ἐσκεμμένα ἐπιβεβλημένων ἀπὸ τὸ Κόμμα, ἡ ρεφορμιστικὴ πρακτικὴ μπορεῖ νὰ δικαιολογηθεῖ μόνο μὲ τὴν ἔμφαση ποὺ δίνεται στὸ ἀδύνατο μιᾶς ἀληθινὰ ἐπαναστατικῆς ἐναλλακτικῆς λύσης, πῶς ὅμως μπορεῖ νὰ γίνει κάτι τέτοιο στὴ διάρκεια ἐπαναστατικῶν περιόδων; Γι' αὐτὸ τὸ λόγο τὸ Κόμμα κάνει τὰ πάντα γιὰ νὰ βεβαιώσει ὅτι δὲν ὑφίσταται τέτοια κατάσταση, γιατὶ μόνο ἔτσι μπορεῖ νὰ συγκρατήσει ὡς καὶ τὰ δικά του μέλη, ὥστε νὰ μὴ «μολυνθοῦν» ἀπὸ τὸ Ἀριστερίστικο «μίασμα». Στὶς εἰρηνικὲς περιόδους, οἱ γραφειοκράτες τοῦ Κόμματος ἔχουν τὰ μέσα νὰ συντρίψουν τὴν Ἀριστερίστικη προπαγάνδα, σὰν παραλήρημα τῶν σεχταριστικῶν ὁμάδων ποὺ δὲν ἔχουν καμμιὰ ἐπιρροὴ στὶς μάζες τῶν ἐργατῶν. Μ' ἄλλα λόγια, μποροῦν νὰ ἰσχυριστοῦν ὅτι οἱ ἐργάτες δὲν θὰ ἐνδιαφερθοῦν γιὰ τὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα καὶ ὅτι ἑπομένως τὸ Κόμμα ἔχει κάθε δικαίωμα νὰ μεταμφιέσει τὶς «ἀληθινὰ» ἐπαναστατικὲς προθέσεις του. Τὸ ἐπιχείρημα αὐτὸ ὅμως καταρρακώνεται στὴ διάρκεια τῶν γενικῶν ἀπεργιῶν, ὅταν τὸ Ἀριστερίστικο κίνημα ἀρχίζει νὰ βρίσκει βάση καὶ τὰ κομματικὰ μέλη τῆς βάσης ἀρχίζουν νὰ συνειδητοποιοῦν ὅτι οἱ ἐργάτες ἀνταποκρίνονται σ' αὐτὲς ἀκριβῶς τὶς ἀλήθειες ποὺ τὸ Κόμμα μὲ τόσους κόπους προσπάθησε ν' ἀποκρύψει. Δικαιολογημένα λοιπόν, τὸ Μάη τοῦ 1968 γιὰ παράδειγμα, οἱ ἡγέτες τοῦ Κόμματος ἦταν τόσο σκληροὶ στὶς καταγγελίες τους ἐναντίον τοῦ Ἀριστερισμοῦ! Ἐξηγεῖται ἐπίσης ἡ ἰδιαίτερη τακτική τους ἐνάντια στὴν Ἀριστερὰ· φαινομενικὰ ἀκόμα μέλη ἑνὸς ἐπαναστατικοῦ καὶ Λενινιστικοῦ Κόμματος, δὲ μποροῦσαν νὰ ἐπιτεθοῦν στὸν Ἀριστερισμὸ γι' αὐτὸ ποὺ ἦταν, καὶ ἔτσι ἔπρεπε κατ' ἀνάγ-

κη νὰ καταφύγουν σὲ ψέμματα καὶ συκοφαντίες.

Στὴν πραγματικότητα αὐτὲς οἱ συκοφαντίες δὲν ἦταν παρὰ ἀδύναμες ἀντηχήσεις τῶν συκοφαντιῶν τοῦ πρόσφατου παρελθόντος. Ὄντως, ἡ γλῶσσα τοῦ Μαρσαὶ ἦταν τόσο «ἤπια» ὥστε ἀποροῦμε ποὺ ὁ Λεὸν Μωδαί, ἡ ἰσχυρότερη αὐθεντία στὰ θέματα τῶν Ἀριστερῶν ἀποκλίσεων, δὲν ἀπαίτησε τὴν διαγραφή του ἀπὸ τὸ Κόμμα, ὅπως ἀκριβῶς εἶχε κάνει στὴν περίπτωση τοῦ Ἀντρὲ Μαρτύ, τὸ 1952. Μιὰ ἀπὸ τὶς κατηγορίες ποὺ ὑποστήριξε σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση ἦταν ὅτι «ἡ στάση τοῦ Ἀντρὲ Μαρτὺ πρὸς τὸ Κόμμα μπορεῖ νὰ χαρακτηριστεῖ ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι στὴν τελευταῖα του ἔκθεση ποὺ ἔστειλε πρὸς τὸ Πολιτμπυρό, ἀναφερόταν στοὺς Τροτσκυστές, ὄχι σὰν «Τροτσκυστικὰ καθάρματα» ἢ σὰν «Τροτσκυστὲς χαφιέδες», ποὺ εἶναι ὁ συνήθης καὶ φυσικὸς τρόπος νὰ ἀναφερόμαστε σ' αὐτὰ τὰ ἄτομα, ἀλλὰ σὰν «Τροτσκυστικὴ Διεθνὴ» ἢ ἀκόμα σὰν «τὸ Τροτσκυστικὸ Κόμμα». Μ' ἄλλα λόγια, τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα «συνήθως» κηλιδώνει τοὺς Ἀριστεριστὲς (ἐδῶ οἱ Τροτσκυστὲς) σὰν ἐχθροὺς τῆς ἐργατικῆς τάξης. Αὐτὴ ἡ κηλίδωση δὲν θὰ ἔβρισκε ἀντίκρυσμα ἂν οἱ Κομμουνιστὲς — μέλη τῆς βάσης — συνηθισμένοι ὅπως εἶναι ν' ἀκολουθοῦν διαταγὲς ἀπὸ τὰ πάνω, δὲν εἶχαν στερηθεῖ σιγὰ-σιγὰ τῶν κριτικῶν ἱκανοτήτων τους. Ἂς δοῦμε πῶς γίνεται κάτι τέτοιο στὴν πράξη, ἰδιαίτερα στὰ Κομμουνιστικὰ συνδικάτα.

Ἡ Κομμουνιστικὴ συνδικαλιστικὴ γραφειοκρατία δὲν ἔχει τὰ μέσα βέβαια νὰ χρησιμοποιεῖ ἀνοιχτὴ βία ἐνάντια στοὺς ἐργάτες τοὺς ὁποίους, σὲ τελικὴ ἀνάλυση, ὑποτίθεται ὅτι ἀντιπροσωπεύει, ἀλλὰ πρέπει νὰ τοὺς δελεάζει γιὰ νὰ δράσουν ἐνάντια στὰ δικά τους συμφέροντα, γιὰ παράδειγμα νὰ αποσύρονται ἀπὸ μιὰ ἀπεργία.

Ὑπάρχουν ὁπωσδήποτε περιπτώσεις ποὺ τὰ ἀφεντικὰ τῶν συνδικάτων ἐγκαταλείπουν τὶς συνηθισμένες ἐπιφυλάξεις τους καὶ προσπαθοῦν νὰ ἐπιβάλλουν τὴ θέλησή τους μὲ τὴν βία,

ἀλλὰ αὐτὲς ἀποτελοῦν ἐξαίρεση: τέτοιες μέθοδοι εἶναι κατὰ κανόνα ἐπιζήμιες γι' αὐτοὺς καὶ τοὺς ἀφαιροῦν τὴν ὑποστήριξη μεγάλων ἀριθμῶν συνδικαλισμένων. Ἔτσι οἱ γραφειοκράτες προτιμοῦν νὰ συγκρατοῦν τὴ βία τους γιὰ νὰ τὴν ἀσκήσουν σὲ ἄτομα, τὰ ὁποῖα πρῶτα ἀπομονώνουν ἀπὸ τὴ μάζα τῶν ἐργατῶν. Ὅσο γιὰ τοὺς ὑπόλοιπους προσπαθοῦν νὰ πατάξουν τὴν ἀντίστασή τους μ' ἕναν ἐξοπλισμὸ ἀπὸ τεχνάσματα καὶ ἀπάτες, ποὺ μπαίνουν εὔκολα σ' ἐφαρμογή, μιὰ καὶ οἱ ἐργάτες παραμένουν σὲ τεράστια ἄγνοια γιὰ ὅ,τι συμβαίνει στὴν κορυφή.

Αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι οἱ ἴδιοι οἱ ἐργάτες ἀποδέχονται πλήρως αὐτὴ τὴν κατάσταση. Σὲ περιόδους βιομηχανικῆς εἰρήνης, ἁπλῶς ἀπέχουν ἀπὸ τὶς συγκεντρώσεις τῶν συνδικάτων καὶ δὲν ἐνδιαφέρονται γιὰ μιὰ πολιτικὴ ποὺ ὁλοφάνερα δὲν ἔχει καμμιὰ σχέση μὲ τὶς ἀνάγκες τους, ἀλλὰ στὴ διάρκεια τῶν κρίσεων, τάσσονται ἀποφασιστικὰ ἐναντίον τῆς θέλησης τῆς γραφειοκρατίας. Στὴν πραγματικότητα, ἡ πάλη τῶν τάξεων ἐξακολουθεῖ νὰ ὑφίσταται πάντα καὶ ἐκφράζεται σὲ μιὰ ποικιλία μορφῶν· ἀπὸ τὴν παθητικὴ ἀντίσταση ὡς τὶς παράνομες ἀπεργίες εἴτε ἐνάντια σ' ἕναν συγκεκριμένο ἐργοδότη, εἴτε σ' ἔνδειξη ἀλληλεγγύης πρὸς ἄλλους ἐργάτες. Ὅταν λοιπὸν μιὰ ὁμάδα ἐργατῶν θέλει νὰ κατεβεῖ σὲ ἀπεργία, πρέπει νὰ προχωρήσει μέσα ἀπὸ τὴ διαδικασία ποὺ ὁρίζει τὸ νόμιμο συνδικᾶτο, καὶ ἂν τὸ συνδικᾶτο δὲν ἐγκρίνει — καὶ σπάνια ἐγκρίνει ἀπεργίες ποὺ δὲν τὶς ἀποφάσισε τὸ ἴδιο — θὰ προσπαθήσει νὰ τοποθετήσει ὅσα ἐμπόδια μπορεῖ, μὲ ἀπο τέλεσμα, νὰ παραμείνει ὁ ἀγώνας καθαρὰ τοπικὸς καὶ γενικὰ νὰ ἀποτύχει, ἐκτὸς κι ἂν ἀποφασίσουν νὰ ἀπεργήσουν ταυτόχρονα ἑκατομμύρια ἐργάτες. Γιὰ νὰ ματαιώσει μιὰν ἀπεργία, τὸ μόνο ποὔχει νὰ κάνει ἡ γραφειοκρατία εἶναι νὰ ἀρνηθεῖ νὰ στείλει ντιρεκτίβες καὶ κατόπιν νὰ καθήσει καὶ νὰ τὴν ἀπολαμβάνει ποὺ σβήνει. Σ' ἕνα ἐργοστάσιο ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ συνδικάτου, ποὺ ἀντιμετωπίζει μιὰ ἀπαίτηση γιὰ ἀπεργιακὴ δράση, δὲν θὰ κάνει τίποτα στὴ συνέχεια, ἐλπίζοντας ὅτι

θὰ καταχαθήσει ἡ ὤθηση. Ἂν ὄχι, θὰ συγκαλέσει τελικὰ μιὰ συγκέντρωση καὶ θὰ υἱοθετήσει μιὰ παθητικὴ στάση· ἐνέργεια ποὺ καταλαμβάνει αἰφνιδιαστικὰ τοὺς ἐργάτες, ποὺ εἶναι συνηθισμένοι σὲ ὁδηγίες ἀπὸ τὰ πάνω, καὶ κλονίζει αὐτοὺς ποὺ εἶναι ἀκόμα ἀναποφάσιστοι. («Ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ συνδικάτου δὲν ἐνδιαφέρεται, ἄρα πρόκειται ν' ἀποτύχουμε»). Ἂν τὰ «ἐξτρεμιστικὰ» στοιχεῖα ἐπιμείνουν, συγκαλεῖται μιὰ μυστικὴ ψηφοφορία, καὶ τέτοιες ψηφοφορίες συνήθως εὐνοοῦν τὰ πιὸ συντηρητικὰ στοιχεῖα. Στ' ἀλήθεια, σ' ἕνα ἀστυνομικὸ κράτος, ἡ μυστικὴ ψηφοφορία εἶναι ἐγγύηση τῆς δημοκρατίας, ἀλλὰ ἀνάμεσα σὲ συντρόφους τὸ μόνο ποὺ ἐγγυᾶται εἶναι ἡ ἀνωνυμία τῶν ἀδυνάμων.

Γενικά, σ' αὐτὸ τὸ στάδιο, ἡ γραφειοκρατία λύνει καὶ δένει — οἱ ἐργάτες δὲν νοιώθουν ἀρκετὰ ἰσχυροὶ γιὰ ν' ἀρχίσουν μιὰν ἀπεργία χωρὶς τὴν ὑποστήριξη τοῦ συνδικάτου τους. Ἀλλ' ἀκόμα κι ὅταν ἀποτύχει αὐτὴ ἡ τακτική, οἱ γραφειοκράτες ἔχουν κρυμμένο κι ἄλλον ἄσσο στὸ μανίκι τους: κηρύχνουν τὴν ἡττοπάθεια καὶ προσπαθοῦν νὰ ὑπονομεύσουν τὸ ἠθικὸ τῶν ἐργατῶν.

Κατ' ἀρχήν, θὰ δοκιμάσουν τὴν παλιὰ σίγουρη πολιτικὴ τοῦ διαίρει καὶ βασίλευε: «Στὴν περίπτωση ποὺ θ' ἀπεργήσετε, οἱ ὑπόλοιποι δὲν θὰ σᾶς ἀκολουθήσουν, παρ' ὅλες τὶς ὑποσχέσεις τους. Σίγουρα θὰ σᾶς παρατήσουν στὸν κίνδυνο». Ἤ: «Εὔκολο να ἀπεργήσετε, ὕστερα ὅμως πῶς θὰ θρέψετε τὰ παιδιά σας...;» Ἢ πάλι: «Ἂν ἐπιμένετε τόσο πολὺ σ' αὐτὴ τὴν ἀπεργία, γιατὶ δὲν ἔγινε τὸ ἴδιο καὶ στὴν προηγούμενη;» Λένε σὲ μιὰ ὁμάδα ἐργατῶν ὅτι οἱ ἄλλοι ἔχουν ἤδη γυρίσει στὴ δουλειά, ὅταν στὴν πραγματικότητα, συνεχίζουν μ' ἐπιμονὴ τὴν ἀπεργία — ταχτικὴ ποὺ, ὅπως εἴδαμε, ἀποδείχτηκε ἐξαιρετικὰ ἀποτελεσματικὴ γιὰ τὸ σταμάτημα τῆς ἀπεργίας τῶν ἐργατῶν μεταφορῶν στὸ Παρίσι τὸν Ἰούνη τοῦ 1968. Καὶ ποιὰ ἀληθινὴ εὐκαιρία ἔχουν οἱ ἐργάτες γιὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν ἐπιστροφὴ ἔγκαιρα καὶ νὰ διαπιστώσουν ἀπὸ μόνοι τους, ὅταν

μόνο οἱ ἁρμόδιοι τῶν συνδικάτων ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ μπαίνουν σὲ ἄλλα ἐργοστάσια;

Ὑφίστανται ἐπίσης οἱ ἐργάτες καὶ τὶς ἔντονες οἰκονομικὲς πιέσεις — ὅλοι ξέρουν ὅτι, ὅταν εἶναι ἀφάνταστα ἀναγκαῖα τὰ ἀπεργιακὰ ἐπιδόματα, κατὰ κανόνα τὰ ταμεῖα τῶν συνδικάτων εἶναι σχεδὸν ἄδεια.

Κι ὅταν τελικά, ὕστερα ἀπ' ὅλες αὐτὲς τὶς μανοῦβρες, οἱ ἐργάτες πέσουν στὰ γόνατά τους, ἀρχίζουν ὅλες οἱ κατηγορίες νὰ πέφτουν πάνω στοὺς σκυμμένους τους ὤμους.

Στὴν πραγματικότητα, ἡ ἐξαχρείωσή τους διατηρεῖται ἀπὸ τοὺς γραφειοκράτες ποὺ εἶναι ἐπενδυμένο συμφέρον τους ἡ μεταβολὴ τῶν ἐργατῶν σὲ ἁπλὲς μαριονέττες, σὲ ἕνα κοπάδι ἐκπαιδευμένων προβάτων ποὺ βελάζουν μόνο ὅταν τὰ διατάζουν καὶ ποτὲ ἄλλοτε. Σὲ καμμιὰ περίπτωση δὲν πρέπει νὰ τοὺς ἐπιτραπεῖ νὰ ἔχουν ὁποιαδήποτε γνώμη γιὰ τὶς ὑποθέσεις ποὺ ἀφοροῦν τὰ συνδικᾶτα «τους».

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν συνδικάτων, γιὰ παράδειγμα, ποὺ θεωρητικὰ ὑποτίθεται ὅτι εἶναι σύνδεσμοι ὄχι μόνο μεταξὺ τῶν ἐργατῶν καὶ τῆς διεύθυνσης, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν συνδικάτων τους, εἶναι, στὴν πραγματικότητα, ὄργανα τῆς γραφειοκρατίας. Στὶς συνδιαλλαγὲς μὲ τοὺς ἐργάτες τους ἢ τὴ διεύθυνση οἱ συνδικαλιστὲς ἀντιπρόσωποι ποτὲ δὲν παίρνουν τὶς ἐντολές τους ἄμεσα ἀπὸ τοὺς ἐργάτες, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ ἀφεντικὰ τῶν συνδικάτων τους. Δὲν εἶναι ἐκλεγμένοι ἐλεύθερα ἀπὸ τοὺς ἐργάτες, μέσα ἀπὸ τοὺς πιὸ μαχητικοὺς ἀνάμεσά τους, ἀλλὰ ἀπὸ μιὰ λίστα ὀνομάτων ποὺ στέλνει τὸ συνδικᾶτο. Δὲν χρειάζεται νὰ ποῦμε ὅτι ἐκεῖνοι στὴ λίστα δὲν ἐπιλέγονται γιὰ τὴν ἐπαναστατική τους ζέση ἢ γιὰ τὴν ἐμπιστοσύνη ποὺ τοὺς ἔχουν οἱ σύντροφοί τους στὸ ἐργοστάσιο. Οὔτε εἶναι ἀπαραίτητο οἱ ὑποψήφιοι νὰ προέρχονται ἀπὸ τὸ ἐργοστάσιο ποὺ ὑποτίθεται ὅτι ἀντιπροσωπεύουν· πολλὰ ἐργοστάσια μπορεῖ νὰ ἔχουν ἀρκετοὺς ἀντιπροσώπους, ἐνῶ ἄλλα νὰ ἔχουν ἐντελῶς ξένους ἢ καὶ καθόλου. Ἡ κατάσταση αὐτὴ

ἐπιτρέπει στὸ συνδικᾶτο νὰ ἐπιβάλει τὸν αὐστηρότερο ἔλεγχο πάνω στοὺς ἀντιπροσώπους του καὶ παρεμποδίζει τὶς πιέσεις τῶν ἐργατῶν γιὰ τὴν ἱκανοποίηση τῶν αἰτημάτων τους. Στὴν οὐσία, οἱ «ἀντιπρόσωποι τῶν συνδικάτων» ἀντιπροσωπεύουν μᾶλλον τὸ συνδικᾶτο τους παρὰ τοὺς ἐργάτες.

Ἐφ' ὅσον δὲν τοὺς ἀντιπροσωπεύει καὶ δὲν τοὺς ἐκπροσωπεῖ, ὁ συνδικαλιστὴς ἀντιπρόσωπος δὲν εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ τοὺς πεῖ τί συμφωνήθηκε στὸ γραφεῖο τοῦ διευθυντῆ, οὔτε βέβαια καὶ νὰ ρωτήσει τὴ γνώμη τους πρὶν πάει.

Καὶ θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἀρκετὰ ἠλίθιος γιὰ νὰ ἀντιτεθεῖ στὶς ἐπιθυμίες τῶν γραφειοκρατῶν καὶ νὰ συμβουλευτεῖ τοὺς ἐργάτες· τὸ ὄνομά του σίγουρα θὰ ἀπουσιάζει ἀπὸ τὴ λίστα τῶν ὑποψήφιων στὶς ἑπόμενες ἐκλογές.

Οἱ γραφειοκράτες τῶν συνδικάτων κρατοῦν μιὰν ἀνάλογη στάση ὅταν πρόκειται γιὰ τὴν ἔκδοση τῶν ἐργοστασιακῶν δελτίων. Τὰ περισσότερα ἄρθρα εἶναι γενικὴ προπαγάνδα γιὰ τὴν τρέχουσα πολιτικὴ τῆς C.G.T. Τὰ ὑπόλοιπα εἶναι μικροκουτσομπολιά, ἐνδοσυνδικαλιστικὲς φιλονικίες καὶ προσωπικὲς ἀντεγκλήσεις. Τὰ ἔντυπα αὐτὰ μὲ κανένα τρόπο δὲν ἀντανακλοῦν τὰ ἐνδιαφέροντα καὶ τὶς σκέψεις τῶν ἐργατῶν· κυρίως ἀντανακλοῦν τὶς διαμάχες τῶν αὐτοδιορισμένων ἡγετῶν τους. Ἔτσι, ὁποτεδήποτε οἱ ἐργάτες ἀναλαμβάνουν ἀνεξάρτητη δράση, γιὰ παράδειγμα ἀπεργῶντας, συγκαλῶντας αὐθόρμητες συγκεντρώσεις, ἢ ἐκλέγοντας ἐπιτροπὲς δράσης, ὁ ἐργοστασιακὸς τύπος παρακάμπτει τὸ ζήτημα μὲ πλήρη σιωπή. Γι' αὐτὸ ἕνα ἐπαναστατικὸ κίνημα πρέπει νὰ κάνει τὰ πάντα γιὰ νὰ ἐνθαρρύνει τοὺς ἐργάτες νὰ ἐκφράσουν τὶς δικές τους ἀπόψεις πάνω στὸ δικό τους ἀγώνα καὶ τὰ δικά τους προβλήματα. Πρέπει νὰ δημιουργήσουμε ἕναν ἐργατικὸ τύπο ποὺ νὰ μὴν εἶναι φερέφωνο τῆς συνδικαλιστικῆς γραφειοκρατίας.

Στὴ διάρκεια τῶν ἐργοστασιακῶν συγκεντρώσεων κάνουν ὁλοκάθαρα γνωστὲς τὶς ἐπιθυμίες τους οἱ ἐργάτες, ἰδιαίτερα ὅταν αὐτὲς οἱ συγκεντρώσεις συγκαλοῦνται μὲ σκοπὸ νὰ παρθεῖ

ἀπόφαση γιὰ συγκεκριμένη δράση. Ἐφ' ὅσον λοιπὸν τέτοιες συγκεντρώσεις καταλήγουν σὲ ἀποφάσεις ποὺ εἶναι ἀντίθετες μὲ τὴν συνδικαλιστικὴ πολιτικὴ καὶ ἐφ' ὅσον οἱ συνδικαλιστὲς ἀντιπρόσωποι σπάνια καταφέρνουν νὰ ἐμποδίσουν τὴν σύγκλησή τους, οἱ ἡγέτες διατηροῦν ἐν ἐφεδρείᾳ γιὰ τέτοιες περιπτώσεις ἕνα ὁλόκληρο σύνταγμα ἀπὸ ἐξωτερικοὺς ὁμιλητὲς καὶ δημαγωγούς, σπεσιαλίστες τῶν συνδικάτων. Μερικοὶ ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους εἶναι γνωστὲς πολιτικὲς φυσιογνωμίες (πρᾶγμα ποὺ δὲν ἐμπόδισε τοὺς ἐργάτες τῆς Ρενὼ νὰ γιουχάρουν τὸν Σεγκύ), ἄλλοι εἶναι ἐπιδέξιοι πολιτικοὶ ποὺ ξέρουν νὰ «χαλιναγωγοῦν τὶς μάζες», δηλαδὴ νὰ σπέρνουν τὸ φόβο ἀνάμεσά τους. Ὅταν παρουσιάζονται αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, οἱ ἐργάτες γενικὰ ἀρνοῦνται νὰ ποῦν τίποτε· ἡ συγκέντρωση μετατρέπεται ἀπὸ συζήτηση σὲ μονόλογο, ὅταν μάλιστα — κάτι ποὺ γίνεται πάντα σχεδὸν — ἡ αἴθουσα εἶναι ἔτσι χανονισμένη, ὥστε νὰ εἶναι περίπου ἀδύνατο ν' ἀκουστεῖ κανεὶς ἄλλος ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἐπίσημο ὁμιλητή. Οἱ ἄλλοι «ἐπίσημοι» στὴν πλατφόρμα μποροῦν νὰ προσθέσουν τὴ δική τους χοντροκοπιὰ ὅποτε τὸ θελήσουν, ἀλλὰ ὁ ἐργάτης ποὺ βρίσκεται στὴν αἴθουσα πρέπει πρῶτα νὰ σηκωθεῖ καὶ νὰ προχωρήσει στὸ διάδρομο μὲ κόπο κα ἰμετὰ ἀπὸ σπρωξίματα, πρὶν καταφέρει νὰ πεῖ τὴ γνώμη του — δηλαδὴ ἂν τοῦ τὸ ἐπιτρέψει ὁ πρόεδρος. Ἂν εἶναι γνωστὸς σὰν «ταραξίας», θὰ τοῦ ἐπιτρέψουν νὰ μιλήσει ἢ στὸ τέλος ἢ στὴν ἀρχὴ τῆς συγκέντρωσης, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ τὸν διακόπτουν συνέχεια οἱ ἐπαγγελματίες, κι αὐτὸ σὲ μιὰ τόσο φοβερὴ ἀτμόσφαιρα, ποὺ πολὺ λίγοι θὰ θελήσουν νὰ συνεχίσει ὅταν τὸν σταματήσουνλ Καὶ στὴν πρώτη εὐκαιρία ἡ πλατφόρμα θὰ διαπιστώσει, ὅτι ὁ ἀρχικὸς σκοπὸς τῆς συγκέντρωσης ξεχάστηκε καὶ θὰ ὁδηγήσει τὸ ἀκροατήριο σ' ἕνα κήρυγμα πάνω στὴ γενικὴ συνδικαλιστικὴ πολιτική.

Μπορεῖ ὅμως καὶ νὰ τύχει ὁ ὁμιλητής, ὅσο ἱκανὸς κι ἂν εἶναι, νὰ μὴν καταφέρει νὰ παρασύρει τοὺς ἐργάτες. Σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση οἱ γραφειοκράτες θὰ κανονίσουν μιὰν ἄλλη

συγκέντρωση, τούτη τὴ φορά στὰ κεντρικὰ γραφεῖα τοῦ Συνδικάτου. Ἂν λοιπὸν στὴν παραπάνω περίπτωση οἱ ἐργάτες τὸ ἔβρισκαν ἀρκετὰ δύσκολο ν' ἀκουστοῦν, δὲν ἔχουν καμμιὰ εὐκαιρία ὅταν ἀντιμετωπίζουν ἕνα πλῆθος ἀπὸ μπράβους ποὺ ἐπιδοκιμάζουν δυνατὰ τὴν ἐπίσημη γραμμὴ καὶ σκεπάζουν μὲ τὶς φωνὲς τους κάθε ἀντίθετη γνώμη. Ἐπιπλέον, αὐτὲς οἱ συγκεντρώσεις γίνονται σὲ μὴ ἐργάσιμες ὧρες καὶ πολλοὶ ἐργάτες ποὺ μένουν μακριὰ ἢ ἔχουν οἰκογένειες, δὲν μποροῦν νὰ τὶς παρακολουθήσουν.

Μὲ τέτοια τακτικὴ δὲν εἶναι καὶ πολὺ δύσκολο νὰ κατασκευαστοῦν οἱ πλειοψηφίες· εἶναι λοιπὸν ἐπιτακτικὸ γιὰ τοὺς ἐργάτες νὰ ἐπιμένουν νὰ γίνονται ὅλες οἱ συγκεντρώσεις στοὺς τόπους ἐργασίας καὶ κατὰ προτίμηση σὲ ἐργάσιμες ὧρες. Ἐδῶ οἱ ἐργάτες πρέπει νὰ νοιώθουν ἐλεύθεροι νὰ ποῦν τὴ γνώμη τους, καὶ ὁ χρόνος ὁμιλίας ποὺ θὰ ἐπιτρέπεται σὲ ἐξωτερικοὺς ὁμιλητὲς πρέπει νὰ εἶναι αὐστηρὰ περιωρισμένος. Ὅπως γίνεται τώρα, στὸ παραμικρὸ σημάδι ἀναταραχῆς, οἱ ποντίφηκες τῶν συνδικάτων εἰσβάλλουν στὸ ἐργοστάσιο καὶ μονοπωλοῦν τὸ χρόνο πιπιλίζοντας τὶς κοινοτυπίες τους μὲ ἀποτέλεσμα νὰ βαριοῦνται οἱ ἐργάτες καὶ νὰ ἀποσύρονται — τὰ ἔχουν ξανακούσει τόσες φορές. Γιὰ νὰ διατηρηθεῖ μιὰ ἐπίφαση δημοκρατίας, συχνὰ καλοῦν τοὺς ἐργάτες νὰ ψηφίσουν πάνω σὲ προτάσεις, βιαστικὰ διαβασμένες μετὰ τὴν συγκέντρωση. Αὐτὸ ἀκριβῶς δὲν ἔπρεπε ποτὲ νὰ ἐπιτρέπεται· πρέπει νὰ ἐπιμένουν ὥστε πρὶν ἀπὸ κάθε ψηφοφορία νὰ γίνεται συζήτηση καὶ νὰ δίνονται ὅλες οἱ ἀπαραίτητες πληροφορίες γιὰ νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ γίνει αὐτὴ ἡ συζήτηση. Ἐπιπλέον πρέπει οἱ ἐργάτες σὲ ἀπόλυτη ἐλευθερία νὰ ἐξετάζουν ἐξονυχιστικὰ τὰ ἀποτελέσματα καὶ νὰ βλέπουν ἐπίσης ὅτι δὲν ξεχνιοῦνται καὶ ἐφαρμόζονται οἱ ἀποφάσεις ποὺ εἶναι ἀντίθετες μὲ τὶς ἐπιθυμίες τῶν γραφειοκρατῶν—κάτι ποὺ δὲν γίνεται συχνά. Ἔτσι, τὸν Ἀπρίλη τοῦ 1953, ὅταν ἡ συνέλευση τοῦ ἐργαστηρίου 4CV τῆς Ρενὼ κατέβηκε σὲ ἀπεργία καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ἐργα-

στήρια ἤθελαν κι αὐτὰ νὰ ἀπεργήσουν σ' ἔνδειξη ἀλληλεγγύης. οἱ γραφειοκράτες ἔχαναν ψηφοφορία, ἀλλὰ κράτησαν τ' ἀποτελέσματα γιὰ τοὺς ἑαυτούς τους. Ὁλοφάνερο τὸ συμπέρασμα.

Μὲ λίγα λόγια, τὰ συνδικᾶτα ἔχουν τελείως ἀποξενωθεῖ ἀπὸ τοὺς ἐργάτες. Ἀποτέλεσμα, οἱ ἐργάτες ἔχουν χάσει ἐπίσης τὴν πίστη τους ὄχι μόνον στὰ συνδικᾶτα, γιὰ τὸ ὁποῖο εἶναι ἀπόλυτα δικαιολογημένοι, ἀλλὰ ἔχουν γίνει σκεπτικοὶ ἀπέναντι σ' ὅλες τὶς ἐργατικὲς κινήσεις.

Αὐτὴ ἡ κατάσταση λοιπὸν θὰ ἐξακολουθήσει μέχρι ποὺ οἱ ἐργάτες νὰ πάρουν στὰ χέρια τους τὴ μοῖρα τους, μέχρι ποὺ ν' ἀρνηθοῦν νὰ ἀποθέσουν τὴν ἐξουσία τους σὲ ὁποιαδήποτε κλίκα γραφειοκρατῶν. Ἡ πάλη τῶν ἐργατῶν ἐνάντια στοὺς ἐκμεταλλευτὲς εἶναι αὐτόματα πάλη ἐνάντια στὴ συνδικαλιστικὴ γραφειοκρατία, ἐφ' ὅσον καὶ οἱ δυὸ ἐργάζονται κατὰ κανόνα χέρι μὲ χέρι — πρᾶγμα πού, ὅπως προσπάθησα νὰ δείξω, ἔγινε ἰδιαίτερα φανερὸ τὸν Μάη καὶ τὸν Ἰούνη τοῦ 1968. Ἐφ' ὅσον ὁ ἀγώνας ἐνάντια στὸν καπιταλισμὸ καὶ τὸ Κράτος εἶναι ἀγώνας γιὰ ἐλευθερία καὶ αὐτο-διεύθυνση, οἱ ἀντικειμενικοί του στόχοι ὁπωσδήποτε δὲν γίνεται νὰ ἐπιτευχτοῦν μὲ τὴ βοήθεια ὀργανώσεων, ποὺ ἡ ἴδια ἡ δομή τους στόχο ἔχει τὴν καταστολὴ αὐτοῦ τοῦ ἀγώνα. Ἑπομένως, ἂν οἱ ἐργάτες θέλουν νὰ διευθύνουν τὴν κοινωνία, πρέπει πρῶτα νὰ μάθουν ν' ἀγωνίζονται γιὰ τοὺς δικούς τους ἀποκλειστικὰ σκοπούς.

Τὸ τί γίνεται, ὅταν δὲν δροῦν ἔτσι, ἀποδείχνεται ὁλοκάθαρα ἀπὸ τὸ ρόλο ποὺ ἔπαιξε τὸ Κ.Κ.Γ. καὶ ἡ C.G.T. στὴ διάρκεια τῶν τριάντα τελευταίων χρόνων.

Ἕνα ἰδιαίτερα γλαφυρὸ παράδειγμα εἶναι τὸ Λαϊκὸ Μέτωπο, μιὰ συμμαχία μεταξὺ τῶν Κομμουνιστῶν, τῶν Σοσιαλδημοκρατῶν καὶ τῶν Ριζοσπαστῶν στ' ὄνομα τοῦ ἀντιφασισμοῦ. Ἀκριβῶς τὴν ἐποχὴ τοῦ Λαϊκοῦ Μετώπου ἔκανε τὴν ἐμφάνισή της γιὰ πρώτη φορὰ στὶς Κομμουνιστικὲς διαδηλώσεις ἡ Τρίχρωμη. Στὰ 1934, ἡ Ρωσσικὴ γραφειοκρατία συνειδητοποίησε ξαφνικὰ ὅτι ἡ σεχταριστική της ἀποστροφὴ γιὰ τοὺς

«ἄλλους προοδευτικούς», τὰ τελευταῖα ἔξι χρόνια, ἦταν ἕνα σοβαρώτατο σφάλμα. Ἡ ἄνοδος τοῦ Χίτλερ στὴν ἐξουσία δημιούργησε μιὰν ἄμεση ἀπειλὴ γιὰ τὴν Σοβιετικὴ Ἕνωση καὶ γιὰ νὰ τὴν ἀποτρέψει, ὁ Στάλιν, ἀποφάσισε νὰ συμμαχήσει μὲ τὶς Δυτικὲς δημοκρατίες. Συνεπῶς, ἄνθρωποι ποὺ μέχρι τότε περιγράφονταν σὰν «σοσιαλπροδότες», «ἐχθροὶ τῆς ἐργατικῆς τάξης χειρότεροι κι ἀπὸ τοὺς φασίστες», μέσα σὲ μιὰ νύχτα ἔγιναν σύντροφοι, ἀληθινοὶ φίλοι, ποὺ δὲν πρέπει νὰ τοὺς κριτικάρουμε σὲ καμμιὰ περίπτωση. Καὶ πράγματι, τόσο πετυχημένη ἦταν αὐτὴ ἡ πολιτική, ὥστε ἡ «Ἀριστερὰ» κέρδισε τὶς Γαλλικὲς ἐκλογὲς τῆς 3 Μάη 1936. Τοῦτο τὸ χρόνο ἐπιτεύχτηκε ἐπίσης καὶ ἡ ἑνότητα τῶν συνδικάτων: στὸ Συνέδριο τῆς Τουλούζης ποὺ ἔγινε τὸ Μάρτη. Ἑπομένως ὅλες οἱ συνθῆκες ποὺ τὸ Κ.Κ. θεωρεῖ ἀναγκαῖες γιὰ ἐπαναστατικὴ δράση ἀκόμα καὶ σήμερα εἶχαν πραγματωθεῖ τὸ 1936: πολιτικὴ ἑνότητα τῆς Ἀριστερᾶς, ἑνότητα τῶν συνδικάτων, ἐκλογικὴ νίκη.

Ταυτόχρονα ξέσπασαν ἀπεργίες σ' ὅλη τὴ χώρα καὶ γι' ἄλλη μιὰ φορὰ ἕνα ἐργοστάσιο ἀεροπλάνων ἦταν τὸ πρῶτο ποὺ καταλήφθηκε ἀπὸ τοὺς ἐργάτες: τὸ ἐργοστάσιο Bréguet στὴ Χάβρη. Αὐτὴ ἡ συγκεκριμένη κατάληψη ἔγινε σ' ἔνδειξη διαμαρτυρίας ἐνάντια στὴν ἀπόλυση τῶν ἐργατῶν ποὺ εἶχαν πάρει μέρος στὴ διαδήλωση τῆς Πρωτομαγιᾶς. Οἱ ἀπεργίες ξαπλώθηκαν γρήγορα στὴν Τουλούζη καὶ στὸ Παρίσι καὶ στὶς 28 τοῦ Μάη, κατέβηκαν σὲ ἀπεργία ὅλες οἱ βιομηχανίες αὐτοκινήτων. Ἡ ἰσχὺς τοῦ κινήματος μπορεῖ νὰ διαπιστωθεῖ ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι τὴν Πεντηκοστή, 600.000 ἄνθρωποι βάδισαν στὸ «Τεῖχος τῶν Ὁμοσπόνδων» γιὰ νὰ τιμήσουν τοὺς ἥρωες τῆς Κομμούνας τοῦ 1871. Ὅλο καὶ περισσότεροι ἐργάτες ἔπαιρναν μέρος στὸ ἀπεργιακὸ κίνημα. Στὶς 4 τοῦ Ἰούνη, ἡ Ἀριστερὰ σχημάτισε νέα κυβέρνηση ὑπὸ τὸν Λεὸν Μπλούμ, ἡγέτη τῶν Σοσιαλιστῶν. Τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα δὲν πῆρε μέρος στὴν κυβέρνηση, ἀλλὰ τῆς ἔδωσε τὴν πλήρη

του ὑποστήριξη. Ὅσον ἀφορᾶ τὴ στάση τους ἀπέναντι στὶς ἀπεργίες, ἀρκεῖ νὰ παραθέσουμε ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν Μοντρέιγ: «Ἡ ἄμεση συμμετοχή μου μοῦ ἐπιτρέπει νὰ καθορίσω τὸ ρόλο ποὺ ἔπαιξαν τὰ συνδικᾶτα σ' αὐτὴ τὴν ἀπεργία. Τὰ περισσότερα οὔτε τὴν ἤθελαν, οὔτε τὴν προκάλεσαν, σὲ πλήρη συμφωνία μὲ τὶς ἀποφάσεις ποὺ πάρθηκαν στὸ πρόσφατο Συνέδριο τῆς Τουλούζης. Φαίνεται ὅτι οἱ ἡγέτες τῶν συνδικάτων δὲν ἐκτίμησαν σωστὰ τὴν ἰσχὺ τῆς ἀνερχομένης παλίρροιας. Τὸ κίνημα αὐτὸ γεννήθηκε στὰ μυστηριώδη βάθη τῶν ἐργαζομένων μαζῶν».

«Μυστηριώδη» μόνο γιὰ τὸν Σοσιαλδημοκράτη ἱστορικὸ Λεφράνκ, ψευδώνυμο τοῦ Μοντρέιγ. Ὁπωσδήποτε, δὲν ὑπῆρχε κανένα μυστήριο γιὰ τὴν μέθοδο μὲ τὴν ὁποία τὰ συνδικᾶτα προσπάθησαν πάλι νὰ ὁδηγήσουν τὴν ἀπεργία σὲ ἀσφαλέστερα κανάλια.

«Ξέρουμε», ἔγραφε ὁ Μαρσαί, «πῶς οἱ ἡγέτες τῶν συνδικάτων, πιὸ φρόνιμοι ἀπὸ τοὺς ἄνδρες τους, μπόρεσαν νὰ τοὺς ἀναχαιτίσουν κατὰ τὶς ταραχώδεις μέρες τοῦ 1936». Καὶ ὁ Λεφράνκ πάλι: «Τὸ συνδικαλιστικὸ κίνημα ἦταν ἡ ἰσχυρὴ δύναμη τῆς τάξης καὶ τῆς φρόνησης». Τὸ πόσο δίκηο εἶχε φαίνεται κι ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ μεγαλύτερο ποσοστὸ τῶν ἐργατῶν ποὺ ἀπήργησαν ἦταν ἀπὸ ἐκεῖνες τὶς βιομηχανίες ποὺ ἦταν πολὺ χαμηλὴ ἡ συμμετοχὴ στὰ συνδικᾶτα: μεταλλουργεῖα, 4% συμμετοχή· ὑφαντουργεῖα, 5%· βιομηχανία τροφίμων 3%. Ἀντίθετα, οἱ σιδηρόδρομοι, μὲ 22% συνδικαλιστικὴ συμμετοχή· τὰ Ταχυδρομεῖα, μὲ 44%· οἱ δημόσιες ὑπηρεσίες, μὲ 36%· καὶ οἱ δάσκαλοι, μὲ 44%, πῆραν ἐλάχιστα μέρος στὶς ἀπεργίες. Στὶς 7 Ἰούνη, οἱ ἐργοδότες, ἡ κυβέρνηση καὶ τὰ συνδικᾶτα συναντήθηκαν καὶ ὑπέγραψαν τὴν συμφωνία τῆς Ματινιόν. Πρόβλεπε (1) μισθολογικὲς αὐξήσεις ἀπὸ 7% ἕως 15%· (2) συλλογικὲς συμβάσεις· (3) συνδικαλιστικὴ ἀντιπροσώπευση σ' ὅλα τὰ ἐργοστάσια· (4) ἐκλογὴ ἀντιπροσώπων τῶν συνδικάτων.

Ἡ κυβέρνηση πρόσθεσε δυὸ ἑβδομάδες ἀργία μετ' ἀποδο-χῶν καὶ σαραντάωρη ἑβδομάδα.

Ὅμως, ὅπως καὶ τὸ 1968, οἱ ἀπεργίες δὲν σταμάτησαν καὶ ἡ C.G.T. ἄρχισε νὰ δελεάζει τοὺς ἐργάτες. «Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς C.G.T. ἐξήγησαν στὸν Ρισμόντ, ἀντιπρόσωπο τῶν ἐργοδοτῶν: «Ὑποσχόμαστε νὰ κάνουμε ὅ,τι μποροῦμε, σὲ μιὰ τέτοια παλίρροια ὅμως, ὅπως ἡ τωρινή, καλλίτερα εἶναι νὰ τῆς δώσουμε τὸν καιρὸ νὰ ὑποχωρήσει. Ἴσως τώρα νὰ συνειδητοποιήσετε τὸ σφάλμα ποὺ κάνατε ἀπολύοντας ἀπὸ τὰ ἐργοστάσιά σας τοὺς συνδικαλιστὲς στὴ διάρκεια τῶν χρόνων τῆς κρίσης καὶ τῆς ἀνεργίας. Δὲν ἔμεινε κανεὶς μὲ ἀρκετὸ κῦρος γιὰ νὰ κάνει τοὺς συντρόφους νὰ ὑπακούσουν σὲ διαταγές». Καὶ θυμᾶμαι ἀκόμα καὶ τώρα τὸν Ρισμόντ, ποὺ καθότανε στ' ἀριστερά μου, νὰ χαμηλώνει τὸ κεφάλι του καὶ νὰ λέει: «Συμφωνῶ, κάναμε ἕνα τραγικὸ λάθος» (Λεὸν Μπλούμ).

Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ ἀπεργιακοῦ κύματος τοῦ 1936, οἱ Τροτσκυστές, οἱ Ἀναρχικοί, οἱ Ἐπαναστάτες Συνδικαλιστές, καὶ οἱ Σοσιαλ-Ἐπαναστάτες τοῦ Μαρσὼ-Πιβέρ, ἐκτίμησαν σωστὰ τὴν ἐπαναστατικὴ δυναμικὴ τῆς κατάστασης. «Ὅλα εἶναι δυνατά», ἔγραφε στὶς 24 τοῦ Μάη ὁ Μαρσὼ-Πιβέρ. «Ἐκεῖνο ποὺ ἀπαιτεῖ ἡ συλλογικὴ συνείδηση ἑκατομμυρίων ἀντρῶν καὶ γυναικῶν εἶναι ἕνας ριζοσπαστικὸς καὶ γοργὸς μετασχηματισμὸς τῆς πολιτικῆς καὶ οἰκονομικῆς κατάστασης. Οἱ μάζες εἶναι πολὺ πιὸ προωθημένες ἀπ' ὅ,τι μερικοὶ νομίζουν... Περιμένουν πολλά... δὲν εἶναι ἱκανοποιημένες μὲ τὸ ἄνοστο χαμομήλι ποὺ τοὺς σερβίρουνε ἀντὶ γιὰ τὸ μυρωδάτο τσάι ποὺ ἀπαιτοῦν... Ὄχι, ἐκεῖνο ποὺ ζητοῦν εἶναι βαθιὰ χειρουργικὴ ἐπέμβαση, γιατὶ ξέρουν ὅτι ἡ καπιταλιστικὴ κοινωνία εἶναι θανάσιμα ἀσθενής...» Δὲν ἀποροῦμε λοιπὸν ποὺ οἱ Κομμουνιστὲς κατάγγειλαν τὴν Ἀριστερὰ σὰν τὸ χειρότερο ἐχθρὸ τῆς ἐργατικῆς τάξης, καὶ ποὺ ἡ κυβέρνηση, μὲ τὴν ἀνεπιφύλακτη ὑποστήριξη τοῦ Κόμματος, ἀπαγόρεψε τὴν Τροτσκυστικὴ Lutte communiste.

Στὶς 11 Ἰούνη, ὁ Μωρὶς Τορὲζ εἶπε σὲ μιὰ συγκέντρωση στὸ γυμνάσιο Ζὰν Ζωρές: «Πρέπει νὰ ξέρετε πῶς νὰ σταματήσετε μιὰν ἀπεργία, ἐφ' ὅσον δοθεῖ ἱκανοποίηση σ' ὅλα τὰ αἰτήματα. Πρέπει ἐπίσης νὰ ξέρετε πῶς νὰ συμβιβαζόσαστε σὲ μερικὰ λιγώτερο οὐσιώδη αἰτήματα, στὰ ὁποῖα δὲν δόθηκε ἱκανοποίηση. Δὲν μπορεῖτε πάντα νὰ τἄχετε ὅλα δικά σας».

Κι' ἀπ' τὴ στιγμὴ ποὺ μπῆκαν στὸ Λαϊκὸ Μέτωπο, οἱ Κομμουνιστὲς ἀποθάρρυναν ἀκόμα καὶ τὶς ἀπόπειρες ποὺ ἔγιναν γιὰ νὰ τεθεῖ τὸ θέμα τῶν ἐθνικοποιήσεων· πράγματι ἀντιτέθηκαν στὸ S.F.I.O. τοῦ Λεὸν Μπλούμ, ποὺ περιελάμβανε τὶς ἐθνικοποιήσεις στὸ ἐκλογικό του πρόγραμμα, μὲ τὴν δικαιολογία ὅτι οἱ συνθῆκες δὲν ἦταν ἀκόμα ὥριμες. Ὁ Frachon ἔλεγε σχετικὰ στὴν L' Hummanité τῆς 17 Γενάρη 1936: «Τὸ νὰ ἰσχυρίζεται κανεὶς ὅτι οἱ ἐθνικοποιήσεις εἶναι ἕνα ἁπλὸ ζήτημα, ἕνα βασικὸ αἴτημα ποὺ πρέπει νὰ ἱκανοποιηθεῖ, δίνει ἁπλῶς ψεύτικες ἐλπίδες στοὺς ἐργάτες». Στὴν πραγματικότητα, τὸ μόνο ποὺ ἀπασχολοῦσε τὸ Κ.Κ. ἦταν νὰ μὴν ἐνοχλήσει στὸ παραμικρὸ τὴν ἀστικὴ τάξη, μήπως καὶ θέσει σὲ κίνδυνο τὸ σύμφωνο Λαβὰλ-Στάλιν τοῦ 1935. Πάντοτε τὰ συμφέροντα τῆς Ρωσσικῆς γραφειοκρατίας προηγοῦνται τῶν συμφερόντων τῶν ἐργατῶν. Ἔτσι δικαιολογεῖται καὶ ὁ χαιρετισμὸς ποὺ ἔστειλε ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Κόμματος στὸν Πρόεδρο Νταλαντιὲ τὴν παραμονὴ τοῦ Συνεδρίου τῶν Ριζοσπαστικῶν στὸ Biarritz τὸν Ὀχτώβρη τοῦ 1936: «Τὸ μεγάλο κόμμα σας, ποὺ ἔπαιξε τόσο σημαντικὸ ρόλο στὴν ἱστορία τῆς Τρίτης Δημοκρατίας, μπορεῖ μὲ τὸ δίκηο του νὰ περηφανεύεται γιὰ τοὺς στενοὺς δεσμούς του μὲ τὴ μεσαία τάξη τῆς Γαλλίας... Οἱ ἐργάτες, τόσο περήφανοι γιὰ τὰ ἔργα τους καὶ τόσο ὑπέροχοι στὴν ἐπαγγελματική τους ἀξιοπρέπεια, ἐπιθυμοῦν βαθύτατα νὰ συμμαχήσουν μὲ τοὺς ἀγρότες, ποὺ ἡ σκληρὴ ἐργασία τους πρόσφερε τόσα πολλά, ὥστε νὰ γίνει ἡ Γαλλία ἡ μεγάλη σημερινὴ πατρίδα, καὶ μὲ τὴ μεσαία τάξη, ποὺ ἐνσαρκώνει τὶς λαμπρὲς ἰδιότητες τῆς ἐργασίας καὶ τῆς οἰκονομίας.

'Όπως καὶ σεῖς πιστεύουμε ὅτι ἡ δημόσια τάξη εἶναι ἀπαραίτητη... Ἡ δημόσια τάξη ἀπαιτεῖ σεβασμὸ τοῦ νόμου καὶ γι' αὐτὸ εἴμαστε ὅλοι σύμφωνοι στὸ γεγονὸς ὅτι οἱ νόμοι πρέπει νὰ γίνουν σεβαστοὶ ἀπὸ ὅλους, καθὼς καὶ ἡ ἰδιωτικὴ ἰδιοκτησία, ὁ καρπὸς τῆς ἐργασίας καὶ τῆς οἰκονομίας... Ἐπιθυμοῦμε γιὰ τὴν πατρίδα μας τάξη καὶ εὐημερία... Ἐπιθυμοῦμε ἕνα μέλλον ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὶς δοξασμένες παραδόσεις τοῦ παρελθόντος καὶ δὲν ντρεπόμαστε καθόλου ὅταν μᾶς κατηγοροῦν ὅτι... ξαναδώσαμε στὴ Marseillaise τὴν παληά της δημοτικότητα».

Ἡ ἴδια ἐπιμονὴ στὴν τήρηση τῆς τάξης, τὸ σεβασμὸ τῆς ἰδιωτικῆς ἰδιοκτησίας καὶ τὸν ἐθνικισμό, ἦταν χαρακτηριστικὴ γιὰ τὴ στάση τῆς L' Hummanité, ποὺ ἔδινε συγχαρητήρια στὸν ἑαυτό της γιὰ τὴν συμβολή της στὴν παγίωση τῆς ἐθνικῆς ἑνότητας. Ἔτσι ὁ Πὼλ Βαγιὰν-Κουτυριὲ ἔγραφε στὸ φύλλο τῆς 11 Ἰούλη 1936: «Τὸ κόμμα μας δὲν ἔπεσε ἀπὸ τὸν οὐρανό, ἀλλὰ ἔχει βαθειὲς ρίζες στὸ ἔδαφος τῆς Γαλλίας. Τὰ ὀνόματα τῶν ἡγετικῶν ἀγωνιστῶν μας ἔχουν γεροὺς καὶ β α θ ε ῖ ς δεσμοὺς μὲ τὴ γῆ μας· ἀκολουθοῦμε τὰ βήματα τῆς ἱστορίας. Ἡ αἰτία ποὺ τὸ μήνυμά μας γίνεται τόσο καλὰ δεκτὸ ἀπὸ τὸ λαό... εἶναι ὅτι ἀνταποκρίνεται σὲ κάτι βαθειὰ μέσα του, σὲ κάτι ἰδιαίτερα Γαλλικό... Σὲ μιὰ χώρα τόσο πολὺ καὶ μερικὲς φορὲς τόσο ἐπικίνδυνα ἀτομικιστικὴ ὅπως ἡ δική μας, χρειάζεται ὁπωσδήποτε μιὰ αἴσθηση πειθαρχίας καὶ ἀγάπης γιὰ τὴν τήρηση τῆς τάξης, ὥστε ν' ἀποκατασταθεῖ τὸ μέτρο καὶ ἡ ἀναλογία. Τὸ Κόμμα μας, μὲ τὴ βαθειά του προσήλωση στὶς ἠθικὲς καὶ πολιτιστικὲς ἀξίες... μὲ τὴ φρονησή του, μὲ τὴν ἐξύμνηση ποὺ κάνει τῆς ἐργασίας, καὶ μὲ τὴν ἀγάπη του γιὰ τὴν διαύγεια, ἔχει κερδίσει τὴ δικαιωματικὴ του θέση στὴν αἰώνια ζωὴ τῆς Γαλλίας».

Καμμιὰ ἐφημερίδα τῆς Δεξιᾶς, ἀκόμα καὶ τῆς ἄκρας Δεξιᾶς, δὲν θὰ μποροῦσε νὰ τὰ πεῖ καλλίτερα. Αὐτὴ εἶναι ἡ φρασεολογία ποὺ ἕνα «προλεταριακὸ» κόμμα θεωρεῖ κατάλληλη γιὰ νὰ τὴν ἐπιβάλλει στὴν ἐργατικὴ τάξη, αὐτὸς εἶναι ὁ

Λενινισμός τοῦ Στάλιν καὶ τοῦ Τορέζ.

Ποιὰ ἦταν λοιπὸν ἡ ἔκβαση ὅλης αὐτῆς τῆς βροντοφώναχτης συνεργασίας τους μὲ τὸν ταξικὸ ἐχθρό; Τὸν 'Ιούνη τοῦ 1937 ὁ Μπλοὺμ παραιτήθηκε. Τὴν 1η Γενάρη 1938 ἄνοδος τῶν τιμῶν κατὰ 50% (πίνακας βασισμένος σὲ δεκατρία οἰκοκυρικὰ εἴδη) ἢ 48% (πίνακας βασισμένος σὲ 29 εἴδη τροφίμων).

'Επιπλέον, μὲ τὴν πολιτική του τῆς μὴ ἐπέμβασης, τὸ Λαϊκὸ Μέτωπο ἐπέτρεψε τὴ συντριβὴ τῆς 'Ισπανικῆς 'Επανάστασης. 'Απεργίες ξέσπασαν σχεδὸν παντοῦ, ἄλλη μιὰ φορὰ ἐνάντια στὶς ἐπιθυμίες τῆς C.G.T., τώρα ὅμως χωρὶς τὸν παληὸ προκλητικό τους χαρακτῆρα. "Οπως λέει ἕνας παρατηρητής, ὁ J. P. Maxence: «Δὲν εἶχαν πιὰ τὴν ἴδια δυναμικότητα (ὅπως στὰ 1936), οὔτε τὴν ἴδια αἴσθηση τοῦ σκοποῦ. Εἶχε χαθεῖ πιὰ ἡ παλιὰ ὁμοθυμία, ὁ ἐνθουσιασμός, ἡ ἑτοιμότητα γιὰ τὴν ἀ ψ ή φ η σ η ὅλων τῶν νομικῶν ἐπικυρώσεων. Μέσα σ' ἕξι μῆνες, ἡ διάθεση τῆς ἐργατικῆς τάξης εἶχε ὑποχωρήσει καὶ συντριβεῖ».

Κι ἔτσι ἡ Βουλή, ὅπου ἡ 'Αριστερὰ ἐξακολουθοῦσε νὰ ἔχει πλειοψηφία 36 ἑδρῶν, προχώρησε στὴν ἐπιδοκιμασία τῆς συμφωνίας τοῦ Μονάχου καὶ τὸ 1940 ἤρεμα παραδόθηκε στὸν Στρατηγὸ Πεταίν "Ετσι γίνεται ὅταν ἡ ἐργατικὴ τάξη ὁδηγεῖται μακρυὰ ἀπὸ τὸν ἀληθινό της δρόμο, ὅταν τὴν ὑποχρεώνουν νὰ χάνει «λογικοὺς» συμβιβασμούς, ὅταν τὴν ἀποπλανοῦν μὲ τὸ νὰ τὴν βάζουν νὰ σκέφτεται ὅτι ὁ καπιταλισμὸς εἶναι ἕνας ἀξιόπιστος σύμμαχος ἐναντίον, καὶ ὄχι ἡ κύρια αἰτία τοῦ φασισμοῦ καὶ τοῦ πολέμου. Τὸ 1936, πρὶν ἀπ' τὶς ἀπεργίες, τὸ Συνδικᾶτο τῶν Μεταλλεργατῶν εἶχε 50.000 μέλη καὶ ἡ ἀπεργία ἦταν γενική. "Υστερα ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν του ἀνέβηκε σὲ 775.000, ἀλλὰ 4 χρόνια ἀργότερα, τὸ Μάη τοῦ 1940, εἶχε μειωθεῖ στὶς 30.000. Αὐτὸ ἀντανακλᾶ τὴν ἄνοδο καὶ τὴν πτώση ἁπλῶς μιᾶς ἐργατικῆς ὀργάνωσης κάτω ἀπ'

τὴν κηδεμονία τῶν Σοσιαλδημοκρατῶν καὶ Κομμουνιστῶν γραφειοκρατῶν.

Ὅσο γιὰ τοὺς Κομμουνιστές, ἡ πολιτική τους, ἢ μᾶλλον ἡ τεχνική τους γιὰ τὴν ἀναζωπύρωση καὶ τὴν κατάπτωση τῶν πνευμάτων συνεχίζεται ὡς σήμερα.

Ἀκριβῶς ὅπως ἡ πολιτικὴ τοῦ Λαϊκοῦ Μετώπου καθορίστηκε ἀπὸ τὸ σύμφωνο Λαβὰλ-Στάλιν καὶ τὴν ἑπόμενη προσέγγιση μεταξὺ τῶν Σοβιετικῶν καὶ τῶν Δυτικῶν ἀστικῶν δημοκρατιῶν, ἔτσι καὶ ἡ Κομμουνιστικὴ πολιτικὴ στὰ 1939-41 καθορίστηκε ἀπὸ τὸ σύμφωνο Χίτλερ-Στάλιν ποὺ ἔπεσε σὰν κεραυνὸς ἀπὸ τὸν ταραγμένο οὐρανό. Ἐπὶ χρόνια τὸ Κόμμα ἔβριζε τὴ Γερμανία μὲ σωβινιστικὸ ἐνθουσιασμό· τώρα ὁ δε δηλωμένος ἐχθρὸς ἦταν γι' ἄλλη μιὰ φορὰ ἡ Γαλλικὴ ἀστικὴ τάξη καὶ ὁ Ἀγγλο-Σαξωνικὸς ἰμπεριαλισμός. Ὁ πόλεμος ποὺ ἑτοιμαζόταν τόσα χρόνια δὲν ἦταν πιὰ ἡ μάχη τῆς δημοκρατίας ἐνάντια στὸ Φασισμό, ἀλλὰ ἕνας ἰμπεριαλιστικὸς πόλεμος ὅπου δὲν εἶχαν καμμιὰ δουλειὰ οἱ ἐργάτες. Ἂν χρησιμοποιοῦσαν αὐτὴ τὴ γλῶσσα τὸ 1936, τότε ποὺ οἱ ἐργάτες εἶχαν καταλάβει τὰ ἐργοστάσια, τότε, ναί, θὰ ἦταν ἐπαναστατική, καὶ ὅλη ἡ ἱστορία, ὄχι μόνο τῆς Γαλλίας, ἀλλὰ καὶ τῆς Εὐρώπης, θὰ εἶχε πάρει διαφορετικὴ κατεύθυνση. Τὴν ἐποχὴ ὅμως ποὺ χρησιμοποιήθηκε δὲν ἦταν παρὰ ἕνα φτηνὸ μέσο πλασαρίσματος τοῦ συμφώνου Χίτλερ-Στάλιν, καὶ ὅ,τιδήποτε ἄλλο ἀπὸ ἐπαναστατική.

Φυσιολογικώτατα πλέον, ὁ ἴδιος ὁ ἐθνικισμὸς ποὺ τὸ Κόμμα εἶχε κηρύξει μὲ τόσο ἐνθουσιασμὸ μπῆκε τώρα στὸ καβούκι του. Στὰ 1939 ἡ C.G.T., ἢ μᾶλλον ὅτι ἀπόμεινε ἀπὸ τὴ C.G.T., γι' ἄλλη μιὰ φορὰ χωρίστηκε στὰ δυό: τὸ ἕνα τμῆμα συνασπίστηκε γύρω ἀπ' τὸ καθῆκον τῆς ὑπεράσπισης τῆς ἀστικῆς τάξης ὅπως καὶ τὸ 1914, τὸ ἄλλο γύρω ἀπὸ τὴν ὑπεράσπιση τῆς Ρωσσικῆς γραφειοκρατίας. Ὕστερα, μετὰ τὴν πτώση τῆς Γαλλίας, ὅταν ἡ ἴδια ἡ ἀστικὴ τάξη χωρίστηκε σὲ δυὸ τμήματα, ἕνα πίσω ἀπ' τὸν Πεταὶν καὶ τὴν Γερμανία καὶ τὸ ἄλλο

πίσω ἀπὸ τὸν Στρατηγὸ Ντὲ Γκὼλ καὶ τὸν Γαλλικὸ ἐθνικισμό, οἱ Κομμουνιστὲς συγκέντρωσαν ὅλα τους τὰ πυρὰ ἐναντίον τοῦ Ντὲ Γκώλ, τοῦ «πράκτορα τῶν Τραπεζιτῶν τοῦ Λονδίνου». Σύμφωνα μὲ μιὰ διακήρυξη τοῦ Κόμματος: «Τὸ ἔθνος δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ δεῖ τὴ Γαλλία σκλάβα τοῦ Βρεταννικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ». Τὸ Γενάρη τοῦ 1941 ὁ Ντὲ Γκὼλ ἦταν ἀκόμη «ὁ σύμμαχος τῆς ἀντιδραστικῆς Ἐγγλέζικης κυβέρνησης τῶν λόρδων καὶ τῶν τραπεζιτῶν». Δὲν παραθέτω αὐτὲς τὶς ἐπιθέσεις ἐναντίον τοῦ Ντὲ Γκὼλ μὲ ἀγανάκτηση, γιατὶ ἦταν ἀπόλυτα σωστὲς καθαυτές, ἀλλὰ ἁπλῶς γιὰ νὰ ἀποδείξω ὅτι, ἀντὶ νὰ κατευθύνει τὸ δηλητήριό του ἐναντίον τῆς ἀστικῆς τάξης σὰν σύνολο, δηλαδὴ ἐναντίον τοῦ Πεταὶν καὶ τοῦ Ντὲ Γκὼλ τὸ Κόμμα ἀπομόνωσε τὸν ἕναν καὶ βολικὰ ξέχασε τὸν ἄλλον καί, ἑπομένως, τὰ αἴσχη τοῦ Γερμανικοῦ φασισμοῦ. Πράγματι, τέτοια ἦταν ἡ λογικὴ τῆς θέσης τους, ὥστε ἔνοιωσαν ἄνετα νὰ παρακαλέσουν τὶς Γερμανικὲς ἀρχὲς κατοχῆς νὰ τοὺς δοθεῖ ἄδεια γιὰ τὴν ἐπανέκδοση τῆς L' Hummanité. Καὶ μόνον ὕστερα ἀπ' τὸν Ἰούνη τοῦ 1941, δηλαδὴ ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐπίθεση τοῦ Χίτλερ ἐναντίον τῆς Ε.Σ.Σ.Δ., οἱ Κομμουνιστὲς πῆραν μέρος στὴ Γαλλικὴ ἀντίσταση. Τότε ξαφνικὰ ὁ Ντὲ Γκὼλ δὲν ἦταν πιὰ πράκτορας τοῦ Ἀγγλοσαξονικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, ἀλλὰ σύμμαχος στὸ μεγάλο ἀγῶνα τῆς Δημοκρατίας (μὲ κεφαλαῖο —Δ—) ἐνάντια στὸ Φασισμὸ (μὲ κεφαλαῖο —Φ—). Ἄλλη μιὰ φορὰ ὁ σωβινισμὸς μπῆκε στὴν ἡμερήσια διάταξη μὲ τέτοια συνθήματα, ὅπως «ὁ καθένας τὸν Γερμαναρά του», «Κάθε Γάλλος κι' ἕνας Γερμανὸς νεκρός». Τοῦτο τὸν καιρὸ ἀκριβῶς τὸ Κόμμα κατάγγειλε, ἀκόμα καὶ παρέδωσε στὰ χέρια τῆς Γκεστάπο πλῆθος Ἀριστεριστὲς ποὺ ἀρνήθηκαν νὰ συρθοῦν στὸν ἀγώνα. Αὐτὴ πάλι τὴν ἐποχὴ πολυάριθμοι Γάλλοι διανοούμενοι προσχώρησαν στὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα καὶ χιλιάδες ἐργάτες ποὺ ἀρνήθηκαν νὰ σταλθοῦν γιὰ ἐργασία στὴ Γερμανία προσχώρησαν στὴν Κομμουνιστικὴ Ἀντίσταση, ὥστε τὸ Κόμμα ξανακέρδισε μέρος τῆς δύναμης ποὺ εἶχε χάσει

τὸ 1939-41. Ἐπιπλέον, τὸ γόητρο τῆς Κομμουνιστικῆς Ἀντίστασης, ὁ τίτλος «Κόμμα τῶν μαρτύρων», ἡ φήμη τῶν «δοξασμένων Σοβιετικῶν στρατιῶν» ἔφεραν στοὺς Κομμουνιστὲς ἑκατοντάδες χιλιάδων νέους συμπαθοῦντες, ποὺ ἔλπιζαν ὄχι μόνο στὸ τέλος τοῦ πολέμου, ἀλλὰ καὶ σὲ μιὰ ριζικὴ ἀλλαγὴ τῆς κοινωνίας. Τὴ δύναμη τοῦ Κόμματος ἀντανακλοῦσε τὸ σύνθημα «Πρὸς τὸ Ἑκατομμυριοστὸ Μέλος». Στὰ 1945, τὸ Κόμμα πῆρε 5.000.000 ψήφους καὶ μπόρεσε νὰ στείλει 161 βουλευτὲς στὴ βουλή· ἡ ἀστικὴ τάξη, ἐκτεθειμένη ἀπὸ τὴν συνεργασία της μὲ τὸν ἐχθρό, ἦταν ἀδύναμη ὅπως ποτὲ πρὶν Ἐπιπλέον, οἱ ἐργάτες ἦταν ὁπλισμένοι κι ἕτοιμοι νὰ ἐπιβάλλουν τὴ θέλησή τους. Τίποτα ὅμως δὲν συνέβη, τίποτα δὲν ἄλλαξε, ἐκτὸς ἀπ' τ' ὅτι τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα ἦταν στὴν κυβέρνηση, ὁ Τορὲζ ἦταν ἀντιπρόεδρος, ὁ Κρουαζᾶ Ὑπουργὸς Ἐργασίας, ὁ Tillon Ὑπουργὸς Ἀεροπορίας. Μιὰ κυβέρνηση συνασπισμοῦ μὲ τὸ S.F.I.O., τὸ M.R.P. καὶ τὸν Στρατηγὸ Ντὲ Γκώλ! Ἡ ἑρμηνεία αὐτοῦ τοῦ νέου «εἴδους ταξικῆς συνεργασίας βρίσκεται στὶς συμφωνίες τῆς Γιάλτας καὶ τοῦ Πότσνταμ, μὲ τὶς ὁποῖες ὁ κόσμος μοιράστηκε μεταξὺ τῶν Ἀμερικανῶν, κυρίαρχης καπιταλιστικῆς χώρας τώρα, καὶ τῆς Σταλινικῆς γραφειοκρατίας. Ὅλα τὰ Κομμουνιστικὰ Κόμματα τῆς Δύσης ἔπρεπε νὰ ἐξασφαλίσουν ὅτι τίποτα δὲν θὰ τάραζε τὸ νέο μοίρασμα τοῦ κόσμου. Ὁ Τορὲζ ἀφόπλισε τὶς ἐργατικὲς πολιτοφυλακὲς καὶ εἶπε στὴν Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἰβρὺ στὶς 21 Γενάρη 1945 ὅτι τὸ Κόμμα ἦταν ὑπὲρ «ἑνὸς κράτους, ἑνὸς στρατοῦ, μιᾶς ἀστυνομίας». Αὐτὴ τὴν ἐποχὴ πρωτοεῖδαν τὸ φῶς τῆς μέρας τὰ περίφημα C.R.S. (Κρατικὰ Τάγματα Ἀσφαλείας), πατρονarισμένα ἀπὸ ἕνα Σοσιαλιστὴ Ὑπουργό, εὐλογημένα ἀπὸ ἕνα Κομμουνιστὴ Ἀντιπρόεδρο καὶ μέσα στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Στρατηγοῦ Ντὲ Γκώλ. Ἡ ἀνοικοδόμηση τῆς ἐθνικῆς (διάβαζε καπιταλιστικῆς) οἰκονομίας ἔγινε τὸ κύριο καθῆκον τῆς νέας Κομμουνιστικῆς πλατφόρμας, καὶ τὸ σύνθημα γιὰ τὸ σοσιαλισμὸ μεταβλήθηκε σὲ σύνθημα

γιὰ τὴν ἐθνικοποίηση τῶν ἀπομονωμένων τομέων τῆς οἰκονομίας. «Παραγωγικότητα, μεγαλύτερη παραγωγικότητα καὶ ἀκόμα μεγαλύτερη παραγωγικότητα, αὐτὸ εἶναι τὸ κυριώτερο ταξικὸ καθῆκον σας», εἶπε ὁ Τορὲζ σὲ μιὰ συγκέντρωση Μεταλλωρύχων στὸ Βουαζιὲ στὶς 21 'Ιούλη 1945. Στὸν ἴδιο λόγο εἶπε ἐπίσης: «Εἶναι ἀλήθεια ὅτι μόνο ἐμεῖς, ἐμεῖς οἱ Κομμουνιστές, εἴχαμε τὴν ἱκανότητα νὰ σταματήσουμε τὶς ἀπεργίες στὰ 1936, ὅτι μόνο ἐμεῖς εἴχαμε τὴν ἱκανότητα νὰ ποῦμε πρὶν πέντε μῆνες: «῎Ας βάλουμε ἕνα τέλος στὸ ἀνόητο παιχνίδι τοῦ ἐμφυλίου πολέμου»!»

῏Ηταν Κομμουνιστὴς 'Υπουργὸς αὐτὸς ποὺ εἰσήγαγε ὅλων τῶν εἰδῶν τὰ κίνητρα, γιὰ νὰ ὑποχρεώσει τοὺς ἐργάτες νὰ αὐξήσουν τὴν παραγωγή. Καὶ ὁ «Σύντροφος» Duguet εἶπε στὸ Συνέδριο τῆς C.G.T. τὸ 1946 ὅτι οἱ ἀ π ε ρ γ ί ε ς ὀ φ ε λ ο ῦ σ α ν μ ό ν ο ν τ ὰ τ ρ ά σ τ — τελευταία θεωρητικὴ ἀνακάλυψη τοῦ Μαρξισμοῦ - Λενινισμοῦ - Σταλινισμοῦ! 'Αδελφικὰ ἑνωμένοι μὲ τοὺς Σοσιαλ-δημοκράτες, οἱ Κομμουνιστὲς ἐπέβαλαν ὅσες πιέσεις μποροῦσαν πάνω στὸ προλεταριάτο.

'Η χρονιὰ τοῦ 1945 εἶδε ἐπίσης τὴν ἀρχὴ τοῦ ἀγώνα στὶς ἀποικίες. Πάνω στὸ θέμα τῆς ἐξέγερσης στὸ Sétif ('Αλγερία) ὁ Λεὸν Φαί, ὁ μεγάλος σπεσιαλίστας τοῦ Κόμματος στὰ ἀποικιακὰ ζητήματα, ἔκανε τὴν ἀκόλουθη δήλωση: «Εἶναι πολὺ σημαντικὸ ὅτι τὰ κύρια ὄργανα τῶν ἀποικιακῶν καταπιεστῶν θἄπρεπε νὰ εἶναι τὸ M.T.L.D. (Κίνημα γιὰ τὸ Θρίαμβο τῶν Δημοκρατικῶν 'Ελευθεριῶν) καὶ τὸ P.P.A. (Λαϊκὸ Κόμμα τῆς 'Αλγερίας) κάτω ἀπ' τὸν Messali Hadj καὶ τὰ καθάρματά του, ποὺ τώρα φωνάζουν τόσο δυνατὰ γι' ἀνεξαρτησία, ἀλλὰ δὲν ἔχαναν καὶ δὲν εἶπαν τίποτα ὅταν ἡ Γαλλία στέναζε κάτω ἀπ' τὴ Ναζιστικὴ μπότα. Ο! ταραξίες αὐτοὶ πρέπει νὰ πάρουν ἕνα μάθημα ποὺ νὰ τοὺς μείνει ἀξέχαστο» (L' Hummanité, 12 Μάη 1945). 'Η φωνὴ τοῦ Φαὶ ἀκούστηκε: 40000 'Αλγερινοὶ σκοτώθηκαν ἀπὸ τὶς βόμβες τῆς Γαλλικῆς 'Αεροπορίας

μὲ διαταγὲς τοῦ Κομμουνιστῆ Ὑπουργοῦ Charles Tillon.

Παρ' ὅλο ὅμως ποὺ οἱ κομμουνιστὲς ἦταν σὲ θέση νὰ δώσουν ἕνα γερὸ μάθημα στοὺς Ἀλγερινοὺς ἐργάτες, οἱ Γάλλοι ἐργάτες, ἐξαντλημένοι ἀπὸ τὴν παραγωγική τους προσπάθεια καὶ τὴν ἔλλειψη τροφίμων καὶ ἀπογοητευμένοι ἀπ' ὅλη τὴ μεταπολεμικὴ πολιτικὴ κατάσταση, ἀποχώρησαν ὁμαδικὰ σὲ τεράστιους ἀριθμοὺς ὄχι μόνο ἀπὸ τὸ Κόμμα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν C.G.T. Τὸ 1947 τὸ προτσέσσο αὐτὸ ἐπιταχύνθηκε ἀκόμα περισσότερο. Τὸν Ἀπρίλη, ξέσπασε ἀπεργία στὸ ἴδιο τὸ προπύργιο τῶν Ἐνωμένων Ἐργατῶν Μετάλλου, στὴ Ρενὼ-Μπιγιανκούρ καὶ παρ' ὅλο ποὺ ἡ Σταλινικὴ γραφειοκρατία προσπάθησε νὰ σπάσει τὴν ἀπεργία μὲ συκοφαντίες καὶ βία, οἱ ἐργάτες στάθηκαν ἀκλόνητοι στὴν ἄποψή τους. Ὕστερα, τὴ νύχτα τῆς 30 τοῦ Ἀπρίλη τ' ἀφεντικὰ τοῦ Κόμματος ἔκαναν μιὰ ἀπὸ κεῖνες τὶς πασίγνωστες ταχύτατες ἀλλαγὲς τῆς πορείας τους: μὴ μπορῶντας νὰ συντρίψουν τὴν ἀπεργία ἀπ' ἔξω, ἀποφάσισαν νὰ ἡγηθοῦν καὶ νὰ τὴν ἐξαντλήσουν ἀπὸ μέσα. Ἦταν ἕτοιμοι ἀκόμα καὶ γιὰ ὑψηλότατο τίμημα: ἀπεχώρησαν ἀπὸ τὴν κυβέρνηση καὶ ἀπαίτησαν τὸν τερματισμὸ τοῦ παγώματος τῶν μισθῶν. Ὁ βασικός τους σκοπὸς ὅμως παρέμενε νὰ τερματίσουν τὴν ἀπεργία καὶ προπαντὸς νὰ ἐμποδίσουν τὴν ἐξάπλωσή της. Στὶς 26 τοῦ Νοέμβρη, ἐνῶ ὁ Ψυχρὸς Πόλεμος εἶχε ἤδη ἀρχίσει, ἡ «La Vie Ouvrière», ὄργανο τῆς C.G.T., θεωροῦσε σωστὸ νὰ διακηρύσσει: «Εἶναι γεγονὸς ὅτι τὰ τελευταῖα δυόμισυ χρόνια ἡ Γαλλία ἦταν ἡ καπιταλιστικὴ χώρα μὲ τὸν μικρότερο ἀριθμὸ ἀπεργιῶν. Ἡ αἰτία εἶναι ἀρκετὰ ἁπλή. Οἱ ἐργάτες δὲν ἀπεργοῦν γι' ἀστεῖο. Ὅταν τὰ αἰτήματά τους ἱκανοποιοῦνται, εἶναι πολὺ εὐχαριστημένοι νὰ συνεχίσουν τὴν ἐργασία. Αὐτὸ ἀκριβῶς συνέβη στὰ 1945 - 46, ὅταν ὁ Κρουαζὰ καὶ ἄλλοι Κομμουνιστὲς ἦταν Ὑπουργοί».

Κι ἐφ' ὅσον τὸ καπιταλιστικὸ σύστημα μπορεῖ νὰ ἱκανοποιήσει ὅλα τὰ αἰτήματα τῆς ἐργατικῆς τάξης (ἄλλη μεγάλη Μαρξιστικὴ - Λενινιστικὴ ἀνακάλυψη!), ἀρκεῖ μόνο νὰ συμ-

μετέχει στὴν κυβέρνηση μιὰ χούφτα Κομμουνιστῶν, γιατὶ νὰ ἐνδιαφερόμαστε γιὰ σοσιαλισμό; Καὶ τί ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ καθαρὴ ἀχαριστία θὰ μποροῦσε νὰ κάνει τοὺς ἐργάτες τῆς Ρενὼ νὰ ἀπεργήσουν κάτω ἀπ' αὐτὲς τὶς περιστάσεις; Ὁπωσδήποτε εἶχαν ὑποκινηθεῖ ἀπὸ Ἀριστεροὺς τυχοδιῶκτες, ἀπὸ τοὺς ἴδιους ἀνθρώπους ποὺ προκάλεσαν τόση πολλὴ ἀναταραχὴ στὴν Ἀλγερία, ἀναμφίβολα μὲ διαταγὲς τῶν λευκῶν ἀντιδραστικῶν.

Ἄλλη μιὰ φορὰ ὅμως, ἡ αἰτία γιὰ τὴν ἀλλαγὴ τῆς στρατηγικῆς τοῦ Κ.Κ. εἶναι μᾶλλον μιὰ μεταβολὴ στὴ διεθνῆ κατάσταση παρὰ ἡ δυσαρέσκεια τῶν ἐργατῶν. Στὶς 12 τοῦ Μάρτη 1947, ὁ Πρόεδρος Τροῦμαν παρουσίασε στὸ Κογκρέσσο τῶν Η.Π.Α. τὸ πασίγνωστο δόγμα ποὺ φέρει τ' ὄνομά του. Οἱ Ἡνωμένες Πολιτεῖες θὰ βοηθοῦσαν ὅλες τὶς χῶρες ποὺ ἀπειλοῦνταν ἀπό, καὶ ἀνυπομονοῦσαν νὰ καταστείλουν, τὶς ἔνοπλες μειονότητες. Στὶς 5 Ἰούνη 1947, ὁ Στρατηγὸς Μάρσαλ, μιλῶντας στὸ Χάρβαρντ, ἐξέθεσε τὸ σχέδιό του γιὰ τὴν ἐπανόρθωση τῆς κατεστραμμένης ἀπ' τὸν πόλεμο Εὐρώπης. Στὶς 27 Ἰούνη, ὁ Μπέβιν, ὁ Μπιντὼ καὶ ὁ Μολότωφ συναντήθηκαν στὸ Παρίσι γιὰ ν' ἀποφασίσουν ποιὲς ἀκριβῶς ἦταν οἱ ἀνάγκες τῆς Εὐρώπης. Ὁ Μολότωφ προειδοποίησε — ὅπως ὁ Μπέβιν δεόντως ἀνακοίνωσε στὴ Βουλὴ τῶν Κοινοτήτων, ἐνῶ ὁ Μπιντὼ δὲν εἶπε τίποτα ἀπολύτως — ὅτι ἂν γινόταν ἀποδεκτὴ ἡ Ἀμερικανικὴ βοήθεια τότε θὰ δημιουργιόταν ἕνα σαφέστατο σχίσμα μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσης. Τὸ Σεπτέμβρη τοῦ ἴδιου χρόνου, τὰ Κομμουνιστικὰ Κόμματα ἀπ' ὅλη τὴν Εὐρώπη συγκεντρώθηκαν στὴ Βαρσοβία καὶ ἵδρυσαν τὴν Κομινφόρμ, ἕνα μπασταρδεμένο ὑποκατάστατο τῆς Τρίτης Διεθνοῦς ποὺ εἶχε διαλυθεῖ ἀπὸ τὴ Μόσχα στὴ διάρκεια τοῦ πολέμου. Ὁ Ζντάνωφ ἅρπαξε τὴν εὐκαιρία, γιὰ νὰ παρουσιάσει στοὺς συγκεντρωμένους ἐκπροσώπους ἕνα νέο Καταστατικὸ Χάρτη, προσαρμοσμένο σ' ἕνα κόσμο διαιρεμένο σὲ δύο μπλόκ. Κατέκρινε τὸ Γαλλικὸ Κ.Κ. γιὰ τὴν συμμετοχή του στὴν κυβέρνηση, ὅ-

ταν στὴν πραγματικότητα δὲν ἔκανε τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὸ νὰ ἐφαρμόσει τὴν παληὰ γραμμὴ τῆς Μόσχας. Ὅταν ἐπέστρεψαν, οἱ Γάλλοι ἀντιπρόσωποι προσπάθησαν ἀμέσως νὰ ἐπισκευάσουν τὶς ζημιές. Δὲν πρόλαβαν μόνο μιὰ νέα ἰδεολογία, ἀλλὰ ἀποχώρησαν καὶ ἀπὸ τὴν κυβέρνηση, ἐθνικὴ καὶ ἐπαρχιακή καὶ ἀπὸ τὶς βολικὲς θεσοῦλες τους στὶς ἐθνικοποιημένες βιομηχανίες, θέσεις ποὺ κατεῖχαν ἀπὸ τὸ 1945. Σ' αὐτὸ βοηθήθηκαν πάρα πολὺ ἀπὸ τὸ νέο ἀπεργιακὸ κῦμα, ποὺ σάρωσε τὴ Γαλλία τὸ Νοέμβρη - Δεκέμβρη τοῦ 1947. Στὶς 10 τοῦ Νοέμβρη, τὸ τμῆμα τῆς Μασσαλίας τοῦ Κ.Κ. ὀργάνωσε μιὰ διαδήλωση ἐνάντια στὴν αὔξηση τῆς τιμῆς τῶν εἰσιτηρίων τῶν τράμ. Συνελήφθηκαν πέντε διαδηλωτὲς καὶ καταδικάστηκαν σὲ δώδεκα μῆνες φυλάκιση ὁ καθένας. Οἱ ὀργισμένοι ἐργάτες συγκεντρώθηκαν ἔξω ἀπ'τὸ δικαστήριο, συνέτριψαν κάθε ἀντίσταση ποὺ βρῆκαν μπροστά τους καὶ γενικὰ ἦταν σὲ πολὺ ἐρεθισμένη διάθεση. Ἐπιστρατεύτηκαν τὰ C.R.S., ἀλλὰ αὐτὰ ἀρνήθηκαν νὰ χτυπήσουν τοὺς ἐργάτες (συγκρίνετέ τα μὲ τὰ σημερινὰ C.R.S.).

Ὁ Δήμαρχος, μέλος τοῦ R.P.F. (ἀπ' τοὺς πρωτεργάτες τοῦ Γκωλλιστικοῦ Κόμματος) τραυματίστηκε. Ὅλη τὴ νύχτα ἔγιναν μάχες ἀνάμεσα σὲ ὀπαδοὺς τοῦ R.P.F. καὶ τοὺς ἐργάτες, στὴ διάρκεια τῶν ὁποίων σκοτώθηκε ἕνας νεαρὸς Κομμουνιστής. Ὁπωσδήποτε, ὅταν δρᾶ ὑπερασπίζοντας τὰ συμφέροντα τῆς Ρωσσικῆς γραφειοκρατίας, τὸ Κ.Κ. δὲν φοβᾶται οὔτε τὴ βία, οὔτε τὴν «πρόκληση». Ἀπ' τὸ ἑπόμενο πρωΐ ἡ Μασσαλία ἀνάσαινε τὸν ἠλεκτρισμένο ἀγέρα τῆς γενικῆς ἀπεργίας.

Ἡ δυσαρέσκεια τῆς ἐργατικῆς τάξης ἦταν ἐπίσης ἔντονη καὶ στὰ ἀνθρακωρυχεῖα τοῦ Βορρᾶ. Διοικούμενοι σὰν σκλάβοι ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς καὶ τοὺς Γάλλους μπράβους τους στὴν διάρκεια τοῦ πολέμου, οἱ ἀνθρακωρύχοι ἔλπιζαν ὅτι μετὰ τὴν Ἀπελευθέρωση θὰ βελτιώνονταν σημαντικὰ οἱ συνθῆκες καὶ ἰδιαίτερα ὅτι θὰ τοὺς ἐπέτρεπαν νὰ ξαναεφαρμόσουν τὴν πα-

ληά τους συνήθεια νά δουλεύουν συλλογικά καί νά μοιράζονται τήν άμοιβή τους. Ἡ παράδοσή τους ἦταν παράδοση ἀμοιβαίας βοήθειας, κοινωνικῆς δικαιοσύνης καί ἀλληλεγγύης. Δέν στάθηκαν ἀντίθετοί τους μόνο οἱ Γάλλοι ἔμποροι σκλάβων, ἀλλά καί ὁ ἴδιος ὁ πολύς Τορέζ εἶχε ἔρθει γιά νά πείσει τούς ἀνθρακωρύχους γιά τά πλεονεκτήματα τῆς «ἀτομικῆς δουλειᾶς», καί τοῦ ἀτομικοῦ συναγωνισμοῦ. Ὅλ' αὐτά κατευχαρίστησαν τούς πρώην διευθυντές, πού ἔτρεμαν ἀπό τό φόβο τους, βέβαιοι πιά ὅτι ἡ ἡμέρα τῆς ἀνταπόδοσης ἦταν κοντά. Ἔτσι οἱ διευθυντές σηκώθηκαν ἀπ' τή θέση τους γιά νά εὐχαριστήσουν τούς νέους τους ἀφέντες: τούς συνδικαλιστές καί τούς πολιτικούς πού ἀνέβηκαν στήν ἐπιφάνεια μετά τήν ἐθνικοποίηση τῶν ὀρυχείων. Μόνο λοιπόν ὅταν ἕνας ἀπ' αὐτούς τούς καινουργιοφερμένους, ὁ Κομμουνιστής ἡγέτης τοῦ Συνδικάτου Ὀρυχτεργατῶν, ὁ Ντελφός, ἀπολύθηκε ἀπό τόν Πιέρ Λακόστ, τόν νέο Ὑπουργό Παραγωγῆς, ἀπό τό πόστο του στή Διοίκηση τῶν Ὀρυχείων — ὅπου εἶχε διοριστεῖ ἀπό τόν προηγούμενο ὑπουργό — μόνο τότε λοιπόν τό Κ.Κ. θεώρησε σωστό νά κάνει ὅ,τι δέν εἶχε κάνει γιά τούς καταπιεσμένους ἀνθρακωρύχους — κήρυξε ἀπεργία. Στίς 17 τοῦ Νοέμβρη ἀπεργοῦσε τό ἕνα τρίτο τῶν ἐργατῶν.

Στό Παρίσι μπῆκαν στήν ἀπεργία στίς 19 Νοέμβρη κάπου ἑκατό χιλιάδες μεταλλεργάτες. Στή C.G.T. οἱ Κομμουνιστές καί οἱ Ρεφορμιστές τσακωνόντουσαν. Οἱ τελευταῖοι ἀγωνίστηκαν ἐνάντια στήν «πολιτικοποίηση» τῶν συνδικάτων, δηλαδή ἐνάντια στό νά γίνουν ὄργανα τῆς Κομμουνιστικῆς πολιτικῆς, κι ὅταν οἱ Κομμουνιστές χρησιμοποίησαν τά εἴκοσι συνδικᾶτα πού εἶχαν ὑπό τόν ἔλεγχό τους, γιά νά σχηματίσουν μιάν ἐθνική ἀπεργιακή ἐπιτροπή, μέ ἡγέτη τόν Frachon, οἱ Σοσιαλδημοκράτες πίστεψαν ὅτι ἦταν ἡ κατάλληλη στιγμή γιά νά ἀποχωρήσουν.

Ἀπό τίς 29 Νοέμβρη ὡς τίς 9 Δεκέμβρη οἱ ἀπεργίες ἔγιναν ὁλοένα καί περισσότερο βίαιες. Τή νύχτα τῆς 2 Δεκέμ-

βρη ἐκτροχιάστηκε τὸ τραῖνο τῆς γραμμῆς Παρίσι-'Αρρὰς — εἶχαν ἀφαιρεθεῖ γραμμὲς κάπου 25 γυάρδες καὶ σκοτώθηκαν δεκαέξι ἄτομα. «Φασιστικὴ προβοκάτσια», ἔγραψε ἡ L' Humanité· «Κομμουνιστικὸ σαμποτάζ», ἀπάντησε ἡ Δεξιά. 'Η κυβέρνηση ἑτοιμάστηκε νὰ ξεκαθαρίσει τὰ βόρεια ὀρυχεῖα ἀπὸ τοὺς ἀνθρακωρύχους καὶ οἱ ἐργάτες ἀντιστάθηκαν σκληρά. Ὕστερα, ἐντελῶς ξαφνικά, στὶς 9 Δεκέμβρη, ἡ 'Εθνικὴ 'Απεργιακὴ 'Επιτροπὴ διέταξε τὸν τερματισμὸ τῆς ἀπεργίας. Γιατί λοιπὸν τὴν εἶχαν κηρύξει στὴν ἀρχή; Μερικοὶ ἰσχυρίστηκαν ὅτι ἦταν μέρος σοβαρῆς ἀπόπειρας γιὰ τὴν κατάληψη τῆς ἐξουσίας, ἀλλὰ κάποιος ποὺ ὄφειλε νὰ ξέρει καλλίτερα, ὁ Jules Moch, ὁ μετέπειτα 'Υπουργὸς τῶν 'Εσωτερικῶν, δήλωσε σὲ Βρεταννοὺς καὶ 'Αμερικανοὺς δημοσιογράφους στὶς 18 τοῦ Φλεβάρη: «Ἦταν οἱ ἀπεργίες σημάδι ἑνὸς ἐπαναστατικοῦ κινήματος; Δὲν τὸ πιστεύω. Τὰ ντοκουμέντα ποὺ ἔχουμε στὴ διάθεσή μας ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ Κομμουνιστικὴ τακτικὴ ἦταν πολὺ πιὸ ἤπια. Εἶχαν διαταγὲς νὰ προκαλέσουν ταραχὲς σ' ὅλες τὶς περιοχὲς ποὺ καλύπτει ἡ 'Αμερικανικὴ βοήθεια, ἀλλὰ ὄχι καὶ νὰ προετοιμαστοῦν γιὰ 'Επανάσταση». Στὴν πραγματικότητα, ὅπως δήλωσε ὁ Frachon στὴ L' Hummanité τῆς 7 Δεκέμβρη, «ἡ C.G.T. ποτὲ δὲν ἔδωσε διαταγὴ γιὰ γενικὴ ἀπεργία». Καί πράγματι ἀπαιτοῦσαν πολὺ πιὸ λίγα. Μὲ λίγα λόγια, δὲν ἤθελαν τόσο νὰ ἐνοχλήσουν τὴν κυβέρνηση, ὅσο νὰ ἀποδείξουν ὅτι καμμιὰ κυβέρνηση δὲν θὰ μποροῦσε νὰ λειτουργήσει χωρὶς αὐτούς. Ταυτόχρονα προσπάθησαν νὰ προειδοποιήσουν ἔγκαιρα τοὺς 'Αμερικανοὺς γερουσιαστές, ποὺ εἶχαν ἔρθει νὰ μελετήσουν τὶς συνθῆκες, ὅτι ἐπρόκειτο νὰ σπαταλήσουν τὴν ἀκριβή τους βοήθεια σὲ μιὰ χώρα ποὺ κινδύνευε νὰ γίνει κομμουνιστική. Οἱ Σοσιαλ-δημοκράτες ἀπὸ μέρους τους ἐφάρμοσαν κατασταλτικὰ μέτρα ἐνάντια στοὺς ἐργάτες γιὰ νὰ δείξουν στοὺς 'Αμερικανοὺς ὅτι δὲν ὑπῆρχε τέτοιος κίνδυνος καὶ ὅτι ὑπῆρχε πράγματι μιὰ ἰσχυρὴ «τρίτη δύναμη» — οὔτε Κομμουνιστικὴ οὔτε Γκωλλιστική. Στὸ τέλος, ὁ Jules

Moch καὶ ἡ 'Ατλαντικὴ συμμαχία θριάμβεψαν. "Οσο γιὰ τοὺς ἐργάτες, ἦταν γι' ἄλλη μιὰ φορὰ πιόνια σὲ μιὰ ἀναμέτρηση δυνάμεων ἀνάμεσα στὴν 'Ανατολὴ καὶ τὴ Δύση — κανένας δὲν ἐνδιαφερόταν γιὰ τὰ ἀληθινά τους συμφέροντα. Κι ὅταν στὰ 1948 τὸ συνδικαλιστικὸ κίνημα χωρίστηκε στὴν φιλο-'Αμερικανικὴ F.O. καὶ στὴν φιλο-Ρωσσικὴ C.G.T., οἱ ἐργάτες ἀποχώρησαν καὶ ἀπὸ τὶς δυὸ κατὰ μάζες.

Στὴ διεθνῆ πολιτικὴ σκηνή, τὰ χρόνια 1947 καὶ 1948 ἦταν τὰ χρόνια τῆς σταθεροποίησης τῆς καπιταλιστικῆς ἐξουσίας στὴ Δύση καὶ τῆς γραφειοκρατικῆς ἐξουσίας στὴν 'Ανατολή. "Οπως ἀκριβῶς οἱ Κομμουνιστὲς διώχτηκαν ἔξω ἀπὸ τὴν Γαλλικὴ κυβέρνηση, ἔτσι καὶ οἱ Σοσιαλδημοκράτες πετάχτηκαν ἔξω ἀπὸ τὴν Τσεχοσλοβάκικη κυβέρνηση (τὸ Μάρτη τοῦ 1948). Τὸν ἴδιο καιρὸ οἱ "Ελληνες ἀντάρτες ὑποτάχτηκαν μὲ τὴν 'Αμερικάνικη βοήθεια. Τὸ ρῆγμα ἀνάμεσα στὰ δύο μπλὸκ ἦταν πρακτικὰ ὁλοκληρωτικό, καὶ παρ' ὅλο ποὺ ἡ Ρωσσικὴ γραφειοκρατία εἶχε ἰσχυροὺς συμμάχους στὰ Κομμουνιστικὰ Κόμματα τῆς Δύσης, ἀντιμετώπιζε δυσκολίες μὲ τὶς διαιρέσεις καὶ τὰ σχίσματα τῶν δορυφόρων της, ποὺ ἀποκορυφώθηκαν στὴν ἀνοιχτὴ σύγκρουση τοῦ Στάλιν μὲ τὸν Τίτο. Μετὰ τὴν Γερμανία ἦρθε ἡ σειρὰ τῆς Κορέας νὰ διχοτομηθεῖ. 'Ο Ψυχρὸς Πόλεμος ἄρχισε νὰ θερμαίνεται. 'Απὸ τὸ 1947 ὡς τὸ 1952, τὸ Γαλλικὸ Κ.Κ. ὁδήγησε τὸ ἔθνος σὲ πλῆθος ἀντιαμερικανικῶν μαχῶν, ἐφ' ὅσον ὅμως προσπαθοῦσε νὰ πάρει μὲ τὸ μέρος του ὅλα τὰ στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἐφ' ὅσον ἀγωνίστηκε κάτω ἀπ' τὸ λάβαρο τῆς «ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας», ἀπέφυγε νὰ προκαλέσει καὶ τὴν παραμικρὴ ἐνόχληση στὰ πατριωτικὰ ἀφεντικά. Μ' ἄλλα λόγια, τὸ Κ.Κ. ἀκολουθοῦσε μιὰ πολὺ σκληρὴ γραμμή, ὅσον ἀφορᾶ τὴ διεθνῆ πολιτικὴ καὶ μιὰ πάρα πολὺ ἤπια, ὅταν καταπιανόταν μὲ τὶς ἀπαιτήσεις τῆς ἐργατικῆς τάξης. 'Αποτέλεσμα, ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν του μειώθηκε ἀκόμα περισσότερο, τόσο πολὺ μάλιστα ὥστε, ὅταν ὁ Ντυκλὸ συνελήφθη στὴ διάρκεια διαδηλώσεων ἐνάντια στὴν

'Αμερικάνικη έπέμβαση στήν Κορέα, οί έργάτες μόλις πού διαμαρτυρήθηκαν.

'Επιπλέον, καθώς συνεχιζόταν ό Ψυχρός Πόλεμος, καί οί δυό πλευρές συνειδητοποίησαν ότι οί έργάτες δέν θά άντεχαν κι άλλον ένα παγκόσμιο πόλεμο καί τήν αύξημένη έκμετάλλευση πού θά άπαιτοῦσε, καί στή συνέχεια προσπάθησαν νά καταλήξουν σέ κάποιο διακανονισμό. Οί «πάγοι» άρχισαν νά λυώνουν μετά τό τέλος τῆς Κορεατικῆς σύγκρουσης. Τό 1953 έφερε τήν έξέγερση τῶν έργατῶν στό 'Ανατολικό Βερολίνο, καί ένα νέο, σχεδόν γενικό άπεργιακό κῦμα στή Γαλλία — οί έργάτες στήν 'Ανατολή καθώς καί στήν Δύση έπιδεβαίωναν τήν άνεξαρτησία τους. Στήν Γαλλία, οί άπεργίες τοῦ 1953 ήταν έντελῶς αύθόρμητες καί πάλι έχαναν τούς γραφειοκράτες τῶν συνδικάτων νά τρέμουν άπό τό φόβο τους. Καί πάλι τά κατάφεραν νά τίς συντρίψουν. 'Εκεῖνο όμως πού δέν κατάφεραν νά συντρίψουν ήταν ή άναπτυσσόμενη συνείδηση τῶν έργατῶν γιά τή δύναμή τους, συνείδηση πού άποκορυφώθηκε στά έκρηκτικά γεγονότα τοῦ Μάη - 'Ιούνη 1968.

Στά 1956, τό ρῆγμα μεταξύ τῶν έργατῶν καί τῆς κομματικῆς γραφειοκρατίας έγινε μεγαλύτερο. 'Ο χρόνος είχε άρχίσει μέ τήν έκλογική νίκη τῆς 'Αριστερᾶς, πού είχε ύποσχεθεῖ ότι θά θέσει τέρμα στόν πόλεμο τῆς 'Αλγερίας. 'Ο πόλεμος όμως όχι μόνο συνεχίστηκε, άλλά πῆρε καινούργια ένταση. 'Ο Γκύ Μολλέ έγινε δεκτός μέ βροχή άπό ντομάτες στήν 'Αλγερία καί συνθηκολόγησε μέ τούς άποίκους. Παρ' όλ' αύτά, τό Κ.Κ. θεώρησε σωστό νά ψηφίσει ύπέρ τῆς άνάληψης άπ' αύτόν είδικῶν έξουσιῶν, γιά νά ίσχυροποιήσει τή θέση του ένάντια — στήν Δεξιά (sic!). 'Αποτέλεσμα, ή άντιπολίτευση ένάντια στόν πόλεμο, πού έπικρατοῦσε σ' όλη τή Γαλλία, έπρεπε νά όργανωθεῖ άπό τόν ίδιο τό λαό καί έκδηλώθηκε άνοιχτά όταν μιά όμάδα νεοσύλλεκτων, πού έπρόκειτο νά μπαρκάρουν γιά τήν 'Αλγερία, στασίασαν καί σταμάτησαν τά τραῖνα τραβῶντας διαρκῶς τό σῆμα κινδύνου. Τό Κ.Κ. ένιπτε τάς

χεῖρας του γιὰ ὅλη αὐτὴ τὴν ὑπόθεση. Ἀπὸ τὴ μιὰ δὲν ἤθελε νὰ διακόψει τὶς σχέσεις του μὲ τοὺς Σοσιαλδημοκράτες καὶ ἑπομένως ἦταν ἕτοιμο νὰ θυσιάσει τοὺς Ἀλγερινοὺς μαζὶ μὲ τοὺς ἐξεγερμένους νεοσύλλεκτους· ἀπὸ τὴν ἄλλη, ἦταν ἀκόμη ἀντίθετο πρὸς τὴν ἀνεξαρτησία τῆς Ἀλγερίας καὶ ὑπὲρ μιᾶς «ἀληθινῆς συνεργασίας μὲ τὴ Γαλλία» σὰν μέσο γιὰ νὰ ἐμποδίσει τὴν Ἀλγερία νὰ πέσει στὰ χέρια τῶν Ἀμερικάνων Ἰμπεριαλιστῶν. Δὲν χρειάζεται νὰ τὸ ποῦμε ὅτι τὸ μόνο ποὺ ἔκανε ἦταν νὰ ἰσχυροποιήσει τὴ θέση τοῦ Γ α λ λ ι κ ο ῦ ἰμπεριαλισμοῦ, τόσο πολὺ μάλιστα, ὥστε ἀκόμα καὶ Κομμουνιστὲς «τῆς παλῆς φρουρᾶς» ἄρχισαν νὰ παραπονιοῦνται. Οἱ Κομμουνιστὲς σπουδαστές, καθηγητὲς καὶ ἐργάτες ἀγκάλιασαν τὸ σκοπὸ τῆς Ἀλγερινῆς ἐλευθερίας μαζικὰ — ἐνάντια στὴν πλαστὴ εἰρήνη ποὺ προπαγάνδιζε ἡ ἡγεσία τοῦ Κόμματος.

Ὁ πόλεμος τῆς Ἀλγερίας δὲν ἦταν λοιπὸν μόνον ἕνας παράγοντας γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς πολιτικῆς συνείδησης γενικά, ἀλλὰ ἔπεισε ἐπίσης τὴν μαχητικὴ ἀριστερὰ ὅτι δὲν μποροῦσε νὰ βασίζεται οὔτε στὴν Κομμουνιστικὴ οὔτε στὴν Σοσιαλδημοκρατικὴ γραφειοκρατία. Ἡ ἄποψη αὐτὴ ἐνισχύθηκε σημαντικὰ ἀπὸ τὴν περιπέτεια τοῦ Σουὲζ καὶ τὴν Οὐγγρικὴ ἐξέγερση — καὶ τὰ δυὸ συνέβησαν τὸ 1956. Μιὰ καινούργια κρίση σπάραξε τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα κι ἕνα νέο κῦμα μελῶν ἀποχώρησε ὁλοκληρωτικά. Τὸ Κόμμα βυθίστηκε στὴ χυδαιότητα τῆς ὑπεράσπισης τῶν ματοβαμμένων τάνκς τοῦ Κροῦτσεφ· σχετικὴ περίπτωση ἦταν τὸ σημείωμα τοῦ Ἀντρὲ Στὶλλ στὴν L' Hummanité μὲ τίτλο «Ἡ Βουδαπέστη χαμογελᾶ».

Ἡ ἐπαναστατικὴ Ἀριστερὰ ἰσχυροποιήθηκε σημαντικὰ ἀπ' αὐτὰ τὰ γεγονότα· οἱ ἐπιθέσεις ἐνάντια στὸ Σταλινισμὸ βοήθησαν γιὰ τὸ «ξαναζωντάνεμα» τοῦ Τρότσκυ, τόσο πολὺ μάλιστα ὥστε οἱ Γάλλοι ἐκδότες ξαφνικὰ καταπιάστηκαν μὲ τὴν ἔκδοση τῶν ἔργων του.

Ἀπὸ τὸ 1956 ὡς τὸ 1967, αὐτὲς οἱ Ἀριστερίστικες ὁ-

μάδες διαρκῶς ἀποκτοῦσαν μεγαλύτερη δύναμη καὶ κατάφεραν ἰδιαίτερα νὰ ἀναπτύξουν τὴ φαντασία τῶν σπουδαστῶν τῶν πανεπιστημίων. Γι' ἀρκετὰ χρόνια ἡ U.E.C. (Ἕνωση Κομμουνιστῶν Σπουδαστῶν) ἦταν ὁ τόπος σκληρῶν ἀγώνων ἀνάμεσα σ' ἐκείνους ποὺ ἀκολουθοῦσαν τὴν ἐπίσημη γραμμὴ τοῦ Κόμματος, τοὺς Ἰταλόφιλους, τοὺς Κινεζόφιλους καὶ τοὺς Τροτσκυστές. Ἡ Κεντρικὴ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Κόμματος συνειδητοποίησε ὅτι ἂν αὐτὲς οἱ διαφωνίες ἀφήνονταν νὰ συνεχιστοῦν θὰ κατέληγαν νὰ μολύνουν τὴν πλειονότητα τῶν μελῶν καὶ ἔτσι ἔδιωξαν ὅλους τοὺς ἀντιπολιτευόμενους ἀπὸ τὴν U.E.C., μεταβάλλοντάς την σὲ πτῶμα. Ἀποτέλεσμα, οἱ Ἀριστεριστὲς ἰσχυροποιήθηκαν σημαντικά. Ἡ τάση αὐτὴ εἶχε ἀντίκτυπο μέσα στὸ ἴδιο τὸ κόμμα, ποὺ ἔχασε μεγάλο μέρος τῆς ἐθνικῆς του ἐπιρροῆς ἐξαιτίας τῆς Ἀριστερίστικης ἀντιπολίτευσης. Στὴν πραγματικότητα, καὶ οἱ σπουδαστὲς καὶ οἱ ἐργάτες ὠφελήθηκαν ἐξ ἴσου, γιατὶ ἡ χαλάρωση τοῦ γραφειοκρατικοῦ ἐλέγχου εἶναι ἀναγκαία (ἂν καὶ ὄχι ἐπαρκής) συνθήκη γιὰ κάθε ἐπαναστατικὴ δράση. Ἡ ἐπιρροὴ καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος εἶναι ἀντιστρόφως ἀνάλογη πρὸς τὴν ἐπιρροὴ καὶ τὴ δύναμη ἑνὸς ἀληθινὰ ἐπαναστατικοῦ κινήματος. Τὸ ἴδιο τὸ Κόμμα, βέβαια, ἀρνήθηκε νὰ τὸ παραδεχτεῖ, ὅσο μάλιστα μποροῦσε ἀκόμα νὰ στηρίζεται στὰ ἑκατομμύρια τῶν ψήφων του. Ξέχασε ὅτι αὐτοὶ οἱ ψῆφοι βρισκόντουσαν μόνο στὰ χαρτιὰ καὶ ὅτι δὲν ἀπολάμβανε πιὰ τῆς δραστικῆς ὑποστήριξης τῶν ἐργατῶν. Ἔπαψαν νὰ πιστεύουν ὅτι ὁποιον τὸ Κόμμα χαρακτήριζε σὰν Ἀναρχο-Χιτλερο-Τροτσκυστή, ἦταν πράγματι ἐχθρὸς τῆς ἐργατικῆς τάξης καὶ δὲν τὸν κυνηγοῦσαν πιὰ ὅπως εἶχαν κάνει τὸ 1945. Οὔτε συγκεντρώνονται κατὰ χιλιάδες μόλις κάποιος Φασίστας σπάσει τὰ τζάμια τῶν παραθύρων τῆς L' Hummanité.

Σήμερα οἱ ἐργάτες νοιώθουν ἐλεύθεροι νὰ προκαλέσουν ἀνοιχτὰ τὴ γραφειοκρατία στὰ ἐργοστάσιά τους καὶ παρ' ὅλο ποὺ μπορεῖ νὰ συναντήσουν βίαιη ἀντίσταση ἀπὸ τοὺς γρα-

φειοκράτες, δὲν ὑπάρχει λόγος πιὰ νὰ φοβοῦνται ὅτι θὰ τοὺς γυρίσουν τὴν πλάτη οἱ σύντροφοί τους. Συνειδητοποιοῦν τώρα ὅτι ὑπάρχουν πολὺ λίγες διαφορὲς ἀνάμεσα στοὺς Κομμουνιστὲς καὶ τοὺς Σοσιαλδημοκράτες ἢ τοὺς Γκωλλιστὲς — νὰ γιατὶ στάθηκαν τόσο ἀπαθεῖς ὅταν ἀνέλαβε τὴν ἐξουσία ὁ Στρατηγὸς Ντὲ Γκὼλ τὸ 1958. Ξέροντας ὅτι οἱ ἡγέτες ποὺ ἐμπιστεύτηκαν τόσο καιρὸ τοὺς ἐξαπάτησαν, οἱ ἐργάτες δὲν ἐπιθυμοῦσαν στὸ παραμικρὸ νὰ ὑπερασπιστοῦν μιὰ πλαστὴ Δημοκρατία ποὺ τοὺς ἐξυπηρέτησε τόσο ἄσχημα. Ἔτσι ἄφησαν τοὺς γραφειοκράτες νὰ θρηνήσουν τὸ θάνατο τῆς «ἀληθινὰ κοινοβουλευτικῆς δημοκρατίας».

Στὰ ἑπόμενα δέκα χρόνια, ἀπὸ τὸ 1958 ὡς τὸ 1968, ἡ Γκωλιστικὴ καὶ ἡ Κομμουνιστικὴ γραφειοκρατία καλύπτονταν πίσω ἀπ' τὸ πρόσχημα τῆς ἀντίθεσής τους· τὰ γεγονότα τοῦ Μάη τὶς ἀνάγκασαν νὰ ἀποκαλυφθοῦν καὶ νὰ γκρεμίσουν ἀκόμα κι αὐτό τους τὸ πρόσχημα. Ἀλλά, μὲ τὶς ἑνωμένες τους προσπάθειες νὰ σταματήσουν τὶς ἀπεργίες καὶ νὰ προχωρήσουν στὶς ἐκλογές, προσπάθησαν πάλι νὰ παρουσιαστοῦνε στοὺς ψηφοφόρους σὰν δύο ἀντιτιθέμενες ἐναλλακτικὲς λύσεις. Πρὸς τὸ παρὸν τὸ πέτυχαν, πόσο ὅμως θὰ ἐπιτρέπουν οἱ μάζες νὰ τὶς ἐξαπατοῦν;

Τὸ Μάη, οἱ Γάλλοι ἐργάτες νίκησαν σύντομα τὴν ἐξουσία, παραμέρισαν τὶς πολιτικὲς καὶ συνδικαλιστικὲς γραφειοκρατίες, ὅπως ἀκριβῶς οἱ Ρῶσσοι ἐργάτες παραμέρισαν τοὺς Μενσεβίκους τὸ 1917. Γι' αὐτὸ οἱ Ρῶσσοι ἐργάτες χρειάστηκαν ἕξη μῆνες ἀπὸ τὸν Φλεβάρη ὡς τὸν Ὀκτώβρη καὶ ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα εἶχαν τὰ δικά τους σοβιέτ καί ἀντίθετα ἀπὸ τοὺς Γάλλους, δὲν συγκρατήθηκαν ἀπὸ τὰ Κομματικὰ καὶ συνδικαλιστικὰ ἀφεντικά. Ὁ ἐχθρὸς σήμερα εἶναι πολὺ ἰσχυρότερος, ὄχι γιατὶ ἔχει τὰνκς καὶ ὅπλα, ἀλλὰ γιατὶ ἔχει ἰσχυροὺς συμμάχους μέσα στὸ ἴδιο τὸ στρατόπεδο τῶν ἐργατῶν. Ἀποδείχτηκε στὸ Παρίσι τὸ 1968, ὅπως καὶ προηγουμένως στὴ Βουδαπέστη τὸ 1956.

Ἡ συνειδητοποίηση ὅτι ἑκατοντάδες χιλιάδων ἄλλων εἶχαν ἀπαράλλακτες ἐμπειρίες μπορεῖ νὰ βοηθήσει νὰ ξεπεραστεῖ ἡ ἀπάθεια τόσων πολλῶν ἐργατῶν ποὺ ἄρχισαν νὰ ἀντιλαμβάνονται τὴ φύση τῶν γραφειοκρατῶν «ἡγετῶν» τους, ἀλλά, νοιώθοντας ἀπομονωμένοι, δὲν τολμοῦν νὰ τοὺς ἀντιτεθοῦν. Ἐπιπλέον, πολλοὶ ποὺ πίστευαν ὅτι ἦταν πέρα ἀπ' τὶς δυνάμεις τους ν' ἀγωνιστοῦν ἐνάντια στὴν ἀστικὴ τάξη καθὼς καὶ ἐνάντια στοὺς δικούς τους γραφειοκράτες, συνειδητοποιοῦν τώρα ὅτι εἶναι ἰσχυρότεροι ἀπ' ὅτι πίστευαν.

Ἡ κατεύθυνση τῆς νεοαποκτημένης δύναμης πρὸς ἕνα ἀληθινὰ ἐπαναστατικὸ κίνημα ἀπαιτεῖ μιὰν ἐπανεξέταση τῶν θεμελιωδῶν σκοπῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ μιὰν ἐπανευθυγράμμιση τῶν δυνάμεων ποὺ εἶναι ἱκανὲς νὰ τοὺς πραγματοποιήσουν.

IV. Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΙΣΜΟΥ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἀπὸ τὰ πολλὰ χαρακτηριστικὰ τῶν γεγονότων τοῦ Μάη καὶ τοῦ Ἰούνη, ἕνα, πιστεύω, χρειάζεται ἰδιαίτερη προσοχή: ἡ δομὴ τῶν ἐπαναστατικῶν σπουδαστικῶν καὶ ἐργατικῶν ὀργανώσεων ἢ μᾶλλον ὀργανισμῶν. Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ - ἀρχὴ κιόλας, τὸ Κίνημα τῆς 22 τοῦ Μάρτη δὲν ἔκανε καμμιὰ διάκριση ἀνάμεσα σὲ ἡγέτες καὶ ἐκτελεστὲς — ὅλες οἱ ἀποφάσεις ἔπρεπε νὰ παίρνονται ἀπὸ τὴν γενικὴ συνέλευση καὶ ὅλες οἱ ἀναφορὲς τῶν διαφόρων ἐπιτροπῶν μελέτης ἔπρεπε νὰ ἀναφέρονται στὴ γενικὴ συνέλευση. Αὐτὸ ὄχι μόνο ἀποτέλεσε ἕνα ἀξιόλογο παράδειγμα γιὰ ἐπιτροπὲς βάσεις στὰ ἐργοστάσια καὶ τὶς Ἐπιτροπὲς Δράσης στοὺς δρόμους, ἀλλὰ καὶ ἔδειξε τὸ δρόμο γιὰ τὸ μέλλον, δείχνοντας πῶς ἡ κοινωνία μπορεῖ νὰ διευθυνθεῖ ἀπὸ ὅλους καὶ πρὸς ὄφελος ὅλων. Συγκεκριμένα, τὸ τέλος τῆς διαίρεσης ἀνάμεσα στοὺς ἡγέτες καὶ τοὺς ἐκτελεστὲς στὸ κίνημά μας ἀντανακλοῦσε τὴν ἐπιθυμία τῆς κατάργησης αὐτῆς τῆς διαίρεσης στὸ προτσέσσο τῆς παραγωγῆς. Ἄμεση δημοκρατία σημαίνει ἄμεση διεύθυνση. Ἂν καὶ τὸ Κίνημα τῆς 22 τοῦ Μάρτη στὴν ἀρχὴ περιλάμβανε ἀρκετοὺς Μπολσεβίκους, Τροτσκυστὲς καὶ Μαοϊκούς, ἡ ἴδια ἡ δομή του ἦταν ἐντελῶς ἀντίθετη μὲ τὴν κλασσικὴ Μπολσεβίκικη

ἀτίληψη τῆς πρλεταριακῆς πρωτοπορίας. Ἀπόλυτα δικαιολογημένο λοιπόν, πού ἀρκετές Τροτσκυστικές ὁμάδες ὅπως ἡ F.E.R., τελικά ἀποχώρησαν ἀπό τό κίνημα, ἐνῶ ἐκεῖνες πού παρέμεναν πίστευαν ὅτι θά μποροῦσαν νά χρησιμοποιήσουν τό κίνημα σά μέσο γιά τήν ἰσχυροποίηση τῆς δικῆς τους ὀργάνωσης. Τόν Μάη καί τόν Ἰούνη, ἔγιναν ἀρκετές ἀπόπειρες γιά νά ἱδρυθεῖ τό «ἀληθινά ἐπαναστατικό κόμμα», πού τόσο «πολύ» χρειαζόταν» ἡ ἐργατική τάξη καί ὅταν ὅλες τους κατέληξαν σέ ἀποτυχία ὁ τύπος τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς ἔκφρασε ἀναπόφευκτα τήν ἄποψή του ὅτι ὁ ἀγώνας τῶν ἐργατῶν ἦταν καταδικασμένος ν' ἀποτύχει —μόνο ἕνα αὐθεντικό Μπολσεβίκικο κόμμα θά μποροῦσε νά τούς ὁδηγήσει στήν νίκη. Ἔτσι ἡ Lutte ouvrière ἔβγαλε αὐτό τό συμπέρασμα στό είδικό τεῦχος τοῦ Αὐγούστου: «Ὅλοι τό ξέρουν καί οἱ ἐπαναστάτες ἀνάμεσά μας τό λένε τόσο πειστικά στούς Γκωλλιστές: παρά τήν ἐκλογική σας νίκη, ὁ Μάης καί ὁ Ἰούνης ἦταν μονάχα ἡ ἀρχή.

Δέν ἀρκεῖ ὅμως ἁπλῶς νά διακηρύττουμε τήν ἀπόφασή μας νά ἐξακολουθήσουμε τόν ἀγώνα· γιά νά καταλήξει ὁ ἀγώνας σέ ἐπιτυχία, πρέπει νά βγάλουμε τά διδάγματα τοῦ παρελθόντος κι ἕνα ἀπό τά σπουδαιότερα διδάγματα τούτης τῆς ἄνοιξης εἶναι ἡ ἀνάγκη ἑνός ἐπαναστατικοῦ κόμματος. Δέν εἶναι καινούργια ἀνακάλυψη αὐτή καί οἱ ἐπαναστάτες πού παρέμειναν πιστοί στή Μπολσεβίκικη παράδοση τό διακηρύττουν ἐδῶ καί δεκαετίες. Στή διάρκεια ὅμως τῶν λίγων τελευταίων μηνῶν τό πρόβλημα αὐτό τοποθετήθηκε μ' ἕνα πολύ πιό ἐπιτακτικό καί συγκεκριμένο τρόπο».

Ἐφ' ὅσον λοιπόν αὐτοί οἱ καλοί Μπολσεβίκοι συνειδητοποίησαν ἐπίσης ὅτι ἡ συμπεριφορά τοῦ Γαλλικοῦ Κ.Κ. ἔκανε πολλούς καλούς ἐπαναστάτες νά γυρίσουν τήν πλάτη τους σέ κάθε τύπο συγκεντρωτικῆς καί πειθαρχικῆς ὀργάνωσης, δήλωσαν: «Τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Γαλλίας εἶναι ἕνα συγκεντρωτικό καί πειθαρχημένο κόμμα. Ὁ συγκεντρωτισμός

καὶ ἡ πειθαρχία του εἶναι ἀκριβῶς τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα πού τὸ κάνουν τόσο ἀποτελεσματικό. Οἱ νεαροὶ ἐπαναστάτες κάνουν τεράστιο σφάλμα νὰ πιστεύουν ὅτι, ἐπειδὴ τὸ Κ.Κ. εἶναι συγκεντρωτικό, πρέπει ὁπωσδήποτε νὰ παίξει ἀντεπαναστατικὸ ρόλο». Καὶ παρακάτω: «Ἐπειδὴ τὸ κύριο κίνημα ἦταν αὐθόρμητο καὶ ἐπειδὴ ὁ κύριος ἀντίπαλός του ἦταν ἕνα συγκεντρωτικὸ κόμμα, δὲν πρέπει κανεὶς νὰ φτάνει σὲ διαστικὰ συμπεράσματα καὶ νὰ ἰσχυρίζεται ὅτι μόνο ὁ αὐθορμητισμὸς εἶναι ἱκανὸς νὰ προωθήσει τὸ ἐργατικὸ κίνημα». Καὶ ὕστερα ἀπὸ μιὰ ἀνάλυση ὅλων τῶν δυνατοτήτων ποὺ ἄνοιξαν τὰ γεγονότα τοῦ Μάη καὶ τοῦ Ἰούνη, ἡ Lutte Ouvrière συνέχιζε: «Δυὸ παράγοντες θὰ εἶχαν ἐπιτρέψει τὴν ἐκπλήρωση τοῦ ἔργου μας. Ὁ πρῶτος εἶναι ἕνα ὑψηλὸ ἐπίπεδο αὐθόρμητης ταξικῆς συνείδησης..., ὁ δεύτερος εἶναι ἕνα ἐπαναστατικὸ κόμμα... Ὁ ρόλος τοῦ κόμματος... εἶναι νὰ διευθύνει τὸν ἀγώνα τῶν ἐργατῶν ὄχι μόνο καθορίζοντας τοὺς σωστοὺς ἀντικειμενικοὺς τους στόχους, ἀλλὰ καί, πάν' ἀπ' ὅλα, δείχνοντας σὲ κάθε φάση τοῦ ἀγώνα, σὲ κάθε καινούργιο βῆμα, τὸ δρόμο ποὺ ὁδηγεῖ κατευθεῖαν σ' αὐτὸν τὸν ἀντικειμενικὸ σκοπό. Ἡ ἀνάγκη ἑνὸς ἐπαναστατικοῦ κόμματος δὲν εἶναι κάτι καινούργιο γιὰ μᾶς. Ὅλη ἡ ἱστορία τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, τῶν νικῶν καὶ τῶν ἡττῶν του, ἀπὸ τὴν Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ ὡς τὴν Ὀχτωβριανὴ Ἐπανάσταση, μαρτυροῦν αὐτὴ τὴν ἀνάγκη». Αὐτὸ λοιπὸν εἶναι τὸ αἰώνιο θέμα ὅλων τῶν Μπολσεβίκων συγγραφέων. Ἔτσι ὁ Τρότσκυ, στὸν πρόλογό του σὲ μιὰ ἱστορία τῆς Κομμούνας τοῦ 1871 ἔγραφε: «Μόλις βρέθηκε στὴν ἐξουσία ἡ Κομμούνα ἔπρεπε νὰ εἶχε ἀναδιοργανώσει τὴν Ἐθνοφρουρά, νὰ τοποθετήσει ἐπικεφαλῆς ἔμπιστους ἀνθρώπους καὶ νὰ ἐπιβάλει αὐστηρὴ πειθαρχία. Ἡ Κομμούνα δὲν μπόρεσε νὰ ἐνεργήσει κατ' αὐτὸ τὸν τρόπο γιατὶ εἶχε ἡ ἴδια ἀνάγκη μιᾶς ἰσχυρῆς ἐπαναστατικῆς ἡγεσίας. Ἑπομένως, συντρίφτηκε. Πράγματι, ἐρευνῶντας τὴν ἱστορία τῆς Κομμούνας, εἶναι ἀναπόφευκτο τελικὰ ἕνα συμπέρασμα: τὸ κόμμα χρειαζόταν μιὰ σταθερὴ ἡγε-

σία. Δὲν ἔλειπε ὁ ἡρωϊσμὸς ἀπὸ κείνους ποὺ πολέμησαν τὸ 1871· ἐκεῖνο ποὺ τοὺς ἔλειπε ἦταν ὁ συγκεκριμένος σκοπὸς καὶ ἡ συγκεντρωτικὴ ἡγεσία — καὶ γι' αὐτὸ ἀκριβῶς ἡττήθηκαν». Τὴν ἴδια στάση κράτησαν καὶ οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Τρότσκυ μετὰ τὴν Οὐγγρικὴ Ἐπανάσταση τοῦ 1956 καί, ὅπως θὰ δοῦμε, τὴν ἴδια καὶ στὰ γεγονότα τοῦ Μάη - Ἰούνη 1968. Ἀντίθετα, συζητοῦν ὅτι ἡ Ρωσσικὴ Ἐπανάσταση πέτυχε ἐπειδὴ εἶχε ἕνα ἰσχυρὸ Μπολσεβίκικο κόμμα.

Ἑπομένως κάθε ἀπόπειρα κατανόησης τῆς τωρινῆς στρατηγικῆς τῶν Κομμουνιστῶν καὶ τῶν Τροτσκυστῶν καὶ καθορισμοῦ τοῦ ἀναγκαίου ἀντιδότου πρέπει ὁπωσδήποτε νὰ καταπιαστεῖ μὲ τὴν ἀνάλυση τῆς Ρωσσικῆς Ἐπανάστασης, τῆς μεγαλύτερης ἀπόπειρας νὰ θέσουν στὴν πράξη τὴν ἰδεολογία τους.

Στὸ κεφάλαιο ποὺ ἀκολουθεῖ λοιπὸν θὰ προσπαθήσουμε νὰ δείξουμε ὅτι οἱ Μπολσεβίκοι ἦταν ὑπεύθυνοι, ὄχι γιὰ τὴν προώθηση τῆς Ρωσσικῆς Ἐπανάστασης, ἀλλὰ γιὰ τὴν χαλιναγώγηση τοῦ ἀγώνα τῶν μαζῶν ἀπὸ τὸ Φλεβάρη ὡς τὸν Ὀκτώβρη τοῦ 1917 καὶ ἀργότερα γιὰ τὴ μετατροπὴ τῆς ἐπανάστασης σὲ γραφειοκρατικὴ ἀντεπανάσταση — καί στὶς δύο περιπτώσεις ἐξ αἰτίας τῆς ἴδιας τῆς φύσης, τῆς δομῆς καὶ τῆς ἰδεολογίας τοῦ κόμματος.

Γιὰ τὸ ρόλο τῶν Μπολσεβίκων στὴ διάρκεια τῆς Ρωσσικῆς Ἐπανάστασης, θὰ βασιστῶ κυρίως στὴν ἔξοχη ἀνάλυση τῆς Yvon Bourdet: «Τὸ Ἐπαναστατικὸ Κόμμα καὶ ὁ Αὐθορμητισμὸς τῶν Μαζῶν» ὅπως δημοσιεύτηκε στὸ περιοδικὸ «Noir et rouge»· γιὰ τὸ ρόλο τους στὰ χρόνια 1917 - 1921, θὰ ἀναφερθῶ στὶς σημειώσεις ποὺ παραθέτει ἡ ἐγγλέζικη ὁμάδα Solidarity στὴ μετάφραση τοῦ βιβλίου τῆς Ἀλεξάνδρας Κολλοντάι «Οἱ Ρίζες τῆς Ἐργατικῆς Ἀντιπολίτευσης».

2. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΣΤΗ ΡΩΣΣΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Διαβάζοντας τὴν «Ἱστορία τῆς Ρωσσικῆς Ἐπανάστασης» τοῦ Τρότσκυ μᾶς κάνει ἐντύπωση μιὰ βασικὴ ἀντίφαση: σὰν τίμιος ἱστορικὸς μᾶς δείχνει σὲ ποιὰ ἔκταση τὸ κόμμα ἀκολουθοῦσε τὶς μάζες καὶ σὰν Μπολσεβίκος θεωρητικὸς πρέπει νὰ μᾶς βεβαιώσει ὅτι τὸ Κόμμα ἦταν ἀπαραίτητο γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς ἐπανάστασης. Γράφει λοιπόν:

«Τὰ σοβιὲτ ἄφηναν νὰ ὑπερφαλαγγιστοῦν ἀπὸ τὶς ἐργοστασιακὲς ἐπιτροπές. Οἱ ἐργοστασιακὲς ἐπιτροπὲς ἀπὸ τὶς μάζες. Οἱ στρατιῶτες ἀπὸ τοὺς ἐργάτες... Ἀπέναντι στὴν ἐπαναστατικὴ δυναμικὴ ἀργοποροῦσε ἀκόμα καὶ τὸ κόμμα· δηλαδὴ ἡ ὀργάνωση πού, λιγώτερο ἀπὸ κάθε ἄλλη, εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ μείνει πίσω, πρὸ παντὸς σὲ καιρὸ ἐπανάστασης... Τὸ πιὸ ἐπαναστατικὸ κόμμα ποὺ γνώρισε ὡς τὰ σήμερα ἡ ἀνθρώπινη ἱστορία αἰφνιδιάστηκε ὡστόσο ἀπὸ τὰ γεγονότα τῆς ἱστορίας. Ἀνασυγκροτοῦνταν μέσα στὴ φωτιὰ καὶ εὐθυγραμμιζόταν κάτω ἀπ' τὴν ὤθηση τῶν γεγονότων. Οἱ μάζες βρέθηκαν τὴν κρίσιμη στιγμὴ ἑκατὸ φορὲς πιὸ ἀριστερὰ ἀπὸ τὸ κόμμα τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς». («Ἱστορία τῆς Ρωσσικῆς Ἐπανάστασης»).

Αὐτὸ μονάχα τὸ ἀπόσπασμα θὰ ἀρκοῦσε γιὰ νὰ σμπαραλιάσει τὸ μύθο τοῦ Μπολσεβίκικου Κόμματος σὰν ἐπαναστατικὴ πρωτοπορία τοῦ προλεταριάτου. Ἡ «ἀργοπορία» του ἦταν φανερὴ ἀκόμα καὶ τὶς πρῶτες μέρες τοῦ Φλεβάρη τοῦ 1917 — ἡ ἀνατροπὴ τοῦ Τσάρου καὶ ἡ δημιουργία ἐργατικῶν συμβουλίων ἦταν ἔργο τῶν ἴδιων τῶν μαζῶν. Καὶ ὁ Τρότσκυ παραθέτει σχετικὰ τὸν Μστισλάβσκι (ἡγέτης τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγας τῶν σοσιαλεπαναστατῶν, ποὺ πέρασε στοὺς μπολσεβίκους) ποὺ εἶπε: «Ἡ ἐπανάσταση, ἐμᾶς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ κόμματος, μᾶς ἔπιασε στὸν ὕπνο, σὰν τὶς μωρὲς παρθένες τῆς Βίβλου». Καὶ ὁ ἴδιος ὁ Τρότσκυ προσθέτει: «Ἐλάχιστα ἐνδια-

φέρει ἂν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ἔμοιαζαν μὲ παρθένες· ὅλοι τους ὅμως κοιμόντανε πραγματικά».

Αὐτὸ ἦταν ἀλήθεια τόσο γιὰ τοὺς Μπολσεβίκους ὅσο καὶ γιὰ ὅλες τὶς ἄλλες ἀριστερὲς ὀργανώσεις. Πράγματι: «Ὡς τὴν τελευταία ὥρα, οἱ ἡγέτες φανταζόντουσαν πὼς εἶχανε νὰ κάνουνε μὲ μιὰν ἀκόμα ἐπαναστατικὴ ἐκδήλωση, ἀνάμεσα σὲ τόσες ἄλλες, μὰ καθόλου μὲ ἔνοπλη ἐξέγερση... Ἡ κεντρικὴ ἐπιτροπὴ βρισκότανε σὲ ἀδυναμία νὰ δώσει κατευθύνσεις γιὰ τὴν ἄλλη μέρα». Μὲ λίγα λόγια, οἱ Μπολσεβίκοι μόνο ἡγέτες τῶν μαζῶν δὲν ἦταν τὸ Φλεβάρη καὶ ἑπομένως βρίσκονταν πολὺ πίσω ἀπὸ τὴν δράση τῶν μαζῶν καὶ ἀπὸ τὸ ἐπαναστατικό τους πνεῦμα. Ἔτσι τὸν Ἰούλη τοῦ 1917 ὅταν «κάπου δέκα χιλιάδες ἐργάτες» μαζευτήκανε μπροστὰ στὰ γραφεῖα τῆς διοίκησης, μέσα σὲ ἐπευφημίες, οἱ πολυβολητὲς διηγήθηκαν πὼς εἶχαν πάρει διαταγὴ νὰ ξεκινήσουν στὶς 4 Ἰούλη γιὰ τὸ μέτωπο, ἀλλὰ πὼς αὐτοὶ εἶχαν ἀποφασίσει «νὰ βαδίσουν ὄχι γιὰ τὸ γερμανικὸ μέτωπο, ἐνάντια στὸ γερμανικὸ προλεταριάτο, ἀλλὰ ἐνάντια στοὺς δικούς τους καπιταλιστὲς ὑπουργούς». Τὰ πνεύματα ἐξάπτονταν. «Μπροστά, μπροστά!» φώναζαν οἱ ἐργάτες. Ὁ γραμματέας τῆς ἐργοστασιακῆς ἐπιτροπῆς, ἕνας μπολσεβίκος, πρόβαλε ἀντιρρήσεις, προτείνοντας νὰ ζητηθεῖ ἡ γνώμη τοῦ κόμματος. Διαμαρτυρίες ἀπ' ὅλες τὶς μεριές: «Κάτω, κάτω, θέλετε ἀκόμα νὰ τραβήξετε τὴν ὑπόθεση σὲ μάκρος... Δὲν μποροῦμε νὰ ἐξακολουθοῦμε νὰ ζοῦμε ἔτσι!..». Κατὰ τὶς 6 φτάσανε ἀντιπρόσωποι τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς, μὰ κατάφεραν ἀκόμα λιγότερο νὰ ἐπηρεάσουν τοὺς ἐργάτες».

Οἱ μπολσεβίκοι ὄχι μόνο δὲν ἔπαιξαν κανένα ρόλο στὸν ἀγώνα ἀλλὰ καὶ προσπάθησαν νὰ τὸν συντρίψουν· ἤθελαν νὰ ἀναφέρουν τὸ ὅλο ζήτημα πίσω στὸ ἐπιτελεῖο τοῦ Κόμματος, κι ὅταν οἱ ἡγέτες κατέφτασαν γιουχαΐστηκαν ἄγρια. Ἕνα βαθὺ χάσμα χώριζε τὸ Κόμμα ἀπὸ τὶς μάζες, ποὺ εἶχαν μιὰ δική τους δυναμικὴ καὶ πού, ἀπὸ τὴν ἀρχή, δημιούργησαν τὰ

δικά τους σοβιέτ έργατών και στρατιωτών. 'Εδώ άκριβώς καί πουθενά άλλοῦ παίρνονταν οι άληθινές άποφάσεις. Στά έργατικά συμβούλια, κάθε μέλος, είτε μπολσεβίκος είτε όχι, μποροῦσε νά κάνει τή φωνή του ν' άκουστεῖ και έπομένως νά έπηρεάσει τά γεγονότα. Καμμιά πολιτική όμάδα έπειδή ήταν τέτοια δέν είχε τό δικαίωμα νά άποφασίζει γιά τίποτα, έστω κι άν οί συμμετέχοντες είχαν άρχικά έκλεγεῖ άπό τά μέλη τών κομμάτων (πρώτα οί Μενσεβίκοι και ύστερα οί Μπολσεβίκοι). Παρ' όλ' αύτά, οί άνθρωποι τοῦτοι έκλέχτηκαν όχι γιά τήν πολιτική τους όρθοδοξία, άλλά γιά τήν δραστική συμμετοχή τους στό έργατικό κίνημα καί, όταν προσπάθησαν νά δράσουν μέ μετριοπάθεια, καθαιρέθηκαν πολύ γρήγορα — τουλάχιστον όσο διαρκοῦσε ή Συμβουλιακή δημοκρατία. 'Ο Τρότσκυ περιέγραψε τό ρόλο τών Μπολσεβίκων τόν 'Ιούλη τοῦ 1917 ώς έξής: «Οί Μπολσεβίκοι είχαν άρπαχτεῖ καί παρασυρθεῖ άπ' τό κίνημα γυρεύοντας νά δικαιολογήσουνε τίς ένέργειές τους πού έναντιωνόντουσαν στήν έπίσημη άπόφαση τοῦ κόμματος». Κι έτσι, γιά νά μήν τούς ξεπεράσουν τά γεγονότα, τά μέλη τής βάσης τών Μπολσεβίκων ύποχρεώθηκαν νά πάνε ένάντια στίς άποφάσεις τών ήγετών τους: «Η Κεντρική τους 'Επιτροπή άπεύθυνε μιά διακήρυξη στούς έργάτες και τούς στρατιώτες: «"Αγνωστοι ...σάς καλοῦν νά κατέβετε μέ όπλα στούς δρόμους — κι αύτό άποδεικνύει ότι ή έκκληση δέν προέρχεται άπό κανένα σοβιετικό κόμμα...» "Ομως άλλα ήθελαν οί Κεντρικές 'Επιτροπές — καί τοῦ Κόμματος καί τοῦ Σοβιέτ — κι άλλα κελεύανε οί μάζες».

Δέν ένδιαφερόμαστε έδώ τόσο γιά τό άν είχαν ή όχι δίκηο οί μπολσεβίκοι ν' άντιτεθοῦν σ' αύτές τίς διαδηλώσεις, όπως στήν περίπτωση, όσο γιά τό ότι δέν είχαν καμμιά έξουσία πάνω στίς μάζες. 'Ολοφάνερα, πέντε μήνες ύστερα άπό τήν 'Επανάσταση καί τρεῖς μήνες ύστερα άπό τήν έξέγερση τοῦ 'Οχτώβρη, οί μάζες έξακολουθοῦσαν νά αύτοκυβερνιοῦνται, καί ή Μπολσεβίκικη πρωτοπορία άπλώς προσπαθοῦσε νά γί-

νει κύρια τῆς κατάστασης. «Λαοφιλεῖς Μπολσεβίκοι — ὁ Νέβσκι, ὁ Λάσσεβιτς, ὁ Παντνόϊσκυ — δοκίμασαν, μιλῶντας πάνω ἀπ' τὸ μπαλκόνι, νὰ πείσουν τὰ συντάγματα νὰ γυρίσουν στοὺς στρατῶνες τους. Τοὺς ἀπαντοῦσαν ἀπὸ κάτω: «Στὸ διάολο! Στὸ διάολο!» Ἀπ' τὸ μπαλκόνι τῶν Μπολσεβίκων δὲν εἶχαν ἀκόμα ἀκούσει τέτοιες κραυγὲς ἀπὸ στρατιῶτες κι αὐτὸ ἦταν ἀνησυχητικὸ σύμπτωμα... Τί ἔπρεπε νὰ γίνει; Μποροῦσε νὰ τὸ διανοηθεῖ κανεὶς ὅτι οἱ Μπολσεβίκοι θάμεναν παράμερα; Τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Πετρούπολης, μαζὶ μὲ τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς συνδιάσκεψης καὶ τοὺς ἐκπροσώπους τῶν συνταγμάτων καὶ τῶν ἐργοστασίων ἀποφάσισαν τὸ ἑξῆς: νὰ βάλουν τέλος σ' ὅλες τὶς ἄγονες ἀπόπειρες περιορισμοῦ τῶν μαζῶν καὶ νὰ κατευθύνουν τὸ ἀναπτυσσόμενο κίνημα ἔτσι ὥστε ἡ κυβερνητικὴ κρίση νὰ λυθεῖ σύμφωνα μὲ τὰ συμφέροντα τοῦ λαοῦ (sic!...)». Ὁ μῦθος τῆς προλεταριακῆς πρωτοπορίας ἔπρεπε νὰ διατηρηθεῖ πάσῃ θυσία!

Ὁ Τρότσκυ ὁ ἴδιος πρόσθεσε: «Τὰ μέλη τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς ποὺ ἦταν παρόντα ἐπικύρωσαν αὐτὴ τὴν ἀλλαγὴ τακτικῆς». Λὲς καὶ εἶχαν δυνατότητα ἐκλογῆς! (Τουλάχιστο πρὶν τὸ 1921, χρονιὰ ποὺ μποροῦσαν ἐπιτέλους οἱ Μπολσεβίκοι νὰ διατάξουν τὴν μυστικὴ ἀστυνομία καὶ τὸ στρατὸ νὰ χτυπήσουν τὶς μάζες).

Τὸ Κόμμα ὅμως δὲν μποροῦσε ἁπλῶς νὰ χάθεται παράμερα μὲ σταυρωμένα τὰ χέρια. Μιλῶντας ἐκ μέρους τῆς ἡγεσίας τοῦ Κόμματος, ὁ Κάμενεφ εἶπε:

«Δὲν καλέσαμε σὲ διαδήλωση, οἱ λαϊκὲς μάζες κατέβηκαν ἀπὸ μόνες τους στὸ δρόμο... Καὶ ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ βγῆκαν ἔξω οἱ μάζες, ἡ θέση μας εἶναι ἀνάμεσα σ' αὐτές... Τὸ καθῆκον μας τώρα εἶναι νὰ δώσουμε στὸ κίνημα χαρακτήρα ὀργανωμένο». Ὁ Κάμενεφ λοιπὸν παραδέχτηκε ὅτι τὸ Κόμμα δὲν βρισκόταν πιὰ στὴν κορυφή, ὅτι δὲν κατεύθυνε πιὰ τίποτα, ὅτι αὐτὸ ποὺ ἔπρεπε νὰ κάνει ἦταν νὰ ὀργανώσει ὁπωσδήποτε τὸ κίνημα. Καὶ πῶς; «Ἡ ἀπογευματικὴ ἔκκληση τῆς Κεντρικῆς

'Επιτροπής γιὰ νὰ σταματήσει ἡ διαδήλωση ἔχει στοιχειοθετηθεῖ· μὰ εἶναι πάρα πολὺ ἀργὰ πιὰ γιὰ νὰ ἀντικατασταθεῖ μ' ἕνα καινούργιο κείμενο».

Κατὰ συνέπεια ἡ Pravda ἐμφανίστηκε μὲ μιὰ λευκὴ σελίδα, κι αὐτὸ ἀκριβῶς ἀποκαλοῦν οἱ Μπολσεβίκοι ὀργάνωση τοῦ κινήματος! Καὶ παρ' ὅλες τους τὶς προσπάθειες, ἡ διαδήλωση ἔγινε καὶ συγκέντρωσε «τουλάχιστον 500.000 ἄτομα».

Τὸ συμπέρασμα εἶναι ὁλοφάνερο: «Τὸ κίνημα ξέσπασε ἀπὸ τὰ κάτω ἀνεξάρτητα ἀπὸ τοὺς Μπολσεβίκους — ὡς ἕνα βαθμὸ ἐνάντια στὴ θέλησή τους».

'Επιπλέον ὁ Τρότσκυ δήλωσε σ' ἕνα λόγο του γιὰ κεῖνο τὸν καιρό: «Μᾶς κατηγοροῦν ὅτι δημιουργοῦμε τὴ διάθεση τῶν μαζῶν· σφάλμα, προσπαθοῦμε μονάχα νὰ τὴν διαμορφώσουμε».

Μὲ λίγα λόγια, ἡ μεγάλη πρωτοπορία ὑποβιβάσθηκε στὸ ρόλο τοῦ ἁπλοῦ ὀργάνου κι ἀπότυχε ἀκόμα καὶ σ' αὐτό. Μπορεῖ ὅμως, ἀκόμα καὶ τώρα, νὰ ἰσχυριστεῖ κανεὶς ὅτι, ἂν καὶ τὸ Κόμμα κοιμότανε τὸ Φλεβάρη καὶ βρισκόταν πολὺ πίσω ἀπὸ τὶς μάζες τὸν 'Ιούλη, παρ' ὅλ' αὐτὰ ἔχει στὸ ἐνεργητικό του τὴν 'Οκτωβριανὴ 'Επανάσταση. Δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξει μεγαλύτερη ἀναχρίβεια ἀπ' αὐτὸ τὸν ἰσχυρισμό.

'Απὸ τὸν 'Απρίλη ὡς τὸν 'Οκτώβρη, ὁ Λένιν ἔπρεπε νὰ δίνει συνεχῶς μάχες γιὰ νὰ κρατήσει τὴν ἡγεσία τοῦ Κόμματος σὲ συμφωνία μὲ τὶς μάζες: «'Ακόμα καὶ ἡ νίκη τῆς ἐξέγερσης στὴν Πετρούπολη ἀπεῖχε πολὺ ἀπὸ τοῦ νὰ συντρίψει παντοῦ τὴν ἀδράνεια τῆς πολιτικῆς ἀναμονῆς καὶ τὴν ἄμεση ἀντίσταση τῆς δεξιᾶς. Οἱ ταλαντεύσεις τῶν ἡγετῶν στὴ συνέχεια ναυάγησαν σχεδὸν τὴν ἐξέγερση στὴ Μόσχα. Στὸ Κίεβο, ἡ ἐπιτροπή, τῆς ὁποίας ἐπικεφαλῆς ἦταν ὁ Πιατάκωφ, ποὺ ἀκολουθοῦσε μιὰ καθαρὰ ἀμυντικὴ πολιτική, ἄφησε τὴν πρωτοβουλία — καθὼς καὶ τὴν ἐξουσία — στὸ Rada... 'Η τελικὴ ἀνατροπὴ στὸ Βορονέζ..., ἐπιτεύχθηκε ὄχι ἀπὸ τὴν κομματικὴ ἐπιτροπὴ ἀλλὰ ἀπὸ τὴν μειοψηφία της... Σὲ πάρα πολλὲς ἐ-

παρχιακές πόλεις, οἱ Μπολσεβίκοι σχημάτισαν τὸν Ὀκτώβρη μέτωπο μὲ τοὺς Συμφιλιωτὲς «ἐνάντια στὴν ἀντεπανάσταση»... Παρ' ὅλη τὴν τεράστια ἐργασία ποὺ ἔγινε τὰ τελευταῖα χρόνια γιὰ τὴν ἀπόκρυψη αὐτῶν τῶν γεγονότων... πλῆθος μαρτυρίες ἔχουν διασωθεῖ στὶς ἐφημερίδες, στὶς ἀναμνήσεις καὶ τὰ ἱστορικὰ περιοδικὰ ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, γιὰ ν' ἀποδείξουν ὅτι τὴν παραμονὴ τῆς ἀνατροπῆς τοῦ ἐπίσημου μηχανισμοῦ ἀκόμα καὶ τὸ πιὸ ἐπαναστατικὸ κόμμα πρόβαλε ἀντίσταση».

Ἤδη τὸν Ὀκτώβρη, ὁ Λένιν δὲν μποροῦσε νὰ ἐπιβάλει τὴν ἄποψή του παρὰ μόνο μπαίνοντας ἐπικεφαλῆς τῆς Κεντρικῆς του Ἐπιτροπῆς: «Τὴν ἐπιστολή του πρὸς τὴν Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ δὲν τὴν ἔστειλε μόνο στὶς Ἐπιτροπὲς Πετρούπολης καὶ Μόσχας, ἀλλὰ μοίρασε καὶ ἀρκετὰ ἀντίγραφα σὲ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς πιὸ ἀξιόπιστους ἐργάτες τῶν τοπικῶν ἐπιτροπῶν τοῦ κόμματος».

Καὶ πάλι: «Ὁ Λένιν ἔκανε ἔκκληση στὴν κομματικὴ συνδιάσκεψη τῆς Πετρούπολης νὰ μιλήσει σταθερὰ ὑπὲρ τῆς ἐξέγερσης. Μὲ πρωτοβουλία του, ἡ συνδιάσκεψη ἐπίμονα ζήτησε ἀπὸ τὴν Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ νὰ πάρει ὅλα τὰ μέτρα γιὰ τὴν ἡγεσία τῆς ἀναπόφευκτης ἐξέγερσης τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν καὶ ἀγροτῶν».

Ἔτσι ὁ Λένιν, ξέροντας ὅτι πάλι ἡ ἔνδοξη πρωτοπορία καθυστεροῦσε πίσω ἀπὸ τὶς μάζες, προσπάθησε ἀπελπισμένα νὰ διαφυλάξει τὸν προφητικό της ρόλο καὶ ἔτσι ἔπρεπε νὰ καταργήσει τοὺς ἴδιους τοὺς κανόνες τοῦ δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ ποὺ ὁ ἴδιος εἶχε διαμορφώσει.

«Στοὺς ἀνώτερους κύκλους τοῦ κόμματος», ἔγραφε, «παρατηρεῖται μιὰ ταλάντευση, ἕνα εἶδος φόβου τοῦ ἀγώνα γιὰ τὴν ἐξουσία, μιὰ τάση ν' ἀντικαταστήσουνε τὸν ἀγώνα μὲ ἀποφάσεις, διαμαρτυρίες καὶ συνέδρια». Τὸ μόνο ποὺ εἶχε νὰ πεῖ ὁ Τρότσκυ πάνω στὸ θέμα ἦταν:

«Ἦταν μιὰ ἄμεση ἀντιπαράθεση τοῦ Κόμματος ἀπέναντι στὴν Κεντρικὴ Ἐπιτροπή. Ὁ Λένιν δὲν ἀποφάσιζε εὔκολα νὰ

προχωρήσει σὲ τέτοιες ἐνέργειες, ἀλλὰ τὸ θέμα ἀφοροῦσε τὴν τύχη τῆς ἐπανάστασης καὶ κάθε ἄλλη σκέψη ἦταν περιττή.

Μὲ λίγα λόγια, ἡ ἐπιτυχὴς ἔκβαση τῆς ἐπανάστασης ἀπαιτοῦσε δράση ἐνάντια στοὺς «ἀνώτερους κύκλους τοῦ κόμματος», πού, ἀπ' τὸ Φλεβάρη ὡς τὸν 'Οχτώβρη, ἀπέτυχαν ἐντελῶς νὰ παίξουν τὸν ἐπαναστατικὸ ρόλο ὅπως καθορίζεται θεωρητικά. Οἱ μάζες μόνες τους ἔκαναν τὴν ἐπανάσταση, μὲ ἢ ἐνάντια στὸ κόμμα — αὐτὸ τουλάχιστον ἦταν φανερὸ στὸν Τρότσκυ σὰν ἱστορικό. Μὴν μπορῶντας ὅμως νὰ φτάσει στὸ σωστὸ συμπέρασμα, ὁ Τρότσκυ σὰν θεωρητικὸς ἐξακολουθοῦσε νὰ διακηρύχνει ὅτι οἱ μάζες εἶναι ἀνίκανες νὰ κάνουν ἐπανάσταση χωρὶς ἡγέτη. Κατ' ἀρχὴν παραδέχεται ὅτι «ὁ Tugau-Baranovsky ἔχει δίκηο ὅταν λέει ὅτι ἡ ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη ἔγινε ἀπὸ τοὺς ἐργάτες καὶ τοὺς ἀγρότες — οἱ τελευταῖοι πῆραν μέρος σὰν στρατιῶτες. 'Εξακολουθεῖ ὅμως νὰ παραμένει τὸ μεγάλο ἐρώτημα: ποιὸς ἡγήθηκε τῆς ἐπανάστασης, ποιὸς κατεύθυνε τοὺς ἐργάτες στὸ δρόμο τους;.. Τὸ ἐρώτημα βρῆκε τὴν ἀπάντηση πολὺ ἁπλὰ μὲ τὴν καθολικὴ φόρμουλα: «Κανένας δὲν ἡγήθηκε τῆς ἐπανάστασης, ἔγινε μόνη της».

'Ο Τρότσκυ ὄχι μόνο τοποθέτησε περίφημα τὴν ἐρώτηση ἀλλὰ ἔδωσε καὶ μιὰ σαφὴ ἀπάντηση: ἡ 'Επανάσταση ἦταν ἡ αὐθόρμητη ἔκφραση τῆς θέλησης τῶν μαζῶν — ὄχι μόνον στὴ θεωρία ἀλλὰ καὶ στὴν πράξη. 'Ο Τρότσκυ ὅμως, ὁ θεωρητικός, δὲν μποροῦσε νὰ ἀποδεχτεῖ μόνη τὴν ἑπόμενη ἀπάντηση: ἦταν ὑποχρεωμένος νὰ τὴν ἀνασκευάσει ἐφ' ὅσον ἡ ἰδέα τῆς συγκεντρωτικῆς ἡγεσίας εἶναι τὸ ἐπίκεντρο τοῦ δόγματός του καὶ ἔπρεπε νὰ τὸ ὑποστηρίξει πάση θυσία. Ἔτσι παράθεσε ἐπιδοκιμάζοντάς το τὸ ἀπόφθεγμα τοῦ Zavadsky ὅτι «ἡ ἔννοια τοῦ αὐθόρμητου στὴν κοινωνιολογία εἶναι περισσότερο ἐκτοπισμένη ἀπ' ὅ,τι στὶς φυσικὲς ἐπιστῆμες. Ἂν κανεὶς ἐπαναστάτης ἡγέτης δὲν ἔβαλε τὴν ἐτικέττα του στὸ κίνημα, τότε αὐτὸ χωρὶς νὰ εἶναι ἀπρόσωπο, γίνεται ἁπλῶς ἀνώνυμο».

Δὲν θέλουμε νὰ ποῦμε περισσότερα. Ἡ ἀνωνυμία ἀκριβῶς χαρακτηρίζει ἕνα αὐθόρμητο κίνημα, δηλαδὴ ἕνα κίνημα ποὺ ἀρνεῖται τὴν κηδεμονία τῶν ἐπίσημων ὀργανώσεων, ποὺ δὲν θὰ ἔχει κανένα ἐπίσημο ὄνομα. Τὸ ἐπιχείρημα τοῦ Τρότσκυ εἶναι ἐντελῶς διαφορετικό: δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξει ἐπανάσταση χωρὶς ἡγεσία καὶ ἂν δὲν ξεχωρίζουν οἱ ἡγέτες εἴ αι ἀνώνυμοι. Ἔτσι λοιπὸν ἀφοῦ ἀναθυμᾶται ὅτι ἡ «Ἕνωση τῶν Ἀξιωματικῶν τῆς 27ης Φεβρουαρίου», ποὺ συγκροτήθηκε ἀμέσως μετὰ τὴν ἐπανάσταση, δοκίμασε νὰ καταδείξει μὲ μιὰ ἔρευνα ποιός πρῶτος ἔβγαλε στὸ δρόμο τὸ σύνταγμα Βολύνσκι, ὁ Τρότσκυ ἐξηγεῖ: «Ἔγιναν ἑφτὰ καταθέσεις ποὺ ὑπέδειχναν ἑφτὰ ὑποκινητὲς ἐκείνης τῆς ἀποφασιστικῆς πράξης. Εἶναι πολὺ πιθανό, θὰ προσθέσουμε ἐμεῖς, ἕνα μέρος τῆς πρωτοβουλίας νὰ ἀνήκει πραγματικὰ σὲ μερικοὺς στρατιῶτες». Γιατὶ τότε δὲν θὰ παραδεχτεῖ ὅτι πολὺ μεγαλύτερο «μέρος» τῆς πρωτοβουλίας ἀνήκει στοὺς στρατιῶτες; Γιατὶ ὁ Τρότσκυ προτιμᾶ μιὰν ἄλλην ἑρμηνεία: «Δὲν ἀποκλείεται ὁ κύριος ἡγέτης νἄπεσε στὶς ὁδομαχίες, παίρνοντας μαζί του τ' ὄνομά του στὸ ἄγνωστο». Ἔτσι ὁ Τρότσκυ, σὰν ἱστορικός, πραγματεύεται τὰ ἱστορικὰ γεγονότα γιὰ νὰ ἐφεύρει ἕναν μυθικὸ ἡγέτη, τοῦ ὁποίου ἡ ὕπαρξη δὲν γίνεται νὰ ἐξακριβωθεῖ γιατὶ εἶναι νεκρός! Παραθέτουμε ἄλλο ἕνα παράδειγμα ἀπὸ τὸν Τρότσκυ, ποὺ ἀποδεικνύει τὸν παραλογισμὸ τοῦ ἐπιχειρήματός του: «Τὴν Παρασκευή, 24 τοῦ Φλεβάρη, ὅταν κανένας στοὺς ἀνώτερους κύκλους δὲν προέβλεπε ἀκόμα μιὰν ἐπανάσταση... ἕνα τρὰμ ὅπου εἶχε ἀνέβει κάποιος γερουσιαστὴς σταμάτησε τόσο ἀπότομα ποὺ ἔτριξαν τὰ τζάμια του κι ἕνα μάλιστα ἔσπασε... Ὁ ὁδηγὸς κάλεσε ὅλους τοὺς ἐπιβάτες νὰ κατέβουν: «Τὸ βαγόνι δὲν πηγαίνει παραπέρα». ...Ἡ κίνηση τῶν τρὰμ σταμάτησε παντοῦ ὅπου μποροῦσε νὰ δεῖ τὸ μάτι σου».

Ὁ Τρότσκυ κάνει τὸ παρακάτω σχόλιο: «Ἐκεῖνος ὁ ἀποφασιστικὸς ὁδηγός, ποὺ οἱ φιλελεύθεροι ἀξιωματοῦχοι μποροῦσαν ἤδη νὰ ἀντιληφθοῦν τὴν ἀποφασιστικὴ «λυχνία» μα-

τιά του, πρέπει νά είχε ύψηλή συνείδηση τοῦ χρέους του γιά νά τολμήσει μόνος νά σταματήσει τό τράμ, πού ήταν γεμάτο κρατικούς λειτουργούς, στούς δρόμους τής αύτοκρατορικής Πετρούπολης σέ καιρό πολέμου. Ἀκριβῶς τέτοιοι όδηγοί ήταν πού σταμάτησαν τό βαγόνι τής μοναρχίας, πάνω κάτω μέ τά ίδια λόγια: — «Τό βαγόνι δέν πηγαίνει παραπέρα!»... Ὁ όδηγός τής Λεωφόρου Λιτέινυ ήταν συνειδητός παράγοντας τής ἱστορίας. Πρέπει νά είχε διαπαιδαγωγηθεῖ ἀπό τά πρίν».

Καί λίγες γραμμές παρακάτω ἐπαναλαμβάνει τά ἴδια: «Αὐτοί οἱ ἀνώνυμοι, αὐστηροί πολιτικοί τῆς φάμπρικας καί τοῦ δρόμου, δέν εἶχαν πέσει ἀπό τόν οὐρανό: πρέπει νά ἦταν ἐκπαιδευμένοι».

Τό Κόμμα, σάν Κόμμα, δέν ἔπαιξε κανένα ρόλο σ' ἐκεῖνες τίς ἀποφασιστικές ἡμέρες, ἀλλά αὐτοί πού πραγματικά συμμετεῖχαν, τά «συνειδητά ὄργανα τῆς ἱστορίας», ἦταν ἀναγκαῖο νά εἶναι ἐκπαιδευμένοι: κι ἀπό ποιόν ἄν ὄχι ἀπό τό Κόμμα; Ἐν ὀλίγοις, ἡ προηγούμενη δράση τοῦ Κόμματος δικαιολογεῖ τήν τωρινή του ἀδράνεια. Γιά τόν Τρότσκυ δέν ὑπάρχουν παρά μονάχα δύο ἐναλλαγές: εἴτε οἱ ἄνθρωποι ἔπεσαν ἀπό τόν οὐρανό, εἴτε διαφορετικά πρέπει νά εἶχαν ἐκπαιδευτεῖ ἀπό τό Κόμμα. Ἡ πρώτη ὑπόθεση θεωρεῖται παράλογη, ἡ δεύτερη εἶναι ἡ μόνη δυνατή ἀπάντηση. Σύμφωνα ὅμως μέ μιά ἑβραϊκή παροιμία: «ὅποτε ὑπάρχουν δύο ἐναλλακτικές λύσεις, διάλεγε τήν τρίτη». Αὐτή λοιπόν ἡ τρίτη ἐναλλακτική λύση εἶναι ὅτι ἁπλῶς οἱ ἐργάτες μποροῦσαν νά τά καταφέρουν καί χωρίς τό Κόμμα, ὅπως ἀκριβῶς γίνεται καί στήν καθημερινή τους ζωή. Ἄς δοῦμε τί ἔχει νά πεῖ ὁ Τρότσκυ πάνω σ' αὐτό τό θέμα: «Ἡ ἀναιμική καί ὑποκριτική ἰντελλιγκέντσια... ἐπιθυμοῦσε βαθύτατα νά διδάξει τίς λαϊκές μάζες... ἦταν ὅμως ἐντελῶς ἀνίκανη νά τίς κατανοήσει καί νά μάθει ἀπ' αὐτές. Ἀποτυχαίνοντας λοιπόν σ' αὐτό, δέν μποροῦμε νά μιλήσουμε γιά ἐπαναστατική πολιτική». Ἡ κριτική αὐτή ἰσχύει τό ἴδιο καί γιά τόν Τρότσκυ, πού ἦταν ὑπεύθυνος γιά

τὴν στρατιωτικοποίηση τῆς ἐργασίας καὶ γιὰ τὸ ματοκύλισμα τῶν ἐξεγερμένων ναυτῶν τῆς Κρονστάνδης. Ὁ Τρότσκυ ὅμως δὲν ἀντιλαμβάνεται αὐτὸ τὸ γεγονὸς καὶ «ἡ Ἱστορία» του ἀξίζει ἀκριβῶς γιατὶ εἶναι τόσο τίμιος, ἢ τόσο ἠλίθιος, ὥστε νὰ παραθέτει τὰ γεγονότα ποὺ ἔρχονται σὲ ἀντίθεση μὲ τὰ ἴδια του τὰ συμπεράσματα. Ξεχνῶντας τί ἔχει γράψει σὲ ἄλλες σελίδες παρατηρεῖ ὅτι «ἕνα ἀπὸ τὰ ἐργοστάσια ὕψωσε τὸ ἑξῆς πλακάτ: Τὸ δικαίωμα στὴ ζωὴ εἶναι σπουδαιότερο ἀπὸ τὰ δικαιώματα τῆς ἰδιωτικῆς ἰδιοκτησίας». Τὸ σύνθημα αὐτὸ δὲν εἶχε ριφθεῖ ἀπὸ τὸ κόμμα.

Κανένας δὲν ἤθελε ν' ἀμφισβητήσει τὸν ἰσχυρισμό του ὅτι «ἡ σκέψη τοῦ ἐργάτη ἔγινε περισσότερο ἐπιστημονική... ἐπειδὴ γονιμοποιήθηκε σὲ μεγάλο βαθμὸ ἀπὸ τὶς μεθόδους τοῦ Μαρξισμοῦ». Ὁπωσδήποτε, ἡ χρήση τοῦ ὅρου «ἐπιστημονικὴ σκέψη» εἶναι ἀμφισβητήσιμη, δὲν ὑπάρχει ὅμως καμμιὰ ἀμφιβολία ὅτι ὁ ἐπιστημονικὸς Μαρξισμὸς βοήθησε σημαντικὰ γιὰ τὴ μόρφωση καὶ τῶν Μενσεβίκων καὶ τῶν Μπολσεβίκων. Πρέπει νὰ προσθέσουμε ὅτι καὶ οἱ ἄλλες τάσεις—ἀναρχοσυνδικαλιστικές, ἀναρχικὲς καὶ σοσιαλεπαναστατικὲς — συνέβαλαν ἐπίσης. Καὶ ὅπως ὁ ἴδιος ὁ Τρότσκυ παραδέχεται, ὅταν συζητᾶ τὴ σκέψη τῆς ἐργατικῆς τάξης, ἡ ἀνάπτυξή της ὀφείλονταν κυρίως στὴ «ζωντανὴ ἐμπειρία τῶν μαζῶν».

Ἡ ζωντανὴ ἐμπειρία τῶν μαζῶν ἦταν ἐκείνη ποὺ τὶς ὁδήγησε στὴ δημιουργία τῶν σοβιὲτ τὸ 1905, τὰ ὁποῖα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ Μπολσεβίκικο Κόμμα ἀγνόησε, γεγονὸς γιὰ τὸ ὁποῖο ὁ ἴδιος ὁ Τρότσκυ κριτικάρησε αὐστηρότατα τὸ Κόμμα ἐκεῖνο τὸν καιρό. Μόλις ὅμως ὁ ἴδιος ἔγινε Μπολσεβίκος θεωρητικὸς ἔπρεπε νὰ καταπολεμήσει τὴν ἰδέα τοῦ ἐργατικοῦ αὐθορμητισμοῦ. Ἔτσι ἐνῶ κάπου στὸ ΙΙ τόμο λέει ὅτι οἱ μάζες παραπονιόντουσαν ὅτι «ἀκόμα καὶ οἱ Μπολσεβίκοι ἀργοποροῦν καὶ μᾶς συγκρατοῦν», μερικὲς σελίδες πιὸ κάτω λέει: «Ἐκεῖνο ποὺ ἔλειπε (ἀπὸ τὴ Γερμανικὴ ἐπανάσταση) ἦταν ἕνα Μπολσεβίκικο Κόμμα».

Ὁ παραλογισμὸς τῶν ὑποθέσεών του — ποὺ ὀφείλεται στὸ γεγονὸς ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ παραδεχτεῖ τὴν ἰδέα μιᾶς αὐθόρμητης ἐπανάστασης — γίνεται ὁλοφάνερος στὸ ἀκόλουθο ἀπόσπασμα: «Μιὰ προσεκτικὴ μελέτη τῶν ἐκδηλώσεων ποὺ χαρακτηρίζουν τὴν κομματικὴ ζωὴ στὴ διάρκεια τοῦ πολέμου καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐπανάστασης... ἀποκαλύπτει σαφέστερα πιὰ τὴν τεράστια ἰδεολογικὴ ἀποστασία τοῦ ἀνώτερου στρώματος τῶν Μπολσεβίκων τὴ διάρκεια τοῦ πολέμου ὅταν ἡ ὁμαλὴ ζωὴ τοῦ κόμματος πρακτικὰ ἐξαφανίστηκε. Ἡ αἰτία αὐτῆς τῆς ἀποστασίας εἶναι διττή: ἀπομόνωση ἀπὸ τὶς μάζες καὶ ἀπομόνωση ἀπὸ τὰ μέλη τοῦ ἐξωτερικοῦ, δηλαδὴ κυρίως ἀπὸ τὸν Λένιν». Αὐτὴ ἡ «διττὴ ἀποστασία δὲν εἶναι παρὰ μιὰ καταγγελία ἐναντίον τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος: μὲ τὸ νὰ τονίζει τὴν σπουδαιότητα τοῦ Λένιν, ὁ Τρότσκυ, στὴν πραγματικότητα, ὑποτιμάει τὴν ἀξία τοῦ Κόμματος. Καὶ ὁ Λένιν, ἀντίθετα ἀπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ ἀλάθητου ἐπαναστάτη ποὺ παρουσιάζει ὁ Τρότσκυ γι' αὐτόν, ἀνάμεσα Φλεβάρη καὶ Ὀχτώβρη 1917, ὑποχώρησε σὲ πάρα πολλὲς θέσεις ποὺ προηγουμένως εἶχε ὑποστηρίξει. Ἔτσι ἐνῶ εἶχε τονίσει τὴ σπουδαιότητα τῶν σοβιὲτ τὸ 1905, τὸ Γενάρη τοῦ 1917, ὅταν ἔδωσε μιὰ διάλεξη στοὺς Ἐλβετοὺς ἐργάτες, ἁπλῶς μιὰ νύξη ἔκανε γιὰ τὰ σοβιέτ. Αὐτὸ δὲν τὸν ἐμπόδισε, λίγους μῆνες ἀργότερα, σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν πλειοψηφία τοῦ Κόμματος, νὰ υἱοθετήσει γι' ἄλλη μιὰ φορὰ τὸ ἀναρχικὸ σύνθημα: Ὅλη ἡ ἐξουσία στὰ σοβιέτ! Τὸ Κόμμα, ἂν καὶ ἦταν πιστὸ καὶ πειθαρχημένο, δὲν μποροῦσε νὰ ἐκτελέσει αὐτὲς τὶς περιστροφὲς μὲ τὴν ἴδια ταχύτητα. Τὸ ρῆγμα ἀνάμεσα στὸ Λένιν καὶ τὸ Κόμμα ἴσως ἀποδεικνύει τὴν ἰδιοφυΐα τοῦ Λένιν ὅσον ἀφορᾶ τὴν ἀλλαγὴ τῆς πολιτικῆς γραμμῆς, ἀλλὰ ἐπίσης ἀποδεικνύει τὴν ἀκαταλληλότητα ἑνὸς Κόμματος Μπολσεβίκικου τύπου ν' ἀνταποκριθεῖ σὲ μιὰ ἐπαναστατικὴ κατάσταση. Ἐκεῖ ὀφείλεται καὶ ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ Τρότσκυ ὅτι «ἡ ἡγεσία τοῦ Μάρτη τῶν Κάμενεφ - Στάλιν ἀργοποροῦσε πίσω ἀπὸ τὸ γιγαντιαῖο ἱστορικὸ ἔργο».

Παρ' ὅλα αὐτά, ὁ Τρότσκυ ἦταν πρόθυμος νὰ ἀνασκευάσει αὐτὴν τὴν αἰτιολόγηση ὅταν ἔπρεπε νὰ ἑρμηνεύσει τὴν ἀποτυχία τῶν Λευκοφρουρῶν. Εἶπε λοιπὸν τὰ ἑξῆς γιὰ τὸ πραξικόπημα τοῦ Κορνίλοβ: «Τὰ χρήματα ποὺ προορίζονταν γιὰ τὴν ὀργάνωση διαρπάχτηκαν καὶ διασκορπίστηκαν, σύμφωνα μὲ τὰ λεγόμενα τοῦ Βίνμπεργκ, ἀπὸ τοὺς κυριώτερους συνωμότες... Ἕνας ἀπὸ τοὺς μυστικοὺς δωρητὲς ποὺ ἦτανε νὰ παραδόσει στοὺς ἀξιωματικοὺς ἕνα σημαντικὸ ποσό, πῆγε στὸ συμφωνημένο μέρος, μὰ βρῆκε τοὺς συνωμότες τόσο μεθυσμένους ποὺ δὲν ἀποφάσισε νὰ τοὺς δώσει χρήματα. Ὁ ἴδιος ὁ Βίνμπεργκ πιστεύει ὅτι ἂν δὲν συμβαίνανε αὐτὰ τὰ ἀληθινὰ δυσάρεστα «ἀπρόοπτα», τὸ σχέδιο μποροῦσε νὰ στεφθεῖ μὲ ἀπόλυτη ἐπιτυχία. Ὅμως τὸ ἐρώτημα παραμένει: γιατί, γύρω ἀπὸ μιὰ πατριωτικὴ ἐπιχείρηση, βρέθηκαν συγκεντρωμένοι προπαντὸς μέθυσοι, ἅρπαγες καὶ προδότες; Δὲν εἶναι μήπως γιατὶ κάθε ἱστορικὸ ἔργο κινητοποιεῖ τὰ ἀνάλογα στελέχη;

Ἂν λοιπὸν κάθε ἱστορικὸ ἔργο πράγματι κινητοποιεῖ τὰ ἀναγκαῖα στελέχη τότε αὐτὸ ἰσχύει ἐξ ἴσου γιὰ τὴν ἐπανάσταση ὅπως καὶ γιὰ τὴν ἀντεπανάσταση. Ἐπομένως δὲν θάπρεπε ὁ Τρότσκυ νὰ κατηγορεῖ τοὺς Μπολσεβίκους ἡγέτες γιὰ τὴν ἀποτυχία τοῦ Κόμματος ν' ἀνταποκριθεῖ στὸ «ἱστορικό του ἔργο». Ἡ αἰτία ποὺ ὁ Στάλιν καὶ ὁ Κάμενεφ βρέθηκαν ἐπικεφαλῆς τοῦ Κόμματος ἦταν ἐπειδὴ ἐκλέχτηκαν ἀπὸ τὸ σύνολο τοῦ Κόμματος, καὶ γι' αὐτὸ τὸ λόγο πρέπει νὰ κατηγορηθεῖ τὸ Κόμμα καὶ ὄχι τὰ ἄτομα. Καί, ἂν ἡ παρουσία ἢ ἀπουσία τοῦ Λένιν ἑρμηνεύει τὴν ἐπιτυχία ἢ τὴν ἀποτυχία τοῦ Κόμματος, τότε τὸ Κόμμα ὑποβιβάζεται στὸ Λένιν καὶ γίνεται περιττό.

Ὅσο γιὰ τὸ χάσμα μεταξὺ τοῦ Κόμματος καὶ τῶν μαζῶν, μποροῦν νὰ ὑπάρξουν δύο αἰτίες: εἴτε οἱ μάζες εἶναι ἀρκετὰ ἀπαθεῖς γιὰ ἐπανάσταση, εἴτε ἀντίθετα, ὅπως ἔγινε τὸ 1917, οἱ μάζες ἐνδιαφέρονται νὰ προωθήσουν τὴν ἐπανάσταση ἀκόμα πιὸ πέρα, καὶ τὸ Κόμμα εἶναι ἀπαθές. Στὴ δεύτερη πε-

ρίπτωση δὲν εἶναι οἱ μάζες ποὺ δὲν μποροῦν «ν' ἀνταποκριθοῦν» στὸ ἱστορικό τους ἔργο ἀλλὰ τὸ Κόμμα. Ἡ ρήξη αὐτὴ ἀνάμεσα στὸ Κόμμα καὶ τὶς μάζες ὀφείλεται στὴν ἴδια τὴ φύση τοῦ Κόμματος: μιὰ μικρὴ κλειστὴ ὁμάδα ἐπαγγελματιῶν ἐπαναστατῶν βέβαιων ὅτι εἶναι οἱ θεματοφύλακες τῆς ἀλήθειας καὶ ἀνίκανων νὰ προσαρμοσθοῦν σὲ καμμιὰ αὐτόνομη πρωτοβουλία τῶν μαζῶν. Τέτοια περίπτωση ἦταν ἡ στάση τους ἀπέναντι στὰ σοβιὲτ — ἐργατικὰ συμβούλια — ποὺ ἀποτέλεσαν τὰ αὐτόνομα κέντρα δράσης καὶ συλλογικῶν ἀποφάσεων τῶν μαζῶν. Τὰ σοβιὲτ δημιουργήθηκαν ἐντελῶς αὐθόρμητα τὸ 1905 καὶ δὲν προβλέπονταν ἀπὸ κανένα κομματικὸ πρόγραμμα. Μόνον ἐκ τῶν ὑστέρων ἀναλύθηκαν ἀπὸ διάφορους συγγραφεῖς τῆς 'Αριστερᾶς. Μερικοὶ ἀπ' αὐτοὺς — ἰδιαίτερα οἱ ἀναρχικοί, ἡ ἀριστερὰ πτέρυγα τῶν Σοσιαλεπαναστατῶν καὶ μικρὲς ὁμάδες μέσα στὸ Σοσιαλδημοκρατικὸ Κόμμα, τάχτηκαν εἰλικρινὰ ὑπὲρ τῶν σοβιὲτ — καθὼς καί, στὰ 1905, ὁ Λέον Τρότσκυ. Ἄλλος ἕνας ὑποστηριχτὴς τῶν ἐργατικῶν συμβουλίων ἦταν ὁ Ἄντον Πάννεκεκ καὶ τὸ κίνημά του γιὰ τὴν ἐργατικὴ διεύθυνση δέχτηκε τὶς ἐπιθέσεις τοῦ Λένιν στὸ «'Αριστερισμός, Παιδικὴ ἀρρώστεια τοῦ Κομμουνισμοῦ». Ὅλοι οἱ Μπολσεβίκοι ἦταν ἀπόλυτα ἐχθρικοὶ ἀπέναντι στὰ σοβιέτ. Οἱ Μπολσεβίκοι τῆς Πετρούπολης ἦταν πεπεισμένοι ὅτι «μόνον ἕνα κόμμα βασισμένο στὶς ἀρχὲς τῆς τάξης μπορεῖ νὰ διευθύνει τὸ πολιτικὸ κίνημα τοῦ προλεταριάτου καὶ νὰ διαφυλάξει τὴν καθαρότητα τῶν σκοπῶν του, ἐνῶ τὰ ἐργατικὰ συμβούλια εἶναι τόσο ἑτερογενῆ καὶ ἀναποφάσιστα σώματα». ('Απόσπασμα ποὺ παραθέτει ὁ Oscar Auweiler στὸ βιβλίο του «Τὰ 'Εργατικὰ Συμβούλια στὴ Ρωσσία 1905-1929»). Ταυτόχρονα ὁ P. Mendeleev δήλωσε ἐκ μέρους τῶν Μπολσεβίκων: «Τὸ συμβούλιο τῶν ἐργατῶν ἀντιπροσώπων εἶναι μιὰ πολιτικὴ ὀργάνωση καὶ οἱ Σοσιαλδημοκράτες (Μπολσεβίκοι καὶ Μενσεβίκοι) πρέπει νὰ ἀποχωρήσουν ἀπ' αὐτὸ γιατὶ ἡ ἴδια του ἡ ὕπαρξη εἶναι τροχοπέδη στὴν ἀνάπτυξη τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κινήματος.

Τὸ ἐργατικὸ συμβούλιο πρέπει νὰ ὑπάρξει ἢ σὰν συνδικαλιστικὴ ὀργάνωση ἢ καθόλου». Ὁπότε ὁMendeleev συμπέρανε ὅτι ἡ στρατηγικὴ τῶν Μπολσεβίκων θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ ἀκόλουθη: «Πρῶτα ἀπ' ὅλα πρέπει νὰ προσπαθήσουμε νὰ πείσουμε τὸ ἐργατικὸ συμβούλιο νὰ περιοριστεῖ στὰ συνδικαλιστικά του καθήκοντα, καὶ δεύτερο, στὴν περίπτωση ποὺ αὐτὴ ἡ προσπάθεια ἀποτύχει, πρέπει νὰ κάνουμε τὸ ἐργατικὸ συμβούλιο νὰ ἀναγνωρίσει τὴν ἡγεσία τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Κόμματος, καὶ τρίτο, ἀφοῦ γίνει τὸ προηγούμενο, πρέπει τὸ ἐργατικὸ συμβούλιο νὰ διαλυθεῖ ὅσο γίνεται πιὸ γρήγορα, ἐφ' ὅσον ἡ παράλληλη ὕπαρξή του μὲ τὶς ἄλλες σοσιαλδημοκρατικὲς ὀργανώσεις δὲν ἐξυπηρετεῖ κανένα σκοπό». Κι' ὅλα αὐτὰ τὸν καιρὸ ποὺ οἱ ἐργάτες εἶχαν ἀρχίσει νὰ σχηματίζουν ἐργατικὰ συμβούλια σ' ὅλα τὰ ἐργοστάσια καὶ σ' ὅλες τὶς μεγάλες πόλεις! Οἱ Σοσιαλδημοκράτες δὲν θεώρησαν σωστὸ οὔτε τὸ νὰ καλέσουν τοὺς ἐργάτες νὰ συμμεριστοῦν τὶς σεβαστὲς σκέψεις τοῦ κόμματός τους, ἀλλὰ ἀπαιτοῦσαν νὰ ἐκτελοῦν τυφλὰ ὅ,τι τοὺς διάταζε ἀπὸ τὰ πάνω ἡ «προλεταριακὴ πρωτοπορία» καὶ ὕστερα νὰ αὐτοανακηρυχτοῦν περιττοί. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι τὰ ἐργατικὰ συμβούλια «ἐμπόδιζαν» αὐτοῦ τοῦ εἴδους τὴν ἀνάπτυξη — ἀμφισβητοῦσαν τὴ σοφία τῶν ἡγετῶν τοῦ Κόμματος στὴν πράξη καὶ ὄχι ἁπλῶς στὴ θεωρία. Αὐτὸ ἀποτελοῦσε δυσκολοπέραστο ἐμπόδιο γιὰ τοὺς κατὰ τ' ἄλλα πανέτοιμους ἐπαγγελματίες «ἐπαναστάτες» μας. Στὰ 1907, ὁ Λένιν, στὸ 5ο Συνέδριο τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος εἰσηγήθηκε μιὰν ἀπόφαση ποὺ τὸ θέμα της ἦταν ἐξαιρετικὰ ἀποκαλυπτικό: «Πάνω στὴν αὐτόνομη ὀργάνωση τῶν ἐργατῶν καὶ τὶς ἀναρχοσυνδικαλιστικὲς τάσεις μέσα στὸ προλεταριάτο». Καταδίκασε ὅλες αὐτὲς τὶς «τάσεις» καὶ δήλωσε: «Ἡ συμμετοχὴ τῶν Σοσιαλδημοκρατικῶν ὀργανώσεων σὲ συμβούλια ἐργατῶν ἀντιπροσώπων χωρὶς διάκριση κόμματος... ἢ ἡ δημιουργία τέτοιων συμβουλίων, δὲν μπορεῖ νὰ ὑποστηριχτεῖ ἐκτὸς ἂν μποροῦμε νὰ εἴμαστε βέβαιοι ὅτι τὸ κόμμα μπορεῖ

νὰ ἐπωφεληθεῖ καὶ ὅτι εἶναι ἀπόλυτα ἐξασφαλισμένα τὰ συμφέροντά του». (Περιέχεται στὸ βιβλίο τοῦ Oscar Auweiler, στὴ σελίδα 103).

Ὅσον ἀφορᾶ τὶς ἐργατικὲς ὀργανώσεις ἕνα πράγμα ἐνδιέφερε τοὺς Μπολσεβίκους: τὸ δυνάμωμα τῆς δικῆς τους ὀργάνωσης. Ἐφ' ὅσον τὸ Κόμμα ἦταν ὁ ἀποκλειστικὸς κηδεμόνας, φύλακας ἄγγελος τοῦ προλεταριάτου καὶ τῆς ἐπανάστασης, κάθε ἀπόπειρα τῶν ἐργατῶν νὰ κάνουν ἐπανάσταση χωρὶς τὸ κόμμα θὰ πρέπει ὁπωσδήποτε νὰ εἶναι λαθεμένη ἢ ἐντελῶς ἀδύνατη, ὅπως πιστεύει ὁ Τρότσκυ στὴν «Ἱστορία τῆς Ρωσσικῆς Ἐπανάστασης». Ὅταν οἱ ἐργάτες ἀπαρνοῦνται τὸ Κόμμα στὴν πραχτική, τὸ Κόμμα ἁπλῶς ἀπαρνιέται τὴν πραχτικὴ τῶν ἐργατῶν.

Ἡ ἀποστροφὴ αὐτὴ γιὰ τὴν ἐργατικὴ τάξη καὶ τὴν ἱκανότητά της γιὰ αὐτο-χειραφέτηση μπορεῖ νὰ διαπιστωθεῖ σαφέστατα στὸ βιβλίο τοῦ Λένιν «Τί νὰ κάνουμε;» — θεωρητικὴ δικαιολόγηση τῆς ἀρχῆς τῆς ἡγεσίας. Ἐκεῖ ὁ Λένιν ἁπλῶς ἐπαναλαμβάνει τὰ λόγια τοῦ Κὰρλ Κάουτσκυ, ποὺ τότε θαύμαζε ἀπεριόριστα: «Οἱ ἐργάτες, ὅπως εἴπαμε, δὲν ἔχουν Σοσιαλδημοκρατικὴ συνείδηση· μποροῦν νὰ τὴν ἀποκτήσουν μόνον ἀπ' ἔξω. Ἡ ἱστορία ὅλων τῶν χωρῶν ἐπιβεβαιώνει ὅτι ἡ ἐργατικὴ τάξη ἀπὸ μόνη της δὲν μπορεῖ νὰ προχωρήσει πάρα πέρα ἀπὸ τὸ ἐπίπεδο τῆς τρέιντ-γιουνιονίστικης συνείδησης, ἀπὸ τὴ συνειδητοποίηση ὅτι πρέπει νὰ συνασπιστεῖ σὲ συνδικᾶτα, νὰ ἀγωνιστεῖ ἐνάντια στοὺς ἐργοδότες, νὰ πιέσει τὴν κυβέρνηση νὰ περάσει νόμους γιὰ τὴν βελτίωση τῶν συνθηκῶν τῶν ἐργατῶν... Ὅσο γιὰ τὴ Σοσιαλιστικὴ θεωρία, δημιουργήθηκε ἀπὸ φιλοσοφικές, ἱστορικὲς καὶ οἰκονομικὲς θεωρίες ποὺ ἐπεξεργάστηκαν τὰ μορφωμένα μέλη τῆς ἄρχουσας τάξης, οἱ διανοούμενοι. Ὁ Μὰρξ καὶ ὁ Ἔγκελς λοιπόν, οἱ ἱδρυτὲς τοῦ σύγχρονου ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ, ἦταν ἀστοὶ διανοούμενοι. Παρόμοια στὴ Ρωσσία, ἡ σοσιαλδημοκρατικὴ θεωρία δημιουργήθηκε σχεδὸν ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν αὐθόρμη-

τη ἀνάπτυξη τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος...».

Καὶ καταλήγει λέγοντας: «Οἱ ἐργάτες μποροῦν νὰ ἀποκτήσουν πολιτικὴ ταξικὴ συνείδηση μόνον ἀπ' ἔξω, δηλαδή, μόνον ἔξω ἀπὸ τὸν οἰκονομικὸ ἀγώνα, ἔξω ἀπὸ τὴ σφαῖρα τῆς σχέσης ἐργατῶν καὶ ἐργοδοτῶν».

Αὐτὸς λοιπὸν ὁ ἰσχυρισμός, ὅτι ἡ πολιτικὴ ταξικὴ συνείδηση μπορεῖ νὰ φτάσει στὴν ἐργατικὴ τάξη μόνο ἀπ' ἔξω, ἔχει ἀνασκευαστεῖ στὴν πράξη, καὶ θἄπρεπε πιὰ νὰ μὴν ἀποτελεῖ στὸ παραμικρὸ ἄποψη ὁποιουδήποτε σοσιαλιστῆ. Μόνο ἡ ἱστορία τοῦ Γαλλικοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος εἶναι ἀρκετὴ ἀπόδειξη ὅτι οἱ ἐργάτες μποροῦν νὰ ὑπερβοῦν αὐτὸ ποὺ ὁ Λένιν ἀποκαλεῖ «τρέιντ-γιουνιονίστικη συνείδηση». Ὁ καταστατικὸς χάρτης τῆς Ἀμιὲν ποὺ ψηφίστηκε τὸ 1906, εἶναι σαφὴς σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο: «Ἡ C.G.T. δὲν συνδέεται μὲ κανένα πολιτικὸ κόμμα, ἀλλὰ εἶναι ἡ ἕνωση τῶν ταξικὰ συνειδητῶν ἐργατῶν, ποὺ ἀγωνίζεται γιὰ τὴν κατάργηση τῆς μισθοδουλείας καὶ τῶν ἐργοδοτῶν. Τὸ Συνέδριο ὑπόσχεται νὰ βοηθήσει τοὺς ἐργάτες στὴν ταξική τους πάλη ἐνάντια σ' ὅλες τὶς μορφὲς καπιταλιστικῆς ἐκμετάλλευσης καὶ καταπίεσης, καὶ ὑλικῆς καὶ ἠθικῆς. Ἑπομένως, τὸ συνέδριο θέτει στὸν ἑαυτό του τὰ ἀκόλουθα καθήκοντα: βραχυπρόθεσμα οἱ συνδικαλιστὲς θὰ προσπαθήσουν νὰ βελτιώσουν τὴ μοῖρα τῶν ἐργατῶν προβάλλοντας αἰτήματα γιὰ τέτοιες ἄμεσες μεταρρυθμίσεις, ὅπως οἱ αὐξήσεις τῶν μισθῶν, ἡ μείωση τῆς ἑβδομαδιαίας ἐργασίας, κλπ. Αὐτὴ ὅμως εἶναι μόνο ἡ μία πλευρὰ τῆς δουλειᾶς μας. Τὰ συνδικᾶτα βαδίζουν ἐπίσης στὸ δρόμο γιὰ τὴν ἀπόλυτη χειραφέτηση τῆς ἐργατικῆς τάξης, ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιτευχτεῖ χωρὶς τὴν ἀπαλλοτρίωση τῶν καπιταλιστῶν. Γι' αὐτὸ τὸ σκοπό θὰ κατέβουν σὲ γενικὲς ἀπεργίες, ὥστε ἐκεῖνοι ποὺ σήμερα ἀντιστέκονται στὸν καπιταλισμὸ στὸ μέτωπο τῶν μισθῶν νὰ ἀναλάβουν αὔριο τὴ διεύθυνση τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς διανομῆς καὶ νὰ προχωρήσουν ἔτσι σὲ μιὰν ἐντελῶς καινούργια ἐποχή...».

Καὶ μόνο τὸ κείμενο αὐτὸ ἀρκεῖ γιὰ νὰ ἀποδειχτεῖ ὁλοφάνερα ὅτι ἡ ἐργατικὴ τάξη μπορεῖ νὰ προχωρήσει πέρα ἀπὸ τὴν «τρέιντ-γιουνιονίστικη συνείδηση», καὶ ἀκριβῶς σὲ μιὰ χώρα ὅπου ἡ ἐπιρροὴ τῶν Σοσιαλδημοκρατῶν ἦταν ἐξαιρετικὰ μικρή. Ἀντίθετα ὅταν οἱ Σοσιαλδημοκράτες ἄρχισαν νὰ ἀποκτοῦν ἐπιρροὴ στὴ Γαλλία τότε τὰ συνδικᾶτα ἐπέστρεψαν στὸ ρόλο τους τῶν οἰκονομικῶν μεσολαβητῶν καὶ μετατράπηκαν σὲ γραφειοκρατικοὺς μηχανισμοὺς τοῦ σήμερα, μηχανισμοὺς ποὺ ἀποτελοῦν ἀκέραιο μέρος τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας. Ἡ Λενινιστικὴ ἰδεολογία, θεωρῶντας σὰν γεγονὸς τὴν ἀδυναμία τῆς ἐργατικῆς τάξης νὰ κάνει τὴν ἐπανάσταση, ἤ, ὅπως θὰ δοῦμε, νὰ διευθύνει τὴν παραγωγὴ στὴν μετεπαναστατικὴ κοινωνία, ἔρχεται σὲ ἄμεση σύγκρουση μὲ τὴν ἀρχικὴ διακήρυξη τῆς Πρώτης Διεθνοῦς: «Ἡ χειραφέτηση τῶν ἐργατῶν εἶναι ἔργο τῶν ἴδιων τῶν ἐργατῶν». Τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ «ἐπιστημονικὸς σοσιαλισμὸς» ἦταν δημιούργημα ἀστῶν διανοουμένων δὲν χωράει ἀμφιβολία, καὶ πράγματι, φέρει τὰ ὁλοφάνερα σημάδια τῆς καταγωγῆς του: εἶναι ξένος πρὸς τὸ προλεταριάτο καὶ δὲν θἄπρεπε ἴσως νὰ εἶναι τόσο περήφανος γι' αὐτή του τὴν ἀποξένωση. Ἐπιπλέον, οἱ Μπολσεβίκικες ὀργανώσεις γεννήθηκαν σὲ μιὰ βιομηχανικὰ καθυστερημένη χώρα (πρᾶγμα ποὺ ἐξηγεῖ μᾶλλον παρὰ δικαιολογεῖ τὴν ὀπισθοδρομικὴ τους φύση). Ὁ τύπος αὐτὸς τῆς ὀργάνωσης καὶ τῆς ἰδεολογίας ποὺ ἀκολουθοῦσε μετὰ τὸ 1917, θὰ στηριζόταν πάνω στὴν καθυστέρηση τῆς Ρωσσίας, καθὼς καὶ στὴν ἔλλειψη ἐπαναστατικοῦ πνεύματος στοὺς ἐργάτες τοῦ ἐξωτερικοῦ, καὶ θὰ τὰ χρησιμοποιοῦσε σὰν πρόσχημα γιὰ νὰ βάλει σ' ἐφαρμογὴ τὸ ἀντεπαναστατικὸ της πρόγραμμα, πρόγραμμα διαμορφωμένο ἔτσι ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ τῆς δημιουργίας της.

Ἡ Λενινιστικὴ πεποίθηση ὅτι οἱ ἐργάτες δὲν μποροῦν αὐθόρμητα νὰ προχωρήσουν πέρα ἀπὸ τὴν τρέιντ-γιουνιονίστικη συνείδηση ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸν ἀποκεφαλισμὸ τοῦ προλεταριάτου καὶ τὴν ἑπόμενη τοποθέτηση τοῦ Κόμματος στὴν κορυ-

φή του. Οἱ ἀρχικοὶ στόχοι τοῦ Γαλλικοῦ συνδικαλισμοῦ καὶ ἡ δημιουργία τῶν σοβιὲτ δείχνουν ὅτι ὁ Λένιν ἔκανε λάθος, καὶ πράγματι, στὴ Ρωσσία τὸ Κόμμα ἀναγκάστηκε νὰ ἀποκεφαλίσει τὸ ἐργατικὸ κίνημα μὲ τὴ βοήθεια τῆς πολιτικῆς ἀστυνομίας καὶ τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ κάτω ἀπ' τὴν λαμπρὴ ἡγεσία τοῦ Τρότσκυ καὶ τοῦ Λὲνιν. Ἐπιπλέον, ὁ ἀποκεφαλισμὸς δὲν ἀρκοῦσε, τὸ σῶμα ἐπίσης ἔπρεπε νὰ καταστραφεῖ καὶ μιὰ καὶ αὐτὸ τὸ καθῆκον ἀπαιτοῦσε λιγώτερη φινέτσα καὶ ἐπαναστατικὴ μόρφωση, ἡ τιμὴ τῆς ὁλοκλήρωσης τοῦ ἔργου ποὺ τόσο λαμπρὰ ἄρχισαν ὁ Λένιν καὶ ὁ Τρότσκυ, ἔπεσε στὸν «ἀπολίτιστο» Στάλιν.

Παρ' ὅλ' αὐτά, ἀναφερόμενοι στὸν Τρότσκυ, πρέπει νὰ ποῦμε ὅτι τὸ 1902, ὅταν ὁ Λένιν ἔγραψε τὸ «Τί νὰ κάνουμε;» ὁ Τρότσκυ ὄχι μόνο τὸ πολέμησε βίαια, ἀλλὰ εἶχε καὶ τὴν ἐξυπνάδα νὰ προβλέψει τὸν κίνδυνο: ὅτι τὸ Κόμμα θὰ ἀντικαθιστοῦσε τὴν ἐργατικὴ τάξη, ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τὸ Κόμμα, τὸ Πολιτικὸ Γραφεῖο τὴν Κεντρικὴ Ἐπιτροπή, καὶ τελικὰ ὁ Γενικὸς Γραμματέας τὸ Πολιτικὸ Γραφεῖο. Ἂς ἐλπίσουμε ὅτι ἡ κριτικὴ τοῦ Τρότσκυ θὰ δημοσιευτεῖ κάποτε ὁλόκληρη* γιατὶ θὰ μᾶς δώσει τὴν εὐκαιρία μιᾶς πιὸ ὁλοκληρωμένης κριτικῆς τοῦ σύγχρονου Τροτσκυσμοῦ. Οἱ ἀπόψεις τοῦ Λένιν ἀμφισβητήθηκαν ἐπίσης ἀπὸ τὴν Ρόζα Λούξεμπουργκ, ποὺ ἀντιπροσώπευε τὴν ἄκρα ἀριστερὰ τοῦ Γερμανικοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Κινήματος. Ἐνῶ ἦταν δεδηλωμένη ἀντίπαλος τοῦ ρεφορμιστικοῦ καὶ κοινοβουλευτικοῦ Σοσιαλδημοκρατισμοῦ, ὅπως καὶ ὁ Λένιν, πολέμησε ἐπίσης καὶ τὸν δικό του συγκεντρωτισμὸ καὶ τὶς ἀπόψεις του γιὰ τὴν πειθαρχία.

Στὴν μπροσούρα του «Ἕνα βῆμα μπρός, δυὸ βήματα πίσω», ὁ Λένιν δόξαζε τὴν ἐκπαιδευτικὴ ἐπίδραση τῆς ζωῆς τοῦ ἐργοστάσιου ποὺ «συνηθίζει τὸ προλεταριάτο στὴν πειθαρ-

---

* Σημ. τοῦ Μετφρ.: Ὁ συγραφέας ἀναφέρεται στὸ *«δυσεύρετο»* ἔργο τοῦ Τρότσκυ: *«τὰ πολιτικά μας καθήκοντα»*.

χία καὶ στὴν ὀργάνωση». Σ' αὐτὸ ἡ Ρόζα Λούξεμπουργκ ἀπάντησε: «Ἡ πειθαρχία ποὺ ἔχει κατὰ νοῦ ὁ Λένιν ἐπιβάλλεται στὸ προλεταριάτο ὄχι μόνο στὸ ἐργοστάσιο ἀλλὰ καὶ στὰ στρατόπεδα καὶ ἀπ' ὅλων τῶν εἰδῶν τοὺς γραφειοκράτες, μὲ λίγα λόγια ἀπ' ὅλο τὸν ἐξουσιαστικὸ μηχανισμὸ τοῦ συγκεντρωτικοῦ ἀστικοῦ κράτους... Ἀποτελεῖ φραστικὴ κατάχρηση ἡ χρησιμοποίηση τοῦ ἴδιου ὅρου «πειθαρχία» γιὰ τὸ χαραχτηρισμὸ δυὸ τόσο ἄσχετων μεταξύ τους ἐννοιῶν ὅπως οἱ ἀντανακλαστικὲς κινήσεις ἑνὸς σώματος μὲ χιλιάδες χέρια καὶ πόδια καὶ ὁ αὐθόρμητος συντονισμὸς τῶν συνειδητῶν πολιτικῶν πράξεων μιᾶς ὁμάδας ἀνθρώπων. Τί σχέση μπορεῖ νὰ ἔχει ἡ πειθαρχημένη ὑπακοὴ τοῦ προηγούμενου, μὲ τὴν δημιουργικὴ ἔμπνευση μιᾶς τάξης, ποὺ ἀγωνίζεται γιὰ τὴν ὁλοκληρωτική της χειραφέτηση;»

Ὄντως ἦταν ἡ συνείδηση τοῦ Λένιν ποὺ δὲν κατάφερε νὰ ξεπεράσει τὸ ὀργανωτικὸ ἐπίπεδο τῆς ἀστικῆς τάξης. Μιλῶντας γιὰ τὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα πού, στὸ γύρισμα τοῦ αἰώνα, τράνταξε τὴν Ρωσσικὴ αὐτοκρατορία καὶ ἀργότερα ἀποκορυφώθηκε μὲ τὴν Ρωσσικὴ Ἐπανάσταση τοῦ 1905, ἡ Ρόζα Λούξεμπουργκ ἔγραφε (στὰ 1904): «Ὁ σκοπός μας (δηλαδὴ ὁ Σοσιαλισμὸς) ἔχει κάνει τεράστιες προόδους. Παρ' ὅλο ποὺ σ' αὐτὸ ἡ πρωτοβουλία καὶ ἡ συνειδητὴ διεύθυνση τῆς Σοσιαλδημοκρατικῆς ὀργάνωσης δὲν ἔπαιξε παρὰ ἐντελῶς ἀσήμαντο ρόλο. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ δικαιολογηθεῖ μὲ τὸ ἐπιχείρημα ὅτι ἡ ὀργάνωσή μας δὲν ἦταν ἕτοιμη γιὰ τέτοια μεγάλα γεγονότα (πρᾶγμα ὅμως ποὺ εἶναι ἀλήθεια), καθὼς καὶ μὲ τὴν ἀπουσία τοῦ παντοδύναμου κεντρικοῦ μηχανισμοῦ ποὺ ἔχει προτείνει ὁ Λένιν. Ἀντίθετα, εἶναι σχεδὸν σίγουρο ὅτι ἕνας τέτοιος μηχανισμὸς θὰ εἶχε ἁπλῶς αὐξήσει τὴν σύγχιση τῶν τοπικῶν ἐπιτροπῶν, ἐντείνοντας τὸ χάσμα ἀνάμεσα στὶς ὁρμητικὲς μάζες καὶ τὴν ἐπιφυλακτικὴ στάση τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Κόμματος.»

«Ὁ ὑπερ-συγκεντρωτισμὸς ποὺ ὑποστηρίζει ὁ Λένιν»,

συνεχίζει ἡ Ρόζα Λούξεμπουργκ, «εἶναι γεμᾶτος ὄχι ἀπὸ θετικὸ καὶ δημιουργικὸ πνεῦμα, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ στεῖρο πνεῦμα τοῦ νυχτοφύλακα». Λόγια προφητικά, γιατὶ μέσα σὲ λίγους μῆνες τὸ Κόμμα ἦταν ἐντελῶς ἀνίκανο νὰ κατανοήσει κι ἐπιπλέον ἐναντιώθηκε στὴν ἵδρυση τῶν ἐργατικῶν συμβουλίων. Προφητικὰ ἐπίσης γι' αὐτὰ ποὺ συνέβησαν τὸ 1917, ὅταν τὸ Κόμμα ἀποδείχτηκε ἐντελῶς ἀνίκανο νὰ παίξει τὸν ἡγετικὸ ρόλο, γιὰ τὸν ὁποῖο προετοιμαζότανε τόσο καιρό, καὶ ἄφησε ὅλη τὴ δουλειὰ σ' ἕναν Λένιν (quod jovi licet non bovi licet). Ἡ Ρόζα Λούξεμπουργκ τὰ εἶχε ὁπωσδήποτε προβλέψει καὶ πρότεινε στὴ συνέχεια τὴν «κατάρριψη τοῦ συρματοπλέγματος ποὺ ἐμποδίζει τὸ Κόμμα νὰ ἐκπληρώσει τὸ τεράστιο ἔργο τῶν καιρῶν». Στὴν πραγματικότητα τὸ Κόμμα, ἀντὶ νὰ ἀφαιρέσει τὸ συρματόπλεγμα, ἔκλεισε πίσω του ὅλο τὸ Ρωσσικὸ προλεταριάτο.

Τὰ συμπεράσματα τῆς Ρόζας Λούξεμπουργκ ἐξακολουθοῦν καὶ σήμερα νὰ διατηροῦν τὴ ζωντάνια τῆς ἐποχῆς ποὺ γράφτηκαν: «Τελικὰ εἴδαμε τὴ γέννηση τοῦ πιὸ γόνιμου προϊόντος τοῦ ἱστορικοῦ προτσές: τὸ Ρωσσικὸ ἐργατικὸ κίνημα, ποὺ γιὰ πρώτη φορὰ ἔκφρασε τὴν ἀληθινὴ θέληση τῶν λαϊκῶν μαζῶν. Ὕστερα ἡ ἡγεσία τῆς Ρωσσικῆς ἐπανάστασης ἄρχισε νὰ ταλαντεύεται πάνω στοὺς ὤμους τους, καὶ γι' ἄλλη μιὰ φορὰ ὁ παντοδύναμος διευθυντὴς τῆς ἱστορίας αὐτοδιορίστηκε, τούτη τὴ φορὰ στὸ πρόσωπο τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Σοσιαλ-Δημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος. Τοῦτος ὁ ἐπιδέξιος ἀκροβάτης δὲν συνειδητοποίησε ὅτι ὁ μόνος ἱκανὸς νὰ παίξει τὸ ρόλο τοῦ διευθυντῆ εἶναι τὸ «συλλογικὸ» ἐγὼ τῆς ἐργατικῆς τάξης, ποὺ ἔχει τὸ κυριαρχικὸ καὶ ἀπαραβίαστο δικαίωμα νὰ κάνει λάθη καὶ νὰ μαθαίνει τὴ διαλεκτικὴ τῆς ἱστορίας ἀπὸ μόνη της. Ἂς τὸ θέσουμε ἐντελῶς ὠμά: τὰ σφάλματα ποὺ διαπράττει ἕνα ἀληθινὰ ἐπαναστατικὸ ἐργατικὸ κίνημα εἶναι ἱστορικὰ πολὺ περισ-

σότερο γόνιμα καὶ καρποφόρα ἀπὸ τὸ ἀλάθητο τῆς πιὸ καλῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς».

'Η ἀξία τούτων τῶν παρατηρήσεων μὲ κανένα τρόπο δὲν μειώνεται ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι σήμερα, ὑπάρχουν τόσες πολλὲς Κεντρικὲς 'Επιτροπὲς, ποὺ κάθε μιά τους ἐπιμένει στὸ δικό της ἀλάθητο, καὶ ὅλες εἶναι τὸ ἴδιο ἀνίκανες νὰ διδαχτοῦν ἀπὸ τὴν πεῖρα τῆς Ρωσσικῆς 'Επανάστασης πάνω στὴν ὁποία βασίζουν τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν αὐτο-δικαιολογήσεών τους.

Τὸ Φλεβάρη τοῦ 1917, ὅπως εἴπαμε, ἡ Κομματικὴ γραμμὴ καὶ δυναμικὴ ἐναντιώθηκε σ' αὐτὴ τῶν μαζῶν τῶν ὀργανωμένων σὲ σοβιέτ. 'Ο Λένιν ἔπρεπε νὰ καταβάλει τεράστιες προσπάθειες, ὄχι γιὰ νὰ πείσει τὶς μάζες ὅτι ἔπρεπε νὰ καταλάβουν τὴν ἐξουσία στὰ ἐργοστάσια καὶ τὶς πόλεις, ἀλλὰ γιὰ νὰ πείσει τὸ κόμμα του ὅτι οἱ μάζες ἦταν ἕτοιμες γι' αὐτὸ τὸ βῆμα. Ἦταν τὸ κόμμα ποὺ ἔπρεπε νὰ ἀνέβει στὸ ἐπίπεδο τῶν μαζῶν καὶ ὄχι τὸ ἀντίθετο. 'Ο Λένιν ἔπρεπε νὰ γίνει «ἀναρχικός» καὶ νὰ παρασύρει τὸ δύσπιστο κόμμα του. 'Ο 'Οκτώβρης λοιπόν ἀντιπροσωπεύει τὸ σημεῖο ἐκεῖνο, ὅπου ἡ δράση καὶ ἡ δημιουργικὴ ἔμπνευση τῶν μαζῶν συνέπεσε μ' ἐκείνη τοῦ προσωρινὰ ἀπο-μπολσεβικοποιημένου Μπολσεβίκικου κόμματος, καὶ αὐτὴ ἡ εὐτυχὴς σύμπτωση διατηρήθηκε μέχρι τὴν ἄνοιξη τοῦ 1918. Τὸ Μπολσεβίκικο Κόμμα δὲν μποροῦσε πλέον νὰ συμπεριφερθεῖ διαφορετικά, γιατὶ προσπαθοῦσε ἀκόμα νὰ κερδίσει τὴν ὑποστήριξη τῶν ἐργατῶν. Οἱ προηγούμενοι ὀκτὼ μῆνες (δηλαδὴ ἀπὸ τὸ Φλεβάρη ὡς τὸν 'Οκτώβρη τοῦ 1917) εἶχαν φέρει μιὰν ἐξαιρετικὰ γοργὴ ἐπέκταση τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν. Τὸν 'Απρίλη τοῦ 1917 μιὰ συνδιάσκεψη τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν τῆς Πετρούπολης εἶχε διακηρύξει: «Ὅλες οἱ ἀποφάσεις ποὺ ἀφοροῦν τὴν ἐσωτερικὴ διεύθυνση τῶν ἐργοστασίων, ὅπως ἡ διάρκεια τῆς ἐργάσιμης μέρας, οἱ μισθοί, ἡ πρόσληψη καὶ ἡ ἀπόλυση ἐργατῶν, κλπ. πρέπει νὰ παίρνονται ἀπὸ τὴν ἐργοστασιακὴ ἐπιτροπή». Μιὰ

ἀλλη συνδιάσκεψη ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν ποὺ ἔγινε τὸν Ἰούνη τοῦ 1917 ἀπαίτησε «τὴν ὀργάνωση πλήρους ἐλέγχου τῶν ἐργατῶν πάνω στὴν παραγωγὴ καὶ τὴ διανομή» καὶ «προλεταριακὴ πλειοψηφικὴ συμμετοχὴ σ' ὅλους τοὺς θεσμοὺς μὲ τοὺς ὁποίους ἀσκεῖται ἡ ἐξουσία». Καὶ ἕνα ἄλλο συνέδριο, μετὰ τὴν κατάληψη τῆς ἐξουσίας, δήλωσε: «Οἱ ἐπιτροπὲς ἐργατικοῦ ἐλέγχου δὲν πρέπει ἁπλῶς νὰ χρησιμοποιηθοῦν σὰν ὄργανα ἐλέγχου τῆς παραγωγῆς... ἀλλὰ πρέπει νὰ προετοιμάσουν τὸ ἔδαφος γιὰ τὴν μεταβίβαση τῆς διεύθυνσης τῆς παραγωγῆς στοὺς ἴδιους τοὺς ἐργάτες καὶ μόνο στοὺς ἐργάτες».

Τὸ τεῦχος τοῦ Γενάρη 1918 τοῦ Vestnik Metalista (Νέα τῶν Μεταλλουργῶν) περιεῖχε ἕνα ἄρθρο τοῦ ἐργάτη N. Filipov ποὺ ἔλεγε μεταξὺ ἄλλων: «Ἡ ἐργατικὴ τάξη, ἀπὸ τὴν ἴδια τὴ φύση της, πρέπει νὰ κατέχει κεντρικὴ θέση στὸ παραγωγικὸ προτσές. Στὸ μέλλον, ὅλη ἡ παραγωγὴ πρέπει νὰ ἀντανακλᾶ τὸ πνεῦμα καὶ τὴ θέληση τοῦ προλεταριάτου».

Σ' αὐτὴν τὴν ἀληθινὰ ἐπαναστατικὴ περίοδο, ὁ Λένιν εἶπε στὸ Τρίτο Συνέδριο τῶν Σοβιὲτ ποὺ ἔγινε στὴν ἀρχὴ τοῦ 1918: «Οἱ Ἀναρχικὲς ἰδέες ἔχουν πάρει ἐπικίνδυνη **ἔκταση**».

Ἡ A. Pankratova ἔγραφε: «Τὴν ἐπαύριο τῆς Ὀκτωβριανῆς Ἐπανάστασης, αὐτὲς οἱ ἀναρχικὲς τάσεις ἐπεκράτησαν, ἐπειδὴ ἀκριβῶς οἱ καπιταλιστὲς ἐναντιώθηκαν μὲ αὐξημένη ἔνταση στὴν ἐφαρμογὴ τοῦ Διατάγματος γιὰ τὸν Ἐργατικὸ Ἔλεγχο καὶ συνεχίζουν νὰ ἀντιτίθενται στὴν ἐργατικὴ διεύθυνση τῆς παραγωγῆς».

Θὰ δοῦμε ὅτι ἀπὸ τὴν ἄνοιξη τοῦ 1918 ἦταν οἱ ἴδιοι οἱ Μπολσεβίκοι - Λενινιστὲς ποὺ ἐναντιώθηκαν στὴν ἐργατικὴ διεύθυνση. Πρὶν συμβεῖ αὐτό, ὁ ἀναρχοσυνδικαλιστὴς **Μαξίμοβ** μποροῦσε ἀκόμα νὰ γράφει: «Οἱ Μπολσεβίκοι ἔχουν ἐγκαταλείψει ὄχι μόνο τὴ θεωρία τους γιὰ τὸ μαρασμὸ τοῦ **Κράτους**, ἀλλὰ καὶ τὴν Μαρξιστικὴ θεωρία σὰν σύνολο. **Ἔγιναν κατὰ** κάποιο τρόπο ἀναρχικοί». **Παρ' ὅλ' αὐτά, ὁ ἀναρχικὸς Βολίν**, γράφοντας στὸ Golos Truda (**Ἡ Φωνὴ τῆς Ἐργασίας**) στὸ

τέλος τοῦ 1917, εἶπε τὰ ἑξῆς: «Μόλις σταθεροποιηθεῖ καὶ νομιμοποιηθεῖ ἡ ἐξουσία τους, οἱ Μπολσεβίκοι, σὰν κρατικοὶ σοσιαλιστὲς ποὺ εἶναι, δηλαδὴ σὰν ἄνθρωποι ποὺ πιστεύουν στὴν συγκεντρωτικὴ καὶ ἐξουσιαστικὴ ἡγεσία, θ' ἀρχίσουν νὰ διευθύνουν τὴ ζωὴ τῆς χώρας καὶ τοῦ λαοῦ ἀπὸ τὴν κορυφή. Τὰ σοβιέτ σας... βαθμιαῖα θὰ γίνουν ἁπλὰ ὄργανα τῆς κεντρικῆς κυβέρνησης... Σύντομα θὰ δεῖτε τὴν ἐγκαθίδρυση ἑνὸς ἐξουσιαστικοῦ πολιτικοῦ καὶ κρατικοῦ μηχανισμοῦ ποὺ θὰ συντρίψει κάθε ἀντίθεση μὲ σιδερένια γροθιά.. τὸ σύνθημα «ὅλη ἡ ἐξουσία στὰ σοβιέτ» θὰ γίνει «ὅλη ἡ ἐξουσία στοὺς ἡγέτες τοῦ κόμματος».»

Κι αὐτὸ ἀκριβῶς συνέβη τὸ 1918. Γιὰ νὰ πετύχουν τοὺς σκοπούς τους, οἱ Μπολσεβίκοι ἔπρεπε νὰ συντρίψουν ὅλη τὴν ἀντιπολίτευση καὶ ἰδιαίτερα τοὺς ἀναρχικούς. Τούτη ἡ πολιτικὴ καταστολὴ συμβάδισε μὲ τὴν καταστολὴ τῶν ἐργατῶν στὸ ἐργοστάσιο.

Ἔτσι ὁ Λοχαγὸς Ζὰκ Σαντοὺλ ἔγραψε: «Οἱ ἀναρχικοὶ ἀποτελοῦν τὴν πιὸ δραστήρια καὶ μαχητικὴ καὶ πιθανόν τὴν πιὸ δημοφιλῆ ἀντιπολίτευση ἀπ' ὅλες... Οἱ Μπολσεβίκοι ἐνοχλοῦνται ἀφάνταστα».

Ὁ Βολὶν ἐπιβεβαίωσε αὐτὸ τὸ σχόλιο: «Ἡ ἀνοχὴ τῆς ἀναρχικῆς προπαγάνδας θὰ ἦταν αὐτοκτονία γιὰ τὸν Λένιν. Ἡ Μπολσεβίκικη ἐξουσία ἔκανε ὅ,τι μποροῦσε γιὰ νὰ ἐμποδίσει καὶ κατόπιν νὰ ἀπαγορεύσει καὶ νὰ καταστείλε: μὲ κτηνώδη βία ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τῶν ἀναρχικῶν ἰδεῶν».

Τούτη ἡ καταστολὴ ἄρχισε μὲ μιὰν ἀλλαγὴ στάσης στὸ ζήτημα τῆς ἐργατικῆς διεύθυνσης. Ἀπὸ τὸ 1918 καὶ πέρα, ἡ ἀντιπολίτευση διατηρήθηκε στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος — ἔξω ἀπ' αὐτὸ κάθε ἀπόπειρα κριτικῆς εἶχε κατασταλεῖ. Ἑπομένως ἐρευνῶντας τὶς ἐξελίξεις στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος μποροῦμε καλλίτερα νὰ παρακολουθήσουμε τὸ προτσὲς τῆς καταστολῆς, ποὺ κορυφώθηκε μὲ τὸ φίμωμα, ἀκόμα καὶ μέσα στὸ κόμμα, ὁποιουδήποτε ὑπε-

ρασπιζόταν τὸ κατασυντριμμένο προλεταριάτο. Τὸ Δέκατο Συνέδριο τοῦ Μπολσεβίκικου Κόμματος ,τὸ Μάρτη τοῦ 1921, διέλυσε δλες τὶς Κομματικὲς φράξιες, ἐνῶ ἀκούγονταν τὰ κανόνια καὶ τὰ ντουφέκια τοῦ Κόμματος ποὺ σκότωναν ἀμείλικτα τοὺς ἐργάτες καὶ τοὺς ναῦτες στὴν Κρονστάνδη καὶ σ' δσες φωλὴές ἀντίστασης εἶχαν μείνει ἀκόμα σ' δλη τὴν ὑπόλοιπη χώρα. Συγκεκριμένα, τὸ Οὐκρανικὸ Μαχνοβίτικο Κίνημα ἦταν ἡ δύναμη ποὺ οἱ Μπολσεβίκοι ἤθελαν νὰ καταστρέψουν πάσῃ θυσίᾳ.

3. *ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΤΟΥ ΜΑΧΝΟ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΚΟΜΜΑ*

Ἡ Μαχνοβιτσίνα μπορεῖ, ἴσως καλλίτερα ἀπὸ κάθε ἄλλο κίνημα, νὰ δείξει δτι ἡ Ρωσσικὴ Ἐπανάσταση μποροῦσε νὰ εἶχε γίνει μιὰ τεράστια ἀπελευθερωτικὴ δύναμη. Ἐμπνευστής της ἦταν ὁ Μάχνο, ἕνας νεαρὸς Οὐκρανὸς ἀναρχικός, καὶ «ἀγνοήθηκε» δλοκληρωτικὰ ἀπὸ τοὺς ἀστοὺς ἱστορικοὺς καθὼς καὶ ἀπὸ τοὺς Σταλινικοὺς καὶ τοὺς Τροτσκυστὲς ἀπολογητὲς — γνωστότατες οἱ αἰτίες. Ἡ Μαχνοβιτσίνα ἀποδεικνύει δτι οἱ Μπολσεβίκοι ἔπνιξαν τοὺς ἐργάτες καὶ τοὺς ἀγρότες στὸ ψέμμα καὶ τὴν συκοφαντία καὶ κατόπιν τοὺς συντρίψανε μὲ αἱματηρὲς σφαγές.

Γεωγραφικά, τὸ Μαχνοβίτικο κίνημα κάλυψε μιὰ περιοχὴ κατοικημένη ἀπὸ ἑπτὰ ἑκατομμύρια ἀνθρώπους καὶ ἐκτεινόταν σὲ διάμετρο περίπου 150 μιλίων. Τὸ κέντρο του ἦταν ἡ μικρὴ Οὐκρανικὴ πόλη Gulye Polye μὲ 30.000 κατοίκους.

Τὸ κίνημα ἐπικρατοῦσε ἀπὸ τὸ 1918 μέχρι τὸ καλοκαίρι τοῦ 1921, δταν τελικὰ συντρίφτηκε ἀπὸ τὸν Κόκκινο Στρατό.

Ἀπὸ τὸ 1918 ὡς τὸ 1921, οἱ ἔνοπλες Μαχνοβίτικες ὁμάδες πολέμησαν ἐνάντια στοὺς Λευκοφρουροὺς καὶ ἀργότερα ἐνάντια στὸν Κόκκινο Στρατὸ χωρὶς ἀνάπαυλα. Ἦταν ὑπεύθυ-

νες γιὰ τὴ διατήρηση τοῦ Οὐκρανικοῦ μετώπου ἐνάντια στὸ Λευκὸ στρατηγὸ Ντενίκιν, ποὺ τὶς στρατιές του τὶς νίκησε ὁ Μάχνο στὰ 1919, καὶ ὕστερα ἐνάντια στὸ Στρατηγὸ Βράνγκελ. Ὁ καλλίτερος τρόπος γιὰ νὰ δείξουμε ποιοὶ ἦταν καὶ τί πίστευαν εἶναι νὰ παραθέσουμε ἀπὸ τὸ μανιφέστο ποὺ δημοσίεψε τὸ Πολιτιστικὸ καὶ Ἐκπαιδευτικὸ Τμῆμα τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Μαχνοβίτικου Στρατοῦ. Μοιράστηκε πλατιὰ ἀνάμεσα στοὺς ἀγρότες καὶ τοὺς ἐργάτες.

«Ποιοὶ εἶναι οἱ Μαχνοβίτες καὶ γιὰ ποιὸ σκοπὸ ἀγωνίζονται;

Οἱ Μαχνοβίτες εἶναι ἀγρότες καὶ ἐργάτες ποὺ στὰ 1918 ξεσηκώθηκαν ἐνάντια στὴν κτηνωδία τῶν Γερμανῶν, Οὔγγρων καὶ Αὐστριακῶν εἰσβολέων καθὼς καὶ ἐνάντια στὸν Ἑτμάνο τῆς Οὐκρανίας.

Οἱ Μαχνοβίτες εἶναι ἐργάτες ποὺ ἔδωσαν τὴ μάχη ἐνάντια στὸν Ντενίκιν καὶ ἐνάντια σὲ κάθε μορφὴ καταπίεσης καὶ βίας, ποὺ ἀπόρριψαν τὰ ψέμματα ἀπὸ ὅποια πηγὴ κι ἂν προέρχονταν.

Οἱ Μαχνοβίτες εἶναι οἱ ἐργάτες ποὺ μ' ὅλης τους τῆς ζωῆς τὴν ἐργασία πλούτισαν καὶ καλόθρεψαν τὴν ἀστικὴ τάξη στὸ παρελθὸν καὶ σήμερα πλουτίζουν καὶ καλοθρέφουν νέους ἀφέντες.

»Γιατὶ ὀνομάζονται Μαχνοβίτες;

Γιατὶ στὴ διάρκεια τῶν σκοτεινῶν καὶ ζοφερῶν ἡμερῶν τῆς ἀντιδραστικῆς ἐπέμβασης στὴν Οὐκρανία, εἶχαν ἀνάμεσά τους τὸν πιστὸ φίλο καὶ σύντροφο Μάχνο, ποὺ ἡ φωνή του ἀκούστηκε στὰ πέρατα τῆς Οὐκρανίας, καταγγέλοντας κάθε πράξη βίας ἐνάντια στοὺς ἐργάτες, καλῶντας γι' ἀγώνα ἐνάντια στοὺς καταπιεστές, τοὺς κλέφτες, τοὺς σφετεριστὲς κι ἐκεί-

νους τοὺς τσαρλατάνους ποὺ ἐξαπατοῦσαν τοὺς ἐργάτες. Τοῦτη ἡ φωνὴ ἀκόμα ἀκούγεται ἀνάμεσά μας σήμερα, καὶ σταθερὰ διακηρύχνει τὴν ἀπελευθέρωση καὶ τὴν χειραφέτηση τῶν ἐργατῶν ἀπὸ κάθε καταπίεση.

»Πῶς γίνεται νὰ πετύχετε αὐτὴ τὴν ἀπελευθέρωση;

Ἀνατρέποντας τὸν συνασπισμὸ τῶν μοναρχικῶν, τῶν ρεπουμπλικάνων, τῶν σοσιαλδημοκρατῶν, τῶν κομμουνιστῶν καὶ τῶν Μπολσεβίκων. Στὴ θέση του διακηρύχνουμε τὴν ἐλεύθερη ἐκλογὴ ἐργατικῶν συμβουλίων ποὺ δὲν θὰ κυβερνοῦν μὲ αὐθαίρετους νόμους, γιατὶ κανένα ἀληθινὰ συμβουλιακὸ σύστημα δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἐξουσιαστικό. Αὐτὴ εἶναι ἡ γνησιώτερη μορφὴ σοσιαλισμοῦ, ἀντι-ἐξουσιαστικὴ καὶ ἀντικυβερνητική. διακηρύχνει τὴν ἐλεύθερη ὀργάνωση τῆς κοινωνικῆς ζωῆς τῶν ἐργατῶν, καταστρέφοντας τὴν ἐξουσία, μιὰ ζωὴ ὅπου κάθε ἐργάτης, σὲ ἐλεύθερη σχέση μὲ τοὺς συντρόφους του, μπορεῖ νὰ θεμελιώσει τὴν εὐτυχία καὶ τὴν εὐημερία του σύμφωνα μὲ τὶς ἀρχὲς τῆς ἀλληλεγγύης, τῆς φιλίας καὶ τῆς ἰσότητας.

»Τὶ πιστεύουν οἱ Μαχνοβίτες γιὰ τὸ σοβιετικὸ καθεστώς;

Οἱ ἐργάτες μόνοι τους πρέπει νὰ ἐκλέγουν τὰ συμβούλιά τους, γιὰ νὰ ἐκφράσουν τὴν θέληση καὶ νὰ πραγματοποιήσουν τὶς ἐντολὲς αὐτῶν τῶν ἴδιων τῶν ἐργατῶν. Τὰ συμβούλια θὰ εἶναι ἐκτελεστικὰ ὄργανα καὶ ὄχι ἐξουσία ἐπὶ τῶν ἐργατῶν. Ἡ γῆ, τὰ ἐργοστάσια, οἱ ἐπιχειρήσεις, τὰ ὀρυχεῖα, οἱ μεταφορές, κλπ. πρέπει νὰ ἀνήκουν σὲ κείνους ποὺ ἐργάζονται σ' αὐτά. Ὅλα ὅσα οἱ ἄνθρωποι κληρονομοῦν πρέπει νὰ κοινωνικοποιηθοῦν.

»Ποιός εἶναι ὁ δρόμος πού ὁδηγεῖ στὸν τελικὸ σκοπὸ τῶν Μαχνοβιτῶν;

Ἐπίμονη καὶ ἀδυσώπητη ἐπαναστατικὴ μάχη ἐνάντια σ' ὅλες τὶς ψεύτικες θεωρίες, ἐνάντια στὴν αὐθαίρετη ἐξουσία καὶ τὴ βία, ἀπ' ὅπου κι ἂν προέρχεται, ἀγώνας μέχρι θανάτου. Ἐλευθερία τοῦ λόγου, δικαιοσύνη, τίμια μάχη μὲ τὰ ὅπλα στὰ χέρια μας.

Μόνον ἀνατρέποντας ὅλες τὶς κυβερνήσεις, ὅλους τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς ἐξουσίας, καταστρέφοντας ὅλα τὰ πολιτικά, οἰκονομικὰ καὶ ἐξουσιαστικὰ ψεύδη, ὅπου κι ἂν βρίσκονται, καταστρέφοντας τὸ κράτος μὲ μιὰ κοινωνικὴ ἐπανάσταση μποροῦμε νὰ ἐγκαθιδρύσουμε ἕνα ἀληθινὸ σύστημα ἐργατικῶν καὶ ἀγροτικῶν συμβουλίων καὶ νὰ προχωρήσουμε πρὸς τὸ σοσιαλισμό».

Ὁ Τρότσκυ ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς σκληρότερους ἀντιπάλους τοῦ Μάχνο ἀνάμεσα στοὺς Μπολσεβίκους, καὶ δὲν συγχώρησε ποτὲ τὸν Μάχνο γιατὶ ἀρνήθηκε νὰ ὑπηρετήσει κάτω ἀπὸ τὶς διαταγές του στὸν Κόκκινο Στρατό. Στὶς 4 τοῦ Ἰούνη 1919, ὁ Τρότσκυ ἄρχισε τὴν πρώτη του ἐκστρατεία συκοφαντίας καὶ στρατιωτικοῦ ἐκφοβισμοῦ, δημοσιεύοντας τὴν περιβόητη διαταγὴ Νο 1824. Ἀπαγόρεψε τὴ σύγκληση συνεδρίου στὴν Οὐκρανία καὶ κατηγοροῦσε τὸν Μάχνο ὅτι παρέδωσε τὸ Οὐκρανικὸ μέτωπο στὸν ἐχθρό. «Ἡ ταξιαρχία τοῦ Μάχνο ὑποχωροῦσε διαρκῶς πρὸ τῶν Λευκῶν ἐξαιτίας τῆς ἀνικανότητας, τῶν ἐγκληματικῶν τάσεων, τῆς προδοσίας τῶν ἡγετῶν της».

Ἡ διαταγὴ τοῦ Τρότσκυ ἔλεγε, μεταξὺ ἄλλων:

«I.—Ἀπαγορεύομεν τὴν σύγκλησιν τοῦ ὡς ἄνω συνεδρίου, ἥτις δέον νὰ ἀποτραπῇ παντὶ τρόπῳ.

II—Ἡ εἰς τὸ συνέδριον συμμετοχὴ παντὸς ἐργάτου ἢ ἀγρότου μέλλει ἐκληφθῇ ὡς ἡ ἐσχάτη τῶν προδοσιῶν.

III.—Πᾶς ὅστις ἤθελεν συμμετάσχει εἰς τὸ ὡς ἄνω συνέδριον δέον ὅπως συλληφθῇ καὶ προσαχθῇ ἐνώπιον τοῦ ἐπανα-

στατικοῦ δικαστηρίου τῆς ἐν Οὐκρανίᾳ ἑδρευούσης καὶ αὔξοντα ἀριθμὸν Δέκα Τέσσαρα φερούσης Στρατιᾶς».

Αὐτὰ γιὰ τὸ σεβασμὸ ποὺ ἔδειχνε ὁ Τρότσκυ στὸ δικαίωμα τῶν ἐργατῶν γιὰ ἐλεύθερη συγκέντρωση!

Ἡ κατηγορία ὅτι ὁ Μάχνο εἶχε ὑποχωρήσει πρὸ τῶν Λευκῶν, ὅταν στὴν πραγματικότητα τοὺς εἶχε νικήσει, διατυπώθηκε πάλι ἀπ' ὅλο τὸν Σοβιετικὸ τύπο. Πρὸς τὸ παρὸν ὅμως, οἱ συνεχεῖς ἐπιθέσεις τῶν Λευκῶν ἐμπόδισαν τὸν Τρότσκυ νὰ ἐφαρμόσει πλήρως τὴν Διαταγή του Νο 1824 — τὴν καταχώνιασε ἀλλὰ δὲν τὴν ξέχασε. Τὸ Νοέμβρη τοῦ 1920, οἱ Σοβιετικὲς ἀρχὲς προσκάλεσαν μερικοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Μαχνοβίτικου στρατοῦ σ' ἕνα στρατιωτικὸ συμβούλιο καὶ τοὺς τουφέκισαν ὅλους. Ἡ μάχη ποὺ ἀκολούθησε κράτησε ἐννέα ὁλόκληρους μῆνες. Στὸ τέλος, οἱ στρατιῶτες τοῦ Τρότσκυ, ποὺ ἦταν ἀνώτεροι σὲ ἀριθμὸ καὶ ὅπλα καὶ ἀντικατασταίνονταν διαρκῶς, νίκησαν. Στὴ διάρκεια τῆς τελευταίας μάχης οἱ Μαχνοβίτες κυκλοφόρησαν τὴν ἀκόλουθη ἔκκληση πρὸς τ' ἀδέρφια τους στὸν Κόκκινο Στρατό:

«ΣΤΑΜΑΤΗΣΤΕ,
ΔΙΑΒΑΣΤΕ
ΚΑΙ ΣΚΕΦΤΗΤΕ!

»Σύντροφοι τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ!

»Σᾶς ἔστειλαν οἱ κομισσάριοί σας νὰ πολεμήσετε ἐνάντια στοὺς ἐπαναστάτες Μαχνοβίτες.

»Μὲ διαταγὲς τοῦ διοικητῆ σας καταστρέφετε εἰρηνικὰ χωριά, θὰ κάνετε ἐπιδρομές, θὰ συλλάβετε καὶ θὰ σκοτώσετε ἄντρες καὶ γυναῖκες ποὺ δὲν γνωρίζετε, ἀλλὰ ποὺ σᾶς τοὺς παρουσιάζουν σὰν ἐχθροὺς τοῦ λαοῦ, ληστὲς καὶ ἀντεπαναστάτες. Θὰ σᾶς διατάξουν νὰ μᾶς σκοτώσετε, δὲν θὰ σᾶς ρωτήσουν. Θὰ σᾶς κάνουν νὰ βαδίσετε σὰν σκλάβοι. Θὰ κάνετε συλλήψεις καὶ φόνους. Γιατί; Γιὰ ποιὸ σκοπό;

»Σκεφτῆτε, σύντροφοι τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ· σκεφτῆτε,

ἐργάτες, ἀγρότες, ποὺ ὑποφέρετε τὸ μαστίγιο τῶν νέων ἀφεντικῶν, ποὺ ἀκοῦνε στὸ βαρύγδουπο ὄνομα τῆς «ἐργατοαγροτικῆς ἐξουσίας»! Εἴμαστε ἐπαναστάτες Μαχνοβίτες. Ἀγρότες κι ἐργάτες κι ἐμεῖς σὰν καὶ σᾶς, ἀδέρφια μας τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ. Ἐξεγερθήκαμε ἐνάντια στὴν καταπίεση καὶ τὴν σκλαβιά, ἀγωνιστήκαμε γιὰ μιὰ καλλίτερη καὶ φωτισμένη ζωή. Τὸ ἰδανικό μας εἶναι νὰ δημιουργήσουμε μιὰ κοινότητα ἐργατῶν χωρὶς ἐξουσία, χωρὶς παράσιτα, καὶ χωρὶς κομισσάριους. Ὁ ἄμεσος στόχος μας εἶναι νὰ θεμελιώσουμε ἕνα ἐλεύθερο Σοβιετικὸ σύστημα, ποὺ νὰ μὴν ἐλέγχεται ἀπὸ τὰ κομματικὰ ἀφεντικά, χωρὶς τὴν πίεση κανενὸς κόμματος.

»Ἡ κυβέρνηση τῶν Μπολσεβίκων καὶ τῶν Κομμουνιστῶν σᾶς ἔστειλε σὲ μιὰ κατασταλτικὴ ἐκστρατεία. Βιάζεται νὰ συνθηκολογήσει μὲ τὸν Ντενίκιν καὶ μὲ τοὺς πλούσιους Πολωνοὺς καὶ τ' ἄλλα καθάρματα τοῦ Λευκοῦ Στρατοῦ, γιὰ νὰ μπορέσει μὲ ἄνεση νὰ καταστείλει τὸ λαϊκὸ κίνημα τῶν ἐπαναστατῶν ἀνταρτῶν, τῶν καταπιεσμένων, τῶν ἐξεγερμένων ἐνάντια στὸ ζυγὸ κάθε ἐξουσίας.

»Ἀλλὰ οἱ ἀπειλὲς τῶν Λευκῶν καὶ τῶν Κόκκινων ἡγετῶν δὲν μᾶς τρομάζουν. Θ' ἀπαντήσουμε στὴ βία μὲ βία. Ἂν εἶναι ἀνάγκη, ἐμεῖς, μιὰ χούφτα ἄνθρωποι, θὰ τρέψουμε σὲ φυγὴ τὰ τμήματα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, γιατὶ εἴμαστε ἐλεύθεροι καὶ ἀγαπᾶμε τὴν ἐλευθερία μας. Εἴμαστε ἐπαναστάτες ποὺ ξεσηκωθήκαμε γιὰ ἕνα δίκαιο σκοπό.

»Σύντροφοι, σκεφτῆτε γιὰ ποιὸν πολεμᾶτε κι ἐνάντια σὲ ποιόν. Σπᾶστε τὰ δεσμά σας, εἶσαστε ἐλεύθεροι ἄνθρωποι!

«Οἱ Ἐπαναστάτες Μαχνοβίτες».

Ἂς ἐλπίσουμε ὅτι κάποτε κάποιος ἐκδότης θὰ ἔχει τὴ λαμπρὴ ἰδέα νὰ μεταφράσει καὶ νὰ κυκλοφορήσει τὸ βιβλίο τοῦ Arshinov «Ἱστορία τοῦ Μ) βίτικου Κινήματος»* ποὺ σήμερα θεω-

---

* Σημ. τοῦ Μετφρ.: Τὸ βιβλίο τοῦ **Arshinov** μεταφράζεται καὶ σύντομα θὰ ἐκδοθεῖ ἀπὸ τὴ *«Διεθνῆ Βιβλιοθήκη»*

ρεῖται πολὺ δύσκολο νὰ βρεθεῖ καὶ εἶναι βασικὸ γιὰ μιὰ σὲ βάθος κατανόηση τῆς ἱστορίας τῆς Ρωσσικῆς Ἐπανάστασης. Ἡ ἧττα τοῦ Μάχνο σήμανε τὴν ἧττα τῆς ἐπανάστασης· ἡ νίκη τοῦ Τρότσκυ, τὴ νίκη τῆς γραφειοκρατικῆς ἀντεπανάστασης.

Ἐνῶ ἀκόμα ὁ ἀγώνας γιὰ τὴ δημοκρατία τῶν συμβουλίων ἐξακολουθοῦσε κάτω ἀπ' τὴ μαύρη σημαία στὴν Οὐκρανία, σὲ ἄλλα μέρη οἱ Μπολσεβίκοι εἶχαν πετύχει νὰ συντρίψουν κάθε μορφὴ ἀντίστασης. Μέσα στὸ κόμμα, ξέσπασε μιὰ ἄγρια διαμάχη πάνω στὸ θέμα τῆς «ἀτομικῆς διεύθυνσης» τὴν ἄνοιξη τοῦ 1918. Ἡ προμελετημένη πολιτικὴ τῶν Μπολσεβίκων ἡγετῶν νὰ διευθύνουν ὅλα τὰ ἐργοστάσια μὲ διορισμένους ἀπὸ τὸ κράτος διευθυντὲς δὲν ἦταν μόνο μιὰ παταγώδης διάψευση τῶν Μπολσεβίκικων ὑποσχέσεων, ἀλλὰ καὶ ὁδηγοῦσε στὴν ὁλοκληρωτικὴ ἐξαχρείωση τῶν πιὸ ἀνεπτυγμένων τμημάτων τοῦ Ρωσσικοῦ προλεταριάτου. Ἡ ἐξέλιξη αὐτὴ ἀποτέλεσε παράγοντα ποὺ ὤθησε ἰσχυρὰ πρὸς τὸν γραφειοκρατικὸ ἐκφυλισμὸ τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος. Ὁ Λένιν στὸ «Τὰ ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης», δημοσιευμένο στὴν Ἰσβέστια στὶς 28 Ἀπρίλη 1918, ἐξήγησε τὴ θέση τῆς ἡγεσίας τοῦ Κόμματος μὲ ἀπόλυτα σαφεῖς ὅρους: ἔδωσε ἔμφαση στὴν πειθαρχία, τὴν ὑπακοὴ καὶ στὴν ἀνάγκη γιὰ ἀτομικὴ μᾶλλον παρὰ γιὰ συλλογικὴ διεύθυνση. «Ἡ πειθαρχία εἶναι προϋπόθεση τῆς οἰκονομικῆς ἀνανέωσης... Ἡ αὐξημένη παραγωγὴ εἶναι πρωταρχική....Ἡ ταξικὴ συνειδητὴ πρωτοπορία τοῦ Ρωσσικοῦ προλεταριάτου ἔχει ἤδη βρεῖ τὴν εὐκαιρία νὰ ἐπιβάλλει τὴν πειθαρχία στὴ δουλειά, γιὰ παράδειγμα, ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Συνδικάτου τῶν Μεταλλεργατῶν καὶ τὸ Κεντρικὸ Συμβούλιο τῶν Συνδικάτων ἔχουν ἀρχίσει νὰ προσχεδιάζουν τὰ ἀναγκαῖα μέτρα καὶ διατάγματα».

Αὐτὰ τὰ «μέτρα καὶ τὰ διατάγματα», μὲ τὰ ὁποῖα ἐπρόπειτο νὰ ἐπιβληθεῖ ἡ «πειθαρχία στὴν ἐργασία», κάνουν τραγικὴ τὴν ἀνάγνωση στὸ φῶς τῶν ἀκόλουθων γεγονότων. Ἀρχίζουν θρηνῶντας τὴν «ἀπουσία κάθε βιομηχανικῆς πειθαρ-

χίας». Ὕστερα διατάζουν μέτρα «μὲ σκοπὸ τὴν βελτίωση τῆς πειθαρχίας στὴν ἐργασία ὅπως: τὴν εἰσαγωγὴ τοῦ συστήματος τῆς κάρτας γιὰ τὴν καταγραφὴ τῆς παραγωγικότητας κάθε ἐργάτη, τὴν εἰσαγωγὴ ἐργοστασιακῶν κανονισμῶν σὲ κάθε ἐπιχείρηση, τὴν ἐγκαθίδρυση τῶν γραφείων παραγωγῆς μὲ σκοπὸ τὸν καθορισμὸ τῆς παραγωγῆς τοῦ κάθε ἐργάτη καὶ τὴν πληρωμὴ ἐπιδομάτων γιὰ αὐξημένη παραγωγικότητα». (Λένιν).

Δὲν χρειάζεται μεγάλη φαντασία γιὰ νὰ δεῖ κανεὶς στὸ πρόσωπο τῶν καλαμαράδων ποὺ καταγράφουν τὴν «παραγωγικότητα κάθε ἐργάτη» καὶ τῶν ὑπάλληλων ποὺ ἐφοδιάζουν τὰ «γραφεῖα παραγωγῆς», τὰ ἀκόμα ἄμορφα στοιχεῖα τῆς νέας γραφειοκρατίας.

Ὁ Λένιν ὅμως προχώρησε ἀκόμα περισσότερο. Ἀπὸ τὸ 1918 κιόλας, τάχθηκε σαφέστατα ὑπὲρ τῆς ἀτομικῆς διεύθυνσης τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων. «Ὁ ἀγώνας ποὺ ἀναπτύσσεται γύρω ἀπὸ τὸ πρόσφατο διάταγμα γιὰ τὴ διεύθυνση τῶν σιδηροδρόμων, τὸ διάταγμα ποὺ παραχωρεῖ στοὺς ἀτομικοὺς διευθυντὲς δικτατορικὴ ἐξουσία (ἢ «ἀπεριόριστη» δικαιοδοσία) εἶναι χαρακτηριστικὸς» ἔγραψε. Μόνο οἱ «συνειδητοὶ ἀντιπρόσωποι τῆς μικροαστικῆς χαλαρότητας καὶ ἀδιαφορίας» θὰ μποροῦσαν νὰ δοῦν «σ' αὐτὴ τὴν παραχώρηση ἀπεριόριστης (δηλ. δικτατορικῆς) δικαιοδοσίας σὲ ἄτομα μιὰν ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὶς συλλογικὲς ἀρχές, ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὴ δημοκρατία καὶ ἀπὸ τὶς ἄλλες ἀρχὲς τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης».

«Ἡ βαρειὰ βιομηχανία», συνέχισε, «— ποὺ εἶναι ἡ ὑλικὴ παραγωγικὴ πηγὴ καὶ τὸ θεμέλιο τοῦ σοσιαλισμοῦ — ἀπαιτεῖ ὁλοκληρωτικὴ καὶ αὐστηρὴ ἑνότητα θέλησης... Πῶς μπορεῖ νὰ ἐξασφαλιστεῖ αὐτὴ ἡ αὐστηρὴ ἑνότητα θέλησης; Μὲ τὴν ὑποταγὴ τῶν χιλιάδων θελήσεων στὴ θέληση τοῦ ἑνός».

Τί γίνεται ὅμως μὲ τὴ συζήτηση καὶ τὴν πρωτοβουλία στὸ ἐπίπεδο τῶν ἐργαστηρίων καὶ τῶν ἐργοστασίων; Ἡ ἀπο-

ψη αὐτὴ δὲν ἔγινε ἀποδεχτὴ στὸ παραμικρό. «Ἡ ἐπανάσταση ἀπαιτεῖ», ἔγραφε ὁ Λένιν, «γιὰ τὸ συμφέρον τοῦ σοσιαλισμοῦ, νὰ ὑπακούουν οἱ μάζες ἀ σ υ ζ η τ η τ ὶ στὴ θέληση τῶν ἡγετῶν τοῦ προτσὲς τῆς ἐργασίας». Μακριὰ ἀπὸ τὶς ἀνοησίες γιὰ ἐργατικὴ διεύθυνση τῆς παραγωγῆς, γιὰ συλλογικὲς ἀποφάσεις, γιὰ κυβέρνηση ἀπὸ τὰ κάτω! Οὔτε μᾶς μένει καμμιὰ ἀμφιβολία γιὰ τὸ ποιοί ἐπρόκειτο νὰ εἶναι οἱ «ἡγέτες τοῦ προτσὲς τῆς ἐργασίας». Πρέπει, εἶπε ὁ Λένιν, νὰ ὑπάρξει «κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἐργασίας ἀναμφισβήτητη ὑπακοὴ στὶς διαταγὲς τῶν ἀτομικῶν ἀντιπροσώπων τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης» — «σιδερένια πειθαρχία στὴ δουλειά, μὲ ἀναμφισβήτητη ὑπακοὴ στὴ θέληση ἑνὸς ἀτόμου, τοῦ Σοβιετικοῦ ἡγέτη».

Οἱ ἀπόψεις τοῦ Λένιν γιὰ τὴν πειθαρχία στὴν ἐργασία δὲν πέρασαν ἔτσι, χωρὶς συζήτηση καὶ ἀμφισβήτηση. Ἡ ἀντιπολίτευση ἀναπτύχθηκε μέσα στὸ ἴδιο τὸ Κόμμα. Ἀπὸ τὸ 1918 κιόλας, ἡ Κομματικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Λένινγκραντ δημοσίεψε τὸ πρῶτο φύλλο τῆς «ἀριστερῆς» κομμουνιστικῆς ἐφημερίδας «Ο ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΗΣ». Ὑπεύθυνοι γιὰ τὴ σύνταξη τούτης τῆς ἐφημερίδας ἦταν οἱ: Μπουχάριν, Ράντεκ καὶ Ὀζίνσκυ (ὁ Ὀμπολένσκυ καὶ ὁ Σμιρνὼφ μπῆκαν ἀργότερα στὴ σύνταξη). Ἡ ἐφημερίδα δημοσίεψε μιὰ προφητικὴ προειδοποίηση: «Ἡ εἰσαγωγὴ τῆς πειθαρχίας στὴν ἐργασία σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἀποκατάσταση τῆς καπιταλιστικῆς διεύθυνσης τῆς βιομηχανίας δὲν μπορεῖ πραγματικὰ νὰ αὐξήσει τὴν παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας, ἀλλὰ θὰ καταστρέψει τὴν ταξικὴ πρωτοβουλία, τὴν δραστηριότητα καὶ τὴν ὀργάνωση τοῦ προλεταριάτου. Ἀπειλεῖ νὰ σκλαβώσει τὴν ἐργατικὴ τάξη. Θὰ δημιουργήσει δυσαρέσκεια καὶ στὰ καθυστερημένα στοιχεῖα καθὼς καὶ στὴν πρωτοπορία τοῦ προλεταριάτου. Γιὰ νὰ εἰσάγει τοῦτο τὸ σύστημα, δεδομένου τοῦ μίσους ποὺ ἐπικρατεῖ ἀνάμεσα στὸ προλεταριάτο γιὰ τοὺς «καπιταλιστὲς σαμποτέρ», τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα θὰ πρέπει νὰ βασιστεῖ στὴ μικροαστικὴ τάξη, καὶ ἐνάντια στοὺς ἐργάτες, καὶ μ' αὐτὸ τὸν τρόπο

θὰ καταστραφεῖ σὰν κόμμα τοῦ προλεταριάτου».

Ὁ Λένιν ἀντέδρασε βίαια. Ἀποκάλεσε αὐτὲς τὶς ἀπόψεις «ὄνειδος», «τέλεια ἀπάρνηση τοῦ Κομμουνισμοῦ στὴν πράξη», «καθαρὴ λιποταξία στὸ στρατόπεδο τῶν μικροαστῶν». («Ἀριστερὴ παιδικότητα καὶ Μικροαστικὴ Νοοτροπία», Λένιν). Ἡ Ἀριστερὰ εἶχε «ἐπηρεαστεῖ ἀπὸ τοὺς Μενσεβίκους καὶ τοὺς ἄλλους Ἰοῦδες τοῦ καπιταλισμοῦ». Στοίβαζε μαζὶ μὲ τοὺς ἡγέτες τῆς «ἀριστερᾶς» καὶ τοὺς φανεροὺς ἐχθροὺς τῆς ἐπανάστασης, κάνοντας πρῶτος ἀρχὴ γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς μεθόδου τῆς πολιτικῆς συκοφαντίας, ποὺ μὲ τόση ἐπιτυχία χρησιμοποιήθηκε ἀργότερα ἀπὸ τὸν Στάλιν. Ἔγινε μιὰ καμπάνια στὸ Λένινγκραντ ἀπὸ τὸ Κόμμα, ποὺ ὑποχρέωσε τὸν «Κομμουνιστὴ» νὰ μεταφερθεῖ στὴ Μόσχα, ὅπου ἡ ἐφημερίδα ξαναπαρουσιάστη κε τὸν Ἀπρίλη τοῦ 1918, πρῶτα κάτω ἀπ' τὴν προστασία τῆς Κομματικῆς Ἐπιτροπῆς Μόσχας κι ἀργότερα σὰν τὸ «ἀνεπίσημο» ὄργανο μιᾶς ὁμάδας συντρόφων.

Ἡ διαμάχη κρυφόκαιγε ὅλη τὴ χρονιὰ τοῦ 1918. Ὁ «Κομμουνιστὴς» ἐπανειλημμένα κατήγγειλε τὴν ἀντικατάσταση τοῦ ἐργατικοῦ ἐλέγχου μὲ τὴν «πειθαρχία στὴν ἐργασία», τὴν αὐξημένη τάση νὰ τοποθετηθεῖ ἡ διεύθυνση τῶν βιομηχανιῶν στὰ χέρια μὴ - κομμουνιστῶν «εἰδικῶν» καθὼς καὶ ὅλες τὶς παρασκηνιακὲς διαβουλεύσεις μὲ τοὺς προηγούμενους ἰδιοκτῆτες «γιὰ νὰ ἐξασφαλιστεῖ ἡ συνεργασία τους». Διακήρυξε ὅτι «τὸ λογικὸ προϊὸν τῆς διεύθυνσης ποὺ βασίζεται στὴ συμμετοχὴ τῶν καπιταλιστῶν καὶ στὴν ἀρχὴ τοῦ γραφειοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ ἦταν ἡ ἐγκαθίδρυση μιᾶς ἐργατικῆς πολιτικῆς, ποὺ θὰ εἶχε σὰν σκοπὸ τὴν στρατιωτικοποίηση τῶν ἐργατῶν μὲ τὸ πρόσχημα τῆς ἐθελοντικῆς πειθαρχίας. Τότε οἱ μορφὲς κυβέρνησης θὰ ἐξελιχτοῦν πρὸς τὴν κατεύθυνση τοῦ γραφειοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ, τῆς ἐξουσίας τῶν κομισσαρίων, τοῦ ἐξανδραποδισμοῦ τῶν τοπικῶν σοβιὲτ καί, στὴν πρακτική, τῆς ἐγκατάλειψης τῆς κυβέρνησης ἀπὸ τὰ κάτω». «Θὰ ἦταν πάρα πολὺ ὄμορφα», τόνισε ὁ Μπουχάριν, «νὰ λέγαμε ὅπως

εἶπε κι ὁ Λένιν (στὸ «Κράτος καὶ Ἐπανάσταση») ὅτι «κάθε μάγειρας θὰ πρέπει νὰ μάθει νὰ διευθύνει τὸ Κράτος». Τί ἔγινε ὅμως τώρα ποὺ κάθε μάγειρας βρῆκε ἕνα κομισσάριο διορισμένο γιὰ νὰ τὸν διατάζει;».

Ἡ σύγκρουση ἀνάμεσα στοὺς Λενινιστὲς καὶ τοὺς «ἀριστεροὺς κομμουνιστὲς» κορυφώθηκε τὸ Μάη καὶ τὸν Ἰούνη τοῦ 1918, στὴ διάρκεια τοῦ Πρώτου Συνεδρίου τῶν Οἰκονομικῶν Συμβουλίων. Ὁ Λένιν ὑποστήριξε μὲ πάθος τὴν «πειθαρχία στὴν ἐργασία», τὴν «ἀτομικὴ διεύθυνση» καὶ τὴν ἀνάγκη χρησιμοποίησης ἀστῶν εἰδικῶν. Ὁ Ὀζίνσκυ, ὁ Ὀμπολένσκυ καὶ ὁ Σμιρνώφ, μὲ τὴν ὑποστήριξη πάρα πολλῶν ἐκπροσώπων ἀπὸ τὶς ἐπαρχιακὲς πόλεις, ἀπαίτησαν «ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ... ὄχι μόνο ἀπὸ τὰ πάνω ἀλλὰ ἀπὸ τὰ κάτω». Πρότειναν ὅτι τὰ δύο τρίτα τῶν ἀντιπροσώπων στὰ διοικητικὰ συμβούλια τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων θὰ ἔπρεπε νὰ ἐκλέγονται ἀπὸ τοὺς ἐργάτες. Πέτυχαν νὰ πείσουν μιὰν ὑπο-ἐπιτροπὴ τοῦ Συνεδρίου νὰ ἀποδεχτεῖ αὐτὴ τὴν πρόταση. Ὁ Λένιν ἔγινε ἔξαλλος μ' αὐτὴ τὴν «ἠλίθια ἀπόφαση». Μὲ τὴν καθοδήγησή του μιὰ συνεδρίαση ἀπαρτίας τοῦ Συνεδρίου «διόρθωσε» τὴν ἀπόφαση, διέταξε ὅτι δὲν θἄπρεπε νὰ ἐκλέγεται παρὰ μόνο τὸ ἕνα τρίτο τοῦ διευθυντικοῦ προσωπικοῦ, καὶ δημιούργησε μιὰ πολύπλοκη ἱεραρχικὴ δομὴ ἐναποθέτοντας δικαιώματα βέτο στὸ Ἀνώτατο Οἰκονομικὸ Συμβούλιο, στὴν κορυφὴ μιᾶς διοικητικῆς πυραμίδας.

Τούτη τὴν ἐποχὴ ἔγινε ἕνα σχίσμα ἀνάμεσα στοὺς «ἀριστεροὺς» κομμουνιστές. Ὁ Ράντεκ ἤθελε νὰ συμβιβαστεῖ μὲ τοὺς Λενινιστές. Ἦταν ἕτοιμος νὰ ἀποδεχτεῖ τὴν ἀρχὴ τῆς «ἀτομικῆς διεύθυνσης» σ' ἀντάλλαγμα μὲ τὰ διατάγματα γιὰ τὶς ἐκτεταμένες ἐθνικοποιήσεις τοῦ Ἰούνη 1918, ποὺ ἐγκαινίαζαν τὴν περίοδο τοῦ Πολεμικοῦ Κομμουνισμοῦ καὶ ποὺ κατὰ τὴ γνώμη του θὰ ἐξασφάλιζαν τὴν προλεταριακὴ βάση τοῦ καθεστῶτος. Ὁ Μπουχάριν διαφώνησε μὲ τὸν Ὀζίνσκυ καὶ ξαναγύρισε στοὺς Λενινιστές. Οἱ ἰδέες ποὺ ἀναπτύχθηκαν ἀπὸ

τοὺς ἀριστεροὺς κομμουνιστὲς ἐξακολούθησαν νὰ βρίσκουν ἀπήχηση, παρ' ὅλη τὴν ἀποστασία τῶν περισσοτέρων ἀπὸ κείνων ποὺ τὶς εἶχαν ὑποστηρίξει στὴν ἀρχή. Ὁ Ὀζίνσκυ καὶ οἱ ὀπαδοί του σχημάτισαν τὴ νέα ἀντιπολιτευτικὴ ὁμάδα τῶν «Δημοκρατικῶν Συγκεντρωτιστῶν». Οἱ ἰδέες τους πάνω στὴν ἐργατικὴ διεύθυνση τῆς παραγωγῆς (κι ἐκεῖνες τῆς ἀρχικῆς ὁμάδας τῶν «ἀριστερῶν» κομμουνιστῶν) ἐπρόκειτο νὰ παίξουν σημαντικὸ ρόλο στὴν ἀνάπτυξη, δυὸ χρόνια ἀργότερα, τῆς Ἐργατικῆς Ἀντιπολίτευσης.

Στὸ δεύτερο φύλλο τοῦ «Κομμουνιστῆ», ὁ Ὀζίνσκυ ἔκανε μιὰ προφητικὴ προειδοποίηση: «Πιστεύουμε», ἔγραφε, «στὴν οἰκοδόμηση μιᾶς προλεταριακῆς κοινωνίας μὲ τὴν ταξικὴ δημιουργικότητα τῶν ἴδιων τῶν ἐργατῶν, ὄχι μὲ τὰ οὐκάζια τῶν «καπετανέων τῆς βιομηχανίας...». Ἔχουμε ἐμπιστοσύνη στὸ ταξικὸ ἔνστικτο καὶ στὴν δραστικὴ ταξικὴ πρωτοβουλία τοῦ προλεταριάτου. Δὲν μπορεῖ νὰ γίνει διαφορετικά. Ἂν οἱ ἴδιοι οἱ ἐργάτες δὲν ξέρουν πῶς νὰ δημιουργήσουν τὶς ἀναγκαῖες προϋποθέσεις γιὰ τὴ σοσιαλιστικὴ ὀργάνωση τῆς ἐργασίας, κανένας δὲν μπορεῖ νὰ τὸ κάνει ἀντὶ γι' αὐτούς, οὔτε μπορεῖ νὰ τοὺς ὑποχρεώσει νὰ τὸ κάνουν. Ἡ ράβδος τῆς ἐξουσίας, ἂν σηκωθεῖ ἐνάντια στοὺς ἐργάτες, θὰ βρεθεῖ στὰ χέρια μιᾶς ἄλλης κοινωνικῆς δύναμης..., ἢ στὰ χέρια τῆς σοβιετικῆς ἐξουσίας. Τότε ὅμως ἡ σοβιετικὴ ἐξουσία θὰ εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ ἀναζητήσει ὑποστήριξη ἐνάντια στὸ προλεταριάτο ἀπὸ μιὰ ἄλλη τάξη (π.χ. τὴν ἀγροτιά) καὶ ἔτσι θὰ πάψει νὰ εἶναι δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Ὁ Σοσιαλισμὸς καὶ ἡ σοσιαλιστικὴ ὀργάνωση πρέπει νὰ οἰκοδομηθοῦν ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ προλεταριάτο, διαφορετικὰ δὲν θὰ οἰκοδομηθοῦν καθόλου· κάτι ἄλλο θὰ ἔχει οἰκοδομηθεῖ: Ο ΚΡΑΤΙΚΟΣ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ».

Τοῦτες οἱ προφητικὲς φράσεις καὶ ἡ ὑποδοχὴ ποὺ τοὺς ἔγινε ἀπὸ τὸν Λένιν καὶ τὸν Τρότσκυ, ἀρκοῦν γιὰ νὰ βάλουν ἕνα τέλος σ' ὅλα τὰ «ἐπαναστατικὰ» ἐπιχειρήματα ὅτι μόνος

ὁ Στάλιν «ὁ Τρομερὸς» ἦταν ἐκεῖνος ποὺ παραμόρφωσε τὸ σοσιαλισμὸ σὲ γραφειοκρατικὴ δικτατορία.

Ἔτσι ἦταν ὁ Τρότσκυ, καὶ ὄχι ὁ Στάλιν, πού, στὸ τέλος τοῦ 1919, ὑπέβαλε στὴν Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τὴν περίφημη θέση γιὰ «τὴν μετάβαση ἀπὸ τὸν πόλεμο στὴν εἰρήνη». Ἡ πιὸ σημαντικὴ ἀπ' αὐτὲς τὶς προτάσεις ἦταν αὐτὴ ποὺ ἀφοροῦσε τὴν «στρατιωτικοποίηση τοῦ προλεταριάτου».

Ὁ Τρότσκυ δὲν πίστευε ὅτι θὰ γίνονταν γνωστὲς αὐτὲς οἱ προτάσεις ἔξω ἀπὸ τὴν Κεντρικὴ Ἐπιτροπή· σὰν ὅλους τοὺς καλοὺς γραφειοκράτες προτιμοῦσε νὰ παίρνει τὶς πιὸ σπουδαῖες ἀποφάσεις πίσω ἀπὸ κλειστὲς πόρτες. «Κατὰ λάθος» ὅμως ὁ Μπουχάριν δημοσίεψε τὸ κείμενό του στὴν «Πράβδα» τῆς 17 Δεκέμβρη 1919. Σύμφωνα μὲ τὸν Ἰσαὰκ Ντώϋτσερ, αὐτὴ ἡ ἀπερισκεψία προκάλεσε μιὰν ἔντονη δημόσια συζήτηση, ποὺ συνεχίστηκε γιὰ περισσότερο ἀπὸ ἕνα χρόνο, καθὼς ἡ ἐργατικὴ τάξη ἅρπαξε αὐτὴ τὴν ἀπρόσμενη εὐκαιρία νὰ συζητήσει τὴ μοῖρα της. Ὁ Τρότσκυ ὑπερασπίστηκε τὶς ἀπόψεις του στὸ Ἔνατο Συνέδριο τοῦ Μπολσεβίκικου Κόμματος τὸ 1920: «Δὲν πρέπει νὰ ἐπιτρέπεται στοὺς ἐργάτες νὰ περιπλανιῶνται σ' ὅλη τὴ Ρωσσία. Πρέπει νὰ στέλνονται ἐκεῖ ποὺ τοὺς χρειάζονται καὶ νὰ διευθύνονται σὰν στρατιῶτες. Ἡ ἐργασία πρέπει νὰ διευθύνεται πιὸ αὐστηρὰ στὴ διάρκεια τῆς μετάβασης ἀπὸ τὸν καπιταλισμὸ στὸ σοσιαλισμό». Ἐδῶ πρέπει νὰ προσθέσουμε, παρενθετικά, ὅτι ἐφ' ὅσον τούτη ἡ μετάβαση δὲν ἔχει ἀκόμα γίνει, καὶ δὲν θὰ γίνει ποτὲ ἐκτὸς κι ἂν ξεσπάσει μιὰ καινούργια ἐπανάσταση, οἱ Ρῶσσοι ἐργάτες πρέπει νὰ προετοιμάζονται νὰ ὑποστοῦν γιὰ πολὺ ἀκόμα τὴν καταναγκαστικὴ εργασία. «Πρέπει», συνέχισε ὁ Τρότσκυ, «νὰ σχηματίσουμε σώματα καταναγκαστικῆς ἐργασίας καὶ ὅλους ὅσους ἀποφεύγουν τὴν ἐργασία νὰ τοὺς κλείσουμε σὲ στρατόπεδα συγκέντρωσης».

Ὁ Στάλιν, ποὺ ὅπως τόσες φορὲς ἔχει τονίσει ὁ Τρότσκυ, τοῦ λείπει ἡ θεωρητικὴ φαντασία, στὴν πραγματικότητα ἀ-

πλῶς ἀκολούθησε τὸ θεωρητικὸ καὶ πρακτικὸ δρόμο ποὺ ἄνοι ξε ὁ Τρότσκυ. Συγκεκριμένα, ὁ Τρότσκυ ἦταν ἐκεῖνος ποὺ εἰσήγαγε τὸ Σταχανοβισμὸ ὅταν πρόσφερε εἰδικὰ ἐπιδόματα γιὰ ἐξαιρετικὴ προσπάθεια «ἄξια τῆς σοσιαλιστικῆς ἅμιλλας». Ἐπίσης ἦταν ἐκεῖνος ποὺ μίλησε γιὰ τὴν ἀνάγκη ἐφαρμογῆς «τῆς προοδευτικῆς οὐσίας τοῦ Ταιϋλορισμοῦ» — ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἀκραία μορφὴ καπιταλιστικῆς ἐκμετάλλευσης. Σ' αὐτὸ τὸ συνέδριο υἱοθετήθηκαν οἱ θέσεις τοῦ Λένιν γιὰ τὴν ἀτομικὴ διεύθυνση καὶ τὴν «πειθαρχία στὴν ἐργασία».

Μετὰ τὸ Ἔνατο Συνέδριο, ὁ Τρότσκυ ἔγραφε: «Τὸ νεαρὸ ἐργατικὸ κράτος χρειάζεται τὰ συνδικᾶτα ὄχι γιὰ ν' ἀγωνιστοῦν γιὰ βελτίωση τῶν συνθηκῶν ἐργασίας... ἀλλὰ γιὰ νὰ ὀργανώσουν τὴν ἐργατικὴ τάξη σύμφωνα μὲ τοὺς στόχους τῆς παραγωγῆς, νὰ ἐκπαιδεύσουν, νὰ πειθαρχήσουν τοὺς ἐργάτες... νὰ ἀσκήσουν τὴν ἐξουσία τους χέρι μὲ χέρι μὲ τὸ κράτος, νὰ καθοδηγήσουν τοὺς ἐργάτες μέσα στὰ πλαίσια τοῦ οἰκονομικοῦ σχεδίου...» (Τρότσκυ: «Δικτατορία ἐνάντια στὴ Δημοκρατία»). «Τὰ συνδικᾶτα θὰ πρέπει νὰ ὑποτάξουν τοὺς ἐργάτες καὶ νὰ τοὺς διδάξουν νὰ τοποθετοῦν τὰ συμφέροντα τῆς παραγωγῆς πάνω ἀπὸ τὶς ἀνάγκες καὶ τὰ αἰτήματά τους». Γιὰ τὴ στρατιωτικοποίησης τῆς ἐργασίας, ὁ Τρότσκυ εἶπε: «Ὁ ὅρος αὐτὸς μᾶς τοποθετεῖ στὸ ἐπίκεντρο τῶν δυσειδαιμονιῶν καὶ τῶν ἐπικρίσεων τῆς ἀντιπολίτευσης» (στὸ ἴδιο, σελ. 14). Κατήγγειλε τοὺς ἀντιπάλους του σὰν Μενσεβίκους καὶ «ἄτομα μὲ συνδικαλιστικὲς προκαταλήψεις».

«Ἡ στρατιωτικοποίηση τῆς ἐργασίας», δήλωσε στὸ Τρίτο Συνέδριο τῶν Συνδικάτων, «...εἶναι ἡ ἀπαραίτητη βασικὴ μέθοδος γιὰ τὴν ὀργάνωση τῶν ἐργατικῶν μας δυνάμεων». Ἡ χρήση τῆς λέξης «μας» ὅταν ἀναφέρθηκε στὶς δυνάμεις τῆς ἐργατικῆς τάξης δικαιώνει πλήρως τὴν παρατήρηση τοῦ Γκὺ Ντεμπόρ: «Ἡ κατάληψη τοῦ κρατικοῦ μονοπωλίου τῆς ἀντιπροσώπευσης καὶ τῆς ὑπεράσπισης τῆς ἐξουσίας τῶν ἐργατῶν, ποὺ δικαίωσε τὸ μπολσεβίκικο κόμμα, τὸ ἔκανε ν ὰ

[illegible] ή τ α ν: τὸ κόμμα τῶν ἰ δ ι ο κ τ η τ ῶ ν τ ο ῦ π ρ ο λ ε τ α ρ ι ά τ ο υ, ποὺ καταργεῖ τὶς βασικὲς προηγούμενες μορφὲς ἰδιοκτησίας» («Ἡ Κοινωνία τοῦ Θεάματος». «Διεθνὴς Βιβλιοθήκη»).

«Εἶν' ἀλήθεια», ρωτοῦσε ὁ Τρότσκυ, «ὅτι ἡ καταναγκαστικὴ ἐργασία ἦταν πάντα ἀντιπαραγωγική;» Κατήγγειλε τὴν ἄποψη αὐτὴ σὰν «ἄθλια φιλελεύθερη προκατάληψη», τονίζοντας ὅτι «καὶ ἡ ἀρχαία δουλεία ἦταν παραγωγική» — καὶ ὅτι ἡ καταναγκαστικὴ ἐργασία τῶν δούλων ἦταν στὸν καιρό της «προοδευτικὸ φαινόμενο». Εἶπε στὰ συνδικᾶτα ὅτι «ἡ πίεση, ἡ ὑποταγὴ καὶ ἡ στρατιωτικοποίηση τῆς ἐργασίας δὲν εἶναι ἁπλὰ μέτρα ἐπειγούσης ἀνάγκης καὶ ὅτι τὸ ἐργατικὸ Κράτος ἔχει τὸ δικαίωμα ὁ μ α λ ὰ νὰ πιέσει κ ά θ ε πολίτη νὰ ἐκτελέσει ὁ π ο ι α δ ή π ο τ ε ἐργασία σὲ ὁ π ο ι ο μέρος τ ῆ ς ἐ κ λ ο γ ῆ ς τ ο υ». Λίγο ἀργότερα διακήρυξε ὅτι ἡ «στρατιωτικοποίηση τῶν συνδικάτων καὶ τῶν μεταφορῶν ἀπαιτεῖ μιὰν ἐ σ ω τ ε ρ ι κ ή, ἰ δ ε ο λ ο γ ι κ ὴ στρατιωτικοποίηση».

Καὶ αὐτὰ ἀκριβῶς ἐφάρμοσε ὁ Στάλιν, ὅταν βάδισε στὰ χνάρια αὐτοῦ τοῦ «μεγάλου» θεωρητικοῦ ποὺ ἀργότερα ἔγινε ὁ σκληρότερος ἀντίπαλός του. Ὁ Τρότσκυ, ποὺ εἶχε ἤδη «καθυποτάξει» τὸ στρατὸ καταργῶντας τὰ συμβούλια τῶν στρατιωτῶν, τὸ 1920 ἀνέλαβε τὸ Κομισσαριᾶτο τῶν Μεταφορῶν, παράλληλα μὲ τὴ θέση του στὸ στρατό. Τὸ Πολιτικὸ Γραφεῖο προσφέρθηκε νὰ τὸν ὑποστηρίξει σὲ ὁποιαδήποτε δράση ἀνελάμβανε, ὁσοδήποτε αὐστηρὴ καὶ ἂν ἦταν. Ἐπικεφαλῆς πλέον τῶν Μεταφορῶν, ὁ Τρότσκυ δὲν ἄργησε νὰ ἐφαρμόσει τὶς ἀγαπημένες του ἰδέες γιὰ τὴ «στρατιωτικοποίηση τῆς ἐργασίας».

Οἱ σιδηροδρομικοὶ καὶ τὸ προσωπικὸ τῶν Ἐργαστηριων ἐπισκευῶν τέθηκαν κάτω ἀπὸ στρατιωτικὸ νόμο Ξέσπασε τεράστια κατακραυγή. Γιὰ νὰ φιμώσει αὐτοὺς ποὺ τὸν κριτικάριζαν, καὶ μὲ τὴν πλήρη ἐπιδοκιμασία τῆς Κομματικῆς ἡγε-

σίας, ὁ Τρότσκυ ἔπαψε τοὺς ἐκλεγμένους ἡγέτες τοῦ συνδικάτου καὶ διόρισε ἄλλους ποὺ ἦταν πρόθυμοι νὰ τὸν ὑπακούσουν. Ἐπανέλαβε τὴ διαδικασία καὶ στὰ ἄλλα συνδικᾶτα τῶν ἐργατῶν μεταφορῶν.

Ἴσως σκεφτόταν αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους ὅταν ἔγραφε: «Εἶναι γενικὸς κανόνας ὅτι ὁ ἄνθρωπος θὰ προσπαθήσει νὰ ἀποφύγει τὴν ἐργασία. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι τεμπέλικο ζῶο». Καὶ στὸ βιβλίο του «Τρομοκρατία καὶ Κομμουνισμός», χαρακτηριστικὸ τῆς Τροτσκυστικῆς γραφῆς, ἔλεγε: «Ἐκεῖνοι οἱ ἐργάτες ποὺ προσφέρουν περισσότερα ἀπὸ τοὺς ἄλλους στὸ γενικὸ καλὸ ἔχουν κάθε δικαίωμα νὰ πάρουν μεγαλύτερο μερίδιο τοῦ σοσιαλιστικοῦ προϊόντος ἀπὸ τοὺς ἀλῆτες, τοὺς τεμπέληδες καὶ τοὺς ἀπείθαρχους».

Ἡ τελευταία μάχη πάνω στὸ θέμα τῆς στρατιωτικοποίησης τῆς ἐργασίας δόθηκε στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ κόμματος τὸ 1920-21. Ἐκεῖνοι ποὺ διαφωνοῦσαν μὲ τὶς ἰδέες τοῦ Τρότσκυ, σχημάτισαν τὴν «Ἐργατικὴ Ἀντιπολίτευση», ποὺ τὴν ἱστορία της ἔγραψε ἡ Ἀλεξάνδρα Κολλοντάι. Μιὰ κομματικὴ συνδιάσκεψη ποὺ ἔγινε στὴ Μόσχα τὸ Νοέμβρη τοῦ 1920 ἔδειξε ὅτι αὔξαινε γρήγορα ἡ δύναμη τῆς «Ἐργ. Ἀντιπολίτευσης». «Αὐτοί, οἱ Δημοκράτες Συγκεντρωτιστὲς καὶ ἡ ὁμάδα τοῦ Ignatov (στενὰ συνδεδεμένοι μὲ τὴν «Ἐργατικὴ Ἀντιπολίτευση») εἶχαν 124 ἀντιπροσώπους ἔναντι 154 τῶν ὀπαδῶν τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς». (Daniels: «Ἡ συνείδηση τῆς Ἐπανάστασης».).

Ἡ ἡγεσία τοῦ Κόμματος τρόμαξε καὶ εἰσήγαγε πληθώρα ἀντιμέτρων, μερικὰ ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἦταν τόσο σκανδαλώδη ὥστε ἡ Ἐπιτροπὴ Μόσχας πέρασε μιὰν ἀπόφαση μὲ τὴν ὁποία κατέκρινε δημόσια τὴν Ἐπιτροπὴ Πετρούπολης «ὅτι παραβίαζε τοὺς κανόνες σωστῆς κι ἐλεύθερης συζήτησης». Ἔγινε ὀξύτατη κριτικὴ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῆς ζητήθηκε νὰ «βεβαιώσει ὅτι ἡ διανομὴ τοῦ ἔντυπου ὑλικοῦ καὶ ἡ ἐλευθερία τῶν ὁμιλητῶν θὰ ἦταν τέτοια ὥστε νὰ μπορέσουν

να ἀντιπροσωπευτοῦν τιμια ολες οἱ ἀπόψεις». Παρ' ὅλ' αὐτά, στὸ 10ο Συνέδριο τοῦ Κόμματος, ἡ 'Αλεξάνδρα Κολλοντάϊ ἔνοιωσε τὴν ὑποχρέωση νὰ διαμαρτυρηθεῖ ὅτι ἡ διανομὴ τῆς μπροσούρας της «Οἱ ρίζες τῆς 'Εργατικῆς 'Αντιπολίτευσης», εἶχε ἐσκεμμένα παρεμποδιστεῖ.

Ὁ Λένιν κατήγγειλε τὴν 'Εργατικὴ 'Αντιπολίτευση ἀπὸ τὴν ἀρχὴ κιόλας τοῦ Συνεδρίου, ἀποκαλῶντας την «ἀπειλὴ γιὰ τὴν 'Επανάσταση». Ἡ ἀτμόσφαιρα τοῦ Συνεδρίου ἦταν ἠλεκτρισμένη, ἰδιαίτερα ὅταν ἡ Κολλοντάϊ, ὁ Ignatov καὶ ἄλλοι ἐπιτέθηκαν ἐνάντια στὴ γραφειοκρατία, στὸν ταξικὸ χαρακτῆρα της, καὶ στὴ μετατροπὴ τοῦ Κόμματος σὲ μὴ προλεταριακὸ σῶμα μὲ τὴν εἴσοδο νέων στοιχείων. 'Εκεῖνο ποὺ οἱ «'Αριστεροὶ Κομμουνιστὲς» εἶχαν προβλέψει τὸ 1918, ἐκεῖνο ποὺ ὁ Βολὶν καὶ οἱ ἀναρχικοὶ εἶχαν προφητέψει ἐδῶ καὶ τόσο καιρό, εἶχε γίνει πραγματικότητα: «Τὸ κόμμα ἔχει γίνει τσιφλίκι τῶν γραφειοκρατῶν χαριεριστῶν». Ὁ Λένιν καὶ ὁ Τρότσκυ ἐπρόκειτο νὰ θριαμβέψουν πάνω στὴν 'Εργατικὴ 'Αντιπολίτευση, κι ὅταν ἔγιν' αὐτό, ἔσβησε καὶ ἡ τελευταία φωνὴ ποὺ μίλησε ὑπὲρ τῆς Ρωσσικῆς ἐργατικῆς τάξης. Τὸ Συνέδριο διέταξε τὴν διάλυση κάθε φράξιας μέσα στὸ Κόμμα — ἔχοντας συντρίψει τὴν ἐλευθερία τῆς ἔκφρασης ἔξω ἀπὸ τὸ Κόμμα, τώρα οἱ ἡγέτες ξεμπέρδεψαν μὲ τὴν ἀντιπολίτευση μέσα στὸ Κόμμα. Δὲν ἦταν ἁπλῶς μιὰ πάλη ἰδεῶν — σ' αὐτὴ τὴ μάχη κρίθηκε ἡ ἴδια ἡ τύχη τῆς ἐργατικῆς τάξης. 'Ενῶ ἐπιφανειακὰ συντρίβονταν οἱ 'Αριστεροὶ Κομμουνιστές, οἱ Δημοκράτες Συγκεντρωτιστὲς καὶ ἡ 'Εργ. 'Αντιπολίτευση, στὴν πραγματικότητα συντρίβονταν ἡ ἴδια ἡ ἐργατικὴ τάξη, ποὺ ἔχανε κάθε δικαίωμα νὰ καθορίσει μόνη της τὴ μοῖρα της.

Στὸ Συνέδριο ὁ Τρότσκυ κατηγόρησε τὴν 'Εργατικὴ 'Αντιπολίτευση ὅτι ἔριχνε ἐπικίνδυνα συνθήματα. «Μετατρέπουν τὶς δημοκρατικὲς ἀρχὲς σὲ φετίχ. Τοποθετοῦν τὸ δικαίωμα τῶν ἐργατῶν νὰ ἐκλέγουν τοὺς δικούς τους ἀντιπροσώπους πάνω ἀπὸ τὸ Κόμμα, ἀμφισβητῶτας ἔτσι τὸ δικαίωμα τοῦ κόμματος

νὰ ἐξασφαλίσει τὴ δικτατορία του, ἀκόμα κι ὅταν τούτη ἡ δικτατορία ἔρχεται σὲ σύγκρουση μὲ τὴν ἐξαφανιζόμενη διάθεση τῆς ἐργατικῆς δημοκρατίας. Πρέπει νὰ σκεφτοῦμε τὴ ἱστορικὴ ἀποστολὴ τοῦ Κόμματός μας. Τὸ Κόμμα εἶναι ἀναγκασμένο νὰ διατηρεῖ τὴ δικτατορία του χωρὶς νὰ δίνει σημασία σ' αὐτὲς τὶς ταλαντεύσεις, οὔτε ἀκόμα καὶ στοὺς στιγμιαίους δισταγμοὺς τῆς ἐργατικῆς τάξης. Αὐτὴ ἡ συνειδητοποίηση ἀποτελεῖ τὸ ὑλικό, μὲ τὸ ὁποῖο παγιώνεται ἡ ἑνότητά μας. Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου δὲν εἶναι πάντα ὑποχρεωμένη νὰ συμβιβάζεται μὲ τυπικὲς ἀρχὲς τῆς δημοκρατίας».

Καὶ ὁ Λένιν χλεύασε τὴν Ἐργατικὴ Ἀντιπολίτευση: «Συνέδριο Παραγωγῶν! Τί ἀκριβῶς σημαίνει αὐτό; Εἶναι δύσκολο νὰ βρεῖ κανεὶς λόγια γιὰ νὰ περιγράψει αὐτὴ τὴν παραφροσύνη. Ἀναρωτιέμαι, μήπως ἀστειεύονται; Μπορεῖ κανεὶς νὰ τοὺς πάρει στὰ σοβαρά; Ἐνῶ ἡ παραγωγὴ εἶναι πάντοτε ἀναγκαία, ἡ δημοκρατία ὄχι. Ἡ δημοκρατία στὴν παραγωγὴ γεννᾶ πλῆθος λαθεμένες ἰδέες».

Ὁ Λένιν δὲν θἄπρεπε νὰ εἶχε γελάσει τόσο δυνατὰ εἰς βάρος αὐτῆς τῆς «παραφροσύνης», μιὰ καὶ ἦταν ἀκριβῶς αὐτὰ ποὺ εἶχε πεῖ ὁ ἴδιος τὸ 1917 στὸ βιβλίο του «Κράτος καὶ Ἐπανάσταση». Κάθε φράση αὐτοῦ τοῦ βιβλίου εἶναι μιὰ καταγγελία τῆς Μπολσεβίκικης πολιτικῆς τοῦ 1920 - 1921, γιατὶ γράφτηκε ὅταν οἱ μάζες ὑποχρέωσαν τὸν Λένιν νὰ εἶναι μᾶλλον ἀναρχικὸς παρὰ Μπολσεβίκος. Ὅταν δὲν τὸν βόλευε, ὁ Λένιν καταχώνιασε τὸ «Κράτος καὶ Ἐπανάσταση». Κι ἐνῶ ἀκόμα ὁ Τρότσκυ κατακεραύνωνε τὴν Ἐργατικὴ Ἀντιπολίτευση, ὁ Λένιν ἦταν ἀναγκασμένος, κι ὄχι μόνο μὲ λόγια, νὰ διορθώσει τοὺς «προσωρινοὺς δισταγμοὺς τῆς ἐργατικῆς τάξης». Ἀκριβῶς αὐτὸ ἔκανε στὴν Κρονστάνδη, ὅπου οἱ σφαῖρες τοῦ Κόμματος τακτοποίησαν τελικὰ «τὴν σύγκρουση ἀνάμεσα στὴ δικτατορία καὶ τὴν ἐξαφανιζόμενη διάθεση τῆς ἐργατικῆς δημοκρατίας».

4. ΚΡΟΝΣΤΑΝΔΗ

Στὸ τέλος τοῦ Φλεβάρη τοῦ 1921, οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης, ποὺ εἶχαν κάνει μιὰ τεράστια παραγωγικὴ προσπάθεια παρ' ὅλη τὴν μικρὴ ποσότητα τροφῆς ποὺ τοὺς μοίραζαν, κατέβηκαν σὲ ἀπεργία ἐνάντια στὶς ἀφόρητες συνθῆκες. Τὸ Κόμμα καὶ ὁ Ζηνόβιεφ ποὺ ἦταν ὑπεύθυνος γιὰ τὴν ἄμυνα τῆς Πετρούπολης, μόνο μιὰ ἀπάντηση μποροῦσε νὰ σκεφτεῖ: νὰ στείλει ἕνα ἀπόσπασμα εὐελπίδων ἐναντίον τῶν ἀπεργῶν καὶ νὰ κηρύξει τὴν Πετρούπολη σὲ κατάσταση πολιορκίας. Στὸ βιβλίο «Κομμούνα τῆς Κρονστάνδης»*, ἡ Ida Mett ἀφηγεῖται τί συνέβη μετά.

«Οἱ ναῦτες τῆς Κρονστάνδης ἐνδιαφερόμενοι φυσικὰ γιὰ κάθε τί ποὺ συνέβαινε στὴν Πετρούπολη, στείλανε στὶς 26 Φεβρουαρίου ἀντιπροσώπους τους γιὰ νὰ πληροφορηθοῦν γιὰ τὸ χαρακτήρα τῶν ἀπεργιῶν. Αὐτὴ ἡ ἀντιπροσωπεία ἐπισκέφθηκε μιὰν ὁλόκληρη σειρὰ ἐργοστάσια καὶ ξαναγύρισε στὶς 28 Φεβρουαρίου στὴν Κρονστάνδη. Τὴν ἴδια μέρα τὸ πλήρωμα το πολεμικοῦ «Πετροπαυλὸσκ» ἀφοῦ ἔμαθε γιὰ τὴν κατάσταση τῆς Πετρούπολης ψήφισε τὴν ἀκόλουθη ἀπόφαση:

«'Αφοῦ ἀκούσαμε τοὺς ἀντιπροσώπους, στοὺς ὁποίους εἶχε ἀνατεθεῖ ἀπὸ τὴ Γενικὴ Συνέλευση τῶν πληρωμάτων τῶν πλοίων νὰ πληροφορηθοῦν γιὰ τὴν κατάσταση στὴν Πετρούπολη, οἱ ναῦτες ἀποφασίζουν:

1ον. Δεδομένου ὅτι τὰ σημερινὰ σοβιὲτ δὲν ἐκφράζουν τὴ θέληση τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν χωρικῶν, νὰ προκηρυχθοῦν ἀμέσως ἐκλογὲς γιὰ σοβιὲτ μὲ μυστικὴ ψηφοφορία καὶ μὲ ἐλεύθερη προεκλογικὴ προπαγάνδα.

2ον. ΑΠΑΙΤΟΥΝ τὴν ἐλευθερία τοῦ λόγου καὶ τοῦ τύπου γιὰ τοὺς ἐργάτες καὶ τοὺς χωρικούς, τοὺς ἀναρχικοὺς καὶ

---

* Σημ. τοῦ Μετφρ.: 'Η *«Κομμούνα τῆς Κρονστάνδης»* τῆς **Ida Mett** ἐκδόθηκε ἀπὸ τὴν *«Διεθνῆ Βιβλιοθήκη»*, 'Αθήνα'72.

τὰ σοσιαλιστικὰ κόμματα τῆς ἀριστερᾶς.

3ον. Τὴν ἐλευθερία τοῦ συνέρχεσθαι καὶ τὴν ἐλευθερια τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων καθὼς καὶ τῶν ὀργανώσεων τῶν χωρικῶν.

4ον. Τὴ σύγκληση τὸ ἀργότερο ὡς τὶς 10 Μαρτίου 1921 μιᾶς συνδιάσκεψης τῶν ἐξωκομματικῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν καὶ ναυτῶν τῆς Πετρούπολης, τῆς Κρονστάνδης καὶ τῆς περιφέρειας τῆς Πετρούπολης.

5ον. Τὴν ἀπελευθέρωση ὅλων τῶν πολιτικῶν κρατουμένων ποὺ ἀνήκουν σὲ σοσιαλιστικὰ κόμματα, ὅπως καὶ ὅλων τῶν ἐργατῶν καὶ χωρικῶν, κόκκινων στρατιωτῶν καὶ ναυτῶν, φυλακισμένων γιὰ διάφορα ἐργατικὰ καὶ ἀγροτικὰ κινήματα.

6ον. Τὴν ἐκλογὴ μιᾶς ἐπιτροπῆς γιὰ τὸν ἔλεγχο τῶν φακέλλων τῶν κρατουμένων στὶς φυλακὲς καὶ στὰ στρατόπεδα συγκέντρωσης.

7ον. Τὴν κατάργηση ὅλων τῶν Πολιτοτνιὲτ (πολιτικὰ τμήματα) στὸ στρατό, γιατὶ κανένα κόμμα δὲν πρέπει νὰ ἔχει προνόμιο γιὰ τὴν προπαγάνδα, οὔτε νὰ παίρνει χρηματικὲς ἐνισχύσεις ἀπὸ τὸ Κράτος γι' αὐτὸ τὸ σκοπό. Ἀντὶ τῶν πολιτικῶν τμημάτων πρέπει νὰ δημιουργηθοῦν κύκλοι γιὰ τὴν ἐκπολιτιστικὴ καλλιέργεια, ἐνισχυόμενοι μὲ χρήματα τοῦ κράτους.

8ον. Τὴν ἄμεση κατάργηση ὅλων τῶν ἀποσπασμάτων ποὺ περιπολοῦν στὴν πόλη καὶ στὴν ἐπαρχία.

9ον. Τὴν ἐξίσωση τῶν συσσιτίων γιὰ ὅλους τοὺς ἐργαζόμενους, ἐκτὸς ἀπ' ὅσους ἐργάζονται σὲ ἀνθυγιεινὲς καὶ ἐπικίνδυνες ἐργασίες.

10ον. Τὴν κατάργηση τῶν κομμουνιστικῶν μαχητικῶν ἀποσπασμάτων στὶς στρατιωτικὲς μονάδες καὶ τὴν κατάργηση τῆς ὑπηρεσίας τῶν κομμουνιστικῶν φρουρῶν στὰ ἐργοστάσια. Σὲ περίπτωση ποὺ αὐτὴ ἡ ὑπηρεσία θεωρεῖται ἀναγκαία νὰ ὁρίζεται ἀπὸ κάθε στρατιωτικὴ μονάδα καὶ ἀφοῦ ζητηθεῖ ἡ γνώμη τῶν ἐργατῶν.

11ον. Νὰ δοθεῖ στοὺς ἀγρότες πλήρης ἐλευθερία νὰ διαχειρίζονται τὴ γῆ τους ὅπως καὶ τὸ δικαίωμα νὰ ἔχουν ζῶα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ φροντίζουν οἱ ἴδιοι, δίχως νὰ χρησιμοποιοῦν μισθωτὴ ἐργασία.

12ον. Ζητᾶμε ἀπ' ὅλες τὶς στρατιωτικὲς μονάδες ὅπως καὶ ἀπὸ τοὺς συντρόφους εὐέλπιδες νὰ ταχθοῦν ἀλληλέγγυοι μὲ τὴν ἀπόφασή μας.

13ον. Ἀπαιτοῦμε νὰ δοθεῖ ἀπὸ τὸν τύπο ἡ πιὸ πλατιὰ δημοσιότητα σ' αὐτὴ τὴν ἀπόφαση.

14ον. Νὰ ὁρισθεῖ ἕνα κινητὸ γραφεῖο ἐλέγχου.

15ον. Νὰ ἐπιτραπεῖ ἐλεύθερα ἡ βιοτεχνικὴ παραγωγὴ ποὺ δὲν χρησιμοποιεῖ μισθωτοὺς ἐργάτες».

»Οἱ ἐργάτες καὶ οἱ ναῦτες τῆς Κρονστάνδης ὑπερασπίζονταν στὴν πραγματικότητα τὴν ἐξουσία τῶν σοβιὲτ ἐνάντια στὴν ἐξουσία τοῦ Κόμματος.

»Ἡ ἀπόφαση τῆς Κρονστάνδης εἶχε τὸ προτέρημα ὅτι τοποθετοῦσε τὰ πράγματα ἀνοιχτὰ καὶ καθαρά. Δὲν ἔλεγε κάτι καινούργιο. Οἱ κύριες ἀπόψεις της εἶχαν ἤδη συζητηθεῖ παντοῦ. Ἐπειδή, μὲ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλο τρόπο, εἶχαν ἐκφράσει ἀκριβῶς αὐτὲς τὶς ἰδέες, πολλοὶ ἐργάτες καὶ ἀγρότες γέμιζαν ἤδη τὶς φυλακὲς καὶ τὰ πρόσφατα κατασκευασμένα στρατόπεδα συγκέντρωσης.

»Κι ἐνῶ προχωροῦσε ἡ ἐξέγερση, τὸ Ράδιο-Μόσχα διέδιδε ψέμματα καὶ συκοφαντίες ἐναντίον τῶν ἐργατῶν. Ἔτσι ὅταν λίγα χρόνια ἀργότερα ὁ Στάλιν κατηγόρησε τὸν Τρότσκυ ὅτι συνωμότησε μ' ἕνα Λευκὸ ἀξιωματικὸ τῆς στρατιᾶς τοῦ Βράνγκελ, χρησιμοποιοῦσε ἁπλῶς τὴν ἴδια συκοφαντικὴ ἐκστρατεία ποὺ χρησιμοποίησε ὁ Τρότσκυ ἐναντίον τῶν ναυτῶν τῆς Κρονστάνδης.

»Στὶς 3 τοῦ Μάρτη, γιὰ παράδειγμα, τὸ Ράδιο-Μόσχα ἐξαπέλυσε τὴν ἀκόλουθη ἔκκληση: «ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΛΗ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΗΣ ΣΥΝΩΜΟΣΙΑΣ ΤΩΝ ΛΕΥΚΟΦΡΟΥΡΩΝ.,. Ἡ ἀνταρσία τοῦ παλιοῦ στρατηγοῦ Κοζλόφσκυ καὶ τοῦ πλοίου

«Πετροπαυλόβσκ», δπως καὶ οἱ ἄλλες ἐξεγέρσεις τῶν λευκοφρουρῶν, ἔχει ὀργανωθεῖ ἀπὸ τοὺς κατασκόπους τῆς 'Αντάντ. Αὐτὸ προκύπτει ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ γαλλικὴ ἐφημερίδα «Le monde» δημοσίεψε δύο ἑβδομάδες πρὶν ἀπὸ τὴν ἐξέγερση τοῦ στρατηγοῦ Κοζλόφσκυ, τὸ ἀκόλουθο τηλεγράφημα ἀπὸ τὸ Χέλσιγκφορς: «Πληροφορούμαστε ἀπὸ τὴν Πετρούπολη ὅτι, κατόπιν τῆς πρόσφατης ἐξέγερσης τῆς Κρονστάνδης, οἱ μπολσεβίκικες στρατιωτικὲς ἀρχὲς ἔλαβαν μιὰ σειρὰ μέτρα γιὰ νὰ ἀπομονώσουν αὐτὴ τὴν πόλη καὶ γιὰ νὰ ἀπαγορεύσουν στοὺς στρατιῶτες καὶ τοὺς ναῦτες τῆς Κρονστάνδης νὰ μποῦν στὴν Πετρούπολη». Εἶναι λοιπὸν φανερὸ ὅτι ἡ ἐξέγερση τῆς Κρονστάνδης διευθύνεται ἀπὸ τὸ Παρίσι, ὅτι ἡ γαλλικὴ ἀντικατασκοπεία εἶναι ἀνακατεμένη. 'Η ἱστορία ἐπαναλαμβάνεται πάντα. Οἱ σοσιαλεπαναστάτες, ἔχοντας τὴ διεύθυνσή τους στὸ Παρίσι, προετοιμάζουν τὸ ἔδαφος γιὰ μιὰ ἐξέγερση ἐναντίον τῆς ἐξουσίας τῶν σοβιέτ. Καὶ πίσω ἀπὸ τὶς πλάτες τους φαίνεται ὁ πραγματικὸς κύριος, ὁ τσαρικὸς στρατηγός. 'Η ἱστορία τοῦ Κολτσάκ, ποὺ ἐγκατέστησε τὴν ἐξουσία του ἀντικαθιστῶντας τοὺς σοσιαλεπαναστάτες, ἐπαναλαμβάνεται ἐκ νέου».

»'Αντιμέτωποι μὲ ὅλα αὐτὰ τὰ ψέμματα καθὼς καὶ μὲ τὴν ἐπικείμενη ἐπίθεση ἀπὸ μέρους τῆς Κεντρικῆς Κυβέρνησης, οἱ Μπολσεβίκοι τῆς Κρονστάνδης ἐγκατέλειψαν τὸ κόμμα τους μαζικά. Κιὰ νὰ καταλάβουμε πῶς αἰσθάνονταν ἀρκεῖ νὰ ρίξουμε μιὰ ματιὰ στὰ γράμματα ποὺ ἔστειλαν στὴν «'Ισβέστια τῆς Κρονστάνδης» ἐξηγῶντας τὴν ἀποχώρησή τους ἀπ' τὸ κόμμα. 'Ο δάσκαλος Ντενίσσωφ ἔγραφε: «Δηλώνω ἀνοιχτὰ μπροστὰ στὴν Προσωρινὴ 'Επαναστατικὴ 'Επιτροπή, ὅτι ὕστερα ἀπὸ τὶς πρῶτες βολὲς τῶν πυροβόλων ἐναντίον τῆς Κρονστάνδης, δὲν θεωρῶ τὸν ἑαυτό μου μέλος τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος καὶ τάσσομαι μὲ τὸ σύνθημα ποὺ ἔχουν ρίξει οἱ ἐργάτες τῆς Κρονστάνδης: «ὅλη ἡ ἐξουσία στὰ σοβιέτ, ὄχι στὸ Κόμμα!».

»Μιὰ ὁμάδα στρατιωτῶν τοῦ «εἰδικοῦ πειθαρχικοῦ λόχου» δήλωσε: «Οἱ ὑπογεγραμμένοι εἴχαμε μπεῖ στὸ κόμμα θεωρῶν-

τας το ἐκφραστὴ τῆς θέλησης τῶν ἐργαζομένων μαζῶν. Στὴ πραγματικότητα τὸ κόμμα ἀποδεικνύεται ὅτι εἶναι ὁ δήμιος τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν χωρικῶν. Αὐτὸ ἀποδεικνύουν τὰ τελευταῖα γεγονότα τῆς Πετρούπολης. Τὰ γεγονότα αὐτὰ ἀποκαλύπτουν τὸ ἀληθινὸ πρόσωπο τῶν ἡγετῶν τοῦ κόμματος, οἱ ὁποῖοι, ὅπως βεβαιώνουν οἱ τελευταῖες ραδιοεκπομπὲς τῆς Μόσχας, χρησιμοποιοῦν ὅλα τὰ μέσα γιὰ νὰ διατηρήσουν τὴν ἐξουσία. Ζητᾶμε ἀπὸ δῶ καὶ πέρα νὰ μὴ μᾶς θεωρεῖτε πιὰ μέλη τοῦ κόμματος καὶ προσχωροῦμε ἀπολύτως στὴν ἀπόφαση τῆς συνέλευσης τῆς φρουρᾶς τῆς Κρονστάνδης τῆς 2 τοῦ Μάρτη. Καλοῦμε ἐπίσης τοὺς συντρόφους ποὺ κατάλαβαν τὴν πλάνη τους νὰ τὸ ἀναγνωρίσουν δημόσια.

Ὑπογραφές: Gutman, Yefimov, Koudriatzev, Andreen». («Ἰσβέστια» τῆς Προσωρινῆς Ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς 7 Μάρτη 1921).

»Ὅλες οἱ ἀπόπειρες νὰ διακανονιστεῖ τὸ ζήτημα εἰρηνικὰ ἀπορρίφθηκαν· ὁ Τρότσκυ διέταξε τοὺς στρατιῶτες του «νὰ σκοτώσουν τοὺς «ἐξεγερμένους» τῆς Κρονστάνδης μέχρις ἑνός» καὶ ἀνέθεσε αὐτὸ τὸ ἔργο στὸν Τουχατσέφσκι, μιὰ στρατιωτικὴ ἰδιοφυΐα τοῦ Παλιοῦ Καθεστῶτος. Στὶς 6 τοῦ Μάρτη, ὁ Τρότσκυ ἀπηύθυνε τὴν ἀκόλουθη διαταγὴ μὲ τὸ ράδιο στὴ φρουρὰ τῆς Κρονστάνδης:

«Ἡ Κυβέρνηση τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν χωρικῶν εἶναι ἀποφασισμένη νὰ ἐπανακτήσει δίχως καθυστέρηση τὴν Κρονστάνδη καὶ τὰ ἐξεγερμένα πλοῖα καὶ νὰ τὰ ἐπαναθέσει στὴ διάθεση τῆς δημοκρατίας τῶν σοβιέτ. Γι' αὐτὸ διατάσσω ὅλους ἐκείνους ποὺ σήκωσαν τὸ χέρι ἐναντίον τῆς σ ο σ ι α λ ι σ τ ι κ ῆ ς π α τ ρ ί δ α ς νὰ παραδώσουν ἀμέσως τὰ ὅπλα. Ἐκεῖνοι ποὺ θὰ ἀντισταθοῦν πρέπει νὰ ἀφοπλισθοῦν καὶ νὰ τεθοῦν στὴ διάθεση τῶν σοβιετικῶν ἀρχῶν. Οἱ ἐπίτροποι ποὺ εἶχαν συλληφθεῖ καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς ἐξουσίας πρέπει νὰ ἀπελευθερωθοῦν ἀμέσως. Μόνον ἐκεῖνοι ποὺ θὰ παραδοθοῦν δίχως ὅρους μποροῦν νὰ ὑπολογίζουν στὴ συγγνώμη τῆς

Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. Δίνω, ταυτόχρονα, τὴ διαταγὴ νὰ προετοιμαστεῖ ὅ,τι χρειάζεται, γιὰ νὰ συντριβεῖ ἡ στάση καὶ οἱ στασιαστὲς μὲ τὴ δύναμη τῶν ὅπλων. Ἡ εὐθύνη γιὰ τὴν καταστροφὴ ποὺ θὰ ὑποστεῖ ὁ πληθυσμὸς θὰ βαρύνει ἀποκλειστικὰ τοὺς ἐξεγερμένους λευκοφρουρούς. Ὑπογραφές: ΤΡΟΤΣΚΥ, Πρόεδρος τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. ΚΑΜΕΝΕΦ*, Γκλάφκομ (Ἀνώτατος Διοικητής)».

Ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ πόσο συχνὰ οἱ ἐργάτες τῆς Κρονστάνδης διακήρυξαν τὴν πίστη τους στὸ σοβιετικὸ σοσιαλισμό, ἡ Κρονστάνδη καταστράφηκε· ἡ διακήρυξή της γιὰ τὴν ἀποκάλυψη τῆς ἀλήθειας πέρασε χωρὶς ν' ἀκουστεῖ:

«Σ' ΟΛΟΥΣ, Σ' ΟΛΟΥΣ, Σ' ΟΛΟΥΣ.

Σύντροφοι ἐργάτες, κόκκινοι στρατιῶτες καὶ ναῦτες. Ἐμεῖς ἐδῶ στὴν Κρονστάνδη ξέρουμε πόσο ἐσεῖς, οἱ γυναῖκες σας καὶ τὰ παιδιά σας ὑποφέρετε κάτω ἀπ' τὴ σιδερένια δικτατορία τοῦ κόμματος. Ἐμεῖς ἔχουμε ἀνατρέψει τὸ ἐλεγχόμενο ἀπὸ τὸ Κόμμα σοβιέτ. Ἡ Προσωρινὴ Ἐπαναστατικὴ Ἐπιτροπὴ ἀρχίζει σήμερα τὶς ἐκλογὲς γιὰ ἕνα σοβιέτ, ποὺ ἐλεύθερα ἐκλεγμένο θὰ ἀντανακλᾶ τὴ θέληση ὁλόκληρου τοῦ ἐργαζόμενου πληθυσμοῦ καὶ ὄχι μιᾶς χούφτας παραφρόνων κομμουνιστῶν. Τὸ δίκιο εἶναι μαζί μας. Εἴμαστε ὑπὲρ τῆς ἐξουσίας τῶν σοβιὲτ καὶ ὄχι ὑπὲρ ἐκείνης τοῦ κόμματος. Εἴμαστε ὑπὲρ τῆς ἀντιπροσωπείας ποὺ θὰ ἐκλέγεται ἐλεύθερα ἀπὸ τὶς ἐργαζόμενες μάζες. Τὰ παραμορφωμένα σοβιέτ, μονοπωλημένα ἀπὸ τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα, μένουν κουφὰ στὶς διεκδικήσεις μας. Μᾶς ἀπαντοῦν μονάχα μὲ σφαῖρες.

Σήμερα ποὺ ἡ ὑπομονὴ τῶν ἐργαζόμενων ἔφτασε στ' ἄ-

---

* Αὐτὸς ὁ *Κάμενεφ* ἦταν ἕνας τσαρικὸς ἀξιωματικὸς ποὺ «συνεργάζονταν» μὲ τὴ Σοβιετικὴ κυβέρνηση. Εἶναι ἄλλος ὁ *Κάμενεφ* ποὺ ντουφεκίστηκε *στὴ δίκη τῶν 16* ἀπὸ τοὺς Σταλινικοὺς τὸ 1936.

κρα, θέλουν νὰ σᾶς κλείσουν τὸ στόμα μὲ ἐλεημοσύνες. Σύμφωνα μὲ τὶς διαταγὲς τοῦ Ζηνόβιεφ καταργοῦνται τὰ μπλόκα τῆς πολιτοφυλακῆς, στὴν περιφέρεια τῆς Πετρούπολης. Ἡ Μόσχα διάθεσε 10 ἑκατομμύρια χρυσᾶ ρούβλια γιὰ νὰ ἀγοράσει ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ τρόφιμα καὶ εἴδη πρώτης ἀνάγκης. Ἀλλὰ ξέρουμε ὅτι μ' αὐτὴ τὴν ἐλεημοσύνη δὲν θὰ ἀγοράσουν τὸ προλεταριάτο τῆς Πετρούπολης. Ἐμεῖς σᾶς δίνουμε, πάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια τῶν κομμουνιστῶν, τὸ ἀδελφικὸ χέρι τῆς ἐπαναστατημένης Κρονστάνδης.

Σύντροφοι, ὄχι μόνο σᾶς ἐξαπατοῦν ἀλλὰ καὶ διαστρεβλώνουν τὴν ἀλήθεια μὲ τὶς πιὸ χυδαῖες συκοφαντίες.

Σύντροφοι, μὴν ἀφήνετε νὰ σᾶς ἐξαπατοῦν.

Στὴν Κρονστάνδη ἡ ἐξουσία βρίσκεται στὰ χέρια τῶν ναυτῶν, τῶν κόκκινων φαντάρων καὶ τῶν ἐπαναστατῶν ἐργατῶν, καὶ ὄ χ ι στὰ χέρια τῶν λευκοφρουρῶν μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Στρατηγὸ Κοζλόφσκυ, ὅπως σᾶς λέει τὸ συκοφαντικὸ Ράδιο-Μόσχα.

Ἡ Προσωρινὴ Ἐπαναστατικὴ Ἐπιτροπή».

Ἡ Κρονστάνδη, ὅπως πολὺ σωστὰ χαρακτηρίζει ὁ Βολίν, ἦταν μιὰ γνήσια ἀπόπειρα τῶν ἐργατῶν νὰ διευθύνουν οἱ ἴδιοι τὶς ζωές τους, χωρὶς τὴ βοήθεια τῶν πολιτικῶν ἡγετῶν, τῶν κηδεμόνων, καὶ τῶν ἀνθρωποβοσκῶν. Καὶ ὁ Ἀλεξάντερ Μπέρκμαν πρόσθεσε: «Ἡ Κρονστάνδη κατέστρεψε τὸ μύθο τοῦ ἐργατικοῦ κράτους· ἀπέδειξε τὸ ἀσυμβίβαστο μεταξὺ τῆς δικτατορίας τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος καὶ τῆς Ἐπανάστασης».

Ἡ «Ἰσβέστια» τῆς Κρονστάνδης εἶπε τὸ ἑξῆς: «Πρόσεχε Τρότσκυ! Μπορεῖ νὰ ξεφύγεις ἀπὸ τὴν κρίση τοῦ λαοῦ, μπορεῖ νὰ σκοτώσεις ὅλους τοὺς ἀθώους, ἄντρες καὶ γυναῖκες, ἀλλὰ δὲν θὰ μπορέσεις ποτὲ νὰ σκοτώσεις τὴν ἀλήθεια».

Καὶ στὶς 8 τοῦ Μάρτη, οἱ ἐξεγερμένοι ἔγραψαν: «Στὴν Κρονστάνδη ἔχει τεθεῖ ἡ πρώτη πέτρα τῆς 3ης Ἐπανάστασης, ποὺ θὰ σπάσει τὶς τελευταῖες ἁλυσίδες ποὺ δένουν τὶς ἐργα-

ζόμενες μάζες καὶ πού θ' ἀνοίξει ἕνα νέο δρόμο γιὰ τὴ σοσιαλιστικὴ δημιουργία».

Ἀκριβῶς κάτω ἀπ' τὸ φῶς τῶν γεγονότων τοῦ Φλεβάρη 1917, καὶ τοῦ Μάρτη 1921, πρέπει νὰ διαβάσουμε τὸ ἀκόλουθο κείμενο τοῦ Τρότσκυ: «Ἔχει εἰπωθεῖ περισσότερο ἀπὸ μιὰ φορὰ ὅτι ὑποκαταστήσαμε τὴ δικτατορία τῶν σοβιὲτ μὲ τὴ δικτατορία τοῦ κόμματος. Παρ' ὅλ' αὐτά, μποροῦμε νὰ ἰσχυριστοῦμε χωρὶς φόβο ἀντίφασης ὅτι ἡ δικτατορία τῶν σοβιὲτ ἦταν δυνατὴ μόνο μὲ τὴ δικτατορία τοῦ Κόμματος... Στὴν πραγματικότητα δὲν ἔγινε καμμιὰ ὑποκατάσταση, ἐφ' ὅσον οἱ Κομμουνιστὲς ἐκφράζουν τὰ βασικὰ συμφέροντα τῆς ἐργατικῆς τάξης... (Σὲ μιὰ ἐπαναστατικὴ περίοδο) οἱ Κομμουνιστὲς γίνονται οἱ ἀληθινοὶ ἀντιπρόσωποι ὅλης τῆς ἐργατικῆς τάξης».

Αὐτὸ λοιπὸν εἶναι τὸ ἀκριβὲς περιεχόμενο τοῦ Μπολσεβικισμοῦ: ἡ ἐργατικὴ τάξη εἶναι ἀνίκανη γιὰ σοσιαλιστικὴ συνείδηση, ἀνίκανη νὰ κάνει ἐπανάσταση, νὰ διευθύνει τὴ σοσιαλιστικὴ κοινωνία — ἑπομένως, τὸ Κόμμα πρέπει νὰ πάρει τὴ θέση της καί, ἂν εἶναι ἀναγκαῖο, νὰ ἀγνοήσει τὶς «προσωρινὲς παρεκλίσεις» τοῦ προλεταριάτου. Ποιὸ εἶναι τότε τὸ νόημα τῆς φράσης «ἡ χειραφέτηση τῶν ἐργατῶν εἶναι ἔργο μόνο τῶν ἴδιων τῶν ἐργατῶν»; Ἡ ἀπάντηση τοῦ Λένιν ἦταν ὅτι ἡ «κυριαρχία τῆς ἐργατικῆς τάξης βασίζεται στὸ Σύνταγμα, στὸ νέο σύστημα ἰδιοκτησίας». Ὁ Ντὲ Γκὼλ ἔπρεπε νὰ βάλει λίγο νερὸ στὸ κρασί του: νὰ καθαγιάσει τὸν ἐργατικὸ ἔλεγχο στὸ Γαλλικὸ Σύνταγμα ἀλλὰ νὰ διατηρήσει τὴν πραγματικὴ ἐξουσία στὰ χέρια τῆς ἀστικῆς τάξης ὅπως μέχρι τώρα, ἐφ' ὅσον ἡ διεύθυνση τῆς κοινωνίας, σύμφωνα μὲ τὸν Λένιν, ἀπαιτεῖ ἕνα εἶδος ἐπιδεξιότητας ποὺ ἡ ἐργατικὴ τάξη δὲν ἔχει. Γιὰ φαντάσου ἕνα μάγειρα νὰ διευθύνει ἕνα ὑπουργεῖο!

Κι ἔτσι, ὅταν τὸ κόμμα σφετερίστηκε τὴν ἐξουσία τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν σοβιέτ, τότε αὐτοὶ δροῦσαν προφανῶς σύμφω-

να μὲ τὰ συμφέροντα αὐτοῦ, ποὺ δὲν ἦταν παρὰ μιὰ ἄξεστη καὶ ἀγράμματη μάζα!

Καὶ ἂν μόνο τὸ Κόμμα μπορεῖ νὰ ἀσκήσει τὴν ἐξουσία, τότε μόνο στὸ Κόμμα πρέπει νὰ ἐπιτρέπεται νὰ τὴν ἀσκεῖ. Ἂς ἀκούσουμε πάλι τὸν Τρότσκυ: «Ἀλλὰ ποιὸς ἐγγυᾶται ρωτοῦν μερικὲς κακὲς γλῶσσες, ὅτι μόνο τὸ κόμμα σας ἀντιπροσωπεύει τὸ σκοπὸ τῆς ἱστορικῆς ἐξέλιξης; Καταστέλλοντας ἢ φιμώνοντας τὰ ἄλλα κόμματα, λένε, ἔχετε ἀπαλλαγεῖ ἀπὸ τοὺς πολιτικούς σας ἀντιπάλους, κι ἑπομένως ἀποκλείσατε κάθε δυνατότητα νὰ ἐκτιμηθεῖ ἡ ὀρθότητα τῆς γραμμῆς σας». Πρὶν ὅμως δοῦμε ποιὰ εἶναι ἡ ἀπάντηση τοῦ Τρότσκυ στὸ ἴδιο του τὸ ρητορικὸ ἐρώτημα, πρέπει νὰ ξαναποῦμε ὅτι οἱ Μπολσεβίκοι ἡγέτες ὄχι μόνο σύντριψαν κάθε ἀντιπολίτευση ἔξω ἀπὸ τὸ Κόμμα, ἀλλὰ ἔθεσαν ἐκτὸς νόμου κάθε ἀντιπολίτευση μ έ σ α στὸ Κόμμα — ὅπως ὁ ἴδιος ὁ Τρότσκυ ἐπρόκειτο νὰ ἀνακαλύψει ὅταν ἦρθε ἡ σειρά του νὰ ἀμφισβητήσει τὴν ἐξουσία τοῦ Στάλιν. Ἂς δοῦμε ὅμως τί εἶπε τότε: «Τὸ ἐρώτημα αὐτὸ ἀντανακλᾶ καθαρὰ φιλελεύθερες ἰδέες γιὰ τὴν πρόοδο τῆς ἐπανάστασης. Σὲ μιὰ περίοδο ποὺ ὅλοι οἱ ἀνταγωνιστὲς ἔχουν ἐμφανιστεῖ ἀνοιχτὰ καὶ ποὺ ὁ πολιτικὸς ἀγώνας μετατρέπεται σ' Ἐμφύλιο Πόλεμο, τὸ κόμμα στὴν ἐξουσία ἔχει ἄλλες στατιστικὲς γιὰ νὰ ἐκτιμήσει τὴν ὀρθότητα τῆς γραμμῆς του ἀπὸ τοὺς ἀριθμοὺς κυκλοφορίας τῶν Μενσεβίκικων ἐφημερίδων... Ὁ Νόσκε προσπάθησε νὰ συντρίψει τοὺς Κομμουνιστές, ἀλλὰ ὁ ἀριθμός τους αὔξαινε διαρκῶς, ἐνῶ ἐμεῖς πετύχαμε νὰ συντρίψουμε τοὺς Μενσεβίκους καὶ τοὺς Σοσιαλεπαναστάτες μέχρι ποὺ δὲν ἔμεινε οὔτε ἕνας. Τὸ κριτήριο αὐτὸ μᾶς ἀρκεῖ».

Μᾶς ἀρκεῖ καὶ μᾶς. Ὁ Γερμανὸς Σοσιαλδημοκράτης Νόσκε πράγματι συνέτριψε τὴν Γερμανικὴ ἐπανάσταση ἐνῶ μεγάλωνε διαρκῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν Κομμουνιστῶν, τὸ μόνο ποὺ ἀποδεικνύει αὐτὸ εἶναι ὅτι ὁ Τρότσκυ μπορεῖ νὰ ἦταν καλὸς στοὺς ἀριθμούς, ἀλλὰ ὄχι καὶ στὴν πολιτικὴ ἀνάλυση. Πράγματι τὸ

Γερμανικὸ Κ.Κ. εἶχε τεράστια κοινοβουλευτικὴ δύναμη στὴ διάρκεια τῆς Δημοκρατίας τῆς Βαϊμάρης. Παρ' ὅλ' αὐτὰ μόλις ἀνέβηκε στὴν ἐξουσία ὁ Χίτλερ τὸ 1933, δὲν μειώθηκε μὲ ἀφάνταστα γρήγορο ρυθμὸ μόνο ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἑβραίων, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν Γερμανῶν Κομμουνιστῶν. Ἀποτελεῖ αὐτὸ δικαίωση τοῦ Χιτλερισμοῦ; Ὁ ἀριθμὸς πάλι τῶν Τροτσκυστῶν στὴ Ρωσσία ἦταν σχεδὸν μηδαμινὸς ἀπὸ τὸ 1923 ὡς τὸ 1940. Ἀποτελεῖ αὐτὸ Τροτσκυστικὴ δικαίωση τοῦ Σταλινισμοῦ; Τὸ μόνο ποὺ ἀποδεικνύει εἶναι τὴν δύναμη τοῦ συστήματος καταστολῆς.

Τὸ 1921 κρίθηκε τελικὰ ἡ τύχη τῆς Ρωσσικῆς Ἐπανάστασης καὶ θριάμβεψε ἡ γραφειοκρατία. Ἀπὸ τότε θὰ ἀναπτύσσεται καθημερινὰ σὲ ἰσχύ. Εἶναι ἀπόλυτα κατανοητὸ λοιπὸν ποὺ ἡ ἐργατικὴ τάξη, ἔχοντας ἐξασθενήσει ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ ἐμφύλιου καὶ τοῦ λιμοῦ καὶ ἀπὸ τὴν κατοπινὴ καταστροφὴ τῶν σοβιέτ, τήρησε μιὰ τόσο παθητικὴ στάση ὅταν τελικὰ «συντριβόταν» καὶ ὁ ἴδιος ὁ Τρότσκυ. Ὁ Στάλιν μπόρεσε πιὰ νὰ ἀποκαλέσει τὸν Τρότσκυ «πατριάρχη ὅλων τῶν γραφειοκρατῶν».

Κατὰ τὴ γνώμη μας δὲν ὑπάρχει κανένα ρῆγμα ἀνάμεσα στὴν ἰδεολογία τοῦ παληοῦ Μπολσεβίκικου Κόμματος καὶ σ' αὐτὴ τῆς νέας γραφειοκρατίας.

«Ἡ ἐξωτερικὴ ἡ γ ε σ ί α τοῦ προλεταριάτου, ποὺ δροῦσε μέσω ἑνὸς παράνομου πειθαρχημένου κόμματος, ὑποταγμένου στοὺς διανοούμενους ποὺ ἔγιναν «ἐπαγγελματίες ἐπαναστάτες», ἀποτελεῖ ἐδῶ ἕνα ἐπάγγελμα ποὺ δὲν θέλει νὰ συνθηκολογήσει μὲ κανένα ἡγετικὸ ἐπάγγελμα τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας (ἄλλωστε τὸ τσαρικὸ πολιτικὸ καθεστὼς ἦταν ἀνίκανο νὰ κάνει μιὰ τέτοια ὑποχώρηση ποὺ ἡ βάση της εἶναι ἕνα προχωρημένο στάδιο τῆς ἐξουσίας τῆς ἀστικῆς τάξης). Ἑπομένως γίνεται τ ὸ ἐ π ά γ γ ε λ μ α τ ῆ ς ἀ π ό λ υ τ η ς ἡ γ ε σ ί α ς τῆς κοινωνίας». (Γκὺ Ντεμπόρ: «Ἡ Κοινωνία τοῦ Θεάματος» — Διεθνὴς Βιβλιοθήκη»).

'Ενῶ λοιπὸν εἶναι ἀναντίρρητο ὅτι ἡ Ρωσσικὴ 'Επανάσταση ἔγινε σὲ μιὰ καθυστερημένη χώρα — χώρα ποὺ ἐπικρατοῦσε ἡ ἀγροτιά· ὅτι ἦταν ἀπομονωμένη, κυρίως ἐξ αἰτίας τῆς ἀποτυχίας τῆς Γερμανικῆς 'Επανάστασης, καὶ ὅτι ἦταν ἐξαιρετικὰ ἐξασθενημένη ἀπὸ τὸν 'Εμφύλιο Πόλεμο, αὐτοὶ οἱ γενικοὶ παράγοντες δὲν μποροῦν μὲ κανένα τρόπο νὰ ἐξηγήσουν τὴ συγκεκριμένη κατεύθυνση ποὺ πῆρε. Γιὰ παράδειγμα, ὅπως ἡ Κομμούνα τοῦ 1871 ἢ ἡ Γερμανικὴ 'Επανάσταση, μπορεῖ νὰ εἶχε συντριβεῖ ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ καὶ νὰ εἶχε ἀποκατασταθεῖ τὸ παληὸ καπιταλιστικὸ σύστημα. 'Ακόμα καὶ ἡ ἀνάπτυξη τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ ἴσως νὰ εἶχε πάρει ἐντελῶς διαφορετικὲς μορφὲς ἀπ' αὐτὲς ποὺ πῆρε στὴ Ρωσσία. 'Επιπλέον, ἡ καθυστέρηση καὶ ἡ ἀπομόνωση ἔχουν πρὸ πολλοῦ ξεπεραστεῖ: σήμερα ἡ Ρωσσία εἶναι ἕνας βιομηχανικὸς γίγαντας, μὲ μιὰν αὐτοκρατορία ποὺ καλύπτει περισσότερο ἀπὸ τὸ μισὸ τῆς Εὐρώπης. Ὄχι, ἡ συγκεκριμένη καταστροφὴ τῆς Ρωσσικῆς 'Επανάστασης ὀφείλεται ἀποκλειστικὰ στὸ Μπολσεβίκικο κόμμα. Ἡ καταστροφὴ αὐτὴ εἶχε μεγαλύτερο ἀντίκτυπο ἀκόμα κι ἀπ' αὐτὴ τὴν συντριβὴ τῆς Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ ἀπὸ τὴν ἀντίδραση, τῆς 'Ισπανικῆς 'Επανάστασης ἀπὸ τὸν Φράνκο, τῆς Οὐγγρικῆς ἐξέγερσης ἀπὸ τὰ τάνκς τοῦ Χροῦτσεφ — ἁπλῶς γιατὶ ἡ Ρωσσικὴ 'Επανάσταση εἶχε θριαμβέψει πάνω στὶς δυνάμεις τῆς ἐξωτερικῆς ἀντίδρασης μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ ὑποκύψει στὴ γραφειοκρατία ποὺ γέννησε ἡ ἴδια ἡ 'Επανάσταση. Μᾶς ἀναγκάζει νὰ ἐρευνήσουμε τὴ φύση τῆς ἐργατικῆς ἐξουσίας καὶ τί ἐννοοῦμε μὲ τὴν λέξη σοσιαλισμός. Τὸ χαρακτηριστικὸ στὸν ἐκφυλισμὸ τῆς Ρωσσικῆς 'Επανάστασης εἶναι ὅτι, ἐνῶ τὸ «ἐπαναστατικὸ» κόμμα διατήρησε τὴν ἐξουσία, ἡ ἐργατικὴ τάξη τὴν ἔχασε· ὅτι ἦταν τὸ δικό τους τὸ κόμμα ποὺ καθυπόταξε τοὺς ἐργάτες καὶ ὄχι οἱ κλασσικὲς δυνάμεις τῆς ἀντεπανάστασης. Αὐτὰ ποὺ εἶπε ἡ Ρόζα Λούξεμπουργκ γιὰ τὴ Γερμανικὴ ἐπανάσταση ἰσχύουν τὸ ἴδιο καὶ γιὰ τὴ Ρωσσία: «Σ' ὅλες τὶς προηγούμενες ἐπαναστάσεις, οἱ ἀντί-

παλοι ἀγωνίζονταν μὲ ἀκάλυπτο τὸ πρόσωπό τους: τάξη ἐναντίον τάξης, πρόγραμμα ἐναντίον προγράμματος. Στὴν τωρινὴ ἐπανάσταση οἱ ὑπερασπιστὲς τῆς παληᾶς τάξης πραγμάτων δὲν ἀγωνίζονται πιὰ κάτω ἀπ' τὸ λάβαρο τῆς ἄρχουσας τάξης ἀλλὰ κάτω ἀπ' τὴ σημαία τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος».

Ἡ μόνη διαφορὰ εἶναι ὅτι στὴ Γερμανία οἱ σοσιαλδημοκράτες ὑπηρέτησαν σὰν ἐμπροσθοφυλακὴ τῆς ἀστικῆς τάξης, ἐνῶ στὴ Ρωσσία, ἡ Μπολσεβίκικη πτέρυγα τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Κόμματος πῆρε τὴ θέση τῆς ἀστικῆς τάξης. Ἀπὸ τὸ 1918 ὡς τὸ 1921, οἱ Μπολσεβίκοι ἐνδιαφέρονταν νὰ δώσουν στὴ Ρωσσία μιὰ καλοοργανωμένη οἰκονομία βασισμένη στὸ τότε καπιταλιστικὸ πρότυπο, δηλ. τὸν Κρατικὸ καπιταλισμό. Εἶναι ἕνας ὅρος ποὺ βρίσκεται πολὺ συχνὰ στὰ γραφτὰ τοῦ Λένιν. Κι αὐτὸ ποὺ ὁ Λένιν καὶ ὁ Τρότσκυ τόσες πολλὲς φορὲς ἐπανέλαβαν ἦταν ὅτι ἡ Ρωσσία πρέπει νὰ διδαχτεῖ ἀπὸ τὶς ἀνεπτυγμένες καπιταλιστικὲς χῶρες, ὅτι μόνο ἕνας τρόπος ὑπάρχει γιὰ νὰ ἀναπτυχτεῖ ἡ παραγωγή: ἡ ἐφαρμογὴ τῶν καπιταλιστικῶν ἰδεῶν γιὰ τὴ διεύθυνση καὶ τὴν βιομηχανικὴ ὀρθολογικοποίηση. Ὁ Τρότσκυ, γιὰ παράδειγμα, πίστευε ὅτι ἡ δόμηση καὶ ἡ ὀργάνωση τοῦ στρατοῦ δὲν εἶχαν τόση σημασία μιὰ καὶ πολεμοῦσε γιὰ τὸ δίκηο. Ἔτσι ἕνας στρατὸς δὲν εἶναι ἀστικὸς ἐπειδὴ τέτοια εἶναι ἡ δομή του (π.χ. ἱεραρχία καὶ πειθαρχία), ἀλλὰ μόνο γιατὶ ὑπηρετεῖ τὴν ἀστικὴ τάξη. Παρόμοια, ἕνα βιομηχανικὸ σύστημα δὲν θεωρεῖται ἀστικὸ γιατὶ ἡ πειθαρχία του, ἡ ἱεραρχία του καὶ τὰ κίνητρά του (ἐπιδόματα, δουλειὰ μὲ τὸ κομμάτι, κλπ.) εἶναι αὐτὰ ποὺ χρησιμοποιοῦνται ἀπὸ τὸ ἀστικὸ σύστημα. Ἐκεῖνο ποὺ ἔχει σημασία, προφανῶς, εἶναι τὸ ποιανοῦ ἡ ἐξουσία καθαγιάζεται σ' αὐτό, ποὺ τόσο περήφανα ὀνόμασε ὁ Λένιν τὸ «σύνταγμά» του. Ἡ ἄποψη ὅτι τὰ ἴδια μέσα δὲν μποροῦν νὰ ἐξυπηρετοῦν διαφορετικοὺς σκοπούς, ὅτι οὔτε ὁ στρατὸς οὔτε τὸ ἐργοστάσιο δὲν εἶναι ἁπλὰ «ὄργανα» ἀλλὰ Κοινωνικὲς δομὲς ποὺ ἐνσαρκώνουν τὶς παραγωγικὲς σχέσεις καὶ ἑπομένως τὴν ἀληθινὴ ἐξουσία

— ἡ ἄποψη αὐτή, ἡ τόσο φανερὴ στοὺς Μαρξιστές, εἶχε «ξεχαστεῖ» ἐντελῶς. Πράγματι οἱ Μπολσεβίκοι κατάργησαν τὴν ἰδιωτικὴ ἰδιοκτησία καὶ «τὴν ἀναρχία τῆς ἀγορᾶς», ἀλλὰ ἡ πρακτικὴ ἀναδιοργάνωση τῆς καπιταλιστικῆς παραγωγῆς, ὅταν ἔγινε, δὲν πῆρε καμμιὰ ἀπὸ τὶς μορφὲς ποὺ εἶχαν προβλέψει οἱ Ρῶσσοι Σοσιαλδημοκράτες στὴ διάρκεια εἴκοσι χρόνων συζητήσεων. «Ἡ ἐπαναστατικὴ γραφειοκρατία ποὺ ἡγεῖτο τοῦ προλεταριάτου καὶ κατέλαβε τὴν Κρατικὴ μηχανὴ ἐπέβαλε μιὰ νέα μορφὴ ταξικῆς κυριαρχίας στὴν κοινωνία». (Γ. Ντεμπόρ: «Ἡ Κοινωνία τοῦ Θεάματος» — «Διεθνὴς Βιβλιοθήκη»).

Ἡ πιὸ σίγουρη πεποίθηση τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος, στὴν πραγματικότητα κάθε κόμματος Μπολσεβίκικου τύπου, εἶναι ὅτι πρέπει νὰ διευθύνει τὴν ἐπανάσταση καθὼς καὶ τὴν οἰκονομία. Οἱ μόνοι Κομμουνιστὲς ποὺ ἀμφισβήτησαν αὐτὴ τὴν ἄποψη ἐκεῖνο τὸν καιρὸ ἦταν λιγοστοὶ σύντροφοι, μεταξύ τους ἡ Ρόζα Λούξεμπουργκ, ὁ Ἄντον Πάννεκεκ καὶ τὸ Γερμανικὸ KAPD τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς πού, πρὶν καὶ μετὰ τὴν Ἐπανάσταση, διακήρυχνε ὅτι ὁ συγκεντρωτισμὸς ἐπρόκειτο νὰ ὑπονομεύσει τὸν αὐθορμητισμὸ καὶ τὴν αὐτοπεποίθηση τῶν μαζῶν. Ὁ λόγος ποὺ τὸ Μπολσεβίκικο κόμμα μπόρεσε νὰ γίνει ἀντεπαναστατικὸ εἶναι γιατὶ συνέτριψε μᾶλλον παρὰ κατεύθυνε τὸ προλεταριάτο· γιατὶ καμμιὰ ὀργάνωση δὲν μπορεῖ νὰ ἀντιπροσωπεύσει τὸ προλεταριάτο· ὅποτε μιὰ μειονότητα δρᾶ στ' ὄνομα τοῦ προλεταριάτου, δρᾶ γιὰ νὰ τὸ προδώσει στὸ τέλος. Ἡ ἧττα ὅλων τῶν ἀντιπολιτευτικῶν ὁμάδων στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ Κόμματος — οἱ Ἀριστεροὶ Κομμουνιστὲς τὸ 1918, οἱ Δημοκρατικοὶ Συγκεντρωτιστὲς τὸ 1919 καὶ τελικὰ ἡ Ἐργατικὴ Ἀντιπολίτευση τὸ 1921—ἔρριξε πρόσθετα πτώματα μέσα στὸ φέρετρο τοῦ Ρωσσικοῦ προλεταριάτου. Ἡ Ἐργ. Ἀντιπολίτευση, παρ' ὅλη τὴ θεωρητική της σύγχιση καὶ ἀδυναμία, εἶχε δίκηο νὰ διακηρύχνει ὅτι οἱ ἐργάτες πρέπει νὰ ἀνοικοδομήσουν ἐξ ὁλοκλήρου τὸ κοινωνικὸ οἰκοδόμημα. Ἡ Ἐργ. Ἀντιπολίτευση ἦταν ἡ στερνὴ φωνὴ μέσα στὸ ἐπίσημο Μαρξιστικὸ

κίνημα πού φώναξε γι' ἄμεσο ἔλεγχο, πού ἔκφρασε ἐμπιστοσύνη στή δημιουργική ἱκανότητα τοῦ προλεταριάτου, πού διακήρυξε ὅτι ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση πρέπει νά ὁδηγήσει σέ μιά νέα περίοδο τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας. Αὐτή ἦταν ἡ φωνή τῶν ἐργατῶν τῆς Κρονστάνδης καί τόσο καθάριο καί δυνατό ἦταν τό μήνυμά τους, πού μπόρεσαν νά τή φιμώσουν μόνο μέ τά κανόνια.

Ἀνεξάρτητα ἀπό τό τί μπορεῖ νά μᾶς ποῦν σήμερα οἱ Τροτσκυστές ἱστοριογράφοι, οὔτε τό 1927, οὔτε τό 1923, οὔτε ἀκόμα τό 1920, ἀλλά τό 1918 ἦταν πού, κάτω ἀπ' τήν προσωπική ἡγεσία τοῦ Τρότσκυ καί τοῦ Λένιν, κατασυντρίφτηκε καί διαστρεβλώθηκε ἡ κοινωνική ἐπανάσταση — ἕνα γεγονός πού ὁ Τρότσκυ δέν μπόρεσε ποτέ νά τό καταλάβει, ἁπλῶς γιατί ἦταν ἀπό τούς πρωτεργάτες αὐτῆς τῆς συντριβῆς. Ἔτσι εἴκοσι χρόνια ἀργότερα, ὅταν ὁ Τρότσκυ ἵδρυσε τήν 4η Διεθνῆ ἀντιπολιτευόμενος τό Σταλινισμό, τόν βόλευε νά ξεχάσει ὅτι ἐκεῖνος ἦταν πού δολοφόνησε ἀμείλικτα ὅσους ἀντιλήφθηκαν καί ἀγωνίστηκαν ἐνάντια στίς θηριωδίες τῶν Μπολσεβίκων, ἀπό τό 1920 κιόλας. Καί τότε ἀκόμα θεώρησε κατάλληλη στιγμή γιά νά πεῖ:

«Ὑπάρχουν λόγοι νά πιστεύουμε ὅτι τό KAPD (Γερμανικό Κομμουνιστικό Ἐργατικό Κόμμα) κάτω ἀπ' τήν τωρινή τυχοδιωκτική καί ἀναρχική ἡγεσία του, δέν θά ὑπακούσει στίς ἀποφάσεις τῆς Διεθνοῦς, καί βρισκόμενο ἀπομονωμένο, θά προσπαθήσει πιθανόν νά ἱδρύσει μιά Τέταρτη Διεθνῆ. Στήν διάρκεια αὐτοῦ τοῦ Συνεδρίου ἀκούσαμε τή συντρόφισσα Κολλοντάϊ νά μιλάει στό ἴδιο περίπου ὕφος. Δέν εἶναι μυστικό σέ κανένα ὅτι μόνο τό Κόμμα μας ἀποτελεῖ τήν κύρια δύναμη τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Παρ' ὅλ' αὐτά, ἡ συντρόφισσα Κολλοντάϊ περιέγραψε τίς συνθῆκες πού ἐπικρατοῦν στό Κόμμα μας μέ τέτοιο τρόπο ὥστε, ἄν ἔχει δίκηο, πρέπει ἀργά ἤ γρήγορα οἱ ἐργάτες, μέ ἐπικεφαλῆς τή συντρόφισσα Κολλοντάϊ ν' ἀρχίσουν μιά «τρίτη ἐπανάσταση» καί νά θεμελιώσουν ἕνα ἀληθινό

σοβιετικό σύστημα. Γιατί όμως την τρίτη επανάσταση κι όχι την τέταρτη, εφ' όσον ή τρίτη επανάσταση στ' όνομα του «άληθινοῦ» σοβιετικοῦ συστήματος, έχει ήδη γίνει στην Κρονστάνδη, τὸ Φλεβάρη; Ἔχουν ἀπομείνει ἀκόμα ἀρκετοί ἀριστεροί ἐξτρεμιστές στην Ὀλλανδία καθώς ἴσως καὶ σὲ μερικὲς ἄλλες χῶρες. Δὲν μπορῶ νὰ πῶ βέβαια ἂν τοὺς ἔχουμε πάρει στὰ σοβαρά· ἐκεῖνο ποὺ ξέρω εἶναι ὅτι ὁ ἀριθμός τους δὲν εἶναι πολὺ μεγάλος, καὶ ὅτι εἶναι μᾶλλον ἀπίθανο νὰ ὀγκωθεῖ, ὥστε νὰ φτιάξουνε μιὰ 4η Διεθνῆ, ἂν ποτὲ ὑπάρξει ἔστω καὶ μιὰ πιθανότητα νὰ ἱδρυθεῖ». (Τρότσκυ — ἀπόσπασμα ποὺ παραθέτει τὸ «Nouvelle Etape»).

Ἂν προσπαθήσαμε νὰ δείξουμε πόσο καλὰ ριζωμένο ἦταν τὸ Μπολσεβίκικο Κόμμα μέσα στὰ παληὰ γρανάζια τοῦ συστήματος καὶ πόσο βαθιὰ βυθισμένο στὸ βοῦρκο τους, τὸ κάναμε γιὰ νὰ τονίσουμε τὸ γεγονός ὅτι, γι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸ λόγο, ἦταν ἀνίκανο νὰ ὁδηγήσει τοὺς ἐργάτες στὴ χειραφέτησή τους. «40 χρόνια ἀντεπανάστασης πᾶνε νὰ ὁλοκληρώσουν τὴν ἱστορία τοῦ σύγχρονου Μπολσεβικισμοῦ. Οἱ Μπολσεβίκοι ἔχουν λάθος γιατί δὲν εἴμαστε πιὰ στὸ 1920, καὶ εἶχαν λάθος ἀκόμα καὶ τὸ 1920». («Γιὰ τὴν μιζέρια τῆς σπουδαστικῆς ζωῆς»).

Δώσαμε τόση ἔκταση στὴ Ρωσσικὴ Ἐπανάσταση γιατί ἡ ἀνάλυσή της ξεκαθαρίζει ὅλα τὰ προβλήματα καὶ τὶς συγκρούσεις ποὺ ἀπασχολοῦν τὸ ἐργατικὸ κίνημα ἀκόμα καὶ σήμερα. Εἶναι ἐξαιρετικὰ σημαντικὴ ὄχι μόνο γιατί δείχνει πῶς ἔγινε μιὰ ἐπανάσταση, ἀλλὰ καὶ τί δὲν θὰ πρέπει νὰ εἶναι μιὰ ἐπανάσταση.

V. ΣΑΝ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

C' est pour toi
que tu fais la révolution!

Δὲν ὑπάρχει ἀτομικὴ ἀπομονωμένη ἐπαναστατικὴ πράξη. Οἱ πράξεις ποὺ μποροῦν νὰ μετασχηματίσουν τὴν κοινωνία γίνονται σὲ συνεργασία μὲ ἄλλους καὶ ἀποτελοῦν μέρος ἑνὸς γενικοῦ κινήματος, ποὺ ἀκολουθεῖ τοὺς δικούς του νόμους ἀνάπτυξης. Κάθε ἐπαναστατικὴ δράση εἶναι συλλογικὴ καὶ ἑπομένως χρειάζεται ὡς ἕνα βαθμὸ κάποια ὀργάνωση.

Δὲν ἀπαρνιόμαστε τὴν ἀνάγκη γιὰ ὀργάνωση, ἀλλὰ τὴν ἀνάγκη γιὰ ἐπαναστατικὴ ἡγεσία, τὴν ἀνάγκη γιὰ κόμμα.

Στὶς θέσεις μου κυριαρχεῖ ἡ ἀνάλυση τοῦ γραφειοκρατικοῦ φαινομένου, ποὺ τὸ ἔχω ἐξετάσει ἀπὸ πολλὲς πλευρές. Γιὰ παράδειγμα ἐρεύνησα τὶς Γαλλικὲς ἐργατικὲς συνδικαλιστικὲς ὀργανώσεις καὶ τὰ ἐργατικὰ κόμματα καὶ διαπίστωσα ὅτι τὸ ἐλάττωμά τους δὲν βρίσκεται τόσο στὴν ἀκαμψία καὶ τὴν προδοσία τους, ὅσο στὸ γεγονὸς ὅτι ἔχουν ἀφομοιωθεῖ ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ γραφειοκρατικὸ σύστημα τοῦ καπιταλιστικοῦ κράτους.

Ἡ ἐμφάνιση γραφειοκρατικῶν τάσεων σὲ παγκόσμια κλίμακα, ἡ συνεχὴς συγκέντρωση τοῦ κεφαλαίου, καὶ ἡ αὐξανόμενη ἐπέμβαση τοῦ Κράτους στὰ οἰκονομικὰ καὶ τὰ κοινωνικὰ ζητήματα, ἔχουν δημιουργήσει μιὰ καινούργια διευθυντικὴ τάξη ποὺ ἡ μοῖρα της δὲν εἶναι πλέον δεμένη μὲ αὐτὴν τῆς ἰ-

διωτικῆς ἰδιοκτησίας τῶν μέσων παραγωγῆς.

Κάτω ἀπ' τὸ φῶς αὐτῆς τῆς γραφειοκρατικοποίησης μελετήθηκε καὶ τὸ Μπολσεβίκικο Κόμμα. Ἂν καὶ ἡ γραφειοκρατική του φύση δὲν εἶναι, βέβαια, τὸ μόνο του χαρακτηριστικό, εἶναι ἀλήθεια ὅτι οἱ Κομμουνιστές, καθὼς ἐπίσης καὶ οἱ Τροτσκυστές, οἱ Μαοϊκοὶ καὶ οἱ ὑπόλοιποι, καθὼς καὶ τὸ Καπιταλιστικὸ Κράτος, ὅλοι τους θεωροῦν τὸ προλεταριάτο μιὰ μάζα ποὺ ἔχει ἀνάγκη νὰ κυβερνιέται ἀπὸ τὰ πάνω. Ἀποτέλεσμα, ἡ δημοκρατία ἐκφυλίζεται σὲ ἐπικύρωση στὴ βάση τῶν ἀποφάσεων ποὺ παίρνονται στὴν κορυφή, καὶ ἡ πάλη τῶν τάξεων ξεχνιέται ἐνῶ οἱ ἡγέτες ἀγωνίζονται γιὰ μιὰ θέση μέσα στὴν πολιτικὴ ἱεραρχία.

Οἱ ἀντιρρήσεις ἀπέναντι στὸν Μπολσεβικισμὸ δὲν εἶναι τόσο ἠθικῆς φύσης, ὅσο κοινωνιολογικῆς· ἐκεῖνο τὸ ὁποῖο ἀμφισβητοῦμε δὲν εἶναι ἡ κακὴ διεύθυνση μερικῶν ἀπὸ τοὺς ἡγέτες του ἀλλὰ ἡ ὀργανωτική του δομὴ ποὺ ἔχει γίνει ἡ μιὰ καὶ μόνη δικαίωσή του.

Τὸ δυναμικώτερο πρωτοπαλλήκαρο τοῦ «ἐπαναστατικοῦ» κόμματος, ὁ Λένιν, στὸ βιβλίο του «Τί νὰ κάνουμε;» ἔλεγε ὅτι τὸ προλεταριάτο δὲν μπορεῖ ἀπὸ μόνο του νὰ ἀποκτήσει μιὰ «ἐπιστημονικὴ» κατανόηση τῆς κοινωνίας, ὅτι τείνει νὰ ἀποδεχτεῖ τὴν ἐπικρατοῦσα, δηλαδὴ τὴν ἀστικὴ ἰδεολογία.

Ἑπομένως ἀποτελοῦσε βασικὸ καθῆκον τοῦ κόμματος νὰ ἀπαλλάξει τοὺς ἐργάτες ἀπ' αὐτὴν τὴν ἰδεολογία μέσω ἑνὸς προτσὲς πολιτικῆς μόρφωσης ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ ἔλθει μόνο ἀ π' ἔ ξ ω. Ὁ Λένιν προσπάθησε νὰ ἀποδείξει ὅτι μόνο τὸ κόμμα μπορεῖ νὰ καταβάλει τὸν ταξικὸ ἐχθρὸ μὲ τὸ νὰ μετατραπεῖ σὲ μιὰ ὀργάνωση ἐπαγγελματιῶν ἐπαναστατῶν ὅπου ὁ καθένας ἔχει κάποιο καθορισμένο καθῆκον. Βέβαιο γιὰ τὸ ἀλάνθαστό του, τὸ Κόμμα αὐτοβιορίζεται φυσικὸς ἀντιπρόσωπος καὶ μοναδικὸς ὑπερασπιστὴς τῶν συμφερόντων τῆς ἐργατικῆς τάξης, καὶ σὰν τέτοιο ἀσκεῖ τὴν ἐξουσία ἐν ὀνόματι

τῆς τάξης — δηλαδὴ δρᾶ σὰν γραφειοκρατία.

Ἀκολουθοῦμε μιὰν ἐντελῶς διαφορετικὴ ἄποψη: ἀντὶ νὰ καθοδηγεῖ τὶς μάζες, ἡ δουλειὰ τοῦ ἐπαναστάτη εἶναι νὰ προσπαθήσει νὰ καταλάβει καὶ νὰ ἐκφράσει τὶς κοινές τους βλέψεις· ἀντὶ νὰ εἶναι «ὁ ρήτορας τοῦ λαοῦ ποὺ χρησιμοποιεῖ κάθε ἐκδήλωση τῆς τυραννίας καὶ τῆς καταπίεσης... γιὰ νὰ ἐξηγήσει τὶς σοσιαλιστικές του πεποιθήσεις καὶ τὰ Σοσιαλδημοκρατικά του αἰτήματα», (Λένιν), ὁ ἀληθινὸς ἀγωνιστὴς πρέπει νὰ ἐνθαρρύνει τοὺς ἐργάτες νὰ ἀγωνιστοῦν γιὰ τὸ συμφέρον τους χωρὶς ἡγέτες, καὶ νὰ τοὺς δείξει πῶς κάθε ἀγώνας τους μπορεῖ νὰ εἶναι μιὰ σφήνα στὴν καπιταλιστικὴ κοινωνία. Ἂν δράσει ἔτσι, τότε ὁ ἐπαναστάτης δρᾶ σὰν ὄργανο τοῦ λαοῦ καὶ ὄχι σὰν ἡγέτης του.

Ἡ ὀργάνωση κάθε κόμματος ἀναπόφευκτα ὑποβιβάζει τὴν ἐλευθερία τοῦ λαοῦ σὲ ἐλευθερία ποὺ νὰ συμφωνεῖ μὲ τὸ κόμμα.

Μ' ἄλλα λόγια, ἡ δημοκρατία δὲν διαφθείρεται ἀπὸ τὴν κακὴ ἡγεσία ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν ὕπαρξη τῆς ἡγεσίας. Ἡ δημοκρατία δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξει οὔτε μέσα στὸ Κόμμα, γιατὶ τὸ ἴδιο τὸ Κόμμα δὲν εἶναι μιὰ δημοκρατικὴ ὀργάνωση, δηλαδὴ βασίζεται πάνω στὴν ἐξουσία καὶ ὄχι πάνω στὴν ἐκπροσώπηση. Ὁ Λένιν ἤξερε πάρα πολὺ καλὰ ὅτι τὸ Κόμμα εἶναι ἕνα τεχνητὸ δημιούργημα, ὅτι ἐπιβλήθηκε πάνω στὴν ἐργατικὴ τάξη «ἀπ' ἔξω». Οἱ ἠθικοὶ ἐνδοιασμοὶ ἔχουν παραμεριστεῖ: τὸ κόμμα «ἔχει δίκηο» ὅταν μπορεῖ νὰ ἐπιβάλει τὶς ἀπόψεις του πάνω στὶς μάζες καὶ λάθος ὅταν δὲν τὰ καταφέρνει. Γιὰ τὸν Λένιν, τὸ ὅλο ζήτημα σταματάει ἐκεῖ. Στὸ βιβλίο του «Κράτος καὶ Ἐπανάσταση», ὁ Λένιν δὲν τοποθέτησε κἂν τὸ πρόβλημα τῆς σχέσης μεταξὺ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ κόμματος. Ἡ ἐπαναστατικὴ ἐξουσία ἦταν γεγονός, βασισμένο πάνω σὲ ἀνθρώπους ποὺ ἦταν πανέτοιμοι ν' ἀγωνιστοῦν γι' αὐτήν. Τὸ παράδοξο εἶναι ὅτι τὸ πρόγραμμα τοῦ κόμματος, ποὺ ἐπιδοκίμασαν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, ἦταν ἀκριβῶς: "Ὅλη ἡ ἐξουσία στὰ

Σοβιέτ! Ὁποιοδήποτε ὅμως κι ἂν ἦταν τὸ πρόγραμμά του, ἐκ τῶν ὑστέρων μποροῦμε νὰ δοῦμε ὅτι τὸ Κόμμα, ἐξ αἰτίας τῆς ἴδιας τῆς φύσης του, ἦταν μοιραῖο νὰ προωθήσει τὰ προνόμια καὶ τὴ γραφειοκρατία, καὶ δὲν πρέπει νἄχουμε καμμιὰ σχέση μ' ὅλες αὐτὲς τὶς ὀργανώσεις. Νὰ προσπαθεῖ κανεὶς νὰ πείσει τὸν ἑαυτό του ὅτι τὸ Μπολσεβίκικο Κόμμα εἶναι ἀληθινὰ δημοκρατικὸ σημαίνει ὅτι αὐταπατᾶται, καὶ τουλάχιστον αὐτὸ τὸ σφάλμα δὲν τὄχανε ποτὲ ὁ Λένιν.

Ποιὰ εἶναι τότε ἡ ἄποψή μας γιὰ τὸ ρόλο τοῦ ἐπαναστάτη; Κατ' ἀρχήν, εἴμαστε πεπεισμένοι ὅτι ὁ ἐπαναστάτης δὲν μπορεῖ καὶ δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἡγέτης. Οἱ ἐπαναστάτες εἶναι μιὰ μαχητικὴ μειονότητα ποὺ κατάγεται ἀπὸ διάφορα κοινωνικὰ στρώματα, ἄνθρωποι ποὺ συνασπίζονται καὶ συνεργάζονται γιατὶ μοιράζονται μιὰ ἰδεολογία, καὶ ποὺ σκοπεύουν ν' ἀγωνιστοῦν ἐνάντια στὴν καταπίεση, νὰ διαλύσουν τὴν 'μυθοποίηση ποὺ ἐπιβάλλουν οἱ ἄρχουσες τάξεις καὶ οἱ γραφειοκράτες, νὰ διακηρύξουν ὅτι οἱ ἐργάτες μποροῦν μονάχα οἱ ἴδιοι νὰ ὑπερασπίσουν τοὺς ἑαυτούς τους καὶ νὰ οἰκοδομήσουν μιὰ σοσιαλιστικὴ κοινωνία ἀναλαμβάνοντας στὰ ἴδια τους τὰ χέρια τὴν διεύθυνση τῆς ζωῆς τους, ἄνθρωποι ποὺ πιστεύουν ὅτι ἡ πολιτικὴ ὡριμότητα ἔρχεται μόνο μὲ τὴν ἐπαναστατικὴ πάλη καὶ τὴν ἄμεση δράση.

Μὲ τὴ δράση τους, οἱ μαχητικὲς μειονότητες δὲν μποροῦν νὰ κάνουν τίποτε περισσότερο ἀπὸ τὸ νὰ ὑποστηρίξουν, νὰ ἐνθαρρύνουν καὶ νὰ ἀποσαφηνίσουν τὸν ἀγώνα. Πρέπει πάντα νὰ ἐπαγρυπνοῦν ἐνάντια σὲ κάθε τάση ποὺ πάει νὰ γίνει ὁμάδα πίεσης ἔξω ἀπὸ τὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα τῶν μαζῶν. Ὅταν δροῦν, πρέπει πάντα νὰ δροῦν μαζὶ μὲ τὶς μάζες καὶ ποτὲ μὲ φραξιονιστικὴ μορφή.

Γιὰ κάποιο καιρό, τὸ κίνημα τῆς 22 τοῦ Μάρτη ἦταν ἀξιόλογο μόνο γιὰ τὴ ριζοσπαστικὴ πολιτική του γραμμή, γιὰ τὶς μεθόδους του ἐπίθεσης —συχνὰ αὐθόρμητες— καὶ γιὰ τὴν ἀντιγραφειοκρατική του δομή. Οἱ ἀντικειμενικοὶ του στόχοι

καὶ ὁ ρόλος ποὺ μποροῦσε νὰ παίξει ἔγιναν σαφῆ μόνο στὴ διάρκεια τῶν γεγονότων τοῦ Μάη καὶ τοῦ Ἰούνη, ὅταν κέρδισε τὴν ὑποστήριξη τῆς ἐργατικῆς τάξης. Τοῦτοι οἱ μαχητικοὶ σπουδαστὲς ποὺ οἱ δυναμικές τους θεωρίες ξεπήδησαν μέσα ἀπὸ τὴν πρακτική τους, βρῆκαν ἄλλους μιμητές, ποὺ ἀνέπτυξαν νέες μορφὲς δράσης ἀνάλογες μὲ τὶς δικές τους συνθῆκες. Ἀποτέλεσμα, ἕνα μαζικὸ κίνημα ἀνεμπόδιστο ἀπὸ τὶς συνηθισμένες ἁλυσίδες τῆς ἡγεσίας. Ἀμφισβητῶντας τὴν κατασταλτικὴ φύση τοῦ ἴδιου τους τοῦ ὀργανισμοῦ — τοῦ πανεπιστήμιου — οἱ ἐπαναστάτες σπουδαστὲς ὑποχρέωσαν τὸ κράτος νὰ δείξει τὸ πρόσωπό του, καὶ ἡ κτηνωδία μὲ τὴν ὁποία τὸ ἔδειξε προκάλεσε γενικὴ ἀγανάκτηση καὶ ὁδήγησε στὴν κατάληψη τῶν ἐργοστασίων καὶ στὴ γενικὴ ἀπεργία. Ἡ μαζικὴ ἐπέμβαση τῆς ἐργατικῆς τάξης ἦταν τὸ μεγαλύτερο ἐπίτευγμα τοῦ ἀγώνα μας· ἦταν τὸ πρῶτο βῆμα στὸ δρόμο γιὰ μιὰ καλλίτερη κοινωνία, ἕνα δρόμο πού, ἀλλοίμονο, δὲν τὸν βαδίσαμε ὥς τὸ τέρμα του. Οἱ μαχητικὲς μειονότητες δὲν κατάφεραν νὰ πείσουν τὶς μάζες νὰ ἀκολουθήσουν τὸ παράδειγμά τους: νὰ ἀναλάβουν τὴ συλλογικὴ διεύθυνση τῆς κοινωνίας. Δὲν πιστεύουμε οὔτε μιὰ στιγμὴ ὅτι οἱ ἐργάτες δὲν μποροῦν νὰ κάνουν τὸ ἑπόμενο λογικὸ βῆμα πέρα ἀπὸ τὴν κατάληψη τῶν ἐργοστασίων — ποὺ εἶναι ἡ αὐτοδιεύθυνση. Εἴμαστε βέβαιοι ὅτι μποροῦν νὰ κάνουν ὅτι κάναμε καὶ μεῖς στὰ πανεπιστήμια. Οἱ μαχητικὲς μειονότητες πρέπει νὰ ἐξακολουθήσουν τὸν ἐπαναστατικό τους ἀγῶνα, νὰ δείξουν στοὺς ἐργάτες τί προσπαθοῦν τὰ συνδικάτα νὰ τοὺς κάνουν νὰ ξεχάσουν: τὴ γιγαντιαία τους δύναμη. Ἡ διανομὴ τοῦ πετρελαίου ἀπὸ τοὺς ἐργάτες στὰ διυλιστήρια καὶ τὶς τοπικὲς ἀπεργιακὲς ἐπιτροπές, δείχνει καθαρὰ τί μπορεῖ νὰ κάνει ἡ ἐργατικὴ τάξη ὅταν τὸ ἀποφασίσει.

Στὴ διάρκεια τοῦ πρόσφατου ἀγώνα, πολλοὶ σπουδαστὲς ἡρωοποίησαν τὴν ἐργατικὴ τάξη, ξεχνῶντας ὅτι κάθε κοινωνικὴ ὁμάδα ἔχει νὰ παίξει τὸ δικό της ρόλο γιὰ τὴν ὑπεράσπιση τῶν συμφερόντων της, καὶ ὅτι, στὴ διάρκεια μιᾶς περιόδου

ὁλοκληρωτικῆς σύγκρουσης, αὐτὰ τὰ συμφέροντα συμπίπτουν.

Τὸ σπουδαστικὸ κίνημα πρέπει ν' ἀκολουθήσει τὸ δικό του δρόμο — μόνο ἔτσι μπορεῖ νὰ συνεισφέρει στὴν ἀνάπτυξη τῶν μαχητικῶν μειονοτήτων στὰ ἐργοστάσια καὶ τὰ ἐργαστήρια. Δὲν ὑποκρινόμαστε ὅτι μποροῦμε νὰ εἴμαστε ἡγέτες τοῦ ἀγώνα, ἀλλὰ εἶναι γεγονὸς ὅτι οἱ μικρὲς ἐπαναστατικὲς ὁμάδες μποροῦν, στὸν κατάλληλο τόπο καὶ χρόνο, νὰ δημιουργήσουν ἀνεπανόρθωτα καὶ ἀποφασιστικὰ ρήγματα στὸ σύστημα.

Στὴ διάρκεια τοῦ Μάη καὶ τοῦ 'Ιούνη 1968, ἡ ἐμφάνιση μιᾶς τεράστιας ἀλυσίδας ἐργατικῶν ἐπιτροπῶν καὶ ὑπο-ἐπιτροπῶν παραμέρισε τὴν ἀρτηριοσκληρωμένη δομὴ τῶν συνδικάτων καὶ προσπάθησε νὰ καλέσει ὅλους τοὺς ἐργάτες σ' ἕναν ἀγώνα ποὺ ἀνῆκε μονάχα σ' αὐτοὺς καὶ ὄχι στὶς διάφορες συνδικαλιστικὲς γραφειοκρατίες. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς ὁ ἀγώνας προχώρησε σὲ ἀνώτερο ἐπίπεδο. Εἶναι παράλογο καὶ ρομαντικὸ νὰ μιλᾶμε γιὰ ἐπανάσταση μὲ κεφαλαῖο Ε καὶ νὰ τὴν θεωροῦμε ἀποτέλεσμα μιᾶς ἀτομικῆς, ἀποφασιστικῆς δράσης. Τὸ ἐπαναστατικὸ προτσὲς ἀναπτύσσεται καὶ δυναμώνει καθημερινὰ ὄχι μόνο ἐπαναστατῶντας ἐνάντια στὴν ἀνία ἑνὸς συστήματος ποὺ δὲν ἀφήνει τὸν ἄνθρωπο νὰ δεῖ τὴν «παραλία κάτω ἀπ' τὸ πλακόστρωτο τοῦ δρόμου» ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἀπόφασή μας νὰ κάνουμε τὴν παραλία ἐφικτὴ σὲ ὅλους.

Ἂν ἕνα ἐπαναστατικὸ κίνημα πρόκειται νὰ πετύχει, δὲν πρέπει νὰ ἐπιτραπεῖ σὲ καμμιὰ μορφὴ ὀργάνωσης νὰ φράξει τὴν αὐθόρμητη ροή του. Πρέπει νὰ ἀναπτύξει τὶς δικές του μορφὲς καὶ δομές.

Τὸν Μάη καὶ τὸν 'Ιούνη δημιουργήθηκαν ὁμάδες μ' αὐτὲς τὶς ἰδέες· παραθέτουμε ἀπὸ μιὰ μπροσούρα της, «Informations Correspondance Ouvrières», ὄχι σὰν πλατφόρμα ἢ πρόγραμμα δράσης, ἀλλὰ σὰν βάση γιὰ μιὰ συζήτηση ἀπὸ τοὺς ἐργάτες.

«Σκοπὸς τῆς ὁμάδας μας εἶναι νὰ συγκεντρώσει τοὺς ἐργαζόμενους ποὺ ἔχουν χάσει τὴν ἐμπιστοσύνη τους στὶς παρα-

δοσιακὲς ἐργατικὲς ὀργανώσεις — κόμματα καὶ συνδικᾶτα. Οἱ ἐμπειρίεςμας μᾶς διδάσκει ὅτι οἱ σύγχρονες συνδικαλιστικὲς ὀργανώσεις σκοπεύουν στὴν σταθεροποίηση καὶ στὴν διαφύλαξη τοῦ ἐκμεταλλευτικοῦ συστήματος.

Ὑπηρετοῦν σὰν ρυθμιστὲς τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας, χρησιμοποιοῦν τὸν ἀγῶνα τῶν ἐργατῶν γιὰ πολιτικοὺς σκοπούς, εἶναι οἱ λακέδες τῆς διευθυντικῆς τάξης στὸ σύγχρονο κράτος.

Στοὺς ἐργαζόμενους ἀνήκει ἡ εὐθύνη νὰ ὑπερασπίσουν τὰ συμφέροντά τους καὶ ν' ἀγωνιστοῦν γιὰ τὴ χειραφέτησή τους.

Ὄντας ἐργαζόμενοι, ἀποβλέπουμε στὴν ἀμοιβαία ἐνημέρωσή μας γιὰ ὅσα συμβαίνουν στοὺς τόπους ἐργασίας μας, στὴν καταγγελία τῶν συνδικαλιστικῶν τεχνασμάτων, στὴν συζήτηση τῶν αἰτημάτων μας, στὴν ἔμπρακτη ἀλληλεγγύη τῶν ἐργαζομένων.

Στοὺς ἀγῶνες ἐπεμβαίνουμε σὰν ἐργαζόμενοι καὶ ὄχι σὰν ὀργάνωση πρᾶγμα ποὺ ὁδηγεῖ στὴν διάσπαση τῶν ἐργαζομένων. Ὑποστηρίζουμε τὴ δημιουργία ἐπιτροπῶν ποὺ νὰ βασίζεται στὴν ἐνεργὸ συμμετοχὴ ὅλων τῶν ἐργαζομένων. Ὑπερασπίζουμε τὰ αἰτήματα ποὺ δὲν κάνουν διάκριση ἀνάμεσα στὶς διάφορες κατηγορίες τῶν ἐργαζομένων, οὔτε περιορίζονται σὲ μερικὲς μονάχα ἀπ' αὐτές, αἰτήματα ποὺ μποροῦν νὰ κινητοποιήσουν τὸ σύνολο τῶν ἐνδιαφερομένων. Ὑποστηρίζουμε κάθε τί ποὺ μπορεῖ νὰ ἐπεκτείνει τὸν ἀγώνα καὶ καταπολεμοῦμε κάθε τί ποὺ τείνει νὰ τὸν ἀπομονώσει. Προσπαθοῦμε μὲ τὴν ἀνταλλαγὴ ἀπόψεων σὲ διεθνῆ κλίμακα νὰ γνωρίσουμε τὴν κατάσταση τῶν ἐργαζομένων στὰ ἄλλα μέρη τοῦ κόσμου καὶ νὰ συζητήσουμε μαζί τους τὰ κοινά μας προβλήματα.

Καταλήξαμε νὰ ἀμφισβητήσουμε ὅλες τὶς ἐκμεταλλευτικὲς κοινωνίες, ὅλες τὶς ὀργανώσεις, καὶ νὰ καταπιαστοῦμε μὲ γενικὰ προβλήματα ὅπως ὁ κρατικὸς καπιταλισμός, ἡ ἱεραρχία, ἡ γραφειοκρατικὴ διεύθυνση, ἡ κατάργηση τοῦ κράτους, καὶ τῆς μισθωτῆς ἐργασίας, ὁ πόλεμος, ὁ ρατσισμός, ὁ σοσιαλι-

σμός, κλπ. Καθένας ἀπὸ μᾶς ἐκθέτει ἐλεύθερα τὶς ἀπόψεις του καὶ παραμένει ἀπόλυτα ἀδέσμευτος νὰ δράσει μὲ ὅποιο τρόπο νομίζει καλλίτερο στὴν ἐπιχείρηση ποὺ ἐργάζεται. Πιστεύουμε στὴν αὐθόρμητη ἀντίσταση ἐνάντια σὲ κάθε σύγχρονο μηχανισμὸ κυριαρχίας, καὶ ὄχι στὰ συνδικάτα καὶ τὰ κόμματα.

Τὸ ἐργατικὸ κίνημα εἶναι ἡ ταξικὴ πάλη ὅπως ἐκδηλώνεται μὲ τὴν πρακτικὴ μορφὴ ποὺ τῆς δίνουν οἱ ἐργαζόμενοι. Μονάχα αὐτοὶ μποροῦν νὰ μᾶς μάθουν πῶς καὶ γιατὶ νὰ ἀγωνιζόμαστε. Δὲ μποροῦμε μὲ κανένα τρόπο νὰ τοὺς ὑποκαταστήσουμε. Δὲ μποροῦμε παρὰ μονάχα νὰ τοὺς ἐνημερώσουμε ἀκριβῶς ὅπως κι' αὐτοὶ ἐμᾶς. Νὰ συμμετάσχουμε στὶς συζητήσεις γιὰ νὰ ἀποσαφηνήσουμε τὶς κοινές μας ἐμπειρίες καὶ στὸ μέτρο τῶν δυνατοτήτων μας νὰ τοὺς δώσουμε ὑλικὴ βοήθεια ὥστε τὰ προβλήματα καὶ ὁ ἀγώνας τους νὰ γίνει γνωστὸς σὲ ὅλους.

Πιστεύουμε ὅτι αὐτοὶ οἱ ἀγῶνες εἶναι σταθμὸς στὸ δρόμο ποὺ ὁδηγεῖ στὴ διεύθυνση τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῆς κοινωνίας ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς ἐργαζόμενους».

Ἀπὸ τὶς ἀπόψεις ποὺ ἐκφράσανε αὐτὴ καὶ ἄλλες ὁμάδες μποροῦμε νὰ πάρουμε μιὰ ἰδέα γιὰ τὴ μορφὴ ποὺ πρέπει νὰ πάρει τὸ κίνημα τοῦ μέλλοντος. Κάθε μικρὴ ἐπιτροπὴ δράσης, καθὼς καὶ κάθε μαζικὸ κίνημα ποὺ σκοπεύει νὰ βελτιώσει τὶς ζωὲς ὅλων τῶν ἀνθρώπων πρέπει ν' ἀποφασίσει:

1) νὰ σεβαστεῖ καὶ νὰ ἐγγυηθεῖ τὴν πληθώρα καὶ τὴν ποικιλία τῶν πολιτικῶν ρευμάτων μέσα στὸ ἐπαναστατικὸ κύριο ρεῦμα. Πρέπει ἑπομένως νὰ παραχωρήσει στὶς ὁμάδες - μειονότητες τὸ δικαίωμα τῆς αὐτόνομης δράσης — μόνον ἂν ἐπιτρέπεται νὰ ἐκφράζεται στὴν κοινωνικὴ πρακτικὴ ἡ πληθώρα τῶν ἰδεῶν, μόνον τότε ἡ ἰδέα ἔχει ἀληθινὸ νόημα.

2) νὰ ἐξασφαλίσει ὅτι ὅλοι οἱ ἐκλεγμένοι εἶναι ὑπόλογοι σὲ κείνους ποὺ τοὺς ἔχουν ἐκλέξει καὶ ὑπόκεινται σὲ ἄμεση

ἀνάκληση ἀπὸ αὐτούς, καὶ νὰ ἀντιτεθεῖ στὴν εἰσαγωγὴ εἰδικῶν καὶ στὴν εἰδίκευση σὲ ὅλα τὰ ἐπίπεδα πλαταίνοντας τὴν γνώση ὅλων.

3) νὰ ἐξασφαλίσει τὴν συνεχὴ ἀνταλλαγὴ ἰδεῶν καὶ νὰ ἀντιτεθεῖ σὲ κάθε ἔλεγχο τῆς πληροφορίας καὶ τῆς γνώσης·

4) ν' ἀγωνιστεῖ ἐνάντια σ' ὅλες τὶς ἱεραρχίες·

5) νὰ καταργήσει ὅλους τοὺς τεχνητοὺς διαχωρισμοὺς στὴν ἐργασία, ἰδιαίτερα ἀνάμεσα στὴ χειρωναχτικὴ καὶ τὴν πνευματικὴ ἐργασία, καθὼς καὶ τὶς διακρίσεις τῶν φύλων.

6) νὰ ἐξασφαλίσει ὅτι ὅλα τὰ ἐργοστάσια καὶ οἱ ἐπιχειρήσεις διευθύνονται ἀπὸ κείνους ποὺ ἐργάζονται σ' αὐτά·

7) νὰ ἀπαλλαγοῦμε, στὴν πράξη, ἀπὸ τὴν Ἰουδαϊκο-Χριστιανικὴ ἠθική, μὲ τὴν ἀπαίτησή της γιὰ ἀπάρνηση καὶ θυσία. Μόνο μιὰ αἰτία ὑπάρχει γιὰ νἄναι κανεὶς ἐπαναστάτης — γιατὶ εἶναι ὁ καλλίτερος τρόπος ζωῆς.

Ἡ ἀντίδραση, ποὺ θὰ γίνεται βιαιότερη ὅσο τὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα ἀναπτύσσεται μέσα στὴν κοινωνία, μᾶς ἀναγκάζει νὰ ἀμυνθοῦμε. Τὸ κύριο ὅμως καθῆκον μας εἶναι νὰ ἐξακολουθήσουμε νὰ ἀμφισβητοῦμε τὶς παραδοσιακὲς γραφειοκρατικὲς δομὲς καὶ στὴν κυβέρνηση καθὼς καὶ στὰ ἐργατικὰ κινήματα.

Πῶς μπορεῖ κανεὶς ν' ἀντιπροσωπεύσει κάποιον ἄλλον; Ἐκεῖνο ποὺ μποροῦμε νὰ κάνουμε εἶναι νὰ πολιτικοποιήσουμε τὰ πάντα. Μποροῦμε νὰ προσπαθήσουμε νὰ εἰσάγουμε τὴν πολιτικὴ σ' ὅλες τὶς δομὲς τῆς κοινωνίας, στὰ Κέντρα Νεότητας, στοὺς ξενῶνες τῶν νέων, στὴν Y.M.C.A. καὶ στοὺς χοροὺς τοῦ Σαββατόβραδου, νὰ βγοῦμε στοὺς δρόμους, ἔξω σ' ὅλους τοὺς δρόμους τῶν πόλεων. Νὰ φέρουμε τὴν ἀληθινὴ πολιτικὴ στὴν καθημερινὴ ζωὴ σημαίνει νὰ ἀπαλλαγοῦμε ἀπὸ τοὺς πολιτικούς. Πρέπει νὰ προχωρήσουμε ἀπὸ τὴν κριτικὴ τοῦ πανεπιστήμιου στὸ ἀντι-πανεπιστήμιο, ἀνοιχτὸ σὲ ὅλους. Ἡ πρόκλησή μας ἐναντίον τοῦ συλλογικοῦ ἐλέγχου τῶν γνώσεων ἀπὸ τὴν ἀστικὴ τάξη πρέπει νὰ εἶναι ριζοσπαστικὴ καὶ χωρὶς συμβιβασμούς.

῾Ο πολλαπλασιασμὸς τῶν κέντρων σύγκρουσης, ἀποκεντρώνει τὴν πολιτικὴ ζωὴ καὶ οὐδετεροποιεῖ τὴν κατασταλτικὴ ἐπιρροὴ τοῦ ραδιοφώνου, τῆς τηλεόρασης καὶ τῆς κομματικῆς πολιτικῆς. Κάθε φορὰ ποὺ χτυπᾶμε τὶς πηγὲς τοῦ ἐκφοβισμοῦ, δίνουμε ἕνα χτύπημα ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας. Γιὰ νὰ σπάσουμε τὴν ἀπομόνωση, πρέπει νὰ μεταφέρουμε τὸν ἀγώνα σὲ ἀνοιχτοὺς χώρους καὶ ὄχι νὰ δημιουργοῦμε Μεσσιανικὲς ὀργανώσεις ποὺ θὰ μᾶς ἀντικαθιστοῦν.

Οἱ σπουδαστὲς ἡττήθηκαν στὴ μάχη ποὺ ἔδωσαν. ῾Η ἀδυναμία τοῦ κινήματός μας φαίνεται ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ἤμασταν ἀνίκανοι νὰ κρατήσουμε ἔστω καὶ σὲ μιὰ σχολὴ — ἡ ἀνακατάληψη τῶν ἐργοστασίων ἀπὸ τὰ C.R.S. (μὲ τὴ βοήθεια τῆς C.G.T.) θὰ μποροῦσε νὰ εἶχε ἐμποδιστεῖ ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν ἐργατικὴ τάξη, ἂν μιὰ μονάχα «κόκκινη βάση» ἀντιστεκόταν ἀποφασιστικά. ῞Ολα αὐτὰ ὅμως εἶναι καθαρὴ θεωρία. ᾿Εκεῖνο ποὺ εἶναι βέβαιο εἶναι ὅτι τὸ κίνημα πρέπει νὰ μελετήσει προσεκτικὰ τὴ δράση του τὸ Μάη καὶ τὸν ᾿Ιούνη γιὰ νὰ βγάλει τὰ σωστὰ συμπεράσματα γιὰ τὸ μέλλον. ῾Ο τύπος τῆς ὀργάνωσης ποὺ πρέπει νὰ οἰκοδομήσουμε δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι οὔτε μιὰ πρωτοπορία, οὔτε μιὰ ὀπισθοφυλακή — ἐκεῖνο ποὺ χρειαζόμαστε δὲν εἶναι μιὰ ὀργάνωση μὲ κεφαλαῖο Ο, ἀλλὰ πλῆθος ἐπαναστατικῶν κυττάρων, εἴτε εἶναι ἰδεολογικὲς ὁμάδες, εἴτε ὁμάδες μελέτης· μποροῦμε νὰ χρησιμοποιήσουμε ἀκόμα καὶ συμμορίες τοῦ δρόμου.

῾Η ἀποτελεσματικὴ ἐπαναστατικὴ δράση δὲν πηγάζει ἀπὸ τὶς «ἀτομικὲς» ἢ τὶς «ἐξωτερικὲς» ἀνάγκες — μπορεῖ νὰ γίνει μόνον ὅταν οἱ δυὸ συμπέσουν ἔτσι ὥστε νὰ καταργηθεῖ ἡ ἴδια ἡ διάκριση. Κάθε ὁμάδα πρέπει νὰ βρεῖ τὴ δική της μορφή, νὰ ἀναλάβει τὴ δική της δράση καὶ νὰ μιλήσει τὴ δική της γλῶσσα. ῞Οταν ὅλοι θὰ ἔχουν μάθει νὰ ἐκφράζονται, σὲ ἁρμονία μὲ τοὺς ἄλλους, τότε θὰ εἶναι ἐλεύθερη ἡ κοινωνία.

᾿Αναγνώστη, ἔφτασες στὸ τέλος αὐτοῦ τοῦ βιβλίου, ποὺ

θέλει νὰ σοῦ πεῖ μονάχα ἕνα πράγμα: ἐδῶ πάνω στὴν γῆ εἶναι ποὺ μποροῦμε ν' ἀλλάξουμε αὐτὴ τὴ σάπια κοινωνία. Φόρεσε τώρα τὸ σακκάκι σου καὶ πήγαινε στὸ κοντινότερο σινεμά. Κοίταξέ τους καθὼς κάνουν ἔρωτα στὴν ὀθόνη. Δὲν εἶναι καλλίτερα στὴν πραγματικότητα τῆς ζωῆς; Ἀποφάσισε νὰ μάθεις ν' ἀγαπᾶς. Ὕστερα, στὸ διάλειμμα, μόλις βγαίνουν οἱ πρῶτες διαφημίσεις, ἅρπαξε τὶς ντομάτες σου, ἤ, ἂν προτιμᾶς, τ' αὐγά σου καὶ χτύπα. Ὕστερα, βγὲς στὸ δρόμο, καὶ σκίσε ὅλες τὶς κυβερνητικὲς ἀνακοινώσεις καὶ τὶς ἀφίσσες μέχρι ποὺ νὰ βρεῖς ἀπὸ κάτω τὰ μηνύματα τῶν ἡμερῶν τοῦ Μάη καὶ τοῦ Ἰούνη.

Μεῖνε γιὰ λίγο στὸ δρόμο. Κοίτα τοὺς περαστικοὺς καὶ θυμήσου: ἡ τελευταία λέξη δὲν ἔχει ἀκόμα εἰπωθεῖ. Ὕστερα δρᾶσε. Δρᾶσε μὲ τοὺς ἄλλους, ὄχι, γι' αὐτούς. Κάνε τὴν ἐπανάσταση ἐδῶ καὶ τώρα. Εἶναι δική σου.

C' EST POUR TOI QUE TU FAIS LA REVOLUTION!

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗ

Συνδικάτα

C.G.T. — (Γενική Συνομοσπονδία Έργασίας): Είναι ή σημαντικώτερη συνδικαλιστική συνομοσπονδία τής Γαλλίας. Έχει 1,5-2 έκατομμύρια μέλη, γύρω στό 14% τοῦ συνόλου τῶν μισθωτῶν καί 20% τῶν έργοστασιακῶν έργατῶν. Πρέπει νά ληφθεῖ ύπ' ὄψη ὅτι τό ποσοστό τῶν συνδικαλισμένων στή Γαλλία κυμαίνεται γύρω στό 22% τοῦ συνόλου τῶν μισθωτῶν, έπίπεδο έξαιρετικό χαμηλό σέ σχέση μέ τή Βρεττανία, τή Γερμανία, τίς Σκανδιναβικές χῶρες ή τίς Ε.Π.Α. Ἡ C.G.T. περιλαμβάνει κυρίως τούς είδικευμένους καί καλύτερα άμειβόμενους έργάτες, ένῶ οί άνειδίκευτοι κατά κανόνα δέν είναι συνδικαλισμένοι. Τήν τελευταία δεκαετία ένίσχυσε σημαντικά τήν έπιρροή της στούς τεχνικούς καί τά στελέχη. Έλέγχεται άπό τό Κομμουνιστικό Κόμμα πού έπιβάλλει τήν «σιδηρᾶ πειθαρχία» του καί ύποτάσσει τή δράση της στίς κοινοβουλευτικές του βλέψεις.

C.F.D.T. — (Γαλλική Δημοκρατική Συνομοσπονδία Έργασίας): Ἡ δεύτερη σέ έπιρροή συνδικαλιστική συνομοσπονδία μέ τό ἥμισυ περίπου τῶν μελῶν τής C.G.T. Άρκετά ίσχυρή στή μεταλλουργία, στίς βιομηχανίες αίχμής (χημικά κλπ.) καί στούς ύπαλλήλους. Ένισχύθηκε μετά τό Μάη. Προέκυψε άπό τή C.F.T.C. (Γαλλική Συνομοσπονδία Χριστιανῶν Έργαζομένων), ή όποία στό Συνέδριό της τοῦ 1964 ἄλλαξε τό ὄνομά της σέ C.F.D.T. καί έγκατέλειψε κάθε άναφορά στή θρησκεία. Μιά μειοψηφία άποσχίστηκε καί σχημάτισε τή «C.F.T.C. — maintenue» πού είναι έξαιρετικά άδύναμη, ἔχει ὅμως άξιόλογη έπιρροή στούς άνθρακωρύχους καί στίς τράπεζες. Ἡ C.F.D.T. προσεγγίζει ίδεαλογικά τό Σοσιαλιστικό Κόμμα

C.G.T. - F.O. — (C.G.T. — Έργατική Δύναμη) Προῆλθε άπό μιά διάσπαση στή C.G.T. τό Δεκέμβρη τοῦ 1947, ὅταν ό πρόεδρος της Λεόν Ζουώ καί ἄλλα ήγετικά στελέχη παραιτήθηκαν γιά νά ίδρύσουν τόν Άπρίλη τοῦ 1948 τή C.G.T. — F.O. Ἡ διάσπαση αύτή, μιά άντίδραση στόν αύξανόμενο ἔλεγχο τοῦ Κομμουνιστι-

κοῦ Κόμματος πάνω στὴ C.G.T, ὑποθοηθήθηκε ἀπὸ τὸ ἀμερικανικὸ συνδικάτα καὶ ἀντοποκρινόταν στὸ κλίμα τοῦ «ψυχροῦ πολέμου» Ἐπηρεασμένη ἀρχικὰ ἀπὸ τὸ Σοσιαλιστικὸ Κόμμα, ἡ F.O. μετασχηματίσθηκε ὁλοένα καὶ περισσότερο σὲ «πραγματιστικὸ» συνδικάτο ἀμερικανικοῦ τύπου Περιλαμβάνει ἕναν ὁρισμένα ἀριθμὸ ἀναρχοσυνδικαλιστῶν καὶ τροτσκυστῶν τῆς O.C.I, ποὺ κατὰ κανόνα διαγράφηκαν ἀπὸ τὴ C.G.T εἴτε δὲν βρίσκουν σ' αὐτὴν κανένα περιθώριο δράσης Ἔχει μιὰ ἐπιρροὴ στὶς δημόσιες ὑπηρεσίες.

C.G.C — (Γενικὴ Συνομοσπονδία Στελεχῶν): Συνδικαλιστικὴ συνομοσπονδία μὲ «τεχνοκρατική» πόζα, ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τὴ μονοπώληση τῆς ἀντιπροσώπευσης τῶν στελεχῶν

F.E.N — (Ὁμοσπονδία Ἐθνικῆς Ἐκπαίδευσης)· Αὐτόνομο συνδικάτο τῶν ἐκπαιδευτικῶν, περιλαμβάνει τὴν τεράστια πλειοψηφία τους καὶ ἡ ἀριθμητική του δύναμη τὸ ἀναδεικνύει σὲ πρῶτο συνδικάτο τοῦ συνόλου τοῦ δημόσιου τομέα Ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸ S.N.I. (Ἐθνικὸ Συνδικάτο Δασκάλων), τὸ S.N.E.S. (Ἐθνικὸ Συνδικάτο Δευτεροβάθμιας Ἐκπαίδευσης) καὶ τὸ S.N.E.Sup (Ἐθνικὸ Συνδικάτο Ἀνώτερης Ἐκπαίδευσης). Πλειοψηφεῖ μιὰ σοσιαλδημοκρατικὴ τάση, ποὺ ἐλέγχει τὸ S.N.I, μὲ μιὰ σταλινικὴ «ἀντιπολίτευση», ποὺ ἐλέγχει τὸ S.N.E.S. καὶ τὸ S.N.E.Sup, καὶ μὲ ἰσχυρὲς «ἀριστερίστικες φράξιες (τροτσκυστές, μαοϊκοί, «ἐπίσημοι» ἀναρχικοί).

«Κομμουνιστικὸ» Κόμμα

P.C.F. — (ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ ΓΑΛΛΙΑΣ): Ἓν τῶν συστατικῶν στοιχείων τῆς ἑνιαίας ἀδιαιρέτου καὶ ὁμοουσίου Τριάδος τῆς Κρατικῆς Καταστολῆς: ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ — ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ — ΕΚΚΛΗΣΙΑ.

Ὀργανώσεις καὶ ὁμάδες τῆς Ἄκρας Ἀριστερᾶς

ΟΙ ΜΑΟΙΚΟΙ: P.C.M.L καὶ U.J.C (M.—L.): Κομμουνιστικὸ Μαρξιστικὸ — Λενινιστικὸ Κόμμα καὶ Ἕνωση Κομμουνιστικῶν Νεολαιῶν (Μαρξιστικῶν — Λενινιστικῶν). Μετὰ τὸ Μάη ὁ μαοϊσμὸς ἀποκρυσταλλώθηκε σὲ δύο κύρια ρεύματα, τοὺς «ἐπίσημους» εἰδωλολάτρες τῆς Humanité Pouge καὶ τὴν κατὰ πολὺ σημαντικώτερη Gauche Prolétarienne («Προλεταριακὴ Ἀριστερά») μὲ ὄργανο τὴν Gause du Peuple («Ὑπόθεση τοῦ Λαοῦ»). «Ἔχοντας ριζώσει πρόσφατα στὴ Γαλλία, ὁ μαοϊσμὸς δὲν ἔχει ἀκόμα ἀποκρυ-

σταλλωθεῖ σὲ μιὰ ὀρθόδοξη ἑρμηνεία. Ἐνῶ ὁ τροτσκυσμὸς δεν ἐξελίσσεται καθόλου κάτω ἀπ' τὴν πίεση τῶν γεγονότων, τὰ κινεζόφιλα ρεύματα φέρνουν βαθειὰ ἀποτυπώματα ἀπὸ τὰ Μάη καὶ τὶς ἰδεολογικὲς του ἀντιλήψεις» (FREDERIC BON — πρόλογος στὸ βιβλίο τῆς Ρ Λούξεμπουργκ: «Ἀπεργία, Αὐθορμητισμὸς τῶν Μαζῶν», Διεθνὴς Βιβλιοθήκη) Ὁ γαλλικὸς μαοϊσμὸς ἐκφράζει ὁρισμένες τάσεις τῆς σύγχρονης ταξικῆς πάλης (ἄρνηση ἢ μᾶλλον καταγγελία τῶν συνδικάτων, μέθοδος ἀγώνων ποὺ νὰ παραβιάζουν τὴν ἀστικὴ νομιμότητα), ὁλλὰ τὴν ἐγκλωβίζει μέσα στὰ πλαίσια ξεπερασμένων ἀντιλήψεων (σπουδαιότητα τοῦ κόμματος, «νὰ πᾶμε στὸ λαό», ἀγκιτάτσια δημιουργούμενη τεχνητὰ ἀπὸ τὰ ἔξω, τριτοκοσμισμός, ὑστερικὴ ἔκκληση σὲ μυθολογίες ὅπως ἡ Κομμουνιστικὴ Κίνα, ἡ Γαλλικὴ Ἀντίσταση κλπ.) Ἡ Gauche Prolétarienne κηρύσσει τὸν διαρκῆ ἀγώνα τῶν «παρτιζάνων»: «ἡ θέση πάλη τῶν παρτιζάνων εἶναι ἡ πολιτικο-στρατιωτικὴ μορφή, ἡ στρατηγικὴ τοῦ ἰδεολογικοῦ ἀγώνα». Τέθηκε ἐκτὸς νόμου τὸ 1971, ἀλλὰ ἐξακολουθεῖ νὰ ὑφίσταται σὰν ὀργάνωση

ΟΙ ΤΡΟΤΣΚΥΣΤΕΣ: Ἡ «ἐπίσημη» 4η Διεθνὴς (τάση Φράνκ - Μαντὲλ - Μαϊτάν) ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ τὴ Ligue Communiste (Κομμουνιστικὸ Σύνδεσμο), ποὺ διαδέχθηκε μετὰ τὸ Μάη τὸ P.C.I. (Κομμουνιστικὸ Διεθνιστικὸ Κόμμα) καὶ τὴ J.C.R (Κομμουνιστικὴ Ἐπαναστατικὴ Νεολαία). Ἡ J.C.R. προέκυψε ἀπὸ μιὰ ἀντιπαλίτευση στοὺς κόλπους τῆς Κομμουνιστικῆς Νεολαίας, ποὺ διαγράφηκε μαζικὰ τὸ 1966. Ἡ Ligue Communiste διαπρέπει στὴν ἐφαρμογὴ τῆς ἀρχῆς «ἀκολούθα τὸ ρεῦμα γιὰ νὰ κερδίσεις ὀπαδούς», συγχεόμενη μερικὲς φορὲς μὲ τοὺς μαοϊκοὺς καὶ τοὺς κάθε εἴδους «ἀριστεροὺς ἀμφισβητησίες», μὲ σκοπὸ νὰ κερδίσει τοὺς ἀπροσανατόλιστους «ἐπαναστάτες» καὶ νὰ προοδεύσει ἡ οἰκοδόμηση τοῦ «ἐπαναστατικοῦ κόμματος». Δὲν ἀνησυχεῖ καθόλου γιὰ τὴν τύχη τῶν «σοσιαλιστικῶν βάσεων» τῆς Ε.Σ.Σ.Δ., εἶναι περήφανη ποὺ ἀποτελεῖ μέρος τοῦ «παγκόσμιου καμμουνιστικοῦ (σταλινικοῦ) κινήματος» καὶ δὲν ἐπιμένει καθόλου στὴν, ὁποιωσδήποτε περιορισμένη, φιλοδοξία τοῦ Τρότσκυ γιὰ «πολιτικὴ ἐπανάσταση» στὶς ἀνατολικὲς χῶρες. Ὅσον ἀφορᾶ τὴν «ἀντιαποικιακὴ ἐπανάσταση» μοιράζει ἀπλόχερα τοὺς τίτλους τῶν «ἐργατικῶν κρατῶν», ἐνῶ σὲ κάθε ἐθνικιστικὸ καυρελόπανο βλέπει τὴ ρόζ σημαία τῆς «διαρκοῦς ἐπανάστασης» ποὺ ὁδεύει πρὸς τὸ σοσιαλισμό. Ἡ ἐργατικὴ της βάση εἶναι ἀνύπαρκτη

Ἡ O.C.I (Κομμουνιστικὴ Διεθνιστικὴ Ὀργάνωση) προῆλθε ἀπὸ τὴ διάσπαση τῆς 4ης Διεθνοῦς τὸ 1952-4 καὶ ἀνήκει στὴ «Διεθνῆ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν Ἀνοικοδόμηση τῆς 4ης Διεθνοῦς». Ἀποτελεῖ συνέχεια τῆς πλειοψηφίας τοῦ γαλλικοῦ τμήματος, ποὺ τὸ 1952 ἀρνήθηκε νὰ ἀποδεχθεῖ τὶς ἀπόψεις τοῦ τότε γενικοῦ γραμματέα τῆς Διεθνοῦς Πάμπλο καὶ διαγράφηκε. Ὁ Πάμπλο μιλοῦσε γιὰ τὴν ἐξέλιξη τῆς γραφειοκρατίας «πρὸς τὰ ἀριστερά», τῆς ἀνέθετε τὰ ἱστορικὰ καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου καὶ κήρυσσε τὴν τακτικὴ τοῦ «εἰσοδισμοῦ» στὰ Κομμουνιστικὰ Κόμματα, πράγμα ποὺ ἰσο-

δυναμοῦσε γιά τήν τάση Λαμπέρ μέ «διάλυση» τῆς 4ης Διεθνοῦς. Ἡ O.C.I. ἔχει τώρα στίς θυγατρικές ὀργανώσεις τήν A.O. (Ἐργατική Συμμαχία) καί τήν A.J.S (Συμμαχία τῶν Νέων γιά τό Σοσιαλισμό), ἐνῶ κατά τό Μάη ἔδρασε ἡ F.E.R (Ὁμοσπονδία Ἐπαναστατῶν Σπουδαστῶν). Ἡ O.C.I. διακηρύσσει τήν πίστη της στό γράμμα τοῦ μαρξισμοῦ καί τοῦ «Μεταβατικοῦ Προγράμματος» τοῦ Τρότσκυ. Ἔχει μιά κάποια παράδοση στά συνδικάτα καί δικαιολογεῖ τόν οἰκονομισμό της μέ τήν «παύση τῆς οὔξησης τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων» πού δέν ἐπιτρέπει στό καπιταλιστικό σύστημα νά «χωνέψει» τίς σημαντικές οἰκονομικές διεκδικήσεις. Εἶναι πολύ αὐστηρότερη ἀπό τούς «παμπλικούς» ἀπέναντι στή σταλινική γραφειοκρατία, κηρύσσει τή διεθνῆ ἑνότητα τῆς πάλης τῶν τάξεων σέ Ἀνατολή καί Δύση καί ἀποφεύγει νά ἐξιδανικεύει τά ἀντιαποικιακά ἐθνικιστικά κινήματα. Δέν διαχωρίζει τή γραφειοκρατία σέ «καλή» (σταλινική) καί «κακή» (σοσιαλδημοκρατική), ἀλλά αὐτό τή βοηθάει νά συγχέει τό «Κοινό Ἐργατικό Μέτωπο» μέ τήν ἑνότητα τῶν «ἐργατικῶν» γραφειοκρατιῶν γιά παράδειγμα, μέ τήν ἕνωση τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος μέ τό Σοσιαλιστικό Κόμμα ἤ μέ τή δημιουργία μιᾶς «ἑνιαίας καί δημοκρατικῆς συνδικαλιστικῆς συνομοσπονδίας». Τελευταῖα, ἡ A.E.R. (Συμμαχία Ἐπαναστατῶν Σπουδαστῶν), ὁ διάδοχος τῆς F.E.R., εἶχε μιά σημαντική ἐπιτυχία. Κατόρθωσε νά κατακτήσει τό πτῶμα τῆς U.N.E.F. μετά ἀπό βίαιη μάχη μέ τούς σταλινικούς, πού ὅμως ἔσπευσαν νά δημιουργήσουν μιά δική τους U.N.E.F.

Μιά ἄλλη σημαντική τροτσκυστική ὀργάνωση εἶναι ἡ Lutte Ouvrière (Ἐργατική Πάλη), ἀπόγονος τῆς Voix Ouvrière (Ἐργατική Φωνή) καί τῆς U.C.I (Κομμουνιστική Διεθνιστική Ἕνωση), πού εἶχε διαχωριστεῖ ἀπό τούς ὑπόλοιπους γάλλους τροτσκυστές μέ τήν ἔκρηξη τοῦ Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου πάνω στή βάση τῆς ὑπεράσπισης τῶν μπολσεβίκικων ὀργανωτικῶν ἠθῶν. Ἡ Lutte Ouvrière δέχεται μόνο τό ρωσσικό κράτος σάν «ἐργατικό κράτος», ἐνῶ ὁ Μάο, ὁ Χό Τσί Μίνχ, ὁ Κάστρο εἶναι γι' αὐτήν οἱ «γιακωβίνοι τοῦ εἰκοστοῦ αἰώνα», δηλαδή ὅ,τι ἐπαναστατικώτερο ὑπάρχει στό ἀστικό στρατόπεδο. Ἐπίσης δέν θεωρεῖ τόν ἑαυτό της σάν τόν οὐσιώδη πυρήνα τοῦ μέλλοντος «ἐπαναστατικοῦ κόμματος». Ἄν καί εἶναι ἀριθμητικά πιό ἀδύναμη ἀπό τίς ἄλλες δύο ὀργανώσεις, ἔχει μεγαλύτερη ἐργατική βάση. Τό 1965 ἔκανε συνομιλίες γιά μιά ἑνοποίηση μέ τήν O.C.I., πού ὅμως δέν κατέληξαν πουθενά. Τό κυριώτερο δίδαγμα πού ἔβγαλε ἀπό τό Μάη εἶναι ἡ ἀνάγκη μιᾶς «ἑνότητας τῶν ἐπαναστατῶν» καί ὁραματίστηκε μιά ὀργάνωση πού θά ἄρχιζε ἀπό τούς μαοϊκούς γιά νά καταλήξει στούς ἀναρχικούς. Ἡ πεζή πραγματικότητα ἦταν οἱ συνομιλίες γιά μιά ἑνοποίηση μέ τή Ligue Communiste πού συνεχίζονται ἐδῶ καί δύο χρόνια, φαίνεται ὅμως νά λιμνάζουν.

SOCIALISME OU BARBARIE: Ὁμάδα πού ἀποσχίστηκε ἀπό τό γαλλικό τροτσκυστικό κόμμα τό 1948, ἀρνούμενη τόν «ἐργατικό χαρακτήρα» τῆς Ε.Σ.Σ.Δ. καί τήν «ἄνευ ὅρων ὑπεράσπι-

σή» της, καταγγέλλοντας τή γραφειοκρατικοποίηση τῆς 4ης Διεθνοῦς καί καυτηριάζοντας τή «συντροφική» της στάση ἀπέναντι στό γιουγκοσλαβικό ἐθνικό τμῆμα τῆς σταλινικῆς γραφειοκρατίας. Ἐξέδιδε μέχρι τό 1964 τήν ἐπιθεώρηση «Socialisme ou Barbarie». Γιά τήν ὁμάδα αὐτή τό οὐσιῶδες δέν εἶναι οἱ τίτλοι ἰδιοκτησίας ἀλλά οἱ συγκεκριμένες σχέσεις παραγωγῆς, τό ζήτημα εἶναι ποιός δ.ευθύνει τόν παραγωγικό μηχανισμό. Ἡ γραφειοκρατικοποίηση σέ διεθνῆ κλίμακα μετατοπίζει τή βασική ἀντίφαση τοῦ καπιταλισμοῦ (δυτικοῦ εἴτε γραφειοκρατικοῦ) στήν ἀντίθεση ἀνάμεσα σέ διευθύνοντες καί διευθυνόμενους. Τό προλεταριάτο δέν ἐπαναστατικοποιεῖται μέ βάση τά οἰκονομικά αἰτήματα, ἀλλά μέ βάση τήν κριτική τῆς θέσης του σάν ἁπλοῦ ἐκτελεστῆ. Στόχος τῆς ἐπανάστασης εἶναι ἡ διεύθυνση τῆς παραγωγῆς καί τῆς κοινωνίας ἀπό τούς ἴδιους τούς ἐργαζόμενους. Μήπως ὅμως πρόκειται γιά μιά ἁπλή ἀλλαγή φρουρᾶς στή διεύθυνση τῆς ὑπάρχουσας κοινωνίας πού παρακάμπτει τό πρόβλημα τῆς ριζικῆς κατεδάφισής της. Ἡ ὁμάδα αὐτή «ἀκολουθεῖ τό παλιό ἐργατικό κίνημα στό δρόμο τοῦ ρεφορμισμοῦ τῆς ἐργασίας καί τοῦ «ἐξανθρωπισμοῦ» της. Σήμερα πρέπει νά ἀντιταχθοῦμε σ' αὐτή τήν ἴδια τήν ἐργασία» («Μποσσούρα τοῦ Στρασβούργου»). Οἱ ἀπόψεις τῆς ὁμάδας τήν ὁδήγησαν στήν ἀπάρνηση τῆς «κλασσικῆς» ἀντίληψης τοῦ διευθυντικοῦ κόμματος, ὅμως ὑποστήριξε τήν ἀναγκαιότητα μιᾶς «ἐπαναστατικῆς ὀργάνωσης» πού θά «βοηθάει» τούς ἐργαζόμενους νά διεξάγουν τούς αὐτόνομους ἀγῶνες τους καί θά τούς προτείνει τό «σοσιαλιστικό πρόγραμμα». (Βλέπε σχετικά μέ τίς ἀπόψεις αὐτές τό βιβλίο τοῦ Καρντάν «Τό Ἐπαναστατικό Κίνημα στό Σύγχρονο Καπιταλισμό», ἐκδόσεις: Πράξη, Ἀθήνα 1972).

Σύγχρονες ἀντιεξουσιαστικές ὁμαδες

INTERNATIONALE SITUATIONNISTE: Διεθνής ὀργάνωση πού συγκροτήθηκε τό 1957. (Ὁ ὅρος Situationniste προέρχεται ἀπό τό Situation = Κατάσταση. «Προσδιορίζει μιά δραστηριότητα πού ἐπιδιώκει νά δημιουργήσει τίς καταστάσεις, ὄχι νά τίς ἀναγνωρίσει... Καί αὐτό σέ ὅλα τά ἐπίπεδα τῆς κοινωνικῆς πρακτικῆς, τῆς ἀτομικῆς ἱστορίας»). Τό 1958 ἄρχισε νά ἐκδίδει στή Γαλλία τήν ἐπιθεώρηση «Internationale Situationniste». Ἡ I S. προσδιορίστηκε ἀρχικά στόν τομέα τῆς κουλτούρας: ἔχοντας συνειδητοποιήσει ὅτι «ἡ κουλτούρα πού πρέπει νά γκρεμιστεῖ δέν πρόκειται στήν πραγματικότητα νά καταρρεύσει παρά μονάχα μαζί μέ τό σύνολο τοῦ οἰκονομικο-κοινωνικοῦ σχηματισμοῦ πού τή στηρίζει», ἐκδήλωσε τήν πρόθεση νά συγκρουστεῖ μαζί της χωρίς χρονοτριβή μέχρι τή δημιουργία μιᾶς κατάστασης «δυϊσμοῦ ἐξουσίας στήν κουλτούρα» Ἡ I.S, «πού παρουσιάζεται σάν ἡ καθαρώτερη μορφή ἑνός ἀντι-ἱεραρχικοῦ σώματος ἀντι-ειδικῶν», ἀρνήθηκε εὐθύς ἐξ ἀρχῆς νά ἐνισχυθεῖ σάν ὀργάνωση ἀποκτώντας ὀπαδούς καί ἐκστασιασμένους ἐκτελεστές τῶν ἐπιταγῶν της. Πῆρε τή μορ-

φή μιᾶς ἀριθμητικὰ περιορισμένης κοινότητος θεωρητικῆς ἐπεξεργασίας, ποὺ περιλάμβανε ἀνθρώπους ἱκανοὺς νὰ μετέχουν ἐξίσου στὸ κοινὸ ἔργο. Τὸ ἐνδιαφέρον σιγά-σιγά μετατοπίστηκε ἀπὸ τὸν τομέα τῆς κουλτούρας, γιὰ νὰ ἀναπτυχθεῖ μιὰ ἑνιαία καὶ καθολική κριτική τῆς σημερινῆς κοινωνίας. Ἡ ἐπερχόμενη ἐπανάσταση θὰ ἔχει σὰν στόχο τὴν «ἀνακατάκτηση» τῆς καθημερινῆς ζωῆς στὸ σύνολό της, θὰ εἶναι ριζικὴ καὶ ὁλοκληρωτικὴ ἢ δὲν θὰ εἶναι τίποτα. Φορέας τῆς ἐπανάστασης εἶναι «ἡ τεράστια πλειοψηφία τῶν ἐργαζομένων ποὺ ἔχασαν κάθε ἐξουσία πάνω στὴ ρύθμιση τῆς ζωῆς τους καὶ πού, μόλις τὸ μάθουν, ὁρίζονται ἐκ νέου σὰν τὸ προλεταριάτο, ἡ ἄρνηση ἐπὶ τὸ ἔργο μέσα σ' αὐτὴ τὴν κοινωνία» (Γκὺ Ντεμπόρ). Ὅμως «δὲν ἀρκεῖ νὰ εἶναι κανεὶς ὑπὲρ τῆς ἀφηρημένης ἐξουσίας τῶν Ἐργατικῶν Συμβουλίων, πρέπει νὰ δείχνει τὴ συγκεκριμένη της σημασία: τὴν κατάργηση τῆς ἐμπορευματικῆς παραγωγῆς καὶ ἑπομένως τοῦ προλεταριάτου.. ». Αὐτὸ εἶναι ἀναπόσπαστα συνυφασμένο μὲ «τὴν κατάργηση τῆς ἐργασίας καὶ τὴν ἀντικατάστασή της ἀπὸ ἕνα νέο τύπο ἐλεύθερης δραστηριότητας. Μακριὰ ἀπὸ τὸ νὰ εἶναι «οὐτοπία», ἡ κατάργησή της εἶναι η πρωταρχικὴ προϋπόθεση τοῦ πραγματικοῦ ξεπεράσματος τῆς ἐμπορευματικῆς κοινωνίας, τῆς κατάργησης — στὴν καθημερινὴ ζωὴ τοῦ καθένα — τοῦ διαχωρισμοῦ ἀνάμεσα στὸν «ἐλεύθερο χρόνο» καὶ τὸν «χρόνο ἐργασίας», συμπληρωματικοὺς τομεῖς μιᾶς ἀλλοτριωμένης ζωῆς ὅπου ἀντανακλᾶται ἐπ' ἀόριστον ἡ ἐσωτερικὴ ἀντίφαση τοῦ ἐμπορεύματος ἀνάμεσα στὴν ἀξία χρήσης καὶ τὴν ἀνταλλακτικὴ ἀξία. Καὶ μονάχα πέρα ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀντίθεση θὰ μπορέσουν οἱ ἄνθρωποι νὰ κάνουν τὴ ζωτικὴ τους δραστηριότητα ἀντικείμενο τῆς θέλησής τους καὶ τῆς συνείδησής τους» («Μπροσούρα τοῦ Στρασβούργου») Οἱ ἀπόψεις ποὺ ἐπεξεργάστηκε ἡ I.S. ἐκφράζονται περιεκτικὰ στὸ βιβλίο τοῦ Γκὺ Ντεμπὸρ «Ἡ Κοινωνία τοῦ Θεάματος» που γνώρισε διαδοχικὲς ἐπανεκδόσεις στὴ Γαλλία καὶ μεταφράστηκε σὲ πολλὲς γλῶσσες (ἐκδόθηκε στὰ ἑλληνικὰ ἀπὸ τὴ Διεθνῆ Βιβλιοθήκη)

Η ἐπιβεβαίωση τῶν προοπτικῶν τῆς I.S ἀπὸ τὸ Γαλλικὰ Μάη τοῦ 1968, τὴν ἔκανε ἐπίκεντρο τοῦ ἐνδιαφέροντος ἑνὸς πλήθους θαυμαστῶν-θεατῶν. Ἡ I.S ἀποφάσισε νὰ περάσει στὴν ἀφάνεια καὶ ἀνέστειλε τὴν ἔκδοση τῆς γαλλικῆς της ἐπιθεώρησης ποὺ «ἄρχιζε νὰ ἔχει μιὰ ἐπιτυχία πολὺ ρουτινιέρικη». «Ἄλλες μορφὲς σιτουασιονιστικῆς ἔκφρασης εἶναι πιὸ προσαρμοσμένες στὴ νέα ἐποχή. Θὰ ταράξουν περισσότερο τὶς συνήθειες τῶν ἐπαναπαυμένων θεατῶν, ποὺ δὲν θὰ βροῦν ποτὲ τὴν ἀπάντηση στὸ ἐναγώνια πρόβλημά τους. τί χρῶμα εἶχε διαλεχτεῖ γιὰ τὸ ἐξώφυλλο τοῦ ἑπόμενου τεύχους;... Οἱ πολυάριθμοι φιλο-situationnistes ποὺ δὲν ἔχουν τὴν παραμικρὴ ἰδέα σὲ τί χρησίμευε αὐτὴ ἡ ἐπιθεώρηση — καὶ ποὺ οἱ ἴδιοι φαίνονται ἀνίκανοι νὰ κάνουν ὁτιδήποτε σ' αὐτὸ τὸν τομέα, πάνω στὴ βάση τῆς ἴσης αὐτονομίας ποὺ διακηρύσσουν γιὰ νὰ μᾶς γίνουν ἀρεστοί — ἀναμφίβολα ἀνειρεύονταν ὅτι θὰ συνεχίζαμε νὰ τοὺς προσφέρουμε μέχρι τὸ τέλος τοῦ αἰῶνα — καὶ μὲ 3 φράγκα, «τιμὴ ἐνδιαφέρουσα» — τὴ μικρὴ τους δόση πνευματικῆς «γιατ-

της». Ἐ, λοιπὸν ὄχι!!! Ἐὰν θέλουν νὰ διαβάζουν τέτοια περιοδικό, τώρα θὰ πρέπει νὰ τὸ γράφουν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι».

I. C. O. (Informations Correspondance Ouvrières = Εργατικὲς Πληροφορίες καὶ Ἀλληλογραφία) Μηνιαῖο περιοδικὸ ἐνημέρωσης πάνω στοὺς ἐργατικοὺς ἀγῶνες στὴ Γαλλία καὶ στὸν κόσμο καὶ ταυτόχρονα ἀνοιχτὸ βῆμα γιὰ ὅποιον θέλει νὰ ἐκφραστεῖ ἀπὸ τὶς στῆλες του Ἡ ὁμάδα ποὺ τὸ ἐκδίδει δὲν ἔχει κανένα χαρακτηριστικὸ ὀργάνωσης οὔτε ἐπεμβαίνει στοὺς συγκεκριμένους ἀγῶνες σὰν τέτοια δὲν ὑπάρχουν μέλη καὶ διαδικασίες εἰσδοχῆς καὶ διαγραφῆς, αὐτοὶ ποὺ ἀποτελοῦν μέρος τῆς ὁμάδας δὲν δεσμεύονται στὴ συγκεκριμένη δράση τους καὶ ἐπίσης δὲν ὑπάρχει ἕνα καθορισμένο «πρόγραμμα» ἢ «θεωρία», ἀλλὰ μονόχα μιὰ διαρκὴς ἐπεξεργασία ἰδεῶν Ἡ ὁλοκληρωτικὴ ἄρνηση τῆς ὀργάνωσης τους διαχωρίζει ἀπὸ τοὺς situationnistes, οἱ ὁποῖοι ἔγραφαν «Συμφωνοῦμε σὲ πολλὰ σημεῖα μαζί τους ἀλλὰ ἔχουμε μιὰ θεμελιώδη διαφωνία πιστεύουμε στὴν ἀνάγκη τῆς διατύπωσης μιᾶς συγκεκριμένης θεωρητικῆς κριτικῆς τῆς σύγχρονης ἐκμεταλλευτικῆς κοινωνίας Πιστεύουμε ὅτι μιὰ τέτοια θεωρητικὴ διατύπωση δὲν μπορεῖ νὰ πραγματοποιηθεῖ παρὰ μονόχα ἀπὸ μιὰ ὀργανωμένη κοινότητα' καὶ ἀντίστροφα, πιστευουμε ὅτι κάθε διαρκὴς σύνδεση ποὺ ὀργανώνεται σήμερα ἀνάμεσα στοὺς ἐργαζόμενους πρέπει νὰ τείνει νὰ ἀνακαλύψει μιὰ γενικὴ θεωρητικὴ βάση τῆς δράσης της» Τὸ σημαντικώτερο εἶναι ὅτι μέσα ἀπὸ τὶς στῆλες τοῦ περιοδικοῦ ἐκφράζονται ἐξαιρετικὰ προχωρημένες ἀπόψεις μὲ ἐπίκεντρο τὴν ἐπεξεργασία μιᾶς κριτικῆς τῆς «διαχειριστικῆς ἰδεολογίας». Ἡ διαχειριστικὴ ἰδεολογία βλέπει τὸ σοσιαλισμὸ σὰν αὐτο-οργάνωση τῆς παραγωγῆς ἀπὸ τοὺς ἐργαζομένους μὲ βάση τὴν καπιταλιστικὴ ἐπιχείρηση καὶ μέσα στὰ πλαίσιά της: τὰ ἐργατικὰ συμβούλια (ἢ ἐνδεχομένως τὰ συνδικάτα) παίρνουν τὴ θέση τῶν διοικητικῶν συμβουλίων καὶ διευθύνουν τὶς ἐπιχειρήσεις, ποὺ ἀπὸ τὴν πορεία τῶν ἐργασιῶν τῆς κάθε μιᾶς ἐξάρτᾶται ἡ οἰκονομικὴ κατάσταση ὅσων ἐργάζονται σ' αὐτήν. Κατ' ἐπέκτασιν, οἱ φοιτητὲς πρέπει νὰ «αὐτοδιαχειριοθοῦν» τὰ Πανεπιστήμια, οἱ τραπεζικοὶ ὑπάλληλοι τὶς τράπεζες, κλπ. Στὸ σχῆμα τῆς «διαχειριστικῆς ἰδεολογίας» ἐπιβιώνει ὁ ἀνταγωνισμός, τὸ χρῆμα, ἡ μισθωτὴ ἐργασία. Ἡ κριτικὴ αὐτῆς τῆς ἰδεολογίας τονίζει ὅτι τὸ «κίνημα τῆς αὐτοδιεύθυνσης» εἶναι κατ' ἐξοχὴν πεστικό, «δὲν εἶναι μιὰ πρόσθεση κατατεμαχισμένων ἐλέγχων πάνω σὲ μιὰ ζωὴ ποὺ τὸ σύνολό της μᾶς διαφεύγει». Τὸ ζήτημα δὲν εἶναι νὰ διευθύνουμε τὴ λειτουργία τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς κοινωνίας ὅπως αὐτὲς διαμορφώθηκαν ἀπὸ τὸν καπιταλισμό, ἀλλὰ νὰ καταστρέψουμε ὁλοκληρωτικὰ τὶς ὑπάρχουσες δομές. Δὲν πρέπει νὰ αὐτοδιαχειρισθοῦμε τὰ Πανεπιστήμια ἢ τὶς τράπεζες, ἀλλὰ νὰ τὰ κατεδαφίσουμε. «. . . Ἡ αὐτοδιαχειριστικὴ συμβουλιακὴ ἰδεολογία ἐξυμνεῖ τὸ προλεταριάτο σ ά ν π ρ ο λ ε τ α ρ ι ά τ ο, τὸ ἐξορκίζει νὰ πάρει τὴν ο ἰ κ ο ν ο μ ι κ ὴ ἐ ξ ο υ σ ί α ἀπὸ τὰ χέρια τῆς μπουρζουαζίας. Τείνει νὰ διαιωνίσει τὴν προλεταριακή μας κατάσταση ποὺ ἤδη μᾶς κάνει νὰ διαβλέπουμε τὴν καταστροφὴ τῆς ἀνθρωπότητας. Ἡ α ὐ τ ο-ἄ ρ ν η σ η τ ο ῦ π ρ ο-

λ ε τ α ρ ι ά τ ο υ είναι ἀκριβῶς τὸ ἀντ.θετο τῆς ἄρνησης τοῦ ἀνθρώπινου εἴδους. » Τὸ «μίνιμουμ» πρόγραμμα τοῦ προλεταριάτου στὴν ἐπανάσταση εἶναι ἡ αὐτοκατάργησή του: ἡ κατάργηση τῆς μισθωτῆς ἐργασίας, τοῦ χρήματος, τοῦ ἀνταγωνισμοῦ, τοῦ διαχωρισμοῦ ἀνάμεσα σὲ «ἐλεύθερο χρόνο» καὶ «χρόνο ἐργασίας», ἡ ριζικὴ κριτικὴ τῆς ἐργασίας. Τὰ ἐργατικὰ συμβούλια δὲν πρέπει νὰ εἶναι μόνιμες ὀργανωτικὲς μορφὲς καὶ φορεῖς ἐξουσίας «...Τὸ Συμβούλιο δὲν εἶναι ἕνας ἀντικειμενικὸς στόχος, τὸ ζήτημα δὲν εἶναι νὰ θεμελιώσουμε μιὰ νέα κοινωνικὴ ὀργάνωση. Ἡ Κοινωνικὴ Ἐπανάσταση πρέπει νὰ εἶναι ἡ καταστροφὴ τῆς ὀργάνωσης σὰν αὐτοσκοποῦ Τὸ Κίνημα τῶν Συμβουλίων εἶναι ἕνα κίνημα πάλης ἐνάντια σὲ κ ά θ ε ἐξουσία »